

Bibliotheca Lindesiana.

Vt 3/5/2

E
MS. 243

hec locutus sũ vobis: tri
sticia impleuit cor vrm̃.
Sed ego veritatem dico
vob: expedit vobis ut
ego uadã. Si enĩ nõ ab
iero: paraclitus nõ veniet
ad uos. Si aũt abiero:
mittã eũ ad uos. Et cũ
venit ille arguet mun
dũ de pctõ & de iusticia &
de iudicio. De pctõ qui
dẽ: q2 nõ crediderũt in me. De
iusticia vo: q2 ad patrẽ
vado & iã nõ videbitis
me. De iudicio aũt: q2
princeps huiꝰ mũdi iã iu
dicatus est. Adhuc mul
ta hẽo vob dicẽ: s2 nõ po
testis portarẽ modo. Cũ
aũt venit ille spũs veritatis:
docebit vos omẽ veritatẽ.
Nõ enĩ loquet a semetipso:
s2 quecũq2 audiet loquetur.
Et q̃ ventura sũt annũcia
bit vob. Ille me clarifica
bit: q2 de meo accipiet & an
nunciabit vob. Omnia quecũq2
hẽt pr mea sũt. Propterea dixi
quia de meo accipiet & an
nunciabit vob. Off. Iubi
late deo oĩs terra iubilate deo
vniuersa t̃ra psalmũ dicite nõi
eius venite & audite & narrabo
vob omñs qui timetis deũ quã
ta fecit dñs aĩe mee alla. Secreta
Deus qui nos per huius
sacrificii veneranda cõmer
cia vnius summe diuinita
tis participes effecisti: pre
sta. ut sicut tuã cognosci
mus veritatẽ, sic eã dignis
moribus assequamur. Per
Cõm. Cũ venit paraclitus spũs
veritatis ille arguet mundũ de
pctõ & de iusticia & de iudicio.
alla alla. Compl. Adesto
nob dñe deus noster: ut per hec
q̃ fideliter sumpsimus. et
purgemur a viciis & a peri
culis omnibus exuamur. Per
Epla quarta Ad thessalonicẽs
Fratres. Oẽs enĩ vos filii
lucis estis: & filii di
ei. Non estis filii noctis:
neq2 tenebrarum. Igitur nõ
dormiamus sicut & ceteri. S2

vigilemus et sobrij simus
Qui enim dormiunt nocte dor
miunt: & qui ebrij sunt nocte
ebrij sunt. Nos autem qui
diei sumus sobrij simus:
induti loricam fidei & carita
tis & galeam spei & salutis
quia non posuit nos dominus
in iram. sed in acquisicionem salutis
per dominum nostrum ihesum christum qui mor
tuus est pro nobis ut siue vigi
lemus siue dormiamus cum
illo simul viuamus. Propter
quod consolamini inuicem & edifica
te in alterutrum sicut & faci
tis in christo ihesu domino nostro

In illo tempore. Respi- Secundum iohannem
ciens ihesus in discipulos suos
dixit. Pater sancte serua eos in no
mine tuo quos dedisti mihi:
ut sint vnum sicut & nos.
Cum essem cum eis ego seruabam
eos in nomine tuo. Quos de
disti michi custodiui: et
nemo ex eis periit nisi filius perdi
cionis ut scriptura impleretur
Nunc autem ad te venio: & hec lo
quor in mundo ut habeant gau

dium meum impletum in semet
ipsis. Ego dedi eis sermonem
tuum & mundus eos odio ha
buit: quia non sunt de mundo sic
& ego non sum de mundo. Non
rogo ut tolles eos de mund[o]
sed ut serues eos a malo. De
mundo non sunt sicut et ego
non sum de mundo. Sanctifica eos in ve[ri]
tate. Sermo tuus veritas est. Si[c]
ut tu me misisti in mundum
& ego eos misi in mundum. Et p[ro]
eis ego sanctifico meipsum: ut
sint & ipsi sanctificati in veritate
Non pro eis autem rogo tantum: sed p[ro]
eis qui credituri sunt per verbum eo[rum]
in me. ut omnes vnum sint sicut tu
pater in me & ego in te ut & ipsi i[n]
nobis vnum sint ut mundus c[redat]
quia tu me misisti. Et e[go]
claritatem quam dedisti mihi d[edi]
eis: ut sint vnum sicut & nos
vnum sumus. Ego in eis & tu in me: u[t]
sint consummati in vnum & cogno[s]
scat mundus quia tu me mis[isti]
& ego dilexi eos sicut & me d[i]
lexisti. Pater quos dedisti m[ihi]
volo ut ubi sum ego & illi

Non idem ordo est duodecim prophetarum apud hebreos qui et apud nos. Unde secundum id quod ibi legitur: hic quoque dispositi sunt. Osee commaticus est et quasi per sententias loquens. Iohel planus in principio in fine obscurior. Et usque ad malachiam habent singuli proprietates suas. quem hesdram scribam legisque doctorem hebrei autumant. Et quia longum est nunc de omnibus dicere. hoc tantum vos o paula et eustochium admonitas volo unum librum esse duodecim prophetarum. et osee sinchronon ysaie. Malachiam vero aggei et zacharie fuisse temporibus. In quibus autem tempus non prefertur in tytulo sub illis eos regibus prophetasse sub quibus et hii qui ante eos habent titulos prophetaverunt. Explicit primus prologus.

Temporibus ozie et ioathe achaz et ezechie regum iuda et ieroboam filii ioe regis israel. osee filius beeri ad prophetiam dicendam spiritu sancto repletus est. De memorato itaque numero regum/ achaz rex iuda. et ieroboam rex israel deum relinquentes. ut hystorie regum et paralipomenon indicant. etiam israel ydolatrie crimen imperio ac potestate sua admittere coegerunt. Propter quod deus ad osee hec locutus est dicens. Accipe tibi uxorem fornicariam sive fornicationum. et fac filios fornicationis. Fornicariam itaque non elocati corporis meretricem: sed gentilem deum ignorantem appellat que dei creatoris sui amore contempto simulacrorum se subiacerent desideriis. Sed cum dei p=

Ordo .xii. prophetarum secundum .lxx. talis est. osee. amos. micheas. iohel. abdias. ionas. naum. abacuc. sophonias. aggeus. zacharias. malachias. Secundum hebreos et quos et ieronimus sequitur. talis est ordo. osee. iohel. amos. abdias. ionas. micheas. naum. abacuc. sophonias. aggeus. zacharias. malachias.

Materia osee triplex est. alia est enim secundum hystoriam. alia secundum tropologiam. alia secundum allegoriam. Loquitur enim secundum hystoriam .x. tribubus. que vocantur israel. et ephraim. et ioseph. et samaria. et hiezrael. propter diversas causas que ex sequentibus patebunt. In quo intendit per increpationem decem tribuum duas tribus iudam et beniamin in mandatis dei stabilire. Secundum tropologiam materia sunt heretici scripturam sacram depravantes. In quo intendit ecclesiasticos viros contra eorum pravitates munire. Unde apparet quod quecumque osee contra ephraim loquitur ad personam hereticorum refertur. Secundum allegoriam materia sunt ecclesia et ecclesiastici viri. Prophetaverunt autem eisdem temporibus osee et ysaias. iohel. et amos. et abdias. et ionas. et micheas. de captivitate .x. tribuum. et destitutionem regni illius. quidam eorum videtur. quod inceptum a ieroboam filio nabath usque ad osee annis .cc.l. permansit.

cepto propheta in hac te paruisset, conceptum ex ea filium hiezrahel precepit
nominare. deo pollicente. post breue tempus. sanguinem hiezrahel in domo hieu
uindicare. Cuius promissionis hec causa est. hieu per heliseum in regem in
uncto ad defendendum sanguinem naboth ciuis hiezrahel: que tunc tem
poris metropolis erat. quem iezabelh achab regis israel uxor interemerat. sicut
regum hystoria exponit. is eum grauiter iuxta diuinum preceptum uindica
di sanguinis causa in omnem memorati domum deseuisset. hoc pacto diuinum derelinquisse inuenitur: cuius pro nepote ieroboam qui lectione comprehensus est
originis sue facta imitante ac contra dei precepta et religionem cum populo israel
agente. sanguis naboth: qui in loco certe hiezrahel fuerat perfusus. in domo
hieu patris memorati ieroboe propter peccata reclunclaturus significatur.
hinc factum est. ut ira dei in populo israel. per denuntiationem prophete processura diceretur.
domum autem iude misericordia lectione comprehensa
ob hoc promissa est. quia ezechias rex iuda filius achaz. sublatis ydolis
que tam pater eius. quam ceteri reges consecrauerunt templum dei purgasse
ac purificasse mon
stratur.

Verbum domini quod factum est ad osee filium beeri. in diebus ozie. ioatham. achaz.

Verbum quod in principio erat apud patrem. factum est. id est locutum est. uel factum est ut loqueretur ad prophetam. hoc est. et est quasi titulus libri. saluator. spiritu mei. fortitudo domini. domini confirmatio. perfectus. quia tanto patientior propheta quanto sordidiorem ducit.

Ieronimus. Osee interpretatur saluator. factum est autem sermo domini ad prophetam. id est prophetam inspirando. quodammodo eum dominum faceret. et saluatorem populi sui annuntiando illi uerba dei. et prebendo exempla bene uiuendi. Sciendum autem ad quos fit sermo dei. sunt dii. et saluatores per gratiam cum sit unus deus et saluator per naturam. qui per omnes illos prefiguratus est. Signat enim osee christum filium illius putei. qui de se ipso dicit. dereliquerunt me fontem aque uiue. et foderunt sibi cisternas que aquas. non ualent continere. hic puteus eius aquas de imo fonte manentes continua et exterius aduenticias quas et refrigat.

Ieronimus. Ozias qui et azarias regnauit in ierusalem super duas tribus. id est iuda et beniamin. quinquaginta duobus annis. cui succedens ioathas filius eius regnauit annis. xvi. postquam filius eius achaz. similiter regnauit annis. x. vi. cuius anno. xi. decem tribus captiuitate sunt. a salmanasar rege caldeorum et in montibus medorum locate. Post achaz regnauit ezechias filius eius annis. xx. ix. Unde pater osee et cetera

c

Osee de tribu ysachar ortus in bethsemoth. hic primum annis dedit signum. ueniet dominus in terra sicut quercus que est in sylo. et cetera. hic in terra sua sepultus placita quiete dormiuit. Gerit autem figuram christi. qui ex fornicatione gentium accepit in corpore suo ecclesiam. prophetauit sub. x. tribus. pauca de duabus loquens. pronuntiauit autem historialiter. iudeos in ultimo tempore ad christum redituros. et eum quasi die dominice resurrectionis predixit. tertio

Tradunt hebrei. omnes patres et auos uel propinquos prophetarum quorum nomina in principiis illorum ponuntur. prophetas extitisse. licet eorum non legantur uaticinia. Unde pater. quod beeri. pater osee propheta fuerit.

Notandum fornicariam. id est que multas fornicationes fecerit.

Vide infra glosam in initio Sophonie

Jero. Hii reges regnabant in pphia oſee. cuius nomen eſt confeſſio
dei. cuius nomen eſt confeſſio
ſ; in iſrl qui ſibi ydola fecerant,
regnabat ieroboam qui interpretatur
re eroniuoſ .i. tempaltas. Et mo
ta. qr mundū amauit. 7 in ipſo
ipſius amore in ozatr ſtuduit.
non inquirens futura.

Notandum quod 7 ad oſee lo
cutus eſt dominus inſpirando ei
pphiam. 7 in oſee locut' ē .i. p oſee
filiis pponens doctrinam.

Jero. Mirum uidet'. Sedm ſup
ficiem hiſtorie. cur uł dominus
iuſſerit. uł cur pphā iuſſus ac
cipe fornicariam. parturierit. Sed
ſi; dūs rem turpem pcepit. ſi;
pphā obediendo pctauit. ſ; poct
fornicariam. ad pudicicia re
uocauit. 7 manens in ſua boni
tate. de mala bonam fecit. Qđ
aūt in eo fit carnalit'. in dño ac
cipit' ſpualit'. qui accepit ſig
nagogam. uiri ſui in uiemo
r ... 7 cum multis diis genti
um fornicantem. Et notandū
qđ 7 in hoc pphā. 7 in aliis ita
de aduentu x̄ 7 de uocatione
gentiū pnunciat' ut in dix hyſ
torie. ſedm qđ littera ſonat re
uis non deſerat'. ſ; que dicun
t' a pphā. ſuo tēpori queniant.
ne cōtionem cui pphā loquit'.
ñ docere de eis que exiſtimat. ſ; de
uictis 7 futuris. lude uideat'.
Due ḡ mulieres quas oſee ac
cipit. ſ. gomor ... meretrix. que
tres filios parit. 7 alia. que xv.
argenteis cōducit'. 7 uocat' adult
tera. referuntur ad iſrl 7 ad iudā.

ſimpium dñi.
Ezechie regum
iuda. 7 in diebus
ieroboam filii ioas
regis iſrl. Prin
cipium loquen
di in oſee domino.
Et dixit dominus
ad oſee. Vade
ſume tibi uxorem
fornicationum.
7 fac tibi filios
fornicationis.
quia fornicans
fornicabitur.
terra a domino.
Et abiit. et acce
pit gomer filiā
de belaim. 7 conce
pit. et peperit ei
filium. Et dixit
dominus ad eum. Voca nomen eius.
hiezrael. quoniam adhuc modicū
et uiſitabo ſan
guinem hiezrael
ſup domum hieu.
et quieſcere faciā
regnum domus

Interlinear: ſrl lo / quendi dñm in oſee. / ſi ad eum. ſ; p eū. ad alios. / prat ad filiū. / ſi. tnū. / que de meretrice. / que ſicut mdś hoc uiue. qm inſig / nificatione. / Recedent. / Juda. 7 ipe ſamaria. 7 iſrl .i. x. / tribus que receſſerant a dño quia / hec dicebant. / dei ſemen. uł filius. / occiſione / populi mei. / a tunc regnabant. / ut ſi ſit. / nec mirū. qr 7 quieſcere / faciam.

Ide ualet. ac
ſi dixiſſet. uo
ca eum nabo
th. cuius ſan
guis erat ui
dicandus. ſ;
naboth de
ſignatur no
mine loci. i
quo ſanguis

Jero. Jezrael
eſt metpolis
in regno ſa
marie. iuxta q
eſt campi la
tiſſimi. 7 ual
lis uaſta plus
quā .x. milli
b; paſſuum.
tenditur. In

capituitatem pphaſſe. ſub ozia. 7 ioathā.
7 ipſa ingruente ſub achaz luxiſſe. 7 p
teritam. pp. emēdationem iude reuerti
iſſe. ſub ezechia rege. eo aūt tempore
quo ozias cepit regnare ſup iudā. reg
nabat. xii. anno ſup iſrl. ieroboam. p
nepos hieu. dñs pmiſerat qđ uſq; ad
quartā ſobolem filii ei regnarent. eo
qđ interfeciſſet hiezabel. 7 duos impios
reges. ochoziam rege iudā 7 ioram re
gem ſamarie cū .lxx. ei fratribus.

Jero. Principium loquendi .in. o. dño
quia 7 alii pphe ſub ozia. ioatham. 7
achaz. pphauerunt. 7 nomina eorum
in ſuis tytulis poſuerunt. pot dici.
qđ primum ad oſee ſit locutus. 7 poſt
ea ad ceteros. Vł ad oſee primum ſit.
hec locutio que ſequit' de fornicari
a. poſtea ñ ceterum.

Lyr. Tolle tibi uxorem fornicationis.
7 filios fornicationis. Jubet' aūt ſume
re fornicariam. 7 ſumere filios eius.
ut qđ illa de fornicatiōe genuerat.
iſte de meretrice genuit liberos .i. filios.

Poſt
Prouer ex eo qđ additur omnis terra
non iudea. ſ; decem tb; intelligi.

Jero. Gomer interpretatur cōſūmata
7 pfecta de belaim plaras. maſſa cariariū.
uiodo pinguium quas in mod ..
laterum figurantes. ut diu illeſ
ſe p maneant. calcant atq; cōpin
guunt que ezechie ulceri appoſite ſunt.
uł de balaim. uoluptas dicitur. pñtiſſū ſaluator ex gēte iudo
rū
cans gentē iſrl in fornicatiōne uoluptatis q̄ dulas fruens. ut fruen
tib; abhominatam
iubetur accipe uxore.
7 filiū ex ea gnū. . .
uoca hiezrahel .i. ſe
mī dei .i. ſuū
nalit' ex ea gnū. ... ſui car
ui.

hiezrael eſt metropolis. in regno
.x. tribuum. in quas occiſus eſt naboth.
ad quem uindicandum ſuſcitatus.
hieu. q deleuit. achab. 7 hiezabel. ſ;
qr ipſe 7 filii ei poſtea quūſiſt. ad ydo
latriam. regnū q; ei. ſub uitendum.
dicit'. Sub cui' pnepote ieroboam p
phare cepit. oſee. Quo ieroboam mor
tuo filius ei zacharias. ſucceſſit. que
.vi. mēſe regni ſui. occidit. ſellum.
de alia ſtirpe gentium. ſtatimq; re
ges aſſirii ceperunt ruben. 7 gad. et
dimidiā tribum. manaſſe que erat trans
iordanem. deīn. neptalim. ad extremū
oēs reliquas tb;. fueruntq; a zacharia. pro
nepote hieu. uſq; ad oſee ſub quo oēs tribus
captiuante. anni. xl. ix. Typus aū ſemi
nis de uindicto ſanguinis ei refert' ad dni
paſſionē. pp quā 7 domus iudā 7 regnū
totū iſrl. dicitur ſub uitendum.

cui hieu
facto.
e
h

b hac cōmisso p̄lio ab assiriis cesus est. isrł .i. x. tribus. que dicte sunt effraim ꝓpter ieroboam de effraim genitū qui primū fecit scisma in ꝓplo. uł ut et ioseph. quia ioseph pater effraim dicitur. et samaria. que et ipsa altera metropolis fuit x. tribuum. que postea ab augusto dicta est augusta .i. sebaste. in qua ossa iohīs baptiste condita sunt. post diuisionem. s. x. tribuū a duabus ꝓpter maximā multitudinē que ieroboam secuta est. ꝓ solum nomē isrł remansit in x. tribubus. et ꝓpter tribū iuda. que regnauit in ierłm. due tribus dicuntur iuda.

Iterum. Et in montibus ephraim ꝑ x. tribus significantur heretici. quorum maxima multitudo. sed ꝑ ipsum moisen due tribus. ꝑ regem dauid ad ecclesie ꝑsonam referuntur. arcus .s. .i. fortitudo hereticorum de quibus dicitur filii effraim. intendentes arcum. suū. conuersi sunt in die belli. cōteretur in ualle seminis dei .i. xp̄i. de quo humilia et terrena senserunt. quia pater non iudicat quemquā. sed omne iudiciū dedit filio.

Aliter. Qui ꝑ sanguine seminis dei uocantur absque misericordia. ... ia iudei sunt. qui dixerunt. Sanguis eius super nos. et super filios nostros. domus autem iuda .i. qui de iudeis cōfessi sunt xp̄m. nō in fortitudine exercitus. sed euangelica predicatione saluantur. incredulis de eodem ꝑplo ꝑ certa ꝑroxima pro nobis nos seruitute dampnatis.

Iterum. Qui uocabantur semen dei sexus in femininā et ꝑ imbecillitatē uirium offensam quod dei ductus in captiuitatē. quia dei misericordiam non habebat. nō ablactatus sed ablactata dicitur. quia iam uob in iuri administrant. ad misat.

Anno. hec ad eos potest referri qui tunc temporis ab assiriis sunt captiuati. et maxime ad eos qui post aduentum x. ihm xp̄m negando et occidendo ꝑdiderunt locum et gentem et dicuntur nō ꝑpli dei sed filii diaboli. quia qui non habet filium. nec patrem habet. potest et ad hereticos referri. qui de deo male sentientes ab eo repelluntur ne sit deus ꝑs hereditatis eorum.

et peperit

israel. Et in illa (Sanguine hiezrael ulciscar sanguinem hiezrael super domum hieu et) die conteram ar(cum) (robur.) (regni israel assirio in ualle delebit) eius israel. in ualle hiezrael. (postquam confractus est israel et) Et concepit ad(huc) (regnum eius destructum. non iam hie) et peperit (zrael .i. semen dei. non masculus sed femina in imbecillus sexus noster.) filiam et dixit. (quia uictorum pa... regni. Ut nimius. et habeat femineum animum) ei. Uoca nomen (dominum derelinquentis. et ydola co-) eius. Absque mise(lentis. Uł obliuioni data. quia usque) ricordia. quia (hodie seruit ꝑ suis regibus.) non addam ultra misereri domui israel. sed obliuione obliuiscar eorum. Et domui iuda (Immo ego. uł iusti) miserebor. et saluabo eos in domino (filio meo.) deo suo. et non saluabo eos in arcu. et (in equis) (carnis belli) gladio. et bello et equitibus. (cis.) Et ablactauit eam que erat absque (cordi. s. eam non) misericordia. et conce(dilectam. sed hec iuuis.)pit filium. et dixit. Uoca nomen eius non populus meus. quia uos non populus meus. (deus.) et ego non ero uester.

e eius effusus est. ut ibidem. significetur uindicandus. qui dixit secum uoca hiezraelitem. et hoc insignitam xp̄i. cuius sanguis cōtra crucifixores et irrisores erat uindicandus.

Anno. hieu. super quem sanguis naboth fertur. hiezrahel dicitur uisitari. significat iudeos a quibus x. sanguis requiretur. qui a romanis occisi sunt. et ꝑ totum mundū sunt captiuitati.

Ad in israel et iuda. secundum historiam dicitur ad hereticorum conciliabula. et ad ecclesiam refertur. quia illi absque misericordia relicti. et regno ꝑ natus ecclesia dei superat uirtute.

Iterum. Cum x. tribus ab assiriis captiuatæ sunt. iudas salua est de manu senacherib. non humana uirtute. sed solo dei robore qui misit angelum. et percussit una nocte de exercitu c. l. xxx. u. milia.

Anno. Cum ꝑ suo ablactatur. nō nutritur lacte matris. sed alienis sustentatur alimentis. Sic israel a deo ꝑ iectus et captiuatus in babilone cibis sustentatur gentilium comedens ydolatria. nec iam nutritur lacte legis quo unebat. quo uinctus sua. ... sic in misericorditer dicitur ablata ... ut non legis superficiē intelligat.

Anno. In gentilibus quibus omnibus gentibus sunt dicuntur iudei. non dei serui. sed diaboli. sed cum conuertunt predicantibus elya et enoc ab omnibus filii dei uocabuntur. uł loquitur sed ierłm non iudei longo tempore colentes ydola. dicebantur nō ꝑpli dei. Sed tempore incarnationis xp̄i. apostoli et aliis fidelibus ... dedit eis potestatem filios dei fieri.

(... Ubique dispersorum. sicut modo est. ... sunt captiuati tantum hominibus sunt innumerabiles. ad ueritatem credentium in terra ... ut in extremo mitter plenitudo gentis. ꝑ multitudine.)

Et erit numerus filiorum israel. quasi arena maris que sine mensura est. et nō numerabitur. et erit in loco ubi

dicetur eis non populus meus vos, dicetur eis filii dei viventis. Et congregabuntur filii iuda et filii israel pariter et ponent sibimet capud unum et ascendent de terra quia magnus dies hiezrael. Dicite fratribus vestris populus meus, et sorori vestre misericordiam consecute. Iudicate matrem vestram iudicate quia ipsa non uxor mea et ego non vir eius. Auferat fornicationes a facie sua et adulteria sua de medio uberum suorum. Ne forte expoliem eam nudam et statuam eam secundum diem nativitatis sue. Et ponam eam quasi solitudinem et statuam eam velut terram inviam et interficiam eam siti. Et filiorum illius non mise-

Ier. Iezrael semen dei qui est christus in quo vere impletur quod per sanguinem naboth hiezraelitis prefiguratum.

Ier. Fornicaria est que pluribus copulatur. Adultera que uno viro dimisso alteri iungitur. Utrumque in peccavit synagoga.

Ier. Hec omnia aptantur iudeis christum negantibus et hereticis variis dogmatum corde et opere sequentibus, quorum fornicatione est inter ubera, id est in artificiis ydolorum et variorum dogmatum corde ...

Anno. Per iudeam signantur due tribus illi coniuncte scilicet beniamin et tribus sacerdotalis scilicet levitica. Per israel decem alie. Tempore enim incarnationis decem et de duabus decem tribus qui reversi erant de captivitate morabantur in iudea, de quibus multi crediderunt in christum. Vel per israel gentiles, per iudam iudei credituri signantur. Vel per israel heretici, per iudam catholici, unum qui omnes ponent caput sibi christum et ascendent de terrenis sensibus et humilitate littere occidentis ad spiritualem intelligentiam, quia magnus dies hiezrael, qui ab incarnatione domini usque ad finem seculi magne est claritatis, quo remissio peccatorum datur et adtrium regni aperitur.

Iero. Quia tanta est claritas in die christi et efficacia, homines de quibus iuda ne desperent de salute. Ex tribus scilicet filio et uxore et alteris ad pertinet per uxorem, qui fratres appellantur, ex eo quod dicitur populus meus, et sorori ex eo quod dicitur populus meus misericordiam consecuta. Post hoc et ad omnes credentes refertur ita: vos qui in christum creditis tam iudei quam gentiles, dicite fratribus vestris, id est populo priori qui abiectus est, populus meus, quia frater vester est, et misericordiam consecuta, quia soror tua est. Cum enim intraverit plenitudo gentium tunc omnis israel salvus fiet. Hoc dicitur ne de hereticis penitus desperemus.

Anno. Ostendite synagoge quod ipsa que abiecit me iam non est uxor legitima et ego abiciam eam necdum vir eius, sed ut eam possim michi coniungere, quia sum vir alie, peniteat saltem post adventum meum in carne de immunditia et fornicatione quam cum idolis exercuit. Removeat quoque cultum ydolorum ab amore et presentia sua, quia in lectorum patebat libidini deos omnium gentium colens. Auferat et adulteria de medio uberum, id est de corde, in quo prius malum opus concipitur. Cor quippe inter ubera est, de quo cogitationes exeunt, que facta usque ad operationes perveniunt. Hortatur quoque ne pro scelere penitentia divinitus concessa post amonitionem supponit et comminationem. Ne forte expo. et in. vestis qua tegebatur illa plebs intelligitur dei auxilium, doctrina legis et prophetarum et tutela angelorum, quam omnia minatur auferre nisi peniteat a scelere ut redeat ad diem nativitatis sue, id est ethnicis comparetur post adventum veritatis et litteralis cultura legis in ydolatriam reputatur.

Anno. Hoc etiam pro faciam, quia cum eduxi eos de egypto occisis patribus in deserto filii eorum intraverunt terram promissionis. Sed nunc filii cum patribus captivabuntur et extra terram nativitatis sue morientur, quia filii fornicationis, quia genti in cultura ydolorum sunt. Qualem fidem habebant patres talem tradebant filiis. Unde sequitur quia fornicata est mater eorum et ipsa impiam gene

R tabat. que adeo i[m]pudens facta est. ut gl[ori]am que
rere i[n] scelere diceret. Vadam post amatores me
os. q[ui] da[n]t necessaria ad victu[m] [et] vestitu[m]. hoc
dixerunt iudei. d[um] colerent deos gentium. q[uo]d
dona que a deo habebant. a demonib[us] habe
rent. pot[est] [et] referri ad eos. q[ui] dei filiu[m] negan
tes. auctore[m] sedicionis elegerunt. ideo confusi s[un]t
ut n[on] solu[m] se. s[ed] [et] posteros dampnarent dice[n]
do. Sanguis eius sup[er] nos. [et] sup[er] filios n[ost]ros. Potest
referri. [et] ad hereticos qui dicunt[ur] mat[res]. q[uia] gign[u]nt
alios in errore. q[ui] cu[m] suis sequacib[us] confundunt[ur] q[ua]n[do]
i[n] errore dep[re]henduntur. q[ui] p[ro]posuerunt varia dogmata
heresis sequi.

Secundum. Panis hereticor[um] luctus. p[er] terminis aque ce
nosa doctrina. qua etiam baptizatos suffocant.
lana [et] linu[m] simulata sctitas. et munditia.
q[ui] veniunt i[n] vestimentis ovium. Oleu[m] adulatio.
un[de] dicit[ur]. Oleu[m] peccatoris n[on] i[mpinguet] ca[put] m[eum]. Potus sep[ar]a[ta]
sacra quam illi p[er]vertunt.

Spinas punctiones dolorum p[ro]ni[n]t obstacu
lum. vias aut[em] actiones eius. quas diversis labori
b[us] implicabo. [et] p[ro]pria[m] obstaculu[m]. ne ad hoc
q[uo]d vult p[er]veniat. [et] semitas suas n[on] i[n]veniet
mutare p[ro]p[ri]e de alia ad aliam subito tra[n]sit.
p[er]sonam. ut ab imitatione illius. audito
res deterreat.

Providentia dei sepe subtrahit nob[is] q[uo]d cu
pimus. i[n]sup[er] [et] affligit. ut sic ad eu[m] redire
cogam[ur]. Un[de] in libro iudicu[m]. filii isr[ae]l sepe
p[re]ssi malis ad dom[inu]m clamant. qui suscitat
eis salvatore[m]. Secunt[ur] [et] heretici amatores
a quib[us] sepe deserti. ad sinum matris ec
cl[esi]e revertuntur. q[uia] flagella per om
nia erudiunt isr[ae]l.

Secundum. Secundum illam partem que non revertit[ur].
vel etiam secundum illam partem que p[ri]us
reversa postea deterius peccat.

Quod illuminat omnem ho[minem] ve[nientem] in h[unc] [mundum].
In hec o[mn]ia q[ue] potius ad ydolatriam. q[ua]m
ad cultum dei referebant. decepti [et] alios
decipientes. ideo omnia eis d[eu]s aufert. ut
qui non senserunt ex copia sentiant ex i[n]opia.

Baal. i[n]terpretat[ur] superior. q[uia] superiora dog
mata p[ro]mittunt se habere. qua[m] ecclesiam. vel
devotio. q[ui] i[n] ip[s]a false opinionis scientia devo
c[on]tantur.

Cu[m] ipsi sint servi diaboli. sub illa servitu
te. tenet lana[m] [et] linu[m]. s[ed] liberat deus. ne ab
iniquis d[omi]nis possideantur.

Secundum. Ignominia qua[m] operiebant ydola ip[s]or[um].

S

ezechiel xvi de auro meo [et] argento q[uo]d dedi t[ibi] fecisti t[ibi] ymagines mascu[lina]s

rebor. quoniam filii fornicationu[m]
sunt. Quia fornicata est mater eo

obstupuit ipsa — secte diaboli
rum confusa est que ut concepit

filios — fide [et] dilectione sequar deos. [et] i[m]itatores
eos. quia dixit vadam post ama

ydola demones. — gentes. quas deos colo.
tores meos. qui dant panes michi.
et aquas meas. et oleum meum.
et lanam meam. et linum meum.
et potum meum. Propter hoc.

que possis ire q[uo] volebas.
ecce ego sepiam viam tuam spinis.

quas crebro pede
et sepiam eam maceria. et semitas

i[n]iusto studio. — assirios
suas non inveniet. et sequetur ama

ad hoc ut referant auxilia.
tores suos. et non apprehendet eos.

s[ed] ab eis captivabit[ur].
et queret eos. et

sibi p[ro]picios.
non inveniet

[et] hoc necess[itate].
et dicet. Vadam

d[omi]num tribulationes ira d[omi]n[i]
fricate co[m]pulsa.
et revertar ad

d[omi]n[u]m q[ui] p[er] lege[m] me sibi despon
savit.
virum meum
priorem quia be

q[uando] sc[i]l[icet] p[re]ceptis eius obedivi.
ne michi erat tunc

q[ua]n[do] ydolatria m[agis]
magis quam nunc

servis assirior[um].

Haimo. Ad hoc respicit q[uo]d
supra dixerat. q[uo]d ip[s]i ista
temporalia que a deo acce
perant ydolis reputabant [et]
q[ui] nescierunt d[eu]m esse aucto
rem hor[um]. ex illo auro [et] ar
gento fecit sibi baal idolu[m]
sydonior[um]. Mistice. p[er] triti[cum]
leticia sp[irit]ualis signat[ur]. q[ua]m no[n]
i[n] sclo. s[ed] i[n] deo habere debue
runt. p[er] frumentum. lex. q[ui]
pasci debuerant. p[er] oleu[m]
dilectionis illuminatio. p[er]
argentu[m] nitor eloq[ui]a. p[er] au
ru[m] p[re]ceptu[m] dilectionis dei. [et] p[ro]ximi.
p[ro] q[ui]b[us] omnib[us] n[on] d[eu]m. s[ed]
demones venerabantur.

Et hec nescivit. quia ego dedi ei fru

q[uo]d confirmat cor ho[min]is. — q[uo]d letificat.
mentum. et vinum. et oleu[m]. [et] ar

igne examinatu[m] [et] c[etera]. — eis sapientiam.
gentum multiplicavi [et] aurum.

ydolu[m] babiloniorum
que fecerunt baal. Idcirco. conu[er]

i[n] messi [et] vi[n]de[m]ia
tar. [et] sumam frumentum meum in tempo

q[ui] tu malorum erit dolor eius q[ui] in terra sapiens [et] c[etera]
re suo. [et] vinum meum in tempore suo.
et liberabo lanam meam [et] linum

s. quorum altaria uariis uestibus decorabant. Spiritualiter uestimenta sunt auxilium dei. et custodia angelorum. que aufert dator deus. ab ingratis. ut relicti in sua iniquitate tradantur diabolo. ad eternam penam.

meum que operiebant ignominiam eius.

(scilicet lana et lino.)

Et nunc reuelabo

(que quasi uelata amabant iudei)

stulticiam eius in

(conspectu nature.)

oculis amatorum eius. et uir non

(stultis fortitudo potest.)

(deus a patre mea. scilicet iusto iudicio. faciam captiuari ab hostibus.)

eruet eam de manu mea. et cessare

(et cum fuerit in babilo)

(nia seruitute.)

faciam omne gaudium eius. solle

(scilicet pasche.)

(pentecostes. tabernaculorum.)

mpnitatem eius

(scilicet kalendas.)

neomeniam eius. sab

(quando in egyptum et otio uacabant.)

batum eius. et omnia festa tempora eius.

Historialiter. Grandine. gelu. et ariditate. ut nullam habeant arborem fructiferam. Moraliter. uineam. scilicet leticia cordis. per ficum. dulcedo temporalis iocunditatis. que auferuntur ab ingratis. quasi a meretrice.

Et corrumpam uine

(Non auferam, quod dixerat. i. pu)

am eius. et ficum eius. de quibus dixerat

(tabat hec non a deo. sed a coniuge dari. sed a diabolo. ideo quod eum colebant.)

Mercedes hee mee sunt. quas dederunt mihi amatores mei. Et ponam eam in saltum et comedet eam bestia agri.

(scilicet in ministrare fragrare)

Et uisitabo

(et bono. solet accipi. hic in malo ponitur.)

(scilicet passionem. scilicet per dies quibus colitur.)

super eam dies baalim,

(scilicet baal ascendebat. scilicet uero deo. scilicet ...)

quibus accendebat incen

(quibus ...)

sum et ornabat inau

(scilicet oblita amatorum.)

Seruat personam meretricis. que ut placeat amatoribus. ornat se auro et argento. et gemmis. et pulcritudinem quam natura non habet arte exquirit.

(quibus immolabant demonibus penitus affligetur. scilicet legem etiam a deo.)

re sua et monili suo. et ibat post amatores

(ut si memoriam et haberet.)

suos. et mei obliuis

(quasi. et tacita.)

cetur dicit dominus. propterea hic

(desperet licet sit peccatrix. sum in multa.)

ecce ego lactabo e

am. et adducam eam

(tus.)

Quia misericors sum bona tamen illi. ut ad me conuertatur promissio. scilicet bonorum. mala mitigat. Ipsi uenite ad me omnes. qui laboratis. Et sicut populus de egypto eduxi. et in deserto ab hostibus protexi. sic faciam. cum eos de terra captiuitatis ad proprium solum reduxero. Ita aduentum. scilicet filii aperiet spem salutis. et dabit locum penitentie. et blandietur ei.

in solitudinem. et loquar ad cor eius.

Idola que colebant chaldei amatores. et assyrii. cum quibus iudei diu in pace habuerant. in quorum oculis stulticia iudeorum reuelatur. quando capta iherusalem. et templo subuerso uiderunt hostes imagines cherubim. et ydolum baal. et dicebant. quod iudei sic et alie gentes idola uenerabantur pro iniquitate sua nobis subiciuntur.

Iterum. hec iudea. et hystorialiter. et allegorice passa est. que et primum ab assiriis. et chaldeis. et tandem a romanis inreparabiliter captiuata, sollempnitates sed uerum suum cum leticia. et celebrat que omnia abeis ablata: in ecclesia a fidelibus spiritualiter celebrantur. Unde aufereret a uobis. et dabitur genti facienti fructus eius. hec referuntur. et ad hereticos. qui doctrinam. et scientiam peruenientes. ex filii de ecclesia deseruntur a deo. quorum turpitudo patet. amatoribus. quos prius deceperant. et immundis bestiis. i. diabolis. quorum moribus relinquuntur. quando

habebant arbores pomiferas. sed in solitudinem rediguntur. quod et populus ab assyriis. et chaldeis gestis. tradentes a romanis completum est. unde genesis et comedit eam. agri. exercitus romanorum. Vel bestia. diabolus qui hos comedit. et herendo ad culturam suam. per quam in eternum extinguuntur.

Iterum. Baal. singulari numero. balim plurali. masculino genere. eadem ydola nominantur. Ubicumque. scilicet in hebraici sermonis. im. sillabam legimus. numeri pluralis est. et masculini generis. ut cherubim: et seraphim. Ubi autem oth legitur. numeri est pluralis. in feminino genere. ut sabaoth. quod interpretatur militiarum exercituum. uirtutum. quia si baal in multis locis colebantur. ideo balim pluraliter enuntiatur.

In auris doctrina. qua aures ornantur. Monile colli. predicatio. que aliis emittitur. Sed mittit ante porcos. et eam dedit canibus. iuxta illud. circulus aureus in naribus suis. mulier pulchra et fatua. Sic heretici immolant baal. incensum. diu dogmata. que quasi ydola sibi finxerunt. sequuntur. ornant aures quibus uerba audiunt. et colli quod proferunt. ut eloquii uenustate placeant. non enim ecclesie dignantur rusticam simplicitatem que meretricia ornamenta abicit. sed artifici et eleganti sermone. datio amatoribus suis hominibus. Vel demonibus placere intendunt.

Iterum. Verba mollia. et consolatoria. ut tristiciam gaudio temperem. ad cor loquitur

et dabo ei vinitores eius ex eodem loco. et vallem achor ad aperiendam spem. Et canet ibi iuxta dies iuventutis sue. et iuxta dies ascensionis sue de terra egipti. Et erit in die illo ait dominus. vocabit me vir meus. et non vocabit me ultra baalim. et auferam nomina baalim de ore eius. et non recordabitur ultra nominis eorum. Et percutiam eis fedus in die illo. cum bestia agri et cum volucre celi. et cum reptili terre. et arcum et gladium et bellum conteram de terra. et dormire eos faciam fiducialiter. Et sponsabo te michi in sempiternum. et sponsabo te michi in iusticiam. et iudicio. et in misericordia. et miserationibus. et sponsabo te michi in fide. illa. exaudiam dicit dominus.

40 qui cordi tristat ex annuntiatio gaudio satisfacit. hoc impletum est. qui xpc discipulis dicit. Iam non dicam vos servos. sed amicos. et amicos. et cetera. filio mei adhuc. in. u. s.

Et vallem a. Cum filii israel expugnassent iericho. achor furatus est de anathemathe. quo peccato israel non potuit resistere hostibus; sed in ipso achor interfecto in valle que ex ipso adhuc nomen habet ... israel in gaudium ... et desperatio in spem ... sic destructa templo a romanis ... in xpo ... apostoli gaudio ... et spem ... mundum xpo subicient. achor conturbatio ... conturbavit israel ...

In memoria beli ... ydolum ... babilonis ... baalim ... vir meus ... hebrea lingua ... plebs ... vir ... baalim ... ydolorum ... dici ... ydolorum.

Nomen bestiarum et volucrum ... per deo colebant ... arcum. scilicet gladium et bellum ... sub uno pastore. xpo.

Et sponsabo te m. i. s. ... primo desponsavit eam sibi ... ex egypto ut uxorem habeat sempiternam. Secundo in monte synai dans ei pro sponsalibus legis iusticiam ... Tercio in adventu filii ... in fide trinitatis in qua fide credentes ... vir ... et meretrix que ... legem ... in fide et gratia evangelii ... crucifixo ... veritatis.

Sicut in egypto ... vitores eius ... ex eodem loco ... achor ... dabo ... spem ... iuventutis sue ... ascensionis ... et erit in die illo ... vir meus ... baalim ... ydolorum ... fedus ... agri ... bellum de ecclesia ... securi ... fide et pace ... resurrectionis ... sempiternum ... in iusticiam ...

Sextus. et dabo ei vinitores ... dominus sabaoth ... principes ... moyses et aaron ... Apostoli. ... egressa de egypto ... plebs ... in fide dei ... ydolatria egiptiorum ... ad meliora ascendebat ... ecclesia ... a diabolo liberata ... canticum dominus ... ydolum cogitet ... habeat ... Omnem rebellionem que erat inter iudeos et gentiles ... xpc veniens ... duos parietes coniungens ... angulari lapide. Nota mitam dei meretrices ... fornicata ... virgines ... hominum coniugia ... meretricibus ... reddit. ... discretionem inter bonos et malos.

et scies: quia ego dominus. Et erit

Quia in te ex fide tibi despondeo.

in die illa. exaudiam dicit dominus.

apostolos. Ut illa celesti pluvia irriget.

et exaudiam celos. et illi exaudient

De qua sanctitas de terra orta est. in qua paterfamilias seminat bonum

terram. et terra exaudiet triticum.

semen.

et vinum. et oleum. et hec exaudient

Jerz. hoc spiritualiter ad apostolos pertinet. qui incipiendo ab ierusalem. sua predicatione et miraculis. corda audientium. ut que fructificare faciant. quia sunt semen. dominum audiunt a domino seminatores. dum in orbem terrarum exivit sonus eorum.

et tunc.

hiezrael. Et se-

minabo eam mi-

sibi.

chi in terram. et

in filium credentibus synagoge

miserebor eius

que erat sine misericordia. dum ydola-

que fuit absque

tolebat.

Mutabo nomina. quibus da abs-

fuit quam consequitur.

suntque sibi de se ipso dictum.

misericordia. et dicam non populo meo.

gentibus ad fidem. tu es christe

est. Vos estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. et ego dis.

populus meus es tu. et ipse dicet. deus

filius dei.

non sum populus tibi regnum.

Lxx. Conduxi eam mi-

chi precio quasi mulie-

rem. ut mercede suscep-

ta. cesset adulterare.

et cum propheta dormiat.

meus es tu. Et

dixit dominus ad

me. adhuc vade

et dilige mulierem dilectam ab

amico. et adulteram. sicut diligit

dominus filios israel. et ipsi respiciunt ad

racina.

deos alienos. et diligunt vinacia uva-

Ut vinea.

rum. Et fodi eam in quindecim

xxx. modios. xv.

argenteis. et choro ordei. et dimidi-

et est cibus iumentorum. comparat sibi mulus. in quo figura eius

o choro ordei. et dixi ad eam. Die-

locutus. hac mercede. lxx. sedebis. sine ydolis.

bus multis expectabis me. Non for-

Nec enim a quo conducta es legitime coniunge-

nicaberis. et non eris cum viro.

ris.

Ne putes me tibi inferre iniuriam. par pari refero. ego viro tuus sedeo alio. et ex-

sed et ego expec-

Iustus ad iudi.

tabo te. Quia di-

.c.

donum

Sed litteram potest intelligi. quod in adventum christi. bona temporalia permittuntur credentibus. ut per ipsum. qui semen dei est, omnia suo ordine currant. sicut ab initio condita sunt, et utilitati hominum deserviant. et tamen iudei. post tanta bona adhuc corporaliter antichristum expectant. Spiritualiter. celi qui gloriam dei enarrant. exaudiunt scilicet rogantes pro muliere chananea. et pro socru petri. et celi audiunt terram. id est homines qui sunt in ecclesia. Terra audit triticum. id est terra prebet spiritualem intelligentiam veteris et novi testamenti. ut letificet corda audientium. modificatio doctrinam secundum capacitatem audientium. et hec omnia. id est celum. et terra. et apostoli. scilicet et universalis ecclesia. audient hiezrael. id est semen dei sibi producent ad effectum centesimum operis ut faciat aliud semen fructum centesimum. aliud

hic aliud. xxx.

Meretrix. que deo copulata fuerat. et rursus edidit. primum hiezrael. secundum absque misericordia. tertium non populus meus iam videtur. propter fidem dei. et semen dei: mutata nomina. et possunt hec omnia tribu referri. spiritualiter ad x. tribus que israel dicuntur que sub nomine meretricis. tres libros ediderunt. generaliter ad omnes israelitas qui crediderunt.

Adhuc. id est Sicut per fornicariam. x. tribus. propheta hanc adulteram iudam spiritualiter intelligimus. cui propheta coniungi precipitur. potest tamen et per illam. et per istam universaliter intelligi ecclesia eius signari populus

Iuxta litteram uxorem diligis. sed ipsa non diligit te. sed te propter aliquem alium pro quo te diligit. et ad quod hoc pertinet. subditur. Sic dominus multum diligit filios israel. sed ipsi spreto eo. colunt alienos

deos.

Per vinacia demones. qui quondam sunt in magna pinguedine. sicut scilicet sed per superbiam arefacti de celo sunt proiecti. quos colunt iudei. vel vinacia. traditiones iudeorum. ab omni sanctitate vacue. pro quibus iudei traditiones dei delinquerunt. Signatur cuius adultera presens tempus iudeorum. quos diligit deus qui omnium expectat salutem. et ianuam aperit petentibus. sed illi relicto deo. res inutiles sequuntur.

Choro ordei. id est xxx. modiis. et dimidio. id est xv. qui reddunt. xlv. modios. hac mercede conducitur. Quinta decima die mensis nisan. qui est martius. percussa sunt primogenita egyptiorum. et israel eductus de egypto. et hac mercede de servitute conductus. et primogenitus israel quia plagam non senserunt. xv. argentei sicli. in templi donario offeruntur. Quadragesimo v. die ad montem synai pervenit populus. et statim altera die precipitur ut abstineant a co-

.1.

f. iij.

mi seminarum. et post triduum sanctificati. preparentur.
preparent se ad accipiendam legem. et xl. die moy
ses accepit decalogum in monte. Beneque quadra
ginta v. modiis ordei dominus conducit. qui post
adventum christi sedent et expectant adventum mariti
sui. donec plenitudo gentium introeat. et sic
omnis israel salvus fiat. qui nichil in domino habent. nec ido
lis serviunt. non utuntur cibo hominum. sed ordeo iumen
torum. qui nil spiritale in lege habent. Hic sequitur.

Idest. Ephot. proprie superhumerale. sed hic ponitur
in vestimento sacerdotali accipitur. pro toto ponitur pars
lineis vestimentis. sicut Samuel ephot lineo in
dictus legitur. Hoc omnia iudei ad lxx. annos cap
tivitatis referunt. Sed melius intelligitur
vel de presenti tempore. vel de ultima iudeorum con
fusione. quando sederunt iudei. perdito loco. absque
omnibus istis. Sed nos habemus christum sacerdotem. et corpus
eius. et sanguinem. et vestem innocentie. et thera
phym. idest signum et memoriam dei ex passione mundi
Ut bibitis.

A principio prophetie usque ad hunc locum: sub descrip
tione meretricis. et adultere. quarum post graves pe
nas. et longam relictionem. postea fit restitutio.
in pristinum. vel meliorem statum. significantur peccata x.
tribuum. vel duarum. et commune omnium. nec convertitur
sermo ad x. tribus. exponens dominum non frustra
tantam. tam gravia comminari. et inferre sup
plicia. ne cum videatur non ex veritate iudicii.
sed ex potentia dei in eos qui non peccaverunt
iniuste illata sententia. maxime referuntur
hec omnia ad eos qui christum in carne nolue
runt suscipere. et ad eorum posteros cum habita
toribus. idest cum iudeis terrena amantibus agit
dominus iudicium dampnans eos. quia non est
in eis ille qui dicit. Ego sum veritas. et non est misericordia
non pupillo. nec vidue. non ipsi sunt mise
renti. et inimicis eorum non habitat sciencia. idest fi
des. et cognitio dei. vel ipsa sapientia patris.
Maledictum ad eos pertinet qui dicebant
demonium habes. mendacium. qui ipsum
prophetam reum esse mortis. homicidium. quia ipsum
prophetas. occiderunt. Furtum qui se et filii
os suos deo furantur. dicendo. Sanguis eius
super nos et super filios nostros. adulterium ad inmunditiam
vel idolatriam refertur. Sanguis sanguinem
tangit. cum peccatum peccato additur. nomi
ne enim sanguinis peccatum intelligetur.

Vel pseudo. idest omnis gentia prophetandi. quam ante cap
tivitatem. x. tribuum habuerunt. prophetas he
liam. et heliseum. et alios qui in samaria prophe
taverunt. sed post captivitatem in x. tribubus
non legitur fuisse propheta. unde amos qui erat de tribu
iuda cogitur redire patriam. ne in samaria
quasi alieno regno prophetaret.

-c-

Usque ad iudicium. Contracti.
es multos sede
Spiritualiter.
bunt filii israel.
Sed et quod constructum est ver supra sion. Contra sub illo templo et ierusalem incensa. non sacerdoti. non sacrificium exercere
sine rege. et sine principe. et sine sa
dote. quia non veniet christus. donec deficiat principes de iuda. et regnare
possunt. Superhumerale
crificio. et sine altari. et sine ephot.
herodes alienigena.
et sine theraphym.
Sed cum finitum erit tempus cecitatis
que ex parte contigit in israel. revertentur
Et post hec revert-
tur fide per predicationem helie et enoc.
pristinum.
tentur filii israel. et querent deum
Christum de stirpe david. qui in manu forti sol
vit captivitatem populi sui.
deum suum. et david regem suum.
et pavebunt ad
Conversi. consueti.
dominum. et ad
suos sumus
bonum eius in no
in quo sunt fines seculorum devenerunt.
vissimo dierum.
Audite verbum
domini filii israel.
Quia vult dominus cum populo suo iudi
cari. et aperire causas sue in
quia iudicium domino
dignationis. scilicet quia non est veritas.
cum habitatoribus
veritas sine misericordia. non est
sustineri. misericordia sine iusticia
terre. Non est enim
negligentes facit. et quia his carent. nec scientiam dei habent. sed econtra pro
veritate mendacium. et pro misericordia maledictum. et homicidium et cetera.
veritas. et non est misericordia et non est sci
encia domini in terra. Maledictum. et men
dacium. et homicidium. et furtum. et
habundant sunt. peccatum pluvia
adulterium. inundaverunt. et sanguis
terre verbum addunt. Iuge. videtur terra cum te
na uaverbis additur. In captivitate x. tribuum.
sanguinem tetigit. Propter hoc lugebit ter
manet inculta.
ra. et infirmabitur omnis qui habitat

pecto ad ulterius peniten
tiam. ut saltem in fide israel.
credat. et fiat unus grex.
et unus pastor.
De iacob. idest christo secundum salvatore et sac

Theraphym dicuntur fi
gure et simulacra. que hic
intelliguntur cherubin. et se
raphym. vel quelibet alia tem
pli ornamenta.

Stupebunt ad dominum patrem.
et ad bonum filium. de bono pa
tre. cum viderint in sua
et patris maiestate regnantem.
vel ad bona. de quibus dicitur.
credo videre bona domini in terra
viventium. vel ad bonum. idest spiritum sanctum.
qui cum patre et filio unus est sanctus deus.
bonus deus.

habitatores. et non advene.
et peregrini. sed incole terre dicun
tur. qui ad iudicium vocantur.
Qui autem ut advena. et peregri
nus presens transit mundum. ille sequi
tur veritatem et misericordiam et sic
scientiam. iudei. ne maledictis
et aliorum peccatorum inunda
tione obruatur.

Natale est ut habitatore sublato bestie quorum et volucres et pisces deficiant. et iram dei etiam muta senci ant. que in usu hominum a creatore alebantur.

maris deficient.

Subaudis intelligentie. spiritualis.

mea. In bestia agri et in volucre celi sed et pisces ma

Subaudis in more bonorum alia est ratio pisces

ris congregabuntur. Veru

Justus.

tamen unusquisque. non iudicet et non arguatur.

Iniustum. Capio.

Simpliciter. Capio. Quem uocabant ad iudicium.

Sic plebs tua non obedit sacerdoti: sic populus tuus non obedit omnino.

tur. populus enim tuus sicut hi qui contradicunt

Hodie in fraude vel insidiis. sed apta luce. ut om-

Ideo. capitalaberis

In presenti.

sacerdoti. et corrues hodie. et corruet etiam p

nes sciant te propter peccatis captivitatem.

Iuda generaliter.

matrem synagoga:

pheta tecum. Nocte tacere feci matrem tuam. Co

est singuli sunt filii.

ticuit populus meus. eo quod non habuerit

deum. adorando idola.

scientiam. Quia tu scientiam repulisti.

unum in dan. aliud in bethel.

sed idolatris idolorum.

repellam te. ne sacerdotio fungaris

quia. que prohibent idola adorari insto.

michi. Et oblita es legis dei tui. obli

Tendens contra captivitatem. in miserabiliter sicut olim in deserto. quia et ignorat: ig-

viscar filiorum tuorum et ego. Se

nobilitate. Quot homines habuit israel tot animas constituit demonibus.

Captivitate.

cundum multitudinem eorum sic pec

id est contra me. Ydolum in quo gloriabantur. quia plebe

caverunt michi. Gloriam eorum in igno

levi hoc sacerdotes et propter captivabuntur.

Id est oblata pro peccatis

miniam commutabo. Peccata populi

populi.

Sacerdotes quorum est sacrificia comedere.

quia non solum corriguntur. sed etiam laudent. ipsi

mei comedent. et ad iniquitatem eorum

Vel sacerdotes adulantes hominibus in peccatis peccata assumunt eorum. Unde ysaias. popule meus qui te beatum dicunt: ipsi te decipiunt.

Hii sacerdotes non erant de tribu le-

ui. sed ex quacumque tribu dantes munera regibus decem tribuum fiebant sacerdotes vel templi ydolorum.

vinitate punientur. ipsi illi ad peccandum

sublevabunt ani

sublevantur.

mas eorum. Et erit

quia equaliter peccabunt. equaliter punientur.

sicut populus. sic

Spiritualia.

sacerdos. Et visitabo super eum

mala opera. non solum populus. sed etiam pro cogitationibus punientur.

vias eius. et cogitationes eius reddam ei.

Tropologice. Voluptas insaciabilis est et habita famem. non saturitatem parit. Contra. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam. quoniam ipsi saturabuntur. quia iusticia sola est que satiat. In-

id est mala opera exercebunt.

Et comedet et non saturabi

id est x. tribus cum idolis ieroboam.

quia vires fornicationum deficiunt. sed desi

tur. fornicati sunt. et

derium ardescit. Subaud fornicari

non cessaverunt quoniam

Lugebit terra. id est amatores terre. cum perdent ea in quibus gloriabantur carnales iudei qui infirmati sunt compressi ab hostibus qui et bestie fuerunt. id est feroces. id est dementes sunt et ferventes pisces in profundo vitiorum. Volucres. et aerem liberum inuiderent.

involucre

Verumtamen. Quasi provocavi ad iudicium ut sentiret non propter potentiam dei. sed propter peccata se hostibus traditos. sed qui negligenter correctionem in scelibus impudenter permanent in dignitate sua. quia argu

antur.

Scienti tam grave erit hoc malum: quod in hac nocte. id est in tenebris et angustia captivitatis non audebunt quidem proferre malum suum coram hostibus. sed propter compressionem. silentio habet. non audens resistere hostibus. et hoc ideo quia non habuit scientiam dei. ut impleretur. et ipsi nunc os quod clausum fuit a laude dei clauditur a deflendis

malis suis.

Omnia que dicuntur de x. tribus possunt referri ad hereticos. qui relinquunt regnum david. et ierusalem. id est christum et ecclesiam. et in nocte cooperta cent a laude dei. et quia non habent scientiam. id est veram fidem christi. repelluntur pleraque in matutina nocte mortis a sacerdotio. ne indigni tractent corpus et sanguinem domini. et ne diu vivendo corrumpant alios doctrina vel exemplo. et quia a talibus generantur. cum ipsis eterna dampnatione

alt

finientur.

Heretici quanto plures tanto magis delinquunt deo. et iuxta numerum suum amplificant dogmata errorum. quorum gloria. id est dignitas falsitatis mutatur in ignominiam. qui propterea viris peccatis in ampliora labuntur. et inde penam. qui comedunt peccata populi dum per dulces sermones decipiunt corda. et devorant domos viduarum. dicendo deus in michi aliud querit quam veritatem fidei. quia sicut sodomitis non curat quid agant. et sic sublevant animas eorum in peccatis ut non peniteant. sed in sceleribus gaudeant unde et populus qui docetur et sacerdos qui sic docet. pariter peribunt.

alt

Comedent. et non saturabuntur. heretici suo errore non satiantur. non cessant a turpitudine fornicationis. et non custodiendo legem dereliquunt dominum. insaniunt. et inebriabuntur. et prodita mente. adorant ydola. que in corde suo finxerunt. et spiritu fornicationis possidentur.

Sicut ebrietas vini mentem bibentis pervertit, ita fornicatio corporalis vel spiritualis de rationabili homine quasi brutum animal et lapideum efficit, vel lupanaria sectetur et ligna et lapides quasi deum adoret. Unde: cum adulteras prophetas, populus meus in ligno et cetera, qui quondam meo nomine vocabatur.

Aliter: heretici sublimitatem dogmatum sibi repromittunt, et sacrificant subter circuitum porche. arbores scilicet infructuosas, quia ficum et vineam non habent, sub quibus sancti requiescere dicuntur.

In lege preceptum est ut in loco quem deus elegit sacrificetur ei, et iuxta templum lucus et arbores non plantentur, ne voluptuosa loca religionem emollirent. Ecce israel excelsum relinquens deum, in excelsis locis diligebat sacrificare, et quia perdiderat veritatem, querebat libertatem. Unde: In libris regum legitur: verumtamen excelsa non abstulit, quia adhuc populus immolabat in excelsis.

Ut qui aliter intelligere non vultis, ex dolore et obprobrio vestro intelligatis dolorem et iniuriam dei, cuius uxor et filie esse debuistis. qui in tantum vestro peccato irascitur ut nec peccantes arguat, sed in perpetuam captivitatem puniat. Grandis miseria, ubi, quia desperatur emendatio, non adhibetur correctio.

Ieronimus: Que colebant beelphegor, quem priapum possumus dicere, ob magnitudinem ob scortum... Unde dicitur quod asa rex fecit in conspectu domini, et abstulit effeminatos, et amovit matrem suam maacham ne esset princeps in sacris priapi.

Si decem tribus cum meretricibus idola coluerunt, ita ut quicumque impleret manum suam et offerendo idolis vel regi munera dando, fieret idolorum sacerdos, saltem tu iuda, qui possides ierusalem et ex lege habes sacerdotes, levitas et cerimonias templi, ne idola colas cum deo.

Qui dicit: dominum deum tuum adorabis. Qui non valens servire duobus dominis

quia dominum dereliquerunt in non custodiendo mandata eius. Fornicatio et vinum et ebrietas aufert cor. Populus meus in ligno suo interrogavit et baculus eius annuntiavit ei. Id est diabolus, qui se in simulacris facit adorari, principium fornicationis idolorum in errore. Qui in idolatrie locis recesserunt. Spiritus enim fornicationis decepit eos et fornicati sunt a deo suo. In amenis locis. Super capita montium sacrificabant et super colles accendebant thymiama. Subtus quercum et populum et therebinthum quia bona erat umbra eius. Sub quibus sacrificabant. Id est placebat exquisitis voluptatibus. Quia fornicati estis a deo. Ideo fornicabuntur filie vestre et sponse vestre adultere erunt. Quia vos filii mei fornicati, et quod tu pater et sponso fecistis, in uxoribus et filiabus patiamini. Qui vos sponsa mea. Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicate et super sponsas vestras cum adulteraverint. Quoniam ipsi cum meretricibus conversabantur. Quod spiritualiter ... vivos cultui mortuorum copulari, et cum abscisis in... Qui abscisis ... immolare hostias sue libidinis. Et cum effeminatis sacrificabant. Quod deum vel peccatum suum. Et populus non intelligens vapulabit. ac disciplinam. Quia. Si fornicaris tu israel non delinquat saltem iuda et nolite ingredi in galgala. Ut ibi adoretis idola. Et ne ascenderitis in be-

Quia vanitas non habet substantiam et ideo veritatem devorantium vanitatem relinquunt.

In ligno suo id est genus erat divinationis quod fiebat in ligno et baculo, quo futurorum captabantur auguria. Unde in ezechiele legitur quod pergens nabuchodonosor contra amon et ierusalem inter ceteras divinationes commiscuit sagittas et exierit virga contra ierusalem. Forte sic ubi que fierent quid utilius esset, deum an idola colere. Unde iusto dei iudicio per responsionem sortis baculi seducti sunt a diabolo. Unde sequitur: Spiritus enim fornicationis decepit eos.

Aliter: filie et sponse hereticorum sunt anime quas errore genuerunt et suis dogmatibus desponsaverunt. Huiusmodi indigni sunt correctione dei, quia omnis cultus eorum fornicatio est, et turpes turpibus commiscentur. Ideo vapulabunt ut aliquando per plagas intelligant quem reliquerunt deum.

Effeminati sunt sacerdotes matris demonum, qui galli dicuntur, quia de hac gente captos romani effeminabant, ut qui romam ceperant hac ignominia ferirentur. Vel per captivitatem et plagis afflictus per dolorem accipiet

Aliter: Si tu hereticorum fornicaris, saltem iuda, id est ecclesia, non fornicetur et ne ingrediatur in galgala, id est hereticorum conciliabula, ubi peccatorum revelantur. Galgala interpretatur revelatio vel volutabrum, in tempore ... et ad instar porcorum volutabrum.

Galgala locus ubi saul in regem unctus, et populus de deserto exiens primum castra metatus sedit. Circumcisione purgatus, ex quo tempore adhuc religiosus in loco celebri error inolevit. Bethaven olim bethel.

1

dicebatur. Sed postquam aurei vituli a ieroboam ibi sunt positi. non domus dei. sed domus vituli. et domus ydoli dicta. forsitan et populus israel. in solitudine fecit sibi caput vituli. quod coleret. et ieroboam vitulos aureos. in servavit in sua constitutione. quod didicerat apud egyptios. qui sub figura boum deos colunt.

Sed nomine effraym. x. tribus signantur: quia de hac tribu fuit ieroboam. qui primum vitulos aureos. unum in bethel. alium in dan constituit.

Reges qui populum erudire. et defendere deberent. inducunt ad ydolatriam. et tam reges quam populum spiritus immundus ligat. ne libere volitare possint. sed in obumbrationibus errorum excecantur. ideo confundentur cum fuerint captivi ab hostibus intelligentes penam pro idolatria illatam.

Sacerdotes qui non de tribu iuda. levi. sed quia populo ita vocabantur. et reges eorum et subiectum populum omnes nullo excepto vocat ad iudicium ut simul omnes audiant cur tradantur inimicis.

vobis est

Thabor mons est in galilea rotundus in medio sublimis in quo aves laqueis solent capi.

Aliter. Ego scio et ego scio principes perversorum dogmatum. id est hereticos. et subiectum populum scit dominus non quod approbet. sed quia non possunt eum latere opera vel cogitationes eorum. qui non cogitant de penitentia sed ut peius proficiant. quia spiritus per quem fornicantur in ecclesia. et a vero matrimonio recedunt. aufert a cordibus eorum cogitationem dei.

que ipso posito ubi quod pollutum est recordatione ydolorum et fiat iurisiurando no
thaven. neque iuraveritis. vi
minis mei. — sabiciens in
vit dominus. Quia sicut
signum sic. x. tribus a iugo legis recesserunt. et demonico spiritu agitate. viam latam arripuerunt.
vacca lasciviens declinavit
israel. Nunc pascet eos do
minus quasi agnum in la
— quia. — factus est.
titudine. Particeps ydo
— Sed. — o iuda. — stirpe
lorum effraym. dimitte eum.
tante est. — a tuo convivio. — cultus. religio. et cibus.
separatum est convivium
— ydolis et demonibus immolabant — ceteri.
eorum. fornicatione forni
— nimis imitantes ieroboam. sed etiam ydolis omnium gentium
cati sunt. Dilexerunt affer
re ignominiam. protecto
— ydolorum.
res eius. Ligavit spiritus eum
— rationis — stabilis.
in alis suis. et confunden
tur a sacrificiis suis. Au
— attente. — simul intel
dite hoc sacerdotes. et atten
lectu recipere.
dite domus israel. et do
— id est vos
mus regis auscultate. quia
iudicio agit vobiscum. deus pro peccatis vestris hostibus tra
vobis iudicium est. Quoniam
dit.
laqueus facti estis speculationi. et sicut rete expan
— sic nullus
sum subter thabor. et vi
agere penitentiam. vel oculus elevaret ea
ctimas declinastis in pro
fundum. perturbaverunt subditos suos reges et sacerdo
fundum. et ego erudi
tes. ne populum revertentem ad templum revocaret.
tor omnium eorum. Ego
scio effraym. et israel non

Hic effraym. ieroboam signat et omnes reges qui eius dignitate et scelere secuti populum deceperunt nomine israel de

lusit tu. in cenovio vitiorum. ne ascendat in bethaven. id est ad superbias falsorum dogmatum fictiones. Non est enim domus dei. sed domus ydoli. Nec iuret per nomen domini. cuius magestatem male de deo sentiens polluit. Sicut enim vacca percussa asilo. ita percussi sunt heretici. ardentibus diaboli sagittis. et legis noticiam reliquerunt. et separantur in lata via. que ducit ad mortem. et paciencia boni pastoris. eos ad mortem nutrit.

Id est non multo post. sed dominus super eos reget assyriis. et per phariseos. ducentur ab assyriis in captivitatem. et in latitudine terre medorum dispersi longo ibi tempore morabuntur.

Aliter. Dimitte eum. hortatur propheta ecclesiasticum virum ut contempnat hereticum. qui amicus est demonum. et frui ceteris sue doctrine ubertatem promittit. et cuius sacrificia. ab ecclesia separata sunt. dum non recte celebrantur misterium corporis et sanguinis domini. et diliguntur ideo errores et immundicia sequitur. et afferet ignominiam id est eius traditiones. et ligat eum diabolus. ne valeat stabilis permanere in ecclesia. sed omni vento doctrine circumferetur. et confundentur a sacrificiis. quia retributio eterni luctus erit eius.

Aliter. Iuxta tropologiam accusantur populi ne se excuset pro hoc quod inductus sit a regibus. et sacerdotibus quos hereticorum principes intelligimus. principes etiam accusantur. quod positi speculatores ad errorem illaqueant. et in pulcro monte qui interpretatur veniens lumen. ponunt insidias. ut cadant in profundum ad immolandum demonibus. et victimas in baratrum declinant. ne decepti ad ecclesiam quamque respiciant. Secundum quosdam. thabor lacus. id est cisterna dicitur. et heretici lacum fodiunt in quem incidunt.

Vos quos posui pastores populi in eruditionem corrigentis. facti estis laqueus captivitatis et interfectionis. et vestro exemplo et doctrina ad mortem invitatis. Quamvis ita omnes et principes. et populus delinquerent non tamen pereatis vos

fu.

penitus abiectos a me. quia adhuc nolo uos perdere: sed docere quid agere debetis.

In presenti tempore reges ceperunt recedere a deo adorando uitulos aureos. et fornicante rege populus secutus est pari studio. ideo pari pena dignus. et hoc scio.

AUG. Et respondebit. Heretici superbia habent quasi matrem sue iniquitatis. quia semper se iactant scire altiora. et in ecclesie contumeliam semper debacchantur. sed arrogantia et populi magistrorum que pariter corruet. Judas quoque .i. ecclesiasticus uir qui corpore non mente in catholica ecclesia conuersatur. cum hereticis eundem errorem tenet frustra nomen ecclesiasticum confitetur. quia cum hereticis punientur.

Non tantum decem tribus et principes eorum captiuabuntur. sed etiam due tribus per sequentes secula eorum preter infirmata conteruntur.

AUG. Heretici putant quod in multitudine sacrificiorum placeant domino. et iudas .i. ecclesiastici. quod faciendo elemosinas peccata redimant. in quibus permanent. cum omne sacrificium peruersa non presentia: delere soleat. Ideo non inueniunt dominum. quia a talibus aufertur. preuaricantur autem. qui dei precepta negligunt. alienos filios generant. cum opera diaboli faciunt. et ideo cotidie. et singillatim cum suis partibus. hoc est malis que egerunt: ad eternam dampnationem properant.

Nunc deuorabit. e. m. Legimus in libro regum. et paralipomenon. quod sub rege phacee qui regnabat in .x. tribubus. uenit teglaphalasar rex assyriorum. et magnam partem populi samarie transtulit in assyrios. secundo anno prime olympiadis. apud grecos. necdum roma condita. albe .xx. anno imperabat amulius quem romula regno expulit.

Legitur. Gabaa. interpretatur collis. Rama. excelsa. hee due ciuitates sunt in tribu beniamin sibi uicine. In gabaa natus est saul. rama. in .vii. miliario ab ierusalem. quam rex israel occupare uoluit. ut exitum et introitum claude-

est absconditus a me. quia nunc fornicatus est effraim contaminatus est israel. Non dabunt cogitationes suas. ut reuertantur ad deum suum. quia spiritus fornicationis in medio eorum. et dominum non cognouerunt. Et respondebit arrogantia israel: in facie eius. et israel et effraym ruent in iniquitatibus suis. Ruet etiam iudas cum eis. In gregibus suis. et in armentis suis uadent ad querendum dominum. et non inuenient. ablatus est ab eis. In domino preuaricati sunt. quia filios alienos genuerunt. Nunc deuorabit eos mensis cum partibus suis. Clangite bucina in gabaa. tuba in rama. ululate in bethauen. post tergum tuum beniamin

cem tribus deceptas. quos ego creaui reges. et subiectum populum et super opera mea semper inui-cem ne destrueret si peniteat.

Et obstinati in malo non cogitabunt ad deum redire. ut peniteant sed que male cogitauerint perficient. et hoc ideo. quia spiritus malignus in ceteriori uitiorum .i. ydolatrie est in cordibus eorum. nec sunt ueri. et ideo obliti sunt creatoris sui. ne eum sicut docet adorent.

In his uerbum notatur. quod etiam due tribus ydola colerent.

Nunc quid manducabo. ca. et. aut. san. hyr. p. et tem. non accipiam de domo. t. uitulos.

Alii dicunt. quia uxores alienigenas duxerunt. sicut in esdra legitur. et filios genuerunt. quos postea repudiare compulsi sunt.

AUG. heretici qui in gabaa. et rama excelsa sibi scientiam pollicentur ululare. in domo ydoli .i. falsorum dogmatum que uenerantur. ut malum suum non negant. sed cunctis manifestetur. quod cum prius esset domus dei. nunc per errores est domus inutilis. et ideo iam non est ante faciem beniamin quia interpretatur filius dextre et significat sanctos ad dexteram uenturos. sed post tergum eius est. quia non electos non sunt. quia eterna sicut iusti sed temporalia que-

Judas cum eis

Ke

rint omnes eum in captivitate effraim. qui interpretatur ubertas in brevi desolatione erit. et cum dies iudicii et tempus correctionis advenerit verba sua vera fuisse ostendet.

Israel et effraim ductis in captivitatem. et terra eorum tradita in solitudinem. principes iuda quos flere debuerunt et populum suum ad ydolatriam revocare. ne et ipsi similia sustinerent. ceperunt letari. quod terra eorum sibi pateret ad possidendum.

Non ideo traditi sunt chaldeis quod ipsi fuerint meliores. sed quia ieroboam incipiente et populo sequente israel secutus est sordes ydolorum iusto dei iudicio factus est a chal deis.

Sicut tinea vestimentum et putredo lenta ligna consumunt. sic ego prius x. et postea duabus tribubus. longum tempus penitentie tribuens. tandem dampnabo. et sicut tinea citius quam putredo ligna consumit. ita effraym prius captivatur quam iudas.

Legitur quod sub manaen rege x. tribuum israel miserit dona assyriis ut liberaret eum a damascenis. Iudas quoque sub rege achaz misit munera teglath phalasar ut liberaret de manu phacee regis israel et rasin regis damasci. qui tunc quidem liberavit. sed postea eosdem debellavit. quia cum deus adiutor non sit nichil est et ipsi non po. sal. iu.

Ieronimus. Ego quasi panthera effraim et quasi leo domui iuda. Nichil leone fortius nichil panthera velocius.

·I·

- tribus effraim. cum domus regia fuit · c. captivitatis.
INIM. EFFRAYM IN DESO
· x. tribuum. · i. assiriorum
LATIONE ERIT IN DIE CORR
tionis per quam possunt corrigi. · x.
EPTIONIS. ET IN TRIBUBUS
· voluntate mea · vera que dixi per prophetas sunt
ISRAEL OSTENDI FIDEM.
ipso actu ostendam esse vera et fidelia.

FACTI SUNT PRINCIPES
· quia transferentes
IUDA. QUASI ASSUMENTES
fines captivorum possidendo.
· fideo. · per venientem
TERMINUM. SUPER EOS. EFFUNDAM
babylonii. et ita eos quasi aque impetus occupabunt. non suis viribus. sed dei indig
DAM QUASI AQUAM IRAM
natione. · quia
MEAM. CALUMPNIAM
PATIENS EST EFFRAYM.
· pro hac
FRACTUS IUDICIO. QUONIAM
causa. · effraym. ieroboam. · i. ido
AM CEPIT ABIRE POST SOR
la.
DES. ET EGO QUASI TINEA
EFFRAYM. ET
QUASI PU
TREDO DO
MUI IUDA.

Non iudas. sed domus consumitur. quia de genere eius reservatur. unde nascetur ille cui repositum est. et spes gentium.

· intelligens populus x. tribuum infirmitatem suam. et iudas se cernens se captivandum quod consenserat

ET VIDIT EFFRAYM. LAN
illum malo. et adeo. sed agere assyriorum quorum auxilium. et ideo multa milia de tribu iuda
GUOREM SUUM. ET IUDAS
per phacee et rasim captivavit.
VINCULUM SUUM. ET ABI
IT EFFRAYM AD ASSUR. ET
· iudas. · a quo sperabant ultionem.
MISIT AD REGEM ULTOREM.
· quia solus deus est liberare a tribulatione et solvere vincula peccatorum et captivitatis.
ET IPSE NON POTERIT SAL
· quia multa milia de iuda per rasim et
VARE VOS. NEC SOLVERE PO

ret tribum iude. bethauen que quondam bethel est in tribu effraim. ubi erat vitulus aureus. Monet autem ut destructionem tam x. tribuum quam duarum non humili voce defleant. sed omnibus qui inventi fuerint magno ululatu adnuntiant. Iuga baa quod est i. sub colles. et ramma i. in excelso. monet intonari bucina pastorum que fit ex recurvo cornu animalis. tuba que fit ex ere vel argento in usus bellorum vel sollempnitatum.

Aliter. ad principes ecclesie dicitur. quod non debent exultare. et de perditione hereticorum sibi salutem extimasse. sed de scandalo eorum timere. quia super tales principes quasi aliorum miseria gloriantur. et qui transferunt terminos i. aliud predicant quam ab apostolis acceperunt. effundet deus iram sicut aquam.

Tropologice. heretici sepe sophismatibus et arte dialectica opprimunt ecclesiam. i. illos qui non vindicant vere fidei. sed sordes secuntur et tradunt diabolo. et angelis eius. videntur sibi calumpniam pati. et in se esse fractam iudicii veritatem.

Non effraym addicitur. qui iuste hec facit. sed effraym ad hostes. quando quidem peiores. tamen eos opprimunt phul. deinde teglath phalasar. postea salmanasar.

Et ego. puniens hereticos. qui in ecclesia effraim intelliguntur. et iudam. i. qui in ecclesia permanent. si in hereticorum erroribus vel viciis implicantur simili sententie subiacebunt.

Aliter. heretici vel ecclesiastici et vident alienum se funibus peccatorum constrictos. nec dei auxilium querunt. sed diaboli. qui est ultor peccatorum. et ideo manere in vinculis peccatorum. et cum diabolo iuste dampnantur. Quidam per regem ultorem significat christum. ad quem in iudicio clamabunt domine aperi nobis. sed eorum prohibente sententia non poterit liberare. quia in iudicio non est misericordia. sed ex iudicio agetur. unde In inferno quis confitebitur tibi.

Heretici somptniant sibi salutem per circulum mille annorum. sed salus prima erit tercia die qua resurrexerit christus. Illi non referunt diem secundum adventum christi sui tercium vero diem ad iudicium quo sunt salvandi. Sed respondeant que sit prima dies i. prima salvationis adventus. sed quia respondere non possunt. nos dicemus primum diem humilis — ot vide fo. i

·L·

esse saluatoris ad uentu. Secundum quem ab omnibus in gloria uidebitur. Tercium quando pacto iudicio ampliorem gloriam sue claritatis electis ministrabit. Iudei quoque secundum tertiam diem susceperunt primum se perdidisse fatentur. quia secundus tercius in respectu primi non potest appellari. Vel primus dies primum legis tempus. Secundus in aduentu Christi quando uiuificati per fidem. uel iam per spem consedimus cum Christo in celestibus. tercius dies resurrectionis in qua per Christum resurgentem pariter cum illo resurgemus. Vel nobis primus dies quo renascimur per baptismum. Secundus in requie animarum. tercius in generali resurrectione.

Locus dei magnificentia et maiestas ipsius. Sic si hec uerba ad filium referuntur. locus filii pater. ait enim. cum tradditi fueritis hostibus secure residebo in mea magestate. uel in patre. Si descendam ad uos ut uobis misear. Vel miserar. Vel hostibus comparator nullo humano affectu mouebor. Sed quasi oblitus uestri quos protegebam hostibus subiacere permittam. donec deficientes in malo ut gentes seruitute quaratis faciem meam penitendo.

Hec uerba ex parte possunt aptari his qui tribulatione captiuitatis pressi per penitentiam deum requirebant. et alios hortabantur. Generaliter possunt aptari omnibus credentibus in Christo. qui afflicti tribulationibus orto lumine ueritatis in aduentu Christi per fidem surgunt de tenebris infidelitatis et alios ortantur. Venite. re. a. d. a quo recesseramus peccando. quia ipse cepit quando uerbum caro factum habitauit in nobis. et sanabit nos post dolorem uulnerum plenam salutem dabit.

Vel sic. Quid fa. t. e. hereticos et iudeam qui similia passus est. prouocat deus ad penitentiam et redditum cupit ad salutem. Sed illi delicias huius seculi et refrigeria quasi nubem et rorem que cito transeunt secuti sunt. Vnde. Stulte hac nocte repetent animam tuam a te. prophetas autem hereticorum semper occidit deus dum eterna supplicia minatur. et auferre de uera uita morti scelerum relinquens. Nos autem sequamur illam nubem que propria est. quia mundi huius ardore nos protegit. cum leuis descendens dominus uenit in Egyptum et omnia ydola confregit. et illum rorem de quo Moyses. Fluat ut ros eloquium meum.

Margin: of bre fo b. De trine

pharao
[illegible] captiuantur.

-terit a uobis uinculum.

Quoniam illi non potest soluere. quia ego
Quoniam ego quasi le-
aduersos
ena ephraym. et quasi ca-

tulus leonis domui iuda.
Comprehendi ad hostibus faciam. tertiam uadam.
et ueluti in ipsa captiuitate me presentem et
ego ego. capiam et ua-
ultorem sentiant. quod dextera mea.
dam. et tollam. et non est qui eruat. Vadens

reuertar ad locum meum donec deficiatis. et queratis

faciem meam. In tribulatione sua mane

consurgent ad me. Venite reuertamur

ad deum. quia ipse cepit et sanabit nos.
Reuocando a captiuitate. Qui prius pater flagellando. percussit.
percutiet nos. percutiet
gellando. percussit. Qui solum
Qui a uulneribus peccatorum. curat. sed et
et. et curabit nos. Viui-
uiuificabit. Qui iacuit in sepulcro.

ficabit nos. post duos di-
Resurgens a mortuis.
Secum.
es in die tercia suscitabit
Curati. uiuificati. suscitati. Quo absente mortui iacebamus.
Itam in presenti quam in futuro.
In magestate
nos. et uiuemus in conspectu eius. Sciemus
Vel hic intuendo. uel ad celos ascendendo.
Hec est uita eterna. ut cognoscant
deitatis. Facie a faciem. te solum uerum deum. et quem
sequemurque. ut cognoscamus dominum
Venite. et reuertamur. quia.
misit. i. x.
Quasi diluculum prepa-

ratus est. egressus eius.
De ortu Christi. adhuc subdit.
et ueniet quasi imber nob-
Iudeis. quod non dominum recepit temporaneum. frustra expectant dominum et per cognoscentem. Qui. quod perfectum est
temporaneus et serotinus
peccata serotinum.
non erit.
nus terre. Quid faciam tibi

ephraym. quid faciam tibi iuda.

In penitentia quoque uelox per assyrios interitus regni samarie. In leone fortissimum contra ierusalem aliquando post regnum caldeorum ostenditur. Et quia ferit se sum[ul]lat. seruat adhuc metaphoram in eorum dampnatione. et quicquid sentiunt sciant se passuros in eius indignatione. ego. ego. et c.

His uerbis ostenditur israel. et iudeam habituros precipuum pastorem. et regem dauid. cum crediderint in dominum resurgentem. frustra autem in dei mille annorum sompnia sibi polliceantur. cum salus sit omnibus promissa die tercia qua Christus resurrexit.

Diluculum. initium lucis quo tenebre fugantur. Vnde ait. Sic surgente diluculo tenebre noctis fugantur. ita Christo egresso de thalamo. et corrupti uteri tenebre peccatorum dissipantur. et lux et ueritatis apparet.

Vel ita. Christi ad hunc temporaneus imber est. qui iactata semina calescere facit. Serotinus quod ad maturitatem fructus perducit. Vnde propheta. Dabo uobis pluuiam temporibus suis

Iutra siquidem per mulsionis. bis terre in anno. datur pluuia de celo. Spiritaliter Christus est ymber. nobis temporaneus dum fidem inspirat. Serotinus. dum post

Interpositos filios ostendit se habere affectum patris. quoniam sine dolore possunt tradere hostibus. aut quos medicamentum ut ponam. ut vestitam sanitati.

Alt. Cor dicitur extra vel intra proclamans peccantes. deus provocat ad penitentiam. dicens. misericordiam volui et non sacrificium. illam offerunt panem sacrilegium. et dantes elemosinam. inducunt solam humilitatem. sic re(ie)cto capite fidei. et scientie dei. frustra se ecclesie subtrahebant. sicut adam per prevaricationem eiectus est de paradiso. sic et isti de ecclesia.

Que vobis sanctis solitus misereri. iam transit a vobis. pastiones eius captivandis. sicut nubes. tua. que citra noctem redit. et sic vos qui cito sole cito siccatur.

Misericordia vestra quasi nubes matutina. et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc

Quia imminebat captivitas. et tribulibus subiiciunt suum comminatus vobis. ut qui celeritatem exceptuebant sanctis officiis. que negligentes

dolavi in prophetis. et occidi

Et hoc omnia feci. ut iudicium quod te iudicaturus non quasi captivaverit punivi.

eos in verbis oris mei. et iudicia

sunt. cunctis appareret. ut omnes sciant te sepe correctum.

tua. quasi lux egredientur.

et non penitentem iustum punitum esse.

Et ideo graviter comminatus sum. ut penitentem. et

Quia misericordiam volui. et non

haberent locum miserendi. quia plus placet mihi misericordia.

et ut homo habeat scientiam dei. quam multitudo victimarum.

sacrificium. et scientiam

victimarum. per quas iudei peccantes putabant se purgari.

dei. plusquam holocausta. Ipsi autem sicut

in paradiso. in terra. legem. in paradiso parentes

adam transgressi sunt pactum. Ibi preva

res. non fuit mirum. si quod fecellit in parentibus dampnatur in filiis transcendentibus.

ricati sunt in me. Gala

Hec civitas fuit initium ydolatrie. huius quod fuit transiordanem.

Alt. Galaad transmigratio testimonii. hii sunt heretici qui contempnunt deum pervertendo testimonia scripturarum. cuius opera vana que turbat aquam ecclesie et depurat fontibus sordidos viros facit fortitudo eius. quasi viri pyrate. i. diaboli in mari huius seculi. in quo navis pertranseunt.

Alt. Sichem humeri. per quos intelligitur opus. unde da cor tuum in humerum. i. que intelligis operare. heretici autem intercludunt viam. ne de sichem. i. bonis operibus pergamus in ierusalem. hii sunt quasi fauces virorum. i. insufficientium eos. qui putant huius seculi ad veritatem pergere nolunt.

Lxx. ubi .ii. et .iii. tempus transit me galaad civitas quod operatur

ad civitas operantium ydo

vana. et conturbat aquam. et fortitudo tua viri.

lum supplantata sangui

sacerdotum.

ne. et quasi fauces virorum

latronum. Particeps

idolatrie.

sacerdotum in via inter

in ierusalem. sicut cum licebat in mo

ficientium pergentes de

lare. Vel. comparat galaad. illis sacerdotibus. quia similes scelera operantur. vel in interfectione hominum.

sichen. quia scelus operati

vel ydolatria. v. horrendum.

sunt. In domo israel

scilicet cultum ydolorum. quia.

Unde ieremias. obstupuit celum super hoc. et porte

iudi horrendum ibi for

vivit terra. Ieroboam qui duxit contami

nicationes ephraym. Con

natus est populus samarie. unde et ad iudam ser

mo convertitur.

taminatus est israel. sed

Quia chaldei te tenerent. sed

in. te reducam. quod erit sub cyro. et archa xerse. et cum convertero.

bona opera ducet ad horrea. mane autem surgentibus. semper est xpistus paratus.

Vel sic. fratrum. dicitur cum in matiarum planatur asperitas.

Lxx. Succidi prophetas vestros. scilicet pseudoprophetas qui causa errorum fuerant. per prophetas pinnitentes. occisi fuerunt occasio salutis. Quasi. ne diceretis prophetis credidimus. etiam ipsos occidi. ut vobis tolleretur occasio peccandi. legimus. ccc. l. prophetas bahalim occisos sub helia. et in magnam multitudinem. sub hieu. qui subvertit domum achab. Quandoque dicit iustos prophetas. sicut ieremiam causa peccantis ipsi interfectos. et hostibus traditos.

Galaad. civitas sacerdotum. transiordanem. in tribu gad. et civitas fugitivorum. In hac primus collectatum est ydolum. et quanto prius celebrior. tanto postea per ydolatriam facta est principium omnium malorum. et ideo isti primi captivati sunt per assyrios. et cetera. supplantata. i. humiliata sanguine. quem fudit hieu. unctus in ramoth galaad. qui iuxta preceptum dei delevit omnem domum achab. vel supplantata. sanguine. quia vindicta sanguinis quem fundebat super eam venit. et quasi fauces latronum. sicut calme. in quibus absconditi. spoliant. et occidunt transeuntes. Sic sacerdotes galaad. insidiabantur simplici populo. et spoliabant fide. et interficiebant fame. et quasi decipere non poterant. vestibus privabant. et corpore necabant. unde subditur. particeps scilicet per sichem. transitus erat. volentibus de israel ire sacrificare in templo ierusalem. In hoc itinere sacerdotes ydolorum ponebant insidias. ut ita herentes transeuntes ad colenda idola in dan. vel bethel. Cum his sacerdotibus continuaverunt sacerdotes galaad. et similiter faciebant occidi. volentes transire in pascha. vel pentecostes. vel scenophegia. ad sacrificandum in ierusalem. secundum preceptum dei.

Alt. Omnes falsi sacerdotes. abscondunt viam. et occidunt homines. malis operibus ne perveniant in ierusalem.

Iex. In domo hereticorum. videtur horrendum. cum magistris fornicantibus populus seductus pariter sordidatur. Iude quasi. i. ecclesie precipitur.

v.

ut patet messe sectionis .i. metendi: sed potius in die iudicii. hoc. non optando sed predicando dicitur. quia si penituerint. veniam a pio iudice consequerentur. qui et hoc totum corripit ut ibi pateat. Ideo subdit. cum sanare .u. .i.

Ne putes te esse securum. para messem tibi .i. gerua filios qui succidantur. quia iam tempus prope est. ut tu quoque a chaldeis ducaris captivus in babylonem: et tue messionis .i. intersectionis tempus veniet.

Al. Cum salvator per effusionem sui sanguinis et ecclesiam de gentibus. et populum suum congregatam. vellet ipsi peccata sanare per penitentiam subito ephraym .i. heretici. qui falsorum dogmatum principes existunt. et populus samarie. qui dicit se dei precepta custodire. operati sunt ydolum falsorum dogmatum. et per illos ingressus est fur et latro .i. diabolus. vel ipsa falsa doctrina hereticorum in ecclesiam fur: insidiis occulte decipit et latro. audacter tamen pro signatur qui ponit .r. clam ingressus est. latrunculus foris spolians. quia neminem possunt spoliare veste christi. nisi prius ab ecclesia foris ad sua dogmata traxerint.

Heretici et possunt vetera peccata excusare et deum causari. cum antiquis operibus nova addunt induicunt impietatem. et sicut legent peccatis. et cum deum celare se putent. oculos eius vitare si possunt. quia vultus domini super facientes mala.

Qui male operantur. et male de christo sentit regem .i. diabolum letificat et in mendaciis prave doctrine principes huius mundi. quorum sapientiam deus destruxit. In ruinis enim peccatis gaudent principes tenebrarum. vel greges qui prius heresim repererunt. principes qui prepositi hereticorum ipsi sibi falsum vendicant sacerdotium.

Hereticorum corda igne diaboli succendum .r. ut in eis coquatur panis antichristi. qui preter mundum in ecclesia locum et omnia vigilare puriunt. et ut cancer paulatim serpit fermenti eorum doctrine de quo dicitur. cavete a fermento phariseorum. et cum ventum erit in cordibus eorum receptorum. tunc in apertam prorumpunt insaniam. de quibus dicitur. Ex nobis exierunt. sed non erant ex nobis.

Al. Populi a rege diabolo. et ab eius principibus .i. a principe heresios. et eius ducibus seducti. relicta ecclesia alias sollempnitates colunt. et clamant. hic est dies regis nostri. valentini. arrii. marcionis. quod audientes.

(Textus)

et iuda. pone messem tibi. cum convertero captivitatem populi mei.

Cum sanare vellem israel. revelata est iniquitas ephraym. et malitia samarie. quia operati sunt mendacium. et fur ingressus est. spolians latrunculum foris. ne forte dicant in cordibus suis omnem malitiam eorum me recordatum. Nunc circumdederunt eos adinventiones sue coram facie mea facte sunt. In malitia sua letificaverunt regem. et in mendaciis suis principes. Omnes adulterantes. quasi clibanus succensus est a coquente. Quievit civitas a commixtione fermenti. donec fermentaretur totum. Dies regis nostri. ceperunt principes furere a vino.

(Glosse interlineares)

et parva.

Sumitte peccatum ydolatrie. quam in egipto. et deserto exercuit.

Aperte facta est ydolatria. a ieroboam. et a populo samarie. qui secutus est regem suum.

hec malitia obstitit deo volenti reddonare priora peccata illius populi.

Rex et populus. vel .i. ydoli vel illa fabricaverunt. Ideo israel et duo vituli

israel. Ieroboam qui latenter ingressus ad decipiendum domum israel. et sicut latro in cogens dei populum ad ydolatriam. et ne forte in cordibus.

Quod si reverentur faciem meam.

Exponit que fecerunt in facie dei. quod consentientes voluntati ieroboam. ydola coluerunt.

Quia dicebant. isti sunt dii tui israel.

Qui sub ieroboam ipsi principes fuerunt. Sed quia letificaverunt omnes sunt adulteria deo recedendo.

Sicut clibanus succenditur ad coquendum panes. ita illi per ieroboam succensi sunt igne ydolatrie ad coquendum panem impietatis.

Propter avaritiam lyrurie. et ydolatrie.

(Glossa marginalis dextra)

sub audis. videbis quia miseri quia captivi ducti sunt viderint revisionem. et cum illis qui nati fuerint in babylone redierint in terram suam. Sed hac reversione. non fit permissio .x. tribubus. que in perpetua captivitate tenentur.

Et cum ita puniantur. ne cogitant quod pro veteribus peccatis patrum puniam eos. quia nunc .i. in presenti pro malicies suis quas invenerunt circumdati sunt pena. et mala quorum sicut putant non possunt me latere. sed potius ipse adinventiones aperte sunt coram facie mea. que omnia clare video.

Lex. fabricatis idolis statim ieroboam unum intulit populo inter eorum. ne aliquibus religiosis residentibus eorum cultum evacuaret. et ideo paululum quievit civitas quia sine voluntati relictus est populus donec fermentaretur totum mendacium. ut primum principes deinde satellites tandem omnis populus propria voluntate regi consentientes corrumperentur. quia quod necessitate fit cito solvitur. quod voluntate perseverat.

Dies regis .n. Succensa massa populi. invenerant one ydoli. ceperunt dicere. ad fores ieroboam. Iste est dies regis .n. quia ut imperator festivum nobis instituit. in hoc gaudeamus

dentes et bibimus. et vitulos adoravimus. et populo ita clamante. principes qui erant ad regimen civitatis constituti. et instituti. cum populo amiserunt intelligentiam. In tantum ceperunt obliviscí dei. et in lingua pro dolore impigere. et more phanaticorum quid agerent nescirent.

Dolose ierobaam fecit vitulos. ne forte populus israel pergens ad templum dei ierosolimis sumpta occasione reconciliaretur regi iude. Insidiabatur ergo. ne ad templum domini ascenderent. sed vitulos quos fecerat adoraret.

Non est qui clamat in eis ad me. quia hec omnia passi sunt in dominum quererent. quem querere noluerunt.

Quia se erexit. et non in deo. sed in multitudine exercitus confisus est. ab eo quo superbus videbatur inferior est ab assyriis principes exercitus. in quibus gloriabatur. et hoc in facie. id est in presenti.

Videns rex populum ita clamantem. et principes insanientes. extendit manum. id est plus unt
EXTENDIT MANUM SUAM
assensum his qui vanis laudibus ei illudebant. qui illusores. cum rex suus eis insi
CUM ILLUSORIBUS. QUIA
diaretur. et a deo suo abduceret. Preparaverunt eis cor suum. quasi clibanum. ut cor eius flammis
APPLICUERUNT QUASI CLIBANUM
idolatrie ardere faceret. Ideo enim assensus est
BANUM COR SUUM CUM
populo. quod eum tota tota nocte ut de nocte conversum
INSIDIARETUR EIS. TOTA
ad errorem.
NOCTE DORMIVIT COQUENS
EOS. MANE IPSE SUCCENSUS
QUASI IGNIS FLAMME.
quid plura. quia iam non per insidias.
OMNES CALEFACTI SUNT
sed impudenter a cultu dei recedunt.
QUASI CLIBANUS. ET DE
occiderunt eos. qui nolebant consentire.
vel bene intelligen
VORAVERUNT IUDICES
tes pravo exemplo corruperunt.
quid plura. denique
SUOS. OMNES REGES EO
omnes reges post ierobaam recesserunt a religione dei. et ambulaverunt
vel vicerunt idolis recesserunt.
RUM CECIDERUNT. NON EST QUI CLAMET IN EIS
runt in viis ierobaam qui peccare fecit israel.
regnum x tribuum. quia natio cum similis eis recedens ad
AD ME. EPHRAYM IN POPULIS IPSE COMMISCEBA
panis non versatus. ex parte plenus est sordibus. ita ephraim
cultui dei. agendo penitentiam circumdatus cineribus peccatorum.
BATUR. EPHRAYM FACTUS EST SUBCINERITI
assyrii. chaldei. fortes et
sufficiendo et bona eorum rapiendo.
US. QUI NON REVERSATUR. COMEDERUNT ALIENI
illo sciente. thesauros in quibus confidebat. domum suam. et causam qua sit traditus
ROBUR EIUS. ET IPSE NESCIVIT. SED ET CA
subaudis. fine regni sui imminere.
NI EFFUSI SUNT IN EO. ET IPSE IGNORAVIT. ET
ideo.
HUMILIABITUR SUPERBIA ISRAEL IN FACIE EIUS.
exponit quod obscure dixerat factus
NEC REVERSI SUNT AD DOMINUM
ephraym subcinericius panis.
qui cito reverteretur ad eos si fuisset
DEUM SUUM ET
versus. dominus enim ait. revertimini ad me et ego revertar ad vos.
vel pro certo dominus. vel bene operarentur.
NON QUESIERUNT EUM IN

qui eis appositi sunt. non inebriantur vino. ne leve putetur esse peccatum. sed insanierit ex vino: de quo moyses. fel draconum vinum eorum et venenum aspidum insanabile. deceptus populis. et ducibus princeps extendit manum. cum illusoribus. quorum corda sunt succensa. Tota nocte. heretici non vident lucem solis iustitie. quia oppressus est sensus eorum. horum corda variis perturbationibus succensa sunt. sicut ira et avaritia. et devorant iudices suos. qui scilicet aliquid virtutum et discretionis habent. quibus discernant mala a bonis. vel iudices hereticorum a suis populis devorantur. ut quorum domos devorant. turpis lucri gratia eorum devorentur.

assensu.
Versatus in tenebris peccatorum. et immisso igne in clibanum securus fuit. quia videt nullum resistentem. sue voluntati. sed omnes coquere panem impietatis. mane vero succensus flamma celeris aperte. et impudenter. recessit a cultu dei. et coram hominibus ad immolandum venit.

Omnes principes hereticorum cadunt. quia quamvis clament ad dominum. non tamen digne invocant nomen eius. quia quicumque invocaverit nomen domini: salvus erit.

Aliter. heretici nichil differunt ab errore gentium. et qui fuit princeps in ecclesia. factus est subcinericius omni parte immundo cinere. et igniumm ardore circumdatus. ut non redeat ad dominum. sed in errore permaneat. cuius robur comedunt demones. qui sunt alieni et hostes. sed ipse non admittit inimicos esse.

Aliter. Cani heretici effundentur. qui stulticia cordis eius usque ad finem vite in eo perseverat. Et cui in multo canus pro sapientia. sic in ipso pro stulticia accipiuntur. et cum sic humilietur hereticus. ignorat vetustatem sue malitie. de qua dicitur. Quod antiquatur et senescit. prope interitum est. et non revertetur ad eum per penitentiam.

Et non parvo tempore in hac malitia fuit. sed usque ad senectutem. et usque ultimam regni eversionem permansit in errore.

Aliter. heretici. qui ab ecclesia recedunt ex corde columbe comparantur. quia terrena desiderantes assyriis traduntur. et vere qui exierunt de ecclesia expandet super eos deus rete testimonii scripturarum. et artifici sermone sapientie contextum. ut elevant

vel secundum dei sapientiam. ad humilia detrahat
commutendo de pena ut sic correcti non pere
ant in eternum.

In euangelio dicitur. Estote prudentes. et sim
plices sicut columbe. Simplices. ne aliis
noceamus. prudentes ne aliorum insidiis
capiamur. prudentia sine simplicitate
calliditas est. Simplicitas sine prudentia. stul
ticia est. Unde columba stulticiam hic designat. quando
dominum. sed egyptum inuocat.

Aliter. heretici est. ue. eternum qui recedunt a
creatore. quia vendunt eos sanguinem. et locuntur
contra dominum mendatia dogmata. et ululant in cubilia
bulis suis que cubilia appellant quasi ferarum
lustra. in quibus libidini et turpis vacant. et
quando dominum et putant se in laudes dei ulula
tus est luporum. et vacarum insanientium sonitus.
Raro hereticus diligit castitatem. et quod secundum ...
mare simulat sic cataphrige ore tenere ...
mel pinnuerit. sed turpe est dicere quod in occulto
facit. Super triticum et vinum. id est super corpus et
sanguinem christi simulat se legem dei rumina
re et meditari. et recedit a deo qui docuit eum
in ecclesia. et dedit fortitudinem contra adversarios
ut resisteret. et cogitat contra dominum maliciam
instituendo heresim.

Omnes simul a rege usque ad mendacium uasta
buntur sicut eorum consilio ydola fabricati sunt.
Possunt hec verba ad tempus passionis referri.
quia sicut eorum consilio mortem ei tractaverunt. ita pa
tet in festo paschali ab hostibus cesi sunt.

Non sicut hostes comederunt. sed quasi victima ru
minaverunt. sed habundantiam terre quam ha
bebant sepius ad uoluntatem. quasi ad fauces re
vocabant. ut in eis delectabilius pascerentur.
nichil in cibos et luxuriam querentes.

... Aliter. heretici reuertuntur in ritum gentium.
ut sint absque iugo. et noticia dei. facti sunt
ut arcus dolosus. qui vulnerat dum
gerentem. Sic heretici auctoritate scripturarum.
auctores scripturarum impugnantes. et mortem
inferunt. Unde principes eorum id est heresiarche.
propter insaniam lingue sue. quia dominum blasphemant.
sententia dei iudicis ferientur. facientes hoc
eadem in falsis nostris ecclesia. quod ante fecerunt in egy
pto. id est dum morabantur in tenebris gentilitatis.
hereticorum et gentilium heresiarche ... questiones. quia
non secuntur scripturarum auctoritatem. sed humanam rationem.

Aliter. per aquilam diabolus. qui cupit ponere ni
dum super astra celi. Unde. Si exaltatus fuerit ut
aquila inde detraham te dicit dominus. Unde in
lege precipitur ne aquilam comedamus. hasta venit super hereticorum conventicula ... fuerit

omnibus hiis. Et factus est ephraim
quasi columba seducta non habens
cor. Egyptum inuocabant ad assy
rios abierunt. et cum profecti fuerint.
expandam super eos rete meum. et quasi
uolucrem celi detraham eos. cedam eos
secundum auditionem cetus eorum. Ve eis.
quia recesserunt a me. Vastabuntur. quia
preuaricati sunt in me et ego redemi
eos. et ipsi locuti sunt contra me menda
cia. et non clamauerunt ad me in cor
de suo. sed ululabant in cubilibus suis.
Super triticum et uinum rumina
bant. et recesserunt a me. Et ego erudiui.
et confortaui brach
ia eorum. et in me cogita
uerunt maliciam.
Reuersi sunt ut essent absque iugo fa
cti sunt. ut arcus dolosus. cadent in
gladio principes eorum
a furore lingue sue.

Interlinear glosses: ad usitatis. — a diabolo. — quia suos sequitur non potest defendere. — ad intelligentiam. — auxilium deos eorum colendo. — ideo. — suo voluntatis. sed captivati. — in captivitate. — ubi non poterit latere meam potentiam. sed ostendam eam super eos. ne pos... — quo comprehendentur. — sunt redire. ad terram suam. donec velim. — ab altitudine superbie sue. deprimam eos. — id est destinatio contra. — post presentem tribulationem. — ideo. — colendo ydola. — ab hostibus cesi et ... erunt. — adorando ydola. et meum preceptum transgrediendo. quo dixi. non facietis vobis deos alie... — de egyptiaca servi... — tutem. — sicut illi dixit ... mei. — et sione. — ydolatrie ululatum uocant. quia amisso rationali sen... — luxurie uocantes. — sicut lupis et canibus similes erunt. — falsis misteriis corporis et sanguinis christi. — dando se diabolo. — per moysen. et recto... fideles. — dedi fortitudinem bellandi. sicut tempore iosue. vel machabeorum. — contra. — quia taurina erit. — quia non possent nocere cogitationes ... feci. — id est meam potentiam ad ydo... — id est sustulerunt. — sicut ... ecclesia ... advocatos. ipsi contra deum vertunt. et sagittas blas phemie in deum mittunt. — ideo. — materiali vel spirituali. — qui in... — qui alios deceperunt. ipsi — ... — ... erunt.

Ne quod descendunt in egyptum ad querendum auxilium. ysaias.

Ad id. quod fuerunt. an
tiquam eos uocarem. per a
braham. et moysen. ut
absque iugo legis. et noti
cia dei deportarentur
per precia. et precepta.

Sic ex alta uoce tua.
ut sit similis tube. ut
multi audiant. quia
multi peccaverunt.
hoc clama. Ita uenit
nabucodonosor ad ...

derisione et domini in terra promissionis. faciunt, quod in egypto didicerunt; comedendo agnum, et cetera portantes egyptiorum.
Ista subsannatio eorum: in terra egypti.
sic. sicut et ammone. sore. saepta predicatio. ut destruat
vox dei ad prophetam. O osee. Super templum et urbem ierusalem. non ad
In gutture tuo sit tuba. quasi aqui
aliud locum veniet. non ob aliam causam. sed iubeo. tu. pro eo quod transgressi sunt
facienda ydola.
la super domum domini. pro eo quod transgressi
quia dixi. non facietis vobis deos aureos.
sunt fedus meum. et legem meam preva
vel argenteos. imminente tribulatione, presentis angustiis,
ricati sunt. Me invocabunt deus
dicentes. Responsio dei quoniam
meus. cognovimus te israel. Proiecit
id est. assyria vel diabolus.
vocamini israel. quod bonum proiecit, id est deum, quod dictum est israel.
israel bonum inimicus persequetur
sine rege relicto. per
eum. Ipsi regnaverunt
sine mea sed populi volun
tate. Voluerunt sibi saulem regem. vel ierobo
tunt. et non ex me princi
tate. extiterunt. quod non elegi. ideo
am. reprobavi.
pes extiterunt. et non cog
propter habundantiam divitiarum. quas dederunt ad fluenciam et ornatum. me
novi. argentum suum
neglecto fecerunt ydola. que sunt causa interitus eorum.
et aurum suum. fecerunt sibi ydola. ut
id est proiectus assyriis. vitulus
interirent. Proiectus est
scilicet de auro et argento
vitulus tuus samaria. Iratus est
sibi vitulum fecerunt. unde iratus est.
quia samaria
furor meus in eos. Usquequo
non audit vocem domini. et vertit ad alios. qui ad
eternam perditionem. persona
non poterunt emunda
ri. Quia ex israel et ipse est.
facta et infima. que ma
artifex fecit illum. et non
nus format artificis. Sicut tela aranearum
est deus. Quoniam in ara
vento dissipatur dissolvitur. sic vitulus ille in
nichilum redigetur. quamvis speciosus videtur
nearum tela erit vitulus
in hoc quod est aureus.
samarie. Quia ventum se
ideo. tempestatem
tempestatem captivitatis.
minabunt. et turbinem

Contra meam volunta tem petierunt sibi regem sicut cetere gentes habent a qua stulticia ut revocaret eos samuel exponebat eis legem regni et filios et filias regibus servituros predicebat. ut revertere ad deum regem clementissimum.

Non in urbe que samaria dicitur positi erant vituli. sed in dan et bethel per samariam que omnes urbes .x. tribuum signantur. et quod ponitur vitulus singulari numero. est intelligendus ut de duobus vitulis intelligatur. exponit autem interitum. per iectus est vitulus. id est per assyrios destructum. est templum idolorum. et ipsi vituli conflati in captivitatem deducti. quia furor meus iudicavit in eis vitulis. vel cultoribus eorum.

Mor. Culmus germen non habet cuius vita metitus caret farinam cultus non facit cultus qui in presenti seculo proficit. nec subtilitatis intelligit

sic iersalem. et omnium populi dei cum tanta velocitate et ascensione. sicut aquila festinat ad predam.

domum dei. et hoc ideo quia prevaricati sunt legem et sine causa dicunt ei deus meus. et nos qui dicimur israel et ex anomie censemur scimus te. sed frustra dixit dominus. cum ipsi constituerunt sibi reges principes adulterios meos habent quos non cognovi. quia tunc non meruerunt argentum suum et aurum suum. id est quod sermonis vel spiritualis intelligentie habebant naturaliter converterunt in ydola que in corde suo fixerunt. ideo interierunt.

Nos qui dicimur israel. nomen iacob. qui tibi placuit servantes cum alie gentes te ignorant.

Potest hoc intelligi de ieroboam. et regibus qui ei successerunt. quia et deus iratus salomoni regnum eius voluit dividi. non ideo eum israel sibi regem constituere debuit. sed secundum preceptum legis debuisset interrogare deum quem regem vellet instituere. Quod enim deus vult fieri ad utilitatem aliquorum propter ignavos efficitur. et repugnantes. et plerumque ad eorum dampnationem. Unde oportet filium hominis tradi. sed ve homini per quem tradetur.

Alia. Heretici vituli qui relictis celestibus per vini sunt in terra. et cum dicunt se servare precepta legis. hos vitulos proicit deus. et irascitur eis. et miratur que tanta sit perversitas ut colant ydola que fecerunt. hos vitulos non accipit israel. qui se deum videre fingit. a ceteris gentibus. sed de scripturis sacris conflavit intellectum pravum. et est artifex dei sui. qui cito peribit sicut aranee tela que levi flatu dirumpatur.

Quasi. que est hec amentia dedi eis locum penitentie. et ipsi noluerunt converti. et exponit quid sit vitulus a cuius sordibus non possunt emendari. non ab aliis acceperunt sicut baal a sidoniis. sed ieroboam et populus israel adinvenit.

Ista communiter possunt legi tam de hereticis quam de his qui fecerunt vitulos in samaria.

Ventum seminat qui semina corrupta vento vel bi... medullam spargit. unde. nullus fructus surgit. sic nullis nulla spes boni operis.

Alleg. Hereticus non facit farinam, id est non pervenit ad fructum boni operis. Quod si aliquando bona agunt, alieni comedunt ea, quia favoribus hominum elati remuneratione carebunt, et ab hostibus, id est demonibus devorantur. Gentes et similes paganis, ut nomen Christianitatis amittant. Sunt et vasa in contumeliam que debuerant esse in honorem. Quia ipsi. Immundus hereticorum dogmatibus assirius interpretatur magnus sensus. Adhuc ascendit hereticus cum putat se aliquid magnum prophetis intelligere. Unde sibi videtur esse solitarius esse. Dat munera diabolo et sicut gentiles corporalia simulacra adorant, sic isti ydola que in corde suo confinxerunt.

Inter. Qui hactenus amabant assirios et dare munera quos diligebant, non cessare faciam, ut suis principibus nulla tributa, sed se ipsos ad omnes contumelias tolerandas prebeant.

Alleg. Cum sit unus deus, una fides, unum baptisma, heretici multiplicant altaria, id est varia dogmata, non ad placandum deum, sed ad multiplicandum peccatum. Unde nec leges dei merentur accipere, quia acceptas contempserunt, et quod didicerunt de scripturis non divinis sensibus, sed sensibus gentilium comparandum est. Hii relicta una hostia Christi multas immolant, et carnes comedunt, et omne quicquid sacrificiorum vel virtutum vel elemosinarum fecerunt, a deo non suscipitur.

Alleg. Iniquitas ante baptismum que in baptismo dimittitur. Unde dicitur: peccatum post baptismum. Unde dicitur: Beati quorum remisse sunt. Hec omnia imputabuntur hereticis ut et preteritis et novis puniantur, quia qui de egypto per confessionem Christi exierunt, per infidelitatem in egyptum redeunt, et obliviscentes dei sui multa sibi delubra faciunt. Iudas quoque, id est vir ecclesiasticus, in malis operibus vel per falsa scripturarum interpretatione edificavit sibi urbes munitas non dei auxilio, sed artifici mendacio. Quos errores deus succendit et destruet igne spiritus sancti.

9

Seminaverunt omni vento doctrine et de carne corruptionem metent. — Sed stipula non spes fructus.

metent. Culmus stans non est — Quia nulla mulier est, insignificantia mittit.

in eis germen non faciet fari — Si aliquando aliquid boni fecerint, assyrii, id est demones, auferent, qui iacta semina, ut volucres celi, comederunt. — perverterunt.

nam. Quod si et fecerit, alieni comedent eam. — Sed inter fecerint ab hostibus vel a demonibus qui bona auferent.

Devoratus est israel. Nunc factus est in an — ydola colentibus israelitis vel Christi nomine amisso. — Sed vertit ad proicienda sterquilinia.

gulum quasi vas immun — Quia immunditie comparatur sordibus et quasi sordibus ydolorum.

dum. Quia ipsi ascenderunt — Non sponte sed invita captivitate. — maculatur. — Quia non oves pascue dei.

ad assur, onager solitarius — Quia per auxilio.

sibi ephraym munera dede — Quia assyriis quibus Iuda in amicicia coniuncti fuerunt.

runt amatoribus. Sed et cum — Quia in auxilium. Unde supra: abiit et ephraim ad assur et misit — tur temporibus Manaam.

mercede conduxerint na — Separati ad pugnam ut simul pugnarent et separati. — sit ad regem ultorem.

tiones, Nunc congregabo — Non redeunt munera vel tributa, donec pervenient ad assyrios ut non munera dare — dominum.

eos et quiescent paulisper ab onere regis — quia liberi, sed gravi servitute premuntur.

— Quia ducentur captivi et desinent munera dare regibus.

et principum. Quia multiplicavit ephra — Non solum in dan et bethel, ut per et reges, sed in montibus et diversis locis ydola coluerunt pec

ym altaria ad peccandum, facte sunt ei are — catum peccato addentes. — Vel ironice, sine interrogatione.

in delictum. Scribam ei multiplices leges — Quia in his que debet. — dedit.

meas, que velut aliene com — Vel cum interrogatione. — Quia possent iudei altaria multiplicata esse ad cultum dei, quod vero non est.

putate sunt. Hostias affe — Quia varia offerunt sacrificia non ut deo placeant, sed ut ventrem impleant, et ideo deus non suscipit.

rent, immolabunt carnes

et comedent, et dominus non sus — Et ex permanent in deliciis.

cipiet eas. Nunc recordabitur iniquitates — In presenti. — Ad vindictam. — Ante legem. — Per flagella captivitatis. — Post legem.

eorum, et visitabit peccata — Quia colendo deos eorum et petendo auxilium ab eis, diffidendo a protectione dei.

eorum. Ipsi in egyptum convertentur. — Et corporaliter contra dei prohibitionem venerunt habitare in egyptum.

Nunc congregabis ne recedant, scilicet que fuerant ante dispersi, et quiescent paulisper ab onere. Unde apostolus: sine nobis regnatis. Atque utinam regnaretis et principum, qui se habent in synagogis diaboli constitutos.

Silvestri asino, qui non domestica pascua tenet, sed sponte perdita pascua vagatur et solitariam diligit habitationem. Separat recedentes a deo et diversa falsorum sectantes ydola, et ideo a deo deserti sunt.

Scribam ei. Dederam legem ut unum altare essent in ierusalem, sed quia fecerunt multas aras et spreverunt legem datam per moysen, quam mediantibus prophetis corrigere eos possem, videri ut si alias leges scriberem corrigerentur. 9.

Sed hanc quasi exsequiis sua negligeret. Unde non adde videntur.

[Nota hic .q.] [.i. ex tribus]
Et oblitus est israel factoris sui.
[.i. ydolis inservivit.]
et edificavit delubra. et iudas
multiplicavit urbes munitas.
et mittam ignem in civita
tes eius. et devorabit edes illius.
[.i. aliter puniendus ignorans domini. aliter recedens a deo.]
Noli letari israel. noli exul
[servus enim sciens voluntatem domini et non faciens. .i. ideo vehementer puniendus.]
[.i. iuxta morem gentium ignorantes.]
tare sicut populi. quia fornicatus es. a deo
tuo. Dilexisti mercedem super omnes areas tri
tici. Area et torcular non
[.i. quo putabant se inebri]
pascet eos. et vinum men
[andos.] [.i. non solum fame arteris sed etiam quia a deo recesserunt. sed etiam ab ea captiva]
[.i. deficiet.]
tietur eis. Non habitabunt
[buntur.] [.i. quam tu sceleribus polluisti. .i. quasi. .i. colendo]
in terra domini. reversus est eph
[colendo ydola eorum.]
raym et israel in egyptum.
et in assyriis pol
lutum comedit.
Non libabunt do
[.i. sed demonibus.]
mino vinum. et non placebunt
ei sacrificia eorum. quasi
panis lugentium. Omnes
qui comedent eum contami
[.i. panis pro quolibet cibo ob]
[lato ponitur.]
nabuntur. quia panis eorum.
[.i. subaudis separatur. quia id offerunt ydolis ut in.]
[.i. polluta deo non placent.] [.i. que igne ba]
anime ipsorum. non intrabit
[bilonicum] [gule satisfaciant.] [.i. cum venerit]
[.b. bilonioriorum succensa est.] [dies cap]
in domum domini. Quid faci
[tivitatis. .i. dies erit in sollempnis. et qui placent hostia. quia in ea vindicabor de hostibus]
etis in die sollempni. in die
[et ponam finem eorum. et flagellabo ingratos fili]
[os.]
festivitatis domini. Ecce enim p

Gentiles. non habentes dei
noticiam in cultura
deorum suorum letabantur.
sic etiam israel recedens
a deo. gaudebat in cul
tu ydolorum putantes se
per hoc pacem habituros.
At ergo noli le. quia non
habebis pacem quam exti
mas. sed punieris in capti
vitate. quia fecisti te simi
lem ignorantibus deum.

Olim pro mercede fornicati
onis putasti tibi reddi ab ha
dam ante te. quam significat
cant per areas et per vinum.
sed quasi data a me perditu
ra ydoli. et reddi putasti
Immittam ubi inopiam
panis. ut non sit tritici in a
rea. nec vinum in torculari.
sicut factum est tempore helie et he
lisei. quando matres in samaria
cogente fame cadave
ribus filiorum vescebantur.

bant. sic capti ab assyriis. vescebantur
sacrificiis eorum. que polluuntur. sicut
que ydolis offeruntur.

In chaldea positi. care
bunt templo et altari. in quo
solet deo offerri. et ibi non
placebunt. quia libant diis alie
[nis.]

Cum apud iudeos sacrifi
cium pro mortuo offereba
tur. quod oblatio panis.
lugentium dicebatur. quia alu
gentibus offerebatur. si quis
de eo comederet ipse immun
dus. et sacrificium immun
dum dicebatur. Aliter. Cor
pora mortuorum .vii.
diebus lamentabantur. et in
hoc spatio. si quid de do
mo mortui aliquid contin
geret. immundus fiebat.
Sic et qui offerunt et qui comedunt
et qui offerunt ydolis immun
da dicuntur.

Cum due tribus iudas et beniamin re
cedentes a deo punita sunt. tamen non con
versi sunt ad deum. sed edifica
verunt urbes per quas protegeren
tur ab hostibus. sed nichil profuit eis.
quia .xiiii. anno ezechie destru
xit sennacherib illas urbes munitas
qui sicut ignis. tam publicas
quam privatas domos combussit.

Aliter. Delectentur heretici. ne pu
tent se similes aliis nationibus.
Ille enim numquam in deum credi
derunt. isti quod gravius est a deo a
postatavenrunt. et areas et torcula
ria multiplicant. et comedunt tri
ticum. de quo fit panis luctus. et bibunt
vinum sodomorum. quod cum felle as
pidum calcatur. et quia multas
areas et torcularia sibi preparant.
de area et torculari. quod calcant
christus. non vivunt. sed quod se habere
putant in dato depravantur.

Aliter. heretici qui ab ecclesia rece
dunt. et assyriorum .i. demonum
sacrificia comedunt. non habi
tant in ecclesia fidelium. nec lib
ant domino vinum. quia non spirituali
ter in eo letantur. Unde non place
bunt ei. nec ipsi. et ea que offerunt.
sed immunda reputabantur. et sa
crificia eorum panis luctus erunt. quia
quicquid fecerunt ut placerent
auditoribus acceperunt ab illis.
temporalia. sed erunt illi in luctu et qui
eorum doctrinam susceperunt contami
nabuntur. conciliabula etiam
hereticorum non domus dei. sed spelun
ca latronum appellantur.

O heretici. quid facietis. cum dies
iudicii venerit. qui vicina sunt mor
te reddituri estis. inimicis suis.
Ecce enim vastati estis a demonibus
qui vos spoliaverunt virtutibus. et
imitati estis opera infidelium.
propter hoc sepeliet vos memphis.
quia iuxta sententias et blasphe
mias oris vestri dampnabimi
ni. et quod locuti estis in suppliciis
sentietis. et quicquid argenti in ni
tore eloquii. et falsi dogma
tis habuistis.

Illis non
respondentibus ipse res
[p]
possidebit urti
ca. que vos et
no ardore consu
[.m.]

nec. et in tabernaculis .i. in conscientiis illorum. lappa .i. memoria preterite male conversationis torquebit.

Memphis civitas erat metropolis Egipti, antequam Alexandria exaltaretur. Interfecto a Godolia ab Ismaele quem Nabuchodonosor prefecerat, reliquie dispersi Iuda timuerunt fugiendo Chaldeos. Cum Ieremia propheta contra preceptum domini ingresse sunt Egiptum. Et ibi postea persequentibus Chaldeis vel capti sunt vel sepulti in predicta civitate.

Vel extra. Tropologice. Dies iudicii venit et retributionis, in qua affligetur Israel .i. qui iactat se nosse deum, et non sancto spiritu regitur sed demonio in varias partes circumfertur. Nesciens quid loquitur, dicens dei filium creaturam, spiritum sanctum deum negans esse, et alium deum bonum, alium mundi creatorem, dicens. Quorum insania multiplex est, quia multe iniquitates. Secundum autem sciendum quod quod in hoc propheta de Israel et Ephraim dicitur, ad hereticos referri. Qui vere insanientes contra deum locuntur. Inde ¶ enim.

Deus constituit reges et sacerdotes et prophetas, ut provideant populo. Unde dicitur ad Ezechielem: Speculatorem dedi te domui Israel. Hic ergo propheta Ephraim .i. Ierobaam cum deo meo .i. secundum voluntatem dei mei constitutus est speculator. Ad hoc ut et ipse et sequentes reges super dei mala providerent, et sic prophete ad bona erigerent. Sed in omnibus viis .i. actionibus suis factus est laqueus, quia suadendo et potentiam cogendo ad ydolatriam inducebat. Unde de insania in domo dei eius.

In diebus Gabaa. Reducit ad memoriam scelus filiorum Israel, quorum uxor Levite redeuntis de Bethleem nefando coitu necata est. Vel quia relicto deo fecerunt sibi regem de urbe Gabaa .i. Saul. Et multo peius nunc peccaverunt eligendo Ierobeam et adorando ydola. Tunc enim remansit populus in cultu dei, hic post scisma secuta est ydolatria. Possunt et hec et ad prelatos ecclesie referri, qui prava doctrina ledunt eos, quibus prodesse deberent.

Cum in deserto huius mundi gentes ignorarent deum, et ipse Israel excecaretur, primum in apostolis et aplicis viris invenit deus et ranum(?) populum. Inter deum videntes et dulcissimus eorum saciatus est fructibus.

¶ .i. pro fictis rebus? quia premissis Chaldeis fugient ad Egiptum. Sicut fecerunt.

profecti sunt a vastitate.

¶ terore. ¶ ce. e.

Egiptus congregabit eos Memphis sepeliet

¶ per argentum significantur omnia que argento emuntur, ut ville et cetera. Significat longam vastitatem, quia ubi prius erant delectabiles habitationes,

eos. Desiderabile argentum eorum urtica

nascentur lappe et urtice.

hereditabit lappa in tabernaculis eorum.

¶ De quibus supra quid facietis.

¶ afflictionis

Venerunt dies visitationis. Venerunt di

¶ ut quia fecerunt talia recipiant. ¶ esse. ¶ o. ¶ .i. sine intellectu. ¶ Iste recognosce illa tua que solebas

es retributionis. Scito te Israel stultum.

dicere de meis prophetis. ¶ et scito prophetam quem ego misi

prophetam insanum viru

et ad annunciandum veritatem quem tu dicebas ¶ hec tibi nimia esse.

spiritalem. Propter mul

insanum fuisse virum spiritu sancto plenum, et ita ... contraria ut si prosperitatem ...

titudinem iniquita

prophetavit. ¶ est.

vel quod ageret? et eos qui per spiritum sanctum viat ...

tis tue. et multitudo

prophetabant. non audientes sed amentes vocasti.

amentie. Speculator Ephra

ym. cum deo meo propheta.

¶ sed ipse est laqueus.

¶ in quo capitur populus.

laqueus ruine fac

tus est. super omnes vias eius. insani

us. ¶ in Bethel. ubi prius domus dei. ¶ usque in barathrum implicata

a in domo dei eius. Profunde peccave

ris. ¶ Ideo, ¶ deus, qui.

¶ separando ab eorum? quia patie

runt sic in diebus Gabaa. Recordabitur

¶ in primo. ¶ tradendo dampnando. ¶ que inse.

oblitus peccati videbatur,

¶ et captivitate oc

iniquitates eorum. et visitabit peccata

cidet. ¶ cum totus orbis esset deser

eorum. Quasi uvas

tus et dei noticiam non haberet, aliis relictis

¶ in Habraham.

in deserto. inveni Is

in errorem, elegit Israel ad fructificandum.

¶ quod delectabilia sunt.

rael. et quasi prima po

¶ in initio temporis populi per gratiam elegi Habraham, Ysaac et Iacob, quibus in

teri ... colliguntur ob celeritatem maturitatis.

ma ficulnee. In cacumine eius. vidi

ad heserunt.

Vel: O Israel qui promittebas tibi pacem, scito te in hoc stultum fuisse, et insanum prophetam, qui putabas te esse spiritualem. Sed non venit pax sed tuam extirminationem.

Prelati ecclesiarum aliquando in ecclesia dei efficiunt insaniam, ut in scripturis prave interpretando, vel in animo quorum credentium qui domus dei recte dicitur errorem generando, ut quicumque sequuntur eos illa querunt ad casum. ¶ vitulus ¶ ... aure

Nota proprietatem populi invenerit partes in deserto. In utroque enim uvea est et ficulnea, sub quibus refescere debet qui confidit in domino. ¶ ficus.

ee

Galabantur x tribus et se tenebant se fratri suo iu de quod multos habet filios et exercitus. Sed hii omnes vel captivati vel interfecti sunt. Cito ergo recessit ab eis gloria eorum. Vel gloria eorum id est auxilium dei cito recessit ab eis et avolavit et a partu et a vulva et a conceptu. quia et filios eorum et posteros deseruit dei auxilium. Unde subdit quod si enutrierint.

Que erant in captivitatem abiit.

Sicut avis sub aquis avolavit.

Licet a bonis geniti et patres eorum ipsi autem
Ducti de egypto servierunt libidini. Ideo et
intraverunt ad beelphegor
Ydolum moabitarum. A deo. Recesserunt tigimis. In fusione
et abalienati sunt
Sui digni abiectione omnium.
in confusione et facti sunt
Ydolis similes
abhominabiles sicut
Illi s. q. f. e. in ydolatria. Sed ipsa ydola nocent.
ea que dilexerunt. E
Decem tribus. Velociter de loco suo
phraym quasi avis avolavit
Quia facile patiebantur. Quia facile
Quia facile sub eo regebantur.
gloria eorum a partu et ab utero et a
Si habuerint licentiam nutriendi in [illegible] filios. Si perderit eis quia videbunt eandem neci et captivitati.
conceptu. Quod si enutrierint filios suos.
absque liberis eos faciam in hominibus.
Non solum temporalis hec pena, sed eternum ve erit eis destitutis a meo auxilio.
Sed et ve eis cum recessero
Sicut desertus erat olim.
Exponit qualis prius fuerat
ab eis. Ephraym ut vi
Ephraym in ut maior appareat delectio.
di tyrus erat fundata
in pulchritudinem. Eph
raym adducet ad inter
fectorem filios suos. Da
Vox prophete.
eis domine. Quid dabis
eis? Da eis vulvam sine
Ut et si genuerint non habeant
liberis. et ubera arentia.
Unde lactare possint.
Omnes nequitie eorum
Ubi saul unctus in regem. ibi samuel vox dei populo nuntiavit.
in galgal. quia ibi exosos habui eos. Propter
Propter ydolorum culturam que adinvenerunt.
maliciam adinventionum eorum. de domo
In errore manentes.
mea eiciam eos. Non addam ut diligam
Heresiarche vel demones.
eos. Omnes principes eorum
Sunt. A deo quod contra
recedentes. Percus

Sic pulcher et validus dei auxilio vallatus sicut tyrus mari. Vel secundum lxx. est scopulus durissimus qui contemptis omnes circumiacentes procellas.

Aliter. Galgal revelatio. Per volutabrum. Ibi enim gentes mala temptatores revelata debere. Quia vulva eorum sterilis efficietur, quia videbunt ignominiam suam et qui iactabant se ad alta conscendere detrudentur. In inferum. Omnes eos habet deus exosos quia locuntur contra eum tradatum. Unde secundum [illegible] tiam adinven. e. d. do. m. ei. Ideo heretici de domo dei sunt eiecti.

Marium diligat eos. Clarum est et quod omnes reges israel a deo fuerunt recedentes.

Quasi simia et bubus in deserto inveniantur. Sed heretici usurpantes sibi nomen et intrant ad beelphegor id est serviunt libidini. Vix reperitur hereticus qui diligat castitatem. Et si ore laudet et alio alienus a deo confusioni id est idolo mancipantur. Sicut enim qui gule serviunt servi sunt gule, ita qui serviunt libidini deum habent beelphegor.

Leter. Heretici instabiles et lascivi ab ecclesia recedunt et gloriantur similes suo dogmate genuerint, quasi et si nutriti fuerint in fornicatione, deus minatur puniendos cum magistris eorum et eis erit eternum ve. Replicat et qualis fuit ephraym. Qui in quod erat in ecclesia in fluctibus huius seculi firma permanebat in se fundata. Sed nunc filios suos ad diabolum ab ecclesia ducit ad mortem. Moraliter per filios male cogitationes vel prava dogmata intelliguntur. Que omnia deus interficiet spiritu oris sui, et in illa die peribunt omnes cogitationes eorum et dogmata eorum.

Tyrus civitas in medio mari habundans in omnibus divitiis. Huic tyro similes se putaverunt x tribus multitudine divitiarum. Et sic tyrus non timet circumvenientes undas, sic ille populus dei circuiit auxilio dei prius ephraym habebat unus ad interitum populorum.

Iste interfector intelligitur azael rex syrie, qui samariam longa obsidione ita fame afflixit ut habitatores illius intelligerent melius esse ad eum exire et gladio cito perire quam longa inedia. Vel sicut videt propheta quod in habundantia donorum dei superbi erant, precatur auferri causam superbie provocans deum ad auferendum. Da eis d. et statim ipse sibi respondet. Da e. vul. s. l. ne generentur de multitudine filiorum.

Si hiis que deus dat per benedictionem in contrarium truntur, aliquando iuste subtrahuntur iuxta illud: Contra fiant. la. d. et alibi. Vis quod dat deus. In mea la. do.

Habet deus eos exosos, quia hominem regem eligentes a deo recesserunt impio. Vel in galgal ubi populus fuerat sedes. Et circumcisus postea cum religionis voluerunt ydola, in quorum cultura omnia scelera commiserunt.

Cum x tribus processisset a domo dei quam eicere dicitur. Domus dei potest dici vel terra promissionis vel bethel vel ierusalem de qua capti ducti sunt, vel certe domus dei celum a quo corpore deficientes et reprellendi sunt.

Reges x tribuum omnes per ydolatriam

a

a

a deo recesserunt. Post dici de aventu[illegible] usque tamen iudas. quod Israel de domo [illegible] eiectus est. ne salvetur cum credentibus.

Aliter. Heretici non possunt facere fructum virtutum. quia doctrina iniquo radicari debere perdiderunt. et si aliquos genuerint deo adiuvante. occiduntur. vel fructus eorum omnia que fingunt. et de corde generant. que arte fiunt. et peribunt hii abiecti a deo. et erunt vagi in nationibus nunc ad has. nunc ad illas sententias transeundo. et garrulitatem mutant errores.

Potest hoc de omnibus iudeis dici. qui mortem eius inclamaverunt. ideo deus repulit eos. et exsiccavit. ne fructum possint ferre. quod etsi fecerint. et nisi fuerint legem dei meditati. et quasi amantissimos filios aliquid scientie et doctrine de corde suo protulerint a deo succidentur. et erunt vagi in nationibus non habentes templum. vel altare. vel civitatem in

Aliter. Heretici dum sunt in domo dei vocantur. vinea dei. et afferunt uberes fructus. recedentes si domus uno altari. id est unitate fidei. plures errores ruunt aras. et iuxta ubertatem suam. iuxta acumen ingenii a deo dati exuberant simulacris. quia quanto per naturam acutiores. tanto profundiora. et inaudita proferunt dogmata.

9

Tradunt hebrei quod sub pari consensu reges. et populus colebant vitulos. non venit captivitas. quia quondam non poterant excusari populus. quod per violentiam regum ad ydolatriam traherentur. Sed postquam osee qui fuit ultimus rex. x. tribuum. permisit populo. ut si vellent irent ad templum domini ierosolimis. et ibi sacrificarent. divisum est cor eorum. quia populus regi in hoc non consensit ut ab ydolatria recederet. et ideo carens omni excusatione. nono anno ipsius osee a salmanasar est captivatus et in assyrios eductus. habitans in civitatibus medorum iuxta fluvium gozan. Unde. aliter. vel. id est postquam oblata est omnis occasio. statim interibunt et ipsa captivitate.

Aliter. Usque principii contrariorum dogmatum. et eorum fuerunt arcta [illegible]. sero dicent non habemus reges. id est magistros. qui nos protegerent. id est quibus decipientibus deum imparaverant. quibus decipientibus deum non timuimus. et rex. quod. f. n. q. quod profuit nobis eos sequi. quia in necessitate non sentimus auxilium. hec sententia et heretici dicent. quando vel aliquam occasionem. ut non possit. scilicet per doctores errasse videant. Unde et tuba. et visiones heretici. et ferient fedus non cum domino sed cum amaritudine. ut in die iudicii. germinet super sulcos agri. id est cordis eorum. non quod semen manserunt in gaudio. metant in lacrimis.

ut arcus et alii.

tradidit hostibus. *deus. usque fundatus*

sus est ephraim. radix

vel boni patres quod errantibus subvenire non poterunt. si deus eos protegeret.
eo. si fructum faciet. quia nec filios generabunt. si bona opera habebunt.

eorum. exsiccata est. fructum nequaquam

ut supra. quod si enutrierit

facient. Quod si et

filios absque liberis eos faciam.

genuerint interficiam

amantissima uteri eorum.

vox prophete. *faciet eos ire captivos.*

abiciet eos dominus deus

sunt ipsum solum

us meus. quia non au

colerent. *domini prophetae*

dierunt eum. et erunt

per diversa loca. diversas culturas sequendo.

vagi in nationibus.

Subaudiatur. olim fuit. in patribus. habens bonas propagines. bona opera faciens.

Vitis frondosa israel

per patriarchis. nunc fuit quod

fructus adequatus est

vineas. ferret uvas bonorum operum.

Scilicet quia abundantia terre fructuum

ei. secundum multitudinem

iuxta multitudinem ydolatrie. ut quanto plures haberet populos. tanto plura hedificaverunt

fructus sui. multiplicavit

altaria. et habundantiam terre venerentur

vit altaria. iuxta uber

nimio ydolorum

tatem terre sue. exubera

vit simulacris. divisum

est cor eorum. nunc interibunt.

deus ipse. *per assyrios.*

Ipse confringet simu

faciet per famulos. *Sensus heretici*

lacra eorum depopula

eorum inter se divisos destruet. et ipsos etiam

bitur aras eorum. quia

liter dampnabit.

nunc dicent. non est

rex nobis. non enim ti

timemus deum. et

rex quid faciet nobis.

res. usque hodie. et permanent in captivitate.

Metaphora ab arbore. cuius radix siccatur. non fert fructum. et si et paululum fecerit statim ipso flore siccatur. sicut

Vox prophete. ex sermone dei videntis eos quod sibi pacem. et prospera pollicebantur.

Alia translatio. vitis aquosa israel. quod in malo accipitur. quia sicut aquosa [illegible] per in foliorum quam fructuum amissione solet luxuriari. sic israel evenit multitudine populorum. sed cum deberet agricole referre uvas. et fecit labruscas.

Hereticorum inter se divisa sunt corda. et contrariis pugnant sententiis. Unde interibunt. et confringet deus simulacra eorum. que finxerunt.

Cum nono anno osee captus erit a senacherib. et eius deus simulacra fregerit. dicent. non habemus regem. qui nos defendat. quia omnes principes nostri capti. et interfecti. et quare hoc? supponunt causam. Ideo caremus homine regente. quia non timuimus regem regum dominum. sine cuius auxilio quid valeret homo rex.

Loquimini verba visionis inutilis. et ferietis fedus cum mendacio. et germinabit quasi amaritudo. iudicium super sulcos agri. Vaccas bethauen coluerunt habitationes samarie. Quia luxit super eum. populus eius. et editui eius super eum exultaverunt in gloria eius. quia migravit ab ea. Siquidem et ipse in assur. delatus est. munus regi ultori. Confusio ephraym capiet. et confundetur israel in voluntate sua. Transire fecit sammariam regem suum quasi spumam super faciem aque. et disperdentur excelsa ydoli. peccatum israel. Lappa et tribulus ascendet super aras eorum. et dicent montibus operite nos. et collibus cadite super nos. Ex diebus galbaa pec-

Interlinear glosses:

A deo. x. tribus subiecte sunt ut non soli deo sed vitulos. scilicet
et vaccas coluerunt. in bethel.
Nota. pro vaccas unum vitulum significavit. qui in bethel.
id est singulariter ponit super eum.
qui eum colebant.
vituli. sacerdotes.
id est in vitulo. quem ut gloria
exponit. eo quod aureos haberet deos.
ideo populus luget. et sacerdotes exultant.
quod ad cultum populo
translatus ad assyrios.
Sennacherib. quia iniuria dei et ydola
tras iudicavit. accusatus
a.
in quibus ydolis immolabant.
que excelsa fuerant. pec. i.
Signum ultime desolationis. sine regnum
gia remaneant.
magis obstantes mori.
videre ea quam afferent mortem. dicent. beati qui non vocati sunt.
scilicet quasi alta.
Osee illusio continens in noe. Sed veritate sunt. inde
iter inter iudicium et deo saul regem elegit.

Marginal glosses (left):

Vox prophete. ex sermone dei irridentis eos. qui sibi pacem et prospera pollicebantur.

Lege. Quia luxit. Mirum quod lugente populo exultant sacerdotes. Sed tradunt hebrei vitulos aureos a sacerdotibus furto sublatos. et in eodem loco suppositos fuisse ereos et deauratos. Lugente ergo populo. quod interierat munera. rex israel misit vitulos aureos sennacherib regi assyriorum. exultabant editui. quia fraus eorum non poterit deprehendi.

Legitur in libro regum manassem regem israel regi assyriorum phul misisse mille argenti talenta ut esset manus eius cum eo. Inter que munera creduntur aurei vituli transmissi.

Sicut spuma et bulla aque. cito transit et dissolvitur. sic regnum. x. tribuum. cito finientur. quia noluerunt audire osee regem. ut redirent ad ierusalem. sicut fecerunt.

Marginal glosses (right):

Promittite vobis prospera. sicut huc usque fecistis. Sed omnia vobis in contrarium vertentur. Unde subdit. et ferietis fedus. non cum deo. sed cum mendacio. dicentes pax erit vobis. et id ipsum fedus mendatii. non germinabit bonos fructus. quibus satiemini. sed iudicium amaritudinis et captivitatis. et interfectionis. et hoc super sulcos agri. id est terrena corda. de quibus malum semen exiit.

Aliter. Vaccas betha. heretici qui dicunt se habitare in samaria. id est in custodia mandatorum dei. colunt vaccas. id est falsitas sectas. sed in die iudicii cum amare punientur. lugebit populus super eum vitulum. id est super dogma perversum. quod habebat quasi deum. Sed editui. non dixit exultabunt. sed exultaverunt super gloria sua. quia quandam gloriam constituerunt. eo quod transmigrasset populus a deo. sine gratia dei a populo a quo fuerant relicta. Et quod autem heretici pulcro sermone locuntur regi suo. id est diabolo. mittunt munera. ad quem cuncta referunt. unde confundentur in eternum.

De phenisa fraude. quod hebrei bellem vituli. rex assyriorum putavit regem israel voluisse illudere sibi et munera que ad placandum data erant magis iram reddiderunt. Unde postea eos debellavit. Ait ergo confusio. id est perditio capiet ephraym. et erubescet israel in voluntate. id est consilio. quod auxilium petierat ab alienigena.

Aliter. Samaria. id est spiritualis vestia que se a populo dei diviserunt. facit regem suum. id est doctrinam hereticorum. et velociter transire quasi spumam. que dum videtur cito dissolvitur. heretici. quasi spumantibus verbis tument. sed cito disperguntur. in quibus peccavit israel. et tanta erit solitudo prave doctrine. ut spine et tribuli que nascuntur in locis cultis. ascendant super aras eorum. et omnibus subversis. in die iudicii dicent montibus. id est magistris quos altos putabant operite nos.

Hec non solum ad captivitatem. x. tribuum sed generaliter ad omnes iudeos tempore romanorum possunt referri. Unde dominus in euangelio. filie ierusalem. nolite flere super me. sed super vos. flete. Vel in die iudicii. dicet scilicet. que per altitudinem sanctitatis montes sunt operire peccata nostra. vel collibus quod non habent naturalem altitudinem. sed putabant se habere aliquid sublimitatis. in doctrine sapientie.

Ex diebus. ga. Gabaa. collis

incepit. Heretici autem pu-
tat seductionem quam excell-
entiam et aliquid sublimius in-
venisse. A diebus Gabaa
peccavit Israel, id est ex quo dese-
rens montes ecclesie des-
cendit ad hos colles. Et in
his collibus non comprehen-
det eos prelium, quia sive
licet in montibus ecclesie gene-
rant filios iniquitatis. In his collibus cum per-
secutio venerit diabolus suis parcit. Aliter.
Sub interrogatione legitur. Placuit Israel a diebus
collium et ibi stetit. Sed num ne pecchatricos viros
debet esse eos prelium fieri? Et eorum errores destrui
super filios iniquitatis? Quasi si superati fuerint, per-
mittit Deus quod eos corripiat et erudiat. Et esse
magistros congregabuntur discipuli, prius de-
cepti, et in debitum correctionem propter duas
iniquitates, quia et ecclesiam reliquerunt et falsas
doctrinas sibi adinvenerunt.

colles cadent. Vel iux-
ta litteram imminente die
iudicii tantum timore
concutientur, ut si fieri
posset, optarent esse
fugere presentiam iu-
dicis, et temporaliter
potius quam eternaliter
perire.

Aliter. Ephraim, id est aliquis eruditus in lege Dei,
ut tereret aream scripturarum et meditaretur
die hac nocte, cepit abicere iugum legis et ostende-
re ecclesiasticos ad subsisionem audientium vi-
dens elevata cervice, et sibi sublimia presumere
tem. Vel iugo premeretur. Vel ipse consiliens calcabit pe-
dibus suis, et ascendet super eam ut sciat se habere
dominum. Iudas autem, id est vir ecclesiasticus, arabit et
tam cordis in bono perseverans, et Iacob, id est sub-
plantator vitiorum, glebas, id est visione divinam
conterere et in partes spiritualiter dividet ut pos-
sint fruges reddere spirituales.

Quia Ephraim non vult recipere legem, ego cum se-
cus presumens thoros cervici eius iugo imposito edo-
mui, et ascendam super eam contritam imposito
iugo gravi, ut discat lasciviens vacca labo-
rare quod non vult. Lex iniquitatis dominatio gentium
que premitit a collo eius removere, ut Israel sic ad eum
redire.

Vere tribulus per ydolatriam captivatus duce tribus cum Iacob.
Et Iacobus, id est que de aliis tribubus fuerunt reliqui, cepere
corda sua arare et duritiam frangere ut bonum
fructum in cultura Dei possit referre.

Aliter. His qui ab ecclesia separati sunt et falso fratres
dicuntur, precipitur ut agant penitentiam et veteris
tenentes seminet iustitiam, ut in novo metant misericordi-
am et innovent novalia bonorum operum et que-
rant Dominum qui eos doceat veram iustitiam.

Novale est ager rudis primum per sensus.

Heretici arant impietatem male docendo.

Iuxta quod scriptum est: · cavit Israel; ibi
peccatis perseveraverunt.
Sub in situm ydolum de domo Miche.
steterunt: non co-
id est pervenerunt populi in ydolatria,
ne reverteretur ad Dominum.
mprehendet eos
in Gabaa prelium
super filios iniqui-
quod volunt
tatis. Iuxta desi-
tatem.
derium meum cor-
contradicam cum hostibus. Multi-
ripiam eos. Con-
tudo Assyriorum propter quam corripi-
entur propter duas iniquitates suas, scilicet quod
gregabuntur
vindicavit iniuriam hominis
et non Dei. Vel quod primum peccavit in
super eos populi cum
corripientur propter
duas iniquitates
suas. Ephraim
vitula docta dili-
Seducere contemptionem. frangendo
gere trituram, et
ego transivi super
pulchritudinem
colli eius. Ascen-
dam super Ephra-
ym, arabit Iudas,
confringet sibi sulcos Iacob. Semi-
servat methaphore sua et dicit ut seminent in iustitia, id est observa-
tionem legis, et metant in gratia evangelii. Domini est penitentiam agere et benefacere
nate vobis in iustitia et metite in
his quod deterunt vos. corde Innovate et facite vobis.
ore misericordie. Et innovate vobis no-
causa cuius binna fiant. subaudis esse
vale. Tempus autem requirendi Dominum
erit. Per incarnationem qui omnia manifestabunt finis legis Christus.
cum venerit qui fecerit, qui docebit vos

Ex diebus Gabaa, scilicet ex quo Beniamin
turpiter occidit uxorem levi-
te, peccavit Israel qui contra fi-
lios iniquitatis insurrexit,
magis quodam naturali im-
petu quam ut Deo placeret et a-
gens vindictam hominis, Dei iniu-
riam non vindicavit. Nec ydolum
in domo Miche sub-
stulit. Debuissent enim prius Dei
et postea hominis iniuriam vindica-
re. Sed quia sacrilegium in Dominum
vindicare contempsit, comprehendit
eos prelium in Gabaa,
id est non iuste captivati sunt
in prelio in Gabaa, non quia vindic-
tam exercuit esse filios Beniamin
sicut ipsi putant. Ibi
enim bene fecerunt quod scelus
sanguine vindicaverunt,
et ei plus fecerunt ex naturali
dolore quam amore iustitie.

ydolum Miche secundum intuitum
vel quod peccavit in duobus vi-
tulis in Dan et in Bethel. Vel et
quod Dominum deseruit et ydola co-
luit.

Hanc habet consuetudinem
sermo divinus ut propopolo-
propopologiam et metha-
phoram hystorie exprimat
veritatem. Quasi Ephraym sic sumitur
vitula est vacca que assueta
tute dicit in triturea grana
a paleis separare, que aliquan-
tum fatigata labore prosilit
ab ea, sed mox amore
sui confligit laboris, et sibi re-
dit ad aream. Sic Israel pro-
pter ydolatriam sepe afflic-
tus tamen voluntate sua
et in gloriam venit et ad ydo-
latriam redit.

adhuc

iusticiam. Arastis impietatem, iniquitatem messuistis, comedistis frugem mendacii. Quia confisus es in viis tuis, in multitudine fortium tuorum. Consurget tumultus in populo tuo, et omnes munitiones tue vastabuntur sicut vastatus est Salmana a domo eius qui iudicavit Baal in die prelii, matre super filios allisa. Sic fecit vobis Bethel a facie malitie nequitiarum vestrarum. Sicut mane transiit, pertransiit rex Israel. Quia puer Israel, et dilexi eum, et ex Egypto vocavi filium meum. Vocaverunt eos, sic abierunt a facie eorum. Baalim immolabant, et simulacris sacrificabant. Et ego quasi nutricius Ephraym, portabam eos in brachiis meis, et nescierunt quod curarem eos.

Me ortante ad bonum, vos econtrario malis a me recedere et ydola colere, unde messuistis mortem et captivitatem vobis evenire fecistis.

Suscepistis retributionem secundum opera vestra. Vos

Idolatrie. In robore exercitus, non in deo.

Bona. Apparuit ad falsitas.

Scilicet decem tribuum. Id est venient fortes.

Cum ululantis exercitus Assyriorum.

In Ysaia scriptum est: quia ascendit Sennacherib et cepit omnes civitates Iude munitas.

Ut quondam Salmana interfecit filios coram matribus, ipsis quoque matribus super filios occisis, sic et filii tui o Ephraym. Decem in Iudicum capitulo vii. Et Gedeon dixit ad principem Madian: Quomodo absque liberis fecit gladius tuus mulieres matres, sic sine liberis erit mater tua.

Principes Madianitarum. A familia Gedeonis. Umbra commotionis.

Scilicet dampnavit aram eius destruendo et lucum succidendo.

Matre allidente super filios, id est nimio dolore constringitur morte filiorum. Do Israel.

Vituli, ad gratias quos dedit egressos.

Vos ... vestri estis.

Sortius an[te]. Aurore.

Sic se captus ab hostibus sicut in Egypto ydola colens.

Ita celeriter. Et tributum. Exponitur.

In patriarchis. Per Moysen. Per mo[ysen] genus.

Beneficia que deus eis contulit.

Meus Israel. Vocati recesserunt a deserto ydola colentes.

Moyses et Aaron ut exirent de Egypto.

Insuper tempore Achab in terra promissionis dicunt sic.

Ydolis immolabant.

Alter. In tantum dilexi eos et tam clemens pastor fui ut morbidam ovem humeris meis portarem. Ipsi sic ignoraverunt quod mea passio ne curare illos. Et quasi amator suum omnium vinculis caritatis trahens eos ad credendum. Unde: Nemo venit ad me nisi pater meus traxerit eum. Et alibi: Iugum meum leve est. Gratuitissimum et declinavi ad eum descendens celum ut eis et ad habitare et assumpta hominis forma dedi eis escam corporis mei.

Quia pater eorum per fidem abscondi eos in nube ne estuaret, per noctem illuminavi. Contine.

Ne lederentur. Ut nebris revere[ntur].

In solitudine. Unde: Expandit alas suas et assumpsit eos.

Cum fecissent caput vituli, dedi eis locum penitentie et ignoraverunt quod vellem eos mundare ab ydolis suis.

Et merito sue iniquitatis et quam datum dampnabuntur. Que enim seminat homo hec et metet.

Alter. Hereticus in falsis suis sententiis confidit et in illis quas falsa scientia roborat, et quod confingit. Unde Paulus: Et quod dicit quod loquitur sed ratio. Sed clamor et tumultus est et deus. Unde non testimonia scripturarum sed arte diabolica et argumentis phylosophorum confidit.

Notant. Lex. In hoc vocantur duces hereticorum qui altare dei sibi vendicare conati sunt. Unde: qui dixerunt: Hereditate possideamus sanctuarium dei. Falsa decepti persuasione predicantes ut si querant verum panem qui de celo descendit. Sic fecit vobis Bethel a facie malicie vestre. Sed proprie heretici apta sunt. Sic faciet vos ecclesia vestra quam vos vocatis domum dei. Sed ex quo a vobis recessit non domus dei sed Bethaven, id est domus ydoli, est vocanda propter maliciam vestram.

Supra dixerat transire fecit Samaria regem suum quasi spumam super faciem aque. Eandem rem replicat sub alia similitudine. Sicut autem mane ortus aurore et principium diei, a fine noctis usque ad ortum solis.

Heretici sicut diluculum transibunt et rex eorum, id est diabolus vel heresiarcha, quos in infantia crediderunt, et qui erant parvuli, et quam diu dicebantur dilexit deus, et per doctores ecclesie vocavit de tenebris Egypti.

Hoc testimonium posuit Matheus quod cum ex precepto angeli ex Egypto rediit Ihesus cum matre ad terram Israel. Quod hec typice referuntur ad Christum. Tamen qui typum habuerunt salvatoris, non quod per omnia sua opera eum figuravit, sed populi Israel parte indicant, quod si totum fecerit in typo, iam non esset typus sed hystorie veritas applauda. Spiritualiter autem deus filium ex Egypto vocavit cum in assensione ad dexteram suam colloca[vit].

Sed vocati recesserunt a facie eorum, et adoraverunt Beelphegor, id est viri sui, et libidini servientes et postea immolabant simulacris, quod sibi construxerunt singuli. Sic heretici habent suos deos et quodcumque fingunt colunt, quasi sculptile et conflatile.

Alia translatio. In funiculis hominum, id est ea caritate

fx.

q qua alligaverim habraham. ysaac. et iacob. et ceteros coniungam et illos michi.

Hereticj. dicunt se habere scientiam et fidem ecclesiam salvatoris. Sed pervisa fide semper sunt in egipto. Glossa. quod habitavit in egypto. sensus magis assyrius erit rex eius. Noluit. quia ephraim reverti ad ecclesiam. et virtute. i. christi. perdita semper in langore versatur. demonibus. et perturbationibus subiacens. Ideo gladius. i. sententia spiritalis. vel sermo ecclesiastici viri. debellans eos. semper versabitur in urbibus eorum quas impie condunt contra dominum. et propter deceptores in consolatorio suo pendebit in certus quid agat.

Ierusalem. Sub manasen rege. x. tribuum fugere voluit in egiptum. a facie sennacherib. sed captus est ab illo. quod ordinatus est illorum iure victoris. vel verius dicitur. quoniam in terram sanctam. deos egiptios adoravit.

Et cum nullum remedium invenire potuit. tunc sero penitens. obtabit meum reditum. hoste iam electa vastante. et tunc non proderit.

Inter. v. subversas urbes maiores fuerunt in scelere. et in pena sodoma. et gomorra. quibus duabus comparantur due tribus peccantes. Unde in ysaia. Audite verbum domini principes sodomorum. et percipite legem dei populus gomorre. Et ezechiel. Iustificata est sodoma ex te. Glossa. quod due tribus templum habebant. et ibi idola colebant. magis peccantes maiori pena digne sunt. quam. x. tribus que longe a templo et ierusalem erant. Due quoque tribus sodome. et gomorre iuste comparantur. x. vero ad ame. et seboim. que subiecte maioribus earum exemplo corrumpebantur. et ideo minus puniende. Similiter ecclesiastici viri. si eisdem criminibus quibus heretici contaminantur non adame. et seboim quasi minores sunt comparandi sed sodome. et gomorre que maiores sunt comparantur. Ad hereticos autem et ad populum deceptum dicit dominus. quia si penitent ponentur sicut adama. et seboim. et nullam spem salutis habebunt. Sed tamen pius pater mutat sententiam. et penitet. quod talia sit locutus. Iudeos ad conversionem. et penitentiam vocat. Non disperdam quantum in me est, deus ego. subaudit lapsis manum porrigo. errantes revoco. et quia sanctus sum. ideo non ingrediar civitatem. i. conciliabula hereticorum. sed exeuntes ab illis recipiam. Vel non ingrediar civitatem. que sanguine. et scelere fabricata est. sicut caym primus parricida edificavit civitatem nomine filii enoch. sed manebo in civitate eorum: que cepit ab abel.

Glossa. i. quo affectu feci adam scilicet. eadem dilectione volui illos sanctificare. quod exponendo subditur. In funiculis caritatis. i. affectu dilectionis.

In funiculis adam traham eos in vinculis caritatis. et ero eis quasi ex

Glossa. auferens ab eis iugum ceterarum gentium.

Glossa. i. legem meam. que sicut iugi pondus portaverunt. maxillis

altans iugum super maxillas eorum.

Glossa. dedi eis manna in deserto. non quod deus ad eum declinaverit sed manna declinare fecit.

et declinavi ad eum ut vesceretur.

Glossa. verba comminantis.

Non revertetur in terram egipti. et assur.

Glossa. sennacherib.

Glossa. lxx. habitavit ephraim in egipto.

Glossa. sunt penitentia.

Glossa. ei. Glossa. sunt confisi in homine. quam in deo.

ipse rex ei. quoniam noluerunt converti.

Glossa. ergo. Glossa. hostium. Glossa. non in agris. et possessionibus.

Glossa. Subaudi incipiet facere.

Cepit gladius in civitatibus eius.

Glossa. principes. et robustos.

et consumet electos ei.

Glossa. exercitus. Glossa. sibi principes. qui vice capitis

et comedet capita

aliis regunt. vel capita. consilia eorum.

eorum. et populus meus pendebit ad reditum meum.

Potest hoc referri ad tempora romanorum. quando iudei ultima captivitate dampnati.

Cum ex supradicta comminatione videretur dura sententia sunt relinquens locum penitentie. tunc affectu pii patris. quod in condigibili filio. post verba addit verbera.

Glossa. aliis gladio interemptis. aliis qui remanserint. imponetur iugum grave servitutis. pro magnitudine peccati. quia usque hodie sunt sub principibus populorum.

Iugum autem imponetur eis simul quod non auferetur. Quomodo dabo te ephraym: protegam te

Glossa. quasi sine dolore dare te hostibus in captivitatem. Glossa. sicut pater volore. Glossa. quasi. Glossa. protege. sunt invenio te dignum protectione. Glossa. Aliter sunt sine dolore redigam te in solitudinem. et usque ad cineres sicut adama. et seboym. ceteras civitates sodomorum.

israel: Quomodo dabo te. sicut adama ponam te. ut seboim.

Glossa. Mia vincit austeritatem iudicis mitigat. pietas patris. Viscera mise si possunt pati ut tota deleatur populus.

Conversum est cor meum in me. pariter conturbata est penitudo mea. Non faciam furorem ire mee. non convertar ut disperdam ephraim. quoniam deus ego et

Glossa. sicut radice. Glossa. penitet me delere populum meum. Glossa. ergo. Glossa. ut deleam. Glossa. sed furorem. Glossa. sed clementia mea. Glossa. sunt penitentia ut disperdam in perpetuum. sed ut emendem. crudelitas mea peniteat pietatis occasio. Glossa. sunt disperdam quantum in me est. i.

Si penitere volueris. ero in medio tui vivificans te. et salvans te.

Dominus ex syon rugiet. et minando rugit dominus cum dixit. sicut adam ad penam te. et securis omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Rugiet cum dicet. discedite a me operarii iniquitatis.

Tradunt hebrei quod in ingressu de egypto. cum ex una parte montes. alius ex alia mare rubrum. ex tercia hostes essent. ceteris tribubus desperantibus. et vel reverti in egyptum. vel bellare volentibus solus iudas ex precepto dei fiducialiter est ingressus mare. cum sanctis moyses et aaron unde et regnum hec tribus sumpsit. ...

non homo. In medio tui sanctus. et non ingrediar civitatem. Post dominum ambulabunt. quasi leo rugiet. et quia ipse rugiet. et formidabunt filii maris. Et avolabunt quasi avis ex egipto. et quasi columba de terra assyriorum. et collocabo eos in domibus suis dicit dominus. Circumdedit me in negatione ephraym. et in dolo domus israel. Iudas autem testis descendit cum deo. et cum sanctis fidelibus. Ephraym pascit ventum. et sequitur estum tota die mendacium. et vastitatem multiplicat. et fedus cum assyriis iniit. et oleum in egiptum ferebat. Iudicium ergo domini cum iuda. et visitatio super iacob. iuxta

Leo. Cum leo rugit. volatilia et bestie terre vocis gradu fixe. se movere non possunt. Ita dominus comminatione filii maris id est huius seculi tempestuosi. pavent. et vadunt ad iudeos suos id est ecclesias. in quibus eis cives habitabit. hoc iudei ad adventum christi. quem adhuc prestolantur referunt. Sed nos iam completa intelligimus. quod et de egipto. et ab assyriis id est ab oriente. et ab occidente. et ab aquilone. et meridie. cotidie veniunt. qui recumbant cum abraham et ysaac et iacob. in regno celorum. ... Cum verus leo rugiet. fortis leo. qui est ad versarius noster tremet. et qui fortis os aperire ad predam destinat. et qui ab eo fuerant capti rugitu id est incommunicatione veri leonis. soluti sequuntur dominum suum vel filii maris. qui in amaritudine et falsis actibus hereticorum sunt preventi. formidabunt. et ab illis revocabuntur ad dominum. ut qui sub hereticis laboraverunt. quiescant in ecclesiis. a quibus aberraverant. egiptus tribulatione vel angustia. assyrius dirigens vel arguens. Ab his liberabuntur heretici. cum habitaverint in domibus suis. et dixerint malis patribus. relinquemus vos. deo. vestra deserta.

Aliter. Circumdant heretici deum investigatione sua. quidquid enim dicunt. negatio est et mendacium. et in dolo. quia quecumque simulant artificioso sermone componunt. Iudas non id est ecclesiasticus vir non superbit. non inflatur ut heretici. sed humiliatur cum deo et cum choro sanctorum fidelis est.

Refert hystoria manaan regem israel pace fracta cum assur petisse auxilium ab egyptiis. quod est pascere ventum id est decipere se vana spe ponendo spem in homine. et sequi estum id est ire ad meridiei plagam. et tota die in toto tempore nichil agere nisi illudere sibi. et colendo mendacia id est ydola dum huc vel illuc discurrit. vastitatem suis urbibus preparat. et oleum in egyptum ferebat. Cum manaen videret sennacherib ex federato factum sibi adversarium. petiit auxilium a pharaone mittens ei inter cetera dona clarissimum oleum quo samarie habundabat. non in egypto tale invenitur.

Aliter. Heretici malis operibus letificant immundum spiritum. et secuntur estum. qui flores et germina desiccat. et mendacium id est falsam doctrinam. qua multos decipiant. et interitum id est vastitatem sibi et suis multiplicant. fedus cum assyriis. quia cum demonibus pacem habent. quorum voluntates secuntur. quorum princeps est sensus mag

negant

S

?

n

sed adde peccata precii. qui te nascente ecclesia in fide parturiret. subplantasti iudeum siue gentilem fratrem tuum. et eius primogenita accepisti. et in fortitudine tua directus cum angelo. uel uin- cens malignos spiritus. uel roboratus benedictionibus angeli. i. dei. inualuisti contra angelum precibus faciens eum et adiutorem. ut inualesceres contra homines. et cum uicisses: fleuisti. et rogasti angelum domini et peccatorum tuorum recordatus. inuenisti eum in bethel. i. in domo dei que est ecclesia. et ut sciatur quis ibe iu- das esset. addit. ibi. i. in ecclesia. locutus est nobiscum. et ex eo nomine usque hodie. x. censemur nomine. Itaque o uir qui confite- ris dominum conuertere cotidie ad deum per pe- nitentiam. et si peccaueris: dic cum propheta. laboraui in gemitu meo. la. per sin. noctes. fac misericordiam. ut misericordiam consequa- ris. ita iudica sicut uis iudicari. et spera in- que deo.

Inualuit. ad angelum. precibus impetrans benedictionem.

Et dominus deus ex. hoc est. hoc memoriale nominis sui dedit illi. ut diceretur israel. i. ui- dens deum. quod nomen usque hodie retinent filii eius. et hoc nomine. nominis dei semper recordatur. a quo et ita uocatur.

Misericordiam. ue tue deum fratribus. deum. discer- ne. inter bonum et malum. et sic bonis operibus semper ad maiora proficiendo. spera in deo semper. et que omnis laus sine ea nichil.

Apostropham facit propheta ad iudam. o iu- da. cum hec ita se habeant: imitare patrem tuum. plora. roga. crede. hec impletum est. quando una die. quinque milia. et alia tria crediderunt.

Aliter. In manu hereticorum statera dolosa. quia quoscumque possunt decipiunt. et innocentes ca- lumpniantur. et cum deceperint solent dicere. diuites facti sumus. turba discipulorum. In- uenimus ydolum. Omnia figmenta hereticorum ydo- la sunt. nec differunt a simulacris gentilium. sole- re dicere. Quod facio. non potest mihi reputari quia ha- beo diuitias. argumenta philosophorum. mul- titudinem populi. Cuius que inuenerit. me peccare et non putabit.

Aliter. Ad eos qui seducti sunt ab hereticis dicitur. ut redeant ad dominum. qui eduxit eos de egipto. i. de tenebris. et errore gentilium. et ne forte peccati memores tardius redeant. adhuc inquit sedere uos faciam. in t. ut quos facit bap- tisma. hec faciat penitentia. et habitent in tabernaculis. i. ecclesiis. et ne putent hereses at- chas spiritu dei locutos. Ego inquit sum qui locu- tus sum ad prophetas. non ad magistros uestros.

etc. talia recipiet.
in utero subplantauit
...

matre eius. et iuxta
que qui fecalii. sed de industria ad inueniendum
ad inuentiones
in quibus peccauerunt. — quia.
eius reddet eis. In
rebecce. — non sua uirtute. sed dei dispensatione
utero subplantauit
ante quem sibi futurum prouidebat fide: esau uel — dele patriarcham.
fratrem suum. et in
fortitudine sua. di-
quando cum angelo tota nocte pugnauit. sibi uidere dominum israel. i. directus. uel re-
rectus est cum ange-
rus dicitur. — contra.
lo. et inualuit ad
accepta benedictione: a nunc eo. — sed prius fleuit si fratrem timere et fratrem.
angelum. et confortatus est. fleuit
rogauit. si dimittam te. nisi benedixeris mi. — scilicet angelum.
et cum patris et matris filio in mesopotamia. — in fuga
et rogauit eum. in bethel inuenit eum.
in fratre. locutus est nobis filius dicens.
et ibi locutus est nobiscum et dominus deus ex
tibi dabo terram. in qua dormis. et semini tuo.
ercituum. dominus memoriale est
eius. et tu ad dominum deum tuum con-
uerteris. Misericordiam et iudicium cus-
todi. et spera in deo
— i. ephraym
tuo semper. Cha-
raym. in eius manu est statera dolosa. contra eos hoc. quod dominus dicit. Sic et equus
naan. in manu eius
modius. iustusque sextarius. calump- niam dilexit. quia non solum habet iniquam
statera dolosa. ca-
mensuram. sed et pauperes opprimunt per potentiam.
— scilicet quod dixerat chanaan.
lumpniam dilexit. et dixit ephra-
i. decem tribubus. — que si non curo. utcumque hec habeam. sufficit mihi. ut habeam quod possideam. nec aliis erogare curo.
ym. Verumtamen diues effectus sum.
sicut guloso. uenter deus est. — ita
inueni ydolum mihi.
auaro aurum.
Omnes labores mei. non
inuenient mihi iniq-
quitatem quam benedicentes. et diuitum multi sunt amici.

nus. ut quemcumque fuxe- rit. sapientem simulasse uideatur. Oleum in egyp- tum ferre. quia cum sit inserue- bris. sciam ipse sci. se ha- bere intrinsecus. Sed licet conuertere ueritatem misce- re mendatio. oleum aquis. ceteris liquoribus non mis- cetur. Semper ueritas su- perest. mendacium deorsum.

Exponit beneficia dei collata iacob. et meo- inde filio. quia et in pa- tre nominatur filius. ut dei misericordia in iacob i. iudam. et diuiciam inde in dominum cognoscant.

Chanaan. in. m. e. fa- cta ad monitione ad iudam. sermo ad x. tribus conuertitur. que chanaan dicuntur. id est permutantium. sed per malitie imitatio- nem domini. ad ierusalem di- citur. pater tuus amor- reus. et mater tua cethea.

Quasi. Omnino indigent mea pecunia. non accusabunt me. quod eam per peccata quesierunt. sed pocius me laudabunt. quia congregauit miquitatem benedicentes. et diuitum multi sunt amici.

tate q

quasi. Tu letare. in scelere. et iniquitate.

tatem. quam peccaui. Et ego dominus

tu se ego a. qui seruiebas in luto. eduxi te. adhuc locum porrexi

deus tuus. de terra egipti. adhuc sede

tibi. et promisi. ut ad me redeas iterato.

re faciam in tabernaculis sicut in diebus

Omnis prophetia. uisio dicitur. unde et prophete uidentes dicebantur: quia quod loquebantur spiritualiter intelligebant. quibus non uno modo. sed multis generibus prophetie futura monstrauit deus.

Ut adam tenuit typum illius. qui dormiens. ex latere formauit ecclesiam. sic ionas qui tribus diebus fuit in uentre ceti. sic dauid. qui goliam prostrauit.

Mittit nos ad hystoriam genesis. in qua tot beneficia dei in populo. et duritiam populi in deum commemorant.

Aliter. Jacob supplantator uitiorum. israel uidens deum. ypse christus est. Rachel prius sterilis sed formosa. quam diligit iacob. ecclesia est. Lya lippa sed fecosa synagoga est. Moyses christus est. qui populum eduxit de tenebris ignorantie huius seculi. et ad iordanis id est baptismi fluenta perduxit.

In moyse. cum ira dei pro peccato uituli: contra illum populum commota erat. Tunc moyses prostratus dixit. Aut dimitte illis. aut dele me de libro tuo. et sic oratione eius seruatus est populus.

festiuitatis. et locutus

scilicet. in moysen. et ysaiam.

sum super prophetas. et

et alios.

ego uisionem mul

sopore.

tiplicaui. et in ma

nu prophetarum assimi

id est. quamuis.

latus sum. Si in ga

subaudi colit.

laad ydolum. tamen

choses duarum tribuum. in galgal similiter. frustra. imitando uel errore samarie.

frustra erant in galgal. bobus immolantes.

scilicet cum utrique fuerint captiuati: altaria eorum subaudi. uel in quibus. uel frustra.

nam et altaria eorum

sine cultura. sicut tumuli de lapidibus. et harena congregati.

quasi aceruii super

ad laban.

sulcos agri. Fugit

supra. uitiorum supplantator

iacob in regionem

uel. s.

vii. annis.

syrie. et seruiuit

pro iacob. pro rachel.

israel. in uxorem.

pro liam. alijs. vii. annis.

et in uxorem seruiuit.

moyses uel in propheta eduxit deus patrum populum

In propheta autem

de tenebris. xii. tribuum.

eduxit dominus israel de

egipto. et in propheta

tamen. primum et dulcem.

seruatus est. Ad iracundiam me prouo

cauit ephraym. in amaritudinibus

ipse est. causa sue mortis.

suis. et sanguis eius super eum ueniet.

id est. iudicium blasphemie. quia dixit. Isti sunt dii tui israel. qui te. de. t. e. uel quod

deus. per eos blasphematur.

et obprobrium eius restituet ei dominus

quia. incipiente ierobo am coluit ydola.

suus. Loquente ephraym orror inuasit:

Multiplicatas uisiones in prophetis legimus. quas ysaias uidet dominum sedentem super solium excelsum. et quando moyses in modum crucis extendebat manus. ut uinceret amalech. quando ionas tribus diebus et tribus noctibus fuit in profundo. et in aliis multis.

Id est. Scenophegie. que septimo mense celebratur. in memoria egressionis de egipto. Sicut in quo de egipto te liberaui. et habitasti. xl. annis in tabernaculis. ad sanctam terram festiuitatis. sic te educam de terminuenti captiuitate. ut sollempnitates more patrum celebres. si tamen feceris que precipio. Ego enim. locutus sum per prophetas.

Si in galaad. Galaad ciuitas est. transiordanana in tribu gad unde. supra galaad ciuitas in tribu iuda. operantium ydolum. Galgal similiter ciuitas in tribu iuda. iuxta bethel. de qua supra. Omnis malitia eorum in galgal. autem. Si galaad. id est. ubi colunt ydolum. que templo et sacerdotibus et religione dei carent. tamen o iuda frustra ueneraris ydola. in galgal. cum habeas templum et sacerdotium. et cetera.

Aliter. Galaad. Translatio testimonii. Galgala uel uolutatio. ubi primum. pot. g. dici. quod principes hereticorum testimonia scripturarum. conferent in iudaicum. et quod colunt. ydolum est. et sacrificia eorum habent similitudinem aceruorum de lapidibus. Sicut. n. aceruum de lapidibus. hic atque illic congregant. Ita de sabulo tractatu heretici. de seculari sapientia fraude et mendatio. simulacra componunt. dum et cetero. tib. immolant. adorantes opera manuum suarum. ad instar bo. c. cuncta preteriens frugibus operantes

Aliter. heretici. ad iracundiam prouocant deum. et qui uult perire pluris que mortem duritia cordis proprie compellunt. et sanguis eorum quem et suum et multorum sanguinem fuderunt: ueniet super caput eorum. et obprobria. quibus deum blasphemauerunt. restituet eis dominus suus non quod ei sit. sed qui olim fuit dominus eorum.

Aliter. Loquente ephraym. id est. principibus hereticorum. horror inuadit. et eliot

p

lxij

p

ꝓphm. et deliquid in ydolis. que de corde suo finxit. et morietur cum ꝓpho quem seducit. et non sufficiet ei corru isse. nisi insuper linguam quam accepit ad laudandum dominum fitat imagines ydolorum et artificiosa eloquentia. simi le fitati eorum ponat dogma. quod non est aliud. quam excogitatio fuitatis humane. et iubent heretici discipulis. ut immolent homines. i. subuertant de eccla. et ad hereticum ducant. et sic mortificant.

Quasi. vos cultores ydolorum. qui hos tie nostre superauerunt. filios et filias uestras ydola uobiscum colentes. hic dicit uitu lis immolare. et dixit manasses. et multi alii. unde scriptum est. immola uere filios suos et filias suas demo niis. uel sic quidam dicunt. vox demo num est ad ꝓphm. o uos ꝓphi immolate homines.

Hereticos adduxit dominus de tenebris infidelitatis. qui prius seruiebant pharaoni. et ducibus eius. et precepit ut in ecclia alium dominum seruient nisi eum qui creat et saluat. et ipse sic pascit eos. ut possint dicere. Dominus pascit me et nichil mihi d. et dat eis panem de celo. quem in egypto non comederant. et aquam de petra. Sed ipsi impleti pane scriptura rum. eleuauerunt cor contra quod quod comedant creato rem. et alium deum sibi finxerunt. quod quid comederint et bibant suis meritis. et non deo attribuentes. obliti sunt dei. qui preceperat eis. ut ubi legis ante oculos ligarent. et in manibus haberent. ne umquam obliuiscerent dei sui.

Sicut superius tra hic rep licat que bo na prestitit il li populo.

Cum traditi fuerint hostibus. ego qui erga illos semper clementissimus fui conuertar eis in ferocitate omni um bestiarum. et hoc non solum conue nit istis. qui propter ydolatriam in montibus medorum sunt de tenti. sed etiam hereticis. qui propter mentis superbiam. falsi dogmatis nouitatem finxerunt. et obliti dei sui. secuti sunt deos alienos.

Israel. et deliquid in baal. et mortuus est. et nunc addiderunt ad peccandum. fece runtque sibi conflatile de argento suo. quasi similitudinem ydolo rum. factura artificum totum est. his ipsi di cunt immolate homi nes. uitulos adoran tes. Id circo erunt qu asi nubes matutina. Et sicut ros matutinus. preteriens. Sicut pul uis turbine raptus: ex area. et sicut fumus de fumario. Ego autem dominus deus tuus. ex ter ra egypti. et deum absque me nescies. et saluator. non est preter me. Ego cognoui te in deserto. in terra solitudinis. iuxta pa scua sua. et adimpleti sunt. et saturati. eleuauerunt cor suum et obliti sunt mei. Et ego ero eis quasi leena. sicut pardus in uia assyriorum. occurram eis quasi ursa raptis catulis. et dirrumpa

Fecerunt sibi conflatile. Ca ieroboam rex fecerat uitu los aureos. populus de argento fecit uitulos. ut secundum suam possibilitatem haberent de os argenteos ad similitu dinem aureorum.

Aliter. heretici. desiderant seducere homines. i. ratio nales et sanos. non gentiles. non iudeos. qui sunt quasi bruta animalia.

Heretici. nubi. rori. pului ri comparantur. de quibus scriptum est. hii sunt nubes sine aqua. habent enim speciem ꝓphetarum. et aposto lorum nubium. ad quas dei ueritas peruenit. sed non habent a quam. i. gratiam spiritus sancti.

Puluis et fumus. in uentu et auras dissoluuntur. Sicut x. tribus. sed cito dissoluuntur et dilabuntur. scilicet cito ducen tur in assyrios. unde supra. transi re fecit samaria regem suum. quasi spuma. super faciem a.

Contra datorem ingrati fue runt propter quantitatem heremi uas titatem. ubi nec fruges. nec arbores. nec uinee. nec herbe nec aque ardorem solis temperant. per xl. an nos non poterant nisi peruenire ad terram iordanis. nisi dominus misericordia omnia prestitisset.

interlinear gloss: uitalia cordis eorum auferam.

interiora iecoris eorum. et consumam eos ibi

interlinear gloss: sicut leo predam deuorat. senacherib. uel diabolus qui de deserto. seculi habitans. interpre-

quasi leo. bestia agri scindet eos. Perditio tua israel. tantummodo in me auxilium tuum. Ubi est rex tuus? maxime nunc saluet te in omnibus urbibus tuis. et iudices tui de quibus dixisti. Da michi regem et principes? Dabo tibi regem in furore meo. et auferam in indignatione mea.

interlinear gloss: est causa perditionis. Immutet. tio. sunt ex te. non a quolibet alio. si penitentiam egeris. Ieroboam uel alius. Ubi licet eius non subuenerunt tibi. Sicut conuiuales et cetera principes sub regibus. quasi. ego responde- bam. dabo et cetera.

Ironice loquitur illis qui contra dei uoluntatem elegerunt sibi regem. in cuius fortitudine se uicturos forte iactabant. Dicit ergo. Rex de quo presumebas ubi est. quod tua bella bellaret. nunc maxime te saluet. cum immineat ad periculum ab assiriis. sed non habes hominem regem qui me deum precisti.

Tante iniquitatis. Sed ut iusti et iniusti captiuitate positi. sentiant meam meritorum seueritatem. ne miserias suas. fortitudini hostium ascriberent.

Alibi. Perditus est hereticus omnis. et nullo est ei auxilium. nisi in sola dei misericordia. si penituerit. huius rex et iudices. diabolus et demones. uel heresiarche. qui tempore angustie non poterunt liberare. qui dati sunt in furore. et auferentur in indignatione. non quod deus eos tales uellet habere reges. quod uero non auferret quod sponte dederat. sed dimiserat eos uoluptatibus suis.

Colligata est iniquitas ephraim: absconditum peccatum eius. Dolores parturientis uenient ei. ipse filius non sapiens. Nunc enim non stabit in contritione filiorum.

interlinear gloss: Sicut quod ligatur in sacculo conseruatur ne pereat. sic iniquitas a deo. quia in deum peccauit ephraim. quasi ligata permaneret ei. usque ad diem captiuitatis. et hoc ideo. quia absconditum peccatum est. non deo cui omnia aperta. sed ipsi qui noluit habere in memoria. quia. quia rex non cognouit patrem. primogenitus meus israel. cum captiuitas uenerit. Non poterit sustinere tribulationem filiorum quos coram patribus et cetera. eiciuntur. inefficiens. uel non stabit. si captiuitas ducetur.

Hereticis in quibus iniquitas colligata est. quoniam in excelso est. et absconditum peccatum eorum. quia putant uenenum cordis eorum absconditum. sed cum uenerit dies tribulationis. doloribus et eiulationibus dampnentur. hic est filius insipiens. quia dei sapientiam dereliquid et in contritione filiorum quos occidit. iram dei sustinere non poterit.

Instantium. ut in diebus messis pluuiam demonstrarem. et morem palestine. regem. id est saul. et auferam in indignatione. id est sedechiam. qui erutis oculis ductus est in babilonem. uel ieroboam rex datus est in furore. et ablatus est in indignatione osee ultimus regum decem tribuum.

Cum uenerit ultima captiuitas. et iniquitas eius omnibus manifestabitur. et repentinis doloribus doloribus ut ludi parturientis cruciabitur.

De manu mortis liberabo eos. de morte redimam eos. Ero mors tua o mors. morsus tuus inferne. Consolatio abscondita est ab oculis meis. quia ipse inter fratres diuidet.

interlinear gloss: De opere peccati. quod trahit ad mortem. uel dicitur mors et uita in manibus lingue. uel manu mortis potestas diaboli est. sed de inferno. Pretio sanguinis. mori eius te destruam. Sicut faucibus omnes uorabantur. Infernus. Quia unum recepit. alter sui supplantauerit et cetera.

Iudeos. uel gentiles credentes. uel et hereticos resipiscentes. unde. Filius dicit. Ero mors tua et cetera. o. m.

Meos electos educendo. reprobos uero ibidem relinquendo. uel mors et infernus diabolus. quem momordit Christus. ut potestatem amitteret. non ut penitus esse desinere.

Hec omnia acciderunt illis tempore captiuitatis. quando uel interfecti. uel in perpetuam seruitutem sunt adducti. ~~uel in perpetuam seruitutem sunt adducti.~~

Eis loquitur deus quos sua gratia liberare dignatur.

Mors est. quando separatur anima a corpore. Infernus est. locus ubi recluduntur anime. uel ad refrigerium. uel ad penam.

Quicquid separat ab amore Christi inimicitiam infernum est.

Consolatio. Uidens clementissimus pater. quod ex sententia prolata in adam omnes moriuntur dicit. Consolationem non possum habere. pro eo quod totum humanum genus ruit in mortem. uel ipse propheta uidens regnum necessitate mortuum. et ad infernum descensurum. dicit non posse consolari. et quod excepto non possit dolorem me-

u

v um mitigare, dum in deo inevitabilem mortis necessitatem.

Quidam iuxta hystoriam illius temporis dicunt duos fratres inter se divisos israhel et iudam. In quo etiam figurabatur in parte non sentiatur in toto. et cum omni humano genere israhel et iudas liberandus sit et redimendus.

De deserto humani generis, unde diabolus requiem querens non invenit. vel de utero virginis, que sine virili semine concepit, et de simplici et pura virga flos ascendit, qui nos secum ascendere facit.

Aliter. Pereant heretici qui iactant se dei precepta servare, et cum sint immundissimi, se mundos vocant. negant penitentiam per quam peccata purgantur. Quecumque dicunt, repugnat deo, et clementem faciunt sibi crudelem. adeo ut qui viri et perfecti esse debent, spirituali gladio Christi occidantur. Quorum parvuli qui elidendi sunt ad petram, de qua dicitur: Beatus qui tenet et allidet parvulos suos ad petram. Fete eius qui de malo semine conceperunt, discindentur, ne pessimos filios faciant.

Moraliter. Qui corruit in peccata, consurgat ad penitentiam. faciens dignos fructus penitentie, et revertatur a malis operibus.

Aliter. Vituli labiorum confessio esse trinitatis et incarnationis et passionis et resurrectionis Christi. Corde enim creditur ad iustitiam, ore fit confessio ad salutem. hanc hostiam qui offert, non sperat in rege assyriorum. Dicitur et hereticis. Convertimini ad dominum, qui corruistis per falsitatem. Tollite verba dei et confessionis, et dicite deo: Aufer iniquitatem, que celatur in corde nostro, et accipe bonam confessionem, et sic reddemus victimam labiorum vel laudando et gratias agendo. et non ascendemus per superbiam super equos, id est illos quos genuimus in errore, et non dicemus ultra opera manuum nostrarum, id est dogmata, que artifici eloquio construximus, dii nostri, cum sis deus noster, et qui sic revertitur ad deum, placat piissimum patrem.

tunc

Hoc capitulum refertur ad x tribus et nunc in adventu Christi et ad hereticos et ad iu d

Aperte. scilicet populum vel

Adducet dominus ventum urentem,

de quo abbacuc: Deus ab austro veniet et

de deserto as-

sanctus de monte pharan.

De humilitate carnis ad excelsa.

cendentem et siccabit

peccata. scilicet mortis.

venas eius et desolabit fontem eius et

alligato diabolo. scilicet sanctos quos in inferno tenebat, quasi vasa preciosa secum tulit in paradisum.

ipse diripiet thesaurum omnis vasis

suum, vel vasa que prius diabolus vere desiderabat, auferet.

desiderabilis. Pereat samaria,

carnis quam possidentis. colendo ydola

quoniam ad amaritu-

dinem concitavit deum

vindictam. scilicet per assyrios.

suum. In gladio pereat.

id est in terram collidantur.

parvuli eorum elidantur.

pregnantes gladio dissipantur in morte.

et fete eius discidantur.

ab impietate ydolatrie. cuius facinore autem pereas. tura es. cui

Convertere israel ad do-

servire debes.

minum deum tuum.

cum domino stabis.

corruisti per ydolatriam. surge per penitentiam dei.

quoniam corruisti in iniquitate tua. Tollite

preces et delictorum veram confessionem. non vitulos quam offeretis.

vobiscum verba. et convertimini ad

qui veritas medicus est.

dominum. et dicite ei.

talia debet quisque fidelis dicere.

Omnem aufer iniqui-

confessionem. preces. gratiarum actiones.

tatem. et accipe bonum.

sacrificium deo spiritus contribulatus. carnalibus hostiis reprobatis. placabilis

et reddemus vitulos la-

hostia est deo pura confessio.

biorum nostrorum.

quomodo non potuimus spem in assyriis. sed in te qui verus adiutor es.

Assur non salvabit nos super equum

sed fallax equus ad salutem.

non ascendemus. nec dicemus ultra dii

non adorabimus opera manuum nostrarum scilicet vitulos.

nostri. opera manuum nostrarum. quia

scilicet populi israel, qui te per sui fidelitatem amiserat.

eius qui in te est misereris.

Aliter. Ventus urens sermo ecclesiasticus, qui omnia hereticorum dogmata arefacit, et diripit eos atque dispergit, qui hereticorum doctrina in morte fuerant congregati.

diabolum vel peccata quibus arescebant fontes, id est ipsi non siccabuntur.

Sive ipsa non tam immunitas.

Pereat samaria.

Aliter. Bellatores samarie gladio interficiuntur, lactentes eliduntur, pregnantes discindantur, ut pereat malo semine et zizaniis, et remaneat solum triticum in orreo dei recondendum.

Cum predixisset propheta calamitates que x tribubus per ydolatriam imminebant, nunc convertens sermonem ad illas, dat consilium, ut peniteant et orent deum.

Postquam hortatus est ad penitentiam, docet quomodo ad deum fundant orationem.

Omnem aufer. Sicut languoris medicus per se nihil tunc relinquas, ne mali seminis pullulent radicum plantaria, et te auferente malum poterimus offerre bonum.

Egiptiorum qui velocissimos habebant equos

Pupilli qui a malo patre

v

diabolo teneret, et ideo dei misericordia salvaretur. Vel hoc Israel dedit, de quo dicitur: Filius meus primogenitus Israel.

Sanabo. Quasi diceret: Reum tibi ad patrem per penitentiam respondet Deus.

Quia ipse prior dilexit nos.

Revertentis ad te sic pius pater misereberis. Vel ipsi. Dimittere peccata quibus confracti et vulnerati sunt.

[Lit]terius pupilli. Sanabo contritiones eorum. Ego diligentes me diligo. Sola miseratione. Et diligam eos sponta[nee]. Qui pro peccatis. Per penitentiam.

nee. quia aversus est furor meus ab eo. Iustitia sua hoc tempore. Imitans illum qui dicit: Ego sum. Quia estum estuantis incendii et libidinis auferam. Flos campi et lilium convallium.

Ero quasi ros. et Israel germinabit quasi lilium. Id est nostro lilium. et erumpet radix eius. Caritas bona ad effectum operis ducetur. De virtute in virtutem. Id est operibus misericordie, que signantur per oleum quod pinguiat et accendit.

Arbores Libani excelse quantum in altum extollunt verticem, tantum radicem ad ima demergunt, ut nulla tempestate moveantur.

Radix eius ut Libani. Ibunt rami eius. In quibus aves dei requiescunt. et erit quasi oliva gloria eius. Lumine in tenebris luceat aliis exemplum bene operandi tribuens. et odor eius ut Libani. Convertentur sedentes in umbra eius. Qui mortui sunt. Abundantia omnium rerum. vivent tritico. et germinabunt quasi vinea. Electi bonis operibus pullulant sicut Christus qui est vera vinea. memoriale eius sicut vinum Libani. Ephraim. Expende dementia tua quanta bona sint repromissa tibi: quid. Sic alius ultra o Ephraim opponis tibi idola.

Quia a patre recesserant et post confusionem hec accipient premium, ut sedeant sub umbra, id est sub protectione illius habitent.

Ephraim, id est omnis penitens, qui meus cepisti esse per penitentiam, amodo contempne ydola.

Ephraim quid michi ultra ydola? Ego humiliavi penitentem suscipiam. Per me viam recte incedere faciam. Theodosio. Sicut quercus que est in Silo. exaudiam. et dirigam eum. Ego ut abietem virentem. Quia ubi auditur deus eum ut haberet viriditatem fidei et operationis et semper future celestia peteret. Omnis operatio eius et vestis et novi et veteris observatio ex meo processit dono. ex me fructus tuus inventus est. Per se. Quod significaverunt due mulieres et partus earum et que in propheta continentur. Quis sapiens et intelliget ista? Id est talios. Scilicet hi. intelligens et sciet hec? Intelligendum est de omnibus qui recte vie d. Id est mandata veteris et novi testamenti. quia recte vie domini. Soli iusti recte intelligent et opere adimplent. et iusti ambulabunt in eis.

His verbis propheta obscuritatem voluminis et difficultatem explanationis ostendit. Cui quasi rarus est qui hec omnia possit scire nisi per sanctos patres ex gratia Christi in carne advenientis exposita fuerint.

Deos et gentiles possumus referre, quod quicumque penitentiam egerit, veniam consequitur. Et notandum salutem Israelis et reversionem ad dominum et redemptionem de captivitate non carnaliter, ut Iudei putant, sed a Christi spiritualiter in veritate comprobatur.

Quia dixerat: Erumpet radix eius ut Libani, ne putemus de cedris et infructuosis arboribus loqui, in verbo ad dominum conversum comparat olive fructifere, de qua alibi: Ego autem sicut oliva fructifera in domo dei. Hec oliva habet odorem ut Libani vel thuris, ut possit dicere: Christi bonus odor sumus deo. Huius fructum sapientes virgines preparaverunt, que timorem mitigat, languentia fovet, recreat, lumen prebet in tenebris, in agone certantes ungit.

Libanus apud Grecos et Hebreos mons dicitur et thus hic pro thure ponitur. Sicut, id est odore thuris, sic delectantur fama iusti hominis. Vel si pro monte ponitur, Libanus est mons fertilissimus densissimis arborum comis protectus.

Vel vivent tritico, id est corpore et sanguine domini. Vel vivent in eterna beatitudine, pro quo est verum frumentum.

Vinum Libani potest dici dives suis pigmentis condituram, ut suavem odorem emittat. Sicut ergo pigmentum vini suaviter redolet, sic memoria iusti hominis operibus imitantis. Vel vinum Libani est quod deo in templo offerebatur. Sicut enim delectabatur deus in vino quod sibi offerebatur, sic gaudet ex odore quod de fide et operibus credentium procedit.

Ego ut abietem. Hebreus: Ego sicut iuniperus condensa. Ex me fructus tuus inventus est. De iuniperis condensa ligna, hoc est Salomon ianuas templi fecit, que Christum per quem ad patrem accedimus habent naturam, ut semper floreant et novos fructus afferant, nunquam viriditatem deponant. Hi iuniperi sub umbra sua quiescentibus, ne mundi huius ardore feriantur et ne perimat estus caput eorum. Sic olim capud Ione dat fruges et vegetem et sanitatem.

In his viis non ambulat nisi qui convertitur ad dominum, et a quo aufertur

u

uelamen. quod erat super faciem moysi. et qui dicit cum dauid. Reuela oculos meos et considerabo mirabilia de lege tua. hic ambulabit et inueniet christum.

Iude. Heretici. falsi christiani. qui in lege peccant. per legem grauius punientur.

Cum scilicet sit lex. hic positum est. ruinam. et resurrectionem multorum in israel.

Preuaricatores uero corruent in eis.

Fi nis. O se e.

Sanctus ioel apud hebreos post osee ponitur. et sicut ibi sub nomine ephraim ad x. tribus confertur uaticinium. que uel samarie. uel israel sepe memorantur. sic in hunc prophetam. omne quod dicitur ad tribum iuda. et ad ierusalem. pertinere credendum est. et nullam omnino israel. x. tribuum in hoc fieri mentionem. Tempora quoque quibus propheta auit eadem debemus accipere que in osee legimus. In diebus ozie. ioatham. achaz. ezechie regis iuda. et in diebus ierobeam filii ioas. regis israel. Porro factum esse sermonem domini ad me. uitum et referetur cui fit. non ad conditionem illius quod fieri dicitur. ut alibi legimus. Dominus factus est michi in salutem. Auditus autem in scripturis sanctis non est ille. qui in aure sonat. sed qui in corde percipitur. Iuxta illud. quod dominus loquitur. Qui habet aures audiendi audiat. Quod autem dicitur enotis. etiam latine sonat. auribus percipite. ipse non aure. sed corde percipitur. Qui senes sunt et celestes. audiunt spiritaliter. qui in terra habitant. iuxta appellantur terrenam auribus percipiunt. Ubicumque autem hec duo uerba coniuncta ponuntur. non ad simplicem tantum uerborum sonum. sed ad reconditum quoque dictorum intelligentiam pertinere. In genesi lamech loquitur ad uxores suas. ada et sella. audite uerba mea uxores lamech. auribus percipite sermones meos. quia uirum occidi. in uulnus meum. et iuuenem in liuore meo. Et ysaias. Audite celi. quoque lo. et auribus percipe terra.

Ioel. fatuel filius. describit terram .ii. tribuum. erucam. bruco. locusta. rubigine uastante consumptam. et post euersionem priorum populorum. effusum spiritum sanctum. dicit super seruos dei. et ancillas. id est super. c. xx. credentium hominum. et fuerunt iuncti in cenaculo montis syon. c. xx. Qui ab uno usque ad .xv. paulatim. et per incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt. qui in salterio mistice continentur. Ex quibus et genealogie rethorum partes ex quibus hec sumuntur principia. et ceteri sunt argumentorum partes ex quibus incipere solet omnis orator. aut enim dociles aut beniuolos aut attentos auditores debet facere. hic quoque propheta recte magnitudine cladis sumens principium eos qui audituri erant uoluit ad penitentiam prouocare. reddit attentos. Cum [..] instituerunt malum. ut considerantes uenture cladis asperitatem oculis penitentiam arriperent. ideirco nec reges. nec tempora sunt prenotata. quidem temporibus. ac regibus quibus osee prophetauit. // Amarias // Thoe

Lex. fatuel propheta. pater ioel prophete a .lxx. interpretibus. bathuel uocatur. Sed cum bathuel in hebreo nichil omnino sonet melius est ut fatuel legatur. quod interpretatur latitudo. uel aperiens deus. Unde in marcho effeta. quod est ad aperire. Et bene ioel. quoque cum apostolo poterat dicere. os nostrum patet ad uos o corinthii. cor nostrum dilatatum est. et audiebat a domino. aperi os tuum. et ego adimplebo illud. filius fatuel dicitur. id est dei. in cuius potestate est aperire os hominis. et dilatare ipsum sensum hominem. donec ueniat ad perfectionem. huius quoque fatuel. filius est ioel. id est incipiens. uel est deus. quia qui se incipientem cognoscit. per humilitatem crescere debet. ut cum moyse audiat. Qui est. misit me. id est uerus deus. ad distinctionem eorum qui non sunt ueri dii. Ad hunc quoque ioel. recte factum est uerbum domini. quod erat in principio apud deum. Porro factum non secundum se. sed secundum eum ad quem fit dicitur. Dominus factus est michi in salutem. factum est quoque uerbum id est locutum est uerbum ad prophetam.

erbum do[mi]ni quod factum est ad ioel filium fatuel. Audite hoc senes. et auribus percipite omnes habitatores terre. Si factum est istud in diebus uestris aut in diebus patrum uestrorum.

(interlinear: patris. / in incipientem. / filium quam ad se. / latitudo. uel aperiens deus. / id est an. / presentium.)

Ioel interpretatur incipiens. aut domini descensus. Tropologice. hoc est quod qui hostium dei. et scientiam dei habuerit apertam. recte incipit prophetare.

Ioel de tribu ruben natus in agro bethoron ubi etiam in pace mortuus est. atque sepultus.

Senes. id est maturi in domino qui infantiam reliquistis. spiritali aure intelligite misteria. que dicturus sum. et uos habitatores. et qui spiritum non potestis audire spiritualia saltem auribus corporis percipite litteralem sensum. Facit autem propheta exordium. in quo ex magnitudine dicendorum facit auditores attentos. quia hec nec in ueteri hystoria. nec in presenti etate talia dicit contigisse. post exordium sequitur narratio. residuum eruce.

Aliter. Residuum erucę. Per erucam assyrii. et chaldei signantur. qui .x. tribus tempore ezechie. et duas cum tribu sacerdotali. tempore ioachim. nepotis iosie captiuauerunt. Per locustam. medi et perse. qui subuerso regno chaldeorum. iudeos habuere captiuos. licet multi permittente cyro ex duabus tribubus cum zorobabel sint reuersi. Per bruchum. macedones. et omnes alexandri successores maxime antiochus cognomento epyphanes. qui more bruchi sedit. sedet in iudea et omnes reliquias priorum regum deuorauit. Sub quo fuerunt bella machabeorum. Per rubiginem romani. qui penitus omnem iudeam uastauerunt. et sublatis urbibus. templum domini succenderunt. et omnem populum fame. gladio. captiuitate abstulerunt.

Prenotatis noxiis passionibus cum alii feruore luxurie et omnibus erroribus iaceant. monet iacentes. ut surgant a uiciis. et fletibus penitentie dei misericordiam impetrent. Vel secundum hystoriam. ut liberentur a captiuitate hostium.

Hebrii. qui uoluntatem uestram in delectabilibus rebus ponitis. et sensus ab omnibus utilibus aufertis. quia per sub audis uinum. id est dulcedo. et delectatio uera deo id faciente. in quo non cognouerunt in prosperis cogantur cognoscere in aduersis. et qui diu cuius abusi sunt. per penitentiam cogantur ad uirtutes redire.

Senes debent intelligere de spiritali ebrietate que hominem ducit ad mortem. habitatores terre auribus percipiant de uino in quo est luxuria. qui inebrietate sopitus est. euigilet. et ploret se ebrium fuisse ut fletus eius in risum uertatur. et gaudet se ebrietatis maciam euasisse que eum per habundantiam ebrium se fecerat et uesanum.

Aliter. Ascendit gens principium mundi huius. et tenebrarum super terram dei. id est humanam animam. quia omnis anima pa[tria] h

Et notandum. quia sic sub figura locustarum narratur feritas hostium. ut ipsas lo-

Super hoc filii [interlinear: constituite] [interlinear: soboli] uestris narrate. et filii uestri filiis suis. et filii eorum [interlinear: posteri] generationi altere. [interlinear: Hac peste terretur qui ultra modum metu affficitur.] Residuum erucę [interlinear: Hoc merore laborat qui tristicia] comedit locusta. [interlinear: leticia defluit. Hoc uicium est: qui ultra modum timeant] et residuum locu[ste] [interlinear: aduersa.] comedit bruchus. et residuum bruchi. comedit [interlinear: Hoc uicio. de futuro bono immoderatius exultamus.] rubigo. Expergiscimini [interlinear: Qui in uno uitiorum iacetis.] [interlinear: Quia nulla res ita inebriat. ut animum perturbatio.] ebrii et flete. et ululate omnes [interlinear: Dulcia sunt uicia dum fiunt. et tristia de labiis meretricis dicit.] qui bibitis ui[num] [interlinear: tilatur. id est in dei sacrificiis non offertur.] num in dulce[dine] [interlinear: Peribit uinum per futuro. quia tempore prophete uentura] dine. quoniam [interlinear: erat captiuitas.] periit ab ore uestro. [interlinear: Ergo me] Gens [interlinear: quam per hostium locustarum designat hostium aduentum. scilicet] enim ascendet [interlinear: assyriorum. chaldeorum. medorum. persarum. et tandem romanorum.] super terram

C.

Erucam simul. quia in oleribus maxime inueniuntur. Bruchus uocatur fetus locuste. antequam habeat alas. deinde cum incipit uolare parum dicitur adtelebus. cum si plenius uolat. dicitur atteselebus et locusta. et est bruchus multo grauior quam locusta. et attelebus. quia iacens in uno loco. radicitus comedit fructus. Rubigo est. quam tenere fruges noxio rore percutiuntur et urentur tam culmi. quam spice in ruborem minii colores. uel sinopidis. hec si singula ueniunt. moria sunt. Si autem omnia simul uenerint. omnia penitus auferunt. Potuit autem hystorialiter contingere. quod hec omnia simul euenerint temporibus achab regis et helie. quando fuit tanta fames tribus annis et dimidio. ut matres commemorentur filios suos comedisse.

Aliter. Per erucam notat libidinem. per locustam inanem gloriam. per bruchum ingluuiem uentris. per rubiginem iram. Multi domant libidinem. sed tamen eriguntur in superbiam. de superbia: ruunt in ingluuiem. de nimia comestione et ebrietate: in iram et furorem.

Qui his perturbationibus obuoluuntur. lumen sapientie intueri non possunt.

Moraliter. per hec. iiii. signantur quatuor passiones animi. que si ultra quod modum dominantur. auferunt salutem anime. Due sunt de presenti. tristicia de presenti aduersitate: gaudium: de presenti prosperitate. Due uero sunt de futuro. timor: de futuro malo. spes de futuro bono. Sed uir fortis. ita debet se habere. ut nec presentiae sperata prosperitate in aliqua mala pruriat. nec presenti uel futura aduersitate ultra modum turbetur. Aliter. Ego teror. erucam esse. incipientem in animo passionem. quia tarda est et discurrere non potest. et continuam mora. ebibit omnem uigorem. quam si non nobis non occiderimus. exit. et auolat. et tunc deuorat quicquid attingit. nec semel dimittit. ad alia pergit. reuertensque ad pristinam sedem. bruchus efficitur. ut non solum folia et cortices. sed et medullam deuoret tarditate. Si uero quid tamen et aliquis uitalis spes per bruchum remanserit. rubigo omnia uastat. ut stipulam et uile fenum in nigredinem uertat. ut non solum esui. sed nec fimo utilia sint.

Ostendit per quod periit uinum. et exultatio. scilicet per gentem locustarum et putant iudei tempore huius prophete: locustas omnia hystorialiter uastasse.

Marginal notes: achabus. deum.

cu(stas) hostibus comparavit. et cum locustas legeris, hostes cogites. et cum hostes cogitaveris, redeas ad locustas.

Quos locustis in multitudine, leonis comparat in credulitate. Reges eorum leonibus comparat. principes catulis leonum. cum quibus inmutabilis multitudo venit.

Plange. Sicut iuvencula sponsa amittens sponsum, flore iuventutis pubescentem, accingit se sacco et plorat, ita hortatur propheta israelitas, ut similiter ploret de amissione sponsi omnipotentis. quem admiserunt ex quo ydola coluerunt in egipto. Fuit hec plebs virgo in patriarchis et prophetis, virginitate mentis et cognitione et cultu veri dei. Sed post ydola adultera est facta. Sed et hanc meretricem in osee sponsus rebducit in uxorem. quam scilicet de gentium sordibus educit. Post hoc de qualibet anima dici, si a prima etate credidit deo. hic sponsum virginalem dicit. Si de paganis, vel iudeis, vel hereticis, ad lucem fidei venit, hic quidem sponsum, sed non virginalem.

Periit sacrificium et libatio. Contra ad hystoriam vastatis agris et vineis per gentes, que in .iiii. animalibus signantur, cessavit sacrificium, quod de solidioribus est rebus, ut ordeo, tritico, carne. et libatio quod de liquidis, ut vino et oleo. quibus ablatis luxerunt sacerdotes, quia non offerebantur ea. de quorum decimis vivebant.

Vel ita. Possunt iudei hec omnia contigisse populo iudeorum ex peccato passionis. qui vero fame et gladio vastata est a romanis. et de gaudium et omnia legalia defecerunt. Cotidie etiam dum ecclesia que doctrina instituta a sponso peccando fuit separata, perit sacrificium ubi ipsis contribulatis. et vinum quod letificat cor hominis. et habundante iniquitate doctores ecclesie dolent vinum deficere, et vinea in crescere. quia deficit triticum fidei et vinum spiritualis intelligentie. et oleum misericordie, et ordeum simplicitatis vel observantie litteralis. alter que vastantur per quattuor predicta libi

que humana industria non potest resistere.

que quid locustis et innumerabilibus.

fortis et innumerabilis. Dentes eius ut dentes leonis. et molares eius ut catuli leonis.

hec gens. que quam de egipto eduxi et plantavi.

Posuit vineam meam in desertum.

populum iudeorum. et qua salvator esuriens fructum non invenit. et ideo maledixit. et arui

et ficum meam decorticavit.

principes eorum decipiendo. et quosdam captivando. et quosdam interficiendo. et ser vavit metaphoram locustarum.

nudans spoliavit eam. et proiecit. aridi.

albi facti sunt rami eius.

o plebs israelitica. plangit. sectio.

Plange quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis sue.

de similia. de vino. de ecclesia. refrigescit caritas.

Periit sacrificium et libatio de domo domini.

scriptura quia decime non offerebantur. qui sunt. altaris.

et luxerunt sacerdotes ministri domini.

vastata est terra iudeorum in adventu hostium. habitatores humi. quia.

Depopulata est regio. luxit humus quoniam devastatum est triticum.

sublatum est ab illis. que dei decalis inebriat que quam preclarus est. defecit. de quo dicitur. oleum de capite tuo non deficiet. sancti fiantur.

confusum est vinum. elanguit oleum. Confusi sunt agricole.

fructu virtutum. predicatores. ter.

ululaverunt vinitores super frumento

quo sustentantur in fervore. omnia que humus solet. que debuit gignere

et ordeo quia periit messis agri. Vi

hoc est tradere est dum sic anima patris, ita anima filii mea est. hec gentis dentes leonis ut. de le. quam adversarius vester diabolus circuit querens quem devoret. Catuli leonis antixpistum vel pueri sui dogma. Si hec gens ascenderit super nos, statim in desertum ponit vineam. i. cor. de quo debet exsurgere vinum. quod letificat. et ficus nostras decorticat. ne habeamus dulcedinem spiritus sancti. ne sciat vir sub ficu nostra vel vinea requiescat. dum adversariorum impetus timeat. Hec sufficit. hoc genti non scimus. et quod vitale fuit interficiat. ut omni nitore consumpto albi et mortui remaneant ramusculi. et compleatur illud in nobis. Si in viridi ligno hec faciunt, in arido quid fiet.

Super virum qui in habraham ysaac et iacob desponderat sibi virginem nulla ydolatria violatam.

que multiplicata iniquitate.

Quia durum per manibus revererent fruges messionis et vindemie. venerunt inimice gentes et tulerunt omnia unde deberent vivere. et ipsi fame et gladio perdiderunt.

Messis ecclesie. virtutes presentium opera.

Malo granatum cuius cortici comparantur in canticis gene sponse. Et est arbor medicinalis. cuius poma rubea ad edendum amara. Et dicitur malo granatum eo quod fructus eius multa grana habet. Tam fructifera quam infructifera ligna.

Subaudi sacco penitentie.

Prius monentur sacerdotes ad planctum ut sicut ipsi peccantibus peccavit populus. ita peniteat ipsis penitentibus et penitentiam.

Alimenta fructuum. scilicet ordeum. triticum. quia peccantes patiuntur pro qualitate peccatorum famem sermonis dei. et tam consequenter perit leticia. ut qui debuissent ab apostolo audire. Gaudete in domino semper. tunc audiant a domino. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur.

facere uvas. et fecit labruscas.

Calcata multitudine hostium.

vinea confusa est. et ficus

Sub qua nathanael ante quam crederet.

Marcida facta est.

elanguit. Malo grana

Iustus ut palma florebit. Sicut malum inter

et palma. et malum.

et omnia ligna agri aruerunt. quoniam

Id est turbatum et sublatum. Iudeis

confusum est gaudium a filiis hominum.

Ergo. Id est sacco. scilicet prius

Accingite vos et plangite

corde.

te sacerdotes. ululate

In ecclesia

ministri altaris. In

Unde christus peccata portavit.

Ut iniciatis quibus offenditis. vite austeritate compensare. ut iram dei possitis mitigare. et his quod preceptio quod vetitum.

gredimini. cubate in sacco ministri dei mei. quoniam interiit de domo dei vestri sacrificium et libatio. Sanctificate ieiunium.

Synodum. Scilicet more vicini. et sciatis ut sancti maiores suscipiunt et

vocate cetum. congregate senes et omnes

morem et cultum dei. Quia est

Subaudi congregate ecclesia.

habitatores terre in domum dei vestri. et clamate

Omnes simul. Ore. corde. et opere.

Terra quia terrena

ad dominum. a. a. a.

tem offenderunt.

Retributionis. et diei iudicii

diei. quia prope est dies

A quo omnia dispensantur.

domini. et quasi vastitas a potente veniet.

Ex prospera altitudine. quia emanibus auferuntur. In presentia vestra. Quibus

Numquid non coram oculis vestris ali

vivere debuistis. Insuper quod gravius est. Periit.

menta perierunt. de domo dei vestri leticia

Quia iam non est ubi offeratur sacrificium. Ablatis alimentis et leticia. illi quorum deus venter est. deficient in sua luxuria. et ydolatria. et ingluvie ventris. et ubi voluntas

et exultatio. Non computruerunt iumenta

fuerit.

Ubi reconderetur triticum.

in stercore suo. Demolita sunt horrea.

Quia deest triticum. quod reponatur. Cellaria. id est corda. vel extra habundantia.

dissipate sunt apothece. quoniam con

Cum omnia aruerint. tunc ingemuissent egestate bonorum. Comparatus est iumentis

Id est homo. Et imago dei tunc videtur. Tamen.

fusum est triticum. Quid ingemuit animal mugierunt greges armen

insipientibus. et similis factus est.

dimentum. inanem gloriam ingluviem ventris iracundiam. Unde. plangit universalis ecclesia ut consolationem a deo accipiat.

Omnia vel infructuosa fuerunt. vel si fructuosa vastante locusta consumpta. et idem hec omnia ut gaudium auferetur a filiis hominum.

Omnia sustinet flagellum hominis propter quem et facta sunt.

Sancti sacerdotes. qui comedunt pascha domini. accingentur balteo castitatis. Unde. Sint lumbi vestri precincti. et lucerne ardentes. Peccatores quos remordet conscientia: cilicio: ut plangant sua et populi delicta.

Rectus ordo. Primum sapientes postea ceteris adhereentes. Unde supra. audite hoc senes. et auribus percipite omnes habitatores terre.

Quia aliter non sufficit accipere habitum penitentie. et ieiunium aliis bonis proficietur. et tam abstineatur ab omnibus illicitis.

Non multo post. X. et duarum tribuum venit captivitas per assyrios et chaldeos. que ideo precipitur ventura. ne casu vel sorte casu accidisse. vel fortuna hostium. sed ira et comminatione dei. Vel extreme aut propter agentes penitentiam non veniant. que ventura erant. Possunt hec omnia referri ad diem iudicii. de qua retributione omnes prophete scribunt. Unde ysaias. Ecce dies domini insanabilis venit. in quo eterna dampnatio.

Hec omnia possunt intelligi sub metaphora. eruce locuste. bruci. et rubiginis quod sublatis frugibus et vastatis. fames et pestilentia cuncta possederunt.

Frustra sunt horrea. et apotheče. ubi triticum deficit. et vinum.

Velgemebant pecora. exsiccatis omnibus propter peccata hominum.

i. sac. c. ii.

predicat.

puter.

certe

iuuentis

De die iudicii

Notandum quod nec propheta nec populus clamauerit ad dominum. non propter ablationem deliciarum. quod et ad nos quidam iustum est referri. qui cum a iusticia declinauerit. et malum fecerit. pristine iusticie non proderunt ei. sed iudicabit eum deus in quibus inuenerit. Mistice per desertum. significatur gentilitas. per ydolatriam. flore iusticie destituta. vel secundum illud. Multa magis filii deserte. magis quam eius que habet uirum. huius deserti speciosa. id est bona opera et uirtutes. ignis. id est diabolus deuorat sicut flamma stipulam comsumit. Sed contra has sagittas diaboli. debemus clamare. sicut area siciens. ut eas extinguat ros diuine misericordie. Aliter. per fontes qui exsiccati sunt. possunt intelligi doctrinae. que exsiccata est in illis. ex quo adeo recesserunt. per ignem libidinis. et amoris glorie ingluuiei. et iracundie.

Vox dei ad prophetam. et alios qui legem obseruant. et terrorem per methaphoram locustarum describit impetus chaldeorum.

In quo auferet omne lumen leticie. a iudeis. per chaldeos. quia omnia erit plena penis. et cruciatibus. Vel dampnatis in inferno. caligo tenebrarum reseruatur.

Populus chaldeorum. Ne putetis turbam inuadendam. vel populus angelorum ut reddat unicuique iuxta opera sua.

Non fuerunt assyrii fortiores romanis. nec nabuchodonosor fortior alexandro magno rege. Sic ergo intelligendum est. Non fuit gens similis chaldeis. nec rex similis nabuchodonosor. a principio. scilicet ex quo reges esse ceperunt. nec erit usque in annos generationis. id est usque ad alexandrum qui primus regnauit super totam greciam. et generationis. id est usque ad tempus romanorum.

Describit aduentum nabuchodonosor. quia quicquid attingit. quasi uorax flamma consumet. quia quecumque gens rumorem eius audiebat. pre timore dissoluebatur. et si per eam transisset. sicut ignis omnia deuorabit. nichil integrum relinquens.

ti: quia non est pascua eis. sed et greges pecorum disperierunt. Ad te domine clamabo.

quia ignis comedit speciosa deserti. et flamma succendit omnia ligna regionis. Sed et bestie agri quasi area siciens imbrem suspexerunt ad te. Quoniam exsiccati sunt fontes aquarum. et ignis deuorauit speciosa deserti. Canite tuba in syon. ululate in monte sancto meo. Conturbentur omnes habitatores terre. quia uenit dies domini. quia prope est dies. tenebrarum et caliginis. dies nubis et turbinis. quasi mane expansum super montes populus multus et fortis. similis ei non fuit a principio. post eum non erit usque in annos generationis et generationis. Ante faciem eius ignis uorans. et post eum exurens flamma.

Predictis malis que erant uentura propheta in sua et populi persona. loquitur ad deum.

Sicut area desiderat imbrem. sic omnes ille bestie ardore siti. et fame clamabunt ad dominum.

O propheta tu. et tui socii. manifeste predicate. aduentum nabuchodonosor. vel romanorum.

Sicut aurora consurgens primum montes occupat. sic iudicium ab excelsis. et potentibus incipiet. ut potentes potenter tormenta patiantur. Vel ad litteram. Sicut mane cito tenebras fugat. et montes aurora collustrat. ita babylonìorum super terram israel funderetur exercitus.

Quasi ortus. Sic paradisus repletur omni amenitate sic terra iudeorum plena erit. omnibus bonis. antequam ille uastaret. Sed ipse in desertum redigit. Vnde subdit. neque est qui. et cetera.

quę ñ attigerit. ubi ñ inveniet tractam. cõbustionis.
Quasi ortus voluptatis terra coram eo. et
o. uę attigit in cineres redigit. et favillam.
i. r. post eum solitudo deserti. neque est qui

Voluit effugere ab eo sedechias et principes eius. sed deprehensi sunt ab exercitu eius. et principibus occisis. sedechias orbatus est. et in catena cum leo ductus in babylonem.

effugiat eum. quasi aspectus equorum aspectus eorum.
fervitatem locus
tarum brevi. ad cruciandos. qui in
et quasi equites sic cur
potestate acceperunt. subaudis audiet.
rent. Sicut sonitus
excelsos qui quasi in excelso culmen. constitutos cruciare cupiebas.
Sic sal
quadrigarum super capita montium exilient
emittent ipse locuste. Sic cuncta vastabunt. sicut flamma stipulam. locuste. et dum locusta legimus. babilonios intel
Ita veniet. ita puniet.
sicut sonitus flame ignis devorantis stipulam. Ita venient ore parate.
Velud populus fortis.
ligimus.
preparatus ad prelium. a facie eius cruciabuntur populi. omnes vultus

Cum chaldei venient ad portas ierusalem unusquisque viam qua primum venit ad murum ingredietur. faciens sibi aditum in muro.
iudeorum.

pre timore.
redigentur in ollam
Subaudis viri. locuste
sicut fortes current. q̃si
ñ portas intrabunt. contem munitione
ierusalem.
viri bellatores. ascendent murum. viri in
nec altitudo murorum eas tenebit. locuste.
viis suis gradientur. et non declinabunt
Cetera dicta sibi in pre

Fenestre. v. sensus per quos mors intrant. per has igitur dicunt hostes. et capere urbem conscie bone.

a semitis suis. Unusquisque
catores supplicia persequentur.
fratrem suum non coharta
pro suum explentes officium.
bit. singuli in calle suo ambu
fine sit mora clausis ianuis.
labunt. sed et per fenestras cadent. et non de
i. non infirmabuntur. In munitis urbis.
molientur. urbem ingredientur. in muro cur
iudeorum. qui bonis operibus edificantur. ut sagittent in obscuro.
rent. domos conscendent. per fenestras intra
i.e. a presentia exercitus locustarum. subolesce.
bunt quasi fur. a facie eius contremuit
celum et terra transibunt. iuba. a. m. ñ. t. Sol et luna. tanta miserorum supplicia videre non poterunt. sed merebuntur et pro claro lumine.
terra moti sunt celi. Sol et luna obtene
horredis operientur tenebris. Stella est qui scit. per presentiam dei. absque formidine non in
brati sunt. et stelle retraxerunt splendorem
debuit. dabit.
suum. et dominus dedit
In minimis quia aliis magna dei virtus.
vocem suam ante faciem
constituitur.

Et hoc. non faciem chaldei. sed locuste sua virtute. sed divina voluntate. qui in adventu hostium incitiet nimium terrorem iudeis.

Quia locuste a deo mittuntur in tantum magnum sonum faciunt ut a. vi. miliario audiri possit sonitus earum. sic isti tradidit. in quarum fines convenerint venientes.

Non babylonii equitibus comparantur. sed locuste. per translationem hostium equites ducuntur huc illucque discurrere.

Vel sicut sonitus quadrigarum. sic erit sonitus locustarum. super capita montium exilient. ut omnia excelsa consumant.

Ita subaudis. sonitus et terror vocis eorum cuncta populabitur.

A facie. i. a presentia exercitus locustarum cruciabuntur populi. et omnes vultus subaudi iudeorum redigentur in similitudinem olle. que igni supposita nigredine et fuligine circumdatur.

Tantus erit terror omnium. et tanta conscientia peccatorum. ut nulli luceat. nullus fulgorem gaudii habeat.

Locuste implentes opus a deo sibi iniunctum. ordinate volabunt. non declinabunt in alteram partem. nec alia aliam videatur impedire.

Methaphoram exequitur locustarum quibus nichil est invium. dicitur enim quod locuste. que a deo pro flagello mittuntur. non solum super domos et muros discurrunt. sed et per interiora domorum huc illucque discurrunt. et vocantur.

Sicut fur intus per fenestram solet occulta capere. sic illi clausis ianuis non timore. sed perpetrata audacia. per fenestras aviditate capiendi
terrent
Quia iussu dei locuste de celo ad loca transeunt. sua multitudine solent radios solis a terra excludere. et tam quam nubes obnumbrare. per similitudinem quarum dicitur. Cum venerint assyrii. tantus pavor invadet iudeos in afflictione positos. ut non solum terram. sed etiam celum. et omnia elementa videantur eis commota. Aliter possunt

p

p solem reges intelligi. ioachim pater. et io-
achin filius. et maxime sedechias. per lunam
regina. per stellas principes iudeorum. que
by cum ab hostibus. omnia ista
sa sunt in tenebras.

Omnia ista. ab illo loco ubi scriptum est.
canite tuba in syon. possunt inferri ad
diem iudicii. que erit terribilis cum damp-
nabuntur omnes impii. Tunc movebuntur celi
et terra. sol et luna et stelle. obtenebrabuntur.
sicut dominus dicit. Celum et terra transibunt. et virtu-
tes celorum movebuntur.

Predicta captivitate per similitudi-
nem locustarum: invitat iudeos ad peni-
tentiam. ut predicta mala possint evitare
cum dicit. id est. hec omnia comminatus sum
vobis. ut per terrorem supplicii adducam
vos ad penitentiam peccati.

Aperite corda vestra per confessionem fidei. que
quasi utres plena sunt peccatis. et nisi cito a-
periantur. sponte rumpentur.

Malitia in afflictione penitentium
iuxta illud. Sufficit diei malitia sua.
et si est malum in civitate quam dominus non
fecerit. Quasi non dixerat misericordem et pa-
cientem ipsum. ne magnitudo clementie
faceret negligentes ad penitentiam
agendam. subdit propheta. quis scit. Quasi
si hortor vos ad penitentiam. predico
dei clementiam. sed tamen quia profundum sapien-
tie et scientie dei. penetrare non possu-
mus. tempore sententiam. opto potius quam presumo.

[Interlinear gloss:] i. demonum qui sunt castra dei. quia ei et violentes militant. [margin:] huic pater. babilo-

exercitus sui. quia multa sunt ni-

[Interlinear gloss:] nios dei voluntate venturos. vel in impio partitos.

mis castra eius quia fortia et

facientia verbum eius. Magnus enim

[Interlinear gloss:] vindicte. et bonis.

dies domini. et terribilis

[Interlinear gloss:] quasi iudeorum potuit evadere.

valde. et quis sustinebit eum? Nunc

[Interlinear gloss:] de necessitate captivitatis et mortis.

ergo dicit dominus.

Convertimini ad

[Interlinear gloss:] non solum in labiis. sed toto corde

me in toto corde ves-

[Interlinear gloss:] locum. et voluntate. et operatione.

[Interlinear gloss:] ut afflicti salvemini.

tro. in ieiunio. et

[Interlinear gloss:] ut videatis. ut consolemini.

fletu. et in planctu. et scindite corda

[Interlinear gloss:] Sicut erat mos iudeis. tali tempore afflictionis. vel adver-

vestra. et non vestimenta vestra.

[Interlinear gloss:] sitatis. ... qui fecerunt peccata aliena.

[Interlinear gloss:] Sic.

et convertimini ad dominum deum vestrum.

[Interlinear gloss:] ne desperetis. si peccata magna. quia maior est pietas. et non vult mortem

quia benignus et misericors est. pa-

[Interlinear gloss:] peccatoris sed penitentiam. ... prestans veniam. ... penitet de malitia.

[Interlinear gloss:] non statim punit. sed expectat.

tiens et multe misericordie. et prestabilis super

[Interlinear gloss:] quasi dicit. aut impossibile est. ab ira quam minatur. pro-

malitia. Quis scit

[Interlinear gloss:] sibi. aut difficile. scilicet tuum est agere

si convertatur et ig-

[Interlinear gloss:] peccatis. i. tribuat. pro suum flagella.

noscat deus. et relinquat post se be-

[Interlinear gloss:] acceptam remissione. offeremus sacrificium.

[Interlinear gloss:] et vindictam. remissionem peccatorum. ut ubi immola deo sacrificium

nedictionem. Sacrificium

[Interlinear gloss:] ecclesia. bona voluntate oratione. operatione.

et libamen domino deo nostro. Canite tu-

[Interlinear gloss:] i. synodum. vel congregatione. ... publice predicate pe-nitentiam. in ... qui dominus plus eritur

ba in syon. sanctificate ieiunium. vocate cetum. congrega-

[Interlinear gloss:] a deo congregatus et unum deo placeat.

te populum. sanctificate ecclesiam.

[Interlinear gloss:] Scilicet elegite. congregate quam

coadunate senes. con-

[Interlinear gloss:] sapientia. ... dedi vobis po-... ex ore infancium et lac-

gregate parvulos.

[Interlinear gloss:] tum et escam. ... per lau-

et sugentes ubera.

[Interlinear gloss:] Hoc tempore ieiunii. quod servant omni

egredietur sponsus

Predicatores et prophetas hortatur sermo di-
vinus. ut predicent penitentiam antequam veniat
hostilis gladius. Quasi suprius nos monuit
ad penitentiam. et per commemorationem hos-
tium crudelitatis. et per commemorationem
mee clementie. Hic autem terrore et timore... per pro-
...canite.

Qui sunt senes solum etate. iubentur adunari.
ut saltem in extremo vite termino pe-
niteant. Senes moribus et scientia. ut aliis prebe-
ant exemplum et doctrinam.

Quis sustinebit. quasi dicit. aut nul-
lus. aut rarus. diem iudi-
cii poterit sustinere. qui non in
se prebeat mansionem sui veni-
entis.

A principio huius prophetie usque
ad hunc locum. quo. dicitur ma-
gnus est dies domini et terribilis valde.
continuatio est. et descriptio
que deus peccatoribus sunt illaturus.
Ab hoc autem loco. usque quo ait
quare dicent in populis ubi est
deus eorum. cohortatio ad penitentiam.

Ut nullus sit in ea non sanctus.
ne parvo fermento: tota
massa corrumpatur.

Nulla etas sit. que non convertatur.
quia nullus est super terram. nec infans
unius diei. sine peccato. quia si non
tenetur actuali tenetur ori-
ginali.

nuptias vel iacet orationi.

de cubili suo. et sponsa de thalamo suo. Inter vestibulum et altare. plorabunt sacerdotes ministri domini. et dicent. Parce domine parce populo tuo. et ne des hereditatem tuam in obprobrium. ut dominentur eis nationes. Quare dicunt in populis. ubi deus eorum? Zelatus est dominus terram suam. et pepercit populo suo. Et respondit dominus. et dixit populo suo. Ecce ego mittam vobis frumentum. et vinum. et oleum. et replebimini eo. et non dabo vos ultra obprobrium in gentibus. et eum qui ab aquilone est procul faciam a vobis. et expellam eum in terram inviam. et desertam. faciem eius contra mare orientale. et extremum eius ad mare novissimum. et ascendet fetor eius. et ascendet putredo eius. quia superbe egit. Noli timere terra. exulta et letare

Interlinear glosses: Vel continet et infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur. — quia debent flere cum flentibus. — Docet quod sacerdotes dicere, et quid eis dominum debe[re]. — dimittere peccata. — Quia hereditas mea ...; — ut teneat. — demones. quia domini sumus imperi[um]. — quem defensorem putabant. — zelatus. irascitur bonus. — semen seminat deus. — sicut non ad iubam, sed et ad facta eorum. — spiritualem que de celo descendit. — quod letificat cor hominis. — quod exhilarat. — corporalis. — scilicet populum assyriorum. — habitantem in partibus aquilonis. — demonem. — si veniret. — in aliquam gentem desertam. — a deo. — quia non habet dei noticiam. — in qua non habitat iste sanctus. — converta[m]. — ut prima pars eius cadat in mare orientale. — Extremum exercitus eius quia pars ab mare novissimo, quod est ad orientem, et ultime Egypti usque ad litore; — scilicet Gaza, Ascalon, Azotus, Ioppe, Cesarea et alie civitates. — Sicut eos quasi magna putrescunt; et per superbiam cadunt. ne sit tunc qui fragilis, et quanto clarior in terminibus tanto timeat ne corruat. — Superbia eius continuata est. ut per ipsa polluat et lacrimas [illegible]. — [illegible] missionis: que sentit dei aviditate tua perdiderat.

Porticum. qui vestit inter orem domini: locus conventi eius penitentie et confessioni. — dalitatem et ego non invor et alios ad fletum movere. — aut te spreveris. — Quia tunc quando penitere fuit, non timuit, cum peccaverit. — gentibus. — temporis dominantur et dicunt. non est deus eorum. — Scilicet quare permittit dici a populis.

Quia ultus est peritum et flagel lavit deus populum suum. sed postea placatus. penitentia eorum pepercit populo suo.

Populo agente penitentiam. non tantum parcit deus. ut eos sua responsione dignos faciat. hoc cotidie videmus fieri in ecclesia.

In gentibus illis. scilicet de quibus superius populi multus et fortis etc. Vel gentibus. id est demonibus. Unde nunc est nobis colluctatio. adversus carnem et sanguinem. sed adversus principes et potestates huius mundi rectores.

Ubi quondam fuit sodoma et alie civitates. que verse sunt in mare. quod mortuum dicitur eo quod nulla ibi vivunt animalia.

Servat methaphoram. et iuxta sensum prioris sic loquitur. quasi de locustis. non de hostibus loquatur videantur. dicit scilicet terram agitur locustarum suo tempore: totam iudeam vastasse. quia postea natura dei [illegible].

Duo erant altaria. unum in templo quod incensi dicitur. aliud in porticu. ante fores templi. quod holocaustorum. Unde dicit. Inter vestibulum et altare. in spatio quod est inter altare incensi et holocaustorum altare.

Alter. Quia alia terra est domini. in qua se tenuiat. sed si peperit contraria dominum offendit. Si non penitet et dicit parce domine. zelatur deus terram suam. et dignatur alloquio suo dicens. Mittam vobis frumentum.

Qui comparantur erucae locuste bruco. rubigini. que dicebant captivavit. quare non liberat nos deus vester.

Quasi. cum predicta implesset populus. Sacerdotes amavit deus terram suam: quam prius contempserat.

Ab hoc loco. usque non confundetur populus meus in eternum. promissio est bonorum eis qui penitentiam egerunt.

Ut veteris leticia peccatorum frumentum. vini. et olei. id est interna leticia reparant.

Qui peccantibus misit vobis erucam. locustam. bruchum. rubiginem quorum omnes fruges vestre fuerunt vastate. iam per penitentiam conversis vobis. ad clementiam et eruam vos ab assyriis. et si in bonis perseveraveritis replebo vos omnibus bonis.

Iuxta litteram. non aquilo. sed auster solet locustas adducere. non enim ex frigore veniunt. sed ex calore. Sed quia de assyriis per similitudinem locustarum loquebatur aquilonem imposuit. ut non vere locustas. sed assyrios et chaldeos intelligamus. Unde ab aquilone exardescet mala super habitatores terre.

Mistice. Contra mare orientale: in his qui ei aperuerunt ianuam peccati. ad mare novissimum. in quibus usque ad extremum vite permanserit. assyrius. id est diabolus.

Inter vestibulum et altare. id est inter crucis et resurrectionis locum sacerdotibus et populis clamantibus. parce domine parce populo tuo vento surgente. in mare primum et novissimum iuxta scripturam. et cum aqua mortua ex nidis in litora utriusque maris [illegible] putredo et fetor. [illegible]

Iuxta litteram. hoc factum est de chal[deis].

deus tempore ezechie. effudo una nocte. c. lxxx. v. milia ab angelo in captivis sunt percussa. Et subversa est illa pars castrorum que contra orientalem respicit. i. ad sodomam. et posteriora que respiciebat ad mare quod ducit egyptum. Et corpora que igne consumpta. et inferiora sunt. vel aliter quod sequitur de fetore et de corporibus aliorum. sed mistice est intelligendum.

Quantum aliter. matutinus ymber est qui tunc venit quando messis seritur. serotinus. qui venit quando messis debet colligi. Mistice matutinus ymber est fides. serotinus perfectio operum. Vel imber matutinus. cognitio dei. que per fidem datur. serotinus. plenitudo eiusdem cognitionis.

Tanta erit habundantia. ut post saturitatem nimium multa remaneant in areis. et torcularibus.

Per quot annos famem sustinuistis. per tot tamen annos duplicabo fructus.

Que nix movetur. et leni tactu conteritur. in qua fortitudo dei magna. et humana fragilitas monstratur. sic per sinifex in egypto. que tam parve sunt. ut vix cernantur. poterat quidem deus cuncta diluvio operire. vel fulmine cremare. sed potentiam suam et nostram fragilitatem per huiusmodi ostendit. Si enim hec sunt hoc fortiora. nisi gladius cita et cives.

Novatianus et quidam alii heretici dicunt hominem post peccatum non posse per penitentiam reformari in pristinum statum. hic error plane destruitur hic. cum dominus in tantum recipit penitentes. ut vocet populum suum. et asserat nos confundendos. et se in medio eorum habitaturum. et eos nullum alium habituros deum. sed in eum toto corde conversuros. qui in eis maneat in eternum.

Effundam spiritum meum. Cum petrus tempore quo passus est dominus hanc prophetiam completam dixerit. videndum est. quomodo ea que sequuntur predictis convenienter coaptari possint. Cum enim prescripserit. a principio prophete commiratio quam facit deus peccantium populo. et post comminationem. commonitio ad petitionem. et post commonitionem fiat commemoratio premiorum. que daturus est deus in futuro. videtur confusio ordinis quod sic in medio interponitur. de his que

quia magnificavit dominus. ut faceret. Noli timere animalia regionis. quia germinaverunt speciosa deserti. quia lignum attulit fructum suum. ficus et vinea dederunt virtutem suam. Et filii syon. exultate. et letamini in domino deo vestro. quia dedit vobis doctorem iusticie. et descendere faciet dominus ad vos imbrem matutinum et serotinum. sicut in principio. Et implebuntur aree frumento. et redundabunt torcularia vino et oleo. Et reddam vobis annos quos comedit locusta. bruchus. et rubigo. et eruca. fortitudo mea magna quam misi in vos. Et comedetis vescentes et saturabimini. Et laudabitis nomen domini dei vestri. qui fecit mirabilia vobiscum. et non confundetur populus meus in sempiternum. Et scietis quia in medio israel ego sum. et ego dominus deus vester. et non est amplius. et non confundetur populus meus in eternum.

Et erit post hec. effundam spiritum meum super omnem carnem. et prophetabunt filii vestri et filie vestre. Senes vestri somnia

(interlinear glosses:) i. mirabiliter. ita ut et iusticia multiplicetur. quod superius fame et siti. arida leguntur. et solitudines. vel leves novalibus complentur. servicii. vel alter. sancte scripture. servitio dei. largitatem. spirituales. scriptura. post penitentiam qui ante aliena. in malis rebus. sabbati. spiritum enim docebit vos omnem veritatem. et evangelium doctrinam fidei. novum vetere legem. testamentum. benedictionis. frugibus innumeris faciet vos habundare. hac voce magna communia designatur. ut et alius possint prebere quod ipsis superat. i. s. demones qui ultores sunt. his qui operantur mala. sicut ille qui decepit achab. et qui saulem. huiusmodi. portionibus tradit paulus peccatores. in interitum carnis. fruges iusticie. et in eterno. si permanserit. incepto operis. quia pater in filio. et filius in patre. preter nobis. et illo. hec que promittuntur penitentibus. Hoc factum est die pentecostes. unde petrus. Non enim sicut vos estimatis hi ebrii sunt cum sit hora diei tercia. sed hoc est quod per ioelem prophetam dictum est. unde ysaias. et videbit omnis caro salutare dei. ubi aliter. et in videbit. non effundam gratiam sancti. post. non statim. qui maiores. que minores. meritum. provectio. tiene etiam. senes erant paulus quod dictum est. et

Effundam effusio. largitatem significat muneris. quod non in paucos. ut invenitur. sed in omnes credentes. sunt dona spiritus sancti. et in omnem carnem. quia non est distinctio iudei et greci. sed omnes qui credunt unum in christo sunt.

Agabus prophetavit in cesarea. et in antiochia. plurimi prophete. et quatuor filie

phylippi. euuangeliste prophetauerunt.
Sed quicumque malignum.
Iuuenis erat paulus qui raptus in tertium celum

Vel iuuenes .i. credentes. uisiones .i. prophetias intelligent.

Effundam. Sancti Iohannis. Qui sedicunt in Christum credere. et non credunt in spiritum sanctum. non dum habent claros oculos. ut uideant salutare dei. Unde baptizati a Iohanne. iterum in nomine uenturi .i. domini Ihesu. qui dixerunt. Sed neque si spiritus sanctus est. audiuimus. Iterum baptizantur. immo uerum baptismum accipiunt. quia sine spiritu sancto et misterio trinitatis quicquid in unam. et alteram personam accipitur imperfectum est.

Quando iam mortuo Christo aperiri est latus. contra naturam sanguis. et aqua profluxit. Unde. Quare ergo rubrum est uestimentum tuum.

Vel luna. non est uisa in sanguine historialiter. sed iudeos blasphemiarum et negationis in Christum horrore coopertos. et suo testimonio sui sanguine condempnauit dicentes. Sanguis eius super nos. et super filios nostros.

Syon. turris Ierusalem. reliqua pars urbis. Unde. De Syon exibit lex. et uerbum domini de Ierusalem. de qua et dicitur. Syon capit prophetam pertire extra Ierusalem.

Alter. Principium eorum. qui saluati sunt. est. in specula. et uisione pacis.

Spiritualis.

Post quam predicauero omnibus uisum. et captiuis remissionem. et liberauero eos. qui dominum confitentur. et qui lisantur in ecclesia. in qua uisio est pacis. congregabo omnes gentes que credere noluerunt. et illas deducam in ua. io.

---

tennis in macedonia.
somnia somniabunt. Et

et prophetia terribilis facta est. in paradisum audiuit
iuuenes uestri uisiones uidebunt. Set
archana uerba.

Sed qui adhuc spiritum timoris quem perfecta caritas foras mittit.
et super seruos meos et ancillas in die

Isti quidem prophetiam habuerunt. non somnia somniabunt. non uidebunt uisiones. sed sola effusione spiritus contenti. filii
bus illis. effundam
dei. et salutis gentium possidebunt.
spiritum meum. et dabo
Signa.
prodigia in celo. et
in terra sanguinem.

Sed hic ignis in credentibus hic lumen in contumeliis tenebras. que dicitur uapor fumi.
et ignem. et uaporem
fumi. Sol conuerte-
Sed non quod mutatus in tenebras. sed quod tenebras uiuidi induxit.
tur in tenebras. et
Sed hoc et si euuangeliste non memorant. tamen ad litteram factum esse credimus.
luna in sanguinem
antequam ueniat
dies domini. magnus
et horribilis. et erit
Sed credendo. et operando. quod perfectorum est. quod et corde credunt. et ore confitentur. et opere
omnis qui inuocauerit
implent. alioquin non omnis qui dicit domine domine. intrabit in regnum celorum.
nomen domini saluus
erit. Quia in monte
Syon. et in Ierusalem
Nosque ista. dixit
erit saluatio. sicut dixit dominus. et in residuis quos
prophetia per Iohel.
dominus aduocauerit. Quia ecce in diebus
illis. et in tempore illo.
cum conuertero captiui-
tatem Iuda et Ierusalem con-

·1·

---

facta sunt tempore resurrectionis. que et data sunt in primitiuam fidei. Dicunt autem quidam ea que in ultimo tempore generaliter promissa sunt. iam ex parte compleri. et que primitium fiunt. in primo aduentu apostoli sentiebant. quidam primitias tantarum bonorum explectas commemorat. tam Petrus quam alii apostoli. ut donec ueniat quod perfectum est. id quod ex parte precessit. sentiamus. Quidam dicunt esse apostolice consuetudinis. ut quecumque uiderint utile audientibus. et non repugnare presentibus de testimoniis ueteris temporis confirment. et non audientium auribus intuentur simpliciter in specia sicut sunt prophetia. Sed iuxta apostolum prodicant oportune importune sensus regulam prophetiarum. quecumque iudei multitudo tempore sibi carnaliter repromittunt spiritualiter in primo aduentu domini dicuntur esse completa.

Prodigia data sunt in celo. tempore natiuitatis. cum noua stella uisa est. et passionis. cum sol obscuratus est. ne uideret dominum pendentem in cruce. uel ne inimici fruerentur suo lumine. In terra. signa dedit. quia illo moriente contremuit. quia in solito motu. petre scisse mente sunt. et monumenta aperta.

I. spiritum sanctum. quam in pentecoste super apostolos infudit. et cottidie in baptismo tribuit. Cum ignis illuminat credentes. et consumit uitia. Per uaporem. compunctio lacrimarum accipitur. Unde. quidam compuncti corde. dixerunt apostolis. Sed quod faciemus uiri fratres.

Resurrectionis. qui est magnus omnibus electis. horribilis diabolo. et omnibus reprobis. Ante hunc diem. sol in tenebris. et luna in sanguinem. dum dominus pendet in cruce. Vel illud restat faciendum ante diem iudicii. qui a deo magnus est. et horribilis. ut in eo. et columne celi dicantur commoueri.

Sed tremiscere.

De Syon exierunt apostoli. et primitiua ecclesia. quia una die crediderunt tria milia. et altera die. v. milia. et deinceps. multa milia. de quibus Ysaias. Nisi dominus reliquisset nobis semen. et Sodoma fuissemus. Et quamuis sint multa milia. dicit residuos esse. et uocati reliquias a deo. quia pauci uocati sunt ad comparationem eorum. qui remanserunt in infidelitate.

Videndum est. ut hec omnia. per tropologiam ad tempora passionis et resurrectionis referamus. sic Petrus. et Paulus tetulerunt. Sequentia. non. sunt post. ut superiora in tempore passionis. et que secuntur intelligamus. in die iudicii. cum inferiora superioribus connecti. et uno tempore cuncta perpetrari. per hoc ostendatur quod sequitur. quia ecce in diebus illis.

Cum salvatio fuerit facta in Syon et Ierusalem, iam appropinquante die iudicii, iudeos qui pro incredulitate fuerunt captivati, predicantibus Enoc et Helia, convertam ad fidem, ut tertius et omnis salutis fiat, non tantum de duabus sed et de decem tribubus. Et cum hoc impletum fuerit congregabo omnes gentes. Hoc quidam pueriliter intelligunt, quod in valle que est in latere montis oliveti descensurus sit dominus ad iudicium. Quod frivolum est, quia non in terra, sed in spatio huius aeris sedebit contra locum montis oliveti, ex quo ascendit. Et sicut Iohannes Crisostomus dicit, angeli deferent ante eum signum crucis. Iosaphat interpretatur iudicium domini. Ad iudicium ergo domini congregabuntur non solum iudei qui credere noluerunt, sed omnes impii qui ab initio fuerunt. Iusti enim non descendent in valle iudicii, id est dampnationis, sed in nubibus elevantur obviam Christo.

Nec quid. Hec iudei contra Tyrum et Sydonem et palestinos dici arbitrantur, quod tempore captivitatis iudaice quando venditi sunt iudei a romanis, populum dei persecuti sunt. Immo dicunt in septuaginta ultionem sanguinis Christi et subversionem Ierusalem, que dei iudicio accidit, contra Tyrum et Sydonem pro se accidisse confirmant.

Tyrus et Sydon civitates gentilium sociantes se phylisteis habitantibus in Palestina sepe afflixerunt populum dei. Ideo arguit eos dominus. Tyrus angustia, et ipsi angustiabant populum dei. Sydon venatio, et ipsi venabantur populum ad mortem.

Aliter. Per Tyrum et Sydonem possunt intelligi gentes et maxime romani, qui persecuti sunt apostolos et martires Christi, unde dampnabuntur in die iudicii. Per eos qui aurum et argentum tulerunt signantur heretici, qui auferunt de ecclesia argentum divini eloquii, et aurum spiritualis intelligentiam, et ad suos errores convertunt. Et filios ecclesie vendunt diabolo, et faciunt eos tam longe fieri ut longe sint ab electorum consortio.

Argentum enim meum, hoc quod dicit, quia Tyrii et Sydonii abstulerunt vasa de domo dei narrat hystoria. Quia hoc fecerunt chaldei, in quibus vasis cum postea biberet Balthasar, pronepos Nabuchodonosor, statim regnum eius translatum est a Babyloniis ad Medos. Sed quia post diem domini magnum et horribilem hec futura dicit, que apostoli in resurrectione domini interpretantur, et hebrei

[con]gregabo omnes gentes et deducam eas in vallem Iosaphath et

id est iudicabo.

disceptabo ibi cum

non potentia maiestatis sed ratione et equitate eos convincens qui diviserunt hereditatem meam per diversos errores.

eis super populo meo et hereditate mea

ut ad modum gentium alii colerent Iovem, alii

Israel, quos disperserunt in nationibus. et

ut una pars terre uni deo serviret. Alii alii, Creta Iovi, et Tharacia Marti.

terram meam diviserunt.

quod ex eis acceperat ut

Et super populum

servos et ancillas et que unicuique provenerit

meum miserunt sor-

ut conviviarum operarentur

tem. Et posuerunt pu-

turpitudine in masculos.

erum in prostibulo. Et

puellam vendiderunt

pro vino ut biberent.

Subaudis: commune est inter se pugnare vel me in mea hereditate

Verum quid vobis et mihi

Tyrus et Sydon et omnis

qui bibebant sanguinem populi mei.

nis terminus Pales-

id est, non quod semper contra dei.

tinorum? Numquid

me pugnabitis.

Vel de vobis.

ultionem vos redde-

Subaudis: interfectis

tis mihi? Et si ulciscimini

ni vos contra me,

equalia fecistis, talia reddam vobis. Inefficientes, inefficientissimi persecuti estis

cito velociter reddam vicissitudinem

persecutionem facientium ab hostibus vestris.

id est eloquia.

vobis super caput vestrum. Argentum

id est intelligentia scripturarum. *id est in ecclesia.*

enim meum et aurum tulistis et deside-

Subaudis: vasa, ornamenta templi. *id est erroribus vestris magis*

rabilia mea et pulcherrima intulistis

postis. Id est templa deorum.

in delubra vestra. Et filios Iuda et filios

.i. sublimibus ad inferiora detraham. Omnis enim qui pro peccato suo iudicatur in valle ponitur que dicitur Iosaphath, id est iudicium domini. Qui enim credit in deum non iudicabitur. Qui vero non credit iam iudicatus est, id est dampnatus.

Possunt hec omnia referri ad assyrios et chaldeos qui in iudicio dampnabuntur pro hec mala que intulerunt iudeis, qui quamvis legantur missi a deo ad puniendos iudeos, tamen iuste dampnantur, quia victoriam non virtuti dei, sed sibi attribuebant. Possunt hec verba et referri ad hereticos et simbolos doctores, qui pravo verbo et exemplo dissipant, et ad ritus gentilium deduxerunt. Prelatus puerum in lupanari ponit, et puellam vendit pro vino qui videt implicitos luxuria et aliis vitiis, et non arguit gratia turpis lucri.

Sicut deus in suo vestiri et pasci et recipi dicitur, sic et affligi et persecutionem pati.

Hec omnia et ad diem iudicii possunt referri, non discrepante vindicta, licet in tempore a superioribus discrepare videantur.

ierusalem vendidistis filiis grecorum. ut longe faceretis eos de finibus suis. Ecce ego suscitabo eos in loco in quo vendidistis eos et convertam retributionem vestram in caput vestrum. Et vendam filios vestros et filias vestras in manibus filiorum iuda. et venundabunt eos sabeis genti longinque. quia dominus locutus est. Clamate hoc in gentibus. sanctificate bellum. suscitate robustos. accedant. ascendant omnes viri bellatores. Concidite aratra vestra in gladios. et ligones vestros in lanceas. Infirmus dicat. quia ego fortis sum. Erumpite et venite omnes gentes de circuitu. et congregamini. ibi occumbere faciet dominus robustos tuos. Consurgant. et ascendant gentes in valle iosaphat. quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu. Mit-

Interlinear glosses: scilicet sed. / ab hereticis / scilicet hereticis / scilicet de ecclesia vos. / scilicet iudicate gentes. / scilicet preparate vos ad bellum in iudicio. / scilicet quod ego dicturus sum. / scilicet ad prelium. / scilicet preceditur omne studium: quo animas sugitis. / vos qui volebant ad pugnandum palam se parent. / scilicet vel terram fodiebatis. / scilicet nec solum maiores. / scilicet ad iudicandum. / scilicet ad iudicium dei. / scilicet que per spiritum dei preferte estis. / scilicet nullo iudicio. / scilicet demones qui sua leuitate cogunt recedere a lege dei. / scilicet mali sequaces. / scilicet o mala generatio. / scilicet de sepulcris. / descendunt. / ut / scilicet que prevaricate sunt leges meas.

Post adventum suum dominus cotidie iacentes in errore qui prius steterant in ecclesia. suscitat ad penitentiam. et reddit doctoribus ecclesie. in quo reddit hereticis vicem. ut filios quos illi in mulieres erudierat. et in carnalibus. tradat in manibus principum ecclesie. unde cum ceperunt eos. vendant sabeis et faciant esse captivos. ut ad meliora conversi. serviant ecclesiasticis institutis.

Iuxta tropologiam. gentes demonum. et eos qui cotidie contra ecclesiam pugnant. et sub antichristo pugnaturi sunt. possunt accipere. qui ideo congregantur. ut pereant.

— moneo. sed et infirmus .i. simplex. et virtus convalescat.

Consurgant et ascendant. Alii dicunt gentes de quatuor partibus mundi moveri. ut surgant ad iudicium sue dampnationis. et convincentur moveri ut preparent se ad bellum in quo sunt interficiendi. quia consummata est malitia eorum.

infinitum iudicii tempus differtur. magis de romanis intelligendum est. Quia titus et vespasianus captivantes iudeos. rome templum pacis edificaverunt. in quo vasa templi et universa donaria condita vere. eo tempore filii iuda et ierusalem. et filii ex illis. que huiusque hodie apud iudeos tenentur. vendit sunt filiis grecorum et expulsi de finibus suis. et romanis orbis iudaica captivitate completus est.

Vel iuxta iudeos. quod in ultimo tempore congregandi sint a domino. et reducendi in ierusalem. et quod dominus tradet in manibus ipsorum filios et filias romanorum. ut iudei vendant eos. non vicinis. sed sabeis genti longinque.

Hoc ex parte impletum est media tempore cyri. quando reversi iudei de captivitate. multos chaldeorum secum duxerunt. tam eos qui sponte se sociaverant quam et eos quos ipsi comparaverant et quos postea vendiderunt. Saba regio ultra fines ethiopie unde fuit regina saba.

Iudei hec traditores dicunt. quod cum venerit christus eorum. et aurea ierusalem descenderit de celo. fere gentes. gog et magog. venturi sunt contra iudeos in bellum. Quas divinus sermo hortatur. ut dimissa agricultura. preparent se in bellum contra iudeos. et contra hanc secum auxilia omnium gentium. Quos dominus ad hoc yronice provocat. quod non iudei. sed ipsi sunt ibi interficiendi. Unde dicit. ibi dominus faciet occumbere robustos tuos. o gog. et magog. Sed melius ad diem iudicii hec referuntur. sed tropologiam. et monet deus suos ut preparent se ad iudicandum. et pugnandum contra inimicos.

Quidam in bonum hoc interpretantur. et dicunt gentes ascendere in valle iosaphat. que interpretatur iudicium domini. et ibi sedere dominum. ad remunerandos bonos. qui de circuitu congregabuntur contra adversarios dei. et ducerent messem hostium. et calcabunt eos. quia malitia eorum completa est. in tantum exuberant musta .i. malicia eorum ut torcularia capere non possint. et ut sciamus de quo vindemia loquitur. addit. multiplicata est malitia eorum. scilicet qui contra dominum congregati sunt.

Iudei hoc interpretantur de gog et magog. quos arbitrantur post mille annos restituta ierusalem contra populum dei. in vallem iosaphat venturas. et ibi vindemiandas.

Vallis concisionis dicitur sententia dei que concidet et separabit electos a reprobis.

Adveniente vero sole omnia luminaria videbuntur minorari a splendore suo. Unde dominus: Sol obscurabitur et luna non dabit lumen suum et stelle cadent de celo. Vel etiam reprobis omnia videbuntur obtenebrari.

Cum omnia fuerint obtenebrata dominus qui leo de Syon id est ecclesia constante ex angelis et hominibus tam excelsa terribili voce contra reprobos clamabit ut cardines celorum et terrarum fundamenta quatiantur et ipse tam severus malis suis erit spes libertatis eorum et dabit eis fortitudinem qui sunt filii Israel contemplantes deum.

Post diem iudicii Ierusalem constans ex angelis et hominibus erit absque aliqua commixtione quam prius contraxit ex commixtione malorum et alienus id est diabolus vel aliqua prava cogitatio non experient viam invisibilis hostibus pacem dei.

In iudicio scient et qui punientur et qui assumuntur quod dominus habitet in Syon et in monte suo vel meo qui se dignum habitaculum preparavit.

Vero habitante in Syon post ascensionem ad celos vel post diem iudicii montes id est apostoli et celsi predicatores habundabunt suavitate dulcedine sapientie et divini eloquii et stillabunt ex eis spirituales gratie et colles id est non habentes tantam plenitudinem intelligentie eminenter lac quo nutritur infantia ecclesie et super omnes rivos Iude id est super omnes credentes et filios ecclesie habundabunt aque id est spirituales gratie quia tunc in eis aridum erit.

Ierusalem hoc et iudei fecerunt ad tempus quo suum messiam expectant. Sed melius ad diem iudicii vel resurrectionis referunt. Egyptus interpretatur merorum vel tenebre vel persequens. Ydumea terrena vel cruenta qui sanguinem martirum fuderunt et terrenis operibus vacaverunt perpetua dampnatione opprimentur quia cotidie contra filios ecclesie mala operantur et sanguinem eorum decipiendo effundunt.

mittite falces quoniam maturavit messis. Venite
et descendite quia plenum est torcular.
Exuberant torcularia quia multiplicata
est malitia eorum. Populi populi in valle con
cisionis quia iuxta est dies domini in valle
concisionis. Sol et lu
na obtenebrati sunt et
stelle retraxerunt splen
dorem suum. Et dominus de
Syon rugiet et de Ierusalem
dabit vocem suam et
movebuntur celi et terra. Et dominus spes populi sui et for
titudo filiorum Israel. Et scietis quia ego dominus deus
vester habitans in Syon in monte sancto meo.
Et erit Ierusalem sancta et alieni non transibunt
per eam amplius. Et erit
in die illa stillabunt mon
tes dulcedinem et col
les fluent lacte et per om
nes rivos Iude ibunt a
que. Et fons de domo domini
egredietur et irrigabit
torrentem spinarum.
Egyptus in desolationem
erit et Ydumea in desertum perditionis.
Pro eo quod inique egerint in filios Iuda et
effuderint sanguinem innocentem in terra

In quo die vel in ista presentium sol et cetera. Sidera non poterunt intueri si tractabant fulgorem et severitatem punientis aspicere non audebunt non quod claritatem suam dei iudicia sed quia omnis creatura in tortoris a(?) horum de suo iudicio pertimescit. Unde: Nam virtutes celorum movebuntur.

Hoc iudei referunt ad fabulam mille annorum cum putant Christum habitaturum in Syon et in Ierusalem auream et sanctorum populos congregandos ut qui in isto seculo oppressi sunt ab aliis et illo imperent cunctis nationibus.

De domo domini id est primitiva ecclesia egredietur fons baptismatis et doctrine qui irrigat corda gentilium que spinis vitiorum et aculeis malorum cogitationum pungebantur ut ibi oriantur flores virtutum ubi oriebantur punctiones viciorum.

Provincia confessionis et glorie et urbs in qua pax dei cernitur erit eterna dei habitatio non iumentorum vel plurimorum.

ra ſua. Et iudea in eternum habitabitur. et ierſm in generationem et generationē

et mundabo ſanguinem eorum quem non mundaueram. et dominus commorabitur in ſyon.

(interlinear:) vindicabo. — in aduentu xpi. Multum uſque ad diem iudicii dimiſi. ſed ibi uindicabitur. ſ. uindicabo. commorabitur dominus in multitudine ſanctorum.

tel generationes. ſed in generatione et generatione. ſ. in duabus generationibus eorum. qui de iudeis uel gentibus crediderunt.

Mundat dominus ſanguinem peccatorum in euangelio. quem prius in lege non mundauerat peccatores et inmundos ibi relinquendo. Concluſit enim omnia ſub peccato ut omnium miſereatur.

Ozias rex. cum dei religionem ſollicite emulareþur. nimio religionis amore prouocatus. contra preceptum legis moyſi arrepto turibulo ut in hiſtoria libri ſecundi paralipomenon oſtenditur. ſacerdotale officium preſumere conatus eſt. ob eam rem. terremotum in templo dei exortum conſtat. Cuius et zacharias propheta meminit. Ante hunc itaque terremotum. amos propheta. temporibus predicti regis. et temporibus ieroboam. filii ioas regis iſrael. et eas gentes que electione comprehenſe ſunt iram dei. ob eas cauſas. quas memorant aſſiſtas denuntiat. Et quia idem propheta in ſequentibus ait. Super tribus impietatibus et ſuper .iiii. non conuertam eum. ternario peccatorum indulgentiam deum dare poſſe ſignificat. quaternario eadem peccata aput inuentibus. nec penitentiam. nec indulgentiam daturum teſtatur. Nam per ignis ſimilitudinem. que in predictas gentes incendium predixit grauem atque irreuocabilem dei iram ad euerſionem earundem ciuitatem poſſeſſiuam. uoluit demonſtrare.

Amos propheta. et ruſticus. et rusticorum moros diſtinguens. paucis uerbis explicari non poteſt. Quis enim exprimere digne poſſit terra et quatuor ſcelera damaſci. gaze. tyri. ydumee. filiorum amon. et moab. et ſeptimo octauoque gradu. iude et iſrael. hic loquitur ad uaccas pingues. que ſunt in montibus ſamarie. et ruituram domum maiorem minoremque teſtatur. Ipſe cernit fictorem locuſte. et ſtantem dominum ſuper litum tumiti. uel ad amantinum. et uncinum pomorum attrahentem ſupplicium peccatoribus et famam in terram. non famem panis. neque ſitim aque. ſed audiendi uerbum domini. Non dixit tuba. ſed tubam. Amos enim interpretatur onuſtus. hic amos ſpirituali gratia plenus. propheta uit inter ceteros prophetas. Non enim ipſe ſolus erat propheta. ſed et ceteri. Ipſe quippe non poterat prophetare. ni paſtor ante fuiſſet. qui etiam tuba ſua clangit. per ſingulos dies erudiens. et docens eccleſiam. In ueritate enim. uox omnium prophetarum. tamquam tuba ſpiritualis eſt. predicans in eccleſia. ſed quod ſcriptum eſt aſcende in montem excelſum tu. qui euangelizas ſyon. exalta uocem tuam. et cetera.

Hic amos propheta. non fuit pater yſaie prophete. Siquidem et ille propheta extiterit. Nam aliis litteris ille. aliis iſte apud hebreos ſcribitur. Que differentia litterarum apud latinos non habetur. et ille fortis. uel robuſtus. hic ſic. amiſſus interpretatur. qui loquitur contra .x. tribus que per ydolatriam a cultu dei. uel contra a regno dauid erant auulſe. Fuit autem cognatio eius. ex opido thecue. quod .vi. miliaribus diſtat a bethleem. curam gerens pecorum in latitudine camporum. que ſunt proxime oppido thecue. in quibus humi arido atque harenoſo. nichil omnino frugum gignitur. ſed ubi nimis paſcuis habundant. et ideo cuncta ſunt plena paſtoribus et ſterilitatis terre compenſatur pecorum multitudine. Ex hoc numero paſtor fuit amos. imperitus ſermone. ſed plenus ſcientia. prophetauit autem eiſdem temporibus quibus ioel. naum. ionas. oſee. yſaias. Sed aliquantulum exorſus eſt prophetare ante quam yſaias. Maxime autem contra .x. tribus locutus eſt pauca de duabus in ſeteris. hunc ablatum de numero paſtorum miſit dominus. ut in ſamaria prophetaret. quem amaſias ſacerdos frequenter plagis afflixit. tandem filius eius ozias uecte per timpora tranſfixit. poſt hec ſemi uiuus. in terram ſuam euectus. poſt aliquot dies. dolore uulneris expirauit. Sepultuſque eſt. cum patribus ſuis.

Vere. Amos. non ad ierſm. ſed ad iſrael in ſamaria prophetat. quod apparet ex eo quod ſcriptum eſt. Miſit amaſias ſacerdos bethel. ad ieroboam regem iſrael dicens. Rebellauit contra te amos. in medio domus iſrael. Et poſt paululum dixit amaſias. ad amos. O uidens. fuge in terram iuda. et ibi prophetabis. et in bethel non adiciat. quia ſanctificatio regis. et domus regni eſt. Cui reſpondit amos. Non eram propheta. nec prophete filius. ſed oppilio. rubrorum moros diſtinguens. tulitque me dominus. cum ſequerer gregem. et dixit. Vade propheta ad populum meum iſrael.

Vere. Ozias impium. uel fortitudo domini. Ieroboam. iudicatio. uel cauſa populi. uel diuiſio populi. uel mora. uel temporalitas. Thecue clangens tuba. Amos

Verba amos qui fuit in

Ozias. idem eſt. qui et zacarias. qui indebitum ſacerdotium ſibi uendicans. percuſſus eſt lepra in fronte. Sed et terre motus factus eſt magnus. per totam ierſm. Ieroboam non fuit propter hieu. Cui hieu. dominus promiſerat

auulſus.

ſ. 1.

quod usque ad quartam generationem ex se- mine eius essent reges super israel. et in hoc ieroboam promissio illa completa est.

Id est prius quam captivitas omnia contere- ret. que in duobus annis duplicem ostendit angustiam .x. tribuum. et duarum. ut agnoscerent si vellent penitentiam. in motu terre. de cetero non sentirent.

Dominus de syon etc. Metafora est. ut omnes qui volunt rem comparare. ex eis rebus sumant comparationes que sunt experti. et singulis sunt nutriti. ubi degebant. Nauta suos inimicos. ventis dampnum naufragio. et leticiam tempestatem. leticiam. quia tempestate placidissime aure. equora. campis assimilant. Sic pastores timorem suum. rugitum leonis assimilant. inimicos dicunt. leones. ursos. vel lupos. Sic iste qui fuit pastor pecorum. timorem dei rugitum leonis assimilat. De syon. .vii. et de ierusalem. dabit. unde sunt. ubi templum et religio dei. non de bethel. et dan ubi erant aurei vituli. Rugiet. id est timorem suum super .x. tribus terribiter. comminans captivitatem. et ideo lugebunt speciosa pastorum. et exsiccabitur vertex carmeli. per hoc significatur terra .x. tribuum. que fertilissima erat. que in proximo ab assyriis erat captivanda. sub osee ultimo rege eorum. que significatur per verticem carmeli. que abducto. speciosa pastorum. principes scilicet et potentes .x. tribuum. luxerunt. quia penitus vacuata terra eorum est. rege abducto.

Damascus metropolis in syria. quam condidit servus habrae. damascus eliezar. in campo in quo occisus est abel. Galaad. civitas et regio est. trans iordanem. in sorte dimidie tribus manasse. Tempore in quo amos cepit prophetare. azael. rex damasci. illam regionem in toto vastavit ut supra de achab rege israel. in ramoth galaad. ostendit. Illam regionem ad instar tribularum ferrearum in areis terratum contereret.

Ideo a damasco incipit. quia quo tempore cepit prophetare amos. azael. graviter affligebat .x. tribus.

Aliter. Galaad. translatio. vel transmigratio testimonii. et significat eos. qui de

subaudis locis.
pastoribus thecue que
illo visu. vel prophetie videntes dicuntur. qui quod prophetabant per spiritum sanctum in
vidit super israel in di-
telligebant.
ebus ozie regis iuda.
et in diebus ierobo-
am filii ioas regis is-
sanctum duos annos quam ozias
rael. ante duos an-
percuteretur lepra.
nos terre motus. et
amos.
dixit. Dominus
de syon rugiet. et de
ierusalem dabit vocem
flebunt maiores
suam. et luxerunt
in ipsis. quia conteretur et captivabitur
speciosa pastorum
osee rex israel.
et exsiccatus est ver-
aliter. scilicet circumcisionis.
tex carmeli. Hec dicit
dominus. Super
tribus sceleribus da-
masci. et super qua-
seu ab insania.
tuor non convertam
ceterorum. id est contriverint galaad.
eum. eo quod trituras-
sicut rotis subtus ferratis et dentatis ex
cutiuntur frumenta in areis. et desuper sic
raverunt in plaustris
paula in alii. [illegible] pro ferro silicibus.
ferreis galaad. et mit-
[illegible]. scilicet captivitatis.
tam ignem in domum
de super regia stirpe eius. id est illa captivitas
filium azael benadab. cum domo
azael. et devorabit
sua.
domos benadab. et
contritiem syrorum fortitudinem. qua
olim velud plaustro. et vectibus ad
similitudinem tribularum. et pecus submovebant.
conteram vectes da-

annulus. tempore quo amos
fuerat propheta a deo. vel a regno david. amos sic clangens tuba. cecinit super israel. quod quidem erat rectissimus dei. dum ozias regnat in iuda. in quo propter templum et cetera sacrorum. manebat dei fortitudo. et regebat eos. sicut rex templum. Sed ierobo- am. quod fuit causa divisionis populi. regnat in israele idolis serviente.

Aliter. Cum deus de specula ecclesie in qua est visio pacis. per doctores suos. terribilis et potentes. dederint vocem. et speciosa pastorum. doctrina. scilicet hereticorum. que videbantur pulcra. et pollicebantur scientiam vere circumcisionis. lugebit et siccabitur. et ipsi qui per simplicitatem [illegible] vocantur. subita ariditate marcescent.

Speciosa pastorum. sunt planities. camporum. viriditas pratorum. loca diversis locis etsi habundantia. Carmeli duos montes. Unus de quo fuit nabal carmelites. alter in quo elias oravit. et utrique est uberrima pascuis.

Aliter. Primum peccatum mala cogitare. secundum. consentire. tertium. opere implere. Quartum non penitere. qui tribus prioribus peccat. Si penitet convertit eum deus ad multitudinem clementie sue. Si vero non penitet ad vertitur ab eo multitudo clementie.

Alia translatio. eo quod triturauerit in serris ferree. per .n. scilicet ferreis pregnantes galaad. pregnantes sunt anime. que nuper sibi dei sunt fecundare. quas heretici ab ecclesia retrahunt. et ferreis dentibus sicut escas molunt. Pusillorum est enim scandalizare non perfectorum.

Ieronimus. Pater azael vocatus est benadab. hic habens ultimam litteram filius. azael in syria vocatus est benadab. per .t. qui mortuo azael sunt syria. regnantibus ozia et ieroboam successit patri in regnum a quo vocati sunt postea omnes reges aram.

syrie. et damasci benadab. ut pharaones a primo pharaone. et celarei a cesare dicuntur. quod corrumpet regiam domum azael. et filium eius benadab. Legitur enim quod teglaphalassar rex assyriorum subiugata egipto. veniens deprehensus est decem tribubus. et post ea convertit se ad assyriam. et occidit rasim regem syrie. de quo in ysaia legitur. et populum syrie traduxit captivum in cyrenem. que est in ultimis finibus egipti.

Quia non sufficit vobis quod semel et bis peccavimus. contra populum meum. sed sepe hoc fecistis. non convertam iustum clementie ad vos. sed venientibus assyriis sive nabuchodonosor. mittam ignem captivitatis. in murum gaze. qui devorabit domos eius.

Qui legimus v. civitates philistinorum. que per archa iniuriam percusse sunt. plagis post gazam transit ad azotum et ascalonem.

Ascalon. antiquitus vocabatur philistijm. unde et regio postea vocata est philistea. et habitatores eius. philistijm. dominum per ascalonem totum regnum philistinorum potest intelligi.

Tyrus civitas phenicum et proxima sydoniis cuius cives negociatores erant. et quoscumque deprehendi poterant ex israel vendebant idumeis. et aliis gentibus.

masci. et disperdam habitatores de campo ydoli. et tenentem sceptrum de domo voluptatis. et luxurie. et transferetur populus syrie cyrenem. dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus gaze. et super quatuor. non convertam eum. eo quod transtulerit captivitatem perfectam. ut concluderet eam in ydumeam. et mittam ignem in murum gaze. et devorabit edes eius. et disperdam habitatores de azoto. et tenentem sceptrum de ascalone. et convertam manum meam. super accaron. et peribunt reliqui phylistinorum dicit dominus deus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus tyri. et super quatuor. non convertam eum.

Interlinear glosses: i. de damasco. quia sita est in plano. plena ydolis. sub babylonis conterenda. — a teglaphalasar. — i. sublimis. — Therenis. — que est alia metropolis. — regiam dignitatem. — illa civitate. vel toto regno phylistinorum. — potentiam. — illam aliam civitatem. — geth. sive vel alii vici. qui supradictis urbibus subiacent.

ecclesia ut hesitem tribulatam. testimonia dei que prius acceperant. ad alienos transferunt. tunc nos hos tales converterunt heretici. plaustris et rotis ferreis. vel draconibus. de quibus dicitur filii hominum dentes eorum arma et sagitte. Heretici non solum cogitant et faciunt mala. sed et prava doctrina simplices decipiunt. et sanguinem eorum bibunt. Damascus enim potius sanguinis interpretatur. huiusmodi poculis dominus facie avertit. ut quietatem divini dogmatis non viderunt. a visione divine faciei tenebris obruantur. et qui ubi nitantur alios decipere. mittit dominus ignem in domum quam ipsi vocant azael. i. visionem dei. et devorat nullis stipulam et ligna. et etiam omnem domum. i. compositionem fraudis eorum. insuper et vectes. i. fortissimas argumentationes dialectice artis eorum. Quibus contractis. disperdetur habitatores de campo ydoli. i. destruitur ydolatria. qua destructa. nihil perdunt. quia in illa videbantur speciem veritatis. et captivus ducetur populus. excelsus et sublimis. qui erectus est in superbia. et sibi celestia repromittit. ut capiatur et miserabiliter in sua salutem.

Gaza. metropolis civitas phylistinorum. que nunc palestini vocantur. et azotus. et aschalon. et accaron. et geth. que hic non memorantur captivitatem perfectam. i. integram. dicit translatam ab eis in ydumeam. quia quoscumque de x. tribubus poterant comprehendere. vendebant ydumeis. et servos. et ancillas. Idcirco minatur eis ignem captivitatis. qui omnia devoret.

Interpretatur. Gaza. fortitudo. vel impium. ydumea sanguinaria. vel terrena. azotus. ignis uberis. ascalon. ignis homicida. vel appensa. vel ponderata. accaron. sterilitas. vel eradicatio. Accusatur autem gaza. que fortitudine sue scientie. et impium sibi permittit. quia captivos concludit in ydumea. hi sunt magistri iudeorum. qui non spiritum. sed litteram secuntur. que ad terrenitatem omnia interpretantur. Immittit ergo gaze. ignis et muri. que destruuntur omnia argumenta quibus tradacia sua tuentur. Quo etiam consumpte edes. i. que de arte dialetica construunt. unde et de azoto auferetur habitator. qui litteram sequens ubera habet. non lacte. sed igne plena. et tolletur sceptrum de aschalone. non est ignis diaboli homicida. quicumque fuerit quos cumque afflaverit. sic ignis dei: reficit quos penetrat. Transfertur et manus super accaron. non est sterilitas. quia nec recipit

spiritalem intelligentiam. dicitur ei in uisione sterilis. tuba aventia. Insuper et omnes reliquie phylistiim destruuntur. Vel geth. ciuitas. ubi est torcular diaboli. sed omnis qui cadunt poculo. Cum enim inebriati fuerint. corruent. et in suo uomitu uolutabuntur.

Legitur in ezechiele. quod nabuchodonosor. fecit exercitum suum. comportare aggerem. in gyro: tyri. ut de insula faceret continentem terre. Sed tamen non potuit comprehendere illos. quia nauigio auferunt. Postea alexander macedo succidit arbores. et integras detulit et proiecit in mare. partem cum terra et lapidibus. coequauit eam terre. et sic captam destruxit.

Aliter. Tyrus. tribulatio. sed coangustans. quia ueritatem terrenis sensibus uult concludere. et non recordatur fratrum. quos de littera ad spiritum uocare. et ad diuina scripturam explicare debet instruere. mittet dominus destructionem ignem. in omnes munitiones et edificationes illius.

Edom. id est. qui et esau. et seir. uocatur. et montes seir nominantur. et regio ydumea. Iste persecutus est iacob ut timore eius fugeret in mesopotamiam. et non seruauit in eo uiscera misericordie. ut uinculo fraternitatis colligatum sibi intelligeret. et odium quod fuit in patre seruauerit. ydumea gentis. ab eo. contra filios. iacob. ut egredientibus de egipto. ne transitum per terram suam concederent. immo uiolentes insidiati. ut fratres necarent.

Filii amon geniti de stirpe. loth habitant in arabia. horum sed princeps naas amonites. temporibus saul pugnauit contra galaad. que est ciuitas duarum tribuum. et manasse. et in tantum obsedit eam. ut etiam pregnantes mulieres secaret.

Iuxta litteram. hoc tangit inter crudelitatem damascenorum. et filiorum amon. quod illi contriuerint plaustris ferreis. isti dissecant pregnantes galaad. ad dilatandum terminos. Damasceni qui bibunt sanguinem. significant hereticos. que in se credentes non solum rumpunt ab ecclesia. sed etiam conterunt. et molunt ferreis dentibus plebem dei sicut escam panis. Amon qui interpretatur populus meroris. uel populus meus. significat scismaticos qui separant ab ecclesia. rudes animas. que nuper conceperunt sermonem dei. Sed tamen non ita crudeliter trucidant abscisos sicut

h

fugeret

eo quod concluserint
captiuitatem perfectam
in ydumea. et non
sint recordati federis
fratrum. et mittam
ignem in murum
tyri. et deuorabit edes
eius. Hec dicit dominus
deus. Super tribus sceleribus edom. et super
quatuor. non conuertam
eum eo quod persecutus sit in gladio.
fratrem suum. et uiolauerit misericordiam eius. et tenuerit ultra
furorem suum. et indignationem suam
seruauerit usque in finem. Mittam ignem
in theman. et deuorabit edes bosre. Hec
dicit dominus. Super tribus sceleribus filiorum
amon. et super quatuor. non
conuertam eum. eo
quod dissecuerit pregnantes galaad. ad dilatandum
terminum suum. et succendam ignem
in muro rabbe. et deuorabit edes eius. in ululatu. in die belli. et in turbine. in die co

Interlinear glosses: scilicet amicicie. — qui hiram rex tyri. ad dauid. et salomonem. — scilicet per nabuchodonosor. — uel alexandrum magnum. — scilicet debitam. — perdi — scilicet debuit — semper. — scilicet quam diu steterit mansit. scilicet terra sibi a deo data. — semper persecutus est eum. — scilicet ideo. — scilicet captiuitatis. — scilicet per assyrios. — scilicet que est metropolis edom. — scilicet castellis ciuitatis. — sicut tota galaad dei suo imperio subiugauerit. — scilicet bosra. — scilicet ideo. — scilicet per assyrios. et nabuchodonosor. — scilicet que est metropolis filiorum amon. — scilicet hinc et inde exercitus. — scilicet captiuitatis et fletus.

Quatuor modis dicuntur fratres. natura ut esau. et iacob. cognatione. ut habraham. et loth. gente. ut omnes iudei fratres dicuntur. amicicia. ut salomon. et hiram. Unde hiram. cum recusaret. xx. urbes habere. quas salomon dederat ei. in hasameis. dixit ad illum. he sunt frater ciuitates quas dedisti mihi frater. erat enim plena gramine.

Aliter. Iudei. sanguinei. et terreni. persecuntur christianum populum. diripientes substantiam eius. et non seruant in eo iura nature. et antiquum furorem usque hodie tenent in synagogis suis. uolentes destrui christianum nomen. Sed dominus mittet ignem in theman. quod interpretatur auster. id est in iudea sicca. non irrigata ymbribus prophetarum. hoc igne destruuntur munitiones eius. ut cadente synagoga, exsurgat ecclesia dei super edificata.

Iuxta. hiero. sicut quidam putant alterius ciuitatis. sed ydumee. iuxta illud. Quis est iste. qui uenit de edom. tinctis uestibus de bosra. Vel

Sic uenit sup eos nabuch. et sic mouit eos a sedibus suis. sicut tempestas et turbo rapit stipulam.

i. extinguitionis. Idolum

motionis. Et ibit mel

eorum qd notatur moloth. i. rex eorum ferretur in assyrios. et principes. i. sacerdotes eius cum eo fe

com in captiuitatem. ipse

rentur. uel rege ciuitatis principes eius cum eo captiuabuntur.

et principes eius simul dicit dominus.

Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus

moab. et super. iiii. non conuertam eum.

quia si morte pateretur esse finem malorum omnium.

eo quod succenderit ossa regis ydumee. us

que ad cinerem. Et mittam

et ideo.

que est metropolis moabitarum.

qui in tempore ex patre qui

ignem in moab. et de

ad tota prouincia. sic appellatur. uel in tota est ex deo. sed eum reuelauit. illius ciuita

uorabit edes carioth.

prouinciam. uictorum.

tis. et appellantur oppida. unde zacharias hi

arum dicitur uilla siluarum.

et morietur in sonitu.

Nunc.

in urbibus ducibus que succedentis uani

moab. in clangore tube. et disperdam

Non aliter morietur moab. i. heretici. nisi in clangore

tube excelsis sensibus obstinatur. qui indiuitur

iudicem. de medio eius. et omnes princi

bus. clangoribus tube conparantur. et omnes qui sunt tremens operibus inficiet. se

pes eius interficiam. cum

mo diuinus predicens doctoribus ecclesie.

eo dicit dominus. Hec

In montem excelsum ascende tu qui euangelizas.

dicit dominus. Super tribus sceleri

bus iuda. et super. iiii. non

conuertam eum. eo quod

datam a moyse.

abiecerunt legem domini. et mandata eius

si legem repulisset ab ydolis cecipi

non custodierunt. Deceperunt enim eos

non ualeret.

In egypto simulacra que fingit adorantes

ydola sua. post quem abierunt patres eorum.

beelfegor. et astharoth. et baalim.

In regione duarum tribu

et ideo. per nabuch. captiuitatem.

um.

et mittam ignem in iuda. et deuorabit edes

serene. non illius. in qua est uisio pacis.

ierusalem. Hec dicit dominus.

i. Eo qd incenderit ossa. et cetera. ut ostendat deus cunctas animas quas creauit ad suum pertinere imperium. minatur se uendicturum contra moabitas scelus qd commiserunt in rege idumeorum. qd sententiam suam uel in morte eius finierunt. Qd si deus ita ulciscitur eos qui eum non cognouerunt. quid faciet de eis qui eum colent.

ut et principum iudicumque consilium.

Lex. predicans gentibus non ex probrat qd legem abiecerint scriptam. sed tamen naturalem. unde: dicit. uiscera mise uiolasse. uel inmiam tabie eos exarsisse. Sed unde obicit qd susceptam legem non obseruauerit. et transgressione tam naturalis quam scripte legis. miseriam passuri sint. cetere gentes. que sine lege peccauerunt. sine lege peribunt.

Qui deum consitetur. et eum se uidere putat. si in peccato.

heretici. sed in eadem regula fidei permanentes. noluit dilatare nomine glorie sue in posteros. Ideo minatur deus munitiones eorum se incensurum. i. et auctorem scismatis in captiuum. et principes ecclesie. iugo colla sub

mittere.

Eo qd succenderit ossa regis. y. Tradunt hebrei. qd ydumei fuerant subiecti iosaphath regi iuda. et moab tunc ioram regi israel. Sed post modicum. cum recessisset rex moabitarum ioram. petiuit ille auxilium a iosaphat rege iuda. qui ueniens conduxit secum regem idumeorum. ad oppugnandam ciuitatem. ubi rex moab erat conclusus. Tunc rex moab uellet fugere de ciuitate per eam partem qua ob sidebat rex idumeorum non est permissus. Ascendens sup murum. immolauit filium suum deo. Propter inmanitatem huius sceleris: recesserunt filii israel a ciuitate. Postea mortuo rege ydumeorum. et sepulto recordati moab tunc qd egerat contra eos. in obsidione extractum de sepulcro conbuserunt igni. et in cinerem redegerunt. ut qd non potuerunt in uiua ulciscerentur in mortuo.

Al. Ossa regis ydumee est spiritualis intelligentia. solidissima. et fortissima. que uersatur in litteram. Sed hanc conterere iudei in cineres. et redigunt in cinerem. quando dimisso uigore spiritualis. soli littere adherent. Ubi grauiter cogitantes in osee meretricem accipiente. si turpitudinem fabule. Sic et moderni. Ossa regis ydumee conburit qui de magestate dei male sentiens. deum in modum humani corporis cogitat. quasi membris distendatur. et uideat. et audiat sicut homo.

Al. Quicquid de iuda dicitur ad ecclesiam refertur. in qua est confessio. et pax dei. et uisio ueritatis uel pacis que redarguitur qd contempta lege dei. quisque uicia sua adorat. ut auarus. aurum. gulosus. uentrem. a quo enim quis superatus est. huius et seruus est. Unde: et ducis dampnat pessimas edes et uiciosa fundamenta. que gloriam ierusalem perdiderunt.

Al. Iustum. et p. Simplex uir et iustus ecclesiasticus est. qui non habet sciam scripturarum. sed que iubentur facit. hunc hereticus. pro pecunia ue

dic. cu opa iustoz agit p mortalibz rebz. que p calciamta signant. Ilon. H. pot stare sup scam tram. sic iosue nudis pedibz. qr adheret aliqd mortale. in eius opibz. hunc puluere excuti unt apli de pedibz suis. que contra xerunt ex inhabitatione mortali.

Habebant consuetudine pncipes iu deoz. ut si paup nimia illis se iungeret. flagellatu sup puluere tre pstent. i dignantes cu simplicibz ire. contigit z crebro in illis. ut pat tpore filij pol lueret. Illos z qui uolebant ire. ad adorados uitulos. insficiebant. ul spoliabat. z post uestimta ponebat sec altaria doz suoz sup q accubebant z pte pmio dabat q. bibebat ana altaria doz q. spoliu dr pign. i. uadimoniu q fectione corpis. z libatione anime dabatur. In qbz omibz uiolatur no men dni. quod ab illis sic tpte fit. re fert ad iniuria dei. q dicit. p uos blas phemat nom meu in gentibus.

AM. Heretici sub nole xpiano fornicantes. suis erroribz. obtendunt testimonia scripturaz. ut sub ecclesia uestigiis beant. z illis peccata uelant. Ecce. apli sternunt pullu asine uestimentis. ut dns mollius sederet. z ex lege etc. phis sternit uia scandunt. bibebat etia heretici uinu dampnatoz. q ex eo qd egressi sunt de eccla dapnati st. et delectant in uino sodomoz. z furore draconu. z aspidu. qd qui biberit sa nari no pot. z hoc bibunt. no in domo dei ubi corpus xpi. z dei. que sibi ar tifici sermone finxerunt.

AM. Ubi de laudibz dei agit. tenet cu tendus ordo hystorie. Iustice si an qua nos educat ds. de fornace egypti ferre a. exterminat amorreu. q interpr. amaricans. ul loquens. ul famosus. q freqnti sermone celebrat. q est Seon. i. arbor. infructuosa. ul sibilus. q qn fructu quis faci at. z qr malu facit. so. succidit a dno.

Arbor durissima z fortissima. ex cuius uocabulo phi lo putat esau uocari. qrcinum. z roboreu. qua uis esau possit i.

Qui tulit de lco. oportet ut uicet supbia. que p cedit. z concupiscetia alcanis. q p quercu signatur.

t

Super tribus sceleribus
tribz hac multitudo pcti. qr pene omnia que secuntur ad eas referunt.
israel. et sup. iiii. non con
qrcuntq. grauibz
uertam eum pro eo quod
necessitate cibz. ul pot. z causa auaricie z que
uendiderit argento ius
liber simplicem. *qui p mag*
nec paupertas ab iniquitate reuo
tum. et pauperem pro
na. z p nihil re pciosam aiam hominis
hic. *uenderet.* *qui ibz calcant*
calciamentis. qui con
tram. terrenu.
terit super puluerem
pciosam hois aiam.
terre capita pauperum. et uiam humilium
ad me o. q la. zone e. *xpianus.* *Iudeoz ppl. ul ii. pauses tibi ds*
declinant. et filius ac pater eius ie
sub. iiii. k.
runt ad puellam.
et uiolauerant no
men sanctum meum
saluatoris. ut illi testimoniu phi
et super uestimentis
ut dns mollius sederet. z ex lege etc.
pignoratis accubue
runt iuxta omne al
ebrietatem. *deos suos*
tare. et uinum dam
quos possiderunt turpitudine. z stru
pris ostinatam.
pnatorum bibebant
contra
in domo dei sui. Ego
mala illoz memorat bnficia que illis
fecerat.
autem exterminaui
Seon rege amorreoz. q erat excelsus.
z fortis. sic cedrus. z quercus.
amorreum a facie eorum
dicit lectus illi habuisse. ix. cubitos longitudinis. z iiii. latitudinis.
supbia. *uidi impium super ele. z exal. si. c. li.*
cuius altitudo cedrorum altitudo eius.
cu fortis armatus custodit atr. su. *supbia.* *ne qs bonu putans.*
et fortis ipse quasi quercus. et contriui
comederet. z operiret.
fructum eius desuper.
et radices eius subter.

manserit. ni agens penitentiam. auertit deus ab eo nimium clementie.

Et pauperem. p cal. hic. et premunt in capite pauperem. quia uia humilium declinauerunt. quia no lunt eum sequi. qui dicit: ego sum uia. eu. z iu. Et ue nite ad me q laboratis.

Hec. AM. Principes hereticoz intumescunt. superbia. declinantes ab illo qui su perbis resistit humilibus dat gram.

AM. Cum ita ingredit ec cliam. ut lege seruent cu euuglio. cu patre iudeo in gredit. ad puella. i. circumci sionem. z aliam legis ob seruantia. Ita z pat iude us. z imitator xpianus. una fornicatione contaminant. xpm putantes i sufficien te. De quibz apl. Si circumci dimini xps uob nih pdest.

Iuxta. hic. Carnales erant dei cultores. ut uestimenta in quibz dormiebant. fornica rent iuxta altare sternibz tenderent. ne sorum carnes uideri possent. Heretici autem uestimenta sua que funiculis pccoz ligauerunt. in detrimtu oculi opponunt. ne eoz flagitia uideant. z qr uider cos an altare dei. strupum no suspicentur.

Proiecti supbia illis intentam. z radices eo. i. p sapia contriui. necesse eo peruenerint filij.

unus alius. — de ualle lacrimarum. — ingratos. — que est pressura: cum terra pro... / a seculo tenebroso.
Ego sum qui ascendere uos feci de terra egip
in multis in solitudine. de longo circuitu. — e prouentu. — primum illis regio
ti. et eduxi uos in deserto .xl. annis ut pos
quam diuisit moyses filiis ruben et gad et dimidie tribui manasse.
fieret uestra possessio. — prauorum. — superborum. — sicut moysen et aaron et alios.
sideretis terram amorrei. et suscitaui de fi
qui acceperunt prophetalem gratiam.
liis uestris in prophetas. et de iuuenibus uestris naza
Complestis negare quin ita fecerim.
reos. Numquid non ita est filii israel: dicit do
uos scitis. — sed his preceptum ut nec quod inebriare
minus. et propinabitis nazareis uinum. et
potest non bibant. — ex pluriore superari.
crudelius uini quam in inuitebam.
prophetis mandabitis di
que prohibent sermonem domini qui fie
centes. Ne prophetetis.
bat ad utilitatem audientium.
ex his. comminendo de pena.
Ecce ego stridam subter
ex longo sonitu et ululatu.
uos sicut plaustrum stridet
ut strictum quod reddatur
onustum feno. et peri
in horreo. sed feno quod prius euellatur exaret.
hebrei dicunt ieroboam filium nabath qui prius fugerat egyptum et
bit fuga a ueloce et fortis non obtinebit uir
uelox fuit ad facienda idola. — zambri. — que ueniens ab assyriis.
tutem suam. et robustus non saluabit ani
ducem. — hieu qui occidit ioram
mam suam. et tenentes
regem israel. sagitta. — manasses qui fugit et
arcum non stabit. et ue
egipciis et assyriorum regi misit munera
quia ab eis protegeretur: sed preda ab eisdem capti
lox pedibus suis non
uus. — phacee filius romelie
saluabitur. et ascen
sor qui fuit fuit et rege ezechia. multa tamen in
sor equi non saluabit
dea uastauit. sed preda cum siriis ab assyriis captiuatus.
animam suam. et robus
Josie qui ultimus regum
ex robustus fuit. qui in hoc fortis quod populum ad
dei cultum reuocare uoluit sed quia in hoc non
tus corde inter fortes
perseuerauit. preda de incendio. nudus e
gressus est. qui nudus. quia sub ipso .x. tribus capte sunt.
nudus fugiet in die illa dicit dominus.
ex auribus intelligitur.
Audite uerbum quod locutus est dominus super
Videntes domini. ad quos proprie fit sermo dei.
uos filii israel. super omnem cognationem quam

Amasias. sacerdos bethel: prohibuit amos. Sedechias. rex iudea. ieremie. ne loqueretur in nomine domini. et librum eius combussit igne.

Ultra non sustinens peccata uestra. quibus diu pregrauatus sum. sicut plaustrum stipulam. uel feno. tradam uos in incendio sicut stipulam. et clamabo dicens. peribit et cetera.

Fortis. i. baasa. qui fuit ad bella fortissimus cum uenerint assyrii non poterit resistere. quin capiatur. Et nota quod omnes qui hic nominantur. iam diu mortui erant. sed per eos filii eorum et tota eorum prosapia. captiuanda intelligitur.

Possumus dicere. quod ueniendus assyrius. nemo robustus. nemo fortis. nemo uelox sua uirtute poterit saluari.

relligi factura. ut ad mala opera sit factus.

Hic uiri afflictioni et ieiunio. et dolore conueniunt. quia per hoc ueniunt ad sanctam terram.

I. sanctificatos. qui deo animas suas immolant. et uinum quod inebriare potest et mundi statum subuertunt non attingunt. ut habent comam sicut samson. in cuius capite est fortitudo. et uictoria. quia caput uiri christus est.

Ex hoc loco. et quia in lege dicitur nazarei uinum bibant. cicianus asserit. uinum non esse bibendum. Sed intelligendum quod et hic et in lege. ebrietas et cetere sicere prohibentur. que uigorem animi obruunt.

Multitudo. perit fuga a ueloce. quia sicut ait paulus. non omnes qui currunt in stadio: apprehendunt brauium. quia peccata cursum eius impediunt. et fortis opinione sua. qui in se confidit. non in domino. et robustus. armatura dei. quam enumerat apostolus. sed nudi uirtute confisus. et tenens arcum. aliquis hereticus. qui frustra tendens arcum dei. sagittam sustinere non potest. Et uelox. i. qui per acumen ingenii discurrit per testimonia scripturarum. et presumere ueritatem nititur: sed corruit. quia non in deo. sed in suis confidit pedibus. et ascensor. equi de quo dicitur. fallax equus ad salutem. non saluat animam. sed perit eius. audierunt hii in curribus et hii in equis. nos autem in nomine domini nostri inuocabimus. Et robustus. c. i. fortis inter fortes. Expolians se ~~ueterem~~ ueterem hominem cum actibus suis. et nulla sarcina peccatorum grauatus. sed nudus effugit mortem. uel aliter. quia nudus est predo uestitu. non saluat sua fortitudine. in die belli. sed coram hostibus terga uertit.

Nec ad solas decem tribus uideatur sermo dirigi. determinat. quod ad omnes dirigitur. qui ex egipto sunt educti. i. ad duodecim tribus.

Cum sim creator omnium. uos solos elegi. in peculiarem populum ut mei cognitionem haberetis. et ideo. quia uos solos habui. adhuc uisitabo.

f iij

i. corrigam iniquitates ydolatrie vestre. ut cesseris. vel si cessantes gravius puniantur. potentes enim potenter tormenta

patientur.

Ier. Numquid am. Christi ad litteram duo inimici. eadem via ire voluerint. Misticè. videntur gentes si possunt ire per xpistum. qui est via. nisi prius consenserint uniri in ipso angulari lapide. ut uniti postulent a patre. et impetrent quod ipso rogaverit. et in hac via nullum adversarium imperium pertimescunt. Sed si discordia separentur. statim leo rugiens eos invadit. et non solum patent morsibus leonis. sed adprehendet eos. catulus leonis. et ducet ad tenebrosum cubile. Omnis enim qui male agit: amat tenebras. Tercia pena discordantium est. ut perdant alas quibus in altum ferebantur. et sponte. corruentes in terra. fit ut teneantur. ab aucupe diabolo. Quarta pena est ut discordes capiantur laqueo. qui non in celo. sed in terra tenditur. De quo liberati dicunt. Anima nostra sicut passer erepta est. d. l. n. de quo apostolus. Conterat dominus sathan sub pedibus vestris. Quinta pena est. quod in civitate dei constituti. terreantur sonitu tube. i. divine scripture. que grandi voce peccatoribus penam comminatur. Sexta pena quod discordes a deo affliguntur.

Ier. Non revelat deus prophetis omnia que facit in celo. vel que ante fecit. sed que facturus est in diebus. Revelavit Noe diluvium. Habrahe. subversionem sodome. Ioseph famem. vii. annorum. Sic amos revelavit nunc. quid facturus esset. x. tribubus. ut agerent conversi liberentur a periculo. In quo clementia dei ostenditur. Qui iii. predicit penam. non vult punire

peccatores.

Ier. Pastor iste solitus timere leonem. timore correptus comparat rugitum leonis. Quidam per leonem rugientem diabolum per deum loquentem. interpretantur. salvatorem. ut sicut ille in malum. a perditionis. ita iste in bonum audiatur a salvandis.

Amos. spaliter missus prophetare. x. tribubus. nunc et iubetur annuntiare azoto et egipto.

Quia nimis quisque fingit sibi et adorat. quod vult. sic heretici varios errores sibi confingunt. qui se custodes in andatorum dei simulant. et sunt in monte

ubi serviebant in luto. et latere. et paleis.

eduxi de terra egypti dicens. Tantummodo
vos cognovi ex omnibus nationibus terre. Id cir
ut in quo sit impunitum.
co visitabo super vos omnes iniquitates vestras. Num
quid ambulabunt duo pariter. nisi conve
leo non versatur in mediis agris.
nerit eis. Numquid rugiet leo in saltu nisi ha
vel in vineis. vel lignis pomiferis. que dum laudentur. sed in silvis. et inculta
buerit predam? Numquid dabit catulus
leo cum fame patitur si videt predam. dat rugitum. qua voce audita. fere stant fixo gradu stupefacte.
leonis vocem de cubili suo. nisi aliquid ap
non. | sic auceps tendat laque
prehenderit. Numquid cadet avis in laqueum
um. avis non illaqueatur.
terre absque aucupe. Numquid auferetur laque
us de terra antequam quid ceperit
non
perit. Si clanget tuba
in civitate. et populus non expa
i. afflictio. que non temulenta. sed pacienti. gravius. et
vescet? Si erit malum in civitate. quod
mala videntur. unde. sufficit diei. malicia sua. et ego dominus. quod facio pacem
et creo mala. i. penam.
dominus non fecerit? Quia non faciet
dominus deus verbum nisi
sub correctione sua.
revelaverit secretum
loquentis.
suum ad servos suos
Et cum dominus revelet prophetis. quis audeat tacere quod dominus revelat? Sicut rugitum leonis. nulla animalia audent contempnere.
prophetas. Leo rugiet.
pavidus est qui non timeat.
quis non timebit? Do
minus deus locutus est. quis non pro
azot hebraice. que
phetabit? Auditum
ego dicturus sum. | azoti et in edibus
facite in edibus terre
egipti. et dicite. Con
gregamini super montes
samarie. et videte in

Sicut ea que superius commemorata sunt: non fient. nisi certa causa extiterit ita non erit tribulatio nisi a domino venerit. quam etiam revelat.

Non quod omnia revelat deus prophetis. que in celo facit. et fecit. sed que facturus erat in terris. revelavit Noe. et Habrahe. et Loth. ut qui audierint ventura supplicia corrigantur. vel gravius puniantur. Sic nunc per amos nuntiat ex ira hebreis penas ne puniantur.

pavidi sunt enim. qui audeant domino iubente non prophetare.

In civitatibus philistinorum. qui dei noticiam non habent. ut ipsi iudices sint. iustus ergo iuste facturus sum. quod minores pre iudeant cetera et postea

sui dicet de via sententia.

Civitatis sic dicte que in monte sita est. vel totius terre. x. tribuum. que tota montuosa est. que a sua

M metropoli sic uocatur. dicitur autem samaria a somer domino ipsius montis in quo fundata est.

(id est uitulos adorant et filios suos)

sanias multas in medi

(non conuerti a scelere. calumpniantur pauperes et simplices.)

o eius. et calumpniam patientes impe

(id est noluerunt colere deum.)

trabilibus eius. et nescierunt facere rec

(falsa dogmata.) (non aurum, uel argentum uel pecunias, que aliquando labore queruntur.) (decepti falso errore.)

tum iudicium dicit dominus thesau

rizantes iniquitatem.

(quia hec fecerunt.)

et rapinam in

edibus suis. Propterea hec dicit dominus

(in iudicio, uel cotidie, per uiros ecclesiasticos, testimoniis scripturarum.) (ab assyriis.) (circumdabuntur ab hostibus habitatores terre.)

deus. tribulabitur et circumietur terra

(silogismorum et argutie librorum quibus dogma suum firmabant.) (o samaria.) (que erexerant de ecclesia.)

et detrahetur fortitudo tua. et diripien

(reducentur.) (que in edibus miserorum laboribus congregata.)

tur edes tue. Hec di

cit dominus. Quomodo si er

(qui circuit quem deuoret.)

uat pastor de ore leonis

duo crura. aut extremum

(in uia.) (sacramenta dictorum.) (terre consumpte.) (id est decem tribus.) (qui habet aures audiendi audiat.)

auricule sic eruentur filii israel qui ha

(quiescentes in auxilio syrorum.)

bitant in sammaria. In plaga lectuli et

(sibi uictoriam pollicentes.) (intelligite o prophete.)

in damasci grabato. Audite et con

(scilicet attestationem uisitacionis que uentura est huic populo.) (ut inexcusabiles sint.) (id est decem tribuum.)

testamini in domo iacob. dicit dominus deus ex

(scilicet captiuitas aduenerit.) (Minas.)

ercituum. Quia in die cum uisitare cepero

(uel impietates.) (reddendo quod meruit.) (ulciscar destruendo.)

preuaricationes israel. super eum uisitabo.

et super altaria bethel. et amputabuntur

(assyrio uastante. confracta.)

cornua altaris. et cadent in terram. et per

(hereticorum, qui laborant abstinentia et ieiuniis.) (qui per ueteris in gluttonem ... recipiunt uoluptates.) (que artificio et rethorico splendore composita.)

cutiam domum hiemalem cum domo es

tiua. et peribunt domus eburnee. et dis

(tiue sunt.) (uia ueritate ueniente.) (re. uel ita iudaica destruentur per totum mundum.)

sipabuntur edes mul

te dicit dominus.

Mistice. Domus hiemalis regnum israel in quo frigus religionis et cultus dei. et ia

superbie. ad quam insaniam considerandam gentes prouocantur que non habent dei noticiam. Ipsi et calumpniantur simplices credentes dum sub nomine ueritatis colunt tamen da tiuum. et quia sunt extra catholicam unitatem rectum facere nescierunt. et thesaurizant sibi dogmata iniquitatis. et deceptos concludunt in edibus suis.

Mistice. Dum diabolus oues ecclesie lacerat. sepe de ore eius duo crura aut extremum auricule eripitur. quando et securo pede et tutis auribus deum sequi possumus. Per crura enim uia doctrine. per aures sacramenta dictorum signantur. Unde apostoli sine calciamentis, id est aliqua pelle mortui animalis incedunt. et credentibus dicitur. Qui habet aures audiendi audiat. hoc tamen hereticus et diabolus impedit ut in uia que christus est non currant. Sed si uenit uir ecclesiasticus et homo dei. et sanson leonem interfecerit. securo pede. et tutis auribus ad deum possumus incedere.

Rex. Legitur in hystoria et in ysaia quod phacee filius romelie conduxit rasin regem damasci. ut pugnaret secum contra iudam. et in eo totam spem suam posuit. Sicut homo fessus labore quiescit in lecto. sic decem tribus in auxilio syrorum quiescebant. et in securitate ab stantium damascenorum spem uictorie habebant. Sed frustra. quia ab assyriis utrique captiuitati.

Altare ecclesie unum est. Altaria hereticorum tot sunt quot scismata eorum. tamen unum se habere iactant. per superbiam eius cornua id est arrogantia amputabuntur.

Que fecit ieroboam aureo uitulo. Ubi dum offerret uenit propheta qui diceret. Altare altare audi uerbum domini etc. Tunc scissum est altare in duas partes et manus ieroboam aruit.

Sic erant diuites principes iudeorum decem tribuum. ut duas domos haberent. unam iemalem uersam ad austrum. aliam estiualem uersam ad aquilonem. in quibus pro uarietate temporum deliciose habitarent. Achab etiam legitur eburneas domos fecisse.

iiij.

Audite verbum domini hoc vacce pingues que estis in monte Samarie que calumpniam facitis egenis et confringitis pauperes. Que dicitis dominis vestris: afferte et bibemus. Juravit dominus deus in sancto suo quia ecce dies venient super vos et levabunt vos in contis et reliquias vestras in ollis ferventibus et per aperturas exibitis altera contra alteram et proiciemini in Armon, dicit dominus. Venite ad Bethel et impie agite, ad Galgalam et multiplicate prevaricationem et offerte mane victimas vestras, tribus diebus decimas vestras. Et sacrificate de fermentato laudem et vocate voluntarias oblationes et annun-

Heretici gule et ventri servientes. In superbia videlicet humiles confringatis. Qui mandata dei se custodire dicunt et sibi sublimia repromittunt. Decipit simplices quia eloquentiam et ingenium divitias sibi requirunt. Principibus prioribus dogmatum. In se ipso vel in filio vel in aliquo nomine vel electo angelo vel homine. Captivitatis et angustie iudicum et penarum. Sermones. Dictiones. In presenti. Vasce. Inundatas a rebus per quibus. Ut gehenne igne cibula. Ignibus exuramini. Tionis deque quivimini. Subaudis vacca. Vaccam. Que Armenia dicitur. Ubi aversus vitulus et contra dominum precepta illius calcantes. Subaudis venite. Que est locus ydolatrie. Quicquid ibi facitis prevaricatio est contra deum cum ydola postulatis. Certo aliquam venit et ad captivitatis. Scilicet prima die obtulistis. Tercia vestras de tertiam diem ut sit intimidus. Subaudis pane quod prohibetur in lege. Huiusmodi oblationes vocate spontaneas quas ad levitas [illegible] Fruet non enim errore sed studio et superioritate hi faciunt.

Loquitur ad optimates quasi x tribuum ut audiant sub aliam dei quos non boves aratores sed irrisione vaccas pingues vocat quia residentes domi gule et ventri serviebant, opprimendo egenum et confringendo undique pauperem ut bona illorum in suos usus redigerent.

Permittite nos et iubete et nos spoliabimus domos pauperum ut bona illorum in nostros usus redigamus. Non ait comedemus sed bibemus in quo notat deditos ebrietati que semper subiacet error et libidinemque generat.

In prelio superatas compellent ad urbes munitas que ollis ferventibus comparantur quia fame et pestilentia clausos per hostes exire compellent et ire in captivitatem.

Per aperturas ollarum id est civitatum quia destructis urbibus ibunt in captivitatem vel per aperturas quia iam patentes sunt vie per quas ducantur in captivitatem. In Armon que est regio ultra montes medorum et persarum.

Alii. Ingredimini mali in Bethel id est domum dei que est ecclesia ibi impie agite in precepta eius calcando et in Galgala quod interpretatur revelatio quia vendicant sibi scientiam scripturarum scientiam vanam superbientes in qua eque vicia defluunt. Iubentur et mane hostias et die tertia decimas. Cum figuratur in angelum [illegible] triplicem scripturarum intelligentiam in unius diei sententia coartari. Debet enim scripturarum primo secundum litteram intelligi ut cum moralia precepta sumantur. Secundo iuxta allegoriam id est spiritualem intelligentiam. Tercio secundum futurorum beatitudinem. Heri ei sunt prima et secunda ut concipientes quidam spiritualia figmenta sibi componunt et sine fundamento et parietibus tectum desuper imponentes et recedentes de ecclesia fermentum quod corde conceperunt. Aliis predicant et hoc non errore sed amore mali. Unde comminatur deus superbis vindictam dedi vobis et cetera.

vii turbines ventorum et seva tempestas. Domus est via domus Iuda in quo erant viri religionis et templum et holocausta mane et vespere.

Afferte. Illi sunt maiores de devorant potestate minores quod devorant non habebunt. Similiter et de hereticis intelligendum est quia maiorum doctrina minores inhebriantur.

Quia sermo dei per unitatem [illegible] debet accipi quia

Serviat methaphoram vaccarum quarum carnes in vectibus solent levari. Significat autem quia cum venerit assyrii capientur in prelio et portabuntur iure victorie.

Sed ydioma hebreorum quod nos dicimus mutuo vel invicem alterum contra alteram ponitur.

Yronice loquitur quasi hucusque commolastis ydolis sponte et iam instante captivitate perficite quod cepistis ut quanto vos eritis impudentiores tanto mea vindicta super vos iustior appareat.

Erant quedam sacrificia de quibus si quid in alterum diem servaretur oblatum remanens immundum iudicabatur. Sunt et alia de quibus si in tercium diem aliquid remaneret immundum fiebat. Quod est offerre immundas hostias.

Ut non solum fecisse sed alios docuisse videamini.

tiate. Sic enim voluistis filii israel dicit dominus deus. Unde et ego dedi vobis stuporem dentium. in cunctis urbibus vestris. et indigentiam panum in omnibus locis vestris. et non estis reversi ad me dicit dominus. Ego quoque prohibui a vobis ymbrem. cum adhuc tres menses superessent usque ad messem. et plui super unam civitatem. et super civitatem alteram non plui. Pars una compluta est. et pars super quam non plui. aruit. et venerunt due. et tres civitates. ad unam civitatem. ut biberent aquam. et non sunt satiate. et non redistis ad me dicit dominus. Percussi vos in vento urente. et in aurugine multitudinem hortorum vestrorum et vinearum vestrarum. Olivueta vestra. et ficeta vestra comedit eruca. et non redistis ad me dicit dominus. Misi in

Sic perpro. quia sic voluistis. — .x. tribus.

Famem. ubi pre insolitam comedendi stupescunt dentes. et amittunt vires comedendi.

hec magna fames. que etiam .x. tribubus accidit. contigit temporibus helie.

Iuxta ezechiel. qui comedit volumen acerbam stupescunt dentes eius. Sic heretici testimonium scripturarum ab interiori intelligentia [illegible] absque sua dulcedine comedent. [illegible] perdunt robur dentium. et ne possint divina comedere. et alimentum toti corpori prestitum consumere. et hunc stuporem. et penuriam panis qui de celo descendit. dicit mittam in cunctis locis eorum. ut paciantur indigentiam cibi dei.

Et cum hec omnia non pro crudelitate. sed pro correctione ut ita facerem. tamen non estis correcti. Iuxta illud. Frustra percussi filios vestros disciplinam non receperunt.

non tantum stuporem et penuriam panis dedi. — ut non solum famis. sed etiam sitis periculum sustineretis. — sed etiam.

Alle. Prohibet quidem deus ab hereticis horrendissime sapientie. et mandat nubibus ne pluant super eos ymbrem [illegible] tres menses messis. ne perveniant ad fructum misterii trinitatis. et pluit super unam ecclesiam. et non super conciliabula hereticorum. Et quis illorum penuria coactus. ad civitatem dei regreditur ut hauriat. non satiatur. quia non voluntate. sed necessitate accessit.

Quam dicit. pluvia serotina agris palestine. que herbam ut triticum pariat. debet irrigare. illo tempore quo tres menses sunt usque ad messem. id est madius. iunius. iulius. hoc tempore necessaria est pluvia. et ne pereunte legere naturae. et astrorum cursu contingere addit. et plui super. ci. u. hec etiam penuria aque sub helia contigit.

ecclesiam. — hereticorum. — ut civitas ecclesie que — est pars domini. — protulit fructum. — siti coacte. — divisi heretici. — super quas non plui. et in quibus cisterne sicce erant. — ecclesiam dei expetant. — pluviam. — deficiente aqua. — de puteis et cisternis eorum. — ea non voluntate. sed necessitate redeunt. — cum hec ad ad correctionem. ut medicus. facerem.

Preter hec. Quasi quod superfluit siccitati vento urente consumpsi.

Percutiuntur heretici ardore libidinis. Unde apostolus. Melius est nubere quam uri. percutiuntur et ira et invidia. que rubore sanguinis commutantur in pallorem. quia auferunt veram intelligentiam. et ita totum corrumpunt. ut etiam mella dulcia videantur amara. quia quicquid prius in ecclesia placuerat. iam factis hereticis videtur amarum. Ipsi multiplicant hortos. id est doctrinas. ut quos naboth noluit vineam suam mutari. Heretici etiam bona faciunt. ut mella venena misceant. Ideo vineas et olivueta. et fi. se habere iactant. Sed de vinea sodomorum. vinum eorum est.

Augurio. id est rubigo. que apud iohel. erugo dicitur. que ita fit. cum nocte ros vel ymber super teneras spicas. cadit. in calescente sole. vertuntur in rubeum colorem. et manescunt grana. adhuc tenera. Aurugo etiam dicitur morbus. qui in homine nascitur ex habundantia corrupti fellis. que corrumpit sanguinem. et vertit in pallorem. et queque dulcia in amaritudinem.

sterilitatis. — in his in [illegible] .x. tribubus studebant. et unde [illegible] dei esse concitabant. — que non sunt de bonis — fructus. — oliuis. — hec est ficus. quam ihesus maledictam arefecit. — gravior quam et avolat. sed unicunta [illegible] — hec omnia passi. non resistis.

Allegorice. Cotidie. ambulabunt in via egypti. id est per mala mundi. et mittit deus mortem. ut mortificatis membris que sunt super terram.

Vias ab egiptus

a — p

p.

p[ro] t[empore] vivat in eis. [et] p[er]cutit etiam deus in via lis. q[uo]d superbum [et] p[ro]fanum est in iuventu te. ne usque ad senectutem p[er]veniant. [et] tra dit eos captivitati. ne p[er] p[re]cipitia labant[ur] in infernum. [et] facit fetorem ascendere. ut cognoscant peccata sua. sed nec sic revertuntur.

Al[iter]. Extrema medicina est. [et] decem tribuu[m]. [et] hereticor[um]. [et] o[mn]ium peccator[um]. ut postqua[m] p[er]cussi in multis n[on] resipuerint. tande[m] divinus ignis edificia subvertat. [et] ip[s]i li berent[ur]. q[ua]si torris raptus de incendio. et nudi. evertam. iuxta illud. Si cuius op[er]a exarserit. detrimentu[m] patiat[ur]. Q[u]i n[on] h[abet]. habens opera sodome p[er] ignem salvat[ur]. p[r]ius operib[us] sodome igne destructis. Vii. in p[ro]ph[et]a legitur. Restituet[ur] sodo ma in antiquum. q[ui]a qui suo vitio so domites est. si in eo asserint: op[er]a sodome. in antiquum statu[m] restituetur.

Quia p[re]terita co[n]tempsisti saltem p[ro] hec q[ue] inferenda s[un]t. corrigamini. Hec dicit q[ui]d faciat. s[ed] suspensos relinq[ui]t ut cogi tent sibi inferenda. q[ue]cumq[ue] deteriora i[n]fer ri possunt. [et] saltem hoc timore redeant.

Ut venientem ad te p[ro]miss[ionem] v[er]bi incarna tionis a iude suscipias liberatore[m]. Vel p[re]pa rare ad invocand[um] d[omi]n[u]m d[eu]m tuu[m]. ut libera re p[re]senti tribulatio[n]e. q[ui]a o[mn]is q[ui] invocavit no. [men] d[omi]ni sal[vus] erit.

Factum h[oc] aeris. vel a[n]i[m]am ho[min]is. [et] a se cre atus nuntiat eloquium suu[m]. iuxta illud. q[ui]a n[on] faciet d[omi]n[u]s v[er]bum. n[isi] revelaverit se cretum suum suis p[ro]ph[et]is.

Nebula. pinguedo aeris est. [et] significat pinguedinem fidei. que mane .i. t[em]p[o]re gr[ati]e basi concepit[ur] excelsa t[er]re. i[d est] celestes. vel s[an]c[t]i co[n]stituti in culmine v[ir]tutu[m]. h[os] vero v[ir] tutes o[mn]ium t[ra]nscend[ens]. [et] in cordib[us] suor[um] ambulat.

L[itte]r[a]. Cecidit. amplius n[on] resurget vir go israel in terra sua.

Mistice. defle[t] illos. qui deum mente cernent. [et] postea servire ei desinunt. [et] n[on] ad veræ fidei lumen redeunt.

Non negat posse resurgere. s[ed] n[on] resur get virgo i[sr]l[ae]l. q[ui]a semel aberrans. [et] si reportatur humeris pii pastoris. n[on] h[abe]t eandem gl[ori]am cum illo qui nu[m]qua[m] a deo

a

nos mortem in via e
gipti. percussi in gla
dio iuvenes vestros usque
ad captivitatem equorum vestrorum. et ascendere
feci putredinem castrorum
vestrorum in nares vestras. et
non redistis ad me dicit
dominus. (Sicut illa p[er]iret ex vos[tris]) Subverti vos (gladio assyrior[um])
sicut subvertit deus
sodomam et gomorram.
et facti estis quasi torris raptus de incendio. et n[on]
redistis ad me dicit dominus. Quapropter hec faci
(q[ue] p[re]cogito [et] minor si.)
am tibi israel. postquam autem hec fecero tibi p[re]
(ergo.) (q[ui]a ille. ille est formans)
parare in occursum dei tui israel. quia ecce
(montes.) (h[om]i[n]em creaturam. v[el] s[an]c[t]os in fide.) (s[an]c[tu]m sp[iritu]m hab.)
formans montes. et creans ventum. et annun
(electo.) (Ap[os]t[ol]us q[uo]d ipse factus est. v[el] se ipsum annuntiat electis.)
tians homini eloquium suum. faciens ma
tutinam nebulam. et gradiens super ex
(s[an]c[t]i. excelsi. mundi. q[uorum] conversatio in celis est. q[ui] n[on] vivunt s[ecundu]m carnem. s[ed] s[ecundu]m sp[iritu]m.)
celsa terre. dominus deus exerci
tuum nomen eius.

Audite verbum istud
(Amos ex affectu caritatis. sic da vid. [et] samuel. lugens saulem.)
quod ego levo super vos pla
(s[cilicet] x tribub[us].)
nctum. Domus israel
(In p[er]petuam captivitatem. q[ui]a se. ipse vadens. p[er] peccando.) ([et] n[on] rediens. p[er] se cadit. [et])
cecidit. non adiciet ut
(p[er] d[omi]n[u]m resurget.) (Ecc[lesi]a. q[ui]a incorrupta.) (q[ue] q[ua]si q[ue]da[m] virgo d[e]o copulata.) (p[ro]strata. v[el] in fecta gladio assyrior[um].) (p[er] ydolatria[m].)
resurgat. Virgo israel proiecta est inter
ram suam. non est qui suscitet eam. Q[ui]a

a

auxilia perens. gladio s[ci]li[cet] hostium occidit iuvenes v[est]ros. quib[us] occisi equi eor[um]. q[uo]s co[n]t[r]a dei vi[vi] s[ecundu]m multiplicaverat. a victori b[us] captivi duci s[un]t. [et] fetor mori entium nocebat narib[us] viventiu[m].

Mortui s[un]t sodomite corpore [et] a[n]i[m]a. Similit[er] [et] isti. p[ro] eode[m] peccato. loth. sol[us] liberatus est. cu[m] filiab[us]. q[ui] vicio servi[vi]ssent. dimissa p[ar]te corporis sui. i[d est] uxore. cu[m] q[ua] erat unu[m] in carne. Sic co[m]paratio[n]e eor[um] q[ui] p[er]ierunt fame [et] gladio pauci remanserunt. q[ui] partem cor poris amiserunt. i[d est] temporalia. q[ui]b[us] cor[pus] augmentat[ur] [et] sustentat[ur]. [et] in q[ui]b[us] delectabant[ur].

Iuxta l[itte]ram. matutino t[em]p[o]re fac[it] nebulam venire sup[er] t[er]ram. au dire s[un]t excel[sa] t[er]r[e]. q[ui]a extra omnia est. ut intra omnia.

Quantum ad l[itte]ram. p[ro]ph[et]a de plorat. x. trib[us] p[ro] peccatis. in cap tivitatem d[e]ductas ultra montes p[er]side. ut amplius n[on] sint reversure ad p[ro]p[r]ium locu[m]. Virgo vocatur sed q[ui]a impat[ri]e dilectio p[ro]ph[et]is suo sponso casta mente copulata s[un]t. q[uo]n[iam] v[ir]ginitate[m] iam corrup[er]u[n]t. mechantes cu[m] ydol[is].

Non est qui intercessione sua reducat ad vitam. sic moyses placauit iram dei. et hoc quare: quia non uult conuerti ad dominum per penitentiam. et hoc est quod dicit. dedi. Quia noluisti conuerti. x. tribus. cum uenirent assyrii. decima pars uix remanebit. in prima captiuitate: ceteri captiuabuntur. Quod si ipsa decimatio remanens in terra promissionis non penituerit: et ipsa uenientibus assyriis ex toto captiuabuntur quod ita factum est.

Bene uiuendo. credendo. perseuerando. et in ueris operibus iusticie. quia certa est mors in ydolatria.

Postquam aspere comminatus est. blande ad penitentiam pius reuocat pastor.

Galgala. Que est ciuitas in fine possessionis duarum et x. tribuum. in quo loco exibant x. tribus adorare idola.

Et hoc de propheteo. quia captiuabuntur habitatores duarum ciuitatum per assyrios. et per has duas intelliguntur x. tribus captiuande.

Iusticiam domini. assuescentes iniquitati. uel arbitres cruentis relinquistis eum. qui iudicaturus est orbem in equitate.

Audientes hec. non ad fabulas poetarum recurramus. sed intelligamus omnium creatorem. et omnipotentem.

Loquens de arcturo et orione.

2

a

Hec dicit dominus deus.
tempore pa
Urbs de qua egredi
viri. Consequenter
ebantur mille. relin
cientis assyrii
quentur in ea. c. et de
qua egrediebantur. c. re
linquentur in ea decem.
in domo israel. Quia hec
id est x. tribubus.
dicit dominus. domui israel.
Querite me. et uiuetis.
quia ibi
et nolite querere be
adoretis uitulum.
thel. et in galgala no
Per hiuueloca. no
lite intrare. et in ber
tantur aliqui de duabus tribubus adorasse ydo
sabee non transibitis.
la.
quia galgala captiua
De bersabee tacet. quia uictis x. tribu
bus. bersabee. que erat in tribu iu
da. illo tempore non est destructa.
ducetur. et bethel erit
qui querit fide. incipit uiuere operibus iusticie.
Post tubam domini. tuba prophete.
per eum.
qui tamen mortui estis.
qui ydola est.
inutilis. Querite dominum. et uiuite. ne forte com
diaboli. x. tribus.
ignis captiuitatis.
buratur ut ignis domus ioseph. et deuorabit. et non erit
Qui liber a captiuitate. adorantes ydola in bethel.
in amaritudi
qui extinguat bethel. Qui conuertitis in
nem ydolatrie.
quod discernere debetis inter creatorem et creaturam.
absinthium iudicium. et iusticiam in
iusta positi.
terra relinquitis. faci
Per.
boorem.
dicunt diuise
uelud alii stelle.
entem arcturum. et orio
claritate fulgentes splendentes (?)
dorem. s. astra fulgentia.
suis electis.
nem. et conuertentem
relatam lucem in claritate. ignorantie uel tribula
in mane tenebras et tionis.

ab errantibus. uii. prophetam. Malo penitentiam peccatoris quam mortem. Penitentiam non sectati ecclesie comparat. sed quod uis parata morti. et inferis melior sit.

Decem. Unitas hoc sacramentum unius dei. et esse in hoc numero: prima beatitudo est. quia unus et uerus deus est. Secunda. in secundo. i. in decade. Tercia. in tercio. i. centenario. Sicut. ii. decas. decima unione completur. sic centum decem decadibus. sic et millenarius decem centenariis. per quem quarta. i. summa beatitudo notatur. de qua amissa. sicut eius qui penitet. de illo. iiii. millenario. uix redit ad tercium centenarium. et sic est in centenario. uix reddit. ad secundum. i. denarium. et ita fit. ut uirgo israel que errat ueritatem non habeat suscitatorem. quia qui semel ab unione discesserit. et ingenuitatem qua cum uno deo uno habebat perdiderit. pluriuum statum. et unionis beatitudinem recipere non ualebit. et uix concedit ei. ut de mille redeat. ad. c. et de centum.

Mistice. Bethel. interpretatur domus dei. hanc querit. qui dicit templum domini. et in edificiis que destruenda sunt confidit. Querite et quid sequitur litteram occidentem non spiritum uiuificantem. Galgala. locus ubi populus secundo circumcisus est. hanc intrat. qui post aduentum christi rursum uult circumcidi. Galgala. et reuelatio dicitur. in hanc intrat. qui ad maiora se intendit. et reuelationis et superiorum sciam sibi promittit. Transit et in bersabee. Uel secundum. lxx. ad puteum iuramenti. de quo samaritana cupit haurire aquam. que sitim non expellit. ignorans eum. de cuius uentre fluunt aque uiue. quia galgal. i. carnis circumcisio ducetur captiua a cordibus circumcisione. et bethel. quam putatis domum dei. o non erit. uel inutilis erit.

Alii. Ieroboam qui fecit uitulos. et separauit populum a domo dauid. significat hereticos qui sermone composito. quasi aurea simulacra fingunt. et adorant. quod finxerunt. his dicitur. Querite dominum. et ui. Quod si non fecerint. comburentur ardoribus diaboli. et hunc ignem non potest extinguere aliquis de magistris eorum. quia et ipsi heretici sunt quod falso se domum dei uocant.

Alii. Arcturum. quia uii. stellis constat significatur ecclesia septiformi spiritu repleta. per orionem. qui hyeme oritur. et suo ortu tempestates excitat. significantur martyres. qui tempore infidelitatis predicant incredulis. et excitant contra se. tempestatem persecutionis.

Ab hora vi. in tripudium iudaice cecitatis. dies versus in noctem crucifixoribus. lux que in lege et prophetis oriebatur. versa est in tenebras illis. de quibus scriptum est. Obscurentur oculi eorum ne videant.

Aque amare. peccatores sunt. quos effundit. ut conversi in dulcedinem. aliis predicent. In quibus quicquid terre et amaritudinis erat. ardore veri solis excoquitur.

In portis. antiqui sedebant ad iudicia. ne agricola ad causam veniens. novo aspectu civium terreretur. vel ne civis longe ab urbe discederet.

Porte mortis. vitia. porte vite. virtutes. habent autem odio iustus existens in porta virtutum. si corripit malum existentem in porta mortis.

Ne putaret israel quod sola ydolatria puniendus esset addit et cetera mala.

Alii. heretici diripiunt casum pauperum que nesciunt contradicere. et quicquid boni operis pauerunt. edificant et domos compositione verborum. sed ab ecclesiasticis viris subvertuntur. plantare et vineas amantissimas quas in mysteria se habere mentiuntur. sed non bibunt vinum. quod est furor draconum insanabilis.

2

Festivitates. tribulationis. quos dies putabant.

diem nocte mutan-

in nocte peccatorum mutantur.

amaras aquas ethereo calore sursum

tem. Qui vocat aquas

per vapores et dulcem pluviam sapore commutans.

maris et effundit eas

ad irrigationem terre diffundit.

super faciem terre. Do-

minus nomen eius.

ridendo mittit. captivitatis.

Qui subridet vastita-

ut male fortis infirmetur bene.

tem super robustum. et

regum direptionem. templum et urbium. sic et eos qui in seculari potentia vel heresi confidunt. ipsi enim.

depopulationem super potentem affert. Odio

quod grave peccatum est. aliquem prophetam missum a deo ad eorum correctionem.

in iudicio vel virtutibus. qui non odio. sed

habuerunt in porta corripientem. et loquentem

sicut deus precepit ex dilectione corporis.

tem perfecte abhominati sunt. Idcirco pro eo

set. propter predicta.

non habentem necessaria victui. si quid habebat quod vobis placeret.

quod diripiebatis pauperem. et predam electam

ad vestros usus. non securi manentis. ex spoliato paupere marmore vestitis parietes.

tollebatis ab eo. domos quadro lapide

repentina captivitate vel morte ablati.

quas de rapina pauperum edificatis. etiam.

edificabitis. et non habitabitis in eis. Vineas

delectationi potius providentes. sed si habitabitis non libitis. quem nil latet.

amantissimas plantabitis. et non bibetis vinum earum. quia cognovi

non solum multa. sed et fortiora ad provocandum iram dei. quia principes et tribuni vos estis. hostes iusticie. qua potentes in

multa scelera vestra. et fortia peccata vestra. Hostes

iusticia accipi-

pauperem in iudicio condempnetis.

dextera eorum repleta est muneribus. in iudicio.

entes munus. et pauperes in porta depri-

intelligens in tanta impietate

mentes. Ideo prudens in

in ea qua vocabatur domus dei.

tempore illo tacebit.

quia nullus est qui velit audire recte. vel

quia tempus malum

dicamus.

est. Querite bonum et non

id est nisi deum. qui malo contrarius est. sic.

malum ut vivatis. et

qui salvare potest.

erit dominus deus exercituum

solum.

vobiscum. sic dixistis. O-

non sufficit semel monuisse. post hec.

dite malum. et diligite bonum. et constituite

Contra iudices situatem. vide. munera. excecant et oculos sapientium. quia accipiunt heretici in auctoritate scripturarum que peccatoribus tormenta promittunt. statuunt in beatitudine. et eis divitibus prospera promittant. cum pauperibus truculenti et severi sunt. Quos videns vir ecclesiasticus incorrigibiles. subtrahit correctionem. ne videantur sancta dare canibus.

Odit malum. qui non solum voluptate non vincitur. sed odit opera et mali sui voluptatis. Diligit bonum qui non timoris et mercedis gratia quod bonum est operatur. sed dilectione boni ipsius. vide. hic latent dampnatione digni.

fugit deus.

maluit. vocare ea nominibus Iuvenis a gentilitate. quod nobis hebreorum. ne nos ea barbara viderentur. Inde et notat hanc prophetia agentibus legem dantes.

Ad presens tempus refertur. Creator est omnium comminatur captivitatem samarie. Subridet. sicut qui irascitur. et apertis paululum labiis videre simulat. ut magnitudinem ire ostendat.

In tempore illo. cum videbit nichil prodesse suam correctionem. iam imminente captivitate. a qua liberari non poterunt.

Id est deum. qui est est pastor bonus. et non idolum. vel diabolum. vel bonum. id est rectum iudicium iudicate. et non mendacium. vel oppressionem.

Sic soletis iactare. deum vobiscum esse. pro hoc quod estis de genere habrahe. sed si filii habrahe estis. opera habete. facite. id est odite malum.

in porta iudicium. si forte misereatur dominus deus exercituum reliquiis ioseph. Propterea hec dicit dominus deus exercituum dominator. In omnibus plateis planctus. et in cunctis que foris sunt. dicetur ve ve. et vocabunt agricolam ad luctum. et ad planctum eos qui sciunt plangere. et in omnibus vineis erit planctus. quia pertransibo in medio tui dicit dominus. Ve desiderantibus diem domini. ad quid eam vobis? Dies domini ista tenebre et non lux. Quomodo si fugiat vir a facie leonis. et occurrat ei ursus. et ingrediatur domum. et innitatur manu sua super parietem et mordeat eum coluber. Numquid non dies domini tenebre et non lux. et caligo et non splendor in ea? Odi et proieci festivitates vestras. et non

Interlinear glosses: si liber fueritis a peccatis · scilicet illis qui ex .x. tribubus captivitate evadent · sepe monui de bono. sed quia noluisti facere mea precepta. ideo affligemini · servit · scilicet venerit assyrius · villis et castellis que sunt extra civitatem · dicetur ve. id est in propria terra manentibus. vel in corpore et anima. vel in presenti et in futuro · simulata hec vinea non illa que ducit ad vitam · hec omnia fient quia · indignatus · vobis cum remanere puniam vos · duabus tribubus · captivitatis · desideratis venire · tribulationis · ita veniet vobis · nabuchodonosor · assuerus qui omnes iudeos sicut in hester legitur in uno die precepit interfici in susis · captivitatis vel iudicii · pasche. pentecostes et huiusmodi · manifeste hec dominus iudeis quando destructo templo

Marginal glosses, left:

Civitatum .x. tribuum vel plateis per quas ducuntur vel plateis id est superbis voluptatum que per plateas signantur.

Mos est provincie loquitur ut qui sciunt fenere ad concitandas lacrimas alios invitent ad planctum ut simul defleant suam miseriam. ut in omnibus locis ubi presens est tristitia. sit origo lacrimarum.

Aliter ve. d. Multi superbi. ut iusti videantur. dicunt se desiderare diem iudicii. vel sine mora ut incipiant esse cum christo. Sed istis dicit esse ve. quia nullus sine peccato et in hoc quod sibi non timent digni sunt supplicio. quia si vere iusti essent: non deberent iudicium desiderare. in quo peccata reproborum graviter sunt punienda. pro illis quod deberent esse solliciti. Isti sunt similes homini qui positus in aliqua angustia totam patriam suam. vult subverti. ut ipse solus possit liberari non compatiens aliorum calamitate hoc talis traditur leoni. id est diabolo. colubro. id est proprie conscientie. accusanti de hoc. quod in iustitia sua confisus fuit. Vel per leonem et ursum. et cetera. possunt intelligi diversa genera tortorum. quibus hic superbi et misericordes puniuntur.

Propterea hoc contra iudam et illos qui de israel cerimonias dei observabant dicens. quod manu deo. sed corde demonibus offerebant. et ideo post in betore quod in suavitatem sibi se. odor sacrificiorum. non quod. sed agit de oblationibus vitulorum quas offerebant in

Marginal glosses, right:

Aliter. Precepit dominus hereticis. ut relicto errore. redeant ad ecclesiam. et odientes priora dogmata diligant veritatem in ecclesia. et verum iudicium faciant in portis. vel vitiorum ea relinquendo. vel virtutum eas sequendo. et sic convertent de sententia.

Aliter. Heretici et gentiles in figmentis et fabulis suis habent latas plateas. que ducunt ad mortem. quibus eos sequentes inferunt. et in cunctis que foris sunt dicetur ve. qui enim sunt in ecclesia. si audient ve. evitent dampnationis. sed si peccaverint. sumuntur super eos lamentum. hic et heretici agricola. in quorum arvis spine nascuntur. Et vocantur ad planctum. quia noluerunt plangere sua vel aliorum peccata. Aliter. viri ecclesiastici potens per vocare ad penitentiam. plangunt pietatis affectu. super eos qui non egerunt penitentiam.

Ve. d. die. d. Ne iste propheta duas tribus ex toto neglexisse videretur. dirigit nunc propheciam ad ipsas. prophetavit siquidem erant. ipsas captivandas. et post .lxx. annos restituas. et maiorem felicitatem habituras. unde solebant optare ut venirent captivitas qua pacta veniret felicitas. Contra hoc obviat propheta. dicens illam prosperitatem non statim reddi danda. sed ipsos prius multa passuros. vel a nabuchodonosor leone. vel ab assuero. quasi urso. vel ab antiocho epiphane. qui quasi coluber manens in iudea illos mordebit. propheta a illa de prosperitate tempore .x. erunt splendida.

Cum reversi fuerint. et securi ceptis dario precipiente templum edificare. ut lassas manus super parietes reclinentis. tunc veniet alexander macedo. vel antiochus epiphanes. qui non in babilone. vel in susis. sed in templo commodans. et terra et minus sese tre. vos sic coluber mordeat.

hec omnia congruunt hereticis. qui fugiunt leonem et occurrunt in ursum. et ingressi domum quam putant ecclesiam dei innituntur parietibus quos ipsi fecerunt. et a serpente mordentur. quorum diem.

Tenebre et caligo est illa sed luci et splendori. ita meroris tristicia. letitie et felicitati que contigerit

tenebre eripiunt horum sacrificia odit deus. et faciens congre

b c

gant sub nomine dei. a fetore eorum deus nares avertit. et si offert holocausta ieiunii et in[?] talium deus non accipit. | euntibus in captivitatem. vel contingent repbis in die iudicii. ubi quem putabant remedium ibi invenient maius supplicium.

Tumultus. sonus confusus qualis solet audiri in foro. Cantica autem que david composuit. et quibus ad laudandum dominum levite solebant uti. despective tumultum vocat. quia eadem ydolis offerebant consueverant. Iudeorum et traditio et psalmi quos in sinagogis canunt. et hereticorum composita laudatio. confusus sonus reputatur a domino. quia non est speciosa laus in ore peccatoris.

Ex quo tempore factum est caput vituli in deserto. omnia que fecerunt. vel obtulerunt filii israel. ydolis. et non deo. fecisse monstrantur. Quod si et leguntur postea deo aliqua obtulisse: non voluntate. sed metu penarum offerebant. et ideo deo: non placebant. et non solum in deserto. sed et in terra promissionis ubicumque occasio fuit. corde reversi sunt in egyptum. Moloch ydolum est amonitorum et in tempore rex. et significat luciferum quem adhuc sarraceni colunt.

Mistice tabernaculum portat moloch. qui se facit habitationem demonis. cum debet esse templum dei. et sub nomine domini falsa dogmata confingit. et sydus eius colit qui se transformat in angelum lucis.

Damascus sanguinem bibens. vel sanguis cilicii. ut per petitum ad libidinem sanguinem domini. per nocentium. ferunt autem heretici trans damascum ut eum sanguinem bibant: sed aureo calice de manu babylonis inebrientur.

d

[credunt se offerre deo. sed deus proicit. si enim iam ... odor] capiam odorem cetuum [eorum qui dixerunt crucifige] vestrorum. Quod si obtuleritis [mihi] holocausta mata [simea. quia et si manibus mihi demonibus corde offertis] et munera vestra non suscipiam. et vota pin[ad avaritiam]guium vestrorum non respiciam. Aufer a me tumultum carminum tuorum. et cantica lyre tue non exaudiam. [oculis omnium] et revelabitur qua[si. de iudicio]si aqua iudicium. et iusticia quasi torrens fortis. Numquid hostias et sacrificium obtulistis [mihi] mihi in deserto .xl. annis do[non. sed potius][ad honorem quem in facta erant a moyse]mus israel. et portastis tabernacula moloch [subaudi portastis] regi vestro. et imaginem idolorum vestrorum. [non enim unum ydolum colebant. nec heretici unam heresim. sicut enim ad acceptis. sed][imaginem syderis. luciferi tribuistis.][fideo.] Sydus dei vestri que fecistis vobis. et migra[vestra arte finxistis.][ultra ... medorum ...]re vos faciam trans damascum dixit dominus de[qui vacatis]exercituum nomen eius. Ve vobis quod [divitiis. in duabus tribubus] opulenti estis in syon. et cum credidistis [in monte. in fortitudine ...] in monte samarie. [tribuum. quod estis optimates et] optimates

Hec ad duas. et ad decem tribus referuntur. maxime autem ad optimates in utroque populo. Mistice. heretici indicentur. ve qui videntur sibi opulenti. cum ecclesiam dei iudicant pauperem. et abiectam. et sibi in ... quasi sint custodes mandatorum dei. Iuxta et principes. ut et considerent phylosophyas divitias gentium. et inveniunt esse angustorum caminus facere scripture. quod totum mundum implevit. Supponit autem a quibus malis iubeat transire. scilicet quod venient ad diem dampnationis. malum patientem .xi. qui in hoc mundo gaudent sublimitate. et per iniquitatem. qui impudi ... salutis corporis et in immundicie carnalibus.

[capita. i. principes in ...][studiorum] capita populorum. ingre[di. corpore ostendentes. ut honorificentius ab]dientes pompatice dom[hominibus.][qui estis optimates.]um israel. Transite in [et capita populorum.][quod est civitas presidii.] calampne. et videte. et ite in. in hemath. magnam

Quocumque tempore si tenuerunt precia. elemosinis factis de rapina.

daret bethel. sed de his que in templo offerebantur.

Lira. et organo. et aliis huiusmodi solebat uti psalmiste in figuram futurorum.

Quia sacrificia que mihi debebant ydolis obtulistis. iudicium meum. et iusticiam meam omnibus manifestabo. cum vos in captivitatem ducetis. terra a suis habitatoribus nuda relinquetur sicut aqua defluens ubi invenit pronum locum transit. et nuda relinquit loca. que prius operiebat. Que aqua et torrens dicitur. quia nullus ei resistere potest.

lxx. Domus israel. transite inde. et pergite ad multos plurimos. et descendite in torcular eorum qui cadunt bibentes.

Que est civitas syrie. et dicitur antiochia magna ad differentiam alterius emath. que alio nomine dicitur ephyphania. In emath. in

q r

Qui habitatis syon et monte samarie.

ciuitatem. que habitat

et descendite in geth pales-

Subaudi. descendite. Sic arom. gate.

tinorum. et ad optima queque regna eorum.

considerate si regnum illorum est melius uel latius uestro.

Si latior terminus eorum termino uestro est.

a uestra urbe — captiuitatis. que uobis ferentibus. — uos tam de fo [illegible]

Qui separati estis in diem malum. et appropin-

quatis solio iniquitatis. Qui dormitis in lec-

fr. — mollibus ut coputum [illegible]

tis eburneis. et lasciuitatis in stratis uestris.

diui copulatis.

Qui comeditis agnum

saginatos et de lan

de grege. et uitulos de

[illegible] et debiles offertis.

medio armenti. Qui

q. .i. per canticum putatis uos laudare.

canitis ad uocem psalterii sicut dauid

fuit ad sac

putauerunt se habere uasa cantici. biben-

endi sunt. sed ad [illegible] cantum. — fuit ad refrigendos dolores corporis

tes in phialis uinum et optimo ungue-

puro oleo. sed caris unguentis.

to delibuti. et nichil patiebantur super con-

et per hoc agunt principes. — in plenitudine differt

tricione ioseph. Quapropter nunc migra-

pena in futuro.

bunt in capite transmi-

grantium. et auferetur

factio lasciuientium.

in uoce proposuit.

Iurauit dominus deus in anima

sua. dicit dominus deus exer-

abtrio et habitatoribus

cituum. Detestor ego super-

biam iacob et domos eius

Samariam. uel ierusalem. uel alias ciuitates eiusdem terre.

odio. et tradam ciuitatem cum habitato-

si remanserint de captiuitate.

ribus suis. quod si reliqui fuerint .x. uiri in

fame et pestilentia.

domo una. et ipsi morientur et tollet eum

uicinus qui remanserit.

qui mortuus fuerit.

propinquus suus. et com-

buret eum ossa de domo

terre facit nabuchodonosor. filios sedechie et ipsum cecauit.

in campestribus.

Cum ad sustentandam na-
turam. sed ad luxuriam quia
quod in gregibus est optimum uel
pinguius gule uestre deseruit.

Et deinde collectio lasciuien-
tium per captiuabitur. ut qui
unum consensum habuerunt
in uoluptatibus simul puni-
antur.

Omnis sermo dei pro iu-
ramento debet accipi. Et
tibo more loquitur ac si quod
animam habeat sicut nos. sed
nomine anime affectus diui-
ne uoluntatis ostenditur. Iu-
rauit quoque in sua uoluntate

Ad sepeliendum. quia per multitu-
dine mortuorum integra cor-
pora non poterunt offerri. uel singulis
corporibus singule poterunt [illegible].

Qui uel ut omnia uoluptati uestre seruiant et
crepatis manibus ad uocem organi. non ad
laudem dei. sicut dauid fecit. Uel de phyalis
diuine scripture potatis uinum erroris.
Uel etiam expertes diuine scientie uendicatis
uobis sacerdotii dignitatem. dicentes uos esse
auctores dei. Isti et nullo cruciatu affici-
untur per infectione eorum quos deceperunt.

Qui cito estis subdendi imperio sen-
nach. uel nabuch. uel romanorum sub quibus
multa estis passuri. et cetera uel d.

Tantis habundant diuitiis. ut et in lec-
tis eburneis. uel aureis suam explerent libi-
dinem.

Quibus non sufficit luxuria et gulositas.
nisi tibiarum et psalterii et lire et canti-
cis aures mulceatis. ut que dauid in-
uenit tanti ad cultum dei uos
ad uoluptates et luxurias conferatis.

Sic dauid habuit uasa .i. instrumenta mu-
sice artis. in quibus deo placuit. sic isti
putant se placere. per solam concrepatio-
ne uocum. cum cor eorum longe sit a deo. Da-
uid uero et sonorio et maxime corde deo place-
bat.

Et cum principes affluunt diuitiis et
deliciis. non curant. siquis de .x. tribubus
pereat. sed contempnunt quasi si morantur bruta
animalia.

Principes captiua ducentur. quia pote-
tes tormenta patiuntur.

Aliter. Iurauit dominus contumelias hereti-
corum odisse. quia quicquid dicunt dignum
est odio. et quod dicunt dignum est destruet
ciuitatem et habitatores .i. perfidiam et ma-
gistros. Quod si fuerint aliqui qui uideantur
dissentire a malicia eorum decepti. mo-
riuntur morte. que ducit ad tartara.
Ossa ossa .i. fortitudinem istorum sepeliunt
uicini. De quibus dicitur. Dimitte
mortuos sepelire mortuos suos. Sed
ille qui ex toto manet fortis. non
ingrediens domum mortui. sed ma-
gis eiciens mortuos. et prouocat ad
penitentiam. imperat ei qui mortuos con-
tinuit. ut taceat. quia pollutio ore
bonum nomen domini. non debet
nominare. Unde dicitur peccatori
dixit dominus. Quare tu enarras
iustitias meas.

ad phil. h. e. sentite in uobis.

Et qui remanserit in cubiculo domus. et quem eum conuocauit ad comburenda ossa mortuorum.

Ille qui extra corpus eiciatur. Aliter: quod ille inueniet se non habere quem tradat incipiat in sacrificio. et si recordetur nominis domini. quia apud israel nomen domini in tantam uenit obliuionem. quod nec malis pressi et tribulationibus compulsi dignabantur audire uel nominare tantum per nomen domini.

Aliter. Per duas domos significatur ecclesia ad deum collecta de iudeis. que de maiore domo per legem et prophetas et de gentibus. que de minore domo. qui erant aliene a testamento dei. hec ecclesia si non habuerit disciplinam. et seruauerit mandata dei. mansionis penitentiis dei sentiet. deum persecutionibus et heresibus et scismatibus grauatur. Quia manum si uolumus effugere. de comparationibus animalium sumamus exempla. petra. Christus. uel summi doctores. equi demones. Cum qui in Christo est diabolus non potest attingere. sed collidetur soliditate petre.

Dicebant x tribus quod in sua fortitudine elegissent ieroboam et filios eius contra dei uoluntatem.

Aliter. Quia mali usque adeo eriguntur in superbiam. ut ponant in celum os suum. deus suscitat seuam gentem. que conterat eos. et signat introitum Emath uel torrentem. Emath interpretatur mutans uel mutata. id est celestis ierusalem. In hanc non potest introire uel saluari erectus in superbiam. neque introire in torrentem. de quo dicitur. Torrente uoluptatis tue potabis eos.

Sicut locuste si in principio serotini temporis. id est uerno tempore uenerint. que cuncta inueniunt. et omnium agri parturit. que cuncta fere consumunt. sic sennacherib adueniens dum floreret regnum x tribuum. cuncta uastauit. et sic pilos qui remanent a tonsore nouacula supradicta euellit. sic post sennacherib ueniens nabuchodonosor qui apud ysaiam nouacula uocabatur. et hic per bruchum signatur. duas tribus que reliquie erant. in terra illa captiuauit. Tonsor autem uel tonsu

Ille qui uocatus est. et iam ferre lapsus portando.

et dicet ei. qui in penetralibus domus

Subauditur aliquid corporis quod combustum est. Penetralibus. Pene. Mortuis congrega

est. Numquid adhuc est apud te? et

expellebat. Sic si habes quod tibi tradam.

respondebit. finis est. et dicet ei. Tace. et non

Qui tot mala infert nobis. Preceptis [illegible] assyriis et chaldeis. Timore quod daretur

recorderis nominis domini. Quia ecce dominus

in ultionem percutiendi. Per x tribus que plus peccauerunt et una capitis

mandabit. et percutiet. et domum maiorem

ruinam. feruentes. Iuda in qua erat templum. scindetur quidem. sed post lxx annos re

ruinis. et domum minorem scissionibus.

sarcietur.

Numquid currere queunt

In petrosis.

in petris equi. aut arari

Siluestris bos. non [illegible] domari. ut suscipiat aratrum.

potest in bubalis? Quoniam

Sicut equi et bubali non possunt mutare naturam suam. uos mutatis naturam dei. qui suauem ad iracundiam prouocatis.

Iuste iudicare.

conuertistis in amaritudinem iudicium.

Bonum et optimum. In amaritudinem.

et fructum iustitie in absinthium. Qui le

Qui Quare de equo et bubalo dixerit. manifestatur. Quoniam et cetera. Cum hec animalia seruent naturam. filii israel non seruant suam.

In uitulis qui nichil sunt. qui

tamini in nichilum.

Per dona nichil est. uel in uitulo. uero ubo.

In furorem iudicium conuertit qui iniuste iudicat. et hic nullum uel amarum fructum capit de iustitia.

Heretici. Per que liber et malus

qui dicitis. Numquid non

Sua fortitudine gloriantur. sed uultus ideo

Reges quibus uincimus tollatis inimicos.

in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua.

Per hec mala. Que dormire uidetur. In domo

Ecce ego suscitabo super uos domus

maior et domus minor.

israel dicit dominus

Assyriorum.

deus exercituum. gentem

Et chaldeorum. Capitum

et conteret uos ab introitu

Principio terre per missionis usque ad terminum eius.

Emath usque ad torrentem deserti. Hec

Que dicuntur. Et ostendit mihi dominus deus. et

Ostendit mihi.

Emath. id est antiochia est. in ipso campo terre permissionis ex alia parte terminatur. Torrente deserti qui decurrit iuxta [illegible] et tinoch orulam ciuitatem.

Generator assyriorum. qui per locustam significatur.

ecce fictor locuste in principio

germinantium.

Subauditur ueniebat. Serotinus uel bruchus. uel breuis.

serotini ymbris. et ecce post tonsorem

Non tantum euentura post multa secula. sed et quod proximis temporibus euenturum est. sermo propheticus dicit. Solemus enim malis nostris temporibus plus terreri quam futuris. Dicit quod in primo uenturum sennacherib. cum infinita multitudine. et post eum nabuchodonosor. Per tonsurum regis.

xvij

gregis. Et factum
Bruchus qui venerat post locustam. Et oculo simul intelligatur quod per bruchum signatur. timens ne tota gens subditus extirparetur. versus sunt ad precem.
est cum consummasset comedere herbam terre dixi. Domine deus

De captivitate.
propitius esto obsecro. Quis
Iudeo
suscitabit iacob. quia par-
gentium. vel scilicet fortitudine. sepe ab hostibus
vulus est. Misertus est do-
delevit. Placatus est de peccatis placatus. placatus.
minus deus. super hoc. Non
Sed quidam est genus israel. sed reliquias salvabo.
erit dixit dominus deus.
Convocet deus ad
Hec ostendit michi dominus deus. et ecce vocabit
iudicium nabuch. Qui succedat civitatem et
iudicium ad ignem dominus
templum. Quod delebit templum quod ex parte aque
deus. et devorabit abyssum
fluvium.
multam. et comedit simul
Id est iudicia que cepisti exercere.
Orans pro populo. Quia non
partem. Et dixi. Domine deus quiesce obsecro. Quis
est alius qui possit relevare humiliatum. non qui captivatos potest iterum in iuda reducere.
suscitabit iacob. quia parvulus est. Misertus est
Cum in supradicto capitulo dixisset. non fieret. addit. non est quod
dominus super hoc. Sed et istud non erit dixit dominus deus.
esset futurum quod timebat.
Hec ostendit michi dominus deus. et ecce dominus stans
Id est plastratum et ornatum templum. Et in impias plurimas
super murum litum. et in manu eius trulla
muratum.
cementarii. Et dixit dominus ad me. quid tu vides
amos? Et dixi. Trullam cementarii. Et dixit dominus.
Deponam. auferam auxilium meum.
Ecce ego ponam trullam in medio populi mei israel. Non adiciam ultra superindu-
adyciam
Ornate protege.
cere eum. et demolientur excelsa ydoli et sanctificationes israel de-
Id est in dan et bethel. et in gibus collibus. Id est vituli per quos putabant se sanctificari. Fine desistere ab luxuria destruuntur.
solabuntur. Et consurgam super domum ieroboam. in gla-
Id est familiam et filios eius. Quia eum interficit gladio
qui fuit nepos iesu.
dio.
interfecit.
Et misit amasias sacerdos bethel. ad ie-
roboam regem israel dicens. Rebellavit contra
In hoc contumelia tua
Tanto loco adiutus
te amos. in medio domus israel. Non poterit
te. Et nos. ut habitatores terre non possunt sustinere.
terra sustinere universos sermones eius.
Verba que dominus per amos loquebatur non deo sed prophete attribuit. ut iram regis contra eum excitet.
Non hoc mentitur. sicut dicit amos. morietur ieroboam. sed consurget super domum eius. Non potuit egere.
Hec enim dicit amos. In gladio morietur iero-

Domine deus. Nolo me electum esse de numero pastorum. ut nutriem tunicam. x. tribuum.

Captivatis x. tribubus ultra montes persarum. multi de eisdem remanserunt. due tribus post lxx. annos. cum penituerunt relaxate sunt.

Et que dicturus sit.

Nabuch. de iudicium. quia per eum iudicavit deus populum suum. qui noluit discernere inter creatorem et creaturam.

Subaudi. dei. et templum et altare.

Dixit. Cum post opera iusticie. aliquis gratia concumitur. includit eum super eum gratia locustarum. venient mane. Quia incipit peccata sua cognoscere. Et quia non agit penitentiam adducit bruchum. id est quedam superbia et arrogans fortitudo que omnia consumit. Sed sed per huiusmodi peccata dicendo. domine parce. Quia nullus medicorum potest istam egritudinem sanare. non tu solus. parvulus est. Quia nulla vel pauca vestigia virtutum in eo sunt. hac prece placatur.

Post destructionem quam fecit senach. in x. tribubus. designatur irreparabilis destructio hereticorum. per duas quas captivat nabuch significantur peccatores in ecclesia. que bene credunt. sed vivendo sordent. his purgandis vocat deus iudicium ad ignem ut quale sit opus uniuscuiusque probet hic ignis. prius devorat abyssum. id est omnia genera peccatorum. et postea venit in eos. qui sunt in parte dei. ut a domo dei incipiat iudicium. ut si cuius opus exarserit. detrimentum patiatur. ipse autem salvetur. Et sic humiliatis miseretur deus. Et qui parvuli et humiles sunt. suscitantur hic per virtutes. tandem in gloria.

Per murum litum. populus iudaicus. que litus per circumcisionem et dei cognitionem. per trullam que ornat murum auxilium dei. qui protegit sperantes in se.

Quia assyrii. non solum principes populi sui captivaverunt. sed etiam vitulos destructos in pretium redegerunt.

Quasi pontifex. audet intrare ad regem. timens. ne si propheta conviciatur ad cultum dei. ipse sacerdotii amittat dignitatem et gloriam.

Hec ad hereticos refert. qui per sacerdos amasias solet intrare ad regem et patronum hereticorum accusando iustos. et predicantes eis. ne contra regis voluntatem predicent. Quia bethel. id est falsa eorum ecclesia est sancti-

f

f ficatio regis. Dicitur enim rex nobis consentit. et qui aliter predicat eum offendit.

Si dixisset morietur ieroboam. videretur non suscipere penitentiam. sed ait consurget dominus. quia comminatur penam ut agant penitentiam.

Prophetam vocat irrisorie. quasi mendacem. israel quia videt eum a populo libenter audiri. non audet inferre. a rege tamen minatur. ne audito res illius lederet.

Quia ibi habes amicos quos consuevisti seducere.

Non ait sanctificatio dei nostri est. sed regis. adulando regali fastu. Mos est enim gentibus falsos deos. ut quod faciunt regibus suis attribuant.

Sensus. non semper annuebat prophetiam prophetis. sed ad tempus. et secundum rectore domino. prophete illuminati. Quod autem ait non sum propheta intellegit modo.

Sicomorus. idem est quod rubus efferens mora. que pastores famem depellunt. et folia esurie peccatorum.

Qui humiliat se dicens. non sum propheta. sic meruit accipere prophetie spiritum.

Prophete dicuntur stillare. id est quedam parva de ira dei nuntiare. quia quasdam stillas tantum. stilla eius et earum possunt ira. cum potestas quanta est sustinere.

Amasias. interpretatur robustus. et frigidus. quia rebellis et ferox hereticus. prohibet ecclesiasticum virum. ne proferat dei verbum. et doctrinam. et corrigat populum errantem. huius uxor. id est falsa ecclesia apparebit omnibus. et filii quos in errore genuit gladio dei ferientur. humus eius. et sola que habet. erit possessio demonis. et ipse morietur in terra polluta que non habet habitatorem deum. sed inferis erroribus contaminatur. et populus qui falsum nomen israel sibi assumit. captivatur de terra. ut non deo. sed hereticis et demonibus serviat.

Tandem captivitas fiet. prius in spectu his minatur. quia non prius morieris. quam iudas captivari quos deceperas.

Sicut uncino trahuntur rami arborum ad capienda poma. ita proximare facit tempus captivitatis. et non aperte ostenditur. quid per uncinum significetur. subditur. venit finis.

Possunt hec referri et ad tempus captivitatis que per romanos facta est. et ultionem sanguinis

(si penituerit.)
boam. et israel captivus migrabit de terra sua.

(Cum ieroboam [illegible] amasie quasi vana despexerit. ille assumit auctoritatem sacerdotis dicens amos. / o propheta.)
et dixit amasias ad amos. Qui vides gradere.

(in qua natus es. et libenter audimur insani. / secede ibi artem tuam per quam cibos habeas.)
fuge in terram iuda. et comedere ibi pa

(ut de prophetia vivas. / ubi ego sum sacerdos.)
ne. et ibi prophetabis. et in bethel non adicies ut

(quia hunc locum sanctificavit rex. / hic rex habet regia / hic sanctificat populos. / domum.)
prophetes. quia sanctificatio regis est. et domus

regni est. et respondit amos. et dixit ad ama

(vera. / hoc humilitatis. / hoc veri)
siam suam. Non sum propheta. et non sum filius

(tatis. / bubulcus. vel pastor aliorum pecorum. / diversi pecus fecundis [illegible])
prophete. Sed armentarius ego sum vellicans

(moron. et aliorum arborum ad pastum pecorum.)
sicomoros. et tulit me

Notat se humili ad dignum officium altitudinem per gratiam assumptum. in hoc officio magis deo precipienti quam sacerdoti prohibenti obedire debeat.

dominus cum sequerer gre

gem. et dixit dominus ad

me. Vade. et propheta ad populum meum israel.

(cum prohibes prophetare.)
et nunc audi verbum domini. Tu dicis non p

(decem tribus. / non annuntiabis iram dei cultoribus idolorum.)
prophetabis super israel. et non stillabis super domum

(secre dig)
ydoli. Propter hoc.

(na veri [illegible])
hec dicit dominus. Uxor

(bethel. / polluetur ab)
tua in civitate forni

(hostibus coram oculis tuis.)
cabitur. et filii tui et

Non est tantus dolor in filia stuprata. quantus in uxore polluta. nec tantus in occisa uxore. quantus interficidatis filiis. Maritus uxorem mallet interfici. quam polluui.

(quam possides. / funiculo tribus)
filie tue in gladio cadent. et humus tua fu

(ab assyriis quia dabunt suis et ancillis suis. / assyriorum. / ydolatris. / qui gloriaris in sacerdotii potestate.)
niculo metietur. et tu in terra polluta

morieris. et israel captivus migrabit de terra

(etiam que dicturus sum. / per uncinum intelli)
sua. Hec ostendit mihi dominus deus. et ecce unci

(gitur adbreviatum tempus captivitatis.)
nus pomorum et dixit. Quid tu vides amos?

et dixi. Uncinos pomorum. et dixit dominus ad me. Ve

(captivitatis vel perfectionis. / non negligam vel relinquam / et aliter super .xii. tribus. / impunita scelera eorum sic solebam.)
nit finis super populum meum israel. Non adiciam

f. viij.

ultra, ut pertranseam eum.
Et stridebunt cardines templi in die illa, dicit Dominus Deus.
Multi morientur: in omni loco projicietur silentium.
Audite hoc, qui conteritis pauperem,
et deficere facitis egenos terrae, dicentes: Quando
transibit messis, et venundabimus merces?
et sabbatum, et aperiemus frumentum,
ut imminuamus mensuram, et augeamus siclum,
et supponamus stateras dolosas, ut possideamus in
argento egenos et pauperes
pro calciamentis, et quisquilias frumenti
vendamus? Juravit Dominus in superbia
Jacob: Si oblitus fuero usque ad finem omnia
opera eorum. Numquid super isto non commovebitur
terra, et lugebit omnis habitator ejus, et
ascendet quasi fluvius universus, et ejicietur,
et defluet quasi rivus Egipti? Et erit in die
illa, dicit Dominus: Occidet sol in meridie,
et tenebrescere faciam terram in die luminis,
et convertam festivitates vestras in luctum, et omnia
cantica vestra in planctum, et inducam super omne
dorsum vestrum saccum, et super omne caput
vestrum calvicium, et ponam eam quasi

Interlinear glosses: cum venerint Assyrii. — strepitu. scilicet fiet ablatis habitatoribus qui inhabitavimus sunt. — scilicet omnes qui tibicinis et cytharis in mortes medorum ducentur. — solebant resonare diversis instrumentis musicae artis. — scilicet tempus messionis quo frumento carius possumus vendere. mercedes vinea que in messe collegimus. — quando sabbatum transibit. ut apertis horreis liceat vendere frumentum. — scilicet ita minorem in vendendis mensuris, maiorem mensuram in accipiendis faciunt. — maiori precio vendamus quam emamus. — scilicet hoc ideo. — scilicet hoc ideo. — scilicet per usuram. — et sic tanta est rabies lucri pro filiis. ut non solum frumenta ad sustentationem corporum vendantur, sed et purgamenta frumenti. pulverem et paleas tritico commixtas. — scilicet per hoc. — contra. quod deus superbiae vestrae. — scilicet non obliviscar. scilicet memoriter tenebo peccata eorum usque ad finem tempus judicii. — in malo quod agunt. — et eos ad letitia. — ciam. habitatores terrae. non colonus et advena sed habitator. — et si non penituerit. — captivitatis x. et duarum tribuum. — scilicet omnis letitia tristibus abeat et aperta captivitate. — tribulatio replebo habitatores huius terrae in mani festatione huius captivitatis. — que erant sollempni cantate, cantica letitie. — fictam.

Vlulabunt pre nimia miseria habitantium terrae. Et quod supra loquitur dictum est, quod cardines pastorum sentientes pondus miseriae ululent. Et quia facit mentionem templi, quod erat Jerosolimis, hoc ad duas tribus pertinere videtur.

Vel: hic est finis et ultima captivitas, ultra quam non parcet eis Deus, et ululant cardines templi super occisum Christum convenientes. Et in omni loco sparsum est silentium. Judeis legentibus litteram Moysi et prophetarum, sed quia amiserunt spiritum nullam spiritualem intelligentiam habentibus. Ubicumque fuerint in Dei potius mussitant quam loquuntur, et omnis interpretatio scripturarum eis muta est et silens, quia non potuerunt aures ad audiendum.

Ne sine causa videatur facta comminatio captivitatis, commemorat offensas populi. Juda et Israel, audite que scelera fecitis. conteritis pauperem in judicio, ut fame et egestate confecti auferantur de terra.

Perversi principes et doctores putant questum esse pietatem, et sedentes in templo, quasi nummularii, proponunt columbas, non vocantes sed in cathedra vitae quasi magistri vendunt dona spiritus sancti, et faciunt mensuram minorem et maiorem, ut pauperibus vel nichil vel parum dent. Sed divitibus longo sermone loquuntur, et propter penuriam capita pauperum confringunt. Et frumentum Dei quod confirmat cor hominis, sed vilissimum pulverem avidis faucibus ingerunt. Sed etiam vendentes eum.

Qui non commina[n]ti cedat vel vindicta. dominus dicat. Gratis accepistis gratis da[te].

Ille habitator de captivitate si egerit penitentiam. sicut nilus dispositione dei semel in anno irrigat totam egyptum. cumulis harenarum claudentibus hostia eius ne defluat in mare. et sicut post irrigationem solutis cumulis redit ad alveos. et ingressus mare absorbetur. sic populus ille si perseveraverit in delictis. descendet in captivitatem. vel et eternam dampnationem.

Possunt hec referri ad tempus passionis Christi, quando VI. hora sol non sustinens dominum videre in cruce, retraxit radios. et quia obsecratis cordibus judeorum in die luminis verus sol occubuit. et advenientibus romanis festivitates et cantica eorum versa sunt in luctum. et in illa die omnia repleta sunt lacrimis et penitudine et ululatu et decalvati sunt, quia Christum non habent qui est caput omnium electorum, et est ipsa ulterius. quondam primogenitus Dei et Christo in luctu traditus est.

Sacra scriptura in quibusdam locis est aqua, quia facile percipitur; in quibusdam panis, quia difficilior est intellectus, et conteri oportet.

Aliter. Mittit deus in eos qui terrena sapiunt famem audiendi verbum dei, quia per peccata ipsorum deficit doctrina necessaria. A mari, id est a falsis et amaris fructibus revenient rursus usque ad mare, id est ad amara, quia non occurrunt eis dulcissimi fontes. Et ab aquilone, id est a diabolo, incipiunt deserere aquilonem divitiis [illegible] et perveniunt ad orientem, sed non possunt invenire, quia non recto itinere pergunt, sed de variis a(u)rfractibus circueunt.

Recto calle pergunt.

Fames erit luctus et tristicia ut ulciscatur dolorem matris quem habet de morte unici filii.

luctum unigeniti. et novissima eius. quasi diem amarum. Ecce dies veniunt dicit dominus. et mittam famem in terram. non famem panis neque sitim aquae. sed audiendi verbum domini. et commovebuntur a mari usque ad mare. et ab aquilone usque ad orientem circuibunt quaerentes verbum domini. et non invenient.

(Interlinear: novissima captivitatis, quasi diem mortis; resurrectionis; Judeorum; spiritualem hac fame; britannico; ad lavacrum.)

Loquitur secundum consuetudinem veterum, quia positi in tristicia vi debent sibi caput [illegible] quorum capita ab hostibus in captivitate radebantur.

Ad sustentationem corporis quando fames cogit alius vescitur herbis, alius [illegible] sed famem verbi divini ad refectionem animae quae missa est in Iudeos post resurrectionem domini. Hec fames gravius urget. Et illa quae est corporis.

Mors. Cum auferret deus intelligentiam divini eloquii moriuntur virgines, id est animae subditorum quae habent pulchritudinem per abstinentiam malorum, sed sunt famae, quia non habent cibum vitae. Subtracto cibo vitali, perit pudicitia, moritur castitas, cessant virtutes, deficientibus virginibus et adolescentibus, id est quae fortiter vincerent mundum, deficiunt siti, quia iurant in idola Samariae, id est firmiter permanent in dogmatibus hereticorum, quae per Samariam intelliguntur. Vivit hereticis desiderant, et viam Bersabee, quae est in tribu Iuda, quia multi heretici desiderant imitari sacramenta ecclesiae.

In die illa deficient virgines pulchrae. et adolescentes in siti. qui iurant in delicto Samariae. et dicunt. vivit deus tuus Dan. et vivit via Bersabee. et cadent. et non resurgent ultra.

(Interlinear: sed miseri fame; synagoge, quae olim virgines in patribus; fortes synagoge, verbi dei, deficient; in modo; id est in ydolo vel peccato; in captivitate; illi qui ita iurant, sed reverterentur ad captivitatem, ad felicitatem priorem; oculus sed erunt in eternum.)

Legendo et meditando prophetas dicta et invenient, quia negant verbum dei quod factum est in manibus omnium prophetarum, quod erat apud patrem et caro factum habitavit in nobis.

Sic dei iurantium dicebatur vivo ego dicit dominus, sic illi ex [illegible] vivit deus tuus Dan et vivit via Bersabee, per quam unius adorare deos eius. Adeo errabant ut tribus non solum adoraretur vitulum in Dan, quae est civitas in ultimis finibus eorum, sed longo itinere ibant in Bersabee, quae est civitas in termino tribus Iude, adorare ydola, quae duae tribus eorum adoraverunt.

Vidi dominum stantem super altare. et dixit. percute cardinem. et commoveantur superliminaria. avaritia enim in capite omnium. et novissimum eorum in gladio interficiam. Non erit fuga eis. et qui fugerit ex eis. non salvabitur. Si descenderint usque ad infernum. inde manus mea educet eos. et si ascenderint usque in caelum. inde detraham eos. et si absconditi fuerint in vertice Carmeli

(Interlinear: quia Israel erat remotior ab [illegible]; Christus, vel angelus; Iudaica [illegible] anabuch; id est cupiditas rerum temporalium; quatere; in principibus et in minimis; Nabuch. et Chaldeorum; vel Sedechias fugere in Egyptum non potuit; illi qui fugerit; in Egyptum, ubi non salvatur; sicut factum est in Datham et Abiron, quia vivi sepulti sunt mortui; hyperbole, et si hoc fecerint, perveniet; evade; sed quod ad resurrectionem aliquis veniat, sed; et in inferno positi sunt in potestate dei; saltissimam habet silva; subaudi hominem eorum.)

In infernum vitiorum descenderit desperando, sed inde potentia dei educet. In celum ascendit superbiendo, sed inde detrahit.

Sicut Enoch et Helias cum corporibus rapti in celum dei reguntur arbitrio.

Cum anima corporeis vinculis est separata per veritatem subeunt [illegible] landi habeat libertatem, vel ad inferna deducitur. De quibus scriptum est: Convertantur pec-

c

inde scrutans auferam eos. Et si celaverint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo serpenti et mordebit eos. Et si abierint in captivitatem coram inimicis suis, ibi mandabo gladio et occidet eos. Et ponam oculos meos super eos in malum et non in bonum. Et dominus deus exercituum qui tangit terram et tabescet et lugebunt omnes habitantes in ea. Et ascendet sicut rivus omnis et defluet sicut fluvius Egypti. Qui edificat in celo ascensionem suam et fasciculum suum super terram fundavit. Qui vocat aquas maris et effundit eas super faciem terre, dominus nomen eius. Numquid non ut filii Ethiopum vos estis mihi filii Israel? ait dominus deus. Numquid non Israel ascendere feci de terra Egypti et Palestinos de Capadocia et Syros de Cyrene? Ecce oculi domini dei super regnum peccans et conteram illud

Duo sunt carmeli: unus in tribu Zabulon iuxta terram promissionis, ubi oravit Helias; alter in tribu Iuda ad austrum, ubi fuit Nabal Carmelites.

Aliquid melius. Si nos nescierint se abscondere ab eos. Oculis meis, ut Ionas voluit. Ut suscipiat eos. Leviathan. Sicut mandavit de Iona. Ceto. Serpentibus devorabit. Hostis. Quod sub enigmate dixerat: aspis et ponit. Inimicis. Sennacherib, Nabuchodonosor. Si servitute liberabit eos a morte. Sed iratus. Si potuerint mortem effugere. Si prosperitatem ad penitentiam convertantur. Sed faciet hoc. Quam magne est potestatis. Et potentie ne pareat in sufficientem adhoc. Deficiet. De .xii. tribubus. Sub ad faciet hec. Fide et religione. In agua et calore solis dulcoratas effundit et sic facit.

Si terra insensibilis sentit creatorem suum et ad nutum illius contremiscit, quanto magis homo fragilis cum anima in vase fictilis corporis.

Gloriabantur Iudei quod erant de stirpe patrum quibus locutus est deus, quod et de Egypto educti. Contra hoc est quod dicit dominus: Sicut creavit eos, ita et Egiptios. Sicut eduxi vos de Egypto, ita et istos alios de diversis partibus adduxi. Ergo ne superbiati spirituali conditione, facti equali sententie subiacebunt.

Id est Philisteos. Adduxi. Qui habitant in Damasco. Que est civitas Libie ultra Egyptum. Qui non accepit personas. Cuiuscumque gentis.

c

Cantores in inferni. Hieronymus: Si in inferno descenderit, ibi destruetur; tibi de ad celestia sublevabitur. Sunt et spiritualia nequitie in celestibus. Et si sibi sedem iniquitatis vendicaverit; hoc enim interpretatur Carmelus. Et si humilitate contempta habitet in montibus, ibi scrutantem manum dei non evadit. Et si desperans salutem oculos dei vult vitare, et in ultimos salsos fluctuum et mortuos pervenire, ibi etiam mandat de tortuoso serpenti et ille ultor mordet. Captivitate quoque vitiis gladio dei punietur, et ponit oculos super eam in malum et non in bonum, ut per cruciatus et supplicia veniant ad eum.

Cum deus tetigerit terram alicuius, tenens sua scelera sua intelligens vertitur in luctum, et ita ascendit deus quasi fluvius consummationis, ut opera terrena consumat, et descendit super peccatorem quasi flumen Egypti, ut in amaritudine tormentorum impetu dei detrudatur.

De captivitate omnis ille populus si penitentiam egerit, sic ut Nilus ad irrigandum terram ascendit, et si non penituerit, defluet de terra sua sicut Nilus cum impetu descendit in mare.

Cotidie deus edificat ascensionem in celo cum sanctos suos de imis ad celestia trahit, quibus ipse predicat et in eis ascendit. Vocat etiam quemlibet incredulum ad fidem suam et edomat et coquit ardore spiritus sancti, et postea effundit. Cum ille longe lateque predicat magnalia dei, et ubi habundavit delictum superhabundet gratia.

Gregem credentium. Iste fasciculus una dei religione constrictus est, unde et ipsa religio a religando et in falce domini metiendo nomen accepit.

Ethyopes nigri si penitentiam egerint possunt fieri in filios dei. Capadoces qui iacebant sub frigido aquilone transferuntur in Palestinos, ut deposita superbia cadant bibentes, id est sentientes iudicium dei. Syri, id est sublimes, transferuntur de Cyrene, id est inferno pariete, qui erant vicini amaro mari, et Syrtibus, et incipiunt esse sublimes in bono. Et econtra filii dei si abierint, transeunt in Ethiopas, quia oculi domini super omnia regna peccantia, que obedierunt diabolo, dicente vero apostolo: Non regnet peccatum in vestro mortali corpore.

penitueat.

Quamvis perseverantes in malo deleantur. illos qui superant vitia. et vincunt in certamine non occidit.

Concutiet in cribro. i. flagellis [illegible] ut triticum a zizania separetur. et palea igni [illegible]

Vel mundabo. i. permundari faciam corruptam in peccatis. [illegible] in die iudicii. domum iacob. i. ecclesiam ubique dispersam.

Deus qui omnia pugillo concludit et magnitudine sua [illegible] tenens margines terre. quasi cribrum huc et illuc concutiet. ut paleis et sordibus cadentibus in terram. solum frumentum remaneat. et hoc ideo. quia non credentes [illegible] peccatoribus penas comminatur.

Iudei omnia carnaliter intelligentes. hic [illegible] de tempore [illegible] suo. quem expectant. a quo ierusalem reedificandam et regnum david restituendum putant.

Reedificabo. ut sic placuit ecclesia in iudeis constans ex patribus. sic placeat ecclesia de iudeis et gentibus congregata.

a facie terre. Verumtamen conterens non conteram domum iacob dicit dominus. Ecce enim mandabo ego. et concutiam in omnibus gentibus domum israel. sicut concutitur in cribro. et non cadet lapillus super terram. In gladio morientur omnes peccatores populi mei. Qui dicunt non appropinquabit et non veniet super nos malum.

Sicut in cribro agitatos et flagellis mundabo. et religa[illegible] ut qui sunt lapis preciosus de cribro non excidat. quia sicut pulvis excidit in terram. peccatores gladio [illegible]

Illato terrore penarum promittit prospera et leta more scripture.

In die illo suscitabo tabernaculum david quod cecidit. et reedificabo aperturas murorum eius. et ea que corruerant instaurabo. et reedificabo eum sicut diebus antiquis ut possideant reliquias ydumee. et omnes nationes eo quod invocatum sit nomen meum super eos dicit dominus facient hec. Ecce dies et veniunt dicit dominus. et comprehendet arator messorem. et calcator uve mittentem semen. et stillabunt montes dulcedinem. et omnes colles culti erunt.

Dies venient. s. post ascensionem domini. in quibus arator. i. ille qui sua et aliorum corda exarat fide et dilectione. repulsa duricia infidelitatis. ut fructum bone operationis afferat. apprehendit messorem. i. eum qui predicando [illegible] hominis [illegible] ut in ecclesia dei recondat. Calcator uve est martyr [illegible] diabolum calcans. potius quam recedat a fide pro nomine christi patiens multa sui sanguinis fundit. ut prebeat exemplum aliis. hos omnes mittit deus in ecclesia. ut serat in electorum cordibus semen [illegible] aliis alii succedat.

Iuxta litteram. hec omnia contigerunt. iudeis post reversionem de babilone [illegible] successit mellior. et tandem iactatio seminis. [illegible] felicitas eis data. ut omnium habundantia simul eis contingeret nec esset dies ulla sine frumento vino. et gaudio.

et convertam captivitatem populi mei israel. et edificabunt civitates desertas. et habitabunt. et plantabunt vineas. et bibent

uinum eorum et facient hortos. et co
Quia eum plantat et rigat. ipse comedet fructus.
medent fructus eorum. et plantabo
eos super humum suam. et non euellam
eos ultra de terra sua quam dedi eis. di
cit dominus deus tuus.

Hec continentur hac felicitate rerum. ut apostolorum deliciis affluerent omnia genera fructuum. in se ipsis adimplebuntur. ut variis floribus virtutum hortum quasi ad celestem paradisum pertingant.

Post hec. ipsos plantatores. et plantatos plantabo secundum iam uiuentium. et ita firmabo radices eorum. ut non possint amplius euelli. vel in presenti. vel in futuro. sed contra omnes temptationes. ero cum eis usque ad finem seculi.

Iacob patriarcha fratrem habuit esau. qui ob ruborem corporis sui. edom. hebrea lingua appellatus est. quod latine sanguineus dicitur. Is memoratum fratrem suum. quia israel nomen acceperat grauí odio commotus. interimere conatus est. Qua de causa omnes qui ex semine israel. hoc est filios patriarche iacob. predicti esau odium imitati persecuti sunt esau et edom appellati sunt. Et quia populus israel de captiuitate chaldeorum per cyrum regem persarum nutu dei reuocatus in ierusalem ab alio regno grauiter afflictus atque oppressus est. Id est hoc regnum quod more esau predictum populum persecutum est. per denuntiationem abdie prophete increpatur. quod non dei indignatione. sed sua sponte. populum superatum gloriatur. De quo regno olim per dauid. in psalmo. cxxxvi. dictum est. Memorare domine filiorum edom. in die ierusalem. Nam reliqua electione comprehensa. futurum ingerente iudicium. ob causam lectione comprehensa regnum dei. in populo israel significant. hebrei hunc dicunt esse. qui sub rege samarie achab. et impiissima iezabel pauit centum prophetas in speluncis. vel speculis. qui non curuauerunt genua ante baal. et de septem milibus erant quos elias arguit ignorasse. Sepulcrum quoque eius usque hodie cum mausoleo elisei prophete baptiste iohannis in sebaste venerationi habetur que olim samaria dicebatur. hanc herodes rex antipatris filius. in honore augusti cesaris. greco nomine uocauit augustam. Is centum prophetas pauerat accepit gratiam propheticam. et de duce exercitus fit dux ecclesie. Tunc in samaria paruum gregem pauerat. nunc in toto orbe pascit ecclesias. Et sicut stephanus coronam meruit passionis. sic hic seruitute dei cum paulo apostolo nomen gloriatur. quia abdias seruus domini in nostro sonat eloquio.

Abdias quanto breuior. tanto est perfectior. Seruus dei interpretatur. sicut moyses famulus dei. et apostolus seruus christi. Idem uidit et audiuit quia fuit dignus prophetali futurum. Hec est uisio abdie. quam uidet gentibus. ad quas legatum misit dominus. Destructio enim ydumee. uisio nationum est. Cum autem in titulo ponatur uisio. si exequitur quod aliquid uiderit. sed tamen audierit. uisio quoque et intellectu hic ponitur. more prophetarum. quod uident et audiunt. intelligunt. A qua uisione prophete. id est uidentes dicuntur. Magna autem pars huius prophetie continetur in libro ieremie. mutatis quibusdam uerbis.

Esau. filius ysaac frater iacob uocatus est etiam edom. id est rufus. et seyr. id est pilosus. Is possidet regionem que nunc dicitur gebalena. in qua prius habitauerunt horrei. quos interfecerunt lib. ut legitur in hebraice. edom. et grece. idumea uocatur. a nomine eodem. cuius titulus est palestine. Cui dicitur per amos. Super tribus sceleribus edom. et super .iiii. non conuertam eum. Cum quoque id est his tribus nominibus uocetur. et sic terra eius dicitur. et edom. et ydumea. et seyr. hec regio non computatur inter extraneas gentes. quia possessa est a filio ysaac. a fratre iacob. non data est filiis israel in possessionem. Sed prohibentur filii israel mouere arma contra fratrem suum. Sic autem esau ex odio persecutus est fratrem suum iacob. ita ydumei semper inimici fuerunt israelitis. Ideo terra ydumeorum quoque locum hic prophetia.

Iuxta tropologiam. factus est sermo. contra iudeos carnales. qui inuident fratribus. et iacob fratrem suum. id est populum supplantantem. quod illis primogenita subripuit persecuntur. Vel sicut contra hereticos. qui cum uideant dicere uicina nobis. cetera sunt et simplices habitatores de hereditate patris nituntur expellere. Vel contra mundum. qui terrenis rerum titulis. Vnde ysaias. Quis est iste qui uenit de edom. tinctis uestibus de bosra. Edom quoque ydumeam carnem intelliguntur. ad usus cuius imputatione putat. prouocari animam. ut mortificantis membris que sunt super terram. consequantur.

Intellectus uerborum quia

Visio ab dia seruus deo.

Hec dicit dominus deus ad edom.

Iungit scalas prophetias. qui spiritualiter diuinam sententiam audierunt et uidere.

Auditum audiuimus a domino.

Legatus est his quoque sicut hic qui

et legatum mittit ad nabuchodonosor. reperiretur ei. ut ueniant ad destructionem ydumeorum.

ad gentes misit. Sur

Surgite. legatus loquitur gentibus. ad quas missus est. Surgite. qui dormitis. et ne timeatis inire grauem et insolitam pugnam. me habebatis protectorem.

Seruus dei. abdias famulus dei. moyses apostolus seruus christi

m

minum in acie. Ego autem apparui iosue. tenens gladium. et amalech in crucis mee vexillo. moyse pugnante superavi. ecce vobiscum.

Mor. O heretice licet tu magnus videaris. et contemptuas parvitatem ecclesie: tamen apud ecclesiasticos viros contemptibilis es. et cum superbia cordis tui te elevat. cum sis divisus a petra christo. et eius ecclesia. et confidens in divitiis. et secretis tuis. repromittis tibi regna celorum. Possunt etiam dici hec. ad usus carnis. cuius vires minuuntur sunt in ad ventum christi. et contemptibilis fit. et a se imperio subiecta. et frustra erigitur. cum habitet in cavernis. id est sensibus. vel cogitationibus et vult dominari anime exaltans solium. et opera sua non credit posse superari.

Promittunt sibi heretici similitudinem aquilarum. que solent ad cadaver dominicum congregari. Solent etiam inter sidera ecclesie dominus patris familias nidum suum ponere. confisi magnitudine corporis. et longo ductu alarum. sed tamen inde detrahet eos deus. hoc etiam potest dici contra carnem. que quamvis se erigat. et aquile imitetur excelsa. et mentes sanctorum decipiat. tamen a domino est superata.
et deiecta.

Mor. fures et latrones. sunt heretici. filii noctis et tenebrarum. qui per rimas fodiunt. et sufficientia sibi de ecclesia dei furantur. hii: ingredi cupiunt vineam domini. quam de egypto eduxit. et ita volunt omnia vastare. ut nec racemum relinquerent. Sed deus in hoc providum consilium est. quod per ecclesiasticos viros occulta pravorum heresiarcharum. quod designatur per esau aperit. et fundata detegit. quod cum ad admirationem dicitur. quomodo. id est. quam subtiliter scrutati sunt perscrutanti sunt. occulta esau. ut appareat eius stultitia.

Que sibi putant sufficere. et aliquid in domibus reliquissent per satietatem. vel per ignorantiam. Sic et vindemiatores. vel hostili animo. vel coduc[illegible]ti a te. si vellent metere vineam tuam. [illegible] tamen aliquos racemos. in vitibus foliisque celatos relinquerent. Sed babylonii a de[illegible]o scrutati sunt. omnia secreta tua scrutati [illegible] sunt nec in foraminibus et cavernis relin[illegible] querentes.

Mor. Cum secreta hereticorum [illegible] scrutati fuerint preparata. prius decepti de se [illegible] terminos edom. et consilium ad [illegible] ecclesiam illudentes falsis eorum sententiis [illegible] et spiritualibus contrariis argumentis [illegible] ta eorum. qui

c

gite et consurgamus
idem. vel edom. idumeam.
adversus eum in prelium
in medio hominum.
Ecce parvulum dedi
te in gentibus. contempti
bilis tu es valde. Super
bia cordis tui extulit
secreta scilicet domicorum sub nimio calore solis. ita est. id est in cavernis vivebant et quasi terra
te habitantem in scis
habitant.
suris petrarum. exaltantem
scilicet talem quod scilicet david
quasi nullus. quasi parentes sis de
solium suum qui dicit in corde suo. quis detrahet
loquitur posuerunt in celum os suum. et lingua. etc. in terra.
pro humilibus.
me in terram? Si exaltatus fueris ut a
quila. et si inter side
ra posueris nidum
tuum. inde detraham
te dicit dominus. Si fures
introissent ad te. si
quasi qui nocte fodere. et que in domibus sunt. rapere solent.
latrones per noctem. quo
modo conticuisses. nonne furati essent suf-
ficientia sibi. Si vindemiatores intro
issent ad te numquid saltem racemos
reliquissent tibi? Quo
modo scrutati sunt
esau. investigaverunt
scilicet cavernas. foramina.
abscondita eius. Usque
ad terminos emiserunt
scilicet moab. et amonite. prius
te. et omnes vi
federati te. qui cum ipsi essent. et assyrii. ad te expugnandam.
ri federis tui illuserunt tibi. invaluerunt

z

eternam in vestram gloriam. Iudei frustra computant hanc prophetiam dirigi contra romanum imperium.

Iuxta hystoriam. O edom. cum sis minimus ad comparationem ceterarum gentium. que sunt in circuitu. et superbiam erigeris. et cum sis contemptibilis pauper. si habens tecta edificiorum. sed habitans in speluncis. quasi aquila in sublime elevans. et ita tumescis corde. ut inter sidera te credas habitare. et omnes gentes tuo subiugare imperio.

Aquila altius volat ceteris avibus. et habet tam acutum visum. ut in sublimibus volans pisciculos videat in mari natantes. ad quos rapiendos. et in modum [illegible]
quasi desiderio.

Absconditi in tenebris. angulos domus tue. circumissent. qualiter tunc taceres subaudis. sic tacebis veniente nabuch. non audens rescribere.

Et quasi scrutati sunt. id est. ad mutatione dicitur. et nec reliquerunt. et mirum est quod hostes illi in cavernis et foraminibus habitantes propter nimium calorem. nec abscondere potuerunt. quod non invenirentur ab hostibus.

Non una pars religionis. per babylonios vastata est. sed usque ad finem regni tui pervenientes. emiserunt te. extra regnum tuum.

c

Qui tanta affinitate erant iuncti, ut comederent panem tuum, et insidiantur: his qui ad te pertinent ne aliquis effugiat.

Quando in captivitatem fuerant pacifici ierusalem

adversus te viri pacis

sed io urbis sue.

tue qui comedunt tecum.

ponent insidias subter te. non

Per hoc patet quod stultus est edom. quia non providit fictos hostes quos debebat amicos.

qualis esse debueras.

sed hoc contigerit

est prudentia in eo. Numquid non in die illa

philosophos.

dicit dominus. perdam sapientes de ydumea.

edom hebraice terrenus idumea grece.

et prudentiam de monte esau. et timebunt fortes tui a meridie ut intereat vir de monte esau. Propter interfectionem. et propter iniquitatem in fratrem tuum iacob

quando capieris ab hostibus.

operiet te confusio. et

eterna captivitate dampnatus.

peribis in eternum.

In manifesta captivitate cum ioachim et daniel et aliis generabu

In die cum stares

contra fratrem ducti captivi.

adversus eum quando

a deo et a proge

capiebant alieni ex

nie iudeorum.

ercitum eius. et extranei ingrediebantur

civitatis ierusalem. spolia eius

portas eius. et super

tatis ierusalem. quasi quasi tolleret.

ierusalem mittebant sortem. tu quoque eras quasi unus ex eis. Et non despicies in die fratris tui in die peregrinationis eius et non letabe

Mons esau. idest. quia mons seyr, in quo monte sita est urbs ydumea. Bene quia ab hoc monte dicitur auferri sapientia. Sapientia omnis regio illa. Ingenuis ad austrum confinis est. heremo. et praeruptis montibus edita. Eadem regio. et theman dicitur. id est meridies.

Hec sunt inferentur. quia interfecisti germanum continuis babylonis obsidentibus ierusalem. et fugientibus portas eius. et intrantibus sortem pro divisione predarum. quia odium quod habuit esau pro benedictione contra iacob. tu adhuc exerces in filios ipsius. quia dolens te perdidisse quod habent iudei. et tu hostibus eorum sociaris.

O heretice cum videris fratrem tuum, vel violentia persecutionis vel aliqua heresi ab ecclesia deviare non letaberis in perditione eorum. quia et tu peribis. Si magna locutus fueris super illum. quia ille vel oppressus negabit. vel voluntate abstractus rigorem fidei non servabit. Solet autem hereticus cum viderit aliquem vel fuga vel penitentia elapsum a periculo stare in diverticulo. et sophismata proponere et contra de scripturis testimonia proferre ad refectionem lassorum. Item ut qui persecutione vicerit. si fuerit pravo dogmate. in carcere errorum detrudatur. et cum specie fraternitatis decipiant, gravior est ei persecutio quam gentilis.

cum hereticis comedebant panem luctus. et ponent contra eos insidias. de auctoritate scripturarum. Tunc apparebit quod in hereticis nulla est scientia vera.

Aliter. Numquid. Cum heretici decepti venerint ad ecclesiam deo pugnante apparebunt stulti. qui sapientes videbantur. qui carnalia et terrena sapiebant. qui elevantes se contra scientiam dei per esau et ydumea. pugnabant arte dialectica. et contra magistri qui putant se esse in meridie commorantes ... bant.

Ut calliditas stultitie eius appareat. cum nullum consilium possit invenire. quo sibi provenientis malum vitare possit.

Cum ceperit audiri adventus hostium. et irrisio prius pacificorum. et fortes regni tui qui habitant in meridie. qui solebant pugnare pro civitate. et prudentes consilia dare timebunt.

Aliter. O heretice terrene et crudelis per dicta patieris. quia et mortifera doctrina lingue. et odio cordis occidisti. quia frater tuus fuit iacob. id est christianus propter fratrem. ideo confusionem patieris. et peribis in eternum. Et quia aliquis violentius persecutor in tempore pacis ierusalem. tu gravius expugnas quam aliquis gentilis. Aliter. Porte ierusalem. id est anime quiescentis et videntis deum. Sunt v. corporei sensus per quos intrant hostes. id est pessime cogitationes. ut dividant spolia miserie ierusalem. Sic quando aperitur oculus ad concupiscendum. Cum vero per has portas aliquis de ecclesia corruerit. tunc iudeus vel hereticus gaudet et gravius quam hereticus insurgit.

Iam aperte minatur propheticus sermo edom. quia cum propter maliciam quam in fratrem exercuerit ducetur captivus de monte esau ultra non despiciet fratrem suum euntem in captivitatem. sicut ante fecit. quia ipse edom prius captivabitur quam israelite ...

Cum venerit sedecia. vel tercia captivitas duarum tribuum. non insurges te victoribus. nec irridebis captivos. quia et tu captivus eris.

g

Dualis tribus que regnabant in ierusalem a chaldeis captas. — In magna loquendo. quasi vincendo victoribus.

Discipulos xpi. — Captivitatis. — bis

ris super filios iuda in die perditionis eorum. et non magnificabis os tuum in die

Vel corporali in persecutionibus. vel spirituali in peccatis. Quia et tu traderis manibus nabuchodonosor. — Capta a babiloniis. Vel non fecisti faciens. sed

Consulabundus passio xpi. Et multa patientis.

angustie. Neque ingredieris portam populi mei in die ruine eorum. Neque despi

Securitate. — Persecutione. negatione in die qua aliud in martyrio labuntur.

cies. et tu in malis eius in die vastitatis illius.

Cum exercitu babiloniorum. Quasi superatus adversarios fugies. — Iuda.

et non emitteris adversus exercitum eius.

in die vastitatis illius. neque stabis in exitibus

ut interficias eos. qui fuge

In carcere captos.

rint. et non concludes reliquos

eius in die tribulationis.

Vox domini ad ydumea. hec facere cessabis. quia venit supreme

Quoniam iuxta est — Iudicium. ultio. — dies do

ultio

Vindicta: calix aureus inebrians

mini super omnes gen

mundi. inebrians omnes gentes.

tes. sicut fecisti fiat tibi. retributionem tu

Sicut occidisti iudeos. ita occideris ab hostibus. — Convertetur dolor eius in caput eius. et in verticem eius iniquitas eius descendet.

am convertit in caput tuum. Quomodo enim

Calicem diaboli. — Ecclesiam.

bibistis super montem

sanctum meum. bibent om

Consulise contra te.

nes gentes iugiter. et bibent

et absorbebunt. et erunt

quasi non sint. Et — Vel est

Et contra ydumea sub zorobabel reversurus dominus de tribus ad ierusalem in sua libertate.

in monte syon erit sal

Omnis reversus ad templum quod propter peccatum dimiserat. vel erit sanctus ipse mons syon per cultum dei.

vatio. et erit sanctus.

qui ibi celebrabitur. et tunc qui reversi fuerint. vel de duabus et de decem tribubus contra ydumeos. quibus ydumei non poterunt

et possidebunt domus iacob. eos qui posse

resistere sicut nec stipula igni. domus

derant se. et erit iacob ignis et domus io

Ydumei. — Cito crematur.

seph. flamma. domus esau. stipula. et

Domus esau. — Per eos. — Nec unus

succendetur in eis. et devorabunt eos. et non

Cum aliquis vel in angustia negat. vel voluptate rigorem pristinum perdit. et facile ad contraria dogmata solet labi. que non eum intrat nisi lenis sed blandiuntur errori et palpant.

Cum fugere ceperit per diversicula et calles sibi notos ob solitudinem. non stabis in bivijs ut interficias venientes. vel captivitati hostium reserves.

Simile legitur in psalmo. Memento domine filiorum edom in die ierusalem dicentium. Exinanite exinanite usque ad fundamentum in ea. Unde et contra babylonem infertur per prophetam. Filia babylonis misera. Beatus qui retribuet tibi retributionem quam retribuisti nobis. Beatus qui tenebit et allidet parvulos suos ad petram.

Sicut cum babylonijs letabaris in destructione ierusalem. ubi erat templum meum et altare. ita delectabuntur in effusione tui sanguinis. gentes quas tecum habebant babylonij in presidio.

Nec solum letabuntur in tua perditione. sed et absorbebunt occidendo. ita ut sint ydumei quasi non sint. vel ille gentes erunt quasi non sint. quia qui te absorbent absorbebuntur a medis. Quia sicut babylonij alias gentes. ita medi babylonios vicere. et medos macedones. et macedonas romani. romanos xpistus.

Destructis operibus carnis. et veteri ipso desolato. in ecclesia erit salvatio eorum. quia a matre non exierunt. et in ipsa morabitur sanctus sanctorum. et domus supplantatoris iacob vincent possidebunt eos xpistianos effectos. qui se prius possederant. et domus esau. id est hereticorum non poterit sustinere disputationem ignitam catholicorum. sed devorabuntur in suam salutem. et non erunt reliquie esau. Quia ei flectetur omne genu celestium terrestrium et infernorum. Deus noster ignis consumens est. sicut venit mittere ignem. ut consumat stipulam peccatorum.

Universas gentes herodes trans tiberim usque ad pontum dextere et cetera usque mare. et idumeam. vel egeum assyrij. babilonijque sibi subiugaverunt. Unde ait. Si alie gentes que non a deo peccaverunt. biberunt de calice ire dei. quomodo tu que magis peccasti impunita remanebis.

Contritie fortitudines supplicijs deputate. vel quecumque tunc adversarie.

Quecumque ... adheret illi qui dicit ego sum. vnde ebrii heretici qui cum eo non sunt bibunt. et in die iudicii ita retribuetur eis. sicut ipsi peccaverint contra ecclesiam.

Per iacob due tribus. per ioseph decem. quia ieroboam qui primus in israel regnavit ioseph fuit.

nō

Hec omnia iudei de tempore antichristi interpretantur. que post se recipient. Quod autem de ydumea dicitur. ipsi de romano imperio.

Sanctum pugnabit.

angustos

philisti

geth

÷ uitauit sub silentio. — qui est ueritas.
erunt reliquie domus esau quia dominus
filius solutio est
locutus est. Et here-
ditabunt hii qui ad
austrum et montem esau.
et qui in campestribus
phi(listiim) et possidebunt re-
gionem ephraim. et
regionem samarie.
et beniamin possidebit
galaad. Et transmi-
gratio exercitus huius filiorum israel. Om-
nia cananeorum usque ad sareptam. et ter-
qui de ierusalem metropoli ciuitate translati fuerunt in bosphorum.
re transmigratio ierusalem. que in bosphoro est.
possidebit ciuitates
hic expletur.
austri. et ascendent
Sicut in libro iudicum legitur dominus misisse saluatores ad liberationem populi sui.
Sicut fuit zorobabel. — qui iudicent et discutiant
saluatores in montem syon. iudicare mon-
idumeos sicut sub iectos et seruientes. — per partim per apostolos.
omnibus subiugatis. solum
tem esau. et erit domino regnum.

Reuerso iuda in regnum. hii qui in meridie habitabant et terminos habebant. occupabant montana idumeorum et quod duabus tribubus prius erant in campestribus. scilicet in lidda et emmaus diaspoli neocoli. possidebunt .v. urbes philistinorum. gazam. ascalonem. azotum. accaron. dilatabitur et iuda. usque ephrium. ubi nunc est neapolis. et ad regionem. scilicet ubi nunc est sabaste. beniamin. sicut ei est terminus ab ierusalem et septem tonem possidebit cunctam arabiam. que prius galaad dicebatur nunc gerasa.

Que secundum litteram iuda. Reuersi enim in urbem suam. et loca ubi uicina optinebant.

÷ comptinant dictum. Nos uero uel sub zorobabel iam factum esse intelligimus. uel cotidie in ecclesia et in regno anime contra carnem in nobis quoque compleri uidemus.

Mistice. Qui secundum in uero lumine. et quod tenet campestria humilitatis. possidebunt magistros gentilium. qui montibus comparantur propter philosophiam et eloquentiam et quod philistiim discipulos illorum quasi alienigene dicuntur. possidebunt et hereticos ecclesie. qui terre ruficatione et custodiam mandatorum dei perdiderunt. Porro beniamin. id est filius dextre. scilicet populus christianus possidebit galaad. id est iudeos. a quibus transmigrauit. testimonium ad gentes.

Id est illi qui translati sunt uel fuerunt de .x. tribubus a captiuitate. possidebunt omnia regna cananeorum. usque ad sareptam. ubi in uidua quedam pauit heliam.

Aliter. Sarepta. angustia panis uel incendium. Canaan motus uel negociator et humilis. Quando enim transmigratio filiorum israel dimissa occidente littera ueniet ad spiritum uiuificantem mouebit cuncta que legi sunt. et de multis margaritis unam negociabitur humilis et fectus. et in qua fuit tribulatio panis. pastum prestabit. et uicia incendet. Transmigratio enim ierusalem in fuit quedam uisio pacis. nunc toto orbe diffusa est. possidebit ecclesias ueri luminis. et tunc ascendent saluatores apostoli de reliquiis iudeorum electi speculam montis ecclesie. et deponentes iudaicam superbiam. et uniuersorum montium. qui se aduersus dei scientiam erigunt domino regnum parabunt.

intra ligua

Sanctum ionam hebrei affirmant filium fuisse mulieris uidue sareptane. quem helias propheta mortuum suscitauit. matre postea dicente ad eum. Nunc cognoui quia uir dei es tu. et uerbum dei in ore tuo est ueritas. ob hanc causam etiam ipsum puerum sic uocatum. Amathi. amathi enim ueritatem sonat. et ex eo quod uerum helias locutus est ille qui suscitatus est. filius esse dicitur ueritatis. Id de ueritate columba nascitur. quia iona columbam sonat. In condempnationem autem israel ionas ad gentes mittitur. quod niniue agente penitentiam illi in malitia perseuerant. Temporibus quippe ieroboe regis israel qui deo derelicto cum populo suo in samaria ydolis sacrificabant. ionam prophetam fuisse. quartus liber regum indicat. Is cum prophetia illuminante peccatores ciuitatis niniue dei misericordiam consecutos uideret. ne falsa uideretur predicare ad denuntiandum interitum eiusdem ciuitatis ire nolebat. Nam sicut deus ad habraham de impietate sodomorum et gomorreorum locutus est. Clamor sodomorum et gomorreorum peruenit ad me. ita et de niniue dicitur. eo quod ascenderit clamor malitie eius ad eum. et quia sententia dei de sodomis facta minime reuocata est. ita et ionas aduersum niniuem platam sententiam reuocari nolebat: diuine dispensationis ignarus. qui salutem hominum ad se conuertentium magis uult: quam interitum. hoc illi accidit. quod et eliseo helias qui filium sunamitis mulieris mortuum ignorauit. Ideo a conspectu dei ionas fugere se putabat. humanum aliquid passus. dicente dauid. Quo ibo a spiritu tuo. et a facie. et quo. f.

Iona. columba. et dolens. filius amathi. qui fuit de geth. que est in ophyr ad gentium predicationem mittitur. Missus contempnitur. contempnens fugit. fugiens dormit. propter quem periclitatur nauis. sed sors latentem reperit. Cetus abiectum deuorauit. et orante

t

reuomuit. Reiectus predicauit subuersi onem, sed conuersus in penitentia urbis. et salutem gentium inuidet. Gaudet etiam edere uirentis umbraculo. et dolet sub bito arescentis. Cuius sepulcrum in quadam urbicula geth inuiculo demonstratur. Quod est in secundo miliario sephorum, itinere quo pergitur tiberiadem.

Ninive a rege

Cum ionas secundum interpretationem ipsi us figuram christi preferat. non est necesse. ut totum ordinem hystorie. sed alle goriam ad christum uiuaciter referre. sed ea tantum que sine periculo interpretationis sane possunt intelligi. Cum enim sic ait apostolus in primis parentibus sacra mentum christi et ecclesie premissum sit. non omnia que de ipsis patribus dicuntur. ad hoc sacramentum possunt referri.

Et surrexit iona. Nouerat propheta re uelante spiritu. quod penitentia gentium ruina sit iudeorum. et ideo amator pa trie. non tam inuidet niniue quam cu pit perire suam non perire. Sciebat et moyse orante dominum occasionem liberationis israe litarum habuisse. uidebatque prophetas mitti ad iudeos ad penitentiam prouocandos. Balaam etiam diuinum de salute prophetasse iudeorum. Dolet ergo se solum electum. qui mit tatur ad ciuitatem hostium. in ydolorum cultus. et dei contemptus. Sciebat enim quod cum gentes crederent. iuda excecaretur. Timet ergo. ne suo tempore per accusationem sue predicati onis gentibus conuersis. iudei penitus re linquerentur. et ideo. fugit.

Tarsis. secundum iosephum. ciuitas cilicie secundum quod in paralipomenon legitur. locus est in die. hebrei sic putant. mare generaliter tharsis uocari. unde. in spiritu uehementi con teres naues tharsis. id est maris. quod magis con uenit. fugitiuo et timido. ut non certum loci fuge eligeret. sed sufficeret ei quocumque eum mare deferret. Vel secundum quod tharsis con templatio gaudii dicitur. propheta ad gaudium quietis ire festinat. magis uolens se totum tradere theorice. et perfrui pulcritudine et uarietate scientie quod significatur per ioppen que speciosa dicitur quam occasione salutis gentium perire populum dei. ipse secundum quod carne erat

Per fugam prophete. potest figurari huma num genus. quod contemptiens precepta dei ab eius facie recessit. et mundo se tradidit. Sed postea seuiente contra se mundi naufragio compellitur redire ad eum quem

Aliter. Ionas qui columba interpretatur. mittitur ad niniuem. que speciosa di citur. sic christus spiritu sancto plenus. ad mundum qui ex artificio creatoris secundum grecam lin guam cosmos. id est ornatus et pulcher di citur. unde. uidit deus cuncta que fe cerat. et erant ualde bona. Quem christus contempsit. totus mundus ex audit. ut deposita superbia conuertitur per descendentem dei filium. huius ascendit in celum.

Sicut hebreo docti ... medorum subuersa est. regnante apud hebreos iosia. ubi patet illam predicante iona. ex penitentia ueniam meruisse. Sed quia postea ad uomitum redit, ex sententia dei subuersam fuisse.

Sancta dea quam sancte con uolueba...

Et factum

secundum nominatio. scilicet

est uerbum

domini.

christum super quem in specie columbe. quia

nobis dolens. superuenturus in...

ad ionam filium amathi.

spiritus ad filium. ueritas e.

dicens. Surge et uade in

conuersum. ut quem contempsit iudeus. totus reci piat mundus. quia quasi pulcerrima domum fecit

niniuem ciuitatem gran

dis homo. sibi seruituro. quia per superbia ab errauit. ad penitentiam prouocatur.

dem. et predica in ea. quia

ascendit malitia eius co

ram me. Et surrexit ionas

putans quod ira dei uitare possit. in alieno loco si iudeam relinqueret in qua solum prophetandi putabat.

ut fugeret in tharsis a fa

et hoc imitatus est. caym. secundum situm loci.

cie domini. et descendit

portum iudee. in quo usque hodie monstrantur saxa. in quibus andromeda ligata. per se est auxilio li

ioppen. et inuenit nauem

beratam.

euntem in tharsis. et de

in mercedem sublueth omnis. sicut fugitiuus sollicitus quod

dit naulum eis. et descen

tenens tenebras.

dit in eam. ut iret cum eis in tharsis a facie domini.

Nullus typus sine mendacio uer tus est. quam ille quam propheta ex spi rauit. et ueritatis future. in seruis suis. qui quamdam lineas produxit. quia ad iudeos christum dei filium nescientes dicit. uiri ni niue surgent cum generatione ista in iudicio. et condempnabunt eam. quia penitentiam egerunt. in predicatione ione. et ecce plus quam iona hic. Condempnatur carnalis iudeus credente mun do. et niniue agente perit. incredulus perit.

Et factum est silicium. More pro phete multa in spiritu uidens. deuinctis in hec uerba pro rumpit.

Simile in genesi. Clamor sodome. et gemitus gomor re multiplicatus est. et ad caym. Vox sanguinis fra tris tui clamat ad me. de terra.

Mistice. christus assumpta car ne. quodammodo fugiens patriam id est celestia. uenit in tharsis. id est mare huius seculi. in quo clamabat. Pater si potest fieri transeat a me calix iste. ne dampnato populo iudeorum multitudo gentium cre dat. et tamen dilexit populum illum. per electionem patrum. et promissionem ad habraham. ut mereretur di cere. Pater ignosce illis. quia nes ciunt quod faciunt. hac etiam dilectione. in extremo litore. quod pulcerrimum dicebatur. eo quod in iudea erat. non uult col lere panem filiorum. et dare canibus. Sed quia uenerat ad oues israel. dat uectoribus pretium. ut qui perituri sunt populum uult sal uare. saluet accolas maris. et inter tempestates. id est suam passio nem feruentis conuicia subtuentibus in inferno. saluet eos quos quasi in naui dormiens ne gligebat.

corporale

f

Deo adiuvante nichil securius.

Dominus autem misit ventum magnum in ma-

Cum prius omnia essent tranquilla.

ri. et facta est tempestas magna in mari. et

Que predicantem suscepat. Concutiebatur ad correctionem.

navis periclitaba- [illegible] tur conteri. et timuerunt

nautae. et clamaverunt viri ad [illegible]

Arbitrantes navem solito onere pergravari nescientes

suum. et emiserunt vasa que erant in navi

tunc. totum pondus esse fugitivum prophetam. Ut [illegible] eorum transiliret.

in mare. ut alleviaretur ab eis. Et ionas des-

cendit ad interiora navis. et dormiebat sopore

Naturale est unicuique in suo periculo plus de alio quam de se sperare.

gravi. Et accessit ad eum

Qui alios debuit consolari. turbatus tanto discrimine. Securitatis arguit.

gubernator et dixit ei.

Quid tu sopore deprime-

Contra commune periculum communis sit oratio.

ris. Surge invoca deum

tuum. si forte cogitet deus

de nobis. et non pereamus. Et

dixit vir ad collegam suam. Ve-

nite et mittamus sortes.

Id est afflictio.

et sciamus quare hoc malum sit nobis. et mi-

serunt sortes. et cecidit sors super ionam. et

Quem sors indicaverat.

dixerunt ad eum. Indi-

cogunt propria voce confiteri.

ca nobis cuius causa ma-

Quod

lum istud nobis sit. Quod

opus agas. De qua regione. vel

est opus tuum. que terra

de populo cuius civitatis.

tua. vel ex quo populo es tu.

et dixit ad eos. hebreus ego sum. et

Non deos quos cogitis. sed eum qui omnia fecit. et in omnibus potens est. In quo fugio.

Id est. solo quos ignoratis. Et timeo ut servus. et si filius diligo ut filius. De qua fugio. Ad distinctionem maris

dominum deum celi ego timeo qui [illegible] fecit mare. et

aridam. et timuerunt

Id est terram. sed aridam elegantius vocat.

viri timore magno.

Gravis sopor prophete significat hominem portantem sopore erroris. cui non sufficit fugere a facie dei. sed insuper quadam vecordia oblitus ignorat dei iram. et securus dormit. et profundum somnium rauco stertendo nare sonat.

Sepe experti naturam ventorum. et tempestatum. non videntur ex solitis causis fluctus consurgere. quod si esset sorte non quererent auctorem naufragii nec per rem incertam: certum periculum vitare cuperent.

Sub miira brevitate. interrogantur. persona. religio. civitas. ut ex his cognoscatur causa periculi.

Cum constetur. creatorem maris et aride. cur aridam relinquens arbitratur se conditorem maris in mari posse vitare.

Increpando. Cum sit timens dominum. quem tam potentem predicas quomodo putas te eum posse evadere. vel interrogando dicunt. volentes nosse causam fuge. cur relicta terra in mari salutem querat.

fugiebat. Et que sibi salutaria putaverat. vertuntur in perniciem. Nec solum non prodest auxilium hominum his quibus prebetur. sed et prebentes pariter conteruntur. sicut legitur egyptii vastati ab assyriis. quia contra voluntatem dei prebebat auxilium israelitis.

Nescientes veritatem. non ignorant dei providentiam. et sub errore religionis sciunt aliquid esse venerandum. Id est veritatis. ut. Si bonus si malus. intelligunt deum. et se plangantur proprium filium. Super oculos.

Alii turbantur. propheta securus. et tranquillus describitur. ut in interioribus navis placido somno perfruatur. vel potest dici quod conscius fuge et peccati. aliis ignorantibus eum tempestatis. et fluctus esse se tumescentes videre non audet. et dormit. Si consecutivum. sed excessit a ira ut apostoli in passione domini.

Tropologice. Multi sunt qui cum iona navigantes. et habentes proprios deos. ad contemplationem gaudii vere festinant. sed postquam ionas fuit sorte deprehensus. et morte illius mundi sedata tempestas. et mari est tranquillitas reddita. est unus adorabi- tur spirituales victime. labiorum et cordium. quas iuxta litteram in mediis fluctibus non habebant.

fluctibus

Quod mathias sorte eligitur. et hic fugitivus sorte deprehenditur. non agitur virtute sortium. sed voluntate dei. qui sortes regebat incerta. Non tamen hoc exemplo debemus credere. vel in sortibus ex privilegia singulorum non posse facere legem communem. voluntate dei pharao. et nabuchodonosor in dicio somniorum futura cognoscunt. non tamen ideo. sicut somniis est credendum.

Non dixit iudeus sum. quod nomen imposuit populo scissura. x. tribuum a duabus. sed hebreus. quod nomen generale erat tam duabus quam. x. tribubus.

abraham

Alii. Transitor. sic et habraham. et alii patres qui fuerunt peregrini huius mundi

Cum iudicasset se timere dominum. iudicavit et se a facie ipsius domini fugere. et eius precepta non fecisse. Ideo timent viri. quia intelligunt sanctum et sancte gentis virum. et magnum esse quem fugit. sed maiorem eum qui querit. Nec audent tradere. celare non possunt.

torrente.

Desciverunt

Rogant ut ipse sit remedio, qui fuit auctor peccati. Quasi exposuisti causam morbi, indica et sanitatis. Ex tumore maris intelligimus iram Dei contra nos, quia fugitivum recepimus; sed occidemus te, ut hanc iram mitigemus? Cum tu cultor Dei sis, tuum est imperare quid opus sit facto. Nostrum est manum adhibere, ut sic adversa ira Dei, cesset mare.

Aliter. Hii venti, hii fluctus ad Christum et ad ecclesiam persequentes referuntur, vel ad apostolos suscitantes, qui eum in passione deserentes in fluctibus turbantur. Dicit quoque Christus: Illa videt me mundus vobiscum ad contemplationem gaudii navigare, ut ubi ego sum et vos sitis. Id circo fremunt. Me cupit devorare, ut vos pariter occidat; nec intelligit quod velut in hamo escam capit, ut mea morte moriatur. Tollite me et mittite in mare, et tempestas que propter me est, vos sevit, me moriente sedabitur. Non est nostrum post mortem arripere, sed illatam ab alio libenter excipere, nisi in castitas fidei persequatur.

Prolata est a se sententia, tamen in cultores Dei non audent manus mittere. Ideo laborabant redire ad terram, malentes perire quam sanguinem fundere.

Aliter. Remigant alii, qui putant absque sacramento eius qui passurus erat posse navem de periculo liberare, cum Ione submersio navis sit revelatio.

Aliter. Ante passionem Christi errores et diversa dogmata, quasi contrarii fluctus, turbabant naviculam ecclesie et totum humanum genus. Sed post passionem est tranquillitas fidei, pax orbis, conversio ad Deum, omnia secura. Ita post precipitationem Ione mare stat a fervore suo.

Quod suscepimus, quod mare sevit, quod sorte deprehendimus, quod ipse indicat quid de se fieri debeat: opus est tue voluntatis. Unde Salvator in psalmo: Deus, ut facerem voluntatem tuam volui.

Mare quod absente Iona tranquillatur, iam desideratam assequuntur, venit, gaudet et confovet, et ex gaudio tranquillitatem reddit.

et dixerunt ad eum.

Quid hoc fecisti? Cognoverunt enim viri quod a facie Domini fugeret, quia indicaverat eis. Et dixerunt: Quid faciemus tibi, et (scilicet de facto) cessabit mare a nobis? (scilicet causa quare hoc querebant) Quia mare ibat et intumescebat (scilicet dum migrabant naute, angustius fiebat, ostendens sacramentum non posse differri. Scilicet maior querit) super eos. Et dixit ad eos: Tollite me (tempestas me perdere, ut mea morte vivatis) et mittite in mare, et cessabit mare a vobis. (scilicet ignoro in meam penam elementa turbari; si sensero tempestatem, vos recipientes esset tranquillitatem) Scio enim ego quoniam propter me hec tempestas grandis (scilicet qui me recepistis) hec super vos. Et remigaverunt viri ut reverterentur ad aridam, et non valebant, quia mare ibat et intumescebat super eos. Et clamaverunt ad Dominum et dixerunt: (Scientes mortem peccati peiorem esse quam vite, ex magna fide pro anima alterius precantur) Sumus, Domine, ne pereamus (cum ipsi persequantur) in anima viri istius, et ne des super nos sanguinem innocentem, quia tu Domine sicut (scilicet tempestatem) voluisti fecisti. Et tulerunt (sed eum honore et obsequio portant; scilicet Christum; scilicet repugnantem) Ionam et miserunt (sed manu voluntati Dei prebentem) in mare, et stetit mare a fervore suo. Et timuerunt viri timore (scilicet ex tota anima et toto corde et tota mente) magno Dominum, et immola-

Fugitivus deprehensus nisi dissimulat, non negat, sed confessus culpam libenter assumit penam, malens ex suo peccato solus perire quam alii secum peccent et pereant. Instruitur etiam per salutem et conversionem nautarum, magnam nimirum multitudinem simul in confessione posse salvari.

Contestantur Deum ut quod facturi sunt non imputetur sibi ad culpam, quasi dicant: Nolumus interficere tuum prophetam, sed ipse confessus est iram tuam, et tempestas tua eum arguit, voluntas tua manibus nostris expletur. Simile quid facit et dicit Pilatus, cum lavans manus ait: Mundus ego sum a sanguine iusti huius. Nolunt gentes perire Christum innocentem testantur, et Iudei dicunt: Sanguis eius super nos et super filios nostros.

Ante passionem timentes clamabant ad deos suos. Post passionem suam timent Dominum venerando et colendo, et immolant hostias quas iuxta litteram in fluctibus non habebant, sed sacrificium spiritus contribulati, et vovent vota se amplius a Deo non recessuros, contenti ex fuga tempestatis. Ubi prophete vera fuisse.

hostias domino et vove- *(hostias domino et voverunt)*
runt

Timore et in effectu scripture ut per eam suscipi-

uerunt uota. Et preparauit dominus

piat. sed cum ille gaudent in deuoratione. Tamen lugent in uomitu.

piscem grandem ut deglutiret ionam. Et erat ionas in uentre piscis tribus diebus et tribus noctibus. Et o-

Postquam se sospitem sensit in utero ceti. convertitur ad orandum misericordiam dei.

rauit ionas ad dominum de utero piscis et dixit. Clamaui ad

Christus inter mortuos liber. in inferno viuens clamat. Non derelinques animam meam in inferno. Nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.

dominum de tribulatione mea. et exaudiuit

scilicet de utero ceti. qui pro magnitudine sua instar obtinet inferni.

me de uentre inferi. clamaui et exaudisti

Christus. per has tres est corda.

ti uocem meam.

Proiecisti me in profundum

scilicet inferno. pro quo in euangelio. in corde terre. Sicut enim cor animalis in medio est. sic infernus in medio terre

dum in corde maris.

et flumen circumdedit me.

esse perhibetur.

Omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt. Et ego dixi. abiectus sum a conspectu oculorum tuorum.

quamuis abiectus tempore.

Veruntamen

In profundo maris positus. Propheta alibi sanctum alibi est.

rursus uidebo templum sanctum tuum. Circumdederunt me aque usque ad animam meam abyssus uallauit me. pelagus operuit caput meum. ad extrema

Sicut ionas per hoc quod fuit tribus diebus et tribus noctibus in uentre ceti. indicat passionem. sic et oratio eius typus est orationis Christi.

Qui credit tres pueros. ita incendio liberatos ut nec uestimenta eorum odor ignis attingeret. non debet dubitare de salute ione in uentre ceti.

Iuxta anagogen. in corde maris. id est in mediis temptationibus se esse commemorat. et cum inter amaras aquas temptatus iuxta omnia absque peccato non sentit amaritudinem aquarum. sed circumdatus et refocillatus est dulcedine fluminis. qui letificat ciuitatem dei.

Aque mundi. que uiuentium secum trahunt corpus fouent. sed animam occidunt. que tamen Christo nocere non potuerunt. qui non ne- cessitate. sed uolu[…]tate susceperat.

Hystoria patet. quod ionas uenerit usque ad profunda tartarum. quibus cum uectibus et columpnis. dei uoluntate terre globus sustentatur.

Vel ab initio cum conderet. Vel iuxta naues fecit uenire. ut precipitem susciperet. et pro morte habitaculum preberet. ut qui in naue iratum senserat. deum. in morte sentiret propicium.

Sicut fuit ionas tribus diebus et tribus noctibus in uentre ceti. sic erit filius hominis tribus diebus et tribus noctibus in corde terre.

Vicunt quidam in parasceue. cum sole fugiente a .vi. hora. usque ad uesperam nona. nox successit diei. duas noctes et dies ibi computatas: usque ad mane sabbati. et apposito sabbato cum nocte sequenti. tres dies et noctes computant. Alii intelligunt sine dochicos. id est a parte totum.

Dum uiderem immanem belluam rictus aptos. recordatus sum dei. et clamaui. Vel in aquis cedentibus clamore locum inuenientem. Vel solo cordis affectu.

Quantum ad ionam. patet quod clausus aluo in medio maris fuit. Saluator in carne apparens habitationem huius terre tempestatibus plene expertus est. Que ad comparationem celestis habitationis mare et tempestas dicitur. Vnde infixus sum in limo profundi. Veni in altitudinem maris et tempestas demersit me.

In persona ione patet hec ad litteram facta. In Christo omnis temptatio sine peccato. qui dei uoluntate non necessitate cogitur. non opprimens. sed transiens fuit. quando eos mirens amisit. ut qui in ea periclitari solebant per ipsum uniuersi liberarentur.

Qui formam serui accepit fragilitate hominis contractus tamen quia clamans in passione exaudiretur. dixi. Qui lux de lumine lumen erat. homo factus: abiectus sum. ut per hoc humanum genus ad te reducerem.

Hoc ione contigit. uel optauit. uel confidenter. quod prophetico spiritu. hoc futurum contemplabatur. Christo autem conuenit iuxta quod legitur. Pater clarifica me. apud te claritate. quam habui antequam mundus fieret. Sicut templum patris est filius. ita templum filii est pater. de quo ipse dicit. Ego a patre exiui et ueni in mundum.

Abyssus. sed accipiuntur demonie fortitudines. Vel contrarias dedit ire potestates. ad quas in euangelio rogant demones ne cogantur ire.

Fi. *(filii)* · in inferno

Vall. In christo hominem principale. et quasi capud fuit anima. que descendit ad inferiora loca. vel animae hominum sub diaboli potestate retinebantur. Isti sunt vectes qui prohibent animas ab inferis exire. hos vectes frangit dominus. et eos qui clausi tenebantur. liberat.

Hoc effectu bladientes. quia omnium omnisi dominus beneficii magnitudinem sibi facit proprium.

Hec sunt convenientia. domini dicentis. Tristis est anima mea usque ad mortem. Iohannes. Pater in manus tuas commendo spiritum meum.

Defecto in tribulatione dei memor fuit. ut de extremo maris oratio ad celum scandat. et veniat ad templum sanctum. id est in quo eterna beatitudine fruetur. Petrus autem qui pontifex. ut oratio sua ascendat ad dominum. ut in corpore suo ipse liberatur.

Cum omnia sint vanitas omnis ex necessitate faciunt vanitatem. sed non omnes custodiunt. quia thesauriz. et diligunt que faciunt. ideo quasi toti humano generi misericordiam denegat.

In passione nos commendavit patri. ut non preter aliquis de his qui sibi erant dati pro salute omnium promisit. ne faciant eum fida omni. mundi similes ut offerat patri.

Precepit terre. abissis. et inferno. ut reddant vestituat salvatorem. ut mortuus secum plurimos educat. quos mortis vinculis retinebantur.

Non dicit ipse quare sic fecisti quod precepetum. sufficit ad correctionem naufragii devoratio. ut quam impietatem non senserat. sentiat dominum liberantem.

Hoc totum quod iubet. quod non obedit. quod si vult quod rex velle cogitet quod secundo patris voluntatem exequitur. christo convenit ex forma servi.

Alles. Christus post resurrectionem. Christus surge dicit. et predicare. qui mittit apostolos ad baptizandos homines in nomine patris. et filii. et spiritus sancti. hoc est. trium dierum. hoc tu sacramentum humane salutis via unius diei id est unius dei confessione perficitur. Iona. i. et in apostolis predicante. qui dixit. Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.

Tam ampla erat niniue. ut vix posset circuiri itinere trium dierum. et ille memor precepti et sui naufragii iter trium dierum festinatione unius diei complevit. Vel dicitur

montium descendi. terre vectes circumcluserunt me in eternum. Et sublevabis de corruptione vitam meam. domine deus meus. Cum angustiaretur in me anima mea domini recordatus sum. ut veniat ad te oratio mea. ad templum sanctum tuum. Qui custodiunt vanitates frustra misericordiam suam derelinquent. Ego autem in voce laudis immolabo tibi. hostia. quecumque vovi reddam pro salute domino. Et dixit dominus pisci. et evomuit ionam in aridam.

Et factum est verbum domini ad ionam secundo dicens. Surge et vade in niniuen civitatem magnam. et predica in ea predicationem quam ego loquor ad te. Sine mora obediens. sicut apostolos.

Et surrexit ionas. et abiit in niniuem iuxta verbum domini. Et niniue erat civitas magna itinere trium dierum. Et cepit ionas introire

Deus natura misericors paratus est. ut salvet per clementiam. quos salvare non potest per iustitiam. sed nos misericordiam se offerentem nostro vitio derelinquimus. Et nota quod propheta in ventre ceti sui periculi oblitus. de natura rerum generali sententia philosophatur.

Iudei dum servant traditiones hominum. mandata dei. quod semper eorum misertus fuerat derelinquunt.

Ipse ante passionem quodam [illegible] fugerat obedire deo dicens. Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. et iterum. Pater si possibile est. transeat a me calix. Sed post resurrectionem perfidos relinquens. sponte predicat mundo quod fuerat imperatum ante passionem.

Non dixit tribus diebus et tribus noctibus. vel uno die et nocte. sed absolute dierum. et die ut ostenderet in misterio trinitatis. et confessione unius dei. nichil esse tenebrosum.

4

civitatem itinere diei unius. Et clamavit et dixit. Adhuc quadraginta dies et Ninive subvertetur. Et crediderunt viri ninivite in deo. et predicaverunt ieiunium. et vestiti sunt saccis a maiore usque ad minorem. Et pervenit verbum ad regem Ninive. et surrexit de solio suo. et abiecit vestimentum suum a se. et indutus est sacco. et sedit in cinere. et clamavit et dixit. In Ninive ex ore regis et principum eius dicens. Homines et iumenta. et boves. et pecora non gustent quicquam nec pascantur. et aquam non bibant. et operiantur saccis homines et iumenta. et clamant ad dominum in fortitudine. et convertatur vir a via sua mala. et ab iniquitate. que est in manibus eorum. Quis scit si convertatur et ignoscat deus. et revertatur a furore ire sue. et non peribimus. Et vidit deus opera eorum. quia conversi sunt de via sua mala. et misertus est deus super malitiam quam locutus est. ut faceret eis

Interlinear glosses: Christus stans in templo clamat. Quicumque sitit veniat et bibat. Osee: si sermo Christi, quia de magnis agit clamor dicitur. — Spiritum credit. cui circumcisio infidelis remanet. — Gentium homines in Christum. In ea tem(pore) Christi. — Saccus et ieiunium arma sunt penitentium. — Quia nullus sine peccato. — unius diei. — Humiliavit se deponens altitudinem potentie et eloquentie. — penitentie. — Sterilitas mali. — Sordibus non sensibus. — Homines et iumenta salvabit domine. — prudentes. — simplices. — rationales. — Stulti. — lugubri habitu et cinere et tristicia, que metaphorice saccus dicitur. — ad deum. — que ex se. — In dictis in cogitatione sed et opere. — conversus. — sic. — que iam pene cepit effundere. — Deo converso. — afflictione.

Non est propheta descendens de prescientia dei. Non omnia sicut sunt ita permanent. sed est comminatio ad correctionem proponens iustam ultionem sed presentia peccata ninivitarum.

Qui offenderant deum luxu et ambitione eorum damnatione placant. Per que prius offenderant. prius ieiunium. quod de eo in occulto offertur deo. saccus quod exterius hominibus exhibetur.

Nectit Ninive, id est civitas est. Civitas est ninive que mala erat. et bona edificata que stetit stantibus menibus et domibus eversa est civitas in pravitatis id est moribus et quamvis non sit factum quod illi homines timuerint et Ionas propheta ante sciverit factum est tamen quod fuerat deo precipiente prediccium.

Et tota ninivitis et cotidie prophetis dicitur comminatur deus ut agant penitentiam. Qui si conversi fuerint ipse quoque convertit sententiam et per gratiam mutatur.

que infra partem civitatis tantum predicavit et statim sermo predicationis ad reliquas pervenit.

Quadragenarius convenit peccatoribus ad penitentiam et ieiunium et orationem et saccum et lacrimas et deprecandi perseverantiam. hoc numero moyses et helias et ipse christus ieiunaverunt. hic numerus nobis indicitur ad preparandas nostras animas adventui corporis christi.

Pulcher ordo. Precepit deus propheta. propheta predicat civitati. Prius viri credunt. illis predicantibus ieiunium. omnis etas sacco induitur. Viri non saccum sed ieiunium tantum predicant. sed illi quibus penitentia precepta est ieiunio saccum addunt. ut inanis venter et luctuosus habitus deum fortius deprecetur.

Et pervenit verbum. Electis infirmis et ignobilibus mundi tandem ad philosophos et potentes qui mundum regere videbantur pervenit verbum Christi. Prius petrus piscator intrat deinde Cyprianus prius idolatra tandem credit et factus assertor veritatis post auditum sermonem Ione. Cartaginenses ad penitentiam vocat. et Christum publice predicabat. Ecce rex ninive de solio surgit purpuram sacco. argenta luto. mundicias sordibus commutat. Difficile est potentes et eloquentes in mundo ad christi humilitatem converti.

Clamavit dicens. in ninive quod erat constitutum ex ore regis et principum eius. Vel hoc predicatum est in ninive a rege et ab omnibus maioribus eius.

Sub ambiguitate dicitur. ut dum homines dubii de salute fortius agant penitentiam et deum magis ad misericordiam provocent. vivit.

Non audiunt verba que iste sepe solebat predicare. faciens omnia quecumque dixerit deus. Sed opera conspexit. quia maluit vitam quam mortem peccatoris. Videns mutata opera libenter mutat sententiam. Vel dicamus quod perseveravit in proposito. a principio volens misereri. Non enim punire volebat qui comminabatur.

Dolere ionas, id est dolens tristis. Vel punitus est

t

iiij.

est et non fecit. Et afflictus est ionas afflictione magna. et iratus est. et oravit ad dominum et dixit. Obsecro domine. numquid non hoc est. verbum meum. cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc preoccupavi ut fugerem in tharsis. Scio enim quia tu deus clemens et misericors es: patiens. et multe miserationis et ignoscens super malitia. Et nunc domine tolle queso animam meam quia melior est michi mors quam vita. Et dixit dominus. Putas ne bene iratus es tu. Et egressus est ionas de civitate. et sedit contra orientem civitatis et sibimet fecit umbraculum ibi. et sedebat subter illud in umbra donec videret quid accideret civitati. Et preparavit dominus deus ederam. et ascendit super caput ione ut esset umbra super caput eius. et protegeret eum. laboraverat enim et letatus est ionas super edera. leticia magna. Et preparavit

(interlinear glosses: Tristis est anima mea usque ad mortem. et trex. In manus tuas commendo spiritum meum. — Quia video multitudinem gentium israhelis salvare non potui. moriar. et totus mundus salvabitur. — mundi. — quia certe de ninivitis. cum eo nullus habitare poterit. — more scripture humanos deos assignat affectus. — subito nata dei virtute. — i. Xpm)

Et afflictus est. i. contristatus quod gentium multitudo salvatur. Sed quod videt gentem suam perire. et se de tanto numero prophetarum electum qui per salutem aliorum ruinam populi sui nuntiaret. Iam quidam etiam de salute israhelis desperatis. sic dominus flevit super ierusalem. et noluit panem filiorum mittere canibus. Apostoli quoque primum predicant israheli. Paulus etiam optat anathema esse pro fratribus suis.

Sciebam te misericordem. et hoc esse facturum. nolui nuntiare truculentum. sed nolui fugere in tharsis. i. vacare contemplationi. et in mare huius seculi. quiete et otio perfrui. Dimisi domum meam egressus de tuo sinu. Si dicerem te innocentem et misericordem. nullus ageret penitentiam. Si crudelem iudicem sciebam hoc non esse tue nature. In hoc ergo ambiguo. malui fugere. quam vel penitentes lenitate decipere. vel dure predicare quod non erat. Tolle igitur animam.

Propheta tristatus. vult mori ne conversa multitudine gentium. israhel pereat in eternum.

Ionas. i. columba. vel dolens. egreditur de civitate. quam edificavit cain. et habitat contra orientem. unde sol oritur et ibi est in tabernaculo suo. labentia atque tempora expectat. contemplatus quid civitati mundi eveniat. Cum quam minime salvetur peruligentem i. crescit. tareret cucurbita. et verus oriens manifestaretur. Ionas erat sub umbraculo. quia nondum erat apta veritas.

Cucurbita. vel edera genus est virgultorum arbuscule. lata habentis folia. et densissimam umbram sustinentis. que per terram serpit. et sine adminiculis quibus innitatur. altiora non appetit. Sed hanc preparavit deus. ut sine aliquibus sustentaculis in altum subito consurgens. umbraculum preberet propheta. Ina ostensa dei iterum est. huic edere. vel cucurbite. comparatur israhel. qui quondam sub umbra sua protegit ionam. i. Xpm conversationem gentium postulantem. nec pravam leticiam tribuit ei. faciens umbraculum. potius quam domum. habens tectorum imaginem. non habens fundamenta.

tus est usque ad mortem. quia ne periret populus videorum quantum ipse fuit multa perpessus est. laboriosus propheta in peregrinatione. et naufragio pregravatus.

Victurus se iuste voluisse fugere quodam modo: et iusticia arguit deum. Querelas ergo suas obsecrationis exordio temperat. Quod enim ait. obsecro blandientis affectu legendum est. pro quo in hebreo legitur. anna que est interiectio blandientis.

Non ait male iratus es ne videatur reprehendere contristatum. sed nec bene iratus es. ne sue sententie contrairet. sed interrogat ipsum iratum. ut vel causas ire respondeat. vel si ille tacuerit. verum dei iudicium eius silentio comprobetur.

Sedet tamquam iudex. vel amaritudine sua contractus.

In hebreo. cicion legitur. pro cucurbita. que cito surgit. et cito arescit. Comparatur israheli. parvas radices mittentem in terram. et conantem ut in altum sustolatur. Sed altitudinem cedrorum dei. i. habitantium non equanti.

Que autem quam oriretur sol uiuere uidebatur. sed surgente christo desertum est umbraculum ab auxilio dei. et omnem uigorem perdidit.

In baptismate. ut in lauacro recipiat humorem quem in negatione perdiderat. Unde. petrus credentibus iudeis loquitur. Penitentiam agite. et baptizetur unusquisque uestrum. et accipietis donum spiritus sancti.

Christum. qui dicit. ego sum uermis. et non homo.

deus uermem. et percus-
Iudeam.
sit ederam. et exaruit. et
Quia.
cum ortus fuisset sol. pre-
luce discussisse se tenebre infidelitatis.
pit dominus uento calido. et
urenti. et percussit sol super
Celi i. Israhele.
capud ione. et estuabat
et petiit anime sue ut mo-
reretur. et dixit. Melius est michi mori quam
Christum.
uiuere. Et dixit dominus ad ionam. Putas ne
Christianam.
bene irasceris tu super ederem. et dixit christus.
Bene irascor ego usque ad mortem. et dixit.
Pater. Fili. Iudeis dampnatis.
dominus. Tu doles super edera in qua non la-
ante aduentum christi. Fili. tempore
borasti. neque fecisti ut cresceret. que sub una
Cum occidunt ei sol iustitie.
nocte nata est. et una nocte periit. et ego non
Per quam signatur ecclesia. in qua maior est numerus. quam xii. tribuum
parcam niniue ciuitati magne. in qua sunt
israhel.
plus quam. c.xx. milia
hominum. qui nesci-
unt. quid sit inter dexteram
Infinitus numerus
et sinistram suam. et iumen-
irrationabilium.
ta multa.

Potest hoc intelligi de etate lactentium. qui innocens et simplex. et cum tantus sit numerus paruulorum. patet quod magna esset multitudo prouectioris etatis. Vel cum niniue sit magna urbs. et in domo magna sunt uasa. non solum aurea. sed et fictilia. potest dici. quod erant plurima multitudo qui ante acceptam penitentiam ignorabat quid esset inter bonum et malum.

Unde. in osee. Adducet dominus urentem uentum. de deserto ascendentem. et siccabit uenas eius. et desolabit fontem eius.

Quidam uermem. et uentum urentem. romanos intelligunt. qui post resurrectionem christi israhel deleuerunt.

Supra niniuitis penitentibus. et saluatis simulque interrogatus propheta nichil respondit. Sed interrogationem dei. silentio comprobauit. sciens eum deum clementem et ignoscentem malicie. de salute gentium non dolebat. Sed hic quia insiccata cucurbita atque israhel. et celi distinctione. interrogatus est. Bene irasceris tu super ederam confidenter dicit. bene contristor ego usque ad mortem. Non enim sic uolui saluare alios. ut perirent alii. non sic lucrari alienos. ut meos perdere. Sic christus plangit ierusalem usque ad mortem. et fleuit eam. sed iudeorum. ut moriantur negantes. et resurgant. dei filium confitentes.

Quantum in templo gentium. non in israhel confidenter loquitur. Ecce tot annis seruio tibi. et numquam dedisti michi edum. Sed hunc qui deuorauit substantiam cum meretricibus. occidisti uitulum saginatum. Qui non confirmatur in hoc sed audit. omnia mea tua sunt. Epulari autem oportebat pro reuersione fratris per gentibus siquidem preciosus sanguis christi effusus est. et ipsum ad inferos descendit. ut populus ille celos ascenderet. Nullus tantus labor fuit pro israel. Unde. et ipsum tantio ri fratri inuidet.

Explicit Jona.

Temporibus ioathe. achaz. et ezechie regum iuda. micheam prophetam ad hanc prophetiam spiritu sancto repletum fuisse. lectio ipsa demonstrat. Sed de supradicto numero regum ioatham. et ezechiam deo ob religionem placuisse historia. quarti libri regum. et secundi paralipomenon indicant. Achaz uero relicto deo. ydola samarie quibus etiam filios suos in sacrificium igni concremandos obtulerat. coluisse constat. Quamobrem. deus samariam que regebat israhel. et iuda. memoratorum simulacrorum superstitione fefellerat increpans indignationem suam in eam perpessimam. comminatus est. propheta et israhel prauaricatorum et principibus eius. qui eumdem prophetam fallaci suasione ad colenda ydola compulerant. ubi sibi in sequentibus captiuitatem. et interitum ad futuram denuntiauit.

Sermo dei. qui semper ad prophetas descendit. fit et ad micheam. qui interpretatur humilitas. scilicet ad micheam demorasthi. qui usque hodie iuxta eleutheropolim. urbem palestine uiculus est. et interpretatur heres. pulchre autem humilitas. scilicet que inter uiuentes scripta est. de spe hereditatis dei nascitur. hic humilitas non intelligitur. que uenit de conscientia pecca-

i qua maior numerus

t tor. sed que int uirtutes ponitur. Unde dicitur. humiliamini sub potenti manu dei. et qui se humiliauerit exaltabitur. et dominus. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Quod quidem apud nos notum est et quasi ad utentis auspicium imponitur [...] uocabula uerbi gratia Uictoris castus pius probi. et appellatiua. trahuntur in propria. sic et apud hebreos. Micheas. et abdias. et zacharias. et cetera que similia. ex uirtutum uocabulo libris apparentibus imposita sunt.

Micheas. secundum hebraicam ueritatem sextus est. Unde quasi in corde uoluminis positus debet profunda continere misteria.

Argumentum. Micheas demorasti cohe[res] et uastationem adnuntiat filie latro[nis]. et obsidionem ponit contra eum. qui maxillam percusserit iudeus. iudicis.

Mistice. per samariam hereses per ierusalem ecclesia signatur. Samaria enim fecit sibi. de proprio sensu uitulos aureos. pulcros in superficie. sed uitales spiritus non habentes. et hoc in domo dei quod interpretatur bethel. Non enim reciperet ierusalem deos [...] de scripturis. et in domo dei fabricati sunt. et quamuis conciliabula sua uocentur bethel tamen post fabricationem idolorum in bethel. sed domus ydoli iure inuocantur.

Mistice locus dei. uel filius in quo est pater. uel sancti in quibus habitat deus. hec loca que habent deum hospitem sursum cum christo sunt posita. ab his descendit ad illos docendos qui eum in monte audire non possunt. et conteret superbos in mundo et mollies. id est altos intellectibus ad illius pauebunt presentiam. et ualles id est aliis corporibus depresse. a timore eius. quicquid diuinum habuerint. expellent. et ita fluent sicut aque per preceps.

Deus cuius natura clementia est causa nostri cogetur sumere personam crudelitatis. cuius descensio est maiestatis ad inferiora decursus.

Et quod dominus terribilis ueniet ad mouendos montes et ualles resoluendas est propter impietatem iacob. id est conciliabula hereticorum qui dicunt se custodes mandatorum dei et confessores eius nominis.

Cum per samariam ecclesia hereticorum a deo separata soleat intelligi. minatur destructionem eius ut christi ecclesia plantari possit. melius est enim subuerti inutilem ciuitatem. et lapides quibus extructa fuerat. in preceps detrahi quam in mala edificatione manere. cum

hoc est. / quod erat in principio. / ¶ uerbum / proprio. apud deum. / patris. / domini / quod factum / interpretatur humili- / ctum est ad micheam / tatis. / id est hereditas. / morastitem in diebus

ioatham. achaz. eze-

chie regum iuda. quod / spiritaliter. / uidit super samariam / hoc. / et corde. / et ierusalem. Audite po- / ecclesie totius orbis. / Et reuim quibus ex-

puli omnes. et atten- / tirpata sunt dogmata hereticorum. / et omnis qui terram

dat terra et plenitudo

eius. Et sit dominus deus uobis / uel testificans. / et alium de ... / in testem. dominus de tem- / de ecclesia. uel filio qui est templum patris.

plo suo sancto. Quia / pater. / euocatus.

ecce dominus egredietur / de mala ad iudicia.

de loco suo. et descendet et calcabit super / pauentes aduentum dei. / etiam sanctiores. / humiliati. / a malo cessantes. / principes.

excelsa terre. et consumentur montes subtus / sanitate corporis et sensus. / ut auferat omnis duritia. / populi. / ut nichil mali lateat in eis. / secundum sustinere non potest.

eum et ualles scindentur sicut cera a facie ig- / deus noster ignis consumens est.

nis Sicut aque que

decurrunt in preceps. / x tribuum et duarum que dominum negauerunt.

In scelere iacob omne / hoc est causa malorum. / quia delicte iude [...] / x tribuum.

istud et in peccatis domus israel. Quod scelus iacob / id est ydolatra que in illa metropoli ... / propter peccata eorum quod dominum ... / x tribuum. / de iuda. / in regno duarum

nonne samaria. et que excelsa iude. non

Dati. humili. et confidenti [...] fit reuelatio. et de peruersis dogmatibus. et de ecclesia. si aliqua peccata contineat. miserit.

Sub ozia ceperunt prophetare. osee ioel. ysaias. Sub ioathan filio ozie incipit prophetare micheas prophetat. et sub achaz. et sub ezechia. sub quo x tribus captiuate sunt ab assyriis. et quia primum samaria metropolis x tribuum captiuata est. deinde ierusalem propheta imponitur titulus primo de samaria. secundo de ierusalem.

Audite audientes audiant catholici. sub [...] etiam attendant et sibi caueant heretici uel isti. uel isti patiantur que sermo dei postea comminatur.

O samaria et ierusalem intelligere. et attende dominum de templo sancto suo nobis testificantem et predicantem que uentura sunt.

et conteret potentes.

e

eses in terra cornis / umerant

Potest intelligi quod propter scelera iudeorum dominus egressus de celis passionem et humanitatem relicto doctorum deserta, et venit super humiles de gentibus qui ex humanitate excelsi vocantur. Et commovet montes, id est dogmata philosophorum et vere humiles construuntur in adventu salvatoris bona contrici one.

Tanta subversio urbis erit ut non solum edificia corruant, sed etiam fundamenta usque ad extremum lapidem effodiantur. dogmata.

Victa culpa et pena samarie qua israel similiter peccavit, et similiter punienda erat. Propheta sub persona dei plangentis affectum induit.

Hunc planctum et dolorem meum ne nuntietis in geth que est una de quinque urbibus palestine, ne inimici audita destructione iudeorum letentur.

Ubi transisset a vobis habitatio saphir, que interpretatur pulcra, quia samaria in pulcro et sublimi loco sita est, vel dicitur sic ...

Tribu iuda ierusalem fecit excelsa idolorum. Ecclesia in qua multa divina. Celsitudi

ne ierusalem? Et ponam

la, id est hereticorum. Qui ut redigantur

samariam quasi acervum

tumulos ut malum edificium ruat, et

lapidum in agro

bonum surgat.

cum plantatur vinea.

Ecclesia que sita in montibus.

Et detraham in vallem

quibus videbantur sibi celare mysteria falsa et firma hereticorum

lapides eius, et funda

menta eius revelabo.

Dogmata artifici sermone composita.

Et omnia sculptilia eius concidentur. Et

omnes divitie quas divisi reges in eo comportaverunt per ignem ad nichilum redigentur.

opes quas ex fornicatione sibi reddi putabant.

omnes mercedes eius comburentur igni.

Heresis quas sibi fornicaverunt et in quibus confidebant.

Et omnia idola eius ponam in perditionem

Quas putabant sibi reddi pro ydolatria. Arte fornicationis. Hinc ista.

quia de mercedibus meretricis congregata sunt

opes et multiplex super lex que in fornicatione idolorum congregata fuerint. In nichilum.

et usque ad mercedem meretricis revertentur

Plangere atque lugebit hoc samaria ibi discalciata et nuda.

Super hoc plangam

Hereticorum. Planget samaria, scilicet heretici eius cognoscentis errorem suum.

et ululabo. Et

in tribubus.

vadam spoliatus et nudus; faciam planctum velud draconum et luctum velut

Hereticorum qui tales erant.

Sicut samaria

struthionum. Quia desperata est plaga

subversa est ab assyriis, ita iuda et ierusalem a samarie. Errore suo la

ga eius, quia venit

a caldeis subvertentur.

Samaria et ecclesia voluit introducere.

usque ad iudam. Tetigit

portam populi mei usque ad ierusalem. In

Si non condolet, oratur heretici

geth nolite annuntiare lacrimis eius

lacrimas, sed dissimulare flectum. In domo corruente. Cinere inimicorum.

ne ploretis. In domo pulveris pulvere

ruinarum

vos conspergite. Et

Israel ne inimicus audiat vocem tuam. In captivitate.

transite vobis habitatio

---

eius revelata fuerint mysteria in quibus firma et fundata videbantur. Et ydola pulcro sermone composita a nimis fuerunt ecclesie concisa. Tunc

Sicut samaria prius adorauit vitulos prius deserunt venientibus assyriis.

ibi poterit vinea domini plantari et gloria et divitie quas de errore videbantur habere igne dei in nichilum redigentur. Et sic vel

lugentes errorem suum et in se versi plangent in quibus prius fornicantes letabantur et exponent de pedibus que prius mortiferum habebant. Et vestimenta fornicationis proicient ut ab his nudi Christi vestimenta suscipiant, et plangent de hoc quod fuerunt sub dracone qui capitis hamo inectum lugebit. Et quos in errore genuerunt, sic strutio vitulis calcandos relinquit. Ideo samaria ita lugebit. Quia sermone dei placata errorem cognoscet. Quia iterum usque ad portas, id est ad aures iude venit, sed in mediam civitatem intrare non potuit ut recederet ab ecclesia dei, quia fidelem populum pervertere non potuit.

Opes et multiplex super lex que in fornicatione ydolorum congregata fuerant fornicantes, ducentur ad aliam civitatem, sive meretricem, id est niniven, ut sicut in terra sua fornicati sunt cum ydolis quas fecerant, sic vadant ad aliam terram ydolorum et fornicationis, id est assyrios.

Sicut draco victus ab elefanto sibilat, et sicut strutio immemor ovorum relinquit in arena fetus suos calcandos pedibus bestiarum, sicut in iob legitur, ita ego dispoliatus a filiis et nudus incedam. Et hoc ideo quia plaga [illegible] et pena samarie veniet usque ad iudam et usque ad portam urbis ierusalem.

Aliter. Geth torcular. Putant aliter heretici sede iuxta domini vinum vitale exprimere, unde extolluntur in superbiam. Ait: Vos qui estis in torcularibus et non domini sed sodomorum vinum bibitis, nolite extolli, sed relicto hoc torculari humiliamini sub deo, quod si etiam vinum nostrum pro catholicos exercitati fuerint ne doleatis, sed domus estis in domo pulveris, id est hereticorum que super harenam edificantur, conspergite

b

vos pulsi sunt penitentie. et intelligentes vos captos esse. a viciis transire ad virtutes quia videbamini vobis pulcri in prima habitatione que iam est confusa pro ignominia quam ecclesie inferebatis. Que ecclesia iam non habitans in exitu vestrorum dogmatum et vitiorum iam non est egressa de terminis divinarum scripturarum. et ipsa accipiet planctum. quia dolet vos vicina vestre in heresi in qua videmini similes et vicini vere ecclesie que stat in firma fide. que etiam dum vos plangit infirmata est. in bonum sibi. et repleta amaritudine pro vestro casu. Que contigit per dominum ordinantem malum infidelitatis. non intra portas ierusalem quas custodiunt apostoli. sed in hereticis qui versantur ante portas ierusalem ut egredientes occidant. quod etiam faciunt tumultu et confusi sonitu ut occidant vagantes et habitantes in lachis que interpretatur ambulatio. quia omni vento doctrine moventur per quos quasi per portam intravit impietas ad ecclesiam. et quia ipsum a deo separant iusto iudicio dat deus. vel diabolus emissarios. id est demones ut eis dominentur qui sunt domus mendacii et deceptionis. sed ego adducam heredem. id est fideles qui possideant domos vestras o heretici et hec hereditas veniet usque ad odollam que interpretatur testimonium haustionis eorum. ut et tu de ecclesia dei sis qui hauseris quod meruisti.

Nec solum lachis et geth pro ydolatria vastabuntur. sed etiam maresa et odolla que odolla gloria erat in urbibus israel. maresa interpretatur hereditas. alludens quasi ad nomen ait. o gens que hereditas in maresa adducam et alios heredes. id est hostes qui te possideant et usque ad odollam adducam illos heredes.

O samaria et israel quia pro peccatis tuis tota captivandus est ab assyriis depone comam pro signo glorie tue et plange filios hostibus subditos qui quondam deliciosi erant. et dilata calvicium sicut aquila regina avium certo tempore annuali pilis renovatur in plumis sic ut spoliaris a gloria propter filiorum peccatis punitorum.

quia lapis vel lapidum. / quia in captivitate.
lapidum pulcra confu / tate et cetera
/ quia non suscipere
sa ignominia. non est / vocem quia non voluntate transibis. sed necessitate
/ quasi vel samaria quia iam erat
egressa que habitat in / que in finibus captivitatis.
exitu planctum domus: / vicine accipiet ex vobis / que stetit sibimet. Qui / a ~~descendit~~ infirmata est / quasi in
in bonum que habitat in / amaritudinibus.
Maroth. Quia des / quasi captivitatis.
cendit malum a domino / quasi usque.
in portam ierusalem. / quasi quia vastata samaria usque ad fines venit ut subverteret ezechiam et populum dei innisum.
Tumultus quadrige / stuporis habitanti lachis / principium peccati est / quasi ista est lachis. / quasi ab israel venit ydolatria ad lachis et a lachis ad iudam.
filia syon quia in te / inventa sunt scelera israel propterea / quasi assyrius. / quasi latrunculos. / quasi id est terram possessam ab illa urbe.
dabit emissarios super hereditatem / quasi que fuerunt in deceptionem.
geth domus mendacii in deceptionem / regibus israel. Adhuc heredem addu / et / habitas
cam que ~~hereditas~~ in maresa usque ad odol / quasi per contrarium gloria. id est principes captivitatis israel. / l
lam veniet gloria israel. Decalvare et tonde / re super filios deliciarum tu / arum. Dilata calvici / um tuum sicut aquila

s

sit in captivitate ut tibi ostendas dolorem.

Et te prius captivata domus iude que tibi vicina est. postea constituit planctum captivabitur que ad tempus sub defensione dei tuta fuit. sed postea infirmata est deserta a bono suo. id est deo. quia contra eum amaricata est. et ideo vastata samaria assyrius descendit usque ad captivandam ierusalem.

Quia descendit. legitur rex assyrius misisse rapsacen de lachis in ierusalem. et capta lachis transiit ad oppugnandum lobnam. Unde ait habitanti lachis. veniet tumultus et quadriga et equites assyriorum. quia o lachis que es civitas dedita ydolis per te quasi per portam venit principium ydolatrie. ad tribum in ierusalem. non tantum lachis destruetur. sed etiam geth metropolis palestine. quia mittet assyrius emissarios. id est latrunculos et possidebit geth urbem ydolatrie et mendacii que fuit in supplicatione regibus israel.

Usque ad odolam glorie israel. id est illa captivitas comprehendet etiam odolam civitatem israel.

Aliter. Possunt hec accipi de eversione iudeorum per romanos. O iudea que quondam apud deum floruisti. sed tu clamasti crucifige et cetera. depone coronam glorie tue. quia tu

Filius qui dominum crucifixerunt hec omnia evenerunt. quia in captivitate per romanos decalvati sunt. et omnia consilia quod dominante anima cogitaverunt sub ista sunt. statim super ipsi et vitio apparuit. quia

h / n

non levaverunt manus ad dominum sicut moyses. sed contra dominum, et domos et substantias pauperum rapiendo. propterea quod deus depressit eos captivitate per romanos. de qua non potuerunt evadere. quia prius malum est quia sicut contra deum ipsum mala operati sunt, sic perpetua captivitate prementur. in qua oblitti priorum canticorum. de sola miseria sua cantabunt. quia terra que per moysen et iosue funiculo distributionis fuit illis dispertita tum gentibus per romanos est divisa.

quando captivi ducti sunt. Ve qui cogitatis inutile et operamini malum in cubilibus vestris. In luce matutina faciunt illud, quoniam contra deum est manus eorum. Et concupierunt agros et violenter tulerunt et domos rapuerunt. Et calumpniabantur virum et domum eius, virum et hereditatem eius. Idcirco hec dicit dominus. Ecce ego cogito super familiam istam malum, unde non auferetis colla vestra et non ambulabitis superbi quoniam tempus pessimum est. In die illa super vos parabola sumetur et cantabitur canticum cum suavitate dicentium: depopulatione devastati sumus, pars populi mei commutata est. Quomodo recedet a me cum revertatur qui regiones nostras dividat. Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in cetu domini. Ne loquamini loquentes. Non stillabit super istos, non comprehendet confusio. Dicit domus iacob: Numquid spiritus domini abreviatus est aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur? Et econtrario populus meus in adversarium consurrexit; desuper tunicam pallium sustulistis et eos qui simpliciter transiebant

Interlinear glosses: Quando certius videor ut eruit vos. — Opere implens. — Cubilia ad desiderii data struprii pollutas. — In mali quod nocte cogitatis summo mane implere festinatis. — Ideo ne quia nulla operatio contraria est deo. — Ecce exponit per partes quod nocte cogitant et die explent. — Oblitti paradisi. — Concupierunt. — Oblitti domus non manu facte in celis. — Provecte etatis. — Non solum provectiores, sed et parvulos qui propter etatem etiam digni misericordia nascebantur. — Tribus malorum videorum. — Penam gravem patientibus que ita premet ne possitis colla levare. — Quos captivitas premet. — Dicetur. — Miserie vestre carmen. — Tur in canticum. — Subiectis inimici vel innovo etc. Ipsi sunt add. — Ponitur in bonam partem accipitur. — Templum meum quod in vobis est in aliis gentibus habeam mutabitur in ruinam. — Assyrius vel roma. — Nus. — Sibi sorte distribuat. — O familia ista sic cogito malum non habebis partem in hereditate vestrorum. — Maledictus qui peccat in spe. — Quos de impulso veniet captivitas. — Per agrum violentiam. — Captivitatis. — Per deus. — Qui aliis stillat gus et bonitate nobis erit brevis. — Quales hominum qui antiquam retinent iram. — Prim. — Res ponsio domini contra presumptionem eorum. bonus quidem sum. sed non malis. sed illis qui recte gradiuntur.

lis prophetas non presidia angelorum. nec legis doctores. potest referri et ad totum humanum genus. O anima humana que prius in paradiso fuerit deliciis habebas speciosam coronam et nunc deiecta in babilonicam captivitatem tradere. et assume lamentum penitentis et que sicut aquila in excelsis volabas. plange filios tuos qui captivantur. quia cogitatio tua et cubilia tua plena sunt malis. non levas sanctas operationes ad dominum sed oblita paradisi cogitas agros agris iungere. quasi parvo hominis corpusculo tota urbium non sufficiant. propterea quod deus contra te malum gravissimum cogitat. et quia tota gloria tua abrasa est. o anima cadens de paradiso per adam. vel de ecclesia per tuum peccatum mittuntur sancti qui ploreant te peccantem et non penitentem. quia videant alios fornicatione. avaricia. vel homicidio possessos et agros quidam secundos assyriis et regi babilonio traditos in quibus deus funiculum suum non extendit.

Quia hec cogitastis.

Cuius iniquitate poterit repelli ne vastet me populum. cum non ego velim repellere propter peccata populi. non alius possit.

Et cum sitis ita captivandi o domus iacob nolite vos decipere et ad consolationem vitiam dicere. quia bonus est deus non inmittet captivitatem quam timemus. Numquid spiritus domini qui in omnibus largus est et nobis erit brevis et severus? aut tales cogitat ut his qui futura prevenit.

Bonus bonus. sed nobis non. quia contra in nobis est contra me insurrexistis colendo ydola et infelicem populum spoliastis auxilio dei. cum protegente pallio et simplices maiorum auctoritati credentes vertistis in bellum contra me. ideo stillabo super vos confusionem.

consurrexistis in bellum. Mulieres populi mei eiecistis de domo deliciarum suarum. A parvulis earum tulistis laudem meam in perpetuum. Surgite et ite quia non habetis hic requiem propter immunditiam eius ~~corruptae~~ corrumpetur putredine pessima. Utinam non essem vir habens spiritum et mendacium potius loquerer. Stillabo tibi in vinum et in ebrietatem. et erit super quem stillatur populus iste. Congregatione congregabo iacob totum te in unum conducam reliquias israel pariter. ponam illum quasi gregem in ovili. quasi pecus in medio caularum tumultuabuntur a multitudine hominum. ascendet enim pandens iter ante eos. divident et

portam et egredientur per eam et transibit.

transibunt, rex eorum coram eis. et dominus in capite eorum. et dixi. Audite principes iacob et duces domus israel. Numquid non vestrum est scire iudicium qui odio habetis et diligitis malum qui violenter tollitis pelles eorum de super eos. et carnes eorum desuper ossibus eorum. Qui comederunt carnem populi mei. et pellem eorum desuper exco-

(Interlinear glosses:) non solum hec fecistis sed. — In ipsis in eo cuneis — Ergo. — In captivitatem. — In hac terra que propter scelera vestra polluta est. et ideo corrumpetur per populum babilonicum. vel romana captivitate et ultione sanguinis christi. — Ob tantam et ipse anathe- -ma esse pro fratribus. ut vel pseudo propheta sola- — Sed ubicumque invenerim solum. — solus peccatum non predicare. propheta sed ad transgressores in bona premia accipere. — et me stil- -lante sermonem captivitatis iste populus velit nolit sustinebit que dico. — Et faciat. — Et sepia muro fortissimo in medio pecudibus fiat unum ovile. — In loco pas- -cue ibi me collocavit. — ad paradisum. — Et ut dux. — Et sed alia scilicet vita — In reges eos vel liga ferrea. — Et tamquam princeps. — Et propheta est. — Et non. — Et quia spoliatis pauperes et interficitis et carnes eorum et ossa comminuitis. — Exteriora. — Interiora. — Et qui devorant plebem meam sicut escam panis. — Et cito corrumpitis. — Et opera vestem anime.

sed pastor portam et prima scilicet gladium et egredi- -etur per eam et transibit. Christi ad celum primus vel rex.

Non solum hec fecistis sed etiam matronas olim delicatas captivas ire fecistis. Vel per matronas urbes iude metha- -phorice captivare intelliguntur. vel interfecistis vel captivis nullus cecidit qui caneret mea cantica.

Mistice. Iubemur non putare requiem in rebus mundi et ire post dominum in paradisum quod si noluerimus non inveniemus hic veram requiem. quia non est ibi Christus qui non luceret non requies sed tribulatio est. et qui se hic voluptati applicant graviori corruptione conterentur.

Et ne putetis me esse vatem solummodo captivatis quam per spiritum dei predico. sciatis me esse etiam vatem illorum bonorum que per Christum in primo vel in secundo adventu eventura sunt. quod iam nunc vobis loquitur natus de virgine. congregabo iacob in una ecclesia. in una fide et cum populo gentium reliquias israel in uno ovili copulabo. et tanta erit multitudo. quod tumultuabunt concurrentes voce bonum pastorem laudantes qui est dux itineris precedet eos planans illis queque ardua quod precedente et iter dividente transibit credulum pecus per eum qui est porta. et egredietur de mortalitate ad immortalitatem. et ipse qui est pastor ut rex et dominus transibit ad eos et erit in capite eorum. hec omnia. vel de primo adventu. vel de secundo possunt intelligi.

Et quamvis dixi vobis imminentibus babiloniis vel romanis surgite et ite in captivitatem ne putetis quod gaudeam in annunciatione horum malorum. utinam de spiritu meo quod posset falli. et non de spiritu dei qui non fallitur. hoc totum prolatum esset. ut multitudo credens in filium dei non traderetur et ne captivitati. sed quia a spiritu dei missus sum predico veritatem stillo tibi sermonem quasi in modum vini te inebriet et corruere faciat.

Tumultus est clamor nimie multitudinis pari aspiratione emissus.

Qui annunciavi eum deum quasi regem et dominum ante suos precessurum annuncio etiam malos propter crudelitatem suam non exaudiendos.

Qui deum prius non vultis scire sed non voce mea audire. aut dominum consummationem hanc. scilicet quod nescitis dignoscere iudicium dei quod est abyssus multa. non prava mens vestra penetrat profunda et iusticiam.

Sub methaphora leonis. vel lacerantis crudelitas principum israel describitur.

Nota vestrorum significantia bona non amare. et mala non fugere: vicium non est. quanto magis odisse bonum et amare malum.

Sevicia iudicum in subiectos describitur et crudelitas.

riaverunt. et ossa eorum confregerunt et conciderunt sicut in lebete. et quasi carnem in medio olle. Tunc clamabunt ad dominum et non exaudiet eos. et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo sicut nequiter egerunt in adinventionibus suis. Hec dicit dominus super prophetas qui seducunt populum meum. qui mordent dentibus suis et predicant pacem. et si quis non dederit in ore eorum quippiam sanctificant super eum prelium. Propterea nox vobis pro visione erit et tenebre vobis pro divinatione. et occumbet sol super prophetas et obtenebrabitur super eos dies. et confundentur qui vident visiones et confundentur divini et operient vultus suos omnes quia non est responsum dei. Verumtamen ego repletus sum fortitudine spiritus domini iudicio et virtute ut annuntiem iacob scelus suum et israel peccatum suum. Audite hec principes domus iacob et iudi-

Gloss (interlinear): sed fortes et durabiles rapuerunt. — diabolo. — sic miserabiles pre... — in medio ignis affligentur. — iudicium sine misericordia ei qui non fecerit misericordiam. — vaticinando pacem. — sanctificant. — spirituali auctoritate. — ...contraria promissioni eorum evenerit. et tunc apparebit. — ...responsum dei. — ruboris. — ...huiusmodi. — iudicio. — sed qui pro deo idola coluerunt. — quia dei filium crucifixerunt. — scilicet presbiteri diaconi. — seculi. — iudices tribunum.

Tunc clamabunt. In die captivitatis per nabuchodonosor. vel per romanos clamabunt sera penitentia.

Fuerunt pseudoprophete in israel qui pro dona pacem vaticinabant. et nil dantibus iram dei vertentiam.

Ubi putatis visionem esse. et ubi iactatis vaticinium prophetale. ibi loquitur spiritus mendax. non lux. sed tenebras et errorem.

Nemo ambigit verbum prophete levibus hic describi fuisse sub...

Prius distincte malus... iudicibus et post pseudoprophetis communiter... generaliter arguit. et iudices et pseudoprophetas et sacerdotes et eos qui dei notitiam se habere pollicebantur.

Sicut non sufficit illis spoliare subiectos. sed et corpora diro imperio affligunt. et ossa conterunt ut quod de eis forte decorum erat inferenti ol la conterent quia non vero aliquid vivit succes sit tradentes diabolo et angelis eius gregem sibi commissum. Sic cum venerit dies ultionis non audientur a domino quia rogantes noluerunt audire. et quia averterunt faciem a paupere faciem dei avisam sentient. quia non fuerunt reges. sed tyranni. non prepositi. sed leones. non magistri. sed lupi in ovium.

Huc usque contra malos principes. sequens sermo est contra pseudoprophetas et doctores qui pollicendo selam et adulando seducunt populum.

Heretici et pseudoprophete non missi a deo qui populum quondam dei seducunt et comedunt. vel munera accipiendo vel animas occidendo et promittunt pacem celestis beatitudinis dicentes. non oportet ut contineas. habe fidem. et promissa dei consequeris. et si quis non dederit. et ore. quippiam illi quod vel nolunt credere vel munera dare. minantur vindictam. plus divinum. vos habere deo o heretici qui mentimini vos habere prophetiam et timitatem ecclesiam dei ubi putatis visionem esse. ibi erit nox. et iactatis vaticinium prophetale ubi eloquitur spiritus immundus qui occidit super huiusmodi prophetas sol iusticie. et illi debuit tenebras suas et confundet. eo magis divini quam prophete vocati fuerunt videbitur eos populus decepti.

Iam demones ablatam potestatem ut eos sua fraude decipiant. muta erunt oracula. tacebit et spiritus fraudulentus et illude subdola. sed non audebit.

Huc usque contra pseudoprophetas. nunc de se ipso propheta supponit illi loquentes falsa sibi lebunt confusi. ego non quia per spiritum sanctum loquor iudicium et virtutem dei annuntio. et cum alii mordeant et predicent pacem. ego absque timore annuntiabo iacob scelus et israel peccatum suum.

Audite. Non doctores ecclesie servaverunt eorum suum ut et causis non

ii uidentur secundum personas ab hominibus iudicium et recta peruertunt. possunt etiam hec intelligi de his qui scripturas prauis interpretationibus deprauant. hi edificant syon in sanguinibus. quia non idoneos ordinant ad regimen ecclesiarum qui doctrina et uita scandalizant ecclesiam subditorum et cum debeant esse os domini ad populum uoces domini uendicant. Et de columbis in templo mercantur. qui uidentur sibi prophete esse. sed quia pecunia accipiunt propheta eorum secundum est diuinatio quia diuinius scripturis semper in malam partem accipiuntur. isti tamen in domino se manere presumunt. et uisuros mala. sed quia eorum locus quondam pacis impletur ruinis et templum dei habitaculum bestiarum conuertitur.

Non intelligentes mala sua quia sceleribus suis merentur captiuitatem dei. se esse dei ministros iactabant dicentes deus est in medio nostri et non uenient super uos mala.

Verba huius prophete uidentur completa a aspectu et uero esse probat.

Pro sceleribus predictis templo destructo et domo iudeorum deserta angelis etiam a sua sede recedentibus per monte destructo mons dei electus est.

Omnia scripta prophetarum ad comparationem prophete de aduentu saluatoris humilia sunt. nec usque ad uerticem montium pertingentia ad conuersationem enim christi uniuersa uita hominum comparata campi dicuntur et ualles.

...des domus israel qui abhominamini iudicium et omnia recta peruertitis. qui edificatis syon in sanguinibus et ierusalem in iniquitate. Principes eius in muneribus iudicabant et sacerdotes eius in mercede docebant. et prophete eius in pecunia diuinabant et super dominum requiescebant dicentes. Numquid non dominus in medio nostrum. non ueniet super nos mala. Propter hoc causa uestri syon quasi ager arabitur. et ierusalem quasi aceruus lapidum erit. et mons templi in excelsa siluarum.

iiij. Et in nouissimo dierum erit mons domus domini preparatus in uertice montium. et sublimis super colles. et fluent ad eum omnes populi. et properabunt gentes multe et dicent. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob. et docebit nos de uiis suis et ibimus in semitis eius. quia de syon egredietur lex. et uerbum domini de ierusalem et iudicabit int...

Interlinear glosses: de tribubus. — Falsa iudicia. — non solum sed faciunt. — scripturas deprauant. — sed salus parua. — nec ulla remansit iustitia. — Sedecie, Iechonie. — In rapinis. — Sicut de principibus uidebatur iudicare. — non accepto. — responsa dei. — In tumulos saxorum. — templum quondam nobile. — Hondecima hora. — In fine seculorum. — Non solum in montibus sed super uerticem montium. — Ecclesiam saluatoris. — Ego sum uia. — ad gentes. — sermo predicationis.

Nota: Non debent ministri ecclesie prophete penitentiam officia sua administrare. et cum prohibentur quod ex officio debent accipere ad necessitatem et non ad lasciuiam aliquin culpa eorum in fine quia referet caritas et fides rapta. ubi quondam erat ample domus ibi uix parua erat casula seruans speciem ciborum refectionem anime non habentium.

Quia non egerunt penitentiam et populus ista uita secutus est. maxime pro effusione dominici sanguinis.

[illegible]

quia salute digni uel indigni.
ipsos multos. et corripiet gentes fortes usque
Quia in eius aduentu omne studium bellandi
in longinquum. et concident gladios suos
conuerterunt ad pacem.
in uomeres et hastas suas in ligones. Non
sumet gens aduersus
gentem gladium et
quia nemo pugnandi necessitate pugnare discet.
non discent ultra belli
gerare. et sedebit uir
quia tanta erit securitas ut non solum in ciuitatibus sed in uicis et agris quisque securus sit.
subtus uineam suam
et subtus ficum suam. et non erit qui deterreat
quia hoc fiet. Cuius uba uera cuius dicere est facere.
quia os domini exercituum locutum est. Quia omnes populi ambu
omnibus euntibus in suum errorem nos ad montem qui est dominus ascendemus.
labunt unusquisque in nomine dei sui. Nos autem ambulabimus
qua lucebit sol iusticie.
in nomine domini dei nostri in eternum et ultra. In die illa dicit dominus.
Qui male ambulauerat cum per scandalizatus fuerat abscisus.
ad unum deum, ad unam fidem.
congregabo claudicantem et eam quam
eieceram colligam et
uariis captiuitatibus. uel tradideram diabolo tanquam eis.
quam afflixeram. et po
Sub iugo legis et peccati.
nam claudicantem in reliquias. et eam
quam nec gladius nec tortura separauerint a caritate dei.
que laborauerat in gentem robustam et
multas gentes et reliquias claudicantes. In ecclesia in specula uirtutum.
regnabit dominus super eas in monte syon ex
a presenti seculo usque in futurum.
hoc nunc et usque in eternum.
quandam munitionem gregis. uel est tenebrosa ex quo coloni interfecerunt filium patrisfamilias.
Et tu turris gregis
nebulosa filie syon usque ad
id est maxima, id est Christus. *et ueniet.*
te ueniet. potestas prima reg
et cum ad te ueniat dominus.
num filie ierusalem. Nunc quare me
prima potestas et regnum.
Cum hec omnia habeas tuo uitio non regis uel consiliarii mereris auxilium.
rore contraheris? Numquid rex non est

Ante natiuitatem Christi in totus orbis plenus erat sanguine tota etiam ciuilibus bellis dilacerabatur. postquam uero ad imperium Christi singulare imperium tota sortita est apostolorum itineri peruius factus est orbis. aperte sunt eis porte urbium et ad predicationem unius dei singulare imperium constitutum est.

Non iudicabit. sed comprehendet sapientes in astutia eorum et cognoscet cogitationes sapientum quia uane sunt.

Aliter. Per fidem Christi ita affrenata et contumelia deponunt. ut ponat unusquisque manum suam ad aratrum nec respiciat post tergum. ut conflatis iaculis contumeliarum metat spiritualem fructum. Nemo pugnat sub littere contra alium quia legitur. Beati pacifici. Nemo pugnat sub littere auctores. quia tempus plantandi est. Sedet uir sub uinea ut premat uinum quod letificat cor hominis. et sub ficu ut dulcia poma spiritus sancti decerpat.

Hec uera sunt de primitiua ecclesia iudeorum de qua apostolus per quos una die v. milia. et alia die tria milia postea multa milia crediderunt.

Possunt hec de humana anima intelligi que ante aduentum Christi quasi ouis erronea uariis erroribus et uiciis seruierat. sed diu afflicta tandem huius pastoris ad humeros per Christum reuersa est.

Quidam per turrem tenebrosam. et filiam ierusalem intelligunt celestem ierusalem. que tamdiu secreta et obscura diu filiis est sed nunc reuertuntur ad eam. sed habet consiliarium. sed dolores parturientis. dum tot filios suos uidet interfici.

Dicto quod per aduentum Christi crederet tam de iudeis quam de gentibus. et ecclesia congregandi et saluandi sunt supponit quod post excecationem infidelium iudeorum templum et tota ierusalem destructa erunt. et sub figura captiuitatis que per babilonios uentura erat. loquitur de destructione facta per romanos.

Que turris est filie syon. Vel ut Symmachus transtulit. ipsa est filia syon et usque ad hanc ueniet deus. uel potestas prima que potestas est regni filie syon.

Vinea domini sabahoth domus israel est in qua edificata est turris. et torcular id est altare. et maceria id est custodia angelorum. ad hanc turrim uenit Christus qui fuit prima potestas eo tempore patrum.

c

chaz sub q veniente in carne fuerit apostolica sedata potestas in noe. venit a qua potestas ut sea crederes faber regnum.

Dolores parientis feras et ut puniaris peccatum unde vade captiva et nuda usque ad babilonem. donec per manum zorobabel redimat te deus de manu caldeorum.

Mortui anime per peccato de ecclesia pulse in interitum carnis dantur a medico. Exi de civitate. in monte sta. et habita in campo ubi assyrii vagantur. et tribules et punieris. donec recorderis habundantie que est in domo patris. et ab eo suscipiaris qui te redimet de manu durissimi domini.

O filia syon usque in babilonem venies et inde redimeris. sed nunc interim dum captiva teneris congregantur gentes super te.

Alia. Contra filiam syon. id est ecclesiam. multe nationes demonum congregantur et insultant in morte filiorum eius in qua ignorant dei consilium. Si enim cognovissent dominum magestatis. nunquam in se nunquam in membris crucifixissent. congregabit autem deus eos quasi fenum aree. ut omnia spinosa et aspera ungulis conterat et cornibus ventilet. et fructum purum remanentis deo offerat. ¶ ferrat donaria.

Dicunt iudei omnes nationes tempore christi sui iudeis servituras et ipsa romanum imperium ungulis suis et cornibus conterendum.

Legimus in libro numeri et in iheshu nave et primo libro regnorum quod devictis gentibus et ipsas et pecora et spolia eorum victores consecraverunt.

Cum plenitudo gentium intraverit et omnis israel salvus fiet. tunc habebis cornu ferreum et ungulas ereas et contrita demonum multitudine offeres deo que eadem ante possederant. sed nunc interim pro tuis meritis vastaberis.

Matheus hoc testimonium ponit secundum hoc quod scribe et lectione septuaginta negligentes responderunt herodi.

Bethleem. id est domus panis que vocatur effrata. id est uberi fertilitate. Hodiane cedis si comparis urbibus iuda in quibus sunt tot milia panis viculus es. Sed tamen ex te egredietur.

¶ Rex magnus cuius filii angelus salvator qui periit per te et non credente.
tibi aut consiliarius tuus periit. Quia comprehendit te dolor sicut parturientem. Dole et satage filia syon quasi parturiens quia nunc egredieris de civitate et habitabis in regione et venies usque ad babilonem ibi liberaberis. ibi redimet te dominus de manu inimicorum tuorum. et nunc congregate sunt super te gentes multe qui dicunt
¶ locutur de te est de adultera. ¶ delectetur iudeus pena illius.
lapidetur. et aspiciat in syon oculus noster. Ipsi autem non cognoverunt
¶ id est ideo ad usum tuum congregavit deus
cogitationes domini et non intellexerunt
nationes ut in contera eas sicut fenum aree. ¶ sub eas.
consilium eius quia congregavit eos
¶ sub manipulos. ¶ ergo. ¶ ventila et conterere ipsos cornibus
quasi fenum aree. Surge et tritura filia
ferreis quod est in medare ipso deo et ungulis ereis. quas a me accipies.
syon. quia cornu tuum ponam ferreum. et ungulas tuas ponam ereas et comminues populos multos. et interficies do
¶ ipsos et omnem substantiam quam rapuerunt occide domino quia tali sacrificio delectatur.
mino rapinas eorum. et fortitudinem eorum domino universe terre.
¶ filia et
Nunc vastaberis filia
mea quia tamen me repugnasti. sed diabolo ad perdicionem semper acciveris. ¶ Ideo vastaberis quia filii tui posuerunt super nos per petram et fore
a latronis. obsidionem posuerunt super
sepem. ¶ alienigene non de gente israel.
nos in virga percutient maxillam iudicis israel. Et tu bethle
¶ ubi natus est panis vite.
em iuda effrata parvu

Maxillam. Contumelia fuit trinitas quam facientibus iudeis romani percusserunt caput iudicis israel dicendo. prophetiza nobis christe quis est qui te percussit. Vel quia unus de ministris percussit in maxilla dicens. Sic respondes pontifici.

Occiso christo putavit israel se obtinere imperium. sed ipse repente vastatus est. et in interitum potuit subfugere captivitatem.

Nominato iudice israel determinat locum nativitatis eius. et quod homo et deus futurus sit.

Scripta de mirans locum natis

Bethleem ephrata in tribu iuda est. est alia bethe leem in galgalis sita uel galilea.

lus es in milibus iuda ex te michi egredietur qui sit dominator in israel. et egressus eius ab initio eternitatis: propter hoc dabit deus eos usque ad tempus in quo parturiens pariet et reliquie fratrum eius conuertentur ad filios israel. et stabit et pascet in fortitudine d[omi]ni in sublimitate nominis d[omi]ni dei sui et conuertentur quia nunc magnificabitur usque ad terminos terre. et erit iste pax cum assyrius uenerit in terram nostram et quotiens calcauerit in domibus uestris et suscitauit super eum septem pastores et octo primates homines. et pascent terram assur in gladio et terram nemroth in lanceis eius. et liberabit ab assur cum uenerit in terram. et cum calcauerit in monte nostro. et erunt reliquie iacob in medio populorum multorum quasi ros a d[omi]no et quasi stille super herba[m] que non expectat uirum et non prestolabitur filios hominum. et erunt reliquie iacob in gentibus in medio populorum multorum quasi leo

Dominus dominator israel quia christus secundum carnem de david est. de me tibi natus est ante secula et tempora. et dominator tempore non tenetur. Sed egressus eius est ab initio a diebus eternitatis. quia in principio erat uerbum apud deum. [illegible]

Quia de bethleem secundum carnem egressus est. eius egressus secundum diuinitatem est ab initio seculi semper. propheta sic loquendo. ideo dabit. i. permittet iudeos regnare usque ad tempus quo gentilitas diu sterilis excecatis iudeis parere [illegible] et cum plenitudo gentium intrauerit. tunc ad predicationem helie [illegible] israel conuertentur ad fidem patriarcharum. Aliter dabit dominus [illegible] ad [illegible] quo uirgo pariet. et reliquie [illegible] excecatis iudeis reliquie. i. apostoli conuertentur ad fidem patriarcharum.

Egressio eius a [illegible] et reliquie fratrum conuersi ad filios israel tunc dominus qui prius ambulabat [illegible] gradum in hominibus firmiter stabit. et pascet suos [illegible] et fortitudine sua sicut dominus et in sublimitate nominis patris sui. unde ego seruabam eos in nomine tuo et [illegible] ad ecclesiam dei. quia magnificabitur christus usque ad extremitatem terre. unde in omnem terram exiuit sonus eorum et cetera.

Et iste christus erit pax nobis cum assyrius. i. diabolus arguens supueniet in terram nostram. i. carnem et que sic superbus calcauerit in domibus nostris [illegible]

Venit diabolus super terram pauli et calcauit eam cum uariis tribulationibus plagis et carceribus et cetera que ipse enumerat. sed tunc repperit pacem dei in illo. caritas enim dei uincebat omnia.

Inducit propheta ipsum dominum loquentem. quasi uere erit pax cum conuersi fuerint reliquie. et facile conteretur assyrius quia nos suscitabimus ego et filius et spiritus sanctus. super. i. contra assyrium.

Nemrod in quo superbia temptatio descendens significat illum qui ut fulgur de celo cedit. et quasi uenator [illegible] bestias super [illegible] in fructu ca ligna [illegible] et altius. [illegible] pastores a deo [illegible] terram diaboli arguentis et [illegible] et tali liberat nos dominus de manu assur. qui cupiens calcare terminos israel uulneratur et ligatur in domo sua.

Et erunt reliquie et cetera. liberati nobis de assur per dominum qui contra eum suscitat septem et octo pastores. tunc reliquie. i. apostoli et primitiua ecclesia in deo et erunt in apostolo [illegible] ad extinguenda iacula ignea. i. diaboli in cordibus hominum.

Conuertentur [illegible] in ecclesia. [illegible] Gentiles ad dominum [illegible] sub audis in ecclesia. Iudei in aduentu christi sui hoc omnia [illegible] sabbatum celebratur. [illegible] Sermo domini [illegible] in gladio [illegible] in manum [illegible] In medio populorum [illegible] quasi ros a domino [illegible] apostoli fecerunt. herba [illegible] soli dei [illegible] ter dei [illegible] hoc apostoli.

Quasi leo et cetera. christus leo [illegible] apostoli [illegible] liberati de manu assyrii [illegible] diaboli [illegible] simplices [illegible]

Exaltabitur. Leone tamquam in pecoribus libere pervagante manus tua o deus exaltabitur super inimicos qui peribunt cessantes a malitia vite iniquitatis, et amici fiant.

¶ fortes et invincibiles.
quasi leo in iumentis silvarum. et quasi catu-
¶ vel pertro-(?) iacta et manduca. ¶ leo. vel catulus.
lus leonum in gregibus pecorum. Qui cum tran-
¶ salliente. ¶ superbos. ¶ et tribus petri. ¶ dominus cum eis quod nemo potest.
¶ vel manus tua
sierit et conculcaverit et ceperit. non est qui eruat. Exalta-
o deus. ¶ qui te et tuos tribulaverunt.
bitur manus tua super hostes tuos. et omnes inimici tui peribunt. Et erit in
¶ certa elevata manu peribunt inimici. ¶ saevos impetus ¶ principalis cordis.
die illa dicit dominus auferam equos tuos de medio tui. et disperdam
¶ Quibus tamquam invictis placebas. scilicet et precepta prefectus socians quasi triumphator quadrigis ferebaris.
¶ edificationes et revertis operibus extructa.
quadrigas tuas. et perdam civitates terre tue et destruam omnes
¶ divitias et pompas seculi et eloquentiam philosophorum. ¶ quibus ab aliis decipiebaris et alios decipiebas. ¶ sicut docuerit
munitiones tuas. Et auferam maleficia de manu tua. et divinatio-
deus hominem scientiam cessabit presumptio perverse doctrine. ¶ que vel allocutionibus falsa sunt vel que ipsi confinxi[illegible]
nes non erunt in te et perire faciam sculptilia tua et statuas tuas
bis.
de medio tui conteram
et non adorabit ultra
¶ addit praecisionem que fit ad reliquias.
opera manuum tuarum. et evellam lucos tuos
¶ quos in templo plantari prohibitum est.
de medio tui et conteram civitates tuas. et faciam

Stultus homo scit dogmata esse composita de suo sensu quasi idolum et pro eo adorat opus manuum suarum.

In lege praecipitur ne nobis sculptile faciamus et ne titulos in terra nostra ponamus.

Postquam hoc fecero reliquias iacob in illo qui voluerint recipere sermonem apostolorum ulciscar gravitate.

in furore et indignatione ultionem in omnibus gen-
¶ vox prophete.
tibus que non audierunt. Audite
¶ tu dicens. ¶ o propheta.
que dominus loquitur. Surge con-
tende iudicio adversum montes et audi-

Qui sedes vel iaces. vel dormis vel mortuus es surge a terra ut ambules in novitate vite.

Quidam abraham et patriarchas montes vocant quibus vocatis ad iudicium negocium populi sit ventilatum.

ant colles vocem tuam.
¶ Rursus propheta loquitur montibus sicut ei
audiantur montes iudi-
imperatum.
¶ quarum custodia homines in terminibus
cium domini et fortia fundamenta terre.
fundati sunt.
quia iudicium domini cum populo suo et cum
¶ quod facere
israel diiudicabitur. populus meus quid
non debui. ¶ quo
feci tibi. aut quid mo-
labore te repressi.
lestus fui tibi. Respon-
¶ fui in hoc molestus.
de mihi quia eduxi te de
terra egipti. et de domo ser-
¶ ductores.
¶ famuli mei.
vitutis liberavi te et misi ante faciem tuam moysen

Montes sunt administratores spiritus quibus commissa est procuratio humanarum rerum. ad hos vos iubentur ostendere iudicio ut si illi montes vel colles in ventis fuerint non bene procurasse populum videantur. si vel culpa dei sit. quod non idoneos prosuit vel rectorum angelorum si non egerunt que ad officium eorum pertinebant. vel populi qui bonis praelatis obedire contempsit. et cum non in deo non in angelis culpa possit inveniri. restat quod in populo inveniatur et iuste puniatur. cum non stacti deus vult peccatoribus inferre publica ex potestate. sed ut iustus videatur provocat peccatores ad iudicium ut sub testimonio angelorum et totius creature respondeant si quid contra dominum possint causari.

Ideo compello vos audire. quia dominus non ex potestate sed ex iudicio contra vos vult agere.

Dat dominus populo licentiam disputandi contra se.

Forsitan desiderans carnes egiptiorum doles te de servitute liberatum qui serviebas pharaoni et diabolus in luto et latere.

Alle. Qui aliquando servivit pharaoni et egiptiis in luto et latere. si aliquis te-

Si hec parva videntur, recordare filius temporis quo balach conduxit contrahere balaam ariolum quem coegi ut contra voluntatem suam tibi benediceret.

Si viderimus aliquos qui sitiant nostrum sanguinem et insurgentes contra nos, dicamus balaam. venit de sechim usque ad galgal ut cognoscas iusticiam dei liberantis.

Sechim locus omnium mostrans arboribus que in monte synai usque hodie gignuntur. similes albe spine. In sechim balach contra israel exercitum congregavit.

Cum deus ad iudicium provocasset populum. ille conscius peccati non audet contendere. set rogare. sed cum in preceptis confidit. nichil est enim quod digne deo pro peccato possit offerri. et nulla humilitas vel sanguis animalium sufficit delere maculas criminum.

Quia obsensus ad israelitas videntibus immolaverit filium. cuius scelus compulit eos ab obsidione recedere.

Et in hiis tamen aliud primum quere ut placeas deo. et celeos ambules sicut enoch et per eum cum enoch transferaris.

Moysen. et aaron. et mariam.
populus meus memento
queso que cogitaverit
balach rex moab et
quid responderit ei balaam filius beor de
de loco illo usque ad alium locum et ipsi usque oculis lustrans. et mutatis locis qui
sechim usque ad galgala
ego non possem cum gente pro gente pro israhelem ut cognosceres
feci.
per experientiam.
iusticiam domini. Quid
dignum offeram
domino? curvabo genu
deo excelso? Numquid
que lex precepit.
offeram ei holocausta et vitulos
anniculos. Numquid placari potest deus in milibus arietum aut in multis
vel sanguine arietum et taurorum vel hircorum
milibus hircorum pinguium. Numquid dabo
sicut rex moab fecisse legitur.
primogenitum meum pro
quod facit rex
scelere meo fructum
de premeritate non offerens filium.
ventris mei pro peccato anime mee. Indicabo tibi homo quid
pientum. sit et faciendum.
tuo tamen
sit bonum et quid dominus requirat a te. Uti
sit pro se tibi.
vel tamen
sine consilio et instigatione agas.
ut non ex coactione.
que facere iudicium et diligere gratiam
set ex dilectione facias opera misericordie.
et sollicitum ambulare cum deo tuo.
Quidam dicunt esse exordium sequentis capituli in quo corripit dominus samariam que per iniquitatem captivanda erat dicit ergo.
Vox domini ad civitatem

[R]edemptor suus disputat cum illo. Non neglegat vocem arguentis. sed sciat quod ante eum misit deus moysen id est spiritualem legem et aaron id est summum sacerdotem christum et mariam id est vaticinium prophetarum et etiam liberat de manu balach qui elingens dicitur id est diaboli delere cupiens qui est rex lege abitientium. Balaam vanus populus. Reum expelle. cum sit diabolus pro vanum populum gentium qui est ortus expelle id est carnis operibus deditus maledicere cupit hominem. dominus econtrario benedicere compellit. Videtur non populus quamvis vanus. diabolum numquam stabilem. sed semper vacillantem donec veniat et introducat alios in galgala quod interpretatur voluptatum.

De sechim usque ad gal. ut cog. ius. do. Iudei sic exponunt. ex quo fornicatus est cum madien. usque quo saul in galgala unctus est. memento que operatus es mala. et que bono fecerit tibi et meam iuste miseram cognosceres.

Nos pro peccato penitentes. sed in nobis nec aliquibus rerum aliquid dignum invenimus quod pro reconciliatione deo offeramus. Non potest comprehendi in holocaustis. si toti incendamur in sacrificium. non in vitulis animalibus ut lac deserentes digni simus solido cibo et acceptabili anno domini. Si omnes leviticas hostias spiritualiter intelligens in me exhibuero. Si et primogenita id est quod primum est in me obtulero. tamen tantum dignum magnitudini tue offeram. sed solus sanguis christi ad delenda omnia mala sufficit.

O humanum genus tu queris et non invenis ut quod digne possit offerri deo pro abolitione peccatorum. ego inveniam sufficientem hostiam. et docebo te quod bonis postea debeas agere.

Habe iudicium et misericordiam sollicite etiam ambula in preceptis domini.

Quidam hoc capitulum faciunt finem superioris sententie. tamen non solum qui faciat iudicium et diligit misericordiam salvatur. set etiam hec vox fit ad totam ecclesiam. ut quicumque timentes vel inferiores gradu per misericordiam et doctrinam christi habeant salutem.

Quidam dicunt esse exordium sequentis capituli in quo corripit dominus samariam que per iniquitatem captivanda erat dicit ergo vox domini que comminatur samarie peccanti plagam. dirigitur ad ur-

l litate civitatis ierusalem ut timore supplicii aliorum correcta salvetur.

Alt. Audite vos qui significamini per x tribus que sedicionem fecerunt a regno david. et in tantum cecidistis quis approbat quod vos separastis ab ecclesia christi. adhuc est in vobis ignis ire et libidinis qui est domus impii id est diaboli. et sunt in vobis thesauri id est quod divitias scripturarum fraudulenter congregatis. et est in vobis mensura iudicii minor quam debet. et ideo plena ire dei quia non iustificabo stateram id est qui personarum aliquorum pervertunt iudicia. vel pro pecunia quod per pondera sacelli intelligitur. in quibus divites replentur id est dum turpis lucri gratia non secundum negocium sed secundum facultatem divitum iudicant. insuper et habitatores illius civitatis quam pravis dogmatibus extruunt. mendaces sunt. ideo civitas quam extruunt heretici percutiam te ut perdas a malitia tua que comedis legendo scripturas. non salutaris quia vacua es a veritate. et humiliatio testamenti in medio tui. quia in conscientia tua sentis te deficere a spirituali cibo. apprehendes quidem multa mala vel prava dogmata. sed intelligens errorem videbis te nullis eorum posse salvari. dabo in gladio id est peius erudiam. ergo o civitas pessima et iniquitate et statera dolosa ab hereticis extructa. seminabis peccando. et non metes in auditoribus proficiendo. calcabis olivam. non ungues caput tuum adulatione peccatorum. non vino sodomorum bibentes inebriabis. et hoc ideo quia custodisti precepta amri et omnes scilicet demonum vel eorum qui heresiarche fuerunt et ambulasti in voluntate sua. scilicet doctrina non dei voluntate. sed ipsorum conficta. et ideo perdis ab heresi tua et habitatores tui congregabunt ad me sibilantes. et tunc portabitis et recognoscetis vos portasse opprobria et peccata multorum populorum.

Quia custodisti cerimonias idolatrie quas amri impius rex constituit. et omne opus domus achab et iezabel pro mea lege servasti tuo scelere impulsus sum. ut te perderem et tuos habitatores darem in sibilum. quia per eos nomen meum blasphematur in gentibus et opprobrium populi mei portabitis dum capti ab assyriis qui populus dei nuncupamini.

Alt. Plangit sermo propheticus vel apostolicus generaliter humanum genus quod dum in ea sicut in vinea vel ficu laboraverit nec per

vij

Sup. ruris.

clamat et salus erit timentibus nomen tuum. audite et quis approbabit illud. adhuc ignis in domo impii thesauri iniqui tatis et mensura minor ire plena. Numquid iustificabo stateram impiam et sacelli pondera dolosa; In quibus divitesl eius repleti sunt iniquitate. et habitantes in ea loquebantur mendacium et lingua eorum fraudulenta in ore eorum. et ego ergo cepi percutere te perditione super peccatis tuis. Tu comedes et non saturaberis et humiliatio tua in medio tui. et apprehendes et non salvabis. et quos salvaveris in gladium dabo. Tu seminabis et non metes. tu calcabis olivam et non ungeris oleo. et mustum. et non bibes vinum. et custodisti precepta amri et omne opus domus achab. et ambulasti in voluptatibus eorum ut darem te in perditionem et habitantes in ea in sibilum et opprobrium populi mei portabitis.

Ve mihi quia factus sum

Vultis audire per singula quibus malis urbs cuncta sit plena. discite per singula mensuram minorem per quam vocat iram dei.

Divitiarum congregationem sequitur mendacium. mendacio enim divitie augeri solent.

Cum ita peccarent pro principes ubi nolui statim subvertere. sed paulatim cepi percutere in variis plagis ammonerem ad penitentiam.

Contra iniquitates et mensuras dolosas. et pondera fraudulenta. hec intuli supplicia.

V

Victa captiuitate .x. et duarum tribuum dolet propheta quod nullus de populo inueniatur iustus qui possit ire dei resistere. quasi frustra locutus sum frustra uolui uindemiare populo de ciuitatis saltem extremos racemos requirere. sed iam tuum est botrus.

sicut qui colligit in au
post uindemias.
tumpno racemos uinde
quia.
mie. Non est botrus ad
stabat immaturas filius. i. grossos
comedendum precoquas
sed ficorum nolui sumere in cibo.
ficus desiderauit anima
ubique insidie ubique fraudulentia et auaritia et libidine. genuinatitas
meam. Periit sanctus de terra. et rectus in homini
ignoratur.
bus non est. omnes in sanguine insidiantur. uir
non solum faciunt. sed etiam
fratrem suum uenatur ad mortem. malum manu
mutatis nominibus bonum dicunt esse quod malum est.
um suarum dicunt bonum. princeps postulat et
et quicumque peritus in lege sed dei sed sua loquitur
iudex in reddendo est. et magnus locutus est
uoluntatem. ita. forbem
desiderium anime sue. et conturbauerunt eam
uel ueritatem uel terram. inter eos. pungens appropinquentem. fuerit
qui optimus in eis est quasi paliurus et qui
inuentus. ad unguem dextre retinens comprehensum.
rectus est quasi spina de sepe. dies speculatio
sine dilatione. exponit quam
nis tue uisitatio tua uenit nunc erit uasti
uastatio. ergo. uocibus pseudoprophetarum uel diuinorum qui se fingunt
habitatores. qui de amicicia sequitur lucrum.
tas eorum. Nolite credere amico. et nolite
amicos. ab ymelech a uiris sychem factus rex ipsos oppressit.
mortuo sed in solo deo. mulieri uiri
confidere in duce. ab ea que dormit in sinu
ab uxoribus decepti sunt et uita eorum perdita.
tuo custodi claustra oris
absalon regnum patris sua
tui. quia filius contume
sit et concubinas polluit.
liam facit patri. filia
consurget aduersus
si inter cetera nota consanguinitatis affectu matrem
uxor esau gerra
matrem suam nurus
est fides quanto magis in adulatoribus.
rebecca surrexit. et.
socrum suam. Inimici
sunt.
hominis domestici eius.
uox prophete in persona fidelium.
Ego autem ad dominum aspici
am expectabo dominum

Ne patiaris quod sanson ad alida. que archanum sansonis dilicie lacrimis extorsit et simulato amore quod latebat iure sciuit.

In nouissimis diebus erunt homines se amantes tunc tradet pater filium. frater fratrem mater filiam in mortem.

Nisi si prelatis in ecclesia debemus esse subiecti. et honorem deferre. sed in eis non est sperandum. quia uana salus hominis. sed certa in deo est.

Ego autem et cetera. Cum uideas sanctos hec omnia perturbari in consummatione seculi et alios credere amicis. ducibus uxoribus. ipse fidem ponit in domino. et oculum sue con

nos quod de racemos inuenire potuit et ita reliqua usque ad finem capituli. Secundum hec omnia leguntur in persona saluatoris consequenter quod in toto orbe uix inueniat opera digna suo sanguine et hoc est quod dicitur. sicut qui colligit racemos autumno referuntur ad consummationem seculi quando habundante iniquitate et refrigescente caritate filius hominis rarum fidem inueniet super terram. tunc enim quasi post uindemiam racemi uix in aliquibus poterunt inueniri qui fidem in tanta uastitate seruauerint.

Principes si expectant ut munera offerantur. sed cogunt subiectos dare.

Mutuo se fauore defendunt sicut ab aliis iudicari nolunt sic alio iudicant.

Propter hec mala o samaria et o ierusalem ueniet tibi tempus captiuitatis quam diu expectaueras et timueras.

Achitophel contra dauid. Iudas contra christum surrexit. In amico quem habeas fiducia qui pio et fideli affectu et amore coniungitur.

Alter. O simplices populi nolite credere et ducibus. qui se amicos et principes esse hereses promittunt qui non salutem nostram. sed sua lucra querunt et ne credas ei que tecum dormit. i. carni blandienti que eloquium tuum constantiam animi.

Nolite credere amicis ducibus uxoribus que mutari possunt. cum filius et filia obliti educationis contra auctores uite sue corporis que consurgant.

Filius qui natus est ex deo contempto creatore suo eum blasphemat. et anima despiciat celestem uerbum et matrem ecclesiam. Nurus. et cetera. i. sermo predicatio dei sponsus est anime. et dicitur de spiritu sancto. heretici qui sermonem dei contempnunt. et ad uarias doctrinas se conferunt socrum sue. i. spiritui sancto iniuriam faciunt. Inimici homo. domini. ei. capud ecclesie christi. hunc uiro sepe inimicantur qui in domo eius. i. ecclesia esse putantur qui a capite non recedunt. sed tamen ei contradicunt. dum scripturas et proprio sensu peruertunt.

et matrem

Alt. per ierlm signatur aia in qua fuit edificatum templum dni. et visio pacis et noticia scripturarum. sed postea a peccatis supata ducta est captiva et penis afflicta. sed resipiscens loquitur contra confusionem huius mundi et adversus malignas potestates illi presidentes. noli insultare contra me inimica confusio. quia et si cecidi peccando deo erigente resurgam. qui deo infert tenebras penarum ut correcto clariorem lucem immittat. et ideo patienter tolero flagella dni. quibus purgor donec causam peccati mei iudicet sufficienti pena. et pro doloribus patienter toleratis dignam salutem iudicet. et sic tandem in lucem educta videbo ius. e. xpm qui est propositus nobis clausa iusticie et sanctificatio. Cum autem educta de tenebris videbo iusticiam dei. tunc inimica babilon que putat ierlm non posse sanari post vulnera videbit sanatam. et erubescet. et oculi mei videbunt illam conculcatam. i. mihi subditam. et meo exemplo humilitatam vel in fine dampnatam. Dies ut edificentur. post sibi resipiscentis anime supponitur vox dei promittentis bonam edificationem illi reverse.

Dicunt iudei in die illa. i. qua a xpo eorum edificabuntur macerie ierlm. lex et prophete que a nobis tunc venerint tollentur de manibus nostris et tradentur populo iudeorum.

Et reliqua terra caldeorum. et eorum que te vastaverunt caldeorum fuit metropolis babilon. ninive assiriorum.

Moyses non solum contra quos afflixit tulit virgam. sed etiam contra carnalem israel vel in solitudine iussus est virga legali. et corripiente hoc virga excussa est de manibus apostolorum qui sapientiam inter perfectos loquuntur quia perfecta caritas foras mittit timorem.

Xpo pastori qui maior apostolis et melior dicitur. pasce in virga apostolis dicitur ne ferant virgam. Sed xpo qui loquebatur ad carnalem israel conveniebat correctio. apostoli vero succedentes xpo severitatem legis temperant clementia evangelii.

Ideo populum israel flagellat. et a malis abstractos ad meliora pascua re-

salvatorem meum. audiet me dominus deus meus.

Iuxta litteram verba sunt ierlm respondentis contra babilonem et ceteras gentes sibi insultantes.

Que insultes mihi ex pluribus.

Ne leteris inimica mea super me. quia cecidi.

Deo miserante. | In capite iustitie.

consurgam. cum sedero in tenebris dominus lux mea est.

Educens me de tenebris. | Paciencie. | Scio me meruisse que patior.

Iram domini portabo quoniam peccavi ei.

Iram dni portabo. quia novi quod educet me in lucem et videbo iustitiam. | In morte. vel in iudicio.

donec causam meam iudicet. et faciat iudicium meum

Tandem pacta penitentia. | Tandem post et

Vel in hoc seculo. vel in futuro.

et educet me in lucem. videbo iusticiam eius.

Sciam iustitia esse iudicia ei. | Filiam meam. | Babilon et cetere gentes in circuitu.

et aspiciet inimica mea et operietur confusione.

Que nunc exsultat.

Que dicit ad me ubi est deus tuus? oculi mei videbunt eam

Absque mora.

nunc erit in conculcatione ut lutum platearum.

Lex. hoc de penitentibus dicitur. Sed melius est non habere vulnera. quam egere medico. curatio vero beatitudo secunda est. set solatio post dolorem.

Dies et cetera. hactenus ierlm vel propheta in persona populi. nunc deus ad ierlm respondet. Babilonis destruere.

O ierlm. | Fuenerit. | Babilonis.

Dies ut edificentur macerie tue.

Babiloniorum impio. sub iacebis. | Cum edificabuntur macerie.

In die illa longe fiet lex. in die illa

Iniorum. | O ierlm. | Relaxata captivitas. | Et postea ad alias civitates inhabitandas. | Revertendi et habitatio redeuntium.

et usque ad te veniet assur et usque ad civitates munitas. et a civitatibus munitis usque

Flodans et que ante consiliunt populus. scilicet. | In oriente. | In ubris.

ad flumen et ad mare de mari et ad montem de monte.

Sion. | De monte medorum et persarum in quibus captivi fuerant.

et terra erit in desolationem

Mala opera.

propter habitatores suos et propter fructum cogitationum.

Cogitatione mentes. | Tam populus quam omnes ad gregem.

Pasce populum tuum in virga tua.

Virga pastoris. | Simplicitate contemptos.

Verba prophete ad xpm qui bonus pastor animam suam posuit pro ovibus. monet autem ut pascat.

gregem hereditatis tue

Scilicet. | Propter. | Rectiorum. sed postea. | Scientia circumcisionis. | Sancti.

habitantes solos in saltu in medio carmeli

Confusa de peccatis. | Sancti. | Confusa iniquitas.

pascentur basan et galaad

Ideo populus et oves pertinent in virga. quia habitaverant soli in saltu. i. separati ab ecclesia gentium et a ceteris gentilium se sociabant. Vel quia hodie humanis gentes vitam appetebant solitariam. in dilectione heretice

uite. sec alios despicientes. sed qui bonus pastor uirga ad emendationem percutit. corrector pascentur in medio carmeli. i. uenient ad noticiam uere circumcisionis qui prius insanabant in salem errorum. sed iam facti sunt basan. i. confusi pro peccatis et fici galaad. i. transmigrantes ab erroribus ad unitatem ecclesie ad cumulum testimonia legis et prophetarum transmigrauerunt. et hoc fiet uobis secundum diem egressus ut recordantes eternorum dierum si aspiciatis presentia sed cum christo terre habitetis in celestibus credentes uos liberatos de diebus presentis seculi.

ad iuxta dies antiquos
secundum diem egressionis tue de terra egipti ostendam ei mirabilia. Uidebunt gentes et confundentur super omni fortitudine sua. ponent manum super os aures eorum surde erunt. lingent
puluerem sicut serpentes uelut reptilia terre perturbabuntur de edibus suis dominum de- um nostrum si desiderabunt et timebunt te. Quis deus similis tui qui aufert iniquitatem et transis reliquiarum hereditatis tue? Non inmittet ultra furorem suum quoniam uolens misericordiam est. Reuertetur et miserebitur nostri deponet iniquitates nostras. et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Dabit ueritatem iacob misericordiam abraham que iurasti patribus nostris a diebus antiquis.

Interlinear glosses: aeternos. — remoti sunt ab hijs diebus seculi. — Scilicet redemptionis. — mundi usque dies iudicii. — tunc. — hereditati. — tunc. — Sed prius uastauerunt et spiritualiter. — intelligentes conterentur. — contra prophetas dei. — peccata sua. — quia uastauerunt istos. — mala opera auferent eis omnium libertatem loquendi. — a in corde. — Unum eorum. — qui tamen desiderant diem domini. — apostropha ad christum. — per hoc quod punit et indulget. — redemptionis. — sed imputando tempore. — Et. sup nos. — gehenne. — misericordiam. — Quam uolo et non sacrificium. — Quam unam uitam. — miserorum. — que opprimebant nos. — faciet non parere. — et aliorum patrum. — Antiqua. — ueram. — quod — de multitudine hominum aliis salues in ueritate, alios in misericordia.

Uidens propheta gentilium multitudinem esse conuersam, et timeat dominum et secundum eo deseruire ut peccata auferat et salutem donet cum admiratione laudat dominum.

Pullulauit filium uastauit.

Reuertetur ab ira ad clementiam que est domini eius aqua per peccatum eicitur per penitentiam ad eam reducitur.

talentum et plebi.

cit. ut gentiles hoc intelligant et timore uerborum conterantur ad dei timorem qui est initium sapientie.

Ex confusione hic perfectus sequetur quod ponent manus super hos. Sicut a impietate gentium manus claudunt ora eorum ut ex bono opere accipiant facultatem loquendi cum deo.

Quidam de gentibus intellecta ueritate confundentur et possunt manu super os. quidam in permanebunt in carnalibus operibus et ideo in die ultionis cogentur exire de corporibus suis rapti ad penam in qua formidabunt dominum.

Aufert eorum et cetera. Quas malitia obturauit ne audirent ueritatem. tamen obturabunt ne audient quod sit contra dominum. sed an quod accepto intellectu confundantur de malis lingent terram. i. terrena opera facient. sicut serpens comedit terram omnibus diebus uite sue. sed deo exercitus flagellante et lumine ueritatis luminante. turbabuntur ad penam exeuntes de motibus suis. i. prauis conscientiis et terroribus. et sic timebunt dominum timore qui est initium sapientie. qui non dum est dicendus dominus eorum sed tamen credentium.

Sine impietas gentibus peccata sua que legem tuam non habentes quasi supra fluunt. et reliqui de populo tuo sunt relicti. quod facies gregi tuo. quod pascitur in medio carmeli.

Iacob nouo populo semper contra diabolum et peccata luctanti et dabis habraham in multitudine gentium quarum pater fuit promittens. uitam sicut iurasti eis qui extiterunt patres nostre fidei.

Naum prophetam ante aduentum regis assyriorum qui populum israel captiuum in suas regiones transtulit. fuisse hebreorum traditio confirmat. Siquidem in fine huius lectionis post dicti regis assyrii aduentum idem propheta antisociante monstratur. Sed cum habitatores niniue iona interitum ciuitatis predicante. ne diuina ira denunciatum interitum sustinerent, peccatorum et impietatis egissent penitentiam. accepta dei misericordia grauioribus se criminibus implicauerunt. Quia de causa memoratus propheta spiritu sancto plenus iudicium dei annuncians ita est locutus. Deus emulator et ulciscens dominus et cetera. Iam enim .x. tribus ab assyriis ducte fuerant in captiuitatem sub ezechia rege iuda. sub quo et ne in consolatione populi transmigrati ad uisum niniue uisio

urguitur

peccatum

Sic iratus manus relicta ante ora eorum

Sodomitis

sic exterminator

ered(er)it. Nec erat parva consolatio tam his qui iam assyriis serviebant quam reliquis qui sub ezechia de tribu iuda et beniamin ab eisdem hostibus obsidebantur. ut audirent assyrios quod a chaldeis esse capiendos. sicut in sequentibus huius libri demonstrabitur. Sciendum autem quod ninive in nostra lingua de hebreo speciosam sonat. Speciosus autem mundus hic dicitur. Unde et apud grecos hoc apotheosi occasione: cosmos ab ornatu nomen accepit. et quod non adversus niniven dicitur de mundo figuraliter predicari posse quam ob causam et assumptio quam hieronymus interpretes ab una dicunt quod apud hebreos massa ponitur. id est grave onus eo quod eam ad usus quam propheta ratur: premat et si supponat levare cervicem. Similiterque hoc attendendum est quod hec ratio. vel assumptio. vel onus. vel pondus prophete. id est intellectus visio sit. nec enim loquitur in extasi ut montanus et priscilla maximilla que delirant. sed quod propheta liber est visionis intelligentis universa que loquitur pondus hostium facientis suo populo visionem. De consumatione utriusque mundi secundum anagogen in consolationem sanctorum prophetia geritur. ut quicumque in mundo vident quasi preteritura et caduca contempnant. et preparent se ad iudicii diem ubi ultor adversus veros assyrios futurus est dominus.

Grave pondus est hostibus quod delectat vel propheta videre ut inferatur auditu.

Quod dixit propheta laudantis dominum quod de assyriis ultus iniuriam populi sui. vel quod sanctorum gemitum audiat. et in consumatione mundi faciat adversarios sentire supplicia.

Zelatur dominus in salutem eorum quos zelatur ut quos si potuit et salvari servet emulatio. Unde dicit ad ierusalem que propter peccata sua si merebatur dei correctionem. zelus meus recessit ad te. et irascar ultra tibi quam diu penitentiam aget mundus et fiet consumatio. Sed postquam multiplicata iniquitate et refrigescente caritate etiam ipsi electi in ultione non que inimicus. sed ut ligno feno feno stipulaque consumptis purum auri recipiat. et quod hostile et contrarium sibi evenerit tollat instarum penitus restituat.

Qui in tempore presenti sentit ira se ulciscitur de inimicis in fine seculi commovebitur et commutabit electa per quam contemptione credent ipsum fuisse viam venientem ad deum vel quod ipse testatur. ego sum via veritas et vita. Et tunc propheta de iustorum pulveres ex carnis contentione ventilabuntur in pulverem ut angelis iuncte preveniendo pedibus humanitatis ut ministrent. Et ad caput divinitatis pertingant.

Hoc est hieronymus assumptio dicitur propter quod sue

ONUS NINIVE.

onus est spiritualis. Gravitudi. Prophetie

Liber visionis Naum Helcesei.

est ipsa ut.

ad consolationem

Deus

exactor castitatis quod sivi

emulator

solatii ininimici penam. ut sic perducet ad castitatem.

et ulciscens

Quam illos et in penitentes permanet. et iuret ut ultionem. et furorem vel per malas cogitationes

Dominus, ulciscens Dominus et habens

contrariis. Id est faciet. Et deleta.

furorem. ulciscens Dominus

In assyrios qui diu expectati et dei benignitate a quo servire ... furore vero

in hostes suos. et irascens

dei.

ipse inimicis suis Dominus

patiens et magnus fortitudine et mundans non

faciet innocentem. Dominus

Quam in circuitu eius tempestas valida.

in tempestate et turbine

Id est faciet, Id est invenietur.

vie eius. et nebule

suscipere ... substantie.

pulvis pedum eius. Increpans mare

Ut iudicia terris de assyriis. vel cum venerit et consumatione mare et flumina

et exiccans illud. et omnia flumina ad

cum siccabuntur.

desertum adducens. Infirmatus est basan

Cum ionas et naum de eadem ninive que hic minus dicitur prophetent et a hieronymus naum post ionam ponitur. sed in hebraica veritate post ionam micheas. post micheam naum sequitur. qui consolator interpretatur. quia et x. tribubus iam captivatis et duabus iam ab assyrio graviter afflictis exercitum destructionem ipsorum assyriorum per chaldeos futuram annuntiavit.

Helcesei viculus est in galilea ex quo naum fuit. licet quidam helceseum patrem naum et prophetam fuisse putaverunt.

Et mundo punit quia magnam iniquitatis sue fortitudine iniquitates assyriorum diu sustinuit. et quia corrigi noluerunt non faciet mundos et innocentes. si patiens multa sit et abire.

Vel patiens et magnus fortitudine quia sustentat ruentes et erigit allisos et per gratiam mundans nocentem. non patiens abire. quam innocentem ut suo merito se possit dicere salvari. sed multis modis arguit peccatorem et ignoscit ut personam gratia salvatus appareat.

Naum. Sine nebula accipitur in malis. eo quod lumen solet dividere quod antique pravorum potestati dei subiecte in pulverem quasi nichilum redigentur. et terra que in eis pinguis est dissolvetur.

Hii montes ubertatis et cum si propter signum significat populos assyriorum.

Basan confusio. et cum his venerit ad nichilum redigentur que sunt

Scivit pastores movet electa

d r

Alr. Siccabit deus amaritudine mundi in qua regnat draco et gurgites malitie et eloquentie mundane destruit in quibus reptant parva animalia. i. heretici. philosophi. oratores.

et carmelus. et flos libani elanguit. Montes commoti sunt ab [ad solum redacti] eo. et colles absolati [i. depositi de solio tantis ita coherent] sunt. et contremuit terra a facie eius et orbis. et omnes habitantes in eo. Ante [deo corripiente. Peratus nullus erit qui non paveat ad iudicium dei cum ascendat] faciem indignationis [quia si nec inda incorruptum est] eius quis stabit. et quis resistet in ira furoris [nullus.] [quia] eius. Indignatio eius effusa est ut ignis et petre dissolute sunt [corda] [sunt] ab eo. Bonus dominus et confortans in die tribulationis [captivitatis vel iudicii] et sciens sperantes in se. et in [cum manente] diluvio pretereunte [scilicet finem] consummationem faciet ipse loci eius [qui delegerunt] et inimicos persequentur [tenebras et lucem ipsi tenebris comprehendentur] tenebre. Quid cogitatis contra dominum? [quievevaunt iudicium ipse est consummatio] consummationem [nec faciet] ipse faciet. [lex nobis iudicabit] non consurget [iudicabit in idipsum] duplex tribulatio. Quia sicut spine se invicem

Ante faciem. Cum venerit dominus in turbine siccans mare. i. imperium assyriorum. et omnia flumina. i. potentiam et ubertatem eorum destruens et montes. i. altitudinem imperii et latitudinem que orbis terrarum dicitur continet. tunc nulla potentia poterit resistere deo irascenti et suum propositum iudicanti.

Bonus dominus cum irasci cepit gentibus et regna eorum vastare et suos navigantes non opprimet una tempestas.

Non opprimet suos cum assyriis. quia per patientiam eius adventum expectant. scit enim dominus qui sunt eius.

Expositio hebreorum de assyriis. cum male cogitatis contra dominum. quod x. tribubus et toto destructis sit. non consurget duplex tribulatio. non tradet nobis iudam et ierusalem sicut tradidit x. tribus et samariam.

Si fidelis in adulterio deprehensus decollatur. videtur non amplius puniendus. non bis in idipsum iudicabit. set sciendum dominum sicut omnium rerum ita suppliciorum scire mensuras. non prevenire sententiam iudicis. non illi in peccatore exercende de hinc pene auferri potestatem et magnum peccatum diutinis

Alr. federa et communiones heretici

digna confusione et illi etiam qui simulant seculare scientiam circumcisionis que etiam per ypocrisim videntur florere bonis operibus.

riorum quidam potentes et florentes et plures impietatis deo irascente vastandus. vel in fine seculi potentes nobiles divites repente peribunt.

Cum dominus in iram gestare venerit orbis et cuncta movebuntur. sicut et in passione saxa scissa sunt et terra mota.

Alr. Montes et colles sublimes et potentes qui in adventu domini depositi terre herebunt non audentes respicere faciem domini. quod erit eis pro summo cruciatu.

In ira furoris est. per iram signatur diabolus. diabolus ministret ire qui ad peccandos malos mittetur nec repperietur in fine mundi aliquis tam purus qui libera fronte contra eum resistat. dicens. ecce venit princeps mundi. et in me invenit nichil.

Indignatio dei que diu sustentat peccantes aliquando non tota quidem prorumpit in penam. sed stillat in modum ignis ad dissolvendam duritiam cordium que per penam signatur.

Iuxta historiam. cum deus vastaverit terram promissionis quasi per diluvium. faciet finem captivitatis reducens israel ad pristinas sedes. set assyrios persequentur tenebre. hoc idem potest dici in fine seculi quod sanctorum post iram miserebitur persecutores vel diabolos in tenebras mittet exteriores.

i. diluvii sicut dicitur transivit et non est inventus locus eius et iter impiorum peribit. post iram dei sola apparente clementia.

Cum quidem deus est factus suis fidelibus finem diluvii quod accusatis domini legis quibus severius nimis et amberius graves cruciatus ex precepto legis irrogavit peccantibus. Si videtur crudelis quod genus humanum diluvio. sodomitas igne egiptios mari. israelitas in heremo perdidit. scito te ideo pro peccatis temporaliter punisse ne esset non sufficienter puniret. quia non iudicabit deus bis in idipsum. quia quod puniti sunt sufficiens pena non punientur alio quin mittitur scriptura quod nephas est dicere.

Non capientur ab assyriis due tribus sicut x. quia domini adhuc invicta iuda sunt

l c a

l

a assyrii. et sicut spine se invicem complectuntur. seraimes et gigantes conterentur ab angelo. qui una nocte .c.lxxx.v. milia occidit. que multitudo eorum convivio pulcre comparatur. et spinis se complectentibus que igni solent tradi stipule que levi ardore comburuntur. licet cruciatibus. sed levia culpa levi supplicio compensari.

Ex te. id est. de hac de terra cedetur qui egressus de assyriis blasphemavit. deum persuadens israelitis in desperatione de auxilio dei tradere se assyriis deos sed idolis servi turi.

Aliter. Benigna dei est hereticos consolatio. quia et si fortes. et multi accedunt. et ceciderunt sub te eorum imperiis. sequitur et permisso. permisi te affligi potestate diaboli. qui auctore tanta contra fuerant. et vincula ad colligandas animas peccantium convertebas. Sed hec omnia. fiunt dum usurpam. dicens his. quibus vinculis tenebuntur extre.

Rursum ad iudam. et verbum sermo dirigitur. quibus dominus in personam. sed illius temporibus et ab illis hostibus a quibus obsidebantur. securitatem pollicetur.

O hereticorum anime pre deceptorum. non suscipient nova. que prius invocaverant super terras suas. sed cessabunt semper hereticorum. ne ab eis alii nominentur. Morientur ergo tibi errore dogmata. sed tu qui ibi vivere in debaris morieris errori. et bono tuo mortuus. ydola que colebas habebis sepulchrum. et de pectore tuo auferentur errores. unde pro nimium e tat templum dei tui. quem simulabas. quia inhonoratus es. dum colis ydola vana. qui rationalis es.

Aliter. Destructis hereticis subiungitur inductio ecclesiastici predicatoris qui hortatur ad gaudium animas de confitentis per diabolo et ydolis. et eius ydolis destructo.

Legitur in paralipomenon. quod sennacherib obsidente terram. pro timore nunc potuit pascha fieri. sed occiso exercitu. et interfecta morte sennacherib. secundo mense pascha celebratum est. Iuda. ac.

c

cem complectuntur.

sic convivium pariter

potantium consume

tur quasi stipula ari

Sennacherib.

ditate plena. Ex te exi

hereses insidiose.

bit cogitans contra

dominum malitiam.

Ut fingitur regem mendatium.

mente pertractans prevaricatione. Hec

Et si licet fortes sunt assyrii. et multi et prevalebunt tibi.

robore. assyrii. ad invicem iniustis

dicit dominus. Si perfecti fuerint. et ita plu

Sic multi captivi sic multitudo eorum facile succidetur.

gentibus. ab angelo vastante. assyrii vel esse designet

res. Sic quoque attondentur. et pertransi

ut vastare exercitum et paratam suam revertetur. te sospitem relinquens.

bit. Afflixi te. et non affligam te ultra. et

quia peritere conabantur.

potestatem. assyrii.

nunc conteram virgam eius de dorso suo.

et vincula tua dirum

stricta permissione liberationis

pam. Et precipiet su

ad israelitas convertet iubet assyrios. contra te. assyrius. non fiet semi

per te dominus. non semina

natio. nam eius penam.

bitur ex nomine tuo

amplius. De domo dei

et aras et

tui interficiam sculp

pictum maxima adorantis ydola. sanguis

tile et conflatile. Ponam

nepharius effunderetur.

sepulcrum tuum. quia inhonoratus es.

Ecce super montes

pedes evangelizantis:

et annuntiantis pacem.

Celebra iuda festivita

cum angelis domino canens.

tes tuas. et redde vota tua. Quia non ad

o iuda nescis sollicitudo. occiso hoste tuo in templo dei sui. secure venite in im

eorum que spine se invicem complectuntur. et convivium eorum. id est. in libertatem altaris. quod et ipsi in laetitiam dominicam se habere dicunt. spinarum fedus est simul nescientium pariterque potentium cum enim ebrii de vinea sodomorum contra deum blasphemant. in ne convivium spinarum est. quod tamen claruit auctoribus consumetur quasi stipula ariditate plena ab ipsis contra deum exiit inimica cogitatio.

Que captivus parabat quam quam possit. et obsidio. accipi pro vinculis clause multitudinis.

O assirie quod passurus es ne putes fortuitu et sine iudice contingere. quia deo percipiente omnia.

Quia reversus sennacherib nimium statim a filiis occisus est in domo dei sui adorans. ubi per metus inde sperabat auxilium.

Sequens fuit gravis persecutio: et dei ultio in adversarios eius apparuerit: dicamus ad ecclesiam. Celebra iu. festivitates. et re. v. tua.

Sub. apk. q coniicatio ad belial. — prevaricator.

adiciet ultra ut pertranseant in te belial.

Sub ista ninive.

universus interiit.

Sup. Nabugodonosor. qui te obsideat

Ascendit qui disp

qui ante ostium vastet agros persequatur agricolas. te clausam tenebat.

gat coram. que custodit

O ninive que preci

obsidionem. contempla

uiam tibi venturam. — accingere.

Nrrisio.

re viam conforta lumbos.

robora virtutem valde.

Sic vindicavit dominus iudam de superbiam

Quia sicut reddidit do

senach. sic vindicabitur. .x. tribus q. a ninive tollidit. — qua in iudea exercu

minus superbiam iacob. sic superbiam is

it. — assyrius.

rael. Quia vastatores

Iudam et israel.

dissipaverunt eos. et p

pagines eorum corruperunt.

q. ninive vastaverunt israel. ideo clipeus. i. fortitudo bellatorum babiloniorum.

Clypeus fortium est

ardescet contra ninivem. — parati

ignitus. Viri exercitus in coc

ad effusionem sanguinis. — erant.

cineis. igneae habenae currus a die pre

qui non mirum si babilonii tanta velocitate ad vegetant ad vastandum. quia

parationis eius. et agita

israel frit. et ninive prius aliorum agitatores modo inutiles erant.

tores eius consopiti sunt.

In itineribus conturba

ti sunt. quadrigae con

vulse sunt in plateis.

Sic ante hostem vultu treant quod eius ferrant. — babiloniorum.

aspectus eorum quasi lam

pades quasi fulgura

cassur fugiens.

nunc.

discurrentia. Recorda

Reliquerit eos quod in fuga cor

bit fortiorum eius

ruerunt.

Nuntiato interitu ninive. supponit per quem impletus sit. dirigens verba ad ipsam ninivem.

Contemplare. videns propheta in munere bellum ninive iam gaudens exultat in futuro.

Lxx. Quia avertit dominus captivitatem iacob. sicut contumeliam in israel.

Utrumque et iudam. et israel. vastaverunt assyrii.

Iuxta historiam contra ninivem loquitur. et describitur babiloniorum exercitus. contra eam veniens.

In ardentibus locis velocitas properantium signatur. et properantium se ad bellum narratur. Nunc de israel quod olim passus sit. nunc de assyrio quod fecerit. nunc de babilonis quod in assyrios exercean: septuaginta greci et.

Rursus redit ad ordinem descriptionis. Tanta est multitudo venientium. ut sit iuxta agmina in itinere. nec dilocem possit. Quadrigae enim in multitudine inter se colliduntur in plateis.

tius eius surgens in deos et colles. et essi de spectu la minans. et morte senach. liberata urbe. Celebra iuda festivitates. et vota que pollicetis es deo. redde. propter necem inimici. quia belial. i. prevaricator ille non transibit per te. quia totus interiit. Exercitus. et rex et impii assyriorum penitus conciderunt.

Aliter. Tria percipiunt. Primum. ut aspiciat viam per quam ambulet ad eum qui dicit. Ego sum via. Deinde ut teneat lumbum. i. mortificet carnem. Tercio. ut assumat virtutem. ne deficiat in bello contra hostes. In quo bello ne deficiat supponit. in qua re. spem spopondit habere. s. dominus reddit. sui. ia. Iniurias quas solebat superbus aliis inferre. tunc gratia dei humiliatus ab aliis patienter sustinuit. Iacob supplantator. Israel videns deum. Sic ergo videns deum. et semper cogitans de deo nescit aliis facere iniuriam. sic inculcamine supplantans inimicos desistit aliis inferre iniuriam. Pro hoc quod vastatores. i. angeli singulorum. qui vident faciem patris dissipaverunt in iacob et israel. quod cum pulveris eis inherat. et terrenum quod prius ad contumeliam parata erat. a sancti iacob. et israel abierunt. et quod cum mali in cogitationibus eorum propagabant corruperunt.

Aliter. Clipeus. i. arma diaboli. et tribus tantum eius sunt accensa igne in die. ire furoris et iuri. e. e. in rubri sanguine martirum. i. h. c. quod fecit diabolum per mundum succensi sunt igne gehenne. Agitatores quos venantur diabolo predam consopiuntur. et delectantur. et quasi dormiunt capta preda. Sed isti omnes pro malis itineribus suis conturbabuntur in die iudicii. et quadrige. e. c. s. p. Quamvis spatiosa via sit que ducit ad mortem. tamen plurima tempore suis. coarctati iter tum iter invenire non poterunt. sed inter se invicem collidentur. ibi tamen spirabunt veteres furorem. et sicut fulgura hinc illucque discurrent. et recordabitur ad penam suam. diabolus et tribus eius. eorum que fortiter et violenter fecerunt. contra ecclesiam. et ruent in muneribus non valentes implere conatus suos et velocitatem. ascensu. m. e. Terrore venientis iudicis. et firmati. fugient ad terminos mundi quibus cum muris mundus includitur. et ambitur. et ultra non valentes pergredi. cum ex necessitate cogentur. contra instantem repugnare. Sed illis hoc cogitantibus. cuncta que ab eis obtepta fuerant. dissipabuntur. et aperientur porte que clause fuerant. i. conscientie singulorum

reuelabuntur. 7 regna impiorum corruent. 7 milites diabolus. 7 ancille eius .i. mollities sub illo ducentur in tartara gementes. 7 indignantes contra se pro malis que gesserunt. et tamen indignantes 7 murmurantes contra deum. pro penis quas patientur. Nollent enim deum habere punitorem.

Alia. Aque ninive .i. mundi sunt ille aque que altitudinem celi relinquentes in una lapse sunt. Alia omnia dogmata mundi. que sunt extra hostium signatum. quamuis magna uideantur augusto tamen fine coartantur.

Alia. Primum est ut habitatores mundi. a deo peccando non fugiant. Quod si fugerint ad uocem dei. uel matris ecclesie reuocantis 7 dicentis. peccasti. quiesce. debet cessare fuga .i. culpa. Sed obstinatus non uult redire. cum diabolo dicitur. Deferte uasa argenti mundani eloquii. 7 auri mundane sapientie. Dogmata tua omni sensuum uerborumque flore compone. Sed uasa .i. corda eorum a deo sunt profunda in cupiditate. ut quamlibet multitudo diuitiarum ea non possit saciare.

Alia. Dissipata est. hoc de his qui ad deum conuertuntur. qui dissipantur calore fidei. prius infidelitate gelati. 7 scinduntur corda confitendo. 7 dilacerantur penitendo. 7 cor prius durum tabescit calore spiritus sancti. 7 genua prius frigida flectuntur deo. 7 deficiunt omnes uoluptates carnis. Quod autem sequitur. 7 facies .o. sicut .n. ol. ad illos pertinent qui nolunt redire. quorum facies confusionem ostendunt 7 similitudinem fuliginose olle.

Alia. Cum transierit ninive .i. mundus. tunc sancti admirantes 7 gaudentes dicent. Ubi est habitatio leonum. ad quam iuit diabolus. et etiam catulus .i. antichristus. 7 omnes prause doctrine sermo. que ante aduentum christi nemo exterruit. sed nec alii plurimos suis demonibus. 7 impleuit speluncas .i. ecclesias suas cadaueribus 7 sanguine mortuorum.

in itineribus ſuis. et ue-
quod sustinentes uim hostium irruunt in muros ninive.
lociter aſcendent mu-
ninive
ros eius. et preparabitur um-
braculum. Porte fluuiorum aperte ſunt.
quod dux sunt in babilo
nem.
templum ad ſolum dirutum. et miles cap-
minores urbes. 7 castella. *i. ducuntur.*
uel captiue mulieres. *a uictoribus.*
tiuus adductus eſt. et ancille eius minabuntur
gementes ut columbe mur-
murantes in cordibus ſuis.
ninive.
Mundus.
Et Niniue quaſi piſcina a-
quarum aque eius. ipſi uero
fugerunt. State ſtate
ad matrem clamantem.
et non eſt qui reuertatur.
quia ninivite fugerunt.
o babilonii.
Diripite argentum. di-
tanto tempore congregata. subito rapite.
quia non potestis tanta
ripite aurum. et non
rapere. quam illa ad rapiendum prebet.
eſt finis diuitiarum.
ex omnibus uaſis deſide-
ninive.
rabilibus. Diſſipata eſt
et ſciſſa. et dilacerata.
eius. *et in ea*
7 cor eius tabeſcet. 7 diſſo
est. *contractio.*
lutio geniculorum et defectio in cunctis renibus
quia magnitudine metus. facies habitatorum in similitudinem ollarum.
uidebuntur exuste. et deformes.
et facies omnium ſicut in greco olle.
Ubi eſt habitaculum le-
onum. et paſcua catulorum
quia expugnandam. *nabuchodonosor.* *nullo resis*
leonum. ad quam iuit leo. ut ingre-
tente. *sub regulis eius.*
deretur illuc catulus leonis. et non eſt qui exter-

Quamuis ninivite claudant portas domino. reserate porte ninive babilonis que ad instar fluminis habebat ciuium multitudinem. 7 templum .i. regnum est destructum.

Tantus erit error. ut nec singultus erumpat. sed more mussitantium columbarum absconso murmure lacrimas de[uorabunt.]

filiabus .i. minoribus urbibus destructis ipsa ninive. que pro multitudine comparatur piscinis aquarum. ita inutilis erit. ut resistere non ualens hostibus fugiat.

fugientibus populis in hostibus clamat ninive. State .s. claudite portas saltem in mari resistite hostibus. Sed nullus ex pietate matris redit. sed eam deserunt. prodam hostibus. Unde uox ad babilonios dirigitur. Diripite arma.

Sub methaphora mulieris captiue uastitas ninive describitur.

Possunt hec omnia de confusione sicta dampnandorum intelligi.

Ad niniuem sub ea exprobrans dirigitur.

O niniue. fuisti habitatio regum. 7 refectio nobilium. sed iam non es. quia uenit magister babilonis.

sub regulis eius.
reat: leo cepit sufficienter catulis suis.
et necavit leenis suis. et implevit preda speluncas suas. et cubile suum
o ninive cuncta que sunt dicta me actore patientur.
ecce ego ad te mitto babilonios.
et ita alius. — cuius dicere est facere.
rapina. Ecce ego ad ad te dicit do-
eris
minus deus exercituum. et succendam
consumptione vel fumum. — currus. — nobiles. et
usque ad fumum quadrigas eius. et leun-
sub regulos gladio interficiam. — sunt ubera vastabis
culos tuos comedet gladius. et extermi-
tuam. sunt tributa exiges.
nabo de terra predam tuam. et non audietur
v — tibi.
ultra vox nuntiorum tuorum. Ve civitas
in qua nulla sunt
sanguinum universa
tas. sunt omne mendacium. tu dico plena rapina. et predarum laceratione.
mendatii. dilaceratione
plena. non recedet a te rapina.
sevientis imperio.
rapina. Vox flagelli. et
sonitus. que divulgata dicatur sunt. — vox.
vox impetus rote. et e-
qui frementis. et quadrige
ferventis et equitis ascendentis et mican-
vox. — vox adulatorum
tis gladii. et fulgurantis haste. et multitu-
armaturis interfectorum. — vox.
dinis interfecte. et gravis ruine. nec est finis
vel cadent. in sua multitudine.
cadaverum. et corruent
dum ad se invicem constipantur. vel in cadaveribus interfectorum corruent. — ecce causa.
in corporibus suis. Prop-
que cunctis gentibus fornicata est. et oculis orbis que subiecerat sibi
ter multitudinem fornicationum mere-
colere ydola. — magos.
speciose et grate. et habentis maleficia.
q.d. in omnibus gentibus habuit potestatem.
Que vendidit gentes in fornicationibus
suis. et familias in maleficiis suis.
o ninive que quasi publica cunctis fornicantibus
fuerit. — sub iuramento.
Ecce ego ad te dicit

Describitur potentia ninive. et sub lamentatione crudelitatis arguitur.

Descriptio exercitus ninive. preparantis se ad bellum.

Quot sunt species peccatorum. tot sunt gentes ninive.

Frameam petunt luxuriosi. et corpore cum servirent debilitantur in presenti.

Loquitur sub methaphora mulieris adultere

Habuch. iure victorie cuncta possidet. et urbibus vel uxoribus suis. captivos in servitutem tradidit. et rapinis et ornatu ninive implevit thesauros et civitates suas.

Alle. Comminatur deus mundo. quod multitudinem que lata via ad mortem vadit. succendere. et fumo malitie sue suffocabit. et pro bonitate sua. et leones. gladius. i. sermo dei comedet. In terminum ut nemo exinde. pro eos ad mortem capiat. et eos perimet omnem strepitum malorum opinionum que mortem hominibus denuntiare solebant.

Nec audientur emissarii tui per provincias. vel non audient angelos. qui president tibi pro te deprecantes.

Alle. Mundus qui in maligno positus linguis suis interficit homines. civitas sanguinum dicitur. que Iudam persecutione do-ceat. quibus multos dilacerat et rapit. In mundo et est vox flagellorum. i. tribulationum. quibus iusti affliguntur. clamat. cum alius ira. vel libidine. alius odio. vel invidia torquetur. flagellum assyrii regis in eis sonat. Cumque et in morbo corporis flagellum diaboli sentitur. Immittitur enim aliquando non extra electorum. sed a diabolo permittente. vel regius morbus. vel ydropis. vel labor calculi. et huiusmodi. Est in mundo et impetus rote cum homines ignari sui salutis. ubi periculum hinc et illinc discurrunt. Et equus fremens. i. diabolus qui fugientes acrius insequitur. Et calcat et illudit. Est et quadriga fervens. que cum pharaone subvertitur. que quatuor equis turbatur. i. iiii. ante passionibus. Unde hinc cupiunt metuuntque dolentque gaudentque. Sonat et in ninive eques ascendens. i. diabolus. cuius gladius dialectica et rethorica arte fulgidus. et hasta fulgida. dum transfert se in angelum lucis. Et huius artibus multi interficiuntur. qui non statim per gratiam currunt. fit gravis ruina. In qua non est finis. quia malitia non habet finem. hec mala concurrunt. i. contingunt in corporibus mortuorum. Que multiplicatione fornicationis prostrata sunt. Est autem ninive meretrix speciosa. et grata. que ad amorem sui pene cunctos trahit

vox

Fiy.

m maleficiis diditis. hec vendit gentes in fornicationibus suis. id est amore temporalium. et vendidit bonorum qui fuerant membra Christi. fiunt membra meretricis. et alios secum trahunt.

Cum. Loquitur medicus veniens de celo ad secundum civitatem id est mundum. qui vulnus suum potest curare mortuos. revelabo. id est faciam te intelligere errores tuos. quos ante putabas esse virtutes. et gentibus quas vendidisti in fornicatione tua. ostendam nuditatem. et ut designant fornicarii tecum. videntes turpe corpus tuum cuius superficie prius videbantur. et regnis. que maiora quam gentes ignominiam que tibi fecisti. et proiciam super te abhominationes. id est ostendam quam abhominabilis esse debeas illis qui prius tecum unum corpus esse ciebantur. et ponam te in exemplum ut similitudo pene deterreat a similitudine culpe.

Mistice. Qui falsa pulchritudine mundi non tenetur. et turpitudinem eius intrinsecus videt. resilit ab eo. et omnia terrena bona digna planctu iudicans. dicet. Miser est mundus. qui tot homines alligat vitiis et resignet. Sed qui intelligens hanc miseriam condolet mundo. quam pauci sunt. qui etiam in morte sua a complexibus speciose meretricis. possunt avelli. Unde. Queram consolatorem. Qui disputans de tua conversatione instabili. et quia omnia fluctuantia possit in te aliquid invenire. Unde consolationem tibi queat adhibere.

Numquid fortior es aut potentior alexandria. Ipsa que capietur a rege babilonis nabuchodonosor. sicut tu. Post hec describit situs alexandrie. que super nilum. et mare posita. hinc. illinc. aquis ambitur.

Cum. Mistice. Increpat amatores mundi. Vide quam fortes continet ecclesia. que habitat super flumina fortiorum. et habet in circuitu doctores de quorum ventre manent flumina. Que dicuntur spiritali sensu legis. que sine fide iam amara est. que habet muros multitudinem fortiorum. ut septuaginta. qui firmant prius gentilitas. s. nigram. tenebrosam. et aridam. Sed et hec sine attendit se. et custodierit os suum. captiva ducetur. et plangent filios suos qui alliduntur ad quod veniant ad medium tenebris. et hostes diaboli quemque preclaram sorte divide sibi festinat.

circumdabis te spatiis. dominus exercituum. id est angelis. vel reliqui alii committam iudicium tuum. sed ipse disco operam. et revelabo pudenda tua in facie tua. id est in quo prius non videbas ante oculos tuos ponam. et ostendam gentibus nuditatem tuam. et regnis ignominiam tuam. et proiciam super te abhominationes. et contumeliis te afficiam. et ponam te in exemplum. Et erit omnis qui viderit te. qui viderit in vindicta positam in exemplum. pavescit. et miratur. resiliet a te. et dicet. vastata est ninive. id est quis dolebit super te. quis commovebit super te caput? Unde queram consolatorem tibi? Numquid melior es alexandria populorum? Que habitat in fluminibus. id est hinc. et hinc. rivo nili. illinc lacu mareoticho. vel ex alia parte mari cingitur. aque in circuitu eius. cuius divitie. id est est. mare. aque. id est sunt. muri eius. ethyopia fortitudo eius. et egiptus. et non est finis. id est fortitudinis. vel fuge eius. affrica et libies fuerunt in auxilio tuo. id est o alexandria. Sed et ipsa in transmigrationem ducta est. in

q que deprehensa producitur in medium. et ante oculos omnium depompatur.

Ut qui tecum fornicati sunt. ipsi te despiciant. et irrideant. et contumeliis afficiant. et erit in exemplum universis videntibus.

Vel. quis tuus potest esse consolator. qui in tua potestate nullius miserebaris. si socium tui luctus preparasti. Que noluisti consortem habere regnandi.

Civitas que nunc est alexandria vocatur. ab alexandro magno. prius num appellabatur metropolis egypti. et propheta iste antiquo nomine vocavit eam num. sed translator vocavit eam alexandriam. quo nomine suo tempore vocabatur.

Quod ethyopia. et egiptus. et affrica sunt in presidio alexandrie. et situs prius positam et urbis ostendit. hii prius fuerunt confederati.

Urbs quam describo. capietur a rege babylonio. et idem tirus et illius vastator erit.

b

captivitatem. Parvuli eius elisi sunt in capite omnium viarum. et super inclitos eius miserunt sortem. et omnes optimates eius confixi sunt in compedibus. Et tu ergo inebriaberis. et eris despecta. et tu queres auxilium ab inimico. Omnes munitiones tue sicut ficus cum grossis suis. Si concusse fuerint in os comedentis. Ecce populus tuus mulieres in medio tui inimicis tuis adapertione pandentur porte terre vestre devorabit ignis vectes tuos. Aquam propter obsidionem hauri tibi. extrue munitiones tuas. Intra in lutum. et calca. subigens tene laterem. Ibi comedet te ignis. peribis gladio devorabit te ut bruchus. congregare ergo ut bruchus. multiplicare ut lo-

(interlinear) qui ingredi non poterant. — ab hostibus. — alexandrie. — vel ante ora parentum. — inclitos patris. — nobiles sorte victores diviserunt. — nullus de principibus evadet. — est. — ita debiles. — ideo. — hostibus. — pandetur civitas. — quibus claudebant porte. — scilicet ne desit possidione obsessis. — ut. — munitiones tuas. — lateres eo fortius. — ut interrupta murorum sarcias. — licet hec omnia feceris. sic tamen a bruchis. — co. ita tu gladio fugientibus exercitus devoraberis.

Cum tu Ninive, vos inimicum si ita devoraberis. cum populus tuus ita effeminatus resistere non valeat hostibus.

Moraliter. Ninive que speciosa dicitur: animam notat. naturali pulcritudine. que voluptatibus herens effeminatur. et portas sensuum aperit inimicis et demonibus. Si quis. scilicet est amator voluptatum potius quam dei: portas terre id est sensuum suorum aperit inimicis. et vectes huius babilonis igne consumuntur. id est naturale bonum anime per quod posset claudere hostibus introitum corporeorum sensuum. huic dicitur: ut attrahat sibi aquam divini sermonis contra munitiones obtineat naturale bonum anime ne hostibus ad interiora perveniat. Sequitur. Intra in lutum. Quia diversis malis te implicuisti. patienter tolle iniurias temptationis. Alioquin peribis. et ideo naturale bonum tuum amittes. Contra hec multiplicare tanto numero virtutum quantus est bruchorum.

Et cum multiplicata fueris ut bruchus. et ut locusta tamen congregata. et congrega-

bunt. et optimates. id est positi compedibus peccatorum ligabuntur. Quanto magis ergo vos o infideles et invido heretici sentietis supplicia. et despecta eritis. et queres auxilium ab inimicis. id est vitia vel demones. desistant de perfectis ubi omnium etiam dulcedo. secularis potentia dogmata devorabuntur. a comedente diabolo. per una concussione arboris.

Cum alexandria hec sit passura. tu que o Ninive quondam dives. et speciosa de eodem calice bibens inebriaberis. et sopita iacens ab hostibus despicieris. et in tanta venies necessitatem: a babiloniis. sive contra babilonios auxilium rogabis ab inimicis tuis.

Quas putas inexpugnabiles. et turri fortes premitiarum ficubus comparabantur. que levi tactu motu. sine labore cadent in os devorantis. ne si intra eadem in labore interant olligenti.

Aliter. Ninive populus tuus. id est homines seculares. ita mulieres sunt enervati. ut nichil virile habeant. vel inimici demones. vel vitia. per portas corporeos sensus introgressi sunt. Que etiam sicut ignis devorant naturalem virtutem cognoscendi deum. quia portas sensuum obfirmare debuisset. Contra hec mala hauri tibi. a. aque de sermone. Extrue ad cognitionem dei: protinus vel virtutes. et de hoc quod corruisti age penitentiam. hoc est quod dicitur. Intra in lutum. patienter tollera iniurias. et necessitates corporis quo involuta es. et fugiens. id est corpus. calca. et tene. ne te dominetur. quia si ibi. id est in corpore te transferis. unde flamma. vel hic vitiorum. vel in futuro gehenne te consumet. et peribis gladio. id est violentia diaboli impugnatione. et similitudine locustarum. Que quod tunc in vens videbatur. et unde bonum sponte germinans. a bruco comedente consumitur. Sed ne hoc fiat. multiplicare in virtutibus. tam innumerabilibus ut bruci sunt. Que compertas. ideo perfecta es. quia plures fecisti negotiatores quam stelle sunt celi. quia divitias per fas et nefas congregasti. vel divisa dogmata clariora stellis putasti. et plantam in gradiens levitate sententie hinc illincque discurrens. ad sublimia te erexisti. et custodes. id est prepositi tui. fuerunt quasi locuste erigentes. et parvuli tui. id est generati a locustis. fuerunt quasi athelabus parva a terra se sublevantes. ut tandem eversi

cadet

cadent.

id est ipsum ... redigens la... re.

se adulatum ... ser ... cadent

cant in locusta. Cum carentes calore veri solis. sedet in spinosis sedibus. i. horridis philosophorum sententiis. Sed cum venerit ortus solis. i. iudicium vere cognitionis relinquunt spinas suas. et crescunt spiritu et libero volatum.

Natura est locustarum. ut in frigore torpeant. in calore volitent. porro. attelabus modicis pennis. potius reptans quam volans. licet que oritur usque ad pulverem. cuncta consumit. quia donec crescat penne. abire non potest.

Dormitaverunt. Cum huc usque de ruina mundi dictum sit. in fine de ruina ipsius diaboli dicitur. qui princeps fuit mundi. et illi se dominari gloriabatur. ad quam fit apostropha. O lucifer contritus es des tructa est Ninive civitas tua. speciosa et potens. in qua etiam filio dei adversabaris. pastores quidem tenebant populum. sed in salutem. sed ut eos devorares. defecerunt. Turba populi. que te colebat. de et urbem tuam deserens. ad latibula montium. i. apostolorum confugiet. et nullus est tuorum ducum qui turbam olim tuam ad se revocet. Plaga tua toto orbe prostituit. Omnes insultant tibi tua supplantatione per quos decepti. Omnia nullus vel tantus est. quem aliquando tu non deceperis. Ille tamen non stat. sed transit malitia diaboli. Prodest ei insultare. et bonis operibus quod directis manibus super eum concrepare.

Gentes a te oppresse audita morte superbi assyrii. et destructione potentis urbis. pre admiratione insperati interitus. comprimunt manus. vel ex gaudio insultantes tibi plaudunt manibus.

custa. Plures fecisti negotiationes tuas quam
(Sicut.)
stelle sunt celi. Bruchus
(ad volandum. tempore alius.) (Sicut.)
expansus est. et avolavit. Custodes tui quasi
locusta. et parvuli tui quasi locuste locustarum.
(eo quod volare nequeunt.)
Que consident in sepibus in die frigoris. sol
(ad alias regiones.) (Quod invenerunt sepius. in)
(calefacere.) (quo tempore frigoris sedebant.)
ortus est. et avolaverunt. et non est cognitus locus earum. ubi fuerint.
(tempore ignavie.)
Dormitaverunt
(reguli quidem tibi servierant et alias gentibus.) (et interfectis principibus)
pastores tui. rex assur. sepelientur principes tui.
(quia rebellare poterant populi tui imbellis dispersus est.)
latitavit populus tuus in montibus
(et nullus de ducibus potuit eos congregare.)
(et regum imbellium producere.)
et non est qui congreget.
Non est obscura contritio tua pessima est plaga
(Quia manum medicine non potest curari.)
tua. Omnes qui audierunt auditionem tuam compresserunt
(admirando.) (Nullus tuo vulneri donabit lacrimas. quia nulla est. Sed)
(qui transit tua malitia. que non est manens. sed cum spiritu)
manum super te. quia super quem non transiit
malitia tua semper.

verit diutias sicut astra celi. sic locusta. et bruchus. et attelabus que est fetus locuste calescente sole avolant. nec reperiuntur. sic tu dispergeris et fugies.

Quia populus tuus ut mulieres. tempore inimicis aperte et omnis multitudo super murum sedet sicut locuste que cum in luce et sole adveniente vabunt fugit de propugnaculis. et tu es reversa ad locum suum. que omnia tibi intulit deus ita tuis prevaricatione populi sui. ideo destructa est civitas tua.

Explicit naum.

Quattuor prophete in xii. prophetarum volumine sunt. quibus tres in principio. lemma i. pondus titulum habent. Naum. Abacuc. et malachias. porro zacharias. in medio. et circa finem duos huius sermonis ponit titulos. Ex quibus unus est. Honus verbi domini in terra. adrach. et damasci. requies eius. Alter in fine. Onus verbi domini super israel. De naum. orationibus tuis. iam liber editus est. De zacharia. et malachia. si vita comes fuerit. dissereremus. Nunc abacuc habemus in manibus. qui vel ex eo quod amabilis domini est vocatur amplexatio. vel quod in certamen et luctam cum deo congreditur. amplexantis. luctantis sortitus est nomen. Nullus enim tam audaci voce ausus est deum ad disceptationem iustitie provocare. et dicere ei. Cur in rebus humanis et mundi istius prospera tanta rerum versatur iniquitas. Voci ferabor ad te. vim patiens. et non salvabis. Quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem videre. Laceratа est lex et non pervenit usque ad finem. recti iudicium. quia impius prevalet adversus iustum. ideo egreditur ad iudicium perversum. Unde quasi temeraria vox sit. et quedam blasphemantis creatorem suum ad iudicium provocare. et vas fragile adversus figulum. cur tale. vel tale factum sit disputare. Hec si et hoc ad intendum quod assumptio. vel pondus quod gravia esse iam dicimus. prophetie visio est. et adversum montani dogma. perversum intelligitur. quod videt nec ut amens loquitur. sicut more insanientium feminarum dat sine mente sonum. Unde et apostolus iubet. vel si prophetantibus aliis. alii fuit revelatum. taceant qui prius loquebantur. et statim subiungit. Non est enim dissensionis deus sed pacis. Ex quo intelligitur. cum

quis ex voluntate reticeret. Talis locum dat ad loquendum posse et loqui et tacere cum velit. Quam in extasi id est invitus loquitur, si tacere sive loqui in sua potestate habet. Illud quod dixi, quia semel a me violenter exigis, ut quosdam gradus quosdam et scalas ad altiora interim historiam vel interpretem prophetiam esse contra babylonem et nabuchodonosor regem chaldeorum. Ut quomodo prior propheta naum, quam abacuc sequitur, in assirium habuit contra ninive et assirios, qui vastaverunt X tribus que vocantur israel, ita abacuc prophetiam habet adversus babylonem et nabuchodonosor, a quibus iudas et ierusalem, templumque subversa sunt. Et ut sciat eo tempore fuisse abbacuc, quo iam due tribus, que vocabantur iuda, ducte erant in captivitatem daniel docere potest, ad quem in lacum leonum abacuc cum prandio mittitur. Quamquam apud hebreos hec ipsa non legatur historia. Igitur sive quis recipit septuaginta illam sive non recipit, utrumque propositum est. Aut enim recipit, et iam post facta rem, ubi abacuc refertur; aut non recipit, et quasi propheta scribit que ventura cognoscit. Iuxta litteram sed litteram causatur adversus deum propheta, cur nabuchodonosor templum vastet et iudam, cur ierusalem quondam urbs domini deseratur. Quare clamet propheta et non audiatur, vociferetur ad dominum oppressus a chaldeis et non salvetur. Quare et ipse propheta vel populus ex cuius persona loquitur ad hoc vixerit et huc usque ductus sit, ut iniquitatem hostium et suum viderit laborem. Cur iniusticia prevalet adversus se et sic dicit pressus angustia, nesciens aurum in igne conflari et tres pueros de camino puriores exisse quam intraverant. Sed et hoc generaliter scilicet accipere possumus quod ex persona humane impatientie loquatur, ut in questulam vocem et plenam doloris erumpat dicens. Quare respicis contemptores et taces conculcante impio iustiorem se? Hec autem loquitur nesciens iudicia dei investigabilia et profundum divitiarum sapientie et scientie eius, quod sic ita videret deus ut videt homo. Homo tamen presentia respicit, deus futura et etiam cognoscit. Et quomodo si egrotus est et estuans febribus aquam frigidam postulet et dicat ad medicum: Usque pacior, crucior, exanimor. Usque quo medicore clamabo et non exaudies? Et respondeat ei sapientissimus et clementissimus medicus: Scio quo tempore debeam quod postulas dare. Non misereor tui, quia miseria ista crudelitas, et voluntas tua contra te petit. Ita et dominus videns sciens clementie sue pondera atque mensuras interdum non exaudit clamantem, ut compleat et magis provocet ad rogandum, et quasi igne excoctum iustiorem et puriorem faciat. Quod intelligens apostolus sed illud quod ter iam est consecutus a domino ait: Sed non deficimus, et benedicimus dominum in omni tempore, et scit quia qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit, et glorificatur in labore. Et cum ieremia dicit tribulationem et miseriam invocabo. Ut quo alius invocat dominum sic scit vir et bellator invictus ad exercendum se et probandum tribulationem et miseriam venire desiderat.

Massa apud hebreos ponitur, id est grave onus eo quod eos adversus quos videtur premat, ne cervicem elevare sinat.

Continentur ieronimi super osee, ioel et amos, abdiam et ionam, pamachio; super naum, micheam, sophoniam et aggeum, paule et eustochio; super abacuc cromachio; super malachiam exsuperio tolosane ecclesie pontifici et minervio et alexandro monachis; super zachariam exuperio tolosano episcopo.

Ieronimus commentatus est super omnes prophetas minores

de clamore vide glosa Ione 2° et in psalmo 4to

Abacuc amplexans, quia vel ex eo quod amabilis domino fuit vocatur amplexatio, vel quod in certamen cum deo congreditur, amplexantis id est luctantis sortitur vocabulum. Nullus enim tam audaci voce dominum ausus est ad disceptationem iusticie provocare. Cur in rebus humanis et mundi istius prospera tanta sit iniquitas. Hic in principio voluminis sui describit diabolum cum membris suis. In fine vero pronunciat adventum passionemque domini salvatoris. Nam de quo alio quam de christi adventu, qui futurus erat intelligitur dicere: Et respondit dominus ad me et dixit: Scribe visum apte in buxo, ut assequatur qui legit ea. Quia adhuc visio ad tempus et orietur in fine et non mentietur. Si moram fecerit, sustine eum, quia veniens veniet et non morabitur. De passione autem in cantico cum in domino dicit: Domine audivi auditionem tuam et timui. Domine consideravi opera tua et expavi. Quod enim hoc est nisi pro cogitatione ac repentine salutis hominum ineffabilis admiratio? In medio duum animalium cognosceris. Quid est nisi aut in medio duorum testamentorum, aut in medio duorum latronum, aut in medio moysi et helie cum illo in monte sermocinantium? Dum appropinquaverint anni cognosceris. In adventu temporis ostenderis. Quod autem dixit cornua in manibus eius. Quid est nisi trophei crucis vocabulum salvatoris? Hic propheta proprie ponit dicens: Ego autem in domino gaudebo, in deo ihesu meo. Quod est nobis amicum et dulce nominare et omnibus predicare.

Onus quod vidit abacuc propheta. Usque quo domine clamabo et non exaudies? Vociferabor ad te vim patiens et non salvabis? Quare ostendisti michi iniquitatem et laborem videre, predam et iniusticiam contra me? Quare respicis contemptores et taces?

Hec assumptio. Intellexit. Amplexus vel amplexatio. Clamantem. Quod perfectum est. Quia libertate potes si nabuchodonosor et priorum si iuste. Scilicet. Secum possis. Sed ergo. Cur me tamdiu vivere ut viderem mala. Malorum. Bonorum. Iniquorum bonorum opprimentium. Innocentem. Quia respicit et solus. Non vindicas quod iustus es. Sicut et corripis. Quia abstineo a patientie.

pisces maris

Conventus sanctorum querela ad dominum. Cum iudices seculares, acceptis muneribus dampnaverint in sortem et biberint vinum: sed et principes ecclesie propter munera laceraverint legem. Sed non debemus super hoc turbari. Videmus a principio mundi, ab impio Chaym occisum Abel iustum. Exsultante Iacob regnare in domo patris Esau. Christus quoque contra quem hec querela dirigitur, a iudeis crucifigitur: et Barrabas latro eruitur.

Vox domini respondentis contra predicta. Cum ne putetis soli Israel hanc iniustitiam a chaldeis inferri, sed et omnibus nationibus per circuitum: et ipsos chaldeos videte in tantum exaltaturos, et postea ruituros. Ut si quis predixerit quod futurum est, pre rei magnitudine videatur incredulum.

Pisum videtur ut Iosias rex iustus, a rege Egypto trucidetur. Ut Daniel et tres pueri serviant, et Babilonium imperet. Et Balthasar inter concubinas potest in phialis dei.

potest

Mir. Minatur deus contra contemptores sue providentie se suscitaturum angelos pessimos, per quos infert cruciatus. Vel peccantibus hominibus, vel animabus pessimorum hominum. Hii sunt amari, et nulli parcentes, et veloces, cito quod imperatur implentes, et ambulant super latitudinem terre, latitudo terre sunt carnales, quia lata via ad mortem tendunt. Hos calcant demones ut possideant animas, quia tentio rationis deest, sed per culpam demonum. Qui est terribilis per multa et varia supplicia que infert. Sed ex se ipso, id est ex propria iniquitate dampnabitur. Sed si aliquis per penitentiam ab eo ad dominum confugerit, hominis, id est iugum eius effugiet. Et prebens tergum deo sessori erit velocior lupis et pardis, id est hereticis et raptoribus. Et equites, id est ipsi demones, quos prius deferebat, depositi allidentur. Qui autem ipsi equites, id est diaboli de longe venerunt, non suam usurpantes. Quibus deiectis, equi liberati in contrarium cursum assumunt, volantium aquile. Ut carnibus sermonis dei vescantur, et alios sibi incorporent. Facies eorum ventus urens, quia nulla malitia ei resistere poterit. Tunc sermo divinus congregabit ad unam fidem omnes, qui quasi harena a chaldeis captivabantur, et triumphabit de diabolo. Vel pravis hominibus a regno suo deiectis. Et tyrannum, id est eum, potentia malorum superata fertur. Inde

(qui iustum.) (qui prius iam in deum convertit. Sed) (Nabuchodonosor vel ceteri) (Iudam vel quilibet.) (Homines sine cura sine)

conculcante impio iustiorem se: et facies ho

(providentia.) (Sic faciunt heretici.)
(Id est viri boni homines. solos respicit autem.)

mines. quasi reptilia non habentia ducem.

(perversum.)

Et factum est iudicium. et contradictio

(acceptis muneribus contra illos.)
(quam iustitia. vel ut magis peccatum dum)

potentior. propter hoc

(est. quod veritas pauperis defendatur.)

lacerata est est lex. et non pervenit usque

(dici est iuste iudicare.) (finis iudicium)

ad finem iudicium. quia impius prevalet

(Iudam.) (Ideo dico quia.)

adversus iustum. propterea egreditur

iudicium perversum. Aspicite in gen

(que fiunt.) (Illarum.) (pre magnitudine miraculi.)

tibus. et videte et ammiramini. et obstupes

(fiet in destructione aliarum gentium per chaldeos.)
(tam grande ut plenam opinionem causationem.)

cite quia opus factum est. in diebus ves

(Hoc videre possetis.) (tam magnum.) (a quocumque.) (Ecce.)

(futurum.)

tris. quod nemo credet. cum narrabitur. Quia

(opus quod factum non se diceretur.) (Nabuchodonosor.)
(angelos malos vel homines qui mitto contra.)

ecce ego suscitabo chaldeos. gentem ama

(ad implenda precepta dei.)

ram. et velocem

(quia non contempta sunt finibus.) (non tantum)

ambulantem super latitu

(super iudeos.) (non est opus aliarum)

dinem terre. ut possideat

(terram. Sed vivere rapto et possidere urbes non)

tabernacula non sua.

(suas. Per vias orientales inferens.)

horribilis et terribilis

est. ex semet ipsa iudicium.

et onus egredietur. le

(ad persequendum.)

viores pardis equi eius

(lupi seniores qui iuxta noctem egrediuntur ad rabiem fame)

et velociores lupis vespertinis. et diffun

(diuturna.)

dentur equites eius. equites namque eius de

(Non ad repugnandum, quia nemo resistet. Sed ad discurrendum.)

longe venient. volabunt (sicut volando omnia subiacent.)

quasi aquila fes

Adhuc loquitur propheta vel propheta quasi contra se non veritate sed potentia

Ecce causa quare hoc audeat loqui.

Spatiosa est via que ducit ad mortem. Sicut enim ambulant chaldei per angustam viam que ducit ad vitam.

Ante quam inferebat bellum terrorem portat et vultum.

De sua gente non de aliena constituet principes et potestates et gladium eius non habebit sed armis aliarum gentium. Vel sicut fecit terre et sicut vastaturi sunt suas tantum tribus.

tinans ad comedendum. Omnes ad
predam venient facies eorum ventus
urens et congregabit quasi harenam
captivitatem et ipse de regibus trium-
phabit et tyranni ridiculi eius
erunt. Ipse semper omnem muniti-
onem ridebit. et comportabit agger-
em et capiet eam. Tunc mutabitur spiritus
et pertransibit et corruet. hec fortitu-
do eius dei sui. Numquid non tu a princi-
pio domine deus meus,
sancte meus. et non morie-
mur. Domine in iudici-
um posuisti eum et
forte ut corriperet fundasti eum. Mun-
di sunt oculi tui.
ne videas malum.
et respicere ad ini-
quitatem non pote-

Ad cuius flatus virentia cuncta marcescunt. sic ad aspectum chaldeorum omnia vastabuntur.
Tantus erit numerus captivorum. et per hoc ut hyperbolice. harene possit equare.
Qui nabuch in universo orbe regnabit. et reges atque omnes ductores regum in habebit. et inter delicias computabit.
Tante erit superbie ut naturam locorum et robora exercituum superare credat.
Urbes natura locorum et viribus hominum munitas.
Apud tyrum iacta aggere in mare de insula pene insulam fecit.
munitionem. scilicet tyrum. Cor eius
mihi eum obstiterit. Quia in superbiam. nec dominum se esse credat. facies sibi statuam auream.
designet esse quod fuerat.
post hec omnia. ut si
Tu es vere
et domine deus meus. auctor horum.
qui nos creasti.
cuius clementia subsistimus.
nubtrahe ... de progenie.
do hoste.
Ad iudicandum ut ipse sit iniquus. et ultorem ipsi.
Sibi ni-
illi corripias quecumque peccaverit tibi.
Nabucod. vel diabolum quasi carnificem.
chi iniquum placet.
Scio quod malum non libenter aspicis. nec puri
quisquam de tua dubitare iusticia. sed tamen
cur patris ab isto nab opprimi iustum.
illos. quod etsi non ex toto iustus iustior est.
orbis terre. sic pisces et irrationabilia
animalia que non habent ducem subiacent in-
ribus fortiorum. sic homo rationalis ad imagi-
nem tuam factus non potest resistere corporeis in-
ribus idolatrarum.

Ironice. Quasi hec fortitudo
eius. quam dederit. et bel deus suus
ad cuius culturam omnes cogebat.

Ex responsione domini intelli-
gens propheta. scilicet nabuch contra
iudeam. vel diabolum contra
credentes accipere potestatem.
ut corripiat eos. et post cor-
reptionem. ipse quoque puniatur
tur in fide. respondit domino blan-
diens et penitentis affectu.
Domine nesciebam nabuch
vel diabolum mundo accepisse
potestatem quorum viribus
nullus potest resistere. sed tamen inter
eos dat nobis misericordia tua vi-
vere.

misericordia

Scit propheta quod angeli singu-
lorum cotidie vident faciem
patris nec de deo aliquid
male sentit. sed humanam
impatientiam se exprimit.

Redit ad generalem que-
rimoniam cum deo prudente
diabolus inmundus tamen
diletur. cum superioribus sic
iungitur. Quo in domine quia te proge-
nitore non moriemur. et per adver-
os

risum. ipse super omnem munitionem ridebit. Quicquid in ser-
monibus vel divinis scelis. aliquid et forte laudatur.
sermo dei destruet. et illudet. et mittet ad
congregem fragilitatis arguendo. Tunc mutabitur
spiritus. ne puniat. sicut puniverat. sed pertransi-
bit peccatores. rogans pro eis et reconcilians
deo. hec est fortitudo eius divini sermonis. vel
christi. quam habet a deo suo. ad deicienda omnia

similia.
Nemo miretur si que super chaldeis iuxta
litteram in malum interpretati sumus iux-
ta tropologiam videantur sonare clementiam.
hystoria stricta est. et evagandi non habet
facultatem. tropologia libera est. et his tamen
legibus circumscripta ut pietatem sequatur
intelligentie. sermonisque contextum nec
in rebus multum inter se contrariis violenta
sit copulandis.

Aliter. Domine in iudicium posuisti eum. Sive contra
incredulos natio demonum. amara ad
puniendum. et ubique per sensus. ambulat ubi
cumque est latitudo. ut possideat in quibus christus
habitare debuit. Ex semetipsa. id est non
aliter frangitur nisi cum magnitudine ini-
quitatis et pondere gravata. ad consummatio-
nem venerit. Equi eius et equites. sicut pardi
et lupi. sanguinem sitiunt. et per das desi-
derant. et dum non sperantur. de longe tamen ve-
niunt. volant ut aquila. que inter sydera
nidum ponere nidum. et festinat ad
predam. Multi enim demonum parent. que
quod aspexerint urere volunt. et congre-
gabit quasi arenam. principes demonum deceptos
a suis. hinc tamen suscipiet. quasi herenam.
et multos qui potentes videbantur. contra eum
exercere tyrannidem. eiciendo ab obses-
sis. subiciet sibi. et ridebit. et quecumque mu-
nitum et forte videbitur. interibit exterere.
Comportabit aggerem. ingestis eternis operibus faci-
le exteret munitionem. Post hanc victori-
am comutabitur spiritus eius. et pertransibit hostem
usque ad celum. quia deum se faciet. et post cor-
ruet. et ruina eius ostendet quam fortis
divinitas eius fuit. Audiens igitur hec propheta
quod tantus sic sit destruendus. cum se
vel eos ex quorum persona propheta loquitur
conquerens iustos esse memorasset.
nunc blandiens dicit. Ergo ne tu a prin-
cipio domine. Quod si capimur a tanto
hoste tue est clementie. Tu enim
domine construxisti eum quasi car-
nificem. et fortem fecisti. ut vel nul-
lus vel rarus ei posset resistere.

g

a materia habet. iob xxi. Quare ergo impii vivunt
. iustus es domine et si disputem tecum.

satium. quod per carnifices corripis et occidis. Si
tibi placet aliquis iniustus. Sed cum inveniret
non possum. cur iniustus cayn iustum abel occidit.
Cur cetus non solum minores pisces. sed et ionam
devoravit prophetam. Hec dico aliquam in tuo con-
spectu iustum. sed cum iustiorem quam affligat quam
qui affligitur. Debuisset enim iustiori subici. Cum autem
sis omnium dominus. necesse est ut facias quod sine te fieri
non potest.

Aliter. Diabolus qui cuncta vastat. misit ha-
mum. cum habet adam. et ita traxit eum de para-
diso. et cooperuit eum sagenis suis. id est variis fal-
laciis. Non letabitur esse aliud quam preceptum domini.
et immolabit. non hamo. qui perfusus sermo intel-
ligitur. Adhuc et principio constitutus. sed reti
suo. quia in ipso pingues hostias comprehendit.
quia per unum hominem peccatores constituti
sunt plurimi. Et cum adam et sancti de paradiso
sunt eiecti dominum. et cibi eius electi sunt. et quia primum
hominem decepit universum genus humanum
interficere non cessat.

Potest et de hereticis accipi. quod perversa multi-
plicique doctrina. quasi hamo et reti et sagenis.
miseros pisces capiunt. et multa reptilia com-
prehendunt. unde letabuntur et sermone suo.
quo decipere et suadere potuerint. quasi diis adoran-
tium. et polluunt. per quem sciunt a se tan-
tas victimas interfectas. et tot potentes de-
ceptos quasi pinguem partem. et electas escas no-
minat. Sed sicut bestie. que semel gusta-
verint sanguinem semper sitiunt expandunt
rete. id est totum studium suum ut plures interficiant.

Ut videam. Eleganter describitur humana im-
patientia. quam habemus in disceptationi-
bus. ut ante quam videam inquit a respondente
arguam. ad respondendum parem me non quasi ex
ratione. sed ex contentione. Si enim recte esset. de-
buerat responsio expectari et videri utrum
respondere deberet an consentire rationabili
responsioni.

Et sic videbo quid tu post secundam questionem
respondeas. Deinde postquam tu responderis et
me corripiunt male fuisse conquestum.
quid ei ego debeam
respondere videbo.

Adhuc loquente pro-
pheta adest deus res-
pondens. ut scribat propheta apte in tabulis
id est in latis cordibus audientium.

Manifeste de adventu christi. propheta est visio.
et proposita questio loquitur. quod donec ille ve-
niat. iniquitas dominabitur in mundo. et
iudicium non perveniet ad fidem. Sed verius

vis quare non respicis super iniqua
agentes. et taces devorante impio ius-
tiorem se. et facies homines quasi pisces
maris. et quasi reptile non habens prin-
cipem. (humanum genus) Totum in
(adam. / sed habet. id est diabolus.)
hamo sublevabit.
(de paradiso. / variis multi- / plici fallacia.)
traxit illud in sage-
na sua. et congrega-
vit in rete suo. Super
(habebit. id est diabolus.)
hec letabitur et exultabit. Propte-
(de dolo quo fecit et capto duram et cumulacio. belli cum quo gaudii sagene immo-
labat pingues victimas. id est gentes ad eius cultum cogens.)
rea immolabit sagene sue. et sacrifica-
(doli sui.) (et opinione sua putabit ei se hec
diuitias quas principes et reges suos sub-)
bit reti suo. quia in ipsis incrassata est pars
(iugabit suo imperio quasi electas escas vocat.) (Sua semel opulenta pisca-
tione saturatus est et sua)
eius. et cibus eius electus. Propter hoc
(sagena id est exercitum replevit non cessat gentes impugnare et iugulare.)
igitur expandit sagenam suam. et semp-
er interficere gentes non
(omni diligentia custodi-)
parcet. Super custodi-
(am cor meum.)
am meam stabo. et
(stabilitate animi.)
figam gradum me-
(christum.)
um. et super munitione.
et contemplabor ut
(prophetica visione)
videam quid dicatur
(spiritus sanctus ad prophetas. sed interiorum)
michi. et quid respon-
(homine.)
deam ad arguentem
me. Et respondit michi dominus
(Secundum locum est persona ambi-
guentem.)
et dixit. Scribe visum.

Quia pisces maris nominaverat
metaphoram piscium servat.
ut quasi piscator mittit ha-
mum recte et sagenam. ut
quod hamus non capit recte quod
capiatur. et quod recte evadit sa-
gena. Per rectorum circumduceret ita
in babilonis humanum genus
perdam suam fecerunt.

Prime causationi respondeat
dominus. Aspicite in gentibus et
videte. et admiramini. iob.
ad que verba propheta quasi agens
penitentiam. temperavit questionem
dicens. Domine deus meus sanctus meus.
et non moriemur. Si non minus eius ve-
neratione. et laudibus dei suscei-
tatur dicens. Mundi sunt oculi me-
i ne videant mala. et respicere ad
iniquitatem non poterit. Quare non respi-
cis super iniqua agentes. et que esset
devoratio iusti in partibus
expressa est. ut fierent homines
quasi pisces maris etc. Nunc ergo
quia propheta est. et propterea sed ubi
tare dicit. ut quod respondeat
omnibus dicitur. Stabo inquit super
custodiam meam in sublimita-
te mee prophetie post excisionem
videam quid sequatur post excisio-
nem populi et templi.

gentis ipsi. Similitudinis enigmatum obscuritatibus ambagibus. Sine impedimento i[n]-
manifesta. In latitudine cordis. telligens.
explana eum super tabulas ut percurrat
Scilicet quia prophetia est, scio te non intelligere ut ... Hoc predictum. Visio. Zelo sunt rex eius
moraris, si[ve] falsus dicis. venit tunc et ille
qui legerit. Quia adhuc visus procul
venit in futuro. Et comprobabitur visio sua ex completione rerum.
et apparebit in finem. et non mentietur.
O lector.
mora — Si moram fecerit expecta illum. quia veni-
Quamvis videatur tibi tardum. Sicut quia hec promissio tar-
Quantum ad se. dat succedit ex predictam. non
ens veniet. et non tardabit. Ecce qui incre-
habet rectam fidem.
dulus est. et non erit recta anima eius in
Econtrario. Sicut in professione credit. Sic imperat fides.
Hoc est et firmum fidei. In eternum.
semet ipso. Iustus autem ex sua fide vivet.
Dum potatur placet, et exhilarat, sic
Promissio adventus Christi, et auxilio dei his qui credunt ostenditur nabuchodonosor decipi[-]endus superbia sua.
Et quomodo vinum
post illa letitia vertitur in ruinam.
potentem decipit.
Nabuchodonosor magnum se credens
vel diabolus. vel antichristus.
sic erit superbus vir.
Voluntate sua non ducet ad fidem.
et non decorabitur. qui dilatavit quasi
Non satiatur occi-
infernus animam suam. et ipse quasi mors
sis. Sic semper avarus eget. Ut omnis in unum confundat errorem.
Ut omnes suo despotiat imperio.
et non adimpletur. et congregabit ad se
quasi in animata.
omnes gentes. coacervabit ad se omnes
Cum inebriatus fuit vastatione populi dei. et mortifero calice consopitus.
Pro vastatione illius qui totum orbem vastaverat. cui spolia
populos. Numquid non omnes isti super
totius mundi non sufficiebant avaros deridebant.
eum parabolam sument. et loquelam
enigmatum eius. et dicetur: Ve ei qui
Que non peperit.
multiplicat non sua.
Honere predarum, cum gravia
usquequo et aggra-
ut torque se deprimens.
Delegans multiplicare di-
vat contra densum
vitie luto comparantur.
Hoc ideo quia non quid.
lutum. Numquid non
Medi et Perse qui babilonicum imperium destruentes pri-
us mordebant preda lacerabunt, quibus erat nabuchodonosor et rapina.
repente consurgent qui mordeant. et

Potest et nomine superbi heretticus appellari. et consimili expositione. quam impietatem excidet in ecclesia. Sed vel qui populi. id est ecclesiastici in errorem non decepti subito quasi e gravi sompno consurgent. et mordebunt eos. et erunt eis in predam.

nabuchodonosor. capiet rete et sagena homines quasi pisciculos. et rationale animal quasi reptile non habens ducem.

Unde. Tempore accepto exaudivi te. Iterum. Ubi venit plenitudo temporis. misit deus filium suum.

O lector si ardore vidende visionis tardet venire quod tibi promittitur ne desperes. sed patienter expecta. quia veniens veniet.

Apostolus. Ex fide mea vivit. Sed notandum quod ubicumque aliter scriptum est in hebraico. aliter in lxx. apostolus utitur his testimoniis. que a gamaliele doctore legis didicerat.

Alii. Diabolus superbus credens se aliquid esse. sed nec ducet ad fidem. quia conatus et labor ei habebit interitum. qui ad modum inferni et mortis non satiatur occisis. et omnium gentium deceptione legatur. et ad se populos congregat qui cum viderint eum emissum in tartara videntes impleri in illo parabolas prophetarum consono fletu dicent. Ve diabolo qui multiplicavit quod non peperit. usquequo et aggravat. scilicet usque ad diem iudicii. et cum increpato quod luctuosa opera pondus peccatorum se aggravat. Numquid non repente consurgent qui mordeant, vel angeli quibus diabolus tradetur ad penam. vel hii decepti ab eo agentes penitentiam, ad Christum conversi. et suscitabuntur lacerantes hi quos inebriaveras. regnum tuum vastabunt. et spolia diminuent speciei domus. quia iudaicum populum vestibus quas ei dederam spoliasti. Ideo reliqui populi qui regno tuo non fuerunt subiecti. te spoliabunt. quia sanguinem multorum gentium fudisti. et in caput tuum revertetur. et impietas iudaice terre et civitatis ierusalem. et habitatorum eius qui dixerunt crucifige eum.

Possunt hec et de antichristo intelligi qui superbus sedens in templo dei quasi deus. Sicut infernus multos occidet. et ad se congregabit in suum errorem ducens. Sed postea videntes occisum spiritu oris Christi. intelligent vera. que de eo erant predicta. et dicent omnia que sequuntur eadem intelligentia. cum expositum super diabolo. Spoliabunt te omnes, qui reliqui, f. d. p. ti. Relictos vocat sanctos. qui antichristo non servierunt. a quibus spoliabitur pro impietate quam exercuit in universam terram. et vastatione civitatis ecclesie. et persecutionem omnium qui habitaverunt in ea.

dilatavit infernus animam suam.

vastatori orbis spoliabitur a populis qui eius manus effugere potuerunt. et hoc fiet etiam propter sanguinem iude. et iniquitatem terre israel. et eorum ipsi iudeorum.

suscitabuntur lacerantes te? Et eris in rapinam eius. Quia tu spoliasti gentes multas spoliabunt te. qui reliqui fuerint de populis propter sanguinem hominum. et iniquitatem terre civitatis et omnium habitantium in ea. Ve qui congregat avaritiam malam domui sue. ut sit in excelso nidus eius. et liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionem domui tue. concidisti populos multos. et peccavit anima tua quia lapis de pariete clamabit et lignum quod inter iuncturas edificiorum est. respondebit. Ve qui edificat civitatem in sanguinibus et preparat urbem in iniquitate. Numquid non hec sunt a domino exercituum? Laborabunt enim populi in multo igni. et gentes in vacuum. et deficient. quia replebitur terra. ut cognoscant gloriam domini. quasi aque operientes mare. Ve qui potum dat amico suo. mittens fel suum et inebrians ut aspiciat

Aliter. Ad diabolum. vel antichristum. vel hereticum. sermo dirigitur. Est bona avaritia doctoris ecclesiastici. qui studioso labore plures sibi semper studet facere discipulos. Sed ve illi qui avaritie congregat domui sue. per falsa quenticula. qui eternis pollicetur sectatores suos socii posse sanctorum regna celorum. in sensuum incendia gehenne. Quod consilium eorum erit confusio et ignominia domus eorum. cum finis eorum ostenderit fuisse falsam promissionem. hic plures doctorum quanto plures habet in comminatu. tanto plus delinquit contra animam suam. Denique lapides ecclesie id est decepti ab eo ostenderent avaritia superbi. quod omnes gentes sua persuasione decepit. et ligna etiam ecclesie dominice. ad quam coniunguntur duo parietes. loquitur doctrina eorum. Aliter. persuadere non posse. fieri vel gloriam sue perversitatis proferent.

Ve quod edificatis. Adhuc loquitur contra nabuchodonosor. qui fecit menia babilonis. vicinis et moribus uxorum populorum. unde sequitur vindicta a deo immissa.

Aliter. Diabolus. et antichristus hedificant ecclesiam suam. in interitu deceptorum et preparant urbem iniquitatis. id est ponendo in celum os suum. Sed numquid est talis edificatio a domino? non quia quamvis infinite gentes in eorum errorem ducantur. cum ita deficient. ut ecclesie multitudini comparari non possunt. Sed vel deficient et punientur. igne suum pro meritis. vel tecte succendunt igne. quem christus venit mittere in terram. et sic penitentibus replebitur terra gloria dei. quam in celum. et cetera. Sicut aque operientes mare. ut contra amaritudinem quam diabolo pluente terra biberat optant aquam dei. ne amplius valeant apparere.

Aliter. Ve tibi diabole. vel antichriste. vel heretice qui verbo doctrina inebrias deceptos. ut aspicias nudos a fide. et bonis operibus et repletos ignominia errorum et malorum operum. qui prius erant gloriosi imagine dei. Sed o diabole. vel heretice. qui putas te habere aureum calicem. bibe. et tu de calice qui est in manu dei plenus misto. et dissipatio id est celsa a pristina sententia. et ne putes stabilia ea in quibus prius stabas quia circumdabit te. etc. vindicta a deo immissa. et vomitus. id est s. g. t. gloriam quam iniuste habuerat.

quam habet incidendos parietes in medio structure ponitur.

Aliter. super ferrum. qui avaritie possidere regna. vel divitias. que est causa domui sue. non secure domatur per avaritiam. superbiam. de potestate hostium. et arrogans cogitatio finem habet ignominiam. desiderio non salutem. id est occidisti populos serviebas et tanta crudelitate bachatus es. ut si dici potest lapides civitatis et ligna subversorum patientur. hyperbola est. babilonem. propter hec mala talis vindicta. hec a domino fit quam sequitur. id est quod laborabit frustra populi. cum babylon succedet. et deficient hi ipsi chaldaici. Sicut aque alveum et fundum maris contegunt: sic gloria domini mundum complebitur. metaphora. ebrii. et nuditate turbati.

Adhuc sermo fit ad illum qui non intelligunt contra veritas divitias ruine domus sue. que surgunt superbie. quod facit avis in excelso ponat nidum. nec putet se venire in manus hostium. sed superba

Adhuc invehitur contra nabuchodonosor. quod oblitus se esse hominem. alteri hominum fel et amaritudinem propinavit.

hic amicus intelligitur. vel sedechias. vel quilibet homo malus nabuchodonosor inhebriatus. vel sedechias et omnium captivorum nabuchodonosor videret nuditatem. id est cunctos spoliatos et captivos. et fundam gloriosos ad ignominiam servitutis redactos.

Sciendum hoc capitulum, ve qui potius d. a. s. et ea usque, ubi dicitur: Ve qui multiplicat non sua et ve. quod congregat avaritiam et ce. et ve. qui edificat in sanguinibus et ce. et iuxta hystoriam et iuxta anagogen contra nabuchodonosor vel diabolum vel antixpistum vel hereticum posse equaliter accipi.

nuditatem eius.
qui tum o nabug. calicem bibit.
Repletus es ignominia pro gloria. Bibe
quia alios inebriasti.
tu quoque et consopire.
te circumdabit te
in iudicia potentie.
calix dextere domini.
que absorbuerat. egeret.   de sublimi
et vomitus ignominie super gloriam
gloria ad ultima mala duceris.
tuam. Quia iniquitas libani operiet te. et vastitas animalium
qui videbit imperiis.
deterrebit
hoc est te.
eos. De sanguinibus
iude.   ecclesie vel ierusalem.
hominis. et civitatis. et omnium habitantium in ea.

Quia semel nominavit libanum. sub eius translatione. victimas et sacrificia, vel multitudinem populorum que in ierusalem interfecta est. animalibus vel bestiis comparat dicens. et vastitas animalium operiet te.

Contra ydolatras omnes et specialiter nabuchodonosor loquitur. admirans stulticiam regis qui statuit auream statuam potius in campo duran. et fictor confidit in simulacro quod fecit.

Quid prodest sculptile. quia sculpsit illud fictor suus? con
sculptile in lapidibus. conflatile in metallis.
flatile et imaginem falsam. Quia speravit in figmento fictor eius ut faceret simulacra muta. Ve quod dicit. Ali-gno expergiscere. surge. lapidi tacenti. ipsum
lapis.
quid ipse docere poterit. Ecce
lapis.   hoc est quo opus.
factus est.
iste qui opertus est

Et prodest adorare sculptile: hoc est non prodest. dico. quia sculpsit illud artificiose fictor suus. et quid prodest adorare conflatile. et ruina. f. hoc est non dico. quia speravit in figmento fictor. e.

Describitur error humanus. quod aurum et argentum gemmas et seriem quibus oblita vel operata sunt ydola. pro fulgore materie deos estimat. quibus formam sed vitam artifex dare non potest. Sed e contrario dominus in templo sancto suo. id est in filio. celo. vel anima iusti. vel in creatura tocius mundi.

Vel ipse. id est ventus. via. enim apud hebreos utrumque significat. et aliam et ventum. et utrumque ab ydolis removetur.

seras. cum ignominia evomes. et hoc patieris. quia iniquitas libani. o. t. libanus enim et thus dicitur. per quod cultus dei intelligitur. quia in templo colebatur. id est deo confunderis. Vel aliter. et ratio est fiat, in peccatis et vastitas. a. d. e. Cum videris eos quos vastasti. et ad errorem detraxisti. pari tormenta te terreberis. De sanguinibus ho. et in. t. quia nomina libani et bestias. ne de brutis putares me loqui. manifeste tibi dico. patieris penas pro sanguine hominum. quos deo perire fecisti. exercuisti impietatem. in terra viventium. et manasse sinerent. et in civitate ecclesie dei. et multos in ea habitantes participes tue impietatis fecisti.

Sedechias sicut aiunt hebrei. a nabuch excecatus in reblatha. id est antiochia. et ductus babilonem. quadam die in celebri convivio. accepit potionem. qua in fluxum ventris solueretur. et subito introductus ante ora epulantium subito fluxu ventris pollutus est. Unde comminatur deus ipsi nabuch quod ipse bibiturus sit huiusmodi potionem. et omnia passurus que passus est sedechias.

Superbia tua et elatio templi. et rapina scelerum vastabit te. et hoc totum patieris. quia vastati iudea. sub tertium terram promissionis. et civitatem ierusalem. et omnes habitatores eius.

Aliter. Sculptili et conflatili comparantur dogmata perversa. que a fictoribus suis adorantur. et sculptura. quod in lapide fit in his dogmatibus intelligitur. que stulticiam propria fronte demonstrant. Conflatio que in metallis ubi videtur esse aliqua ratio sapientie secularis. Quia velut quodam auro ita disciplinis philosophorum et splendore eloquentie ydola conflatum est. Non sed prodest figmentum fictori. quia mutum et surdum simulacrum adoratorem non audit.

Aliter. In mutis ydolis hereticorum et figmentis diaboli nulla est gratia spiritus sancti. Sed cum imaginem divinitatis et pulchritudinem eloquentie preferre videantur. nichil est in eis spiritus
et vitale.

Oratio abacuc pro ignorationibus. quia errans de iudiciis dei temere dixerat. Usque quo clamo et non exaudies. et quare non respicies super iniqua agentes. et ce. i. o. a. se. ne ex responsione dei intelligens. vel nabuch. vel diabolum vel antixpistum positum ad corripiendas gentes. agit penitentiam. et petit veniam. de hoc quod ignorans fecit. Vel orat ut per adventum christi. errorum hominum. qui per ignorantiam est. auferatur

et ablata umbra dari veritatem. vel est oratio. quasi de incertis. sed certa erunt ratio prophetali. alii pro spontaneis. Oravit propheta nulla necessitate. sed sponte peccavit. male sentiens de iudicio dei. vel gentes propheta sponte credituras. in eum quem venturum promittit.

Domine audivi auditum tuum et timui. Domine consideravi opera tua et obstupui. In medio duorum animalium cognosceris.

Domine audivi. in scripturis sermonem tuum. a vere initiori. et contemplatus sum opera. in creaturis. intelligere creatorem. et per ea obstupui. sensu hominis amisso. in sanctam antiquitatem filius sum. vel ad minorem turbatus et laudes tuas pre stupore dicere. In medio. d. a. id est per filium. et spiritum sanctum. pater intelligitur. vel duo animalia duo cherubim. que contra se respiciunt. et in medio horum oraculum. vel duo seraphim. quorum alter ad alterum clamat trinitatem tuam tis. quorum unus missus: mundat labia prophete. et dicit. Igne veni mitte me. et quod. no. fi. .ur. ar. Sed simpliciter christe inter duos latrones. agnitus est. vel a iudeis et gentibus. hinc isti. enim et gentibus. vel inter duo quinta alia spiritu.

Deus ab austro. Agnitio dei patris veniet. his qui digni sunt in pleno lumine. et agnitio sancti. i. filii dei de monte. n. et c. i. patre. qui est plenus virtutibus. et sola pregit et fovet alios. vel de sublimitate eloquii. nubrosi. et condensa. multis testimoniis contexti. vel pharan. os videntis dicitur. et de sermone eruditi nati venit noticia filii. vel veniet. i. nascetur: in bethleem. que sita est ad austrum. et quia ipse est qui legem dedit in syna. de pharan veniet qui est locus vicinus notissima

Sela. ebraice. semper. lxx. diapsalma. Semper. i. ipse qui natus est in bethleem. quod edit legem in syna. omnibus et futuris auctor est.

Cornua. pro regnis sepe ponuntur. vel postquam miracula eius. vel cornua in ea venerunt. manus figentur in cornibus crucis.

Ibit mors. id est exemtam de baptismo occurret diabolus. et stabit ante pedes eius. quod temptet. xl. diebus.

Ethiopes terri. qui vescuntur carne draconis. id est demones sunt. quorum tabernacula sunt. quecumque in hoc seculo preter honores et divitias. quas postquam consecutus est. tradit se luxurie

quasi sit bonus. quam et spiritus absolute ponitur. de spiritu Nulla spiritalis gratia nulla virtus in eis est.

auro et argento. et omnes spiritus non est in vis
sed intelligitur. Spiritus potest ad fide simulacris sed intrinsecus esse non potest.

ceribus eorum. Dominus autem in templo sancto
quasi vel sileat. sicut in ini

suo. letetur a fa
ciei. et corpus.

cie eius omnis terra.

Domine
audi
quod deus homo.
vi auditionem
Scilicet incarnationem.
tuam et timui.
Sed. Sed.
Domine opus tuum
in plenitudine temporis.
in medio annorum
quod oravit affirmat.
opus tuum.
notum facies.
consummatum in terra.
Sed autem cum intulerit super
cum iratus fueris
plicia. iratus. et aliquis supereminet.
quasi oblitus dum distulit.
misericordie recordaberis. Deus ab austro
austro veniet quasi a meridie. a filiis catholicis.
veniet. et sanctus de mon
Sed vel nubrosi. vel condensum.
Semper. vel diapsalma
Sed autem a dextris
te pharan. Aperuit
quasi aromatibus
Sed veloces erit.
tutus dei.
celos gloria eius. et laudis
le est. non. et. in universa terra.
ut servimo eius.
quasi splendor quasi ei. quasi sol iustitie. radii
Sed esse. Sed vel lucet.
eius plena est terra. Splendor eius ut lux
erit. Sed propheta crucis.
In ipsis cordibus.
erit cornua in manibus eius. Ibi abs
Spiritus et vite se usque ad mortem.
scondita est fortitudo eius ante faciem
destruet mortem.
eo instante fugit diabolus.
eius ibit mors. Egredietur diabo
lus ante pedes eius.
stabit. et victus. ab his di
stetit et mensus est
videt quasi assumet.
terram. Aspexit

Lxx. Oratio cum cantico. quia orat adventum domini. gaudet. et laudat

Oratio abacuc prophete. pro ignorationibus.

deum tam in terrenis patrem quam in missum filium.

Domine audivi. hystorice audivi penas quas diabolo et suis parasti. et sicut et timui sicut quod diabolus sic confodietur. sic prior quod promisisti imple. et sicut in tempore. redde christum quod pollicitus es. ne moriatur interitum. sed vivifica et. x. imple. Quod et de novo potest accipi. ut mortuus pro nobis vivificet.

Cum venerit tempus implendi ostendes esse vera que promisisti.

Sed theman. quod in tempore. ab Sed ex egipto. uo. fi. m.

Operuit. In adventu. omnia repleta sunt gloria domini. Gloria in excelsis deo. et in terra. pax. ho. bo. vo. et pacificans que in celis et que in terra.

Stans salvator et oculo suo omnia metiens. gentes dissipat. et montes et colles sese convertit. vel montes sunt demones.

Sa[n]c[t]a ecclesie.

et dissoluti gentes. et contriti sunt mon
tes seculi. Incurvati sunt colles mundi.
ab itineribus eternitatis eius. Pro
iniquitate vidi ten
toria ethiopie tur
babuntur pelles
terre madian. Numquid
in fluminibus ira
tus es d[omi]ne. aut in flu
minibus furor tuus
vel in mari indigna
tio tua. Qui ascen
dit super equos tuos et quadrige tue sal
vatio. Suscitans suscitabit arcum tuum.
iuramenta tribubus
que locutus es. Plu
vios scindes terre.
Viderunt te. et do
luerunt montes. gur
ges aquarum transiit.
Dedit abyssus vocem
suam altitudo manus suas le
vavit. Sol et luna steterunt in habi
taculo suo in luce sagittarum tuarum

Et ego longe ante vidi. quod turbabuntur tentoria ethiopie p[ro] iniquitate. et turbabuntur pelles. i. tentoria terre madian. et hoc fiet p[er] iniquitatem fluminibus. Vetus testamentum in notitia eius a iud[eis] et lotis in rubro mari ...

Numquid. hoc est brevius dicere ... Sic iordanem et mare rubrum ...

Mundanam sapientiam discipulis ... et doctrina ... sol et luna ...

Fluvios. scilicet. Quia suscitavit ... arcum suum ... iuramenta tribubus ... Consequenter dicitur fluvios scindes.

Gurges. a. t. Et aque semper fluunt ... sunt breves que fluunt in mare ...

Pro iniquitate. vel laboribus ... hospitium demonum qui esse debuerunt dei templum ...

Numquid in flu. ambigue dictum. si mala flumina et mare ... eloquentia hereticorum ... mare ... mare collocat.

Verba dei que manifestiora sunt. et dant potum flumina dicuntur. Sacramenta p[ro]funda: mare.

Super equos. i. ... mundum ...

Impetus ... cessavit ...

Sol et luna. Sol iustus. et luna. que ...

Sagitte ... plage dei ...

Sagitte. leviores hasta ...

sagitte. capli. ibunt in splendore fulgurantis haste tue. In fremitu conculcabit terram. in furore obstupefacies gentes. Egressus es in salutem populi tui in salutem cum xpo tuo. Percussisti caput de domo impii. denudasti fundamentum usque ad collum.

Maledixisti sceptris eius capiti bellatorum eius. venientibus ut turbo ad dispergendum me. Exultatio eorum sicut eius qui devorat pauperem in abscondito.

Viam fecisti in mari equis tuis. in luto aquarum multarum. Audivi et conturbatus est venter meus. a voce contremuerunt labia mea.

Ingrediatur putredo in ossibus meis et subter me scateat. Et requiescam in die tribulationis ut ascendam ad populum accinctum nostrum.

---

i. x. q dicit electa sagitta. In predicatione apostolorum que et fuitere.

usus est.

Egressus es que ad te ingre. de maiestate. l. cerimoniis iudeorum tempore. Vn relinquetur vobis domus vestra deserta. di. n. poterant.

de mundo.

Cum populi tui iudicabis iustitia. terrena regna calcabis. et omnes gentes admirari facies. que egressus es in salutem p. t. venisti ad eos cum xpo tuo. quando venit percussisti antixpm. in hoc seculo. quod est in maligno. l. ipsum diabolum, qui impietatis caput est. quem eiecit de hospitio. ut ibi abitet iusticia.

Sicut ecclesie et omnis viri xpc est caput. ita cunctorum demonum. qui in hoc seclo dimicant. capud beel zebub princeps demoniorum. et singule eorum turme habent capita. et principes suos. Vbi gratia. Spiritus fornicationum. habent prepositum suum. spiritus vane glorie. spiritus iudaismi. spiritus infidelitatis. habent presides sue malicie. Sed clementissimus deus. si fuerit caput possessum eo ab seclo. sepe caput ponit optimum. Tradunt hebrei. Ioseph. demonis esse nomen. qui principatum teneret inter alios. et propter nimiam velocitatem. atque in deserta discursum. avis. et volatile nuncupatur. ipsum quod esse. quod in paradiso sub figura serpentis mulieri sit locutus. et ex maledictione. que a deo eidem imprecatus est. accepisse nomen. siquidem Ioseph serpens venter interpretatur.

Denudasti. i. abscondita et aperta fecisti. non ad breve tempus. sed in perpetuum.

Denudasti. hystoria. Suscitasti vincula usque ad collum intrinsecus. ut deposito priori iugo vinculo captivitatis. leve iugum subeant. in cervicem xpi. sed compulsi. per secula. posuerunt in finem.

ut prebeant colla ei. Semper.

Denudasti. s. fundamentum xpi. quod est in anima. apostoli terra obruerunt. sed egerunt terram. et optimum fundamentum nudaverunt. l. ornaverunt. ut alii ponerent ut appareat. et suam claritatem recipiat. et hoc in sempiternum.

diminuendo. regnis.

Eius. ipsius. Impius est. vel nabuchodonosor vel omnis ad usurum ipse... dei. non solum sceptris. sed capiti eorum percusseras bellatorum. qui venerunt ut turbo ad dispergendum. i. ut everterent israel. et captivarent. Ita autem exultant vorantes populum israel sibi subiectum. quibus in abscondito facerent. i. de ignorantia. Venisti ita quod ad plurimum populo tuo. et quadrigas mittens in aquas. i. in gentes multas. fecisti eis viam in luto. i. ut conculces. et post lutum converteas eos.

Ita exultant vorantes pauperem israel sibi subiectum. quibus hoc in abscondito facerent. i. de ignorantia.

sedet insidiis. cum divitibus in occultis. Istius destructio. Quod sciens ubi est. luto cum.

predicta. Que similia sustinuere. Audivi in persona sua de toto populo. et ego per spiritum sanctum audivi que pacientes equi. et ceteri tremuerunt. et ab hoc voce. q. l. in. s. tua. pavor. sintis more signatur.

In ossibus. Non solum in carne. sed in medullis ossium. et ...atus putredine corporis. et in ...bus scateat. ut cum pro peccatis sustinuero angustias omnis captivitatis. requiescam cum habraham. et ysaac. et iacob. et ceteris qui sunt populi dei accincti. hoc allegorice dicitur allegoria. Contra hystorie. quam aliquando sit hystoria ipsa metaphorice texitur. ut semper et methaphora allegoriam sonat. Sed hystoriam in persona populi dicit. se libere in captivitate pati quelibet. ut eo tempore quiescat. quo maledicet sceptris ipsius. et equis conculcabunt lutum. i. populum cum seniis zorobabel. et iehu reditum in terram promissionis. Sed hoc non vult littera libri.

quod sed q. s. libenter patior. quod passus est iob.

Ingrediatur. Nunc libenter patior angustias omnes. et a tua comminatione totis visceribus tremui. et non hoc solum. sed et ultro hoc appeto. Ingrediatur.

in confusione seculi. in malorum. dies illa. d. i. e. et miserie. Semper. et. ascendam a iusto.

Tribu. Quia tunc omnia inferentur. hoc cum intraverit. non sinuet omnia. neque descendet cum eo gloria eius. scientie bellatorum.

Ficus enim non florebit. et non erit germen in vineis. Mentietur opus olive. et arva non afferent cibum. Abscidetur de ovili pecus: et non erit armentum in presepibus. Ego autem in domino gaudebo. et exultabo in deo ihesu meo. Deus dominus fortitudo mea. et ponet pedes meos quasi cervorum. Et super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem.

Cum iudex dicere tribulatis. Aliud permittit. omnia que dixerit deus faciemus. et aliud facit. Quia. Vel aliud. In iusticia legis. Sic enim credentes super aspera et ardua. Inter ceteros quos habui letitiae cervi. ponit me. Primus lagone vicit. Inter illos angelos canam triumphum eius. et iusticia per eam hominibus.

Ego autem. Iudeis per orbem dispersis dicit propheta ex persona credentium. Sed fide consummatione accipitur. sic dicens. Vt percussa egypto. ficus mea. oliva. campi. non dabant fructum. et deficiebant pecora. quia non habebant fructum cibos. et Israel exultabat. sic in fine mundi cum refrigescet caritas. et non dabit fructus operum. tunc iustus letus dicet. Ego autem in domino gaudebo. reductus ad summum. cantabo triumphum qui in principio dixi. Clamabo. et non exaudies. qui de iusticia eius et iudicio causatus sum. laudabo equitatem.

Ficus. Hoc volo hic pati. et post ascende ad p. a. quia veniet dies tribulationis et exeat in angustia constitutus. ego letabor in tua magestate. Vel cum venerit dies iudaice elisionis. ego per ieiunium et ploratum electus sum. et sociabo me discipulis Christi. Ascendens in montana. quia in monte eos docet veluti inferius turbis. Quia ficus ad quam venit Christus esuriens. id est populus iudeorum non dat poma. vnde malechie? est. quia nec fert fructum. non in [illegible] seculorum. sed usque in seculum. id est cum gentes intraverint. Hec est ficus per qua rogat agricola. id est gabriel. vel michael cui commissus est populus iudeorum. quam in passione precidit. dicens spacium penitentie. et noli subvertere. et sicut fecerunt super suspensione. subaudi in terris ferres in aliam vineam. id est ecclesiam. Venit tercio per legem. per prophetas. per se ipsum. Post passionem data penitentia .xl. duobus annis. quia non fecit fructum. sublata est. qui non contusi sunt. ad ipsum gentem non translate sunt. ad quem propheta ascendit. Vinea id est populus. qui non fecit fructum. sed spinas. non iudicium. sed clamorem dicens: crucifige. et non habemus regem nisi cesarem. quod occidit post servos filium. et ideo exterminavit eam aper de silua. Oliva. id est populus. cuius ramus fractus oleaster inseritur. Vel ficus ipse est pro pomorum dulcedine. Vinea ipse. qui dicit ego sum vitis. Oliva. pax. a qua de luce. In libro iudicum. dicunt ligna silvarum venire ad has arbores. ut regnaret super se. quod nunquam fit. sed ramus imperat eis. que habet spinas. et ignem. ut vulneret et comburat. Arva. terram. olim in montibus sunt. sic campestria dicuntur. que non solum non alunt rationalia. sed nec pecora nec boves. qui portant iugum dei. hec omnia auferunt a populo. quia iniquitas egit in deum. Si autem diem tribulationis de consummatione accipis. omnia ad eos referes. qui dicunt se esse de ecclesia. non habentes opera. et ficus. vinea. oliva. id est trinitas non affert eis fructum suum. et non solum non habent fecunda hominum. sed nec cibos pecorum et iumentorum. et ex montibus in humili versantur.

Vide super glozam in titulo Ozee

Tradunt hebrei. cuiuscumque prophete pater aut avus ponatur in titulo ipsos quoque prophetas fuisse. Vnde et amos unum de duodecim prophetis qui dixit. non sum propheta. nec filius prophete. sed pastor pastorum vellicans sicomoros. patris nomen in titulo non habet. Hoc si verum est. Sophonias propheta qui nomine ut ita dicam prophetico et glosa maiorum suorum stirpe generatus est. habuit enim patrem chusi. avum godoliam. proavum amasiam. atavum prophetam ezechiam. et talem quadrigam ipse velud extremus auriga complevit. Nomen sophonie alii archanum domini transtulerunt. Sive quia specula: sive absconditum domini interpretatur. utrumque prophete convenit. Dicitur enim ad ezechiel. fili hominis speculatorem domui israel te posui. Iste quoque propheta. qui erat in specula. et in sublimitatibus constitutus. et noverat misteria domini. filius erat chusi. qui interpretatur humilitatis. habebat quoque avum godoliam. quod dicitur magnitudo domini. et proavum amasiam. qui interpretatur nervus in sermone domini. atavum ezechiam. qui sonat fortitudo domini. De fortitudine itaque domini nata est sermo domini. et de sermone domini: nata est domini magnitudo. et de magnitudine domini. nata est humanitas. ut cum pervenerit aliquis ad perfectum dicat. quia non sum dignus vocari apostolus. et illud in psalmis. Domine non est exaltatum cor meum. neque elati sunt oculi mei. Iosiam regem unde cum temporibus sophonias prophetasse invenitur: de ceteris regibus unde placuisse. historia quarti libri regum. et liber paralipomenon demonstrat. Iosias simulacra que pater suus amon. vel avus manasses in templo dei collocaverat. deiecta comminuisse monstratur. In quibus etiam serpentem ereum a moise factum. cum errore inductus populus superstitione ydolorum decretus adoraverat. Id custodisse pascha et innumerabilia vix .xi. multa remissa sunt de ceteris temporibus multis solus fecerit. Ideo deus per prophetam temporibus memorati regis que ventura erant ostendens gentibus quod de lectione comprehendit affuturum iudicium. populo non israel salutem. et civitati ierusalem restaurationem. tunc temporis tribuendam. textu lectionis denuntiavit.

alii specula.

Prophatur de excisione ierusalem. et de captivitate iude et beniamin per nabuchodonosor. que captivitas in tempore iosia. visa est incepisse. quia filii eius et nepotes idolatriam regnasse credendi sunt quam iudei brio habiti. ab egyptio rege et chaldeis et diversis casibus cruciati. et cum hec captivitas pro sceleribus ipsorum immineret. ne populus dicat se per malos reges ad ydolatriam cogi. datur ei rex iustus. Quo zelante zelum domini. et populo in cultu ydolorum perseverante. iusta ire causa profertur a domino.

Speculator sophonias. et archanorum dei cognitor audit clamorem a porta piscium. et ululatum a secunda et contritione a collibus. Iudicium quod ululatum habitatoribus pile. quia conticuit omnis populus chanaan. dispersi sunt universi qui involuti erant argento.

Speculam. vel archanum. In specula enim. et in sublimi constitutus erat. secundum illud. fili hominis speculatorem posui te domui israel. et misteria dei novit et vidit. non faciet dominus quicquam nisi revelaverit prophetis suis.

Etiam bruta animalia sentient iram dei. et subsistit urbibus et interfectis hominibus. et solitudo erit. et raritas et bestiarum et volucrum. et hoc ideo. quia impiorum fuit nimia multitudo. ideo vastabuntur. Potest et de consummatione seculi accipi. cum et homines. et pecora. et universa deficient. et tollentur iniquitas a facie terre.

Abstrahe. Cum refrigescet caritas multorum et ita habundabit iniquitas. ut filius hominis veniens. vix inveniat fidem in terra. et deus perimet illos qui videntur sibi nomen dei cum fuerit. et ecclesiam. que a pace nomen habet et auferet baal. quod interpretatur in sublimioribus. id est tollet vanam gloriam que iactatur in ecclesia. et nomina eorum qui solo nomine dici episcopi et presbiteri gloriantur. et qui adorant. sicut et tunc. c. quod elevantur contra scientiam dei. quicquid in mundo geritur. adortus et occasus stellarum referentes eos qui adorant dominum qui duobus dominis simul volunt placere deo et mundo. Qui pro domino rege deo. habent regem mundum et ipsum. et eos qui per mala opera declinant a domino et non requirunt eum per penitentiam.

Per iudam et ierusalem secundum interpretationem potest accipi anima cuiuslibet. a qua aufert dominus omnia predicta. vel in consummatione seculi. vel in fine cuiusque. cum viderit dominum confiteri. et sensum pacis habuisse. De tali ierusalem disperdet deus omnem superbiam. et falsos cultus in domino. et varios errores dogmatum. et mundo et deo patri servientem. et

Verbum domini quod factum est ad sophoniam
id est speculator. Ethiops meus. vel humilitas.
filium chusi filii
id est magnitudo domini. id est servio domini.
godolie filii amarie. filii ezechie. in
id est fortitudo domini.
id est elevatio domini.
diebus iosie filii a
id est fides.
mon regis iuda.
id est Cum non iustitia. propter nullum locum penitentie
Congregans congregabo omnia a facie
scilicet a facie terre omnia consumam.
terre dicit dominus. Congregans hominem et pecus
congregans volatilia celi et pisces maris. et ruine impiorum erunt. et disperdam
homines terre dicit dominus. Et extendam
id est extensio manus
gestum penitentis ostendit.
manum meam super iudam. et super omnes habitantes ierusalem.
id est auferam.
et disperdam de loco
id est ydolorum sidoniorum.
id est cultores baal. qui pauci de
hoc reliquias baal.
cede hostium remanserunt.
id est qui fuerunt auctores ydolatrie.
nomina edituorum cum sacerdotibus et
dominum et simul deum ydola colunt.
id est solem et lunam et cetera astra.
eos qui adorant super tecta militiam
celi. et adorant et iurant in
id est simul.
domino et iurant

In titulo generatio prophete. et tempus notatur. Sunt nomina patris. pontifex et chusi. quod interpretatur ethiopes meus. Inde notatur quod ille qui eum genuit fuit ethiops. filius est in penitentiam. iuxta illud. ethiopia preveniet manus eius dare deo. et recte sophonias qui filius ethiopis. in consequentibus de penitentia a scribit ethiopum. Trans flumina ethiopie tum ferent hostias. id est in diebus iosie. Sic dicitur dies helie. hii quasi ab eo illuminati sunt tamen. et dies iosie. qui se levaverunt ad deum. quia iosias dicitur elevatio domini. et fuit vir iustus. Similiter notandum est. quod hic non ponuntur reges israel. sed reges iuda tantum. quia iam. x. tribus. sub ezechia captivitate erant ab assyriis.

Idest fides. Manasses post multa scelera. et post captivitatem. in babilone egit penitentiam. unde consecutus est dei misericordiam. et ideo. in argumentum fidei sue qua crediderat deo. filium suum vocavit amon.

Post ruinas impiorum et nimiorum ablationes contra iudea. et ierusalem dominus loquitur. Iudas quam et ierusalem beniamin in templo domini. statuam baal posuerunt. et in eodem sacrario ydola similiter. et deum venerati sunt. Vel ydolorum cultores. non sacerdotes sed edituos et phanaticos appellat.

id est illos destruam. quod quidam sacerdotes

Adiuntur. de. p. t. Qui relinquentes cultum dei iurant in melchon. et adorant militiam celi.

in Melchom. Et qui avertuntur de post tergum Domini. et quod non quesierunt Dominum nec investigaverunt eum. Silete a facie Domini Dei. quia iuxta est dies Domini. Quia preparavit Dominus hostiam sanctificavit vocatos suos. Et erit in die hostie Domini visitabo super principes et super filios regis. et super omnes qui induti sunt veste peregrina. et visitabo super omnem qui arroganter ingreditur super limen in die illa. Qui complent domum Domini sui iniquitate et dolo. Et erit in die illa dicit Dominus. vox clamoris a porta piscium. et ululatus a secunda. et contritio magna a collibus. Ululate habitatores pile. conticuit omnis populus Chanaan. disperierunt

idola in ontitate [illegible]. et alios et deitatem. ab imminente captivitate. timete. Iam hec est captivitas, prophetata sub Iosia. captivitatis et subversionis. sub visione territi. ut sibi ceno. letitie. sic dedicavit ad mortem, quasi hec hostia implacet. captivitatis iudaice, quando totus populus immolandus est. qui mane dicebant: sicut. Vel quos de regia stirpe, vel proprie filios Iosie. qui preter cultum dei venerantur idola. superbos qui quadam fastus et dignitatis supercilio ingreditur templi et sanctuarii limen. ascendit. sine quibus. ingreditur. qui non solum ydolorum cultum, sed et omnia genera iniquitatis. et dolo ad decipiendos subiectos. complent domum dei. cum gentem manu Domini super Ierusalem hostis exercitus eam vallaverat. propter clamorem dicentium sanguinem. vox clamoris a porta circumdata ero in anno Ierusalem cum capti, ut rectus populus precesserat. per Nabuchel.

Iam prophetata captivitate, eventus imperat silentium. incutiens maiorem timorem ex vicinitate ipsius captivitatis.

Potest dici, quod sanctificavit babylonios in ultionem peccantis populi. vindicantes dei iniuriam.

Iuxta hebraicam veritatem. Qui insiliunt limen, quod hystorice sic dicitur, puniam illos qui iuxta libertatem regnorum super non calcant limen ydolorum super stratoribus servientes. vel 1. qui egressi sunt de ecclesia per peccata.

Prima porta oculorum, que aperitur ad concupiscendum. In iudicio enim cum aperientur libri, tota imago animo que secretorum exhibebitur ante oculos eorum. Post clamorem huius porte, secundo ululatus secunde, id est auris. In his duobus sensibus peccat homo. et punietur. videns et audiens tota hora dignitate suorum malorum. hoc et ore contrivit. quod in hoc fuerat excelsum.

Vocantur ad planctum qui in una scelerum suorum sunt defensi. et attri. Ad dicit congruus omnis populus Chanaan. sunt. in die iudicii cessatura blasphemia eorum. qui in celum posuerunt os suum.

per cotidiana peccata. a visionem a domino et neglectum in deum.

Tropologice. O inter tempus ad comparationem eternitatis breve est, vel exitus singulorum cito veniet. Ait igitur: timeant omnes ne irata dei facies, putant eos. Lex enim erit tunc quasi vel in communi iudicio, et si iusti volueritis esse, non est vobis timendum. quia preparavit Dominus et in veteri testamento figurales hostias ad remedium, et in novo sanguinem filii vel mundatorem omnium. per quem salvantur et iustificantur et sanctificantur apostoli et ceteri, qui per eos sunt vocati.

Mistice. Visitabit Deus in diem hostie filii sui, super pontifices iudeorum, et super regiam domum. quia usque ad illud templum fuere reges de David. sed post hanc hostiam defecerunt quidem iudei, sunt. Il. p. qui recesserunt a precioso et indumento dei, errore suo operti. Possunt hec de die iudicii accipi, quando punientur Domini principes, qui lac comedunt nec salutem gregis curant, et qui iactant se esse filios regis, id est qui mortui sunt Christo, sed indumento veteris hominis, id est vitiis, et propter hoc eiecerunt se de ecclesia tradendi Sathane, et omnes qui sceleribus contaminant ecclesiam. Possunt et hec de anima cuiusque intelligi. cuius sensus et cogitatio debet esse hospitium regis dei, que induunt se vestimentis diversorum vitiorum, et implent templum corporis sui iniquitate et dolo.

Vel in fine mundi, id est a prima porta piscium lugebunt, qui sunt. si servaverunt bapti. a secunda, qui si egerunt penitentiam de peccatis, et contriverunt, qui noluerunt humiliari. Pharisei duas portas intravit, vel redire ad ecclesiam.

Porta piscium vocatur, que ducit Diospolim et Ioppen, et vicinior est mari. a secunda, significat portam secundi muri. in eodem climate a collibus de monte Syon et excelsiori parte urbis, que ab hostibus occupata, facilior descensus erit ad prima. Multi ad babyloniorum tempora hoc referunt.

Descriptio clamoris qui erit in superiori parte urbis. supponit: et de valle Syloe, quam compas pile, id est vasi, in quo tunduntur frumenta. quia de porta piscium et de secunda et de collibus perveniens exercitus contundet inferiora loca Chanaan vocat populum iudeorum. Vel in sermo Chanaan et iuda.

Alter. Tempore iudicii scrutabitur Deus cum lucerna ecclesiam suam, et puniet contemptores mandatorum suorum, qui quasi cum tonse se peccare dicentes, blasphemant Deum, quod nec premia si

penas possit reddere. et illas in civitate defixis apponat lucerna sermonis sui et rationis. quia omnia vitia in medium proferet.

Captivitatis per babilonios vel romanos. quando nullum peccatum eorum qui legem dei diminuerint impunitum remanebit absconditum. sed in cloacis nec in speluncis in quibus reges et sacerdotes timore mortis absconderunt.

Al. In die iudicii vel morte cuiusque quod male erigabatur contra deum. vastabitur si cessent a malo opere. substantia quibus prius si bene uterentur. et domos quas edificabant in sanguine destituentur. ut et in lepra domo sed tribe ne edificata habitetur. et qua plantabant vineam sodomorum et dei. ideo non bibent vinum earum. ut inebrientur cum ioseph meridie. hic aut hec est dies domini. ad comparationem ceterum. vel quia mors uniuscuiusque consummationem mundi faciet.

In consummatione seculi vel in egressu cuiusque consummatione dies domini erit amara. his quoque male fortes fuerunt. cum et iusti pigmentum salventur. Dies miserie. cum dicent ve nobis quia miseri sumus. Dies tenebrarum. quia eos qui lucem oderunt tenebre consequentur. Dies nebule et veniet super eos tempestas dei. et novissima tuba terrebit eos. super civitates quas munierunt multitudine peccatorum. et super angulos. id est perfusa opera et excepta erit ira dei. vel et arguuntur pharisei qui adorant in angulis platearum. a via dei que arta est et directa declinantes et tortuosos angulos sectantes.

In fine seculi vel cuiusque tribulabuntur qui ut homines vixerunt. ut hostes mortui sunt. et qui perdiderunt lumen veritatis ibunt ut ceci non invenientes locum penitentie. qui peccaverunt domino deum relinquentes iusticiam et alias venientes que dei sunt in iniusticiam. et alia vicia secuti sunt. effundetur sanguis super sanguinem accipitur vitalitas. quia vegetat et sustentat hominem et vivit. que qui effundit. vel per scandalum doctrina in iudicio effundetur ab eo: et cogetur amittere quod sibi videbatur vitale. Ridiculum autem videretur si in resurrectione sanguis cuiusque diceretur effundendus. In consummatione seculi vel generali. vel speciali sanguis qui effusus est. clamabit in medio ad deum. et apparebit in medio. et opera sanguinis. et terrena sicut pulvis iacebunt et stercora. et in illo die quando divites coguntur ex necessitate divitias amittere per eas liberari non poterunt. quia omnia terrena zelo dei devorabuntur.

De die iudicii

divitias. ut eis prodesse se credunt et servos.

omnes involuti argento. Et erit in templo illo scrutabor ierusalem in lucernis. et visitabo super

quod confirmentur in urbibus suis. quia in fecibus et congregantur vel peccatis.

viros defixos in fecibus suis. Qui dicunt in cor-

posset reddere. sed omnia casu regantur

dibus suis. non faciet bene dominus. et non faciet male. Et erit

Sicut latrunculus vel fures. vel per vitam fortitudini

fortitudo eorum in direp-

ne dirip[ite] domini [illegible] reddere. per deos illis

tionem. et domus eorum

sua et [illegible]. Similiter et ideo non

in desertum domos et

habitabunt.

non habitabunt. et plantabunt vineas. et non bi-

Sodomorum.

bent vinum earum.

Iuxta est dies domini

deinde nullus potest resistere.

magnus. Vox diei domini amara tribulabitur ibi fortis. Dies ire dies illa. dies tribulationis et angustie. dies calamitatis et miserie. dies tenebrarum et caliginis. dies nebule et turbinis. dies tube et clangoris super civitates munitas. et super angulos

Ubi nunc parva sunt vestigia ruinarum.

excelsos. Et tribulabo homines. et ambulabunt ut ceci.

Propter crucem domini sustinuit hec mala ierusalem. Sed magnitudine pressure ignorabunt quid agant. Sed hoc ideo.

quia domino peccaverunt.

Prius fundendo sanguinem christi. et ideo sanguis eorum effundetur in terra regionis.

Ita vilis et pulvis.

et effundetur sanguis eorum sicut humus

In sepulcra super faciem terre.

et corpora eorum sicut stercora. Sed et argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare

quia igni zelo dei succensus est eos. totam terram devoravit. in longum

chanaan commotio. hoc nomine vocantur iudei. quorum fidelis non est spiritus sunt supra petram.

Tollunt deo providentiam. quia nec bonis bona. nec malis mala

In utraque captivitate certe iudeorum cessus domini divitie agri vinee vastate. et cum dicerent ad prophetas quod vos comminamini post longum tempus eveniet. dominus veloci plaga eos percussit.

Iux. Dies utriusque captivitatis amara. quia ad amaritudinem domini. et ideo non solum imbecilles sed fortissimi interfecti sunt. et qui lumen dei repuerunt tenebris obvolventur. et qui noluerunt sollempnium dierum audire tubas audient tubas bellantium de excidio munitarum civitatum. et per celsorum angulorum videre. plus occisi quam sepultis potest cognosci.

Divites qui magna iniquitate congregaverunt divitias per eas non poterunt liberari.

eos in die ire domini. In igne zeli eius devorabitur omnis terra. quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram. Convenite congregamini gens non amabilis priusquam pariat iussio quasi pulverem transeuntem diem. antequam veniat super vos ira furoris domini. Querite dominum omnes mansueti terre qui iudicium eius estis operati. Querite iustum. querite mansuetum. si quomodo abscondamini: in die furoris domini. quia Gaza destructa erit. et Ascalon in desertum. Azotum in meridie: eicient. et Accaron eradicabitur. Ve qui habitatis funiculum maris. gens perditorum. Verbum domini super vos Chanaan. terra Philistinorum. et disperdam te. ita ut non sit inhabitator.

In unum loca omnes in una voluntate. eadem voluntate copulari.

Gens indigna dei amore.

Antequam impleatur quod est prophetatum. antequam preceptum dei pariat sibi diem. in qua effectus precepti sequatur. qui tam facile veniet. sicut pulvis pertransiens.

Hoc fiet in occulto. sed manifesta luce ad captivitatem trahent.

Hoc sustinebit. quod vocabulo sonat. In tempore enim eradicatio.

Scilicet vestrorum possessio iuxta mare extenditur.

Expeditionis dedita.

Scilicet vastatio.

Scilicet quod terra Philistinorum.

Scilicet Chanaan terra sit nulli dubium.

tempus in medio. quia post .xl.ii. annos facta est consummatio. non solum Iersusalem. sed cunctis videlicet terram habitantibus.

Qui se totos civitati dederunt nec fuerunt advene et peregrini in mundo.

Post descriptionem malorum futurorum in utraque captivitate provocatur populus ad penitentiam.

Vide clementiam dei. post comminationem provocat ad penitentiam. ne faciat quod comminatus est.

Hoc ideo dico. ut aliquo modo possitis vitare vos mansueti. et in ista captivitate. que per Nabuchodonosor vel per Romanos inferenda est Iudeis que tanta erit ut etiam potentissimas urbes Phylistinorum vobiscum opprimat.

Predicta vastitate .iiii. magnarum urbium Palestine. ad ipsam provinciam generaliter sermo dirigitur. et propheta dicit eis ve. in adventu Babylonorum. quia et illo qui iuxta mare habitant tollentur per eas.

Verum ex celo punit deus. ostendit se amare humanam animam. Nisi enim amaret. non eam zelaret. nec in similitudinem mariti. peccatum uxoris ulcisceretur.

Multitudini credentium dicitur. Convenite in ecclesiam. sociamini caritate et pace. o gens qui non placens deo cum disciplina. et mandata eius. vobis non placeant. Sed agite penitentiam ante qua ex preceptione dei veniat dies iudicii. in quo erunt mali quasi pulvis transiens. quo tempore non erit tempus penitendi. sed recipiendi quod deus iratus intulerit. Possunt et aptari hec unicuique de seculo transeunti.

Aliter. Querant mansueti ecclesie dominum. ut in consummatione mundi. vel exitus uniuscuiusque protegantur contra iram dei. quia diversis malis diversi penis punientur. hoc dicit. Gaza. quod dicitur fortitudo eius. id est omnes qui de fortitudine corporis gloriantur. in die ire dei ad nichilum redigentur. Ascalon. id est ponderata. vel ignis homicida id est unde dei mensura sui sceleris semper. et quia exarsit ad effundendum sanguinem. non diripietur ut Gaza. sed in solitudinem redacta ignibus gehenne. usque ad pulverem cremabitur. Azotus. id est ignis generationis. scilicet qui ardent libidine. et incendio generationis. non occulto iudicio. sed in meridie. quia scilicet plenam recipiant caritatem. In tenebras proicientur. Accaron. id est sterilitas vel eradicatio. scilicet qui fructum non ferunt. sed prava doctrina plurimos eradicant. ipsi quoque eradicabuntur.

Vos custodes morum preceptorum quia ad dei imitationem mundo de humiliati estis. qui iudicium dei in mansuetudine operati estis. querite iustum. cui pater dedit omne iudicium. querite mansuetum. ut quod iustum est in vestra mansuetudine minus est ab eo qui est fons mansuetudinis impleatur.

Tropologice. Vel in consummatione mundi. vel cotidie fit. per ecclesiasticos viros consolatio dei ad illos corrigendos. qui cum deberent habitare in Iudea. id est in terra confessionis malunt habitare in mari. et fluctibus seculi contendi. et dominus et terra Chanaan semper in motu. et Phylisthei: cadentes potione hos disperdidit deus de priori habitatione. ut regio que prius continebat gregem perditum incipiat esse ovile pecorum. Et Iudas id est vera confessio habitet in funiculo maris. et cum mundi vespera advenerit. de multis vocatis. pauci electi. quia ne reliqui vocantur de domo Iuda. pascent eos. qui prius in mari pascebantur. et qui prius erant in Aschalone. id est in quibus prius manebat civitas interfectorum. Aschalon enim ignis homicida

51

dicit. Et hoc ideo, quia deus visitabit per Christum suum eos qui facile sophisticalibus hereticorum decipiebantur, ad veritatis cognitionem reductos faciet inimicorum victores.

Aliter. Per filios Amon et Moab, iudei vel heretici notantur, et ipsi enim videntur esse de progenie Abrahe. Et refugisse incendium Sodome et Gomorre, et habitare in Segor parua. Sed quia generatio eorum incenebrosa est, et filii Loth, id est a deo declinantes, et de incestis nuptiis, vel filii iude, id est vere confessionis insultantes super possessiones gentium illorum suos terminos cupiunt magnificare. Confidentes enim in sophismatum subtilitate ecclesiasticam rusticitatem contempnunt. Qui indignantur sine mistico quod simulacra sibi confinxerunt. Ideo ipsi erunt sicut Sodoma et Gomorra. Videntur quod in hoc, quod gentiles non sunt, de Sodomis exisse. Sed quia blasphemant, in Sodomam relabuntur. Et sunt spine viciorum aviditate incendio preparate. Sunt et multiplicitate errorum acervus salis infatuati. Que quia terram ecclesie voluerunt possidere, in eternum erunt destructe.

Quociens Sodoma et Gomorra et Egyptus et Damascus nominantur, non de his dicitur provinciis quas oculis cernimus, sed de aliis spiritualibus quibus sermo propheticus comminatur.

Aliter. Magna destructio. Contempnuntur blasphemantes et inimici et perducuntur. Reliquie remittit, reliquias populi sui, et possessionem suam tradunt eis. Disperdens omnia dogmata eorum quibus destructis, omnes gentes convertentur ad dominum et adorabunt quem nesciebant unusquisque in loco suo.

Ethiopes sunt, quibus iniquitatis sunt dedicati, qui etiam possunt ad meliora converti, ut nullus desperet de salute qui penitere voluerit. Unde et Moyses ethiopissam duxit uxorem. Comminatur autem sermo propheticus his qui in vitiis permanentes tenebrarum colorem nolunt abluere. Quod interficiendi sunt illo gladio, qui intrat ad custodiendam viam ligni vite. Hec comminatio fit, ut timentes penas peniteant, ne quod comminatur sustineant. Unde in sequentibus dicitur: Ultra flumina Ethiopie, inde supplices mei deferent munus mihi. Extendet et dominus manum inferentem supplicia ut aquilo, id est frigidi et duri, sentiant penas. Perdet etiam Assur, id est diabolum, arguentem atque convincentem.

Et erit funiculus maris requies pastorum et caule pecorum.
Maritima regio, possessio eorum, qui de captivitate Babilonis revertentur.
Post captivitatem. *De dua*
Et erit funiculus eius qui remanserit de domo Iuda: ibi pascentur; in domibus Aschalonis
bus tribubus. *Greges pecorum.* *Quondam nobilis et superbe.*
In meridie pastores faciunt greges suos accubare. *Et hoc ideo.* *Iudeos.*
ad vesperum requiescent, quia visitavit eos
Sub Zorobabel, sub quo et templum et civitas restituta erit, vel sic.
dominus deus eorum, et avertet captivitatem eorum.

Audivi obprobrium
que nunc Ariopolis dicitur vel Areopolis.
Illius civitatis.
Moab, et blasphemias fi-
Que urbs Arabie secunda post Bostram Philadelphia.
liorum Amon, que expro-
braverunt populo meo, et
Scilicet iudeis in terra eorum dilataverunt fines suos.
magnificati sunt super
Per se ipsum
terminos eorum. Prop-
iurat, quia vivus deus, ceteri alii mortui.
Quia me blasphemaverunt. *Quia possum facere*
terea vivo ego, dicit do-
Quod comminor, *quia in populo meo pariter iniuriam.*
minus exercituum, deus
Faciam ut Moab
Israel: Quia Moab ut Sodo-
ma erit, et filii Amon quasi
Gomorra: siccitas spinarum et acervi
salis et desertum
usque in eternum.

Destructionem regni eorum significat, quia a Chaldeis subversi, postea sub Antiocho vel Ptolomeis, eodem Romanis imperio vite servierunt.

Reliquie populi mei diripient illos, et residui gentis mee possidebunt eos. Hoc eis eveniet pro superbia sua: quia blasphemaverunt, et magnificati sunt super populum domini exercituum. Horribilis dominus super eos, et attenuabit

Intantum venies vastitatis tua que letabaris in excidio Iudee, ut omnes urbes tue immunite sint et ovilia pastorum sunt. Babilonis restituerunt.

Post comminationem que facta est contra Philistiim, nunc ad Iudeos Moab et filios Amon prophetia dirigitur. Babilonii vastaverunt sanctuarium dei et subiugato populo Israel, dominum blasphemaverunt. Nabuchodonosor subversa Iudea, circumiacentes et urbes gentesque oppressit, et qui putabant se Iudeam habere subiectum, habuere conservium. Sub Iosia ergo dum adhuc staret templum, dirigitur prophetia contra insultationes, ut mala quedam populi dei ceterarumque gentium alleviarentur.

Vastate quidem sunt urbes Moabitarum et filiorum Amon. Sed non possunt dicere iudei quod super eos deciderunt pluvie sulphuris, vel quod redacte sunt in favillam et cinerem. Sed iudei qui in historia attrahuntur solent ad tempus ubi sui mes-sie refugere.

Non terreat hic horror, quia non fundet sanguinem

superbos et blasphematores. attenuabit ydola: ut quod prius in errore de beneficiis non senserunt: de spiritu necessitate sciant ydola nil posse. et sic adorent eum etiam omnes termini sive insule gentium.

Duo superiora capitula et hoc tercium referuntur videlicet ad adventum Christi. sicut que putant ut ...

omnes deos terre. et adorabunt eum viri de loco suo. omnes insule gentium. Sed et vos ethiopes interfecti gladio meo eritis. et extendet manum suam super aquilonem. et perdet assur. et ponet speciosam in solitudinem. et in invium. et quasi desertum. et accubabunt in medio eius omnes greges bestie gentium. et honocrotalus. et hericius in liminibus eius morabuntur. Vox cantantis in fenestra. et corvus in superliminari. quoniam attenuabo robur eius. hec est civitas gloriosa habitans in confidentia que dicebat in corde suo. Ego sum. et extra me non est alia amplius. Quomodo facta est in desertum cubile bestie? Omnis qui transit per eam sibilabit. movebit manum suam. Ve provocatrix. et redempta civitas. columba. non audivit vocem. et non suscepit disciplinam. In domino non est confisa. ad deum suum non appropinquavit. Princi-

Non solum superiores gentes. sed ethiopes et assyrii. et ninive que speciosa dicitur in tempore venturi messie. ponentur in solitudine. ubi accubabunt omnes bestie terre.

Aliter. Si quis per ninive ecclesiam accipiat. de ultimis temporibus hec dici intelligat. qui regnante antichristo redigenda est in solitudinem. et tradenda bestiis. et passura que propheta describit. qui erunt homines se amantes et cetera.

Hodie frustra quidam se iactant esse de speciosa ecclesia sed factis negant ...

Sermo contra ierusalem dirigitur. que quondam columba. postea semper peccantes. et captivitatibus tradita. rursum per ... a domino redempta.

Aliter. Ecclesia civitas est redempta sanguine Christi. et columba per simplicitatem et multitudinem credentium. cui fit ...

Cxij.

comminatio. quia peccatis agit in dominum. nec voluit audire legem dei. non suscepit disciplinam. nec confisa est in domino. quia noluit appropinquare ad eum bene operando. cum deo et idolo se posse servire credit. cuius principes domini deseviunt in subiectos. magis leones quam pastores vocandi sunt. Iudices et sicut lupi occidentes. semper in vespera tenebrarum manentes. non respicientes ad ortum solis. qui in nocte veniunt videntur. quia plantant possessione ecclesie ut non habeant pauperes qui comedent in mane vere lucis. quia non parum cibi relinquebant egentibus. Prophete et id est magistri qui debent alios docere de scripturis sunt vesani in fide. et sunt infideles dum fidem quam asserunt factis destruunt. Sacerdotes et qui sanguinem domini populis dividunt iniuste agunt in legem Christi. putantes in administratione eucharistie non esse requirendam vitam sacerdotii. sed tantum sollempnem orationem. de quibus dicitur. Sacerdos in qua cumque fuerit macula non accedet oblationem digne offerre domino. et cum hec mala sunt in ecclesia. dominus clemens in hoc quod non recedit ab ecclesia. et iustus in hoc quod reddit unicuique iuxta merita. cum post noctem huius seculi mane advenerit. dabit in lucem iudicium. et non abscondetur. Ipse. vel iudicium eius. Et cum exigeret a singulis commissam pecuniam.

Postea vindicavi te de gentibus. et destruxi imperium eorum. ut quae me per plagas non senseras. salvatorem per beneficia scires.

non inique aget. sed super hos principes destruet. et de cathedris detrahet. et dissipabuntur anguli. id est tortuose cogitationes. in quibus pharisei orant contempto angulari lapide. Deserte et fuerunt vie. iuxta illud. Iter impiorum peribit. ne ambulent in superbia et pravitate. et urbes eorum male edificate destruentur. ne habeant malos habitatores. hec omnia comminatus sum o ecclesia. ut suscipiens disciplinam. ex toto non pereas.

Sed. et cetera. habitatores terram quam ex industria. et ex consensione diluculo surrexerunt. ut festinatione qua ex meridie debuerant. opere demonstraverunt quod tante male comparant.

Aliter. Expecta me ut paratus dicas. Paratum cor meum deus et cetera. Possunt autem hec de primo adventu legi. quando demone calcato et omni errore sublato. et variis et corporibus destructis omnibus linguis apostoli locuti sunt. quando post vitia et peccata deus in nobis resurgere visus est. quando et omnes gentes congregabuntur ad fidem. et timore dei accendantur igne dei. quo igne devorantur

tionem deserebantur et vitia per latronum.

Semper vacant in predam. et sanguinem subiectorum.

[Princi]pes eius in medio eius. quasi leones rugien-

rapaces. / Aliis quod possent rapere.

tes. Iudices eius lupi vespere. non relinque-

loquebantur quasi ex ore dei. et contraria ei predicabant.

bant in mane. Prophete eius vesani. viri infi-

deles. Sacerdotes eius polluerunt sanctum

iniuste egerunt contra

quia illi iniuste fecerunt.

legem. Dominus iustus

dominus non erit iniustus. retribuendo pessime urbi. quod meruit.

in medio eius. non faciet iniquitatem.

certo et manifeste faciet. de ea iudicium. non erit quod ab eo possit abscondi.

Mane. mane. iudicium suum dabit in lu-

ce. et non absconditur. Nescivit autem ini-

quitas confusionem

disperdidi gentes.

sa socios. a chachedrie.

et dissipati sunt an-

guli eorum. Desertas

quasi longe.

feci vias eorum dum

non est qui transeat. De-

solate sunt civitates

eorum. non remanente

viro nec ullo habita-

tore. Dixi. At tamen

timebis me suscipies disciplinam. et non

peribit habitaculum eius. propter omnia in quibus

visitavi eam. Verumtamen diluculo sur-

gentes corruperunt omnes

cogitationes suas. Qua-

propter expecta me dicit do-

minus in die resurrecti-

onis mee in futurum.

In loco sancto commisere sacrilegium. et cum facerent contra legem contra legem victimas offerebant.

Et hoc faciet deus ut impia civitas confitetur ad melius. sed iniquitas eius non cognovit. et confusionem nec intellexit in illatas plagas. ut ageret penitentiam.

Aliter. Disperdidi o Iuda omnes civitates tuas. et omnes pagos tibi subiectos. et terribus et diversa confinia. et tanta fuit hominum vastitas. ut vesset qui habitaret in tantis urbibus.

Et postquam hoc feci. misi prophetas in eos. ad penitentiam provocans. et dixi. o Ierusalem. feci quidem hec tibi. sed feci ut timeres me. ut susciperes disciplinam. ne perires per scelere tuo habitaculum. id est templum.

Iudei dicunt in adventu Christi quem expectant universis gentibus congregatis. et effusio super eos furore dei. igne zeli eius terram devorandam. et sicut ante edificationem turris omnes una lingua loquebantur. ita omnibus conversis ad cultum veri dei. omnes locuturos hebraice. et toto orbe domino servituros.

quia iudicium meum ut congregem gentes. et colligam regna. et effundam super eos indignationem meam omnem iram furoris mei. In igne enim zeli mei devorabitur omnis terra. quia tunc reddam populis meis labium electum. ut invocent omnes in nomine domini. et serviant ei humero uno. Ultra flumina ethiopie inde supplices mei filia dispersorum meorum deferent munus michi. In die illa non confunderis super cunctis adinventionibus tuis quibus prevaricata es in me. quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbie tue. et non adicies exaltari amplius in monte sancto meo. Et derelinquam in medio tui populum pauperem et egenum et sperabunt in nomine domini reliquie israel. Non facient iniquitatem nec loquentur mendacium. et non invenietur in ore eorum lingua dolosa. Quoniam ipsi pascentur et accubabunt. et non erit qui exterreat. Hec dicit dominus. Lauda filia syon. iubila filia israel. letare et exulta in omni corde filia israel.

Cum reddidero labio electo omnes invocaverint nomen domini. portaverint iugum eius. tunc o filia. i. synagoga quondam filia. que toto orbe dispersa. licet in iudeas. tamen de ethiopia. i. populo gentilium. in die illa cum crediderit. multitudo gentium deferetur in victime. et vero legifero iubet ethiopissa. et tunc etiam tu non confunderis penitus super erroribus tuis

tunc illis omnia terrena opera. et reddentur omnibus una lingua. ut unusquisque deposito suo errore ad antiquum eloquium confessionis dei redeant. et uno ore invocent dominum. confitendo quod dominus ihesus in gloria est dei patris. in cuius nomine flectitur omne genu. celestium. terrestrium. et infernorum. Possunt hec et de secundo adventu dici: quando post vitam presentis seculi ecclesia expectante adventum sponsi gentes congregabuntur ad iudicium. et reges colligentur in loco suppliciorum. et tunc effundetur furor dei. et venient omnia mala. et potentes potenter tormenta sustinebunt. et qui minus peccavit venialiter: cito veniam merebitur. Unde subditur. In igne zeli mei devorabitur omnis terra. quia gentibus ad iudicium congregatis. et regibus ad supplicia consumetur in toto orbe quicquid terrenum est. et ad opera carnis pertinet. His in salvandis omnibus venientibus et spiritus combustis. unusquisque illorum ad antiquum eloquium confessionis dei redeant in secula seculorum: laudent dominum. et communi studio serviant ei assidue in templo eius.

Tunc. Reddito labio electo omnis magnitudo auferetur et destruetur. et venenum draconis quo tincti eramus. relinquetur. et in fluminibus ethiopie. magistri perversorum dogmatum quibus ante irrigabantur derelictis. dispersi israel munera offerent. In die qua lumen fidei fuerit exortum. dicetur singulis. non confunderis super cunctis adinventionibus et cogitationibus. s. pessimis quibus operabaris contra dominum. et tollentur superbia. que erigebatur contra dominum. et contra montem sanctum eius. i. christum. et pro superbis relinquetur populus humilis qui nichil cogitet quod deo displiceat. Et nota quod in consummatione seculi. omnia nomina dignitatum tollentur. et humilis grex humilis sub mansueto pastore manebit. et reliquie israel non negabunt dominum. nec loquentur mendacium. i. ineptas fabulas. et non invenietur in ore eorum. i. dolus. pro eius loquitur qui est veritas. Quoniam ipsi pascentur in uno grege. i. in ecclesia accubabunt. et non erit qui exterreat eos nabuchodonosor. i. diabolus in perpetuum.

Hec de primo adventu intelligunt. sed iudei in fine fingunt se habituros in ierusalem. et more peccatorum et hostis inventibus pascendos. et inimicis deletis et sibi subiectis non posse esse qui eos terreat.

Lauda. Iudei cum christo suo venerit hec omnia sibi repromittunt. quod nos cum christo iam sumus consecuti.

que dicta est: Pacem meam relinquo vobis. pacem meam do vobis.

abstulit dominus iudicium tuum. auertit inimicos tuos rex israel dominus in medio tui non timebis malum ultra. In die illa dicetur ierusalem. noli timere syon. non dissoluantur manus tue. Dominus deus tuus in medio tui fortis. ipse saluabit. Gaudebit super te in leticia. Silebit in dilectione tua. exultabit super te in laude. Nugas qui a lege recesserant congregabo. quia ex te erant. ut non habeas super eis obprobrium. Ecce ego interficiam qui afflixerunt te in tempore illo. et saluabo claudicantem. et eam que eiecta fuerat. congregabo. et ponam eos in laudem. et in nomen in omni terra confusionis eorum. in tempore illo. quo adducam uos in tempore quo congregabo uos. Dabo enim uos in nomen. et in laudem omnibus populis terre. cum conuertero captiuitatem uestram coram oculis uestris dicit dominus. Explicit sophonias.

Postquam dixit iudicium meum ut congregem gentes. et supposuit quod de ethiopia uenturos ad fidem: reliquias quoque israel credituras et saluandas. nunc agit de generali consuetudine mundi.

Possunt hec de secundo aduentu accipi. sed cum in aggeo. et zacharia. et sophonia. similis prophetia sit. et matheus prophetiam zacharie in primo aduentu expletam esse referat. qua dicitur. Exulta satis filia syon. iubila filia ierusalem. Ecce rex tuus uenit tibi mitis etc. ordine ueritatis dicendum non futurorum separare. sed factorum.

Nugas. Sciamus in hebreo eadem esse uoce ... et sic est. in hebreo hic ponitur. ut appareat hebream linguam esse matrem omnium linguarum.

Hoc primitiuum iudei sibi in aduentu christi sui. et putant omnes gentes interficiendas esse a domino. que afflixerunt israel. et synagogam saluandam. et que libellum repudii acceperat. colligendam. et ponendos eos in laudem. et in nomen in omni terra. in qua fuerant ad captiuitatem. et confusi. et hoc fore. cum ierusalem reedificata fuerit. et templum. et omnis ordo cerimoniarum restitutus. et ideo non agunt penitentiam nec mirum. quod lippescit lya. nec amatur a iacob. sed rachel succedente neglitur.

Serent captiuitatem eorum. propterea quam in hoc seculo duro fuerant imperio subiugati. redieret in ierusalem celeste. se quod resurgere in confusionem eternam.

Ecclesia uel quelibet anima in specula constituta. letatur (?) ... teras a se sublatas. et se uidet ... tam ab eo qui omnia uidet.

In fine auferet. Quod iam iudicant dampnationem. si sabiant (?). Sacre. Demones. Iure non in spe. Quia sola ... Ad cum uenientem. In die illa ... Amplius. Non timeat. Opera. Quod inferent penam pro peccato. Gaudium ... Reddet leticiam. Habita dere. Peccando. Accipiet laudem ... Ad te sed integrato ... Ad pertinuerant. In fine. Ecclesiam. Interpretationibus. Suscepta in fine. Opinione. Vel laudem et nomen eorum magnificet. Qui aliquando habuimus derisum. Synagogam ... In patriam. Qui in mundo miseriis et uinculis carnis tenebantur. Qui dubie non in spe sed in re. Spiritualibus et carnalibus.

Ieremias propheta ob causam priuarii (?) secundo chie regis. ut in historia libri secundi paralipomenon indicatur. qui fidem promissam nabuchodonosor regi chaldeorum non seruauerat. populum israel refert eiusmemorato rege israel. expugnata ierusalem. captiuum babiloniam fuisse perductum. Sed cum memoratus populus multis temporibus ydolis seruiendo. et effusione sanguinis innocentium se grauiter impiasset. noluit deus generationem uniuersam eiusdem populi. ob causas memoratas penitus deperire. lxx. annorum captiuitate eiusdem populum infra chaldeorum statuit sustinere. hac ratione. ut expleto numero annorum. nouus populus immunis a memoratis peccatis. ad renouationem ierusalem perueniret. Sexagesimo itaque secundo anno. regno chaldeorum sublato. cum adhuc octo anni ad regnandum restabant. quod est de in uisio danielis ostendit. propter causam sacrilegii que in eadem uisione continetur fuisset extinctum. Darius

qui medis imperabat. ut .vii. visio danielis ostendit. memoratorum regum successit. Cuius primo anno Darii .s. regni .iii. fuit visio ostendit danielis supputatis annis. videns appropinquare tempus relaxationis que per Ieremiam fuerat promissa. orans tamen pro se quam pro populo. eadem promissione a deo postulabat impleri. Cui per Gabrielem angelum in eadem visione iuxta preces eidem universa esse completa. deus edixit. Nam moriente supradicto rege medorum et succedente in regno Ciro rege persarum promissione dei completa. per eundem regem populum israel in ierusalem reductum. ystoria libri secundi paralipomenon et initium Esdre testificantur. Cumque a populo israel et senioribus templum dei edificari cepisset. mortuo Ciro rege. ac regnante Dario rege persarum. qui memorato successerat. vicine gentes civitatis ierusalem ut idem Esdras refert. restaurationem templi et civitatis impedire ceperunt. Qua ratione deterritus populus israel restaurationem supradicti templi domini. nec dum iuxta promissionem concessam esse credebant. Propter quod in secundo anno regni memorati Darii regis persarum. Aggeus propheta a deo missus ad Zorobabel. qui de tribu Iuda erat qui potestatem regni susceperat. et Iesum filium Iosedech. summum sacerdotem ammonet. ut credant completo .lxx. annorum. tempus restaurationis Ierusalem advenisse. Hoc est addito. ne incredulitatem populi vellent imitari. de quo deus dixit per eum. populus hic dicit. nondum venit tempus. ut edificetur domus dei. Omnia autem que textu huius prophetie continentur. reversionem populi edificationem templi. renovationem civitatis. observantiam sacerdotalem. et unctionem regum eorum significant.

Cum Cirus rex persarum occiso Balthasar occupasset regnum Babilonicum cum Dario patruo suo rege medorum. primo anno regni sui. remisit in ierusalem circiter .l. milia virorum. quibus prefecit Zorobabel. et Iesum filium Iosedech. et precepit ut reedificarent templum domini. Illi autem extructo altari fundamenta templi iecerunt. Sed interea mortuo Ciro. Artaxerxes illi succedens. mandavit gentibus que erant circa ierusalem ne templum reedificari permitterent. Remansit itaque opus imperfectum usque ad annum secundum Darii filii Ystaspis. Hoc anno. Aggeus et Zacharias prophete non timentes regis edictum. non minus circa iacentium populorum. hortati sunt Zorobabel et populum qui cum eo erat. tempus iam quod Ieremias prophetaverat templum esse reedificandum. Zorobabel autem et populus magis obedierunt prophetis hortantibus quam regi vel prophetis prohibentibus.

Darius. in tempore generationes significat amorem corporis et carnis generationis. Congrue sub tempore Darii hec visio cernitur. populo qui reversus de captivitate. nondum extruxerat templum. nec habebat gloriam pristine ierusalem. sed habitabat in domibus concavis et desertis. Merito est cernitur in anno secundo. quia binarius numerus est unus. qui primus recedens a singularitate unitatis. prorsus est totius alteritatis. Vel. vigesima. in die. post consummationem operum sexto die. quod addit. post consummationem operum aliorum dierum. Et vidit deus quod esset bonum. Mensis est sextus congruit. quia hic mensis non habet aliquas sollempnitates dierum. sicut septimus. sed similis est sex dierum. quibus factus est mundus. in quo laboratur et panis cum sudore comeditur. Sed quia altare iam erat extructum. in una die fit verbum ut populus deserens annis Darii et .vi. mensem. revertatur ad unitatem dei.

Item. Aggeus festivus. et letus. qui seminavit in lacrimis. in gaudio metet. destructum templum reedificat dicitque patrem inducit loquentem. Adhuc unum modicum est et ego commovebo celum et terram. et mare et aridam. et movebo omnes gentes. et desideratus veniet cunctis gentibus.

In anno secundo Darii regis in mense .vi. in die una mensis factum est verbum domini in manu Aggei prophete. ad Zorobabel filium ducem Iuda. et ad Iesum filium Iosedech sacerdotem magnum dicens. Hec dicit dominus exercituum dicens. Po-

Inspiravit deus prophetam quiverens ad que ve-

qui natus est in babylone. xpistus et in mundi confusione. qui de stirpe erat David.

In huius ducibus unus xpistus significatur

qui de tribu sacerdotali. rex et pontifex.

Moraliter. Aggeus sollempnis in cuius manu fit sermo domini. Sic omnis qui celebrat festa dei. in azimis sinceritatis. sed recipere sermonem dei. Non sicut ad deos sermo dei. qui occiderunt sermonem .i. filium dei. quia manus eorum plene sunt sanguine.

bona opera habentem. ut per eum doceant precepta populi. iuvet. et que doceret.

Iosedech. iustus dominus .i. deus pater. cuius filius .i. Ihesus .i. salvator. ad cuius comparationem omnes sacerdotes minimi inveniuntur.

Zorobabel. typus est salvatoris. qui destructum patris tabernaculum edificat. Tamen de reliquiis iudeorum. quam de multitudine gentium. Zo. iste. rob. magister. babel .i. babylonie. .i. iste magister babilonis. qui natus in babilone. de babilone reducit populum in terram promissionis. de qua fuerant abducti captivi. Vel Zorobabel fluxus expositus. hic est fluxus Ihesu qui nobis de largissimo fonte expositus est. ad bibendum. Unde ipse ait. Si quis sitit. veniat ad me. et bibat. Hunc fontem accipimus per suas petitiones. Unde Zorobabel filius est Salathiel. quod interpretatur petitio dei.

Cum aliquis prius mundum egressus de ecclesia disponit reedificare templum dei in se. et cum de die in diem protrahit. de eo potest dici. Iste di-

ait. Nondum est tempus edificande domus dei. Sed non tempus edificationis est, quia non possunt hostes impedire eum. quod consilium ad deum clamaverit.

In eadem die qua supra visio videtur hec missio. Proficientibus prophetie quia dona succrescunt. Et habito paululum per silentio, quasi cogitata domini sit responsio.

Ergone tempus est: ut vos habitetis in domibus in valle positis. et mea domus que in monte est deserta erit? vel ut habitetis in domibus laqueatis, id est ornatis deliciosis. et sancta sanctorum pluviis et iniuriis omnibus patebunt.

Mistice. Qui de babylone reversi sunt, et edificationem domus dei differunt. dicentes. Nondum est tempus edificandi. non captivi sunt. nec plene liberi. sed velud in medio positi seminant. et parum metunt. Quia si uni multa peccata aliqua iusta opera faciunt. non est deus iniustus. ut propter multa mala. paucorum bonorum obliviscatur. sed faciet eum metere. et in horrea congregare. que in bona terra seminavit. Sed qui penitus nichil operatur. nil comedit. sed fame perit. Qui vero seminat multa. et infert pauca. parum comedet. non in saturitate. Sed donec usque ad saturitatem comedit.

Qui habet pallium. id est occultam scientiam misteriorum dei. sensibus suis usque contextum. non sunt ferventes spiritu. amittere calorem dilectionis et pacificus. Qui vero non adeo fervet. habet quidem pallium sensuum et operum suorum. sed non calescit. non totus cooperitur. Qui vero propter arte paupertatem non habet pallium. quia ex multiplicata iniquitate. caritas eius refrigescet. ideo frigore perit.

Mystice. Postquam posita sunt corda super vias peccatorum ascendere in montem. id est in altitudinem divini sermonis. ut ex eo precidant nobis ligna. id est testimonia. et varia intelligentia. ad edificandam in nobis domum sapientie. ut deo placeat. et glorificetur in nobis.

Sepe multa bona de multis sperantur quorum doctrina et conversatio bona videtur. sed cum tempus messium venerit id est cum tempus docendi habent. et exemplo vite alios instruendi. oportunitatem consecuntur. vel parum vel nichil in eis est. invenitur. et furtive

t

Sub zorobabel. non iesu. sed populus dicit. qui sub dario nondum iugum servitutis recusat.

populus iste dicit. Nondum ve
nit tempus domus domini
edificande. et factum est verbum domini in
manu aggei prophete dicens.
Numquid tempus vobis est.
ut habitetis in domibus

id est ornatis.

laqueatis. et domus ista deserta. Et nunc hec dicit

veritate. Quia nichil sine consilio et precogitatione faciatis. sed lex di
Que non est leve imperium. In memoriam reducite que fecistis.

dominus exercituum. ponite corda vestra super vi

vie legis luceat ante pedes vestros.
et passi estis. Quia huc usque per diversa vitia distrahe

as vestras. Seminastis mul

in horrea. minus recepistis
bantur. quam seminastis.

tum. et intulistis parum. Comedistis. et non estis saci

vos fructus habuistis. exhilarati. habuistis pallium.

ati. bibistis. et non estis inebriati. Operuistis

sed quod non repelleret frigus. vel servaret calorem.

tis vos et non estis calefac

Sicut qui vel negociatione. vel mercenaria manu
mercedes congregavit: Ille pecunie ita dif

ti. et qui mercedes congre

fluunt: ac si mittantur in sacculum pertu
sum.

gavit. misit eas in sacculum

Sed dominus ad idem

pertusum. Hec dicit

quod prius. precepit. hortatur.

dominus exercituum. Poni

te corda vestra su

per vias vestras.

Ascendite in

montem. Porta

te ligna. et edi

ficate domum. et acceptabi

lis mihi erit. et glorificabor

dicit dominus. Respexistis ad

Mentiuntur hebrei. solatum ligna ad congregandum fuisse necessaria. satim vero per lapidibus et ceteris post intendunt.

cum congregabant. et illud tantillum quod super erat inferebant

Qui captivi venerunt ex ierusalem. differunt edificare templum domini. et dicunt non dum venit tempus domus domini edifi.

Omne tempus quod in valle id est mundi fluxu seculi habitare eligimus. quod nichil reputant. et non invenitur in nobis deus. non capud reclinet.

Sed absque mora, precepta mea implete.

Non ideo venit fames quod agricola cessaverit ab agricultura.

Sed propter

Qui operatur bona que remuneratione digna sunt, et bona bonis adiungere non desistit. mittit mercedes in saccum non pertusum. Qui vero priora bona vitiis sequentibus sordidat. in saccum pertusum congregat.

Considerate cuncta que geritis. et relinquentes studium domorum vestrarum humilium. ascendite in montem. id est ligna. que non combibantur. sed ad opera domus mee proficiant. et in hec libenter agatis. scientes quod in his michi placebitis.

Ecce aliud incommodum. quod contigit differentibus edificationem. cum iam tempore messis putarent se tenere frumenta in manibus vacuos culmos sine frumento

3

in domum. sed dei intuitus exsuffla bat. i. ad nichilum redige bat. quia folliculi uacui. et frustra tum mortuum farinam non habebat.

amplius. et ecce factum est minus. et intulistis

in domum. et exsufflaui illud. Quam

hec mala contingunt uobis.

ob causam dicit dominus exercituum

et uos habitatis. unusquisque in domum suam.

quia domus mea deserta est. et uos festina

tis unusquisque in domum suam. propter hoc

non solum celi non dant pluuiam. sed nec nocturnum rorem. ut saltem modico humore agri temperentur.

super uos prohibiti sunt celi. ne darent

que sponte solet gignere: aratro sine credita reddit.

rorem. et terra prohibita est. ne daret ger

Siue gladium. uel quod melius: ut ueterum

men suum. Et uocaui siccitatem super

Super montes uocatur siccitas. ne proferant triticum. uinum. et oleum.

terram. et super montes. et super triticum.

uel quecumque humus sponte generat.

et super uinum. et super oleum. et quecumque pro

quod urens uentus omnia consumit. quia maxime

que fodiente fame consequitur.

fert humus. et super homines.

hominum laborauerunt.

super homines. et iumenta mors uenit.

et super iumenta. et super

Quicquid sine auctoritate scripture et apostolica traditione sponte confingunt heretici percutit gladium dei.

omnem laborem manuum. Et au

qui uenerunt in ruinis profecti audiunt. obediunt. sed timent. quia caritas foras

Per zorobabel. et iesum. signatur uir perfectus. rex. et sacerdos. et hoc. alii timent. sed solus ipse

diuit zorobabel filius salathiel. et iesus

mittit timorem.

timet.

filius iosedech sacerdos magnus. et omnes

reliquie populi uocem dei sui. et uerba aggei

prophete sicut misit eum dominus deus eorum ad eos.

quia non peruenerant in uirum perfectum.

Ego ero uobis adiutor. edificate domum meam. que in uobis destructa est. me in medio uestri constituite. et nemo edificationem uestram poterit prohibere.

et timuit omnis populus

Sciens. quia facies domini super facientes mala. ut perdat de terra memoriam eorum.

a facie domini. Et di

xit aggeus nuntius

uel nuntius de nuntiis. propheta de prophetis.

us domini de nuntiis

domini populo dicens.

Non loquitur ad zorobabel. uel ihesum. cum quibus et in quibus semper erat: sed populo timenti quia accipit mercedem pro timore dei. ut dominus sit cum eis.

ego uobiscum dicit dominus.

Qui prius dormierant.

Sicut corpus. et animas. sed spiritum qui magis scit edificare.

Et suscitauit dominus spiritum

templum domini.

te paulatim negligentia. hoc parum quod in ubertate habere perdunt. Quod ideo illis euenit. quia in propriis domibus suis securi fuerunt. et non ascenderent in montem scripturarum. nec in se domum domini extruxerunt.

Mystice. Gladius. Ros est celestis gratie benedictio. que non descendit. ubi multe perturbationes sunt. sed de celo descendit ad refrigerandas animas. iaculo diaboli uulneratas. uel in persecutione estuantes.

Mystice. Gladius. uel urens uentus. sermo dei. acutior omni gladio. qui aridam terram. i. negligentem animam. et incredulis habitatorem. ne fructum ferat. disperdidit. Uocatur et super montes qui contra scientiam dei se eleuant. Destruit et triticum. et uinum. et oleum. quibus est cibo et potu. heretici deceptus populus blandiuntur. Panis eorum panis doloris. Vinum eorum fel draconum. oleum eorum quod impinguat caput peccatoris. per homines. sensus. et cogitationes eorum. uel per homines. sensus et cogitationes eorum. uel per homines docti. et iumenta. indocti. Qui cum operibus manuum. i. ieiuniis et uariis obseruationibus pereunt. possunt hic intelligi. de malis doctoribus ecclesie. quod carnalia querentes nec in se. nec in aliis domum dei diuitiam querunt reedificare. sed multos uerbo et exemplo scandalizant.

Quidam putant iohannem baptistam. et malachiam. qui angelus domini interpretatur. et aggeum fuisse. angelos. et ob dispensationem iussus dei. assumpsisse humana corpora. et inter homines conuersantes. Unde dicunt iohannem ad uocem marie in utero matris exsultasse. Nos uero dicimus nuntium dei. i. angelum. qui hebraice malachi dicitur. prophetam appellari. quia dei uoluntatem hominibus nuntiat.

Alle. Iam uerus zorobabel de genere dauid. et hic sacerdos in eternum suscitatus est in dextera patris. Cuius ad imitationem debemus suscitari ad edificandam spiritalem domum dei. in qua ingressi spiritales hostias offerre. et opera digna templo dei facere debemus. que tamen facere non possumus. nisi prius dominum timuerimus. Uerum si in seculo sumus. et sub dario regi cognationum quingentisque seruientes edificamus. in sexto anno quo factus est mundus. et secundo anno. qui diuidimur ad unitatem in domum dei. ingredimur. Cum enim in senario factus sit mundus duplicari oportet senarium. ut reedificetur mundus. et sic in duo denario

est sobolis humane reparatio. que ut de utroque populo facta ostendatur. duo denarium duplicant. et sic in .xx. iiii. die edificata ecclesia. tam de gentibus. quam de circumcisione. vel octonarius. ad circumcisionem. quaternarius. ad finem quaternitatis refertur. per fidem trinitatis fit uera circumcisio uitiorum. ideo multiplicato .viii. per ternarium .xx. .iiii. die edificamus domus.

Eodem anno darii. eodem tempore. qui in primo die posuit se. sed non eodem die. ibi enim dicitur. in una die mensis. hic dicitur in .xx. iiii. ut intelligamus diem quo dominus loquitur per aggeum. .xxiiii. die quo ingressi sunt. xx. ii. dies medii fuerunt. quibus timuit populus dominum.

Eodem anno. sed tempore .vii. mensis quo sollempnitates dei sunt. vicesima prima die mensis. i. completis tribus ebdomadibus. et perfecta requie in misterio trinitatis. factum est uerbum dei ad aggeum qui semper ad hoc laborat. ut sermo dei deo flecteret.

Fit sermo dei ad eos qui ceperant operari in domo dei. iam in requie. i. mense septimo. et impleto trinitatis sacramento. i. uicesima prima mensis ad aggeum festa dei celebrantem. ad zorobabel. fi. sa. qui pro nobis homo fieri dignatus est. et sacerdos. et ad reliquos populos. ad operationem totius mundi. qua pars fuit in principio credentium. Quis in uobis. quedam fuit iudea domus dei seruiens uni deo secundum precepta legis. et dilecta in patribus abraham dauid. et ceteris. Sed excecata iam cepit esse non dilecta. sed populus dei hec domus in conspectu christi per credentium reputatur. qui non sunt populus uocatur. quod christus. ut regnum suum et sacerdotium corroboret. uocat quoque et populum qui in cauernis terrenorum habitabat. ut faciat opus spirituale in domo dei. et sciat deum esse presentem sibi. et facientem spiritualiter in ipsis qui quondam in figura paci sociebatur. de egipto egredientibus promittit. et spiritum suum ad uniuersorum eorum. qui operantur in domo sua. et implent sermonem pacti sui. Moui celum. cum de celo audita est uox mea et terram. cum per eum populo dedi testamentum. et in aduentu meo caligo. turbo tenebre terrebant. Moui male. cum populum meum per transeuntem. moui aridam. i. egiptum per plagas. cum esset ad cultum dei uacua. vel solitudinem quam populus .xl. annis circuiuit. et qui hec fecit in datione legis nescis ad huc mouebo tempore passionis celum cum sole obscurato tenebre facte sunt. Terra cum petre scisse sunt. et monumenta aperta. Mare. in uiscero dracone. qui in eo erat. Aridam infructuosam gentium

[interlinear: sicut regum. et sacerdotium. deo edificauerunt templum.]
zorobabel. filii salathiel ducis iuda. et
ihesu filii iosedech. sacerdotis magni. et spiritum
[interlinear: sicut eius fuerant.]
reliquorum de omni populo. et ingressi sunt et
[interlinear: quod dignum erat penetralibus domus dei.]
faciebant opus in domo domini exercituum
dei sui. In die uicesima et quarta men
sis in sexto mense. in anno secundo darii re
gis. In septimo mense. uicesima et pri
ma mensis factum est uerbum domi
[interlinear: operando meruerat. ut deo sermo dei amplius]
ni in manu aggei prophete dicens.
Loquere ad zorobabel filium sala
thiel ducem iuda. et ad iesum fili
um iosedech sacer
dotem magnum.
et ad reliquos populi dicens. Quis
in uobis est derelic
tus qui uidit domum
istam in gloria sua pri
[interlinear: sicut uidi quod eo pertigne]
ma. Et quid uos ui
[interlinear: priorum]
detis hanc nunc. Numquid non ita est
[interlinear: sed uolite desperare.]
quasi non sit in oculis uestris? Et nunc
confortare zorobabel dicit dominus. et confor
tare ihesu fili iosedech. sacerdos magne.
et confortare omnis populus terre dicit dominus exer
[interlinear: opus in domo mea. — potest.]
cituum. et facite quoniam ego uobiscum sum
[interlinear: stabilis.]
dicit dominus exercituum. Verbum quod pepi
[interlinear: feci.]
gi uobiscum. cum egrederemini de ter
[interlinear: spiritus sanctus. ego qui iubeo opus suum eius dico. et facere.]
ra egipti. et spiritus meus erit in medio

Qui uiderunt antiquam domum dei et nunc intersunt restaurationi.

Fuit olim in israel domus dei que nunc ita deserta erat. ut in aspectu uidentium reputaretur quasi non fuit. quod non solum de edificiis templi debet accipi. sed de omnibus que quondam prelata habuisse uideri.

vestrum. Noli timere. Quia hec dicit dominus exercituum. Adhuc unum modicum est. et ego movebo celum et terram. et mare. et aridam. et movebo omnes gentes. et veniet desideratus cunctis gentibus. et implebo domum istam gloria. dicit dominus exercituum. Meum est argentum. et meum est aurum dicit dominus exercituum. Magna erit gloria domus istius novissime. plus quam prime. dicit dominus exercituum. et in loco isto dabo pacem dicit dominus exercituum.

In vicesima et quarta noni mensis. in anno secundo darii factum est verbum domini ad aggeum prophetam dicens. Hec dicit dominus deus exercituum. Interroga sacerdotes legem dicens. Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui. et tetigerit de summitate eius panem. aut pulmentum. aut vinum. aut oleum. aut omnem cibum numquid sanctificabitur? Respondentes autem sacerdotes: dixerunt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his. num

Interlinear glosses: medius vestrum stetit quem vos nescitis. — ad vos qui videtis domum dei sic destructam. — est non sit. — tempore passionis. sol obscuratus est. — Necias potestates splendorem domini sustinere si valetis. — que preteritis spiritibus suis instruxi. — id est omnes opes quas ego donabo vobis in ornatum templi. — ut gloria huius domus sit maior quam prioris. — que exsuperat omnem sensum. — vero supra. — sive supra. — sacerdotum est, legem scire. — domini. et ad interrogationem de lege respondere. si sacerdos est. legem sciat domini. — Si ignorat legem. ipse se arguit non esse sacerdotem domini. — aliquem vestium cibi ad comedendum. — sanctificabitur. sed ita manet unumquodque ut fuerat. — qui contagione mortui inmundus est effectus.

Quando dedi preceptum vobis in synai na movi celum. et terram. et mare rubrum et desertum. si vobiscum ponerem testamentum. Nunc autem post liberationem adhuc semel movebo celum et terram. ut illis commotis. moveantur omnes gentes. et tunc veniet desideratus. id est salvator. et tunc implebo domum istam maiore gloria quam prius.

tium multitudine. et illis commotis. movebo ad fidem omnes gentes. quia in omnem terram exivit. scilicet et hoc cuius ad quem veniet desideratus cunctis gentibus. In cuius adventu impleri ecclesia gloria maiore. quam fuit in synagoga. Sicut maior est christus filius in ecclesia. quam moyses servus in synagoga. et hec gloria dabitur. per argentum. id est eloquia scripturarum. et aurum. id est occultum sensum qui iustatur in pectore sanctorum.

Quia ad edificationem iustitie domus nichil tam valet quantum pax. spondet deus pacem dandam in loco isto. ut in pace que exsuperat omnem sensum sit locus meus.

Nona. hic nonus mensis in bono accipitur. quia sollempnitas finitur octavo dei. nec ad nonum pervenit. Iersim apud ieremiam. nono mense ab babylonijs expugnatur. Quia quod de mundicia propheta futura erat. secundo anno darij. iungitur nonus mensis. Sed quia dat locus penitentie. post correptionem immunditie. die xx. quarta fit sermo dei ad aggeum. ut quasi ex persona domini questionem a sacerdotibus sciscitetur. ex lege venientem.

Ad aggeum. Non immanuel aggei: ut supra. Ibi enim perfectum habebat. et opera tam inmunda. quia si eius nec dum plenam sapientiam receperat. Iste quia adhuc habitabat. non dum veniebat tempus. dominus dei. est in operibus tamen est factus est sermo dei. nunc vero iacta sunt fundamenta templi. et ingressus sum spiritus cum principibus. facit opus dei. et audito misteria. movebo omnes gentes et plenius narratio. ideo ad totum aggeum fit sermo.

Si tulerit. hic. Carnes ablatas de altari: alias sacerdotes in abditis templi comedebant. alias propheta quia commodi alias qui de sacerdotibus videbantur maculati. alias iustitie. qui nullam habebant immunditiam. In mundus si diceba. qui hominem mortuum tetigerat. Quamdiu est anima est in corpore. corpus humanum non est inmundum. sed quam cito anima recedit. Querit ergo propheta. Si quilibet homo tulerit carnem sanctificatam et ligaverit eam in summitate vestimenti et ipsa summitas tetigerit panem. vel aliquem quo possit homo vesci. numquid ex illo tactu cibus ille sanctificari potest? Respondetur. quod non sanctificatur.

Si tetigerit. pol. Aliam que sunt preponit. quia ad priorem bene responderunt. et in hac

Sancimg. Vir ecclesiasticus qui immolat agnum inmaculatum. et indutus est christo. ligat sanctam carnem in pallio. cum de expositionibus sacramentis. scripturis. et auctoritatibus. auditores informare tendit. et hoc pallio contigerit. exponendo divinam scripturam. que est panis confirmans cor hominis. et est pulmentum. i. coctio. sicut sunt apostolice epistole. que condiunt et decoquunt carnes veteris legis. et conditas prebent esui. Est et scriptura vinum letificans cor hominis. est et oleum. exhilarans faciem. Est et cibus lactis. quo aluntur parvuli. et alia huiusmodi. Sed dum auditores per scripturam de expositionibus sacramentis eruduntur. non sanctificatum cibum sumunt. vel comedunt. quia interiori pinguedine sacramentorum intus non reficiuntur. Econtra auctor perverse doctrine quecumque sua doctrina tetigerit immundum reddit. habent enim et mali in doctrina sua panem. sed mendacii. et vinum. sed insane ebrietatis. et oleum. sed adulationis. habent et pulmentum. dum ad confirmationem sue perversitatis. que ad doctrinam mistica de scripturis interserunt habent et alios cibos. i. divisos tractatus. quos cum ab immundis sunt scripti. et immundo ore prolati. qui tetigerit immundus fit. et eorum ducitur errorem.

Talis. Vos qui credidistis in ihesum. considerate tempus. quo in gentilitate vicijs serviebatis. nec in vobis templum dei edificastis. cuius fundamentum est christus. super quem videat unusquisque quomodo super edificet. considerate quanta passi estis. cum accederetis ad acervum .xx. modiorum. et quod ante christum videbamini habere virtutum et bonorum operum. preter vestram spem. erat infecundum. ut vobis posset dici. quanta passi estis sine causa. Et cum ex vinea .l. lagenas expectaretis. qui numerus complexus .vii. ebdomadibus. unione divinitatis perficitur. et putaretis vos habere vinum quod letificat cor hominis. subtractus est sacer numerus .xxx. in quo baptizatus est dominus. et in quo sacerdotes accedunt ad ministerium dei. relinquitur .xx. quem numerum videns iacob. diligi ab esau. mittit ei animalia numero .xx. et .xx. Cum apud incredulos nullus inveniatur fructus bonorum operum. cum mediam partem laboris in presenti recipere deberent. dum sperantes .xx. et .x. inveniunt. i. fructum et gloriam in presenti tempore pro expenso labore. et hoc ideo: ne penitus desperent. Sed aliquando contingit ponunt lapidem super lapidem. aliquando et medium perdunt. Unde sequitur. percussi vos vento urente. et grandine. percutit in pulverem et favillam redigit. nichilque eo utile invenitur. et hoc ideo. quia ad dominum non re-

quid contaminatur? Et
(quorum principes sunt,)
responderunt sacerdo-
(per quem et legem noverant.) (polluitur)
tes. et dixerunt. Con-
(tactu polluti.)
taminabitur. Et res-
(qui secundum sollempnitatem differentias)
pondit aggeus et dixi-
(festo. festivitas appellatur.)
t. Sic (iudeorum) populus iste. et
(qui immundus est ... et quod offert in immundum)
sic gentes (gentiles et heretici) ista ante fa-
ciem
(quamvis hominibus sibi ipse sanctus videatur.)
ciem meam dicit do-
(vota, preces, ieiunia, ele-)
minus. et sic omne opus
(mosine. et in corpore.)
manuum eorum. et omnia
que obtulerunt ibi con-
taminata erunt. Et
(ad cogitandum.)
nunc ponite corda vestra.
(ex .iiii. novi mensis.)
a die hac et supra. antequam
(cogitate et quod retro gesta sunt. quanta sustinueritis. non cum postea prospera eveniant.)
quam poneretur lapis
(ea ipsorum ... ex opposito agnoscere possitis.)
super lapidem in templo
domini. cum accederetis
(ubi puta-)
tis ad acervum .xx.
(batis esse .xx. modios. vix mediam partem colligere)
modiorum. et fierent
(poteratis.) (quasi vini oculis.)
.x. intraretis ad tor-
(amphoras polliceabantur. sed nec mediam habuit)
cular. ut exprimere-
tis
tis quinquaginta la-
genas. et fiebant .xx.
Percussi vos vento urente.
et rubigine. et grandine.
omnia opera manuum vestrarum. et non fuit in vobis

facie post captivitatem operetur. Potest enim videri. ut sicut non sanctificatur. ita nec contaminetur.

Et respondit. De superiori questione tacens. de secunda sermonis sui contexit occasionem. Sic populus iste.

Iuxta litteram. O popule qui adhuc diruto templo. in iam extructo altari offers hostias. et illis carnibus te sanctificari putas. erro te. non tantum his sanctificari. quod omnia opera contaminari. ex eo quod ruinam domini magis quam meam extruere conaris. Nec iuvat te sanctum in altari oblatum. dum in convallibus habitas. et mortuis operibus pollueris.

Quasi. licet polliceta sint que obtulistis in altari. non dum edificato templo. tamen o popule hortor te. ut sensu ad preterita revertaris quantis malis te affligi antequam inciperes iacere fundamenta templi. Ut cum cognoveris mala que passus es propter destructionem templi. postea ponas cor ad cogitanda bona que cepis habere a prima die edificationis. et quanto plenius sint tibi danda post plenam edificationem templi.

Frustra putat aliquis se posse deum elemosinis et oblationibus placere. cum ipse non instruxerit in se templum spiritui sancto. domini. ...

Et hoc feci percutiens vos .ii. ii. ture. ut malorum pondere ad noticiam mei vos provocarem. sed nec sic voluistis reverti.

Ponite. Exposuit que passi fuistis ante quam edificare cepistis. nunc exponam que bona vobis danda sunt. postquam edificare cepistis.

Nonus mensis ab aprili. qui primus est apud hebreos. december est apud nos. hoc mense semina latitant in terra. nec futura fecunditas coniectari potest.

Predicavi me prudenti ratione. hoc conicere. et futuram fecunditatem de floribus arborum. herbisque segetum suspicari. quia hoc mense nulla signa sunt. et tamen predico vobis. quia pecistis templum meum edificare. ad benedictionem meam frugum omnium fecunditatem.

Notandum. quod in eadem die. hoc est. xxiiii. et quarta noni mensis tacito mensis nomine. quia de christo prophetabat adventu. et de regno eius.

Nisi in manu. sicut prius nec ad aggeum prophetam. sicut in visione. iiii. sed tamen ad aggeum. id est domini festa celebrantem. quia non venturus. sed venientem nuntiat. et occurrit. et quomodo habraham vidit diem christi, et letatus est. et iohannes agnum dei digito demonstravit, sic aggeus videns regnum filii dei. hic mense universas sollempnitates.

Quadrigam principatum potestatem virtutem.

Furtivo studio bellandi. fiet unum oliue. et unus pastor. utrumque agrum tamen degentibus quam deuidens sub pacifico pastore tenebitur.

quod restiterit ad me dicens.

considerate. que hiidatia fixa sit.

Ponite corda vestra ex die ista. et infuturum. a die vicesima et quarta noni mensis. a die qua fundamenta iacta sunt templi domini ponite super cor vestrum. Numquid

hoc mense de semina enumerat germina. sed si vos.

iam semen in germine est?

hoc mense.

et adhuc vinea et ficus.

sunt ex flore. et

et malo granatum. et lignum

intelligatur fructus. scilicet non.

olive floruit? Ex die ista benedicam. Et factum est verbum domini secundo ad aggeum vicesima et quarta mensis dicens. Loquere ad zorobabel ducem iuda dicens. Ego movebo celum pariter et

sedes regni

terram. et subvertam solium regnorum. et conteram

contraria potestate ut ipsis qui ante regnaverant

fortitudinem regni gentium.

plurimi regni eorum destructio.

omnium pliandi studio dissipato. sequitur pax.

et subvertam quadrigam et ascensorem eius. et descendent equi. et ascensores eius eorum. vir

sermone dei acutissimo. consurget adversus fratrem.

in gladio fratris sui. In

teror omnium unitatis contrarium.

die illo dicit dominus exercituum. assumam te zorobabel

servus patris christus secundum carnem.

filii salathiel serve meus. dicit dominus. et

tunc male versi vero. a domino benedicentur. vel. sequitur a die ista benedicam et cetera.

Nonum mensem non accipi in bonam partem. liber regnorum. et ieremie narrant historia. in quo iersusalem obsessa fuit. Qua tamen in fine noni mensis. fundamenta templi iacta sunt. intelligimus quod in nobis domus dei non edificetur. nisi prius mala opera finiantur. Quicumque non se cultui dei studiose dedicaverit. iste nesciat. ad futuram frugum. et incoditis sue. qui in spiritu seminans. de spiritu metet vitam eternam.

Vinea. sermo dei. cuius pater agricola est ficus spiritus sancti dona dulcissima. Malo granatum. ecclesiastica dogmata. et scripturas sancta. que in canticis sponse. genis comparantur. Lignum olive dat refectionem. et illuminationem his qui ceperunt edificare templum dei. In vinea salvatoris. in ficu spiritus sancti. in oliva persona patris intelligitur. Sicut in libro iudicum legitur ubi infructuosa ligna rogant vitem. et ficum. et olivam. ut regnent super se. sed recusant super infructuosa. Unde illa veniunt ad ramnum fructicem spinosum. qui quecumque attigerit. quasi uncis affigit. et vulnerat. et suo igne subditos consumit. id est diabolus. qui in tenebris regnat. pater vero et filius. et spiritus sanctus. sibi regnant vel malo granatum fuerit. Que arbor propter nimiam multitudinem granorum et intectis membra nullis. diversas cellulas. sed omnes uno cortice comprehensas. semper in scripturis sanctis in persona ecclesie ponitur.

De utroque adventu hec possunt dici. quia regnavit christus cum venit. et regnabit cum venerit. Si de fine mundi voluerimus accipere dicemus. destruendum omnem principatum. et omnem potestatem et virtutem. ut sit deus omnia in omnibus. et quia nubilum est quod dicitur. et ad finem rerum pertinet, ideo iubetur propheta. ad solum zorobabel loqui qui significat christum. qui est de semine david. quo transeat figura huius mundi. et faciat celum novum. et terram novam.

Cum hoc fuerit impletum. et ponam te o fili christe in manu mea. quasi signa. illum hunc signavit deus pater. et hic est imago dei invisibilis. et forma substantie eius. ut quicumque crediderint

in deum. hoc quasi agnulo consignetur.

ponam te quasi signaculum. quia te elegi dicit dominus exercituum. Explicit Aggeus.

Anno secundo darii regis medorum. aggeum et zachariam prophetasse. lectiones eorundem declarant. Sed hac de causa aggeus zacharie in ordine prophetarum prelatus uidetur. quod cum duobus mensibus predicte lectiones ostendunt. in prophetia precessisse inuenitur. ad restaurationem templi. precepto domini ierusalem ascendisse. esdra refert dicens. In secundo anno darii regis. prophetauit aggeus. et zacharias. filius addo propheta super iudeos qui erant in iudea. et in ierusalem sub filios israel. Tunc surrexerunt. zorobabel filius salathiel. et ihesus filius iosedech. et principes eius inchoauerunt edificare domum dei. que est in ierusalem. Quibus cum audissent prophete. exortatione sua adiuuerunt eos. Nam templi israel ab imitatione patrum delictorum. per suam commotionem. eidem prophetia cupiens reuocare tubis lectione comprehensus est. Uidi nocte. et ecce uir ascenderat super equum rubeum sedentem stantem in medio mirteti tubrosi. Cuius insignis hec solutio est. Uir ascendens super equum eum licet angelus intelligatur. tamen quia predicti coloris equum conscendere uisus est. uindictam sanguinis in eam gentem significat pretendam. que filios israel in captiuitatem redegerat. Unde et ysaias propheta. per ruborem uestimentorum uenturas gentes uindictam cum sanguine a deo pretendam. demonstrans his uerbis usus est dicens. Quis est iste qui uenit de edom. tinctis uestibus de bosra etc. Stantem uero in medio mirteti tubrosi. quod dixit. leticiam populi affuturam. per mirteti significationem uoluit significare. uel designare. Cuius ligni moyses in libro leuitico cum faceret mentionem. ait. Accipietis die primo fructus ligni speciosi. ut leticiam populi per bene olentis ligni tabernacula demonstraret. Sed hanc uisionem: quia libationem populi. et uindictam de aduersariis futuram dei demonstrat. ob hoc noctu prophetam se uidisse memorauit. Quia populum israel in prima libatione de terra egypti. noctu discessisse constabat. cuius exempli per se ipsum populum aliquam partem in se retinere uidebatur. libatio eidem ac redditus captiuitatis de terra chaldeorum per noctem prophete est reuelata.

Zacharias memor domini sui: multiplex in prophetia. ihesum uestibus sordidis uestitum. et lapidem oculorum vii. candelabrum quoque aureum. cum totidem lucernis. ex oculis. duas quoque oliuas lampadis cernit ad sinistris. et a dextris. et postea quos uisos. uarios. et albos. et dissipatus quadrigas. ex ephraim. et equum de ierusalem. pauperem regem uaticinatur. et predicit sedentem super pullum asine filium subiugalis.

Cyrus rex persarum. qui chaldeorum imperium destruxit. primo anno regni sui. l. circiter milia hominum captiuorum de babylone remisit in iudeam. et uasa que nabuchodonosor abstulerat reddit. et templum reedificare precepit. principesque reuertentium constituit zorobabel. et ihesum magnum sacerdotem. Ciro qui. xxx. annis regnauit in prelio interfecto apud massagetes. a thamiria regina massagetarum. cambises. filius cyri maioris successit in regnum. qui expletis. viii. annis. duos magos fecit. hunc habuit successores. quibus occisis a persis. darius filius ystaspis rex persarum constitutus est. cuius regni anno secundo. factus est sermo domini: ad zachariam filium. b. f. ab. Ergo a primo anno cyri. usque ad secundum annum darii supputantur anni. xl. in quibus tantum altare fuerat extructum. et iacta templi fundamenta uicinis circumtu nationibus. et cambise rege persarum populus prohibentibus. sicut esdras scribit. Secundo autem anno darii aggeus. et zacharias ceperunt exortari populum. ad restitutionem templi. certo tempore in stimulis sollempnitas tabernaculorum. Mense autem nouembri. i. hiemali mittitur propheta ad populum. adhuc frigore tribulationum depressum.

Nouembri qui consumpto calore estatis. initium est hyemis. quo tempore nulla ex lege sollempnitas celebrabatur. Erant siquidem tres celebres sollempnitates. prima que dicitur pascha. secunda. pentecosten. tertia. mense septembri.

Zacharias memoria domini. barachia. benedictio domini. addo. testimonium eius. Qui autem ab edificatione templi preceditur memoriam tamen dei habeat. et per memoriam benedictionem. et per benedictionem testimonium ideo. zacharias filius barachie. filii addo mittitur ad consolationem populi.

In mense octauo. in anno secundo darii. factum est uerbum domini ad zachariam filium barachie. filium addo prophetam. dicens. Iratus est

Addo. ipse est asaf. qui missus ab ieroboam filium nabath. sub quo altare diruptum est. et manus eius aruit. reuixitque ad preces eius restituta est.

prophetas admonitos nolebant corrigi. [in interline: spreuerunt illos quia]

dominus super patres nostros iracundia. et

dices ad eos. hec dicit dominus exercitu-
um. Convertimini ad me ait dominus
exercituum. et convertar ad vos dicit dominus exerci-
tuum. Ne sitis sicut patres vestri ad quos cla-
mabant prophete priores dicentes. hec dicit
dominus exercituum. Convertimini de viis ves-
tris malis. et cogitationibus vestris pessimis. et
non audierunt neque attenderunt ad me di-
cit dominus exercituum. Patres vestri ubi sunt:
et prophete: numquid in sempiternum vivent.
Verumtamen verba mea. et legitima mea que man-
davi servis meis prophetis. numquid non compre-
henderunt patres vestros? Et conversi sunt:
et dixerunt. Sicut cogitavit dominus exercituum.
facere nobis secundum vias nostras. et secundum adinventiones
nostras facit nobis. In die vicesima et qu-
arta undecimo mense sabath in anno se-
cundo darii factum est verbum domini:
ad zachariam filium
barachie: filium addo.
prophetam dicens. Vidi per
noctem. et ecce vir as-
cendens super equum
rufum. et ipse stabat in-
ter mirteta que erant
in profundo et post eum
equi rufi. varii et albi.

Ira dei. non perturbationem eius. sed iusta et
peccata puniendorum designat. qui ideo pu-
niuntur a deo. ut emendentur.

Precipit ut reversi de babilonia conver-
tantur ad dominum. et deus convertatur ad eos. ne sus-
tineant filii. que patres pro peccatis eorum
sustinuerunt.

Notandum. quod in paucis versiculis.
et brevibus sententiis in aggeo et in za-
charia semper additur. dicit dominus exerci-
tuum. ut sciant deum esse qui precipit. et
ad iussis regis imperium. et hostes cir-
cumstrepentes: ad edificationem tem-
pli. hac fiducia contemnerentur.

Et his qui converti noluerunt: et his
qui falsis pollicitationibus deceperunt.
morte sub contractis. verba que per prophetas
meos locutus sum. permanent me-
cum que comprehenderunt patres
vestros. et ostenderunt vera esse que
dixi. et vestri patres exitu verba mea
et mina mea vera esse. in se comproban-
tes penitentes dixerunt. Secundum opera
nostra. et peccata nostra reddidit nobis deus.
et iuste acciderunt que patimur.

Sabat. interpretatur virga. et signifi-
cat austeram correctionem. qua populus
adhuc deprimebatur.

Undecimo. id est undenarius. immundus
est. et ad carnis coniunctionem pertinet.
Octavo a hoc mense videntur iudaico
qui secuntur. quia sic februarius est acer-
bus in frigore hyemis. sicut. xx. et quar-
ta dies mensis luna deficiente in tene-
bras obscuriorem habet noctem. sic populus
cum hec nuntiabantur. ex maiore sui par-
te. in medis. et chaldeis. et assyriis exu-
labat. et sic ceco et perpetuo noctis et fri-
goris. horrore depressus.

Alii. Per noctem in qua cernitur visio
significatur misteriorum obscuritas. Vir
super equum rufum. salvator est. Cuius
vestimenta. id est caro. rubra est sangui-
ne passionis. qui captivo populo in ru-
fo equo ostenditur. in apocalipsi io-
hannis. iam liberato populo in albis de-
monstratur. Sed. stat inter mirteta. id est
angelicas potestates: que ei in pro-
fundo. id est incarnatione posito. mi-

Ante quam populus duceretur in
captivitatem. et ierusalem destrue-
retur. moyses facie ad faciem.
ysaias super thronum excelsum.
et elevatum dominum videbant.
sed populus sub gravi servitute
constituto. hec visio nocte
facta est.

Et ecce vir. hebrei putant
hunc virum michaelem angelum.
qui ultor sit peccatorum israel. et
stabat inter mirteta. que e-
rant in profundo. id est inter prophetas
et sanctos qui erant in medio cap-
tivi populi. hunc virum seque-
bantur equi rufi. varii. et al-
bi. Quidam ordine mutato. per albos significant persas et medos. sub

q

n

n

rutilabant. et post equi r. va. et al. scilicet apostoli et aplici viri. qui totum orbem pagant. quorum alii martirio rufi. alii ob varietatem doctrine. et diversitate signorum varii. alii virginitate et doctrine integritate. et cordis puritate albi. Cum ergo propheta interrogaret salvatorem. de revelatione secretorum. prophetalis sensus, promittit se ostensurum quod cernit. illo promittente, et ille. scilicet stans inter mirteta respondet. Isti sunt apostoli. qui a domino mittuntur. ut sua doctrina. totum orbem repleant. qui expleto officio suo. redeunt ad magni consilii angelum. cum gratiarum actione. dicentes. Implevimus opus iniunctum. et terra ante deserta: habitatur a deo. et quiescit a bellis vitiorum. Quod autem plena terra postulatur: ad hoc refertur. quod nec ierusalem id est ecclesia. nec urbes iuda. id est diversi anime. vel diversi domino confitentes: recipient veram libertatem donec transactis lxx. annis huius seculi: vera pax veniat. et sabbatismus impleatur. Denique dominus respondit. v. b. et c. Quod scilicet ex parte cognoscimus. et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est. eva quod ex. est. et libati. de babilone huius seculi. clamabimus. In convertendo dominus. cap. s.

Omnia sub nobis regna tuta sunt. et pacata. si aliqua premunt angustia. ex responsione illorum. angelus qui inter stabat prosilit. accipit occasionem orandi pro populo israel. et dicit. Cum totus orbis sit quietus et captivus. quare domine. non misereris ierusalem. maxime cum secundum promissa tua: tempus captivitatis sit expletum.

Ecce verba bona. et consolatoria. que scripturus propheta. clamare.

Clamat. Ierusalem. visio pacis. Syon. speculatio vel specula. hoc est. ecclesia. que si bella seculi nec humilia terrena. sed pacem et concordiam secundum locorum excelsa considerent. cum propter vitia et refrigescente caritate cotidie irascens. deus tradit eam persecutoribus. adversariis si implentes. sua crudelitate: non dei voluntate. a porta usque in portam implent eam cruore occisorum. Sed dominus misa se iam reedificaturum promittit. et per pendiculum. vel funiculum secundum mensuras. et ordines singulorum in ea esse tendendum. Templum autem est ipsum corpus domini. quod in passi

interlinear: Signat quid videri volebam scire volens ratio…

Et dixit. Quid sunt isti

interlinear: tionem mee visionis.

domine mi? Et dixit: ad

me angelus qui loquebatur

in me. Ego ostendam tibi

interlinear: angelo qui lo…

quid sunt hec. Et respon

interlinear: quebatur respondente.

dit vir. qui stabat inter

interlinear: Ista sunt reg…

mirteta. et dixit. Isti sunt

interlinear: na quibus preceperit dominus. ut terram sue potestati

quos misit dominus ut

interlinear: subicerent. secundum quam dicit.

perambulent terram.

interlinear: angelo qui regnis et nationibus preside…

Et responderunt angelo

interlinear: bant.

domini. qui stabat inter

mirteta. et dixerunt. Perambulavimus

interlinear: plena hominibus.

terram. et ecce omnis terra habitatur. et

quiescit. et respondit angelus domini et dixit.

Domine exercituum. usque quo tu non

misereberis ierusalem. et urbium iuda. quibus

iratus es? Iste iam septuagesimus annus est.

Et respondit dominus angelo. qui loquebatur in me

interlinear: de futurorum promissione de presentium necessitate.

verba bona consolatoria. et dixit ad me angelus

qui loquebatur in me. Clama dicens. Hec dicit

dominus exercituum. Zelatus

sum ierusalem: et syon. ze

lo magno. et ira magna

interlinear: Isti sunt qui quasi super…

ego irascar super gen

interlinear: us regnaverunt. assyrios. chaldeos. et medos. et persas…

tes opulentas. Quia

interlinear: quibus tradidit iudeos ad corripiendum. sicut pedagogo filium. ille si gentes. dei consilia ignorantes. puniverunt in hostem seviorem

ego iratus sum parum. ipsi vero adiuverunt

interlinear: in tradendos. | quia adversarii plus voluerant dei flect… quam…

runt in malum. Postea hec dicit dominus

9

quibus captivitas dimissa. et tempus instauratum est. Per varios macedonas qui et quidem anni q. alii persecutores fuerunt. Per rufos romanos sanguineos et cruentos. qui ierusalem occiderunt. et templum subverterunt. Alii. sequentes ordinem littere. in rufo qui ascendit super equum rufum. et eos qui secuntur. iiii. regna interpretatur. primum et secundum sanguine assyrios et chaldeos. quorum primum x. tribus sub salmanasar duxerunt captivas. secundum iudam. et beniamin. incensa ierusalem. et templo subverso. Tercio et quarto varios. et albos. medos. et persas. quorum alii clementes. ut cyrus et darius filius hystaspis. et assuerus. que greggi arta persice vocant. Alii crudeles. ut cambises et ceteri.

Cum ierusalem ab amore meo descisceret. ego sicut sponsus amator castitatis per moderata flagella eam ad castitatem mee dilectionis revocare volebam. Si enim amarem non zelassem dominum. ex opposito per ezechielem dicitur. ex toto descipienti iam non irascar tibi: et zelus meus recessit a te.

labat. s. restaurat. — In una ma. s. in multis. comple.

Revertar ad ierusalem in misericordiis. domus

sub zorobabel. et iesu filio iosedech.

mea edificabitur in ea. ait dominus exerci

commentariorum.

tuum. et perpendiculum extendetur super ierusalem.

sub vocis intentione. s. clama.

Adhuc clama dicens.

hec dicit dominus exer

cituum. adhuc affluent civitates mee

bonis. et consolabitur dominus

adhuc syon. et eliget ad

huc ierusalem. contemplatione o

Et levavi

culorum. i. spiritali intelligentia. ut est ut videa

oculos meos. et vidi. et ec

m contrarias fortitudines. que contra nos levant

ce. iiii. cornua. et dixi an

corpus suum. ex quo est nobis colluctatio.

gelo qui loquebatur in

me. Quid sunt hec? et

dixit ad me. hec sunt

id est omnes simul. s. sibi

cornua que ventilaverunt

invicem succedendo.

iudam. et israhel. et

id est ego aspexi. — destructores mali

ierusalem. Et ostendit mihi dominus. iiii. fabros. et

vel edificatores bonorum.

dixi. quid isti veniunt facere? qui ait. dicens.

s. iude.

hec sunt cornua que ventilaverunt iudam. per singulos

in tantum quod nemo. — sub malorum pondere depressus. — s. isti fabri.

viros. et nemo eorum levavit caput suum. et vene

regna. — vel subiciant deo.

runt isti deterrere ea. ut deiciant cornua gen

super populum dei.

tium que levaverunt cornu super terram iuda.

ut dispergerent eam. Et levavi oculos me

ipse. — in opa

os. et vidi. et ecce vir. et in

tione et potestate. — mensura dividens sin

manu eius funiculus men

gulis prout vult.

sorum. Et dixit. Quo tu

vadis? Et dixit ad me.

Angelus qui dixerat prophete clama. adhuc impellit ad clamandum.

Quas nunc videt babilonio igne vastatas. s. tunc cunctis omnibus bonis habundabunt. et presentibus bonis precedentem miseriam deus consolabitur.

Consuetudo scripturarum est. per cornua regna significare. Hic quatuor cornua. intelliguntur. iiii. gentium regna. unum babyloniorum. quod iam preterierat quando hec visio cernebatur. sed medorum et persarum. quod tunc instabat. tertium grecorum. et persarum. macedonum. quartum romanorum. Ista cornua ventilaverunt et dispersserunt iudam. iiii. fabri intelliguntur angeli. qui obedientes deo reedificent quod gentes dispersse erant.

Qui prius elevatis oculis vidit iiii. cornibus tristicia videt. nunc rursum levat oculos. ut videat virum. cui oriens nomen est. De quo supra. Legitur ascendens super equum rufum. hic edificat civitatem. cuius artifex et conditor deus est.

one destruxerunt. impii. s. in resurrexione suscitatus est. quod fuit seminarium. et exordium omnium donorum. de quibus apostolus loquitur. Vos estis templum dei. et spiritus sanctus habitat in vobis.

Aliter. Civitates ecclesie. vel anime sanctorum quibus promittuntur vera bona domini. credo videre bona domini in terra viventium. his bonis post tedia persecutionis. que a gentibus vel hereticis ecclesie preturbetur. pace reddita. affluunt ecclesie dei. in multitudine virtutum. et que abiecte erant per culpa. nunc edificate instructibus consolationem habet ipse

s. eternorum.

Aliter. Per iiii. cornua que regnant contra populum dei. iiii. passiones et perturbationes anime signantur. Unde hinc metuunt. cupiuntque. dolentque. gaudentque. Contra has. iiii. fabri. et quasi boni medici non cernuntur a propheta. quia se eius videre non poterat. s. ostenduntur a deo. iiii. s. virtutes. prudentia. iusticia. fortitudo. temperantia. hec virtutes edificant que ista vitia destruunt. Sancti quoque qui hec remedia possidentes. ecclesiam instaurant. fabri appellantur. Unde apostolus. Ut sapiens architectus fundamentum posui. Vel. iiii. fabri. iiii. evangeliste. qui oppressam israhel. i. sensum videntem deum et iudam. i. deum confitentem. et ierusalem. i. pacis visionem in pristinam sedem restituunt. et quos gentes vitiorum dispserant. retrahunt ad salutem.

Quidam putant hoc ex parte completum sub zorobabel. et aliis ducibus. qui usque ad adventum salvatoris populum israhel. rexerunt. Iudei. in mille annorum fabula interpretantur. corporales corporalia requirentes. heretici suspicantur celestem ierusalem. que passa erat. ruinam peccanti cum angelorum de eisdem esse restituendum. Sed melius intelligitur per ierusalem ecclesia. que in passione et resurrectione christi. et cotidie edificatur ab eo. qui novit mensuras et merita singulorum.

Aliter. Ierusalem. est ecclesia de qua dicta sunt gloriosa. in qua magnus dominus et laudabilis. hec habitatur ab hominibus. i. iudeis per legis ad fidem conversa. et a iustitiis. i. gentibus ab ydolatria ad fidem conversis. vel per homines rationales et eruditi in scripturis. et iumenta.

simpliciores intelliguntur. istis christus murus et ignis in medio calefaciens qui prius tepidi. et per illum

s. combutantur adversarii.

Hoc moraliter de animalibus credentium pro accipi. que cotidie edificantur a domino. et cernunt eius pacem.

Hunc putant hebrei michaelem alium qui occurrit gabrielem. qui loquitur ad michaelem. ut loquatur prophete. quanta habundantia omnium rerum et multitudine hominum et iumentorum et sine munitione murorum sit habitatura ierusalem. que in presenti usque ad favillas et cinerem destructa. hec omnia iudei aliter futura fabulantur. ut pre multitudine hominum et iumentorum. ierusalem non possit habere murum. sed murus illius sit domini defensio. et illis in medio habitantibus gloria perfruatur.

Aquilo ventus frigidissimus. qui corda que afflat dura reddit. precipitur his qui venerant ad frigus aquilonis. et in toto orbe dispersi erant. et in nocte huius seculi versabantur. ut fugiant ad ecclesiam. et humilia relinquentes in sublimitate dogmatum consistant. Post gloriam. vox salvatoris missi a patre inducitur. qui assumpta carne post gloriam divine magestatis mittitur ad gentes. que spoliaverunt populum dei. ut qui eos fuerant ante predati. prede sint servientibus sibi. et cognoscet populus servientium turba. quod deus omnipotens miserit eum.

Tactus pro vexatione accipitur. Qui enim sanctos dei tangit. sic est ac si vexare cupiat pupillam oculi eius. ut illam pupillam. per quam clara lux. De qua in evangelio. vos estis lux mundi.

Levat dominus manum. ut percutiat gentes ad usurias. et populum suum ad ierusalem reducat. vel in ecclesiam. et tunc intelliguntur per gentes contrarie fortitudines. que peccatores cotidie sue subiciunt servituti.

Recte post captivitatem filia syon provocatur ad gaudium. unde dicitur. Cum converterit dominus captivitatem plebis sue. exultabit iacob et letabitur israel.

Adhuc viba domini hortantis ut post captivitatem in pristinam sedem restitutus gaudeat. et laudet dominum habitantem in medio eius. in quem sunt gentes multe credditure.

ut metiar ierusalem. et videam quanta sit
latitudo eius. et quanta longitudo eius.
Et ecce angelus qui loquebatur in me.
egrediebatur. et alius angelus egrediebatur
in occursum eius. et dixit ad eum. Curre lo
quere ad puerum istum dicens. Absque mu
ro habitabitur ierusalem pre multitudine hominum
et iumentorum in medio eius. et ego ero. ait dominus.
murus ignis in circuitu. et in gloria ero in medi
o eius. O o o fugite de ter
ra aquilonis dicit dominus.
Quoniam in quattuor ven
tis celi dispersi vos dicit
dominus. O syon fuge que
habitas apud filiam ba
bylonis. Quia hec dicit dominus exercituum.
post gloriam misit me ad gentes. que spoliave
runt vos. Qui enim tetigerit vos: tangit pu
pillam oculi eius. quia ecce ego levo manum
meam super eos. et erunt prede his qui serviebant
sibi. et cognoscetis quia dominus exercituum mi
sit me. Lauda et letare filia syon. quia
ecce ego venio. et habitabo in medio tui.
ait dominus. et applicabuntur gentes multe
ad dominum in die illa. et erunt michi in populum.
et habitabo in medio tui. et scies. quia dominus
exercituum misit me ad te. et possidebit dominus iudam in partem suam in terra

Iuxta situm ierusalem. assyrii et babylonii qui dei populum vastaverant. in terra aquilonis habitabant. Angelus qui loquebatur ad angelum prophetantem in zachariam. tunc loquitur ad illos. qui habitabant in babilone. in a. iiii. ventis mundi fuerant toto orbe dispersi. revertantur in syon. et o syon que nunc habitas in babilone. revertere ad pristinam sedem.

Prophetia restaurationem ierusalem, cui minister erat sacerdos ihesus, et quia etiam ipse deum exorabat, inducitur diabolus aduersari. uolens ipsum retinere in captiuitate sed non potuit perducere.

Legitur in esdra et in malachia quod cum ceteris alienigenam duxit uxorem. unde merito accusatur.

Sathan stabat a dextris eius. Quia illum ipsum ei rapuit quem deus dilectum fecit. Gentilitas que per sinistro habita fuit: credidit. et iudaicus populus qui per dextro ad perfidiam declinauit. Sed reliquie saluę fient. dominus remouet sathan a dextris suis dicens. increpet dominus in te. s. quod deus per liberationem iudicat. quia eligit ierusalem. iste est torris erutus. de exitio igne liberatus. quem duce perfidia defluebat.

Cum quidam de cunctis urbibus iudee. nunc ierusalem sit electa deo. non impietatem et peccata que fecit. cui tu illum conaris obuiare. qui quasi torris se inuisibus de babylonia euasit.

Post ablationem sordide uestis. et restitutam dignitatem munda sacerdotii perscribitur ihesu filio iosedech in custodi at uias domini. et promittit quod ideo sit perseueraturus iudex et pontifex in templo dei. et ha-

sanctificata. et eliget ierusalem. Sileat omnis caro a facie domini. quia consurrexit de habitaculo sancto suo. Et ostendit mihi ihesum sacerdotem magnum. stantem coram angelo domini. et satan stabat ad dextris eius. ut aduersaretur ei. Et dixit dominus ad sathan. Increpet te dominus sathan. dominus in te qui elegit ierusalem. Numquid non iste torris est erutus de igne? Et ihesus erat indutus uestibus sordidis. et stabat ante faciem angeli. Qui respondit et ait ad eos. qui stabant coram se dicens. auferte uestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquitatem tuam. et indui te mutatoriis. Et dixit. Ponite cidarim mundam super caput eius. et induerunt eum uestibus. Et angelus domini stabat. et contestabatur angelus domini ihesum dicens. Hec di-

[Interlinear glosses: Sanctificata. Per sacramenta. / Sed dominus sit possessurus iudam. et electus ierusalem. / Omne genus humanum timeat aduentum domini. / Sacerdotem per reditu populi. / Filium iosedech. qui cum zorobabel [illegible] per reditu populi laborabat. / Ad sinistris. / Aduersarius diabolus. / Per uera enim est accusatio. / Sed indignum dicent quod exaudiatur. / Accusatore. / Increpatio dei. tue male uoluntati effectum [illegible] de se per tertiam personam loquitur. / Auferat. / Iudicio. / Vel ob coniugis illicitum. / Vel per peccatis populi. ut per scilicet capituitatis. / Scripture. / Salus angelis. / Que de quibus supra dixit. / Scilicet sordida uestimenta. / Que illum [illegible] complessent. id est angelus dixit ad eum. / Id est splendor diuine maiestatis ut id deus et homo intelligatur. / Vestite coniuge tibi copulatam. / Id est mitram per quam sacerdotii dignitas intelligitur. quod ablatis sordidis iam / Et posuerunt cidarim super caput / Et precepit / Scripturam filium iosedech. / Animam.]

Aut temptationi reliquerat in profectum populi iudeorum. alii putant sub zorobabel et ihesu hec esse completa. quod due tribus quod domini iuda reuerse sunt de captiuitate babilonis. decem reuertuntur sub partio exilio.

Quia consurrexit. Surgere deus dicitur cum qui de sompno euigilat ad uindictam populi sui. et hoc de habitaculo. id est patriarchis et prophetis. apparuit in quibus et cum quibus dominus ad iudicium se uenturum testatur.

Aliter. Dominus ihesus ipse sacerdos est in eternum secundum ordinem melchisedech. qui cum per se uideri non potest a deo. ipse ostendit per carnis assumptionem. Stantem coram angelo. per quem angelum magni consilii intelligitur. non duas personas perpetuam in filio. sed deus unus et idem qui homo sordidatus ostenditur. et qui angelus mediator dei et hominum appareret dicitur. Stat autem quia stabili constitit gradu. Et sathan stabat a dextris eius. ut. a. ei. quia dominus temptatus est per omnia absque peccato. temptator a dextris stat: quia uirtutibus et gratie contrarius. Increpet te dominus sathan quia hoc ipse qui loquitur increpare non possit. sed quia ex unitate nature cum altero increpauerit. increpet et ipse qui loquitur. quia pater et filius unus est deus. unde qui uidet me uidet et patrem. Iste eligit ecclesiam quam dei contemplatur a pace. hic est torris erutus de igne qua in seculo fuit. nec enim incendio est adtactus. ardet enim rubus et non comburitur. hic est etiam sordidis indutus uestibus. quia qui peccatum non fecit pro nobis peccatum factus est. Sed hec sordida uestis est ei ablata. cum iam deleuerit peccata. ut quia ille sordidis indutus uestibus est. non resurgentes in eo serui candida habeamus uestimenta. Mutatoria sunt caro iam inmortalis et impassibilis. Cidaris super caput splendor est diuine maiestatis ut deus et homo deus intelligatur.

Aliter. Dirigitur sermo ad ipsum qui pro nobis in carne pauper factus. ad quem refertur et hic ad capitum. quicquid de membris eius dicitur. et per pectus est eius uictoria. Sicut quod peruenerunt in uirtutem perfectum ad christum. e. ple. ipsi. iure iudicabit domum dei. id est nos qui sumus ecclesia. primitus singulorum construitur in ecclesias per apostolos doctores. et in medio via. deus stetit in synagoga. d. et in medio autem deus. d. diiudicans. sim. per ut multis dabuntur

ſuſ.

ei angeli ad ministrandum. i. homines qui recipiunt consortium angelicae vitae ducent. qui non fluctuabunt. sed assistent ei in ecclesia. cum ihesu stante stabiles. tunc de numero angelorum. qui eo tempore ibi astabant. quorum auxilio ecclesia hostes circumvallaretur.

Audi ihesu. magnus sacerdos dominus salvator. amici eius apostoli: qui sunt portendentes. i. facta eius mistice aspicientes: et de presentibus futura cognoscentes. quasi secum natum super populo gentium intuerentur. Qui et secundum aliam figuram. oriens dicitur pluraliter. et lapis. qui secundum danielem de monte est abscisus probo- re. qui alio regna conteret. Dicit ergo secundum x. Tu et apostoli tui. audite promissiones quas feci in vobis implendas: et statim iterum sermo ad auditores loquens de ipso. x. Ecce enim. ad. d. s. m. e. o. dominum i. christum. qui et lapis est. conterens inimicos. quem ego dedi coram ihesu filio iosedech. quia post illum venit. et facie eius est. quia per se intelligebat illum prefiguratum. In quo uno vii. oculi. quia in illo fuit plenitudo totius gratie spiritualis.

ait dominus deus exercituum.
si ecce sanus factus es. iam noli peccare. ne *ambulaveris*
Si in viis meis ambula-
veritas et c. precepta custodienda.
veris et custodiam meam
si imperfectus. hoc
custodieris. tu quoque
est precium tuum.
magnus pontifex.
iudicabis domum meam.
sum adorate dominum in atrio
et custodies atria mea.
o. se. *si ecclesia que custodiant.*
et dabo tibi ambulan-
qui tecum angelis. quorum auxilio
tes de his qui nunc hic
securus non timeas hostes.
in conspectu tuo.
assistunt. Audi ihesu
sacerdos magne. tu et a-
mici tui. qui habitant
coram te. quia viri porten-
tes sunt. Ecce enim adducam servum meum. ego

bitrarius angelorum. qui eo tempore ibi stabant quorum auxilio contra hostes circumvallaretur.

Promiserat ihesu filio iosedech. quod iudicaret domum eius. et custodiret atria. et haberet angelos ministros angelice dignitatis. Nunc dicit ei et amicis eius i. discipulis eius. et prophetis qui sunt viri portentes. i. positi in signum futurorum. quod plenam felicitatem. et perfectam beatitudinem sunt habituri. quia ille venerit cui nomen est oriens. Qui et dicitur lapis angularis coniungens duos parietes. in unum. Super quem lapidem vii. oculi de quibus ysaias. et requiescet super eum spiritus sapientiae et intellectus. spiritus consilii et fortitudinis. spiritus scientiae. et pietatis. et replevit eum spiritus timoris domini.

adducetur. *sc.*
orientem. quia ecce lapis quem dedi coram iehu. super lapidem
unum. vii. oculi sunt. Et ecce ego celabo sculpturam eius. ait
dominus exercituum.
Et auferam iniquita-
tem terrae illius in die
una. In die illa dicit
dominus exercituum. voca-
bit vir amicum suum subter vineam suam.
et subter ficum. Et reversus est angelus qui lo-
quebatur in me. et susci-
tavit quasi virum qui suscitatur
quiescens. vel ignorantie.
de somno suo. Et dixit
ad me. Quid tu vides? et dixi. Vidi. et ecce

Servat metaphoram lapidis. quasi dicat hunc lapidem clavis crucis. et lancea militis faciam vulnerari. et eius passione delebitur iniquitas terrae. et in una die. de qua dicitur. hec dies quam fecit dominus. e. et l. i. e. et in illa die passionis vocabit vir. i. perfectus in christo. amicum suum. i. credentes ex iudeis. vel gentibus sunt sub vinea. cuius fructus letificat cor hominis. et quasi ait. ego sum vitis et sub ficu. i. dulcissimam refectionem spiritus sancti spe.

In hunc videtur abisse: qui loquebatur in propheta. sed secedens quiescens eius hilaritate fragilitas sue vel quietem imbecillitatem. dum a nobis et angelorum auxilium abiret. sed: et propheta stupore magno visionis attonitus. tota mente torpebat. et clarum lumen veritatis videre non poterat. unde et ad aliam visionem cernendam: quasi de somno excitatur.

Ixx. Ecce ego fodiam foveam. hoc iudei ad fidem referunt. quia veniet iudicaturus christus. qui fodiet. i. in medium proferet opera singulorum. et in illa die vocabit unusquisque sanctorum amicos. i. alios sanctos ad requiem. ut operum suorum virtute gaudeant.

Qui dormit in illo sompno. de quo dicitur. Si dormit salvus erit. potest cantare cum sponsa. Ego dormio et cor meum vigilat.

Ideo angelus excitavit et interrogavit: ut illo respondente se nescire, nos angelo dicamus.

Hebreus dicit per candelabrum aureum significari legem; per lampadem que in capite, Christum qui est caput legis et illuminat mundum; per vii. lucernas vii. gratias spiritus sancti, quibus plene, que super candelabrum que dicitur, spiritu sancto lex scripta est; per vii. infusoria quibus mittitur oleum in lucernas ut luceant in candelabro intelligit, quod per legem vii. gratie de celo descendunt ad homines; per duas olivas, que a dextris et ad sinistris, inter quas media lampas lucet, legem et prophetas interpretatur. Angelum quem propheta interrogat, sensum intelligit a deo illuminatum, qui nobis dei voluntatem indicat; qui non respondet, sed interrogat, si exigit nostra ignorantia, sed ut ad intelligendum excitet. Iste in hebreo sensus est: Verbum domini ad Zorobabel: ista est interpretatio visionis, de reductione populi, que non fiet multitudine bellatorum, sed spiritu dei reductus est populus, et saisarii devastati, per montem magnum que stat coram Zorobabel, diabolus in tempore, qui adversatur Ihesu, et elevatur contra Zorobabel et templum videorum. Sed videtur in plano, quia prostratus et humiliatus sub pedibus israel, qui invicto educet deus lapidem primarium, id est Christum filium suum, qui semper auxilium fuit populo israel, et gratia eius lapis in eos quos reduxit de captivitate exequavit gratiam quam in patres eorum exercuit.

candelabrum aureum
totum. et lampas eius
(candelabri.)
super caput ipsius. Et
(lampadis.)
vii. lucerne eius super
(candelabrum.) (quibus oleum [illegible])
illud. et vii. infusori
(in lucernas. scilicet.)
a. lucernis que erant
(candelabri.)
super illius. et due oli
(scilicet.)
ve super illud. una a dex
tris lampadis. et alia
(lampadis.)
a sinistris eius. Et res
pondi. et aio ad angelum
qui loquebatur in me dicens. Quid sunt hec
domine mi? et respondit angelus. qui loquebatur
in me. et dixit ad me. Numquid nescitis quid sunt
hec? Et dixi. Non domine mi. et respondit. et ait ad
(hec est interpretatio visionis quia deus revelat.)
me dicens. Hoc est verbum domini. ad Zorobabel di
(istud.) (id est multitudine.) (bellatorum.) (fit reductio populi et vastatio)
cens. Non exercitu. nec in robore. sed in spiritu meo. di
(inimicorum.) (es.) (scilicet.)
xit dominus exercituum. Quis tu mons magne coram Zoroba
(prostratus ab alto.) (dominus.) (Christum. qui primogenitus mortuorum.)
bel in planum. Et educet lapidem primarium.
et exequabit gratiam gratie
eius. Et factum est verbum
domini ad me dicens. Ma
nus Zorobabel funda
verunt domum istam
et manus eius perficient
(Zachariam.)
(fiunt.)
eam. et scietis: quia dominus misit me ad vos.
(quasi. pauci sunt. qui despiciunt regale fastigium. despexit. et socii eius.)
Quis enim despexit (descriptio humane vite.)
dies parvos? Et leta

Aliter. Candelabrum ecclesia aurea per spiritualem intelligentiam scripturarum. lampas Christus. qui in ecclesia fulget. Septem lucerne et suffusoria earum gratie spiritus sancti. per quas oleum misericordie dei suscipit ecclesia. Due olive moyses et helias, id est lex et prophete. que de Christi passione predicabant. Vel olive evangelium. quod a dextris. et lex que a sinistris. Mons diabolus et antichristus qui audet se erigere contra Christum qui Zorobabel dicitur. hec omnia tibi dabo. si procidens adoraveris me. Quem dominus calcat dicens. Vade sathanas. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis. et illi soli servies. lapis primarius. verbum quod in principio apud patrem. quod educitur de sinu patris in carnem. Qui equat gratiam legis gratie evangelii. ut equale munus accipiant. et credentes ex israel. et populus gentium.

Principes revertentium fundamenta templi iecerunt. et consummaverunt. Quod vidistis in templo quod nunc edificatur cultum impositum. vos qui nunc dubitatis, etc. scietis quod ego Zacharias que dixi deo inspirante ad vestram salutem.

Aliter. Zorobabel Christus. qui fundat et perficit ecclesiam. in cuius manu corpus ipsius non plumbeum. sed stagneum. et ab omni peccato purissimum. septem oculi qui discurrunt in universa terra. vii. sunt spiritus. quibus nichil latet dominum. sed preteritorum et presentium et futurorum conscius est. et reddit unicuique secundum opera.

Quis. H. Vere zorobabel et socii eius confisi de auxilio dei pro nichilo habebunt dies regum. opus domini impedire volentium. quia quamvis purpura videant illos splendere et exercitu circumdari. tamen intelligunt vitam eorum parvam et malam. et nichil contra deum posse. Et ideo letabuntur in explectione operis. et videbunt auxilium salvatoris qui de stirpe zorobabel promittitur. Qui lapis propter fortitudinem. Stagneus murus. fortis et robustus. Sicut enim stagnum alia metalla ab igne defendit. cum sit eris et ferrum natura durissimum. si absque stagno fuerit uritur et crematur. Sic omnis angelorum et hominum fortitudo. si non habet auxilium salvatoris. imbecilla est et fragilis.

Ier. Duo rami. qui in manibus sunt duorum narium.

Alii. Per duas olivas. duo testamenta. evangelium spirituale a dextris. lex corporalis. a sinistris. et quia nec totum evangelium. nec totam legem explanare possumus. quasi ramusculos ex eis excerpimus. quia ex parte cognoscimus. et ex parte prophetamus. Alii duos ramos olivarum. vel spicas et filios olei. id est pinguedinis. vel splendoris sacerdotium interpretantur. et legem que prebeant gaudium universe terre. Alii. enoc et heliam. quorum alter in preputio. alter in circumcisione placuit deo. et cum corpore uterque raptus est in celum.

bunt et videbunt lapidem stanneum in manu zorobabel. Septem isti oculi domini qui discurrunt in universam terram. Et respondi et dixi ad eum. Quid sunt due olive iste ad dexteram candelabri et ad sinistram eius. Et respondi secundo et dixi ad eum. Quid sunt due spice olivarum que sunt iuxta duo rostra aurea. in quibus sunt suffusoria ex auro? Et ait ad me dicens. Numquid nescis quid sunt hec? Et dixi. Non domine. Et dixit. Isti sunt duo filii olei. qui assistunt dominatori universe terre. Et conversus sum et levavi oculos meos. et vidi. et ecce volumen volans. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Ego video volumen volans. longitudo eius .xx. cubitorum. et latitudo eius .x. cubitorum. Et dixit ad me. Hec est

Interlinear glosses:
fer.
quos vidisti in lapide.
Illo tacente
respondente.
Respicias sicut in Zacharia fuit
metaphorice. quia ex similitudine spirituum
que recte erant arbores.
sicut spica arboris. sic iste vallate ramis et foliis recte in sublime surgebant.
sine fece et sordibus.
ad aliam visionem a lege ad dictam.
Quod omnium pecca. scripta sunt.
ut unusquisque recipiat secundum opera sua. sive bonum. sive malum. Vel. dicitur liber
aperti sunt.
Iter. Falcem volantem. id est iudicia
dei sententiam. que cunctorum dilecta succidit.
Sept. Conveniunt quidem .xx. et decem. per hoc est .xxx. ad
decatem quod refertur. quia pater filio iudicat
quia ex his omnibus dedit filio.
id est in una de eadem. meliora et propter spiritualia. in his omnibus quod numerus

Quia hoc. quod quesieram non respondit. quia super me erat. et audire non merui. iterum interrogavi. sed illud. pulsate et aperietur.

Iacob. lu. xi.

Superius dictum erat de duabus olivis. quod quia propheta non tenuerit. hic interrogans. audire non meretur. vel quod ibi obscurius dictum est. hic manifestius audire desiderat. Vel certe silentio angeli considerat eius audaciam. quia maiora se scire contendat. Hebrei dicunt. quod non totum quesierat debuerat scire nichil

Ier. Ecce video .u. uo. Illud est volumen volans. in scriptura quod dominus de celestibus loquitur ad superiora mentis nostre intentionem levat. Illa aut illam superius esse accepimus. una attendere id est concupiscere debitam. Illa latitudinem cubitorum .x. longitudinem eius .xx. quibus probatur. quia latitudo operantium nobis simpla est et longanimitas spei in duplum tenditur. qui pro bono opere reddes mentis et illic gaudia eterna spectavit attestante veritate que ait. Si quis reliquerit domum vel [...] etc. centuplum in hoc seculo et in futuro. vi. e. p. Centenarius numerus. decem multiplicato denario fit perfectus. hic tamen ocen [...] qui sinistra habent. ipsa tamen perfectione mentis. iam in hoc seculo habere nichil [...] quia et per hanc duplum pro simplo nobis redditur vero hoc volumen

Superius videbat edificationem templi. adventum christi. et populum de babilone liberandum nominaverat. Sed ne ex nimia felicitate extollerentur. videt et tristicia ut humili erunt ex tribulatione comminatione.

Ier. .xx. Qui ex duabus eandem esse effectus austera et tristicia nuntiantur. in decem

per hunc terram. et postea leta dicuntur. quia ad hoc corripit deus ut emendet. et post omnia supplicia eruditi sunt israel. hec est maledictio. Et eos qui putarant furtum et periurium esse parva crimina. Dicitur quod maledictio que in volumine. vel falce descripta est in domum furis et periuri veniat ibi commorans. et omnia devastans. Quid autem de hiis que maiora reputantur crimina. sicut homicidium. adulterium. sacrilegium.

maledictio que egredietur super faciem omnis terre. quia omnis fur (in volumine.) sicut ibi scriptum est iudicabitur (dampnabitur.) et omnis iurans ex hoc similiter iudicabitur. (quia.) Educam illud dicit dominus exercituum. et veniet ad domum furis. et ad domum iurantis in nomine meo mendacium. (diu.) et commorabitur in medio domus eius. (interius.) et consumet eam (simul.) et ligna eius. et lapides eius. Et egressus est angelus qui loquebatur in me. et dixit ad me. Leva oculos tuos et vide. Quid est hoc quod egreditur. et dixi. Quidnam est. et ait. Hec est amphora (vel mensura.) egrediens. et dixit. hec est oculus eorum (per hanc amphoram. ostendo tibi peccata populi. vel seculi.) (hec. iniquitas.) in universa terra. Et ecce talentum plumbi portabatur. Et ecce mulier una sedens in medio amphore. Et dixit (angelus.) hec est impietas. Et proiecit eam in medio amphore. et misit massam plumbeam (quo autem et quibus conclusa) in os eius (amphore.) (portentum sequens lectio docet.) Et levavi oculos meos et vidi. (per duas mulieres. vidit interfecturas regnum medorum. et macedonum. et ibi impietas eorum sedere) et ecce due mulieres egre-

Amphora hec. vel mensura ferebatur in aera. cui super angelus nomen imposuit. hec est oculus. i. ostensio omnium peccatorum. et ecce mulier sedens in medio amphore. vel mensure. que est impietas. et cum hec ita cerneret. ecce massa plumbi. instar lapidis ferebatur. vel suo impetu. vel dei iussione. vel ab alio. cuius nomen tacetur. Angelus autem qui loquebatur in propheta. exiens ab eo monstrabat universa. qui mulierem precepto misit in medio amphore. que prius libere ferebatur. et super amphoram sedens omnibus apparebat. Et ne forte rursus elevaret caput. et sua impietas gauderet talentum plumbi in modum

per xx. cubitos in longum tenditur quod per deum dilatatur. Sed quia hec ipsa sacra eloquia ad eternam dampnationem sunt eis. qui illa vel scire noluerunt. vel tante scientie contemptores fuerunt. recte de hoc volumine dicitur. hec est maledictio que egreditur. super faciem. adiungit quia omnis fur sicut scriptum est iudicabitur.

Leva oculos. et cetera. Volens deus ostendere prophete humanum genus ex qua culpa maxime a deo dilatatur. per imaginem amphore quasi patentis oris avaritie designavit. Avaritia quippe velud amphora est. que os cordis in ambitum apertum tenet. Et dixit. hic est oculus eorum in universa terra. Multos obtusi sensus homines cernimus. et tamen in hiis que appetunt avaritie stimulis excitantur. et qui ad bona videnda ceci sunt. excitantibus premiis. ad peragenda mala vigilantes fiunt. Et ecce talentum plumbi portabatur. Quid est talentum plumbi. nisi eadem avaritia pondus peccati. Impietas in medio amphore proicitur. quia nimirum in avaritia semper impietas tenetur.

Angelus qui loquebatur in propheta egressus de eo. et quasi communis loquens precepit. ut levatis oculis videat peccata populi israel in mensura coacervata. perfecta et impleta dilata cunctorum. hec amphora est. oculus. i. ostensio peccatorum. ut que vitia prius latebant. dispersa in unum coacervata. oculis omnium pandantur. Amphora egreditur. israel de loco suo per captivitatem cunctis gentibus qualis terra sua fuit monstratur. per massam plumbi significatur gravissimum pondus peccatorum. et super hanc amphoram omnium delictorum media sedebat impietas. i. ydolatria que excedit omnia peccata israel. et in suo scelere gravabitur. sed mittitur in medium babilonis. et malo captivitatis premitur ab angelo dei. ut que prius letabatur in scelere. eterno silentio conticescat.

Due mulieres. que egrediuntur de terra. s. iudea sunt. x. tribus que ab assiriis. et due que a chaldeis capte sunt. In alis quarum erat spiritus. i. potestas diaboli. quia spiritu malo comitente flaminque rapte. celeri volatu ferebantur. Milvus avis rapacissima. per quem diabolus significatur

11 nat cui potestati tradet israel et iuda. ut ab eo in captivitatem ducant. et ille mulieres tulerunt amphoram vel mensuram. in qua inclusa tenebatur impietas sub massa plumbi depressa. et aerem inter celum et terram. Supra autem erudivimus propheta de amphora. Nunc querit quid portant. videtque amphoram deferri. sed quo portant quod respondetur ab angelo. ut edificetur ei domus in terra sennaar. Sennaar campus chaldeorum ubi edificata est babylon. In babilonem que deferunt hee mulieres impietatem. ut ibi edificetur ei certa domus. Vere enim in babylone certa sedes est impietatis.

Et levavi oculos meos et cetera. Quid aliud in his duabus mulieribus accipimus. nisi duo principia vicia superbiam et inanem gloriam que impietati absque ulla disiunctione coniuncta sunt. Que et malis suis spiritum habere narrantur. quia in actionibus suis sathane voluntati deserviunt. spiritum appellant. de quo in evangelio. Cum immundus spiritus exierit ab homine. Et habebant alas quasi milvi. milvus semper rapere studet pullorum. Iste que sunt mulieres. alas habent quasi alas milvi. quia actiones eorum diaboli procul dubio similes sunt. qui insidiantur rapiunt pullorum elevaverunt. amphoram inter terram et celum. Superbia et vana gloria habent hoc proprium. ut cum quem infecerint in cogitatione sua super ceteros extollant. et modo per ambitum verum modo per desiderium dignitatum quem semel captum tenuerunt. in honoris altitudine elevant. qui autem inter celum et terram est. et ima deserit. et ad supera minime pertingit. iste mulier. scilicet superbia et inanis gloria in monte capte ita elevant ut quislibet proximos quasi despicientes deserant. et alta glorie auras petunt. et sic nec equalitate fraternitatis iungi proximis. nec tamen summa pertingere prevalent. Sennaar. fetor eorum. Sicut bonus odor ex virtute. ita e contrario fetor ex vitio. radix enim omnium malorum est cupiditas. et quia quislibet malus per avariciam generatur. dignum est ut domus avaritie in fetore construatur. Sennaar vallis est latissima. que post confusionem mentium atque linguarum babylo dicta est. et quod per avariciam et impietatem certum est omnia exurgere. merito hec in confusione perhibetur habitare.

Aliter. Quadriga dicuntur. quatuor quadrigas. iiii. or evangelia. et sunt apostoli. quorum alii rufi. martirio. alii obscuri et nigri per fiduciam et cognitione misterii. alii albi. gratia virginitatis. Alii varii et fortes. gratiam curationum et diversarum virtutum habentes. hee quadrige mittuntur in. iiii. or mundi cardines.

scilicet posuit. hoc fingunt. ne quod de se dicitur est in se intelligatur.
duae mulieres egredientes. et spiritus
in alis earum. et habebant alas quasi
milvi. et levaverunt amphoram inter
terram et celum. et dixi ad angelum qui
loquebatur in me. Quo iste deferunt
amphoram? Et dixit ad me. Ut edificetur ei domus
stridor dentium.
in terra sennaar. et
stabiliatur. et ponatur
ut ibi eterna stabilitate quiescat.
ibi super basem suam.
transitus. ab una usque. massa
Et conversus sum.
plumbi. in os mulieris mittitur. quasi
et levavi oculos
impietas avaritie peccati sui pondere
cordis.
meos. et vidi. et ecce
dere gravatur.
quatuor quadrige egredientes de medio
quos supra myrteos. vel umbrosos. hic eneos vocat. filii.
medio duorum montium. et montes.
serant enei. qui nulla vetustate possent consumi.
montes erei. In quadriga prima equi
cruenti et sanguinarii erant. et babilonica crudelitate terribiles.
rufi. in quadriga secunda. equi nigri. et
in quadriga tercia. equi albi. In
macedones. sub quorum rege antiocho. machabeorum victoria legitur.
quadriga quarta. equi varii. fortes.
romani reges quorum alii crudeles contra iudeos. ut gaius cesar. alii clementes. ut vespasianus.
Et respondi. et dixi ad angelum qui
quid significent.
loquebatur in me. Quid sunt hec domine mi? Et respondit angelus. et ait
scilicet. quatuor.
ad me. Isti sunt
plage mundi. que assistunt et parent
domino. nec enim hec. iiii. or regna absque
iiii. venti celi qui
eius fecere voluntate.
egrediuntur ut stent coram dominatore omni-

lapis mittitur in os amphore. opprimens impietatem. et est claudens ne possit erumpere.

Aliter. Per duas mulieres significantur populi hereticorum et iudeorum. qui egredientes a facie domini. spiritu ferunt in mortem. et habent alas milvi quia rapere festinant de ecclesia. et trahere ad interitum. hee mulieres levant grave pondus. impietatis. et edificant in constitutione domum suam. et serviunt regi babilonio. ut ibi habitent plebs hereticorum et iudeorum. ubi mortificantur ydolatrie. ligno et lapidi servientes.

Regnum medorum et persarum. quod egredientur passuri regis edictum. more ovium. iudeorum. et in initio proferebat.

Notandum. quod climata mundi in scriptura sacra ... templi appellantur.

expleādam dei uoluntatem. quibus dicitur ab angelo. Ite et perambulate in cunctis terrarum finibus: euangelium seminate. Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis. Requiescunt se dicit spiritum domini. id est angeli. cum in terra aquilonis diversa diaboli regna: apostolica predicatione subversa sunt.

fusce terre. In qua erant equi nigri egrediebantur in terra aquilonis. et albi egressi sunt post eos. et varii egressi sunt ad terram austri. Qui autem erant robustissimi exierunt. et querebant ire et discurrere per omnem terram. Et dixit. Ite. perambulate terram. et perambulaverunt terram. Et vocavit me. et locutus est ad me dicens. Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis. requiescere fecerunt spiritum meum in terra aquilonis.

Et factum est verbum domini ad me dicens. Sume ad transmigratione ab Oldai. et a Thobia. et ab Idaia. et venies tu in die illa. et intrabis domum Iosie filii Sophonie. qui venerunt de Babylone. et sumes aurum et argentum. et facies coronas. et pones in capite Ihesu filii Iosedech sacerdotis magni. et loqueris ad eum dicens. Hec dicit dominus exercituum dicens. Ecce vir oriens nomen eius. et subter eum orietur: et edificabit templum domino. et ipse portabit gloriam. et sedebit. et domina-

Hebrei dicunt Ananiam et Misahelem de captivitate revertentes aurum et argentum in munera templi. et corona pontificis et ducis attulisse. et Helem. que supra non dixerunt. per quem Danielem scilicet eum munere venisse. et ideo Helen pro Oldai posuit ut ex interpretatione nominis quod dicitur somnium. ostenderet Danielem in captivitate positum. et tres pueros regalis somnium misteria cognovisse. Hic enim Daniel et tres pueri rogaverunt dominum. et ita consecutus est Daniel interpretationem.

In qua erant equi nigri. Prima quadriga. in qua rufi equi egerit. non dicitur. Contra enim propheta hec referebat. id est regnum Babyloniorum preterierat. et totam Asiam Medi possidebant. sub quorum rege Ma-
do: anno et sedo. omnia que supra exposuimus. uitas se. nigri equi: egrediebantur in terram aquilonis. ad euertendum scilicet regnum Chaldeorum.

Reges Macedonum secuti sunt vestigia Medorum: et sicut Medi Chaldeos. ita Macedones Medos et Persas. et Chaldeos sibi subiugaverunt.

Tradunt Hebrei. quod albi equi. id est Alexander. et Macedones. qui post Medos sunt ingressi in terram aquilonis requiescere fecerunt spiritum prophetalem: in terra aquilonis eo quod contra Medos dei impleverunt voluntatem. et in breui imperium Medorum et Persarum a Macedonibus sit deletum. Grandis enim eorum qui premuntur consolatio est. si sciunt hostes suos cito esse perituros.

Oldai. despectio domini. Tobia. bonus domini. Idaia. notus domini. pro Oldai. postea ponitur Helen. id est somnium. et in quarto loco. additur Hen. id est gratia. Captivitas autem iudeorum. id est populi deum confitentis. sed vicia et peccata. Qui si penitent redeunt. in Ierusalem. id est ecclesiam ab his in penitentia despectibus domini. et bonis placentibus deo. et notis. id est approbatis a deo offeruntur aurum et argentum. de quibus fiunt corone. in domo Iosie. qui dicitur salvator. et est filius Sophonie. id est inspirationis domini. quia visitatur a domino. qui prius egrotaverunt. et salvatus est. hec corone imponuntur Ihesu. id est Christo. qui in multis revertentibus coronatur. qui est filius Iosedech. qui interpretatur domini iusticie. quia dominus reddit unicuique iuxta opera sua. Ipsi dicitur. Ecce vir oriens nomen eius. Non Ihesum dividimus. nec duas personas de una facimus. Sed qui Ihesus dicitur. quia salvat. ipse est oriens. quia in diebus eius orta est iusticia. Sub hoc oriente oritur multitudo credentium. que edificabit ecclesiam deo. et ipse in singulis membris coronatus portabit gloriam illorum. et ipse rex et pontifex sedebit in thronum tam regali. quam pontificali. et consilium

erit pacis inter utrumque, quia utraque gloria consentiet in domino Ihesu. Post coronam christi promittitur corona et his qui conspiciunt eum per speculum in enigmate, et quibus est bonus dominus, et qui noti sunt ab eo, et gratia repleti ministrant ab eo, et qui prius in Babylone gemebant longe a iudea, per singulos profectus edificabant domum dei, et deus patri sunt cognoscent quod deus miserit prophetam ad eos.

Corone prius imposite capitibus duorum nominibus illorum a quibus oblate sunt consecrabuntur in templo domini in sempiternam memoriam. Et tunc de toto orbe gentes que procul sunt posite venient et edificabunt in templo domini unusquisque pro viribus suis.

Hec omnia erunt si preceptis domini obedieritis.

Hebrei arbitrantur Sarasar et Rogomelech et ceteros qui cum eis erant fuisse principes et duces regis Darii cultores dei, qui audientes templum esse constructum per legatos querebant a sacerdotibus et prophetis, si secundum priorem consuetudinem quinto mense quo a Nabuchodonosor Ierusalem subversa est, ad huc durarent causa ieiunii et fletus, cum iam esset restituta Ierusalem. An potius causa restitutionis mutassent tristitiam in gaudium, ut ipsi cultores dei sicut cum flentibus iudeis fleverant, ita cum gaudentibus gaudeant. Postquam sanctificatum expleta est legatio, fit sermo dei ad Zachariam, imperans ut loquatur ad vulgus et ad sacerdotes quid respondere debeant legatis.

Quasi. cur tanta scrupulositate queritis, si debeatis ieiunare et plangere, cum ego iam per ysaiam et per alios prophetas mandaverim omni tempore ieiunandum esse a malis, et studendum in operibus iustis.

bitur super solio suo. et erit sacerdos super solio suo. et consilium pacis erit inter illos duos. et corone erunt Helem et Tobie et Idaie et Hen filio Sophonie memoriale in templo domini. et qui procul sunt venient et edificabunt in templo domini. et scietis quia dominus exercituum misit me ad vos. Erit autem hoc. si auditu audieritis vocem domini dei vestri. Et factum est in anno quarto Darii regis. factum est verbum domini ad Zachariam in quarto die noni mensis qui est casleu. et miserunt ad domum dei Sarasar et Rogomelech. et viri qui erant cum eis ad deprecandam faciem domini. ut dicerent sacerdotibus domus domini exercituum et prophetis loquentes. Numquid flendum est michi in quinto mense vel sanctificare me debeo. sicut feci iam multis annis. Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Loquere ad omnem populum terre et ad sacerdotes dicens. Cum ieiunaretis et plangeretis in quinto et septimo per hos septuaginta annos. Numquid ieiunium ieiunastis michi? et cum comedistis et bibistis. numquid non vobis comedistis et vobis met ipsis bibistis? Numquid non sunt verba que locutus est dominus in manu prophetarum priorum. cum adhuc habitaretur Ierusalem et esset opulenta et ipsa et urbes in circuitu eius et ad austrum et in campestribus habitaretur.

retur. Et factum est uerbum domini ad za-
chariam dicens. hec ait dominus exercituum
(gloss: quod uos interrogatis usque quo iudicatis iniquitatem.)
dicens. Iudicium uerum iudicate. et mise-
(gloss: post iudicium iustitie sequatur clementia in uictos. et maxime in fratres.)
ricordiam et miserationes facite. unusquisque
(gloss: uel eiusdem sanguinis. uel eiusdem fidei. — quia uestri ciues a deo uobis committuntur.)
cum fratre suo. et uiduam. et pupillum.
(gloss: hinc peregrinatio. hinc egestas pupillum facit.)
et aduenam. et pauperem. nolite calump-
(gloss: omnis homo frater. quia omnes ex uno patre. — ne deus faciat.)
niari. et malum uir fratri suo non cogitet
(gloss: deum hec precipientem illi noluerunt audire. — per habitum)
in corde suo. Et noluerunt attendere. et uerte-
(gloss: corporis. mente impia recipientes. — cordis. — uerbi dei. — ponere peccati.)
(gloss: sicut aspis surda que aures obturat suas.)
runt recedentes. et aures suas aggraue-
(gloss: deum precipientem. — sponte.)
runt ne audirent. et cor suum posuerunt
(gloss: quasi. — durissimi lapidem. — id est dominum precipientem legem.)
ad amantem. ne audirent legem. et uerba
que misit dominus exercituum in spiritu
(gloss: ysaie. osee. et aliorum qui in iudeam fuerunt manus. — a deo.)
suo sancto per manum prophetarum priorum. Et fac-
(gloss: per magnitudinem peccatis.)
ta est indignatio magna. a deo exercituum.
(gloss: dominus comminando. — me. — ad me.)
Et factum est sicut locutus est. et sic non audierunt. sic clamabunt
(gloss: eos. — in uno. — assyriorum. chaldeorum. medorum. et persarum. et)
et non exaudiam. dicit dominus exercituum. et dispersi eos per omnia regna que nes-
(gloss: aliorum. — omnis iuda. — regnis. et a suis habitatoribus.)
ciunt. et terra desolata est ab eis. eo quod non esset transiens et reuertens.
(gloss: que ad comparationem aliarum per habundantiam multitudinem)
et posuerunt terram desiderabilem in deser-
(gloss: lacte et melle manabat. fecerunt in solitudinem.)
tum. Et factum est uerbum domini exercitu-
(gloss: afflixi iudeos)
um dicens. hec dicit dominus exercituum. Zelatus
(gloss: qui me dimisso ydola coluerunt. — quia cum multis amatoribus prostituta.)
sum syon. *(gloss: quia magna peccata eorum.)*
zelo magno et indignatione mag-
(gloss: maculauit thorum meum.)
na. zelatus sum eam. hec
(gloss: sed.)
dicit dominus exercituum. Re-
(gloss: quia penituit.)
uersus sum ad syon. et
(gloss: in templo edificato.)
habitabo in medio ierusalem.
(gloss: in quo templo in quo immolantur uictime. et ceremoniarum ordo seruatur.)
(gloss: que iam in urbi fundatum erat. — uocabitur.)
et uocabitur ierusalem ciuitas ueritatis. et mons domini exercituum. mons sanctificatus.

Quantum prius indignatus sum. quod a multis amatoribus deturpata. thorum meum maculauerat. tanto nunc amplius zelo eam. quia egit penitentiam. et edificauit templum. in quo habitabo in medio eius.

Hec magis uolui. hec quesiui. hec faciunt commendabile ieiunium. que non facientes. traditi estis captiuitati. Non quero ieiunium desolationis et mortis quinti et septimi mensis.

Moyses. Sic magnum iudicabis ut paruum. non accipies personam. et pauperi non misereberis in iudicio. quia iudicium dei est.

Possunt hec referri ad eos. qui in ecclesia audire deum noluerunt. sed cor aggrauauerunt. et sic delinquentes in ecclesia, precipiuntur de terra confessionis. et fit super eos indignatio dei. et dispersi sunt per omnia regna uitiorum. et desolata est terra eorum. uel anima. uel corpus a habitatore deum. nec in se spiritum recipientem. et terra quondam desiderabilis. que erat hospitium trinitatis uersa est. in desertum. et habitationem draconum.

Adimas. lapis fortissimus qui omnia metalla confringit. et a nullo confringitur. unde indomabilis dicitur.

Completa sunt uerba domini. par pari refertur. ut sicut illi ambulauerunt ad eum prophetis. et sic ad eos. per fusus incederet.

Fidelis populus. in captiuitate cum assyriis. et chaldeis fornicatus est. sed postquam ab amatoribus suis est illusus. et pristino decore nudatus. memor pristine felicitatis. dicit. Reuertar ad uirum meum priorem. et ille suscipiens in coniugio dicit. zelatus sum.

Morum per syon. et ierusalem. accipiuntur ante fideliter speculatores dei. et uidentes pacem. qui peccantibus realem dei. tradentes eas captiuitati. ut deum per mala sentiant quem per bona et prospera non senserant. et cum ipsi penitentiam egerint. dominus ad eos reuertetur. in quibus prius regnabant in data uitiorum. habitabit ipse ueritas. et uocabitur mons domini.

Platee ierl'm .i. eccl'e. sunt in quibus habitabant senes. non etate. sed quorum canus est sensus. hii tenent baculos .i. correctionem. dicente discipulis suis. Quid vultis? in virga veniam ad vos. an in spiritu lenitatis? Et cum senibus habitabunt. Anus de quibus paulus. honora viduas que vere vidue sunt. Implebuntur enim civitas pueris et puellis ludentibus quos psalmista ad canendum domino dicens. Dicens. Iuvenes et virgines. senes cum iunioribus laudent nomen domini.

Cum reliquiis populi qui de captivitate reversi tante felicitatem prophaverat videbatur incredibile. Et quod propheta. Non sunt mea que spondeo. nec mea voce dei sunt promissa que replico.

Possumus dicere hec ex parte esse completa tempore zorobabel. quando relicto populo sub figura futuri deus habitavit in ierl'm. Unde appellatum est populus dei. et dominus appellatus est deus eorum in veritate et iniquitate. sed in veritate et iusticia. et in ecclesia. sub christo maxime completur. Quando multi de oriente et occidente veniunt. et accubunt cum abraham ysaac et iacob. in regno celorum. Et discordante libera veritas legis. veritas evangelii. et iusticia christiana declaratur.

Cum tempore persecutionis conciliabula christianorum destruebantur libri divini cremabantur insule exiliis fidelium implebantur. quis crederet ecclesias construendas ab ipsis qui eas destruxerant.

Aliter. Vicem eccl'e. Confortentur manus vestre per bona opera. in quibus fundatur domus dei. cum iaciuntur fundamenta fidei. et erigitur templum. cum multitudo fidelium roboratur et ita crescit. ut templum dei esse perveniat. Sed ante hanc edificationem. quicquid boni operis habitare videbantur. vel homines .i. rationales. vel iumenta .i. simplices. nullam in mercede apud deum consequebantur. sed erant in eis bella et discordie et tribulatio. Ab fratre superplantabatur. et inimici hominis domestici eius. quia carebant pace. quam christus via deus ad patrem reliquit apostolis. Quicquid boni operis facit. vel iudeus. vel hereticus. vel gentilis absque fide christi. sine mercede agitur. Sed recepta fide christi. quod per peccatis captivi tenebantur. et a babylonio inimico

(Tanta erit prosperitas omnium rerum. et nullo hoste remanente. ut utrique sexus usque ad)
Hec dicit dominus exercituum: Adhuc ha-
(decrepitam etatem perveniet. et vestitus baculo regente sustinetur.)
bitabunt senes et anus in plateis ierl'm.
(In pace urbium solet fieri.)
Et viri baculus in manu eius pre multitudine
(ut lascivia etatis lusibus et choris gaudia celebret.) *(Securitatem)*
dierum. Et platee civitatis complebuntur infan-
(corporis. et fratris leticiam indicantes.)
tibus et puellis ludentibus in plateis eius.
(Ab hiis qui)
Hec dicit dominus exercituum. Si vide-
(Quod impossibile. quod spondeo.) *(pusillanimis.)*
(vident urbem penitus destructam.)
bitur difficile in oculis reliquiarum populi hu-
(Quando edificanda est ierl'm.) *(Qui ore promitto. cui nichil impossibile.)*
ius in diebus illis. Numquid in oculis me-
is difficile erit dicit dominus exercituum.
(Multi venient ab oriente et occidente et recumbent cum abraham. ysa-)
Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego
(ac et iacob in regno celorum.)
salvabo populum meum de
terra orientis. et de ter-
(Conveniet ex ysy)
ra occasus solis. Et addu-
(on. qui eripiat et avertat iniquitatem a)
cam eos. et habitabunt
(iacob.) *(Ecclesie.)*
in medio ierl'm. et erunt
(obedientes.) *(Rex et unus)*
michi in populum. et ego e-
(rex. et unus pastor.)
(Protectorem.)
ro eis in deum. et in veri-
tate et in iusticia. Hec di-
cit dominus exercituum. Con-
(Ad certa.)
fortentur manus vestre.
(.iiii. anno darii.)
qui auditis in diebus
(.iiii. die mensis qui dicitur casleus.)
(De protectione futurorum.)
his sermones istos per os
(Quorum prora dicta vera poruerit.)
prophetarum. in die qua fun-
(qui ceperunt loqui. a die qua fundari cepit domus domini.)
data est domus domini
(qui prophaverunt. ut templum edificaretur.)
exercituum ut templum edificaretur.
(Certe. Quod audire debetis. quare.)
Etsiquidem ante dies

Quidam iudeorum dicunt hec esse completa sub zorobabel et neemia. edificato templo et muris civitatis extructis. et statu iudaici populi restituto a machabeis. et diversis principibus qui usque ad eorum tempore iudeam. Alii ad consummationem seculi referunt. et sub christo que frustra pro solatium explenda commemorant.

Cum aggeus et zacharias iam exortati fuissent populum ad edificandum. nec iam secundum admonitionem eorum extructo tempore. ortatur nunc rex et duces et populum. ut exempti victate in hiis que prius audierunt. nec et accommodant fidem hiis que nunc promittuntur. ne timeant imperium medorum et insidias nationum per circuitum impedire volentium. sed confortentur per os prophetarum. ex die quo iactata sunt fundamenta templi. usque ad diem quo super edificium est templum et audiant quod sequatur.

Antequam edificavit domus

dei. omnis labor. ubi erat virtus. et contra homines. quia iniusta misis operibus causis

illos tricesimos hominum.

non erat. nec merces iumentorum erat. neque introeunti et exeunti erat pax prae

sed ratio. furentes fratri insidiabantur. et propter hec omnia pax impediebatur.

quod omnes inter se hostili odio dissidebant.

tribulatione. et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum.

do. et babilonio igne urebantur. iam habent fructum unitatis. vel quicquid dicit. Ego sum vitis vera. his. dat terra fructum suum. ut qui in lacrimis seminaverunt in gaudio metant. et celi qui enarrant gloriam dei. dabunt rorem divini eloquii. et hec omnia. i. pacem. et habundantiam terre habebunt reliquie populi quas reliquit nobis dominus sabaoth.

quia iam domus domini fundamenta sunt iacta. et templum edificatum.

Nunc autem non iuxta dies priores ego faciam

qui reversi sunt de captivitate babilonis.

reliquiis populi huius dicit dominus exercituum. Sed semen pacis erit. vi

quia per

ariditate et fame pristini temporis. futura habundantia commutabitur.

vel sterilis. | salutem humani generis. | que prius auferebat.

nea dabit fructum suum. et terra dabit germen suum. et celi dabunt

quod ante rorem auferebant. | per edificatione templi.

rorem suum. et possidere faciam reliquias

irrigatione pluviarum. et rore nocturno. omnia pullulabunt.

populi huius. universa hec. Et erit sicut era

quia duarum tribuum.

tis maledictio in gentibus domus iuda. et

promittit que facta erant post edificationem templi. ut sicut prius erant inter gentes in maledictione et sibilo. sic salvare et redire in iudeam. erunt in benedictione.

quia x tribuum.

domus israel. sic salvabo vos. et eritis benedictio.

persecutionis tempore. christiani gentibus percircuitu sunt in maledictum. et iniuriae populi. quia offerunt in deum suum. sed post ea reddita pace. sunt in benedictione. quia deus miseretur ierusalem. i. visioni pacis. et iude. i. fidem domini confitentibus. omnium gentium et credentium. qui per vitia tradunt sathane. cum egerint penitentiam. et reverterentur in pristinum statum. et videbunt pacem dei. et confessionis sue gloriam possi

ad adversarios rebellantes. | promissione dei.

Nolite timere. confortentur manus vestre. quia hec

ut impleant opera que ceperunt.

qui potest implere quod promittit.

dicit dominus exercituum. sicut cogitavi ut affligerem vos. cum

captivitati traderent. | debunt.

ut vel sic vos eru

ad iracundiam provocassent patres vestri. me dicit dominus. et non sum

direrem. | in presenti tempore. | cogitavi ut benefaciam. ut quod permaneat mea sententia. et ut non fiat irrita pollicitatio

misertus. Sic conversus cogitavi in diebus istis. ut benefaciam ie

facere quod decrevi.

rusalem. et domui iuda. nolite timere.

iratus xii tribubus tradere captivitati. conversus ad misericordiam relicto israel in captivitate. contra benefacit ierusalem et domui

quia iuda.

Hec sunt ergo verba que facietis. Loqui

quia proximus est omnis homo.

mini veritatem unusquisque cum proximo suo. veritatem et iudicium pacis iudicate

in iudicio. prima est veritas. et iustitia. deinde sequitur misericordia. hoc est enim iudicium pacis. ut iudex compositum habeat pacificare discordes.

qui ibi sedebant ad iudicandum. | quia scilicet est. nec affligit amicum. non contra eum

in portis vestris. et unusquisque malum con

malignitate machinantur in corde.

tra amicum suum. nec cogitetis in cordibus

vestris. et iuramentum mendax ne diligatis. Omnia

in preceptis que ad vitam pertinent. et sunt per speciem. quia debemus | allegorice

hec sunt que odi. dicit dominus.

Et factum est verbum domini

Et factum est verbum domini. ad id quod supra sarasar. et rogommelech. per legatos quesierunt. utrum in mense quinto et septimo debeant ieiunare et plangere an post edificationem templi finire ieiunium. luctumque deponere. multis in medio positis. que facere et sperare deberent. tandem ex persona domini respon

der propheta. Iudei arbitrantur ieiunium quarti mensis id est iulii esse die .xvii. et x. eiusdem mensis. quando moyses de monte descendens tabulas fregit. et iuxta ieremiam [illegible] civitatis tunc primum sunt rupti. In .v. id est augusto propter exploratores sancte terre orta est seditio in populo. et iussi sunt monte non ascendere. sed per .xl. annos longis a sancta terra circuitu dispendiis. ut exceptis duobus iosue et caleph. omnes in deserto more tenuit. In hoc etiam mense prius nabuchodonosor et postea titus templum ierosolimus destruxit. et urbe betheth cepit. ad quam confugerant multa milia iudeorum. aratum in templum in hoc mense ignominiam opprimisse gentis a tyto annio ruffo. In .vii. id est octobri occisus est godolias et tribus iude dissipate. et ierusalem reliquie dissipate. decimo id est ianuario iezechiel in captivitate positus. et populus captivorum audiunt templum esse subversum .vii. mense. hee sunt cause luctus et ieiuniorum que hactenus habuerunt. Sed dominus pollicetur hos dies vertendos in gaudium et sollempnitate si pacem et veritatem dixerint.

Quod secundum litteram de ierusalem et zorobabel dicitur. ad christum et ecclesiam refertur ad quam de toto orbe populi concurrunt. ut offerant in templo sacrificia deo. et tempore persecutionis magistri ecclesie permittunt credentibus quod rursum edificande sunt parrochie et pax reddenda et facies domini deprecanda.

In diebus illis id est in adventu christi .x. viri quos requirit dominus in sodomis apprehendent christum in carne cupientes eius herere vestigiis: quia deus est cum eo. vel quicumque de linguis et nationibus crediderunt. apprehendent apostolos qui de iudeis sunt. et dicent. Ibimus vobiscum. quia audivimus per prophetas quod christe dei filius vobiscum sit. quod in ysaia legitur .vii. mulieres apprehendent id est ecclesie christum. In zacharia per .x. viros id significatur. per .vii. intelligitur ecclesia septiformi gratia pleta. per .x. eadem ecclesia. quia .v. sensus carnis et spiritus. mundat ut cum lampadibus bonorum operum christo occurrat. Iota et littera ex qua nomen salvatoris sumit exordium. non solum apud grecos. sed et apud hebreos. denarium numerum significat. Qui christiano nomine censentur et christo adherent: per denarium numerum signantur.

exercituum ad me dicens.

Hec dicit dominus exercituum.

(tristicie.)

Ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi.

(conversio.)

erit domui iude.

in gaudium et leticiam

et in sollempnitates pre

(Hec tantum querit deus.)

claras. Veritatem tantum

et pacem diligite. Hec

dicit dominus exercituum.

(Iudicis.)

Usque quo veniant populi.

(Ecclesiis. Christus desolatis.)

et habitent in civitati

bus multis. et vadant

habitatores unusquisque

(qui audit.)

ad alterum dicens. Eamus

(dicat veni.) (Filium qui imago patris. qui videt me videt patrem.)

et deprecemur faciem domini. et queramus

(fide et opere.)

dominum exercituum. Vadam et ego. Et venient populi

(In mola domini.) (Cum est locus)

multi. et gentes robuste. ad querendum dominum exer

cituum in ierusalem. et depre

candam faciem domini. hec dicit

(hec per)

dominus exercituum. In die

(dicta fient.)

bus illis in quibus appre

hendent decem homines

ex omnibus linguis gen

tium. et apprehendent

(Ihesum qui de iuda. et apostolorum qui de iudeis.)

fimbriam viri iudei dicentes. Ibimus vob

Mistice. Tunc ieiunamus cum aufertur a nobis sponsus nec meremur eius presentiam. sed cum reversus cogitat verba facere tristicia vertitur in gaudium. et fames prestina sermonis dei presentia doctrine eius et celestis panis saturitate pensabitur.

Ieiunium quarti et .v. et .vii. et .x. vertetur in sollempnitates in tantum ut civitates iudee. que prius deserte frequentibus habitatoribus celebrentur. et una civitas pergat ad alteram et se mutuo cohortentur dicentes. per .lxx. annos ierusalem est oppressa luctu et amaritudine. sed nunc pace reddita pergamus ierusalem. et iuxta preceptum legis victimas immolemus. et respondet alia civitas. vadam et ego. et tunc populi multi convenient. et gentes innumerabiles. et fortes adorabunt dominum.

(verbo et opere.)

Quidam ex iudeis sub zorobabel hec dicunt esse completa. alii sub christo suo implenda. quem venturum expectant.

Ecclesie que comparantur virginibus. quia numerum numerum duplicant. et sancte corpore et veritate. vel spiritu. qui et in presenti bona regit sensus corporis. duplicato numero accipient in futuro. decem civitates.

(ad patrem)

Qui christiano nomine censentur et christo adherent: per denarium numerum signantur.

Lxx. Quia dominus respicit homines et omnes tribus Israel. quod dominus et fide gentium et perfidiam iudeorum absque personarum acceptione respicit. illius sententie pondus imponens incredentium fide quiescens.

Iudei dicunt eos populos hic nominatos. magno regi Christo. qui expectant servituros. ita ut nullus audeat elevare manum. et ex omnibus percurrunt peccatis.

Emath. ipsa est eadem que antiochia. civitas Syrie.

In tantum ut sophysmatibus et dialecticis argumentationibus resisterent sibi veri pacifici Christi. et argentum .i. nitorem eloquentie. et aurum .i. sensuum calliditatemque que comparantur pulveri et luto conculcato congregavit. ut regnum idolatrie quod munierat possideret firmiter. Sed nichil contra veritatem possunt. Quia ecce dominus. p. e. evertens omnem altitudinem erigentem se contra conscientiam dei. et in amarissimo mari huius seculi percutiet. ut nichil pristine sapientie et timoris in ea remaneat. sed excoquetur et emundabitur igne quem dominus in terram mittere.

celeste. Ergo ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.

cum. Audivimus enim quia deus vobiscum est.

Onus verbi domini in terra Adrach et Damasci requiei eius. Quia domini est oculus hominis et omnium tribuum Israel. Emath quoque in terminis eius. Et Tyrus et Sydon. Assumpserunt quippe sibi sapientiam valde. Et edificavit Tyrus munitionem suam. et coacervavit argentum quasi humum. et aurum ut lutum platearum. Ecce dominus possidebit eam. et percutiet in mari fortitudinem eius. et hec igni devorabitur.

Interlinear glosses: est. — .i. Syria. — in terra. — .i. dei. — et domini. — indignatio. — terre. — angustia. — venatio. — qui ad quam adrach et damasci. vel terre adrach. ut crederent in dominum salvatorem. — munda. — fortis. vel impium. — ignis ignobilis. vel ponderata. — sterilis. vel eradicata. — ignis generans. — vel igni patrui. vel ignis mamille.

Videbit Aschalon et timebit. et Gaza et dolebit nimis. et Accaron quoniam confusa est spes eius. et peribit rex eius. et Ascalon non habitabitur. et sedebit separator in Azoto. et disperdam superbiam Phylistinorum. et auferam sanguinem eius de ore eius. et abhominationes eius de medio dentium eius. et relinquetur et ipse

Onus. lxx. assumptio. Est hec visio sive pondus. et onus verbi dei pertinens ad vocationem regnum et extructionem ecclesie. et est ordo verborum hoc onus est verbi domini. in terra adrach. ad acutum. rach. molle. Notatur quod verbum domini austerum non credentibus. molle et clemens. iustis de iudea assumptis. Vel adrach ad iudeos exceptos damascum ad gentes assumptas referunt. Super adrach quod onus austeritatis in damasco clemens requies domini. quia que ante confusionem bibens sanguinem martyrum. iam conversa ad penitentiam. requies domini dicitur. Ideo autem de utroque quia populo construetur templum. quia domini est. quicumque de gentibus vel iudeis respiciet deum et credit in eum.

Ut impleretur hoc. adorabunt eum filie Tyri in muneribus et mulier Chananea. a finibus Tyri et Sydonis egressa est. occurrens domino.

Ascalon: que prius erat ignis ignobilis. et usque ad mensuram et pondus peccatorum excreverat. et Gaza. que fortis et indomabilis. imperium sibi omnium preferebat. et Accaron. que sterilis. et absque lege. videbunt percussas Emath. et alias predictas civitates. et dolebunt. et terrebuntur agentes penitentiam. quia spes eorum destruetur. et non erit rex in Gaza. et Aschalon non habebit habitatores. et sedebit separator .i. dominus separans quasi grana a paleis. in Azoto .i. igne quem dominus mittit in terram. quo ellat baptizatos in spiritu sancto. et igne est. sed vel et patruus quem in cantico sponsa desiderat. Ubi est et ignis mamille. Unde apostolus. lac dedi vobis potum non escam. hiis expletis. disperdam superbiam phylistijm cadentes poculo. qui inebriati erant. calice babylonis. Sed in eventu Christi deposita superbia. humiles ihesum sequuntur. de quorum ore auferetur sanguis .i. verba blasphemie et abhominationes .i. cultum ydolorum. et eius ydolatitorum de medio dentium. et hiis ablatis ipse populus phylistijm relinquetur domino. ut repudiatis iudeis ipse sit dux in iuda .i. in populo confitente. et Accaron quondam sterilis et eradicata erit sicut Iebuseus .i. Ierusalem. Eadem civitas tribus nominibus dicitur. et circumdabo. ut dominum meam .i. ecclesiam munita.

per hos qui militant ei in variis ministeriis. et ad meum imperium huc illucque discurrunt. vel mu-

c. viiij

nam auxilio angelorum. Et non transibit super eos exactor, id est qui foras deducit et victos trahit in captivitatem. Quia nunc vidi in oculis meis, per prophetas et scriptores vidi gentium ad vocationem et ecclesie securitatem.

Hoc impletum est quando exierunt Christo obviam cum ramis palmarum clamando: Benedictus qui venit in nomine Domini, osanna in excelsis.

Effraim, fructificatio, et significat multitudinem hereticorum, de quibus dicitur: filii Effrem intendentes et mittentes arcum conversi sunt in die belli. De his et dicitur: hii in curribus et hii in equis, nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus. Sed equus eorum fallax, ideo disperget de Ierusalem et vocatur ad penitentiam, pro dicentes: Nolite fieri sicut equus et mulus.

Tu Syon, postquam pater vaticinatus est Syon et Ierusalem de adventu Christi, quod mitis et potens esset adventurus, facit apostropham ad ipsum Christum de quo est vaticinium.

Iudei dicunt: O Christe quem expectamus venturum, qui regnaturus es in omni terra. In sanguine testamenti hostiarum, scilicet que ex precepto legis precipiebantur offerri, in qua lege testabaris terram dandam filiis tuis, emisisti Israel captivum de lacu captivitatis Chaldeorum, in quibus nulla vita. Propterea o Israel, tu qui vincti eratis et sperabatis in Domino, revertimini ad munitissimam Ierusalem, quia hodie habetis Dominum pollicentem vobis quod pro brevi iniuria captivitatis omnia duplicia recipietis. Quia extendam Iudam, hoc ad Machabeorum tempora referunt, qui vicerunt Macedones et templum sordidatum idolatria post tres annos et dimidium purgaverunt. Sed vasa arcu, id est eos hic significavit pictavit, quod de x tribubus que de Israel venerunt sub Ezechia quibusdam Iosias regnasse memoratur.

Quia tu eos qui tenebantur in tribulis inferno, quia in adventu Christi spiritus consolatione peccatorum: Convertimini ad munitionem, id est habitationem paradisi, ut pro brevi tribulatione eterna recipiatis tabernacula, id est premia.

Deo nostro. Et erit quasi dux in Iuda, et Accaron quasi Iebuseus. Et circumdabo domum meam ex his que militant mihi, euntes et revertentes, et non transibit super eos ultra exactor, quia nunc vidi in oculis meis. Exulta satis filia Syon, iubila filia Ierusalem. Ecce rex tuus veniet tibi iustus et salvator. Ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filium asine. Et disperdam quadrigam ex Effraim et equum de Ierusalem, et dissipabitur arcus belli, et loquetur pacem gentibus, et potestas eius a mari usque ad mare, et a fluminibus usque ad fines terre. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua. Convertimini ad munitionem vincti spei. Hodie quoque annuntians duplicia reddam tibi. Quoniam extendam michi Iudam quasi arcum, implevi Ephraym, et suscitabo

Iuxta litteram. Per interim Deus quod viderunt

Hoc non est extenuendum per allegoriam, sed credendum est necesse compleri, iuxta illud: Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terre.

Passionis tue eos qui tenebantur vincti in carceribus inferni, in quo non illa refrigerantis misericordia, quam dives querebat, liberasti tua misericordia.

In resurrectione Christi iusti qui peccato Ade vincti in inferno tenebantur resurrexerunt et apparuerunt multis in Ierusalem. In figura huius loci Ioseph a fratribus missus est in lacum in quo non erat aqua; Daniel a Chaldeis reversus, [illegible] tempore rursus et frigoris descendit in lacum, ut ibi leones [illegible].

Iudeam salvator, qui a parte mundi tenetur, quasi et arcus et sagittarius. Unde sagitte tue acute, o potentissime. Ipse est sagittarius.

q. catholicos. qui ecclesiam defendant. q. philosophos prauí dogmatis magis

filios tuos Syon. super filios tuos Grecia. et

tuos. q. o fili.

ponam te quasi gladium fortium. Et

Hoc et referunt iudei ad tempora machabeorum. quibus insurgentibus antiochum. domini fuit pugna et uictoria cuius potentia apparuit ut fulgur. et uictis hostibus et more turbinis dispersis. protexit iudeos.

Protectis filiis sion. et domino uincente. aduersarios tanta erit ruina grecorum. ut non solum gladiis. sed iactibus lapidum obruantur. et fiant predam hostium.

dominus deus super eos uidebitur. et exibit ut fulgur. iaculum eius. et dominus deus in tuba canet. et uadet in turbine austri. Dominus exercituum proteget eos.

q. hebrei glos. q. seruitutis.

et deuorabunt. et subicient lapidibus

Victores. s. qui hebrei. cum desperatione pugnabunt et sic placebunt domino. ut libatio super altare. phiale et cornua super altare libamina funduntur.

fundae. et bibentes inebriabuntur quasi uino. et replebuntur ut fiale. et quasi cornua altaris. Et saluabit eos dominus deus eorum in die illa. ut gregem populi sui. quia lapides sancti eleuabuntur

q. qualibet sancti lapides. sed cum electi elevabuntur de humilitate sua. ut sint glosi in sancta illius.

super terram eius. Quid enim bonum

q. dei. q. i. leg.

eius est. et quid pulcrum eius. nisi fru-

q. cibat et uidet eos. et delectat. ut est ane-

mentum electorum

uirtute ineantur. ad colendum deum unum.

et uinum germinans uirgines. Petite pluuiam a domino in tempore serotino. et dominus faciet niues. et pluuiam imbris. et dabit

q. sic.

Frumentum. saluator. qui est pane qui de celo descendit. et confirmat cor electorum. quem bibent ab his. et sanguis eius corpore et sanguine. qui introduci in cellam uinariam gaudentes sentiunt agnum quocumque ierit.

Promittentur magna felicitas. et tempore machabeorum uidetur impleta. cum res rusticana creuit et maius. et domini cuncta prospera concessit. deletis uetus idolis. et sacerdotibus eorum falsificatis.

ta. Vnde. posuit me quasi sagittam electam. in pharetra sua abscondit me. i. uerbum in carne hac implebit ephraym. ut cum armatus fuerit ad bellum. sicut cum gratias domini sagittis uulnerauit. Ex cuius tribu primus ieroboam scisma fecit. qui hereticos significat. et os syon. i. ecclesia suscitabo filios tuos. ad uigiliam sancte ecclesiam. prelatis contra dogmata et gentium phyorum assertio destruet. quia ipse dominus gladius fortium est. quo uulnerati inimici fiunt amici.

Extenso iuda in arcum. et gentibus et hereticis occisis a filiis syon. apparet gloria domini. et ostenditur ut fulgur. i. e. hoc fulgur et splendor. et tuba. et clangor dicitur. quo excitantur ad audientiam aure prius surde. et uadet in turbine austri. et comminatur. et postea proteget quos prius terruerat.

Filii sion. i. gentes. protecti a deo suo. deuorabunt inimicos. et subicient. i. sub comminationibus scripture. uocatum ouis emissis. de superbis humiles faciant. et bibentes inebriabuntur. cum in amore eternorum obliuiscuntur terrena. et se ipsos ebrietas illa placebit deo. sic sacrificium altaris. saluabit eos dominus deus eorum in die. s. i. g. p. s. q. lapides. i. sancti. qui uis graues haberentur. christus ita appellabuntur. uel lapide possunt poni. et edificio ipsi.

Non ut armatus exercitus et instructus arte bellandi contra macedonas pugnabit. sed ueniet quasi grex paratus ad mortem. et domino auxiliante superabit.

Ideo machabei auxiliante deo eicient macedonas de terra israel. ut mundent templum. et legis precepta seruiuntur. et uero dicto scripturarum. uirtus gentium ueniet. gentes. i. ipsum credentem in unum deum. qui prius cultibus ydolatrie construpabat.

Extremo tempore iam mundo declinante ad finem. cum iam debent impleri promissa prophetarum. petite a deo patre. pluuiam. i. ipsum qui doctrina corda nutriuntur. et ipse dominus missus a patre faciet niues ad uestigii gentibus. dam. et pluuiam. i. habundantiam euangelici imbris ad irrigandum siccitatem terre. quem dabit singulis fidelibus herbam boni operis in agro mundi. et tam credentes in ipsum. tam de iudeis quam de gentibus intelligent se frustra coluisse ydola. simulacra. et diuinorum uel sompniantium frustra audiuisse et diuinationes. et sic a diabolo ducti sunt in

c. x.

captivitate et afflicti sunt habentes deum pastorem. Post dicit quod credentes in Christum adhortetur deus ut petant pluviam in consummatione seculi cum plenitudo gratie danda est. quia tunc destruenda sunt omnia simulacra. quod de hereticis intelligitur et eorum dogmatibus. qui cum Christum pastorem et ideo affligentur diabolica captivitate.

Hostes hec fecerunt ad tempora persecutionis. quia pro vitiis sacerdotum sepe tradebat populum adversariis. et tamen postea miseretur deus. Domum iuda id est ore et corde confitentibus deum. quos facit equos. qui deum ferant contra hostes in bellum. et angelos nuntios divine voluntatis et paxillum. columnam et firmamentum in domo dei per quos disponetur omnis ecclesiastica dignitas. et ipsi in martyrio conculcant adversarios dicendo. Non timebo quid faciat michi homo.

eis singulis herbam in agro. quia simulacra locuta sunt inutile. et divini viderunt mendacium. et somniatores frustra locuti sunt. vane conso-

vana promittebant. a diabolo.

labantur. Idcirco abducti

in captivitatem babilonis. cum grex diaboli. sic

sunt quasi grex: affligentur

oves in inferno posite sunt. pastore.

qui dicit. Ego sum

tur quia non est eis pastor. Super

pastor bonus.

pastores iratus est furor

primum. postea sunt.

principes et luxuriosos. in magnos. qui applaudebant peccatis populorum vel pastorum.

meus. super hyrcos visitabo. quia visitavit dominus exercituum gregem suum. domum iuda. et posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Ex ipso angelus. ex ipso paxillus. ex ipso

sunt angulus.

tus. alii iudei. hoc esse implenda tempore Christi sui.

Iudam iudei sunt in adventu Christi implenda dicunt. Alii tempore machabeorum dicunt impleta. hoc sunt. quod vitios sacerdotum populus eius traditus fuerat in manus persecutorum. sed postea suscitavit deus iudam machabeum et alios. quos posuit quasi equum glorie in prelio. Ex ipso iuda id est ex stirpe illius fuerunt duces in prelio. qui erant angulus. quia regia potestate populum continebant et erant paxillus id est sacerdotes fixi in templo domini. et arcus prelii. quia primum ad prelium prosiliebant. ex ipso egredietur omnis exactor simul. nulla dignitas erit in exercitu que non illi arbitrio disponatur. et ipsi fortes conculcabunt macedones in bello. quasi lutum viarum. et hoc poterunt. quia dominus erit cum eis.

Aliter. Cum deus visitet domum iuda id est ecclesiam confitentem. subiungitur in mari rubro. pompa diaboli et superbia seculi. que quatuor perturbationibus. quasi quatuor rotis ad precipienda trahuntur. sub bono auriga regantur. Tunc deus confortat domum iuda et domum ioseph id est decem tribus que regnante ieroboam sunt divisi. insuper ante Christo sociantur in unum regem.

Aliter. Hii qui captivi erant impeccati significantur dominus per clementiam ut congregentur ad eum sicut ad redemptorem dicentem. Tollite iugum meum super vos. hos multiplicat non carnali sed spirituali benedictione. hii seminantur in populis quibus dicitur. Euntes docete omnes gentes. et per illos seminatos qui longe positi per ydolatriam recordabuntur domini. In cuius conspectu adorabunt universe familie gentium. et vivent cum filiis suis et revertentur. ut prius mortui in infidelitate vivant fide. hii sunt filii quibus paulus lac ministrabat in potum. et reducam eos de terra egypti et de assur. De terra inquam imperabat rex pharao. qui dicebat. Mea sunt flumina. et ego feci ea. et

arcus prelii. ex ipso egredietur omnis exactor si-

id est rex.

mul. et erunt quasi fortes conculcatores

lutum viarum in prelio. et bellabunt. quia dominus

cum eis. Et confunden-

tur ascensores equorum.

Christi qui

et confortabo domum iu-

de iuda. Christi qui fame mun-

da. et domum ioseph sal-

di sua sanavit presentia. sicut ioseph egypti.

de captivitate.

vabo. Et convertam eos

quia miserebor eorum.

hoc omnia in persecutionibus possunt accipi. cum

in unum in fide.

et erunt sicut fuerunt quando

desperatis omnibus servos exaudiet dominus.

do non proieceram eos. Et e-

qui prius infirmi et debiles. quasi fortes fructificabunt.

runt quasi fortes ephraym. et letabitur cor.

Hec quoque iudei vel sub machabeis dicunt transacta vel sub Christo implenda. Cum iuda terra concaluerit adversarios tunc omnis equitatus grecis corruet. et domus iuda id est tribuum duarum et ioseph id est decem que revertentur de captivitate in qua fuerant. et erunt sicut ante captivitatem. per hoc quod exaudiam deprecantes et ephraym in quinque captivi tenentur postea laxati ad tantam leticiam venient si eos

et filii eorum cernentes tantum prohos patrum letantur in domino per quem victoriam consecuti sunt.

scilicet biberit vinum de vinea sorech. imitatores eorum.

eorum quasi a vino. et filii eorum videbunt

qui p̄ber

et letabuntur. et exultabit cor eorum in do

omnia bona. qui est pastor.

mino. Sibilabo eis.

de captivitate. dilectos.

ad fidem.

et congregabo illos quia re

extento brachio. sic erit semen tuum

sanguine agni. sicut stel. celi.

demi eos. et multipli

Habebunt signum sive con gregationis. vel sub macedonibus. vel in consummatione mundi meum sibilum. quo me presentem ostendam. ad congregandum.

in qua terra dominabitur rex assyrius. i. sensus. scilicet superbus diabolus. qui contra regem surgit. vel commiscens interpretatur. his tales dicunt intra galaad. i. de carnalibus ad spiritualia. Galaad. enim interpretatur testimonium transmigrationis. et ad libanum. i. dealbationem. ut de tenebris mundi conversi dealbentur. et non invenietur locus in illo. quia non stringentur angustiis terre. sed celi latitudine perfruentur.

cabo eos sicut ante fuerant. et seminabo eos in populis. et de longe

recordabuntur mei. et vivent cum filiis suis. et revertentur.

et reducam eos de terra egipti. et de assiriis

reducam eos. et ad terram

galaad. et libani addu

cam eos. et non invenie

tur eis locus. Et transi

bit in maris freto. et per

inimicis perdicionis.

cutiet in mari fluctus

sic.

et confundentur omnia

sunt.

profunda fluminis. et humiliabitur superbia

diaboli. mundi. a populo dei. ezechie.

assur. et sceptrum egipti recedet. Confor

fortitudo mea et laus mea dominus. in filio.

tabo eos in domino. et

in xano. de virtute

in nomine eius. ambu

in virtutem.

sicut dominus sit enoc.

labunt dicit dominus. Ape

templum a zorobabel instauratum.

ut exercitus romani exercitus.

ri libane portas tuas. et

vel ignis cuncta vastabit. vel hostilis exple

comedet ignis cedros

tuis duces et sacerdotes consumet.

sacerdotes et principes civitatis

tuas. Ulula abies qui

quod obscure posuerunt manifestius ponit.

Dicunt hebrei iudeos non solum in persas et medos. sed et in bosphorum et septentrionalem plagam de assyriis et chaldeis esse translatos. et inde ex parte dei clementia revocatos. Unde ait. Et transibunt in maris freto. i. angustiis proponticis. que constantinopolim et calcedonem dividit. et percutiet dominus vadens ante populum suum fluctus maris. et confundentur omnia profunda fluminis. sicut factum est siccato iordane. vel rubro mari. et sic humiliatis inimicis gloriabuntur intra israel in nomine domini.

Post dispersio facta in populis. non videatur esse divisio. sed seminis operatio. et filiorum segete multiplicata. vivent cum filiis suis. et revertentur non tantum de egyptiis. sed et de assyriis ad iudeam et galaad et libanum. que loca x. tribus prius possederant. et tantus erit numerus reductorum ut multitudinem terra non capiat.

Alii. precedentes domino transimus. freti huius seculi. In hoc mare tumultuantes sancti. descenderunt apostoli et christum dominum. ut nos de amaris maris fluctibus liberare. et calcato freto confunderentur omnia profunda fluminis. ut in fluminibus mundi predicantes. pede calceant. et humiliato diabolo. imperium eius a sanctis recedet. et libani confortabuntur. et gloriabuntur in domino. dicentes. Michi absit gloriari. nisi in cruce domini nostri ihesu christi.

Predicta captivitate israel tici populi per assyrios et babilonios supposuit etiam de destructione templi. et sequenti felicitate recitavit ad ea que per romanos facta sunt in templo. et ierusalem per quam iudicata sanguinis est. per libanum namque templum significatur quod aperitur. ut intret romanus exercitus. per nomina arborum que supponuntur significantur principes et sacerdotes illius populi.

Sicut altitudine templi pro situ iudee terre altitudini libani comparatur. quia libano in terra promissionis nichil est excelsius. aut nemoroso situ. sic iordani qui maximus in iudea est. iuxta quem morantur leones. fremitum iungit leonum. propter ardorem estus. vel ob deserti vicini am. ut dictum. ascendit leo de iordane. i. nabuchodonosor. et ierusalem de sedibus suis. tamquam leo de cubili. Vox ergo leonum. i. frementium romanorum audietur contra ierusalem.

deploratione lugeant.

quia templum quod repugnabili firmitate erat construe

a cecidit cedrus. quoniam magnifici vastati sunt. Ululate quercus ba

lxj.

Per aliam metaphoram. quasi magnificos vocaverat. nunc pastores et principes et doctores vocat. quos invitat ad luctum. quia magnificentia eorum vastatur. id est templum de quo gloriabantur.

Qui prius arbores. postea pastores. nunc leones vocat. qui plorant de destructo templo in quo quidam nutriebantur. iusti et potentes et bellatores leones.

Quicumque doctores tam in veteri quam in novo negligentius agunt et minimos scandalizant. ipsi pecora occisionis nutriunt. nec compatiuntur super illos. sed vendunt sibi credentes. et ex mortibus aliorum divitias consecuntur. laudentes eos qui prodas agunt. miseris et iniquis benedicentes.

Quia pastores eorum non parcebant eis. ideo et ego non parcam habitatoribus iudee.

Quando ierusalem obsidebatur a romanis. tanto inter ipsos iudeos erant bella et discordie civiles. ut tres partes populi dividerent. sicut in historiis legitur et concident. id est destruent romanis contra terram. et universas urbes iudeorum. et non eruam eos de manibus romanorum. sed sub eis eterna captivitate deprimentur. et pascam pecus occisionis. ut semper iudei nutriantur ardorem. Talis dei est sententia. Oves pauperes. id est iusti de israel qui susceperunt dei filium. audite que dicuntur et sequentis capituli sacramenta cognoscite.

Quia superius dixerat. inreparabilem vastitatem templi et ierusalem. quod poterat videri hoc de solo iudaico populo dictum. qui interfecerunt prophetas et ipsum filium occiderunt dicentes. Sanguis eius super nos et super filios nostros. ubi creator universitatis. exponit misteria sui orbis dicens. se habuisse duas virgas et illas vicerunt

pertinere ipsum pavisse. Creator ut pastoris habitum demonstraret. assumpsit duas virgas vel baculos. unam vocavit decorem. id est omne humanum genus. in instauratione mundi. sub noe. ante quam peccatis sorderet. sua benedictione protexit. Ideo vocatio cunctorum gentium decora dicitur. quia nichil iustius quam ut omnium pater omnes invocent. equaliter ab eo genti. et alteram vocavit funiculum. Cum essent termini gentium iuxta iudeorum angelorum dei. Ia

tum a romanis est deletum.

confusionis et ignominie.

san. quia succisus est saltus munitus.

auditur.

Vox ululatus pastorum. quia vastata est magnificentia eorum. Vox rugitus

aque decurrentis.

leonum. quia vastata est superbia iordanis.

Hec dicit dominus deus meus.

ad zacharia.

Pasce pecora occisionis.

romani. iure victorie.

in iure civitatis.

que qui possederant occidebant et non dolebant.

per tanta crudelitate.

quia dominum servabant. non per clementiam. sed per scelum.

hoc dicebant romani. iudeis peccatis suis offendunt dominum. ideo confessi

et vendebant ea dicentes. Benedictus dominus. divites facti

mus eos. et precio eorum divites facti sumus.

sumus. et pastores eorum non parcebant eis. Et ego non parcam ultra super habitantes

iudeam.

terram dicit dominus. Ecce ego tradam homines unumquemque in manu proximi sui. et in manu regis sui. et concident terram. et non eruam de manu eorum. Et pascam pecus occisionis. propter hoc o pauperes gregis audite.

ad regendum.

Et assumpsi michi duas virgas. unam vocavi decorem. et alteram

id est humanum genus.

id est iudeos.

vocavi funiculum. et pavi gregem. Et succidi tres pastores in mense uno. et contracta est anima mea in eis. siquidem et anima eorum variavit in me. et dixi. Non pascam vos. Quod moritur. moriatur. et quod succiditur. succidatur. et reliqui de

Quia aptus est libanus et omnis superbia iordanis vastata. idcirco hec tibi dicit dominus deus meus. Pasce pecora occisionis. id est nunc itidem nutriantur et crescant qui postea ab hostibus occidendi sunt. quasi oves et pecora.

Nec mirum si hostes occidebant et vendebant. cum ipsi eorum pastores non pepercerint eis et tamquam pa eorum grex lupis traditus est.

Post eversionem templi quod romano accidit. quia per xl annos penitere noluerunt. traditi sunt unusquisque in manu proximi. quia mutua se cede truncabant.

uorent unusquisque carnem proximi sui.

Assumpto iste sacerdote qui funiculus est domini. totius orbis nationes a cultu dei separare. ydola coluerunt.

Et tuli uirgam meam que
uocabatur decus. et abs
(interlinear) exponit qui per uirgam decoram intellexerit
cidi eam. ut irritum facerem fedus
(interlinear) .s. omnes nationes. que a deo abiecerunt.
meum quod percussi cum omnibus populis et in
(interlinear) quasi assumptus est iste.
irritum deductum est in die illa. et cogno
(interlinear) populus iste. — quia mandata mea ad me
uerunt sic pauperes gregis qui custodiunt
(interlinear) mihi honore. — quia .i. uoluntas dei est abiecte gentes negantes
mihi. quia uerbum domini est. Et dixi ad eos. Si
(interlinear) quia uos paucos assumpsi
bonum est in oculis uestris. afferte mercedem
(interlinear) et — ieci. seruate mea precepta.
(interlinear) uultis reddere mercedem. si meo nomine uultis consensi. aperte renuite. faci
meam. et si non quiescite. Et appenderunt
(interlinear) te quod uultis.
mercedem meam trigin
(interlinear) pater ad filium.
ta argenteos. Et dixit
(interlinear) uel deus ad propheta. — quod dicit despo
dominus ad me. Proice
(interlinear) ne. sed proice. ut iudicio fictoris minores domini prodiceris.
(interlinear) aliqui conflatorium. — .s.
eos ad statuarium decorum
pretium quo appreciatus
(interlinear) sic ita a domino fuerat separatum.
(interlinear) sum dicit per prophetam.
sum ab eis. Et tuli .xxx. ar
(interlinear) proiectis argenteis in templo a
genteos. et proieci illos
(interlinear) biens. laqueo se suspendit.
in domum domini ad statuarium. Et
(interlinear) scilicet ipsum peculiarem.
precidi uirgam meam secundam que appel
(interlinear) iudas
labatur funiculus. ut
(interlinear) ueni mittere pacem. sed gladium. — federis et como
dissoluerem germani
(interlinear) diam: quia inter iudeam et israel fuerat.
tatem inter iudam et
(interlinear) per prophetam.
israel. Et dixit dominus ad me. Adhuc
(interlinear) parata baculum. fistulam.
sume tibi uasa pastoris
(interlinear) sibilum.
stulti. quia ecce ego
(interlinear) in bonam oliuam. sed inserti. rursus precipiter

Qui dixerant. omnia que precepit dominus faciemus. postea .xxx. argenteos dederunt iude proditori. pro meo sanguine.

Ad statuarium. .i. ad futurorem statuarium. quod alii plasten. dicunt. .i. fictorem. uel figulum. ut omnium creator de pretio iudicet. quod decorum pro ironice dicit. uel uocat. q.d. populus quem elegi in filios tam uili pretio me uendendum emendumque iudicauit.

Crucifixo domino. et pretio eius dato in sepulturam. non differtur dare sententiam contra ierusalem que erat propria pars eius. et funiculus. sed eam proicietur.

.i. insignia. et habitum anti sacerdotis. ut qualis interius est. non solum uoce. sed et habitu ostendas.

cob fuit populus dei. et funiculus hereditatis eius. et paruum gregem iste seruiret. uel cum iste sacerdote totum humanum genus et succidi. et peregrinos. Tres pastores. moyses. et aaron. et maria. Quorum maria in primo mense qui nisan dicitur mortua est in deserto sin. et eodem loco. et eodem mense. propter aquam contradictionis moyses et aaron condempnati sunt. ne intrarent terram promissionis. Sic factum est. ut de tribus. illa propter — suc cideret duo sententia sacerdote mortis. Sed contraria est. a .m. et .c. super tres pastores quos proposuerat gregi meo. Siquidem. et aaron. et .ua. .i. m. qui non glorificauerunt ad aquam contradictionis. Vel populus uariis modis contra me pugnauit. huc et illuc inter me et ydola fluctuauit. Ideo indignatus. dixi ad moysen. non pascam uos. sed quod moritur. mi. et quod succidetur succidetur. Corpora omnium ruant in solitudine: et alii in seditione quasi bestie mutuis lacerentur morsibus. nullusque terram promissionis intret.

Iudei. maliciose interpretantur pro .xxx. argenteos .xxx. mandata legis. que facere uideantur. et rursum .xxx. dixit. alia que prohibeantur. et dicit ut argentum mandatorum domini reddant deo suo plastre. et factori. quod et facere noluerunt proiectis.

Stater. uel stacharius pondus. inde statuarius. .i. ponderator.

In domo dei feci eos a proditore reddi: sacerdotibus. et phariseis. qui ex eo emerunt agrum figuli. .i. creatoris omnium. in quo sepelirentur peregrini et aduene. legis sanguine christi redempti.

Ut dissoluerem. Sicut prius israel et iudas ab inuicem separati fuerunt. sic post christum: apostoli. et alii. qui penitentiam egerunt. rursus domini. iudas .i. confitentes. Qui si permanserunt in duritia cordis. descendunt non habentes regem. h. e. uocantur israel. ephraim. ioseph. Sic de eodem populo alios credentes diuidit. quibus non facit irritum testamentum dei. sed huiusque hodie manum proiicit. alios in infidelitate relinquid.

Qui prius sumpserat uirgas que suo iudicio diuisis temporibus precise sunt. eadem soluta germanitate. gentiles assumere uasa stulti pastoris. .i. inimici. — tuum antichristum.

Iste pastor. ideo consurget in israel. quia verus pastor dixerat. Iam non pascam vos. hic alio nomine. abhominatio desolationis vocatur. sessurus in templo dei tamquam sit deus.

Siquid caritatis et sapientie pinguedine ——— vigebat devorabit. et ungulas arietum et ovium dissolvet. et pervertet. ne recto pede ingrediantur.

Tam sceleratus est. ut non cultor ydolorum. sed ydolum nominetur. deum vult ab hominibus adorari. qui derelinquens gregem gregem a bestiis devorandum. quem dominus tanto tempore custodierat.

Ideo gladius dei super brachium et oculum dextrum erit. ut robur eius et omnis iactantia fortitudinis eius ariditate siccetur. et scientia quam sibi falso nomine promittebat eternis tenebris obscuretur.

Onus verbi domini. Ad hoc loco usque ad illum locum ubi dicitur. framea suscitare. triplex expositio fit. Quidam. s. iudeorum putant hec iam ex parte esse completa. a zorobabel. usque ad gneium pompeium. qui primus romanorum iudeam cepit. et templum sicut scribit iosephus. Alii. in fine mundi complenda. quando instaurata ierusalem. Nos autem cotidie hec in ecclesia dicimus compleri. usque ad finem mundi. Quid autem cui aptandum sit. ex interpretationis varietate prudens lector intelligat.

Lapidem oneris. Mos erat in aliquibus celebri more lapides rotundos gravissimi ponderis. quos iuvenes pro varietate virium probadorum. alii usque ad genua. alii usque ad umbilicum. vel etiam super verticem extollebant. hi prius ad agonem descendebant. quam ex elevatione ponderis sciretur. quis cui comparari deberet. Et hic sensus. ponam ierusalem gentibus quasi gravem sublevandum. Et levabunt eam. et pro virium varietate vastabunt. Sed gravis lapis domini levabitur. in levantium corporibus scissionem vel vastitatem relinquet.

Ad litteram. Ecce laceratio lapidis. quam in adversarios suos. qui ierusalem vexare conati sunt. dominus comminatur. quod reges malos qui principes sunt ad currendum in malum. et ascensores. i. demones. vel falsos magistros

suscitabo pastorem in terra qui derelicta: non visitabit. dispersum: non queret. et contritum: non sanabit. et id quod stat non enutriet. et carnes pinguium comedet. et ungulas eorum dissolvet. O pastor
[interlinear: deceptio in pro vero pastore. ad ipsum servitio quam pro alis conversus]
et ydolum derelinquens gregem gladius super brachium eius. et super oculum dextrum eius. brachium eius ariditate siccabitur. et oculus dexter eius tenebrescens obscurabitur.
[interlinear: quo se acturus omnibus quibus iactabat cervicem. sacrificia dei. et tanquam ut filium dei se vocaret.]
Onus verbi domini super israel. Et dixit dominus extendens celum et fundans terram. et fingens spiritum hominis in eo. Ecce ego ponam ierusalem superliminare crapule in omnibus populis in circuitu. sed et iuda erit in obsidione contra ierusalem. Et erit in die illa ponam ierusalem lapidem oneris. cunctis populis. Omnes qui levabunt eam. concisione lacerabuntur. et colligentur adversus eam: omnia regna terre. In die illa dicit dominus. percutiam omnem equum in stupore. et ascensorem eius.
[interlinear: in insequentibus ubi dominus obsidetur. quando onere deus possessus sit ierusalem. sic polle. alta mole solidavit. i. adam. captivus ab hostibus. et in illorum transiens societatem. cogitur obsidere suam metropolim. ierusalem. hic scilicet. i. lapidem. ferum pungentes. oneris lapidis. quia congregabuntur contra ierusalem.]

Pastor bonus et cogitativa pecora visitat. dispersa perquirit. relicta affert. lassa sustentat. malus pastor. e contrario omnia perversa agit.

Ut quicumque limen eius inhabitando attingit inebrietur. et crapula possessus. corruat. vel ipsum superliminare corruit. et opprimet eum a quo contingetur.
[interlinear: preter supradicta.]

Ad litteram. Persecutores qui contra dominum dei dimicant inebriabuntur eo calice quem ieremias universis gentibus propinat. ut bibant et inebrientur. et cadant. et vomant. et insaniant. Tempore enim persecutionis in ierusalem pugnantes contra ecclesiam se compulit. et levant quasi lapidem in manibus suis sustentant. pro ira dei quam corripit peccatores. Sed hic qui elevat non erit impunitus dei gladio contra se dimicante.

In die illa. quando erit obsessa ierusalem. ita ut et iudas qui obsidere eam cogatur. percutiet

2

dns corporaliter et spalit equos aduersariorum. ita ut qui uidebant persecutores stupeant. et ascensores eorum propter magnitudinem periculi. in amentiam uertuntur. et super domum iuda. qui cogebantur pugnare contra suam metropolim. aperiet oculos suos. quia miseretur eorum suo dignos faciat aspectu. sed equos populorum percutiet eterna cecitate.

Ideo obsessis principibus ecclesie, et in fugam uersis saluat ds omnes qui xpi nomine censentur. ne putarent doctores ecclesie sua sapientia. sed dei auxilio pacem ecclesie redditam.

Proteget ds habitatores ecclesie pace persecutione reddita. glorificabit eos qui ecclesia militante tunc ut infirmum quod est bono in aliquo facto. uel uerbo offendit in ordine magistrorum ponatur. et magistri qui suum seruarunt gradum. sint quasi domus dei. et sicut angelus dei. hoc enim omni studio in terra positi querimus ut angelis in celis equales simus.

Sed iudei ex parte iam facta et plenius in consumatione mundi ficta commemorantur.

in amentia. et super do-

mum iuda. aperiam ocu-

los meos. et omnem equum

populorum. percutiam ceci-

tate. Et dicent duces

Qui loqui libere non audebunt, Qui egypti

iuda in corde suo. Con-

timeant ne capiantur. Qui uelle meos. Qui obsessi. ut quasi sua imbecillitate metuiss. tuo fugent auxilio.

fortentur michi habitatores ierusalem

Qui in his

in domino exercituum deo eorum. In di-

dicentur duces iuda.

e illa ponam duces iuda. sicut caminum

Qui ut deuoret aduersarios quibus simulata amicicia iungebantur.

ignis in lignum. sicut faciem ignis in

Qui uiri iuda. Qui eos qui declinauerunt ad dexteram

feno. et deuorabunt ad dexteram. et ad

Qui ultra non ti-

sinistram omnes populos in circuitu. et habi-

meuit hostiles impetus.

tabitur ierusalem rursum in loco suo. et sal-

Qui urbes et oppida Qui unde quia uastata fuerant et stan-

uabit dns tabernacula iuda. sicut in pri-

tabit: sicut fuerant antequam uastarentur.

cipio. ut non magni-

fice glorietur domus

dauid. et gloria habitan-

tium ierusalem contra

iudam. In die illa

proteget dns habita-

tores ierusalem. et erit

qui offenderit ex eis

in die illa quasi dauid.

et domus dd. quasi dei si-

cut angelus domini. in con-

spectu eorum. Et erit in

die illa queram conterere

euertet in stupore. et amentiam. ut nichil sapere conuincantur. sed palpabiles sentiant eos tenebre. quales fuerunt quondam egyptiorum primitiua percussa sunt. sed super terram contra tem. qui timore uidebatur esse in tumulo persecutionum aperiet oculos ut plerosque respiciat. et sic eis lumen infertum.

Mystice. Duces. et tribuni sunt apostoli. et apostolici uiri qui nolunt alios sibi coniungi. id est habitantes in ierusalem. i. in uisione pacis. et qui habitent in dno deo suo.

Apertis oculis dni super iudam. et hostibus percussis cecitate. duces iuda qui cogebantur pugnare contra ierusalem facient uota in cordibus. ut ierusalem uincat et ipsi uicti cum hostibus. uincant cum suis uiribus.

Cum dns interfecto aduersario spiritu oris sui pacem reddiderit ecclesie. tunc duces xpianorum deuorabunt infructuosas arbores sic caminus ligna. et sicut fax stipulam que caret fructu. et cum uento circumferuntur. ad dexteram. et ad sinistram. Via dextra paruitas que est filargiria. Sinistra auaritia. Media recta que frugalitas. Omnes ergo qui in dextram. uel in sinistram sunt. flamma consumet. Quibus sublatis. ecclesia ad pristinum statum redibit. et tabernacula. et consiliabula xpianorum toto orbe dispersa. saluabit ds. de quibus cupidinus ut in ierusalem sit manifestam.

Non potest dicere domus regia et magnifici de tribu iuda. et habitatores ierusalem. per suo consilio uel uirtute gubernetur. sua tribu iude. sed quod dei uictoria.

In illo tempore. cum dno protegente iudas a dextris et a sinistris perimet aduersarios. proteget ds obsessos ierusalem. et tantam prosperitatem dabit. ut qui uilissimus putabatur, sic quasi domus regia. et qui de domo regia erit. sit quasi de domo dei. quasi nuntius dei. et angelice dignitatis in conspectu eorum. qui eo tempore erunt saluati.

Cum xpc proteget ecclesiam. querit et conterere aduersarias gentes. ut incipiant esse de ecclesia. quia creator diligit creaturam. et copiose illuminat sensum eorum per spiritum sanctum quem diffudit in cordibus eorum. qui sit domus

dei. per quem multas gratias. et affectum orandi prestat. Unde. Qui postulat pro sanctis gemitibus inenarrabilibus.

omnes gentes que veniunt contra ierusalem. et effundam super domum
david. et super habitatores ierusalem spiritum gratie et precum. Et aspici
ent ad me quem confixerunt. et plangent
eum planctu. quasi super unigenitum. et dolebunt super eum. sicut doleri solet in morte pri
mogeniti. In die illa
magnus erit planctus in
ierusalem sicut planctus
ad remmon. in campo
mageddon. et planget
terra. familie et familie
seorsum. familie domus david seorsum. et
mulieres eorum seorsum. familie domus na
than. seorsum. et mulieres eorum seorsum.
familie domus levi seorsum. et mulieres
eorum seorsum. familie semei seorsum. et muli
eres eorum seorsum. Omnes familie relique fami
xij. lie. et familie seorsum. et mulieres eorum seorsum. In die illa
erit fons patens domui david. et habitan
tibus ierusalem in ablutio
nem peccatoris. et menstru
ate. Et erit in die illa dicit dominus exercituum. dis
perdam nomina ydolorum de terra. et non memora
buntur ultra. et prophetas. et spiritum immundum
auferam de terra. Et erit. cum prophetaverit quispiam ultra. di
cent ei pater eius et mater eius qui genuerunt eum. non vives. quia

Cum iudei videbunt christum regnantem in claritate. dolebunt a se cruci fixum intelligentes dei fuisse uni genitum. et primogenitum omnis creature.

In die iudicii. cum omnia nomina dignita tum deponentur. et impletum fuerit quod scriptum est. Rete homo. et opera eius. et palee a tritico erunt separate. tunc erit plan ctus magnus non in alio loco. sed in ierusalem. Plaga enim. et iudicium incipit a sanctis. et reges et sacerdotes. et prophete. et doctores cum videant peccora in manibus eorum viderint eum quem crucifi xerant regnantem in patris et sua maies tate.

Quod seorsum plangunt. quia tempore tribulationis non debemus servire coniugiis et operi nuptiarum. Cum ille tribus domus david. et alie tribus separantur ab aliis tribubus suis. ut plangant dominum iesum. de quo dixerant. Sanguis eius super nos. et super filios nostros.

In david: tribus regia accipitur. In na than prophetalis ordo. In levi. sacerdotes. In semei: doctores. Ex hac enim tribu magistrorum agmina pullulaverunt. reliqui tribus tacentur. que non habebant aliquod privilegium dignitatis.

Ad remon. urbs est iuxta iezrahel que magis anopopo lis hodie vocatur in campo ma gedon. in qua iosias rex iustus a pharaone nechao vulnera tus est. super quo lamentationes scri bit ieremias. Sicut igitur eo tempore post reges peccatores omnis spes populi erat in iosia. et illo occiso magnus plan ctus in urbe commotus est. ita crucifixo salvatore renova bitur planctus in ierusalem.

Fons. id est christus. ut omnes renascen tur in christo. et in aqua baptisma tis nobis peccata donentur. et in qua spiritualis doctrine sancta scri ptura tribuatur.

Sicut est immundus qui pollutus menstrua. et quicquid attingit immundum facit. et huius tamen sordes abluuntur in christi bap tismate.

Simulacra ydolorum. vel figmenta hereticorum. Sicut enim ydola manibus artificis fiunt. ita perversa doctri na hereticorum. quicquid simulat. vertit in ydolum. et facit pro christo: adorari anti christum.

tribus. tribus.
quia dixit sanguis eius super nos et super filios.
divisim.
id est alia ab alia.
viri de tribu david. plangunt.
viri de tribu nathan.
viri de tribu levi.
viri de eadem tribu.
diverse tribu.
tribus a tribu.
mulieres singularum tribuum divisim a viris suarum tribuum.
usque ad ascensionem christi.
baptismi et doctrine. sanctis. sufficientibus.
ecclesie christi.
minorum peccatorum. maiorum.
quia crebro commemorantur.
pseudo pseudo et ab hereticis sacerdotes ydolorum prophete vocantur.
pseudo.
Obliti patrie pietatis. et ardore divine servitutis. non expectantes publicum iudicium.

84

mendacium locutus es in nomine domini. et configent eum pater eius et mater eius. genitores eius cum prophetaverit. Et erit in die illa

Cum falsa prophetavit. iudicio parentum condempnabitur. confundetur ex iudicio false visionis.

confundentur prophete. unusquisque ex visione sua. cum prophetaverit nec operientur pallio saccino. ut mentiatur.

Sublatis nominibus ydolorum de terra et immundo spiritu qui loquebatur in pseudo prophetis. Siquis illorum amplius aliquid ex persona domini voluerit prophetare. parentes ipsius proferent in illum mortis sententiam.

Sed dicet. Non sum propheta homo agricola ego sum. Quoniam adam exemplum meum ab adolescentia mea. Et dicetur ei. Quid sunt plage iste in medio manuum tuarum.

Mos erat prophetis induti sacco. qui populum ad penitentiam provocabant. unde ysaie precipitur ut auferat saccum de lumbis. et nudus incedat. quia non erat tempus penitentie. sed imminentem captivitatem. ideo quod prophetali habitu simplices decipiebat agricultu deditus probabit se subiectum dei sententie qua ade dicitur. maledicta terra in opere tuo.

Non mirum si pater oblitus carnalis affectus profert sententiam mortis contra peccatores in filium. cum ex voluntate dei patris unicus filius licet innocens a malo traditus sit in mortem pro delictis omnium hominum. Quod dicit ego sum pastor bonus.

Et dicet. His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me. Framea suscitare super pastorem meum. et super virum coherentem mihi. dicit dominus exercituum.

Hec vulnera accepi iudicio parentum condempnatus. quia non oderant me. sed diligebant et dum punirent.

Prophetata destructione idolorum pseudo prophetarum totius iudaice subiungit de passione christi. que patris voluntate impleta est. per quam passionem reprobatio falsitatis et illuminatio credentium facta est.

Percute pastorem. et dispergentur oves. et convertam manum meam ad parvulos.

Cum passione domini territi fuerunt apostoli. dicit matheus hunc locum prophetiam impletam fuisse. inducens dominum patrem loquentem percutiam pastorem et dispergentur oves gregis. Voluntate enim dei patris celebrata est passio christi. in quo et iste propheta consentit dicens ex voce dei. o framea percute et cetera.

Et erunt in omni terra dicit dominus. partes due. et dispergentur. et deficient. tercia pars relinquetur in ea. Et ducam terciam partem per ignem. et uram eos sicut uritur argentum. et probabo eos sicut probatur aurum.

Perentibus incredulis iudeis et gentibus tercius populus ex utrorumque successerit. et solus in ere virtutum. et habitator omni ecclesie reservatur.

Ignem veni mittere in terram et apostoli baptizati in spiritu dei. et igne dicunt. probasti nos deus igne. nos examinasti.

Iudei hoc ad christum referent et ultimo tempore ficta contendunt. Sed hoc iam in nos et illos est. quod nos iam expleta dicimus. illi explenda commemorant.

Ipse vocabit nomen meum. et ego exaudiam.

Cum sic probati fuerint parvuli. super quos dominus manum convertit. et per eos tuba nationum crediderit. tunc credens populus vocabit christum

suo nomine. et illo dicente tu es meus populus respondebit. tu es deus meus.

Solet accidere ut que subito impetu in civitate direpta sunt. extra civitatem dividantur. ne forte hostes superveniant. hic autem tanta desperatione includit ut rapina a raptoribus in medio civitatis dividatur pro securitate victorie.

Quia iudei contra Christum asciverunt et in unum convenerunt ad eum crucifigendum. et post passionem in dato tempore ad peniteri penitere noluerunt. ideo hec mala dominus super eos induxit.

Et in captivitatem que per romanos. et in aliis captivitatibus semper triona lis inferiorque pars urbis capta est. Mons vero templi et syon. in quarum erat regia. integra mansit.

Iudei. litteram sequentes dicunt dominum stare super montem oliveti. et ipsum montem in duas partes esse divisum. ut contra orientem et in duas unius partis scissura habeat principium. et alia pars tamen tendat ad occidentem. et in medio valle prerupti. alia pars montis ad aquilonem. alia ad austrum dividatur. Rursus alia scissura fiet ab aquilone in austrum. ut in .iiii. plagas orientis. et occidentis. et aquilonis. et austri scissura tendatur. et ita montem oliveti in quatuor partibus diviso. fugietis inquid ad vallem que est inter templum et syon. hii enim duo montes templi et syon. appellantur montes dei. quia vallis illa montis oliveti que preruptis hinc et inde montibus cingitur. usque ad montem templi. qui sanctus est. scissuram suam tendit.

Postquam mons olivarum ad orientem totam dederit vocationem gentium. et abiectione iudeorum tunc separatus. fiet alia scissura aquilonis et austri. ut eiectio que in occidente est. fiet ad aquilonem. id est in sinistra parte. et salutis populi qui in oriente fiet ad austrum. id est in dextra parte.

Cum tanta erit duorum populorum in toto orbe divisio. ut alii ad dexteram. alii ad sinistram separentur etc. quoniam

eum et dicam populus meus es. et ipse dicet dominus deus meus. Ecce dies veniunt domini. et dividentur spolia tua in medio tui. et congregabo omnes gentes ad ierusalem in prelium. et capietur civitas. et vastabuntur domus et mulieres violabuntur. et egredietur media pars civitatis in captivitatem. et reliquum populi non auferetur ex urbe. Et egredietur dominus. et preliabitur contra gentes illas sicut preliatus est in die certaminis. et stabunt pedes eius in die illa super montem olivarum qui est contra ierusalem ad orientem et scindetur mons olivarum ex media parte sui. ad orientem et ad occidentem prerupto grandi valde. Separabitur montis medium eius. ad aquilonem et medium eius ad meridiem. et fugietis ad vallem montium meorum. quoniam coniungetur vallis montium usque ad pri-

Iudei sub gog et magog dicunt esse complenda. alii temporibus macedonum et egyptiorum et aliarum gentium ex parte esse ius facta.

Non solum capietur ierusalem cunctis gentibus contra eam in prelium suscitatis. sed et domus in dolorem dominorum vastabuntur. et mulieres in dolorem maritorum polluentur. quia ita timebunt mortem. ut nec salutem puerorum. nec pudicitiam uxorum defendere audeant.

Egredietur dominus de loco quietis et clementie sue. quando exigentibus peccatoribus quietem interrumpere. et flagella ad emendationem inferre cogitur.

Eum steterit. non stabit in valle. et solis humilibus. sed in monte qui non infructuosa arbores habet. sed holiveta quibus lumen scientie alitur. et solacium infirmitatis. et requies lassis datur.

Scindetur media pars montis ad orientem. in qua sunt arbores plante de gentibus. de quibus una loquitur. Ego autem sicut oliva fructifera. in domo dei. et alia media que est circumcisionis mene dule. scindetur ad occidentem. ipsa dico divisa valde grandi prerupcione.

[Interlinear glosses in the main text: Ecce. — scilicet captivitatis. — o ierusalem. — Magna miseria. — Magna crudelitate. — scilicet templum et syon. — quo vastavit ierusalem. — Sicut pharaonem in mari. — ut submergeretur et populo dimicavit. — Sicut in tenebris. et sole declinante per meridiem. — quando movebuntur hii quibus dominus misertus fuerit. — scilicet orientis sol iustitie. — scilicet preruptione. — scilicet proximitate. ut]

Sicut sub Ozia terre motus mortalium corda perterruit et terri tos huc illucque dispersit, ita duorum populorum separatio et reversio in unam fidem societas credentium inter duos montes placabili sede quiescat, quia vetus et novum testamentum sibi coniungitur.

Qui usurpans sacerdotium lepra percussus est, ad cuius impietatem tota terra mota est.

Quasi una dies et unum tempus est a primo adventu usque ad secundum.

Vel per duo maria duo testamenta, que in flumine spiritualis intelligentie fuerint dulcorata, amara secundum litteram occidentem et non spiritu vivificantem.

Cum tales aque in utrumque mare fuerint ingresse et amaras aquas dulci flumine mitigaverint, tunc dominus erit rex super omnem terram.

Dicunt iudei quod christus eorum in aurea Ierusalem regnabit. Non erit ydola nec diversa cultura, sed unus dominus, et revertetur omnis terra ad hoc quod deservierat, ut omnes unum deum colant. Et ponit nomina locorum a quo loco usque ad quem locum Ierusalem sit edificanda, in qua dicunt circumcisionem exercendam et legales hostias offerendas.

pars differant.

mium. Et fugietis sicut fugistis a facie terre motus in die Ozie regis Iuda. Et veniet dominus deus meus, omnesque sancti cum eo. Et erit in die illa: non erit lux, sed frigus et gelu. Et erit dies una que nota est domino, non dies neque nox; et in tempore vesperi erit lux. Et erit in die illa: exibunt aque vive de Ierusalem, medium earum ad mare orientale, et medium earum ad mare novissimum; in estate et in hieme erunt. Et erit dominus rex super omnem terram. In die illa erit dominus unus, et erit nomen eius unum. Et revertetur omnis terra usque ad desertum, de colle ad Remmon, ad austrum. Et Ierusalem exaltabitur et habitabit in loco suo, a porta Beniamin usque ad locum porte prioris, et usque ad portam angulorum, et a turre Ananehel usque ad torcularia regis. Et habitabunt

(interlinear: finalis. — iudicii. non hominibus. non enim poterit ignorare qui creavit. — sed cum — non vicissitudo diei et noctis. — impiis — obtenebrascet. — sanctis. — quia soli deo nota est. — que dant vitam. — quod matutinum dicitur eo quod magis ei vicinus possit vivere. — quod ducit ad egyptum. — neque calore siccabuntur neque hieme constringentur. — tunc cognoscetur dominus, et admirabile est nomen tuum. — vel est arbor mali generati. — vel usque ad austrum. — et extendetur. — edificabitur in loco pristino. — ut orientalis.)

sanctis est. Fugiet ad vallem montium dei, id est duorum testamentorum, quia illa vallis, id est quieta sedes et concordia duorum testamentorum tendit non usque ad eos ut idem sint, sed usque ad proximum. Duo enim testamenta magis sunt vicina et coherentia quam unita. Multa enim veteris amisimus et nove gratie multa suscepimus.

Post impletionem horum veniet dominus ad iudicium, et sancti qui alibi nubes vocantur cum eo. Cumque dies adventus eius fuerit impletus, non erit lux impiis, sed frigus et gelu, pre refrigerata caritate et malorum multitudine. Quibus de presentibus erit visibilis una et perpetua dies, neque quam nox et tenebris sibi succedentibus, sed dominus erit lux omnium.

Aque vive que de Ierusalem exeunt, id est de ecclesia, doctrina est salvatoris et baptismi, quarum una pars vadit ad mare orientale, id est populum circumcisionis, qui in apostolis et per apostolos electus est, et pars ad mare novissimum, quia ab oriente et ab occidente venient qui recumbent cum Habraham et Ysaac et Iacob. He aque nec estate persecutionis nec hieme persecutionis cessabunt.

Aliter. Cum dominus Ihesus christus rex fuerit super omnem terram, tunc erit unus dominus de quo scribitur: Scitote quod dominus ipse est deus, et unum nomen, omni prava religione calcata, tunc revertetur omnis terra in qua habitaverunt iudei usque ad desertum, id est usque ad populum gentium, qui prius desertus erat quia sine notitia legis, et de colle ad Remmon, id est excelsum, quia de terra et de deserto ad colles, et de collibus usque ad montana consurgemus, et inde usque ad austrum plene lucis. Et sic ascendendo exaltabitur ecclesia et habitabit in loco de quo scriptum est: In loco pascue ibi me collocavit. Et a porta Beniamin incipiendo a iuventute, quod dextera significatur, perveniet ad portam priorem ut per eam ingrediatur ad celestia. Post occurrit porta angularis, id est angularis lapis qui coniungit duos parietes in unum. Post occurrit turris Ananeel quod dei gratia [illegible] sonat. De hac turre dicit sanctus ad dominum: Factus es spes mea, turris fortitudinis a facie inimici. Qua turre in-

ch gratius est. homini de laboribus
mundi. ad deum suspirandum. Iam ve
niet ad torcularia. et. ut inimita
tores passionis christi bibant vinum
quod letificat cor hominis introducti in cel
la dei vinaria et hii torcularibus
inebriantur. habitabunt in celesti ie
rusalem. unde non erit anathema. id est
maledictio et separatio a deo. sed secu
ra quies confidentibus in deo.

Iuxta litteram. In hystoriis legimus hec
mala persecutoribus ecclesie contigisse. ca
ro herodis. et oculi eius contabuerunt.
lingue multorum in ferorum et anime
dissolute sunt. pectora restant et tortum

contra Christum.

Aliter. Deficientibus malis. fuerores
cunt bona que stante eius deo illis
defluunt carnalia. spiritualia oriuntur
et. Defluentibus oculis qui terrena con
cupierant ponuntur alii. quasi propheta
leviat. ad habitantem in celis. Pu
trescente lingua blasphema.
nascetur illa que tota die meditatur
iusticia dei. et laudem.

Cuncti qui in ecclesia fuerint inita
buntur subiectionem lostium. et sua
felicitatem. et manus iuncta fide.
et necessitudine copulabuntur. et
iudas. qui prius confessus nomen
dei. et postea coactus a persecuto
ribus dei. ipsum est persecutus. et post
postea inter ad leticiam. et congre
gabit divitias gentium. aurum
sensus spiritualis. argentum divi
ne eloquentie. et vestes diver
sarum virtutum quibus induatur ipsum dei.

Et hec iudei carnaliter implen
da contendunt. quod post deum vero
viam admirabilem. sicut homi
nes corruerunt. sic et bruta anima
lia in castris sunt perituri.

Aliter. Corruentibus a priori statu.
et meliorem consurgentibus. qui prius
erat equus hinniens ad uxorem pro
ximi sui. tunc surgens prebebit mol
lia terga christo equiti. Qui mulus
id est sterilis virgo canens non spiritu. con
sensus ad deum non erit lignum arri
dum. sed habebit locum in domo dei.
et nutrietur est. Qui camelus id est gravibus peccatis depressus. et modo transit le

Ierusalem. quia nullus imperium hostium nulla formido.

in ea. et anathema non erit amplius.
sed sedebit ierusalem
secura. Et hec erit pla
ga qua percutiet dominus om
nes gentes que pugna
verunt adversus ierusalem.
Tabescet caro uniuscu
iusque stantis super pedes
suos. et oculi eius con
tabescent in foraminibus suis. et lingua

tium fuerint expleta.

eorum contabescet in ore suo. In die illa

sive stupor.

tumultus domini magnus in eis. et ap
prehendet vir manum proximi sui. et con

propter formidinem et malorum que sequentur.

seretur manus eius super manum proximi
sui. Sed et iudas pugna

contra metropo

lim suam dectio et sub dicione est.

bit adversus ierusalem. Et

sive a deo concessa victoria.

congregabuntur divitie

que multaverunt contra ierusalem.

omnium gentium in circuitu. aurum et

sive

argentum. et vestes multe satis. Sic erit
ruina equi et muli. et
cameli. et asini. et omni
um iumentorum que fu
erint in castris illis. sicut

sive tunc.

ruina hec. Et omnes
qui reliqui fuerint de
universis gentibus que
venerunt contra ierusalem

Describit penas quas pas
suri sunt qui contra urbem dei
pugnabunt. stabunt su
pra pedes. et caro eorum tabes
cet. et defluet. et oculi eorum
putridi de suis foramini
bus excident. et lingua
que ipsum dei blasphema
bat. Iuxta. Dentes compu
trescent. arbitrantur iu
dei. gentes que ierusalem im
pugnabunt tempore
antichristi sui talia mala
passuras.

sed illi hec miracula
in confessione hostium

Hec sibi infelix iuda pro
mittit. sperans aurum re
cipere. que dominum. xxx. ar
genteis appreciavit.

hec in divicius preci
osiora reputantur.

Iuxta. que uno nomine compre
hendit. per singulorum pecorum
naturam interpretanda sunt.

Populus iudeorum camelus qui
ruminat legem dei. sed non
findit ungulam. ut credat
in patrem. et filium. et non dividit
litteram a spiritu. et tenere legis

spiritualem.

Hec quoque iudei in mille
annorum regno futura putant
tur. quod debeat celebrari
solemnitas tabernaculorum in
memoriam beneficiorum dei.
que facta sunt patribus

e

eorum habitantibus in tabernaculis in deserto.

Quamdiu aliquis permanet egyptius, vel ethnicus, non potest sub rege graduum ad excelsa. Ideo caret ymbre dei. Et hoc peccatum erit maximum egyptio et assyrio syro moabite et ceteris gentibus sive lueri[?] exire de terris suis, vel desistant esse homines et effecti israelite in quibus dolus non est, ascendant in ierusalem, ut per tabernacula veniant ad domum eternam.

ascendent ab anno in (per singulos annos) annum. ut adorent regem dominum exercituum. et celebrent festivitatem tabernaculorum. Et erit. qui non ascenderint de familiis terre ad ierusalem. ut adorent regem dominum exercituum (dominice benedictionis) non erit super eos ymber. Quod et si familia egypti non ascenderit. et non venerit. nec super (pluvius) (reputabitur) eos erit. sed erit ruina. qua percutiet dominus omnes gentes que non ascenderint ad celebrandum festivitatem tabernaculorum. hoc erit peccatum egypti. et hoc peccatum omnium gentium. que non ascenderint ad celebrandam festivitatem. tabernaculorum. In die (salutis et argenti, quo frenum solet ornari) illa erit quod super frenum equi est. sanctum domino. et erunt lebetes in domo domini quasi fiale coram altari. et erit omnis lebes in ierusalem et iuda sanctificatus domino exercituum. Et venient omnes immo (lebetibus) lantes. et sument ex eis. et coquent in eis. et non erit mercator ultra in domo domini exercituum in die illa.

Per equos. insania libidinis intelligitur. per frenos sermo dei. auro sapientie et argento eloquii compositus. hoc freno retinetur libidinosus. ne in precepts ruat. sed recto tramite pergens mollia terga domino ad sedendum prebeat. et tunc illius frenum sic consecratus. et lebetes in quibus coquebantur carnes sacrificiorum vertuntur in fialas. quia illi qui carnaliter intelligebant de sacrificiis legalibus, visi in spiritualem intelligentiam sunt lampades ardentes et lucentes in domo dei.

Cum lebetes fuerint versi in fialas et qui volueri fuerant de minimis gentibus coquentes carnes victimarum ne cruda comedant carnes. sed omnis humor excoquatur. nec erit necessarius mercator qui de loco ad locum merces deferat. Explicit Zacharias.

gem dei. sed quia ungulam non findit negligens quod legit. portabit honera christi. Vel asinus. in frenis ruffos dominos prius ferebat. stratus vestibus apostolorum salvatorem portat in ierusalem.

Qui est imperfectum et certamine: habitat in tabernaculo tamquam advena et peregrinus. sed submerso pharaone pervenire in terram promissionis. hic debet celebrare sollempnitatem tabernaculorum ut de tabernaculo ad atria dei. et de atriis ad domum. de domo ad templum festinet.

Ierusalem id est ecclesia. non est in locis humilibus sed in monte sita. ut non etiam possit videri. Qui ergo vult adorare dominum ascendat ad montana. Vel non de familiis terre est. id est aliqua occupatione terrene vite depressus. et ideo non potest dominum adorare in montibus. tamen illis non irrigatur celi ymbribus.

Hec omnia iudei carnaliter sperant futura circumcisionem sibi et coniugia in mille annorum imperio permittentes ne impleatur illis maledicio qua sterilibus per legem indicitur.

Iuxta litteram. tempore perpetue sollempnitatis. et regni ierusalem. paratis omnibus non erit opus equitatu. sed omnis ornatus et decor phalerarum ad cultum dei est referendus. et et multis ubi etiam affluentibus ad sacrificia assiduus erit lebetes et vertuntur sacrificiorum. sicut fiale solent assidue lucere coram altari. vel aliquis lebes ad aliud dedicatus erit.

Mentes. prius sacrificia legalia carnaliter affectantes, per minusteria carnium. gestabunt flores virtutum. et ita consecrabantur domino in visione pacis et confessione veritatis.

Cum mentes credentium erunt versi fialas in spirituales. ad suscipienda divina aromata virtutum. tunc immolantes deo sacrificium laudis coquent illud igne spiritus sancti. nec erit in domo orationis mercator. quia dominus de ecclesia sua vendentes et ementes eiecit.

Deus per moysen et per israel precepat sacerdotes tabernaculi sui. et cor-
porali uitio uel bos: hostias sine uitio uacuas sibi offerre. Quibus le-
gem suam ad regendum populum ob hoc dederat. ut per sacrificiorum oblationem
internuntii dei et hominum facti. populum preceptis celestibus facerent obedientem. Sa-
cerdotes angelos dei esse hoc loco scriptura testatur. Sed quia tanti muneris
gratiam contempserunt supradictus populus. ac sacerdotes sacrificia uitio depravata:
ipsi criminibus atque impietatibus maculati deo offerre ceperunt. ideo per ma-
lachiam prophetam. deus populum israel increpans ait. Dilexi uos dicit dominus. et
dixistis. In quo dilexisti nos? Nonne frater erat esau iacob. dicit dominus. et dilexi
iacob. esau autem odio habui. Esau autem fratrem iacob. non umquam aut spontanea
uoluntate odio habitum deus. uel sine merito gratia iacob dilectum. manifes-
tum est. cum secundum prescientiam suam: esau quidem effusionem sanguinis fratris con-
cupiscere. iacob autem sui cognitionem obseruandam. legem desiderare cog-
nosceret. Cuius rei gratia: supradicto usus exemplo est dicens. Dilexi iacob.
esau autem odio habui. Quod uero ex operibus memoratorum quorum liber geneseos meminit:
unusquisque eorum futurus erat, proposito manifeste constat. ut scriptum
est. Creuerunt pueri. et erat esau homo agrestis. sciens uenari. iacob autem
homo simplex manens in tabernaculo. Nam reliqua que lectione comprehenta
sunt. preuaricationem populi israel in obseruandis sacrificiis dei. increpationemque in
eisdem quod deos alienos coluerunt significant.

Malachi interpretatur angelus
meus. Origenes angelum eum
fuisse putat. secundum quod de iohanne
dicitur. Ecce mitto angelum meum
ante faciem tuam. quod nos omnino non recipi-
mus ne angelus de celo ueniens
assumpserit corpus huma-
num. ut israeli que a domino manda-
ta sunt loqueretur. Dicunt hebrei
hunc fuisse esdram sacerdotem.
et post aggeum. et zachariam pro-
phetasse. et ideo non habere tytulum.
quia liber esdre dicit ipsum esdram.
et alios secum ascendisse de baby-
lone. anno vii. artaxersis
regis persarum. et ideo. putant ip-
sum esdram qui et malachias
sub artaxerse hanc prophetiam
contexuisse.

Ad israel. Quod pondus appellat graue
quidem significat. Sed quod subditur ad israel
id est ad emendationem illius populi. in
altero: apta inimicitiarum confessione.
in altero consolationis pars amicitie.

Malachias. latine interpretatur angelus nun-
tius. Quicquid enim loquebatur. quasi a domino
esset mandatum. ita credeba-
tur et ita. in nomen eius. lxx. inter-
pretes transtulerunt dicentes. as-
sumptio sibi domini: super israel. in
manu angeli eius prophetauit a nouissimis
in babilone. cum eo et aggeus.

Ait. israel. id est. uel sensus cernens deum
uel directus cum deo. a deo diligitur
qui iuxta dilectionis dei in se serue-
tationem. Cui respondet deus. Esau. id est.
uitia. et iacob. id est. uirtutes. ex uno fon-
te cordis procedere. quia ex libertate arbitrii,
in utramque partem ut uolumus declina-
mus. Sed prius nascuntur uitia. per infan-
tiam. pueritiam. iuuentutem. que post-
ea sequens etas corripit. id est. supplantat.
Maior frater. rufus. id est. sanguinarius
uenatione. siluis et bestiis delectatur.
Minor. lenis simplex. innocens ha-
bitat domum. Deus fines ydumee. id est. ter-
rene terminus et sanguine redegit in soli-
tudinem. et nichil de terra sinit crescere.
et esse perpetuum. Et si impudens mali-
tia que sunt dei sermone destructa.
rursus edificare uoluerit. deus in stau-

Sciendum quod adducto israel. id est. x. tri-
bubus in captiuitatem. indifferenter pro isti
nomine. et due tribus. id est. iudas et
beniamin appellentur israel.

Onus uerbi domini ad

Iudam et beniamin ad quos solebat
fieri sermo. et uisio dei.

israhel in manu ma-

Omnium boni a malis amo-
rem remouit.

lachi. Dilexi uos dicit

Testificatur quod peccant

dominus. et dixistis.

obliti beneficiorum dei respondent.

In quo dilexisti nos?

Nonne frater erat esa-
u iacob, dicit domi-
nus? Et dilexi iacob.
esau autem odio ha-
bui. et posui montes

Et ut cetera taceam. et quod de babilo-
nica captiuitate nuper reduxi. et te
tabo uos que operatus sum in uos
ab ipsis cunabulis autem quam rebec-

Hic prophetatur graue pondus.
quod iudas portare pro peccatis compel-
litur. ut grauiora peccata deportat.
ut sentiat prouisa quam non sense-
runt per beneficia. et ne penam in suos
uideatur iniusta subicere deus.
Dilexi uos. et ex dilectione corripio.

In manu. id est. operibus. In quorum enim ma-
nibus est iniquitas. et quorum manus
plene sunt sanguine in hiis non fit
sermo dei. sed in hiis qui lauant
manus inter innocentes. Vnde.
dicitur sermo domini factus in ma-
nu aggei. uel ieremie.

Deus. Cui uult miseretur. et quem uult
indurat. Sed hec uoluntas dei in-
iusta esse non potest. Venit enim de occul-
tissimis meritis. quia ipsi peccatores
cum propter generale peccatum unam massam
fecerint. non tamen nulla inter illos est
diuersitas. Precedit enim aliquid in peccato-
ribus. quo quamuis non sint iustificati.
digni efficiantur iustificatione. et
item precedit in aliis peccatoribus. quo
digni sunt obtusione. Item. Non est uo-
lentis neque currentis. Parcere enim
uelle: nisi deus misereatur. sed non miseretur.
quia pacem uocat. non uoluntas pre-
cesserit. si quisquam uelle potest non
uocatus. Omne est uocatio. hec autem
uocatio. que in singulis hominibus uel
in populis. uel in humano genere. per

r   c   t

ca. esau et iacob peperisset in iacob. uos dilexi. in esau ydumeos odio habui. et hec quam nasceretur. sed in posteros amorem et odium seruaui. que montes esau quos dixit seyr. redegi in solitudinem. et urbes desertas. a serpentibus et bestiis.

eius in solitudinem. et hereditatem eius in dracones deserti. Quod
(quidem.) si dixerit ydumea des-
(ad uocem dei.) tructi sumus. sed
(Rursum.) (Ciuitates. ciui-) reuertentes edificabimus que destru-
tates. (Ideo predicuntur sciant quod uera et mea est contra eorum uastitas appro-) cta sunt. hec dicit dominus exercituum.
(babit.)
Isti edificabunt. et ego destruam. et uocabuntur terminum impietatis. et populus cui iratus est dominus usque in eternum. Et oculi uestri uidebunt. et uos dicetis. Magnificetur dominus super terminum israel. Filius honorat patrem. et seruus dominum suum. Si ergo pater ego sum. ubi est honor meus. et si dominus ego sum. ubi est timor meus. (Sermo dirigitur.) Dicit dominus exercituum. Ad uos o sacerdotes qui despicitis nomen meum: et dixistis. In quo despeximus nomen tuum. Offertis super altare (propositionis.) meum pollutum panem et dicitis. In quo polluimus te.

Odio in esau rebus ostenso. amorem in uos. id est iacob factus approbabo. et quod illius destructis uidebitis. o. u. et ex comparatione malorum que uos pater patitur dei in uos beneficia sentietis.

Quamuis prius quam nascerentur in iacob sicut filios uos amare cepi. et ei eligere quod uocabulo me nominetis. an pater uester sum. an dominus. Si pater uester sum: offerte honorem. Si dominus non contemptuatis. sed timete.

Qui passi seruitutem debueratis ad deum tota mente conuerti. et nunc contempnitis. et eum quem occulta non fallunt scis citamini que ignarum. ut uul tuus conscientie impudentiam dissimuletis. Uultis a scire. in quo despeximus? Offertis super altare.

Iuxta traditionem hebreorum debebant sacerdotes panem propositionis serere. metere. molere. coquere. et nunc sumi tis quecumque de medio. et temerarie dicitis. In quo polluimus te? Sed

temporum oportunitates operatur. alter. et expectitudine ordinationis est. dum. In isto sensu sicut in te et iacob dilexi. esau odio habui.

rata a uiris destructa. et terminus hostium subiacet. tunc uidere oculos israel. et sciri quod eum quod dicitur. Magnificetur dominus. in terminis eorum. qui dominum mente conspiciunt.

Dilectio et odium dei. uel ex prescientia nascitur futurorum. uel ex operibus. Alioquin diligit deus cuncta que creauit. Sed eos proprie diligit. quod uitiorum sunt hostes. et illos odit quod uicia amant. et destructa a deo reedificare laborant.

Iudei falso diuntur per edom romanos. per israel se prophetari. quod in consumatione seculi destructo romanorum imperio. id est ydumeo regnum orbis ueniat ad iudeos.

Per spiritum adoptionis efficitur homo filius dei. per spiritum seruitutis in timore fit dei seruus. Filius honorat patrem. sicut scriptum est. Sic luceat lux uestra co. ho. u. u. o. uestra bo. et g. pa. u. qui in celis est. Seruus et honorat dominum non eadem caritate qua filius. et deus sciens differentiam serui et filii a filio gloriam a seruo timorem quem exigit. ut tamen sapientem expetit ut de timore serui ad gloriam filii transeamus.

Loquitur ad eos qui reuersi de babylone nondum edificato templo. nec extructa ciuitate permanebant in pristinis peccatis. deum nec amore nec timore uenerantes. Uult quod primum deus ut filii eius simus. et bonum uoluntate faciamus quod consequi uolumus. Sed si hoc nolumus saltem ut seruos nos habeat. et a malis per tormentorum formidinem recedamus.

Corripit sermo diuinus eos. et nunc istos ecclesie negligentes. uel omnes qui in christo baptizati. christi nomine censentur. cur nomen eius despiciant. quibus aperit causas offense. polluit panem. id est corpus christi. qui indignus accedit ad altare. et ad mensam domini. et si non uoce scelerata. scelerato opere despicit. Uel doctor ecclesie mensam diuine scripture polluit: si uel pro humana gloria. uel pro lucro temporali: uel fauore soli: auditoribus illam exponit.

Aliter. Ceca est anime uictima. que non illustratur christi lumine. Clauda est rogantis oratio que duplici mente accedit ad orandum languida. et omni infirmitate depressa. que non habet christum dei uirtutem.

⁊ dei sapientiam. huiusmodi proceres si offerantur ecclesiam principi. aut cuilibet erudito sapientique doctori. nonne repudiabuntur.

Vel potest dici. quod reversi de babilone nondum extructo templo. habitantes in ruinis ierusalem. non habentes altare potius gloriae pretermittebant aut deesse sancti moniam religionis. quia deerat arbitrio sanctificationis.

Reversi de babilone. illicitas deo victimas offerebant. cecas et claudas. que in levitico prohibeant offerri

Qui obtulistis debiles hostias. ⁊ omnia que dixi. fecistis. agite penitentiam. si quomodo misereatur vestri deus. Nullus enim ex ministris meis est. a maiore usque ad minorem. qui non accipiat ante mercedem laboris sui. de decimis. ⁊ de his. que a templo offeruntur.

Ex hoc ostenditur acceptiorem esse deo: servitutis illa. que in presenti mercedem non postulet.

Regula

Regula scripturarum est/ ubi manifestissima prophetia de futuris texitur/ per incerta allegorie non extenuare que scripta sunt/ Increpat quoque sacerdotes iudeorum. qui offerunt non idonea ad immolandum. ut sciant carnalibus victimis spirituales victimas successuras.

Et cum nomen meum sit ita magnum in gentibus futurum. vos principes iudeorum polluistis illud. ⁊ polluistis. Sic enim nacturi sunt futurorum textus. ut presens tempus non desiderant.

Altare pollutum putatis. ⁊ holocausta supposita. ⁊ ignem qui devoret nec intelligitis deum non querere aurum. ⁊ argentum. ⁊ multitudinem hostiarum. sed offerentium devotionem.

Dixistis. de captivitate reversi sumus. pro de hostibus sumus. labore inie et paupertate. quoque attriti sumus qualia cumque hostias offerimus. ⁊ hec dicendo exsufflastis ipsa. id est digna exsufflatione fecistis. vestra sacrificia. ⁊ ideo non suscipiam.

(polluitus.) (Scripe.)
mus te? In eo quod dici
(hoc sacerdotes.)
tis. Mensa domini despec
(o ministri altaris.)
ta est. Si offeratis cecum ad immolandum.
(o ministri altaris.)
nonne malus est? Et si offeratis claudum
(quacumque debilitate confectum.)
et languidum nonne malum est? Offer
(potius respueret. ⁊ sibi factam. iniuriam pu)
illud duci tuo. si placuerit ei. aut si
(taret.)
susceperit faciem tuam dicit dominus
exercituum. Et nunc deprecamini vul
tum domini. ut misereatur vestri. De ma
(quod imparavi vos.)
nu enim vestra. factum est hoc. Si quomodo
suscipiat facies vestras. dicit dominus
exercituum. Quis est in vobis. qui clau
(sicut tunc ianitores.) (supponat ad cremanda hostia.)
dat hostias. et incendat altare meum gra
(qui terrenum offertis.)
tuito? Non est mihi voluntas in vobis dicit
(sanguinem hircorum aut taurorum. sed)
dominus exercituum. ⁊ munus non suscipiam
(thimiamata orationum.) (Nunc salvator. patri manifestavit nomen tuum hominibus)
(sed in una iudea. ut sola ierusalem.)
de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad
(quod dicit.)
occasum. magnum est. nomen meum in gentibus.
(Non cerimoniis iudeorum.)
⁊ in omni loco sacrificatur et offertur nomi
ni meo oblatio munda. quia magnum est nomen
meum in gentibus. dicit dominus deus exercituum.
(Vel ita. potest dici. polluistis. nomen meum. id est)
(eo quod dicitis. quod prodest. si offeramus opti)
Et vos polluistis illud.
(ma? Qualiacumque offeramus: igne sunt)
in eo quod dicitis. Men
(devoranda.)
sa domini contamina
ta est. ⁊ quod superponitur
contemptibile est. cum igne qui illud devorat. ⁊
(hec sufficient. potius sermonis impietas. sed ⁊ dixistis.)
dixistis. Ecce de labore. ⁊ exsufflastis illud di

dum sacrificia vocantur. sed cuius est sacramentum violatur.

Preterea o sacerdotes iudeorum in omni loco offertur mihi oblatio munda. ⁊ est magnum nomen meum in gentibus. quia dicitis. mensa. d. c. quia deerat ornatus templi. putabant reversi de babilone minorem esse cultum religionis. quod dominus redarguit.

Quando humanus animus in excusatione sui peccati potest invenire et falsa satisfactione defendere, hoc prudens sermo corrigit et condempnat. Et quia offertis languida et hec de rapinis et fletibus miserorum, et insuper dicitis de labore et paupertate offerimus quod habemus, propterea audite quod infero. maledictus. dolosus. his verbis ostendit eos habere que optima sunt et offerre que mala sunt.

ait dominus exercituum. et intulistis de rapinis claudum et languidum. et intulistis munus (scilicet ergo) numquid (scilicet tale) suscipiam illud de manu vestra? dicit dominus. Maledictus dolosus (scilicet si non habes masculum, non peccas, sed ubi male dictio) qui habet in grege suo masculum et votum faciens immolat debile domino. quia rex magnus ego, dicit dominus exercituum, et nomen meum horribile in gentibus (i. sic iudei contempserunt) (sed et nunc) (o sacerdotes) (scilicet) ad vos mandatum hoc, o sacerdotes (scilicet maioris dignitatis et qui) si nolueritis (plus committitur, plus ab eo exigitur) audire et si nolueritis ponere super cor (scilicet bene vivendo) (scilicet quod magnus in gentibus) ut detis gloriam nomini meo, ait dominus exercituum, mittam in vobis egestatem et maledicam benedictionibus vestris, et maledicam illis (scilicet benedictionibus) (scilicet i. noluistis intelligere que dixi) quia (et) non posuistis super cor. Ecce ego proiciam vobis brachium et dispergam super vultum vestrum stercus solempnitatum vestrarum, et assumet vos secum, et scietis quia misi ad vos mandatum istud, ut esset pactum (levi intelligitur aaron, et alios qui de stirpe aaron descendunt) meum cum levi, dicit dominus exercituum. pactum meum fuit cum eo vitae (et non mortis)

Pro peccatis vestris, o sacerdotes, auferam a vobis que secundum legem ex hostiis accipiebatis, scilicet brachium, i. armum animalis dextrum. et dispergam, scilicet in, i. facies vestras feceritis vel reddam putrida commixtione stercoris, ut tales sitis qualia sunt illa que offeruntur, et ipsum stercus ultimarum, scilicet ut non differatis ab ipso stercore in fetore. Et ex eo quod eos abicio intelligetis me esse qui quondam elegi patrem vestrum levi, et per levi aaron, et dedi vobis gloriam sacerdotii, ut firmo pacto mihi in eternum ministraretis.

Aliter. Potest per maledictum et dolosum designari populus iudeorum, qui de grege sue gentis habebit masculum agnum qui tollit peccata mundi, de quo fecerat votum quod venientem susciperet. Sed quando vidit sedentem cornibus in crucem vinculatum, noluit immolare eum, i. suscipere, sed obtulit debile, eligens barrabam per quem signatur diabolus. Sed quia Christus erat rex magnus super omnia, gentes nomen eius cum formidoloso honore venerantur. Aliter. aliquis homo bene creatus a deo habet ingenium aptum sacris disciplinis, sed tradidit luxurie et inhercie; hic masculum offert debile, i. orationem aliquam animi perturbatione ceterorum corruptam. Hic sentiet in se impleri in quod scriptum est: potentes potenter tormenta patientur. Unde presentes sacerdotibus dicitur quod si non dederint gloriam nomini domini per suam bonam conversationem patientur egestatem omnium bonorum. Hii qui non benedicunt scilicet ex vero corde, sed per dulces sermones seducunt corda innocentium, non merentur dei benedictionem.

Fecistis quod impium est et ad contemptum dei, sed quia malo penitentiam peccatoris quam mortem, etiam per comminationem vos revoco. scilicet si nolueritis ponere super cor etc. mittam in vos veram penuriam, ut non sitientes, sed omni re egestate coacti dicatis vos non habere optima que offeratis.

His que in eis benedictionibus possidetis, vel quicquid a vobis benedicitur a me erit maledictum.

Voluit deus homines et maxime sacerdotes maculam non habere et brachium bonis operibus ornare. Sed quia vos omnia in contrarium vertimus, proicit et separat deus brachium, i. opera nostra a sanctorum operibus. et cum precipiatur nobis ungere caput et lavare faciem, ut levatis oculis deum videamus, facies habemus pollutas stercore vitiorum, et illud stercus quod leve est facies assumit nos secum, quia omnia nostra in stercora sunt versa, cum debuissemus mundi esse in sollempnitatibus dei et carnes agni comedere calciati.

Describit deus qualem habeat officium et qualis debet esse sacerdos.

qui cum bel ... communicet. sed eius qui dicit: ego sum sapientia. qui et est pax nostra. Item corporis indicans se alba dei veste.

quie est initium sapientie.

et pacis: et dedi ei timorem. et timuit me. et a facie nominis mei pavebat. Lex veritatis fuit in ore eius. et iniquitas non est inventa in labiis eius. In pace et in equitate ambulavit mecum. et multos avertit ab iniquitate. Labia enim sacerdotis custodient scientiam. et legem requirent de ore eius. quia angelus domini exercituum est. Vos autem recessistis de via. et scandalizastis plurimos in lege: irritum fecistis pactum levi. dicit dominus exercituum. Propter quod et ego dedi vos contemptibiles et humiles omnibus populis. Sicut non servastis vias meas. et accepistis faciem in lege. Numquid non pater unus omnium nostrum? Numquid non deus unus creavit nos? Quare ergo despicit unusquisque nostrum fratrem suum. violans pactum patrum nostrorum. Transgressus est iuda. et abhominatio facta est in israel. et in ierusalem. quia contaminavit iudas sanctificationem domini: quam dilexit. et habuerunt filiam dei alienum. Disperdat dominus virum qui fecerit hoc magistrum et discipulum de tabernaculis iacob. et offerentem munus domino exercituum. Et hoc rursum fecistis. Operiebatis lacrimis altare domini. fletu et gemitu. ita.

Si sacerdos de lege interrogetur. doceat. resistentes communicet. alioquin frustra iactat dignitatem cuius non exhibet operatione.

Exponit nomen suum. esdras sacerdos dei. id est malachi. qui angelus domini appellatur. voluntatem dei nuntians hominibus.

Ego volui ut haberetis doctrinam et veritatem. vos autem recessistis de via et scandalizastis.

Numquid autem dictum est priori populo. vobis dicitur qui estis pretermissi. ut qui sumus cultores dei. veritati mendacium non preferamus.

Inter omnia peccata sacerdotum. est maximum notandum. quod non causas. sed personas considerant. et despecto iusto paupere. iniustos divites honorent.

Sicut ex electione esdre colligitur reversi de babilonia tam principes et sacerdotes quam reliquus populus uxores sui generis. que paupertate et labore vie. infirmitatem vel deformitatem contraxerant. e[i]ecerunt. et filiabus alienigenarum etate vel diviciis florentibus se copulaverunt. Sic et esdras corripiebat peccantes. sic iste malachias eos provocat. ut eiectis alienigenis antiquas uxores recipiant.

Ad eos qui hoc fecerunt. sermo prophete dirigitur. ut a peccato maledictionis retraherent.

Non autem qui fecit. ne abscidat veteranum errori. sed qui deinceps fecerit ut timore maledictionis peccatores revocet ad penitentiam.

Et pro huiusmodi hominibus voluit ad altare munus offerre. cum solum remedium est non facere quod fecerit.

Quidam putant generaliter hoc esse dictum: contra eos qui aliena rapiunt et divitias congregabant: de quibus offerebant deo munera. sed deus non suscipit. prohibitus lacrimis

Operiebatis altare meum lacrimis innocentium dum offerebatis hostias de rapina lugentium pauperum. Similiter nunc est causa quare altare meum lacrimis operiatur. quia relicte dum viderent alienigenas in thoris suis collocatas. ad auxilium dei confugiebant lacrimis et gemitu deo iniuriam facientes quod humana non respiceret et miserat. ? ? ? ?

ut non respice

b

Obstruentis lacrimis et planctu miseriarum.
ut non respiciam ultra ad sacrificium. nec
Sacerdotum qui ista commiserunt.
accipiam placabile quid de manu vestra.
vel facientibus consilium dederunt. Ut non accipis. Ideo non acci
Et dixistis: Quam ob causam? Quia
pio.
dominus testificatus est inter
Coniunctam et inviolatam uti debes servare in senectute.
te et uxorem pubertatis
tue. quam tu despexisti.
fidelis
Et hec particeps tua et uxor federis tui. Non
Utrumque virum et feminam. Dei vel mariti.
ne unus fecit: et residuum spiritus eius est.
Et quid unus querit
nisi semen dei? Custo
Ne vitietur libidine. et alienigenarum amore.
dite ergo spiritum vestrum.
Que est virginali iuncta est matrimonio. perseveret usque ad senectutem.
et uxorem adolescentie tue noli despice
re. Cum odio habueris eam. dimitte. di
cit dominus deus israel. Operiat autem iniqui
tas vestimentum eius. dicit dominus exerciti
Soluta obiectione replicat quod dixit. Custodiam
uum. Custodite spiritum vestrum. et nolite despi
scilicet vobis. vel certe uxorem.
Jam supradicta.
cere. Laborare fecistis dominum in sermoni
Sententia horum librorum latius tractatur in psalmo. Quam boni
bus vestris. Et dixistis. In quo fecimus eum
israel deus.
laborare. In eo quod dicitis. Omnis qui facit
malum bonus est in conspectu domini.
et tales ei placent. Aut certe ubi est deus
Quos laborare fecistis.
iudicii? Ecce ego mit
to angelum meum.
et preparabit viam
ante faciem meam. et
statim veniet ad tem

Coniunctam et matrimonium legitime uxoris. te
stimonio scripture dicen
tis. Propter hoc relinquet ho
mo patrem et matrem. et adhe
rebit. u. s. et ceter. d. in. c. u.
Debet esse.

Tanto affectu. vir et muli
er debet copulari. ut una
anima in duobus esse videa
tur. coniunctis spiritu mente
sociatis.

Judei de helia propheta hoc dictum
intelligunt. et quod sequitur.
et statim veniet. ad t. s. s. ad
suum christum referunt in ulti
mo tempore venturum.
Sed quod templum inveniet.
Jam enim omnino destructum
est. aut si alius restituet
autem eum. quid ipse corpus
amplius factum est. eum

dominum. et christus ubi est deus iudicii. sed ego ma
nifestum eum faciam. et in primo et in secundo adven
tu. Significat dominus in evangelio de iohe
baptista. quod etiam de ipso dicit helias iam
venit. Ecclesiam. vel mundi

a

spoliatorum. Possunt etiam hec dici contra eos qui
propter amissionem temporalium rerum non dirigunt
spem suam in deum. nec querunt eterna. sed indecoris
et feminneis planctibus orationem suam deo
pant. ne a deo suscipiatur. Isti habent uxo
rem adolescentie. id est naturalem legem scriptam in
corde. que et incredulos impellit dicere.
deus iudicet. deus videat. et ipsi cuncta inter me
et te diiudicanda permitto. hec uxor residuum
est spiritus vestri. quia toto spiritui semper copulatur. que
si recedit a nobis statim offendimus deum.
Ideo ingeminat. custodite non carnem. que
que deo placere non potest. non animalem animam
que non percipit que dei sunt. sed rationalem
spiritum qui interpellat gemitibus inenarrabilibus.

Coniunctio ista a deo instituta est. qui de costa viri
mulierem fecit. et ideo: non licet disiungi quod
deo ex uno placuit institui.

Cum unusquisque fecerit. et ideo. etiam uni iunxit.
ut liberi nascantur. et filii de stirpe israelitica.
Tu quoque fecundas uxores habeatis. et liberis gau
deatis. cur pulcritudinem uxorum queritis.
que meretricibus est apta. non uxoribus.

Cum odio. Et. si dicas tu preceptum est in lege.
cum odio habuerimus uxores dimittamus
eas. ad quod respondeo hoc non esse preceptum.
sed propter duriciam cordis tui permissum. Quia
quicumque excepta causa fornicationis uxorem
dimiserit uxorem vestimentum eius. id est
corpus quo anima vestitur operiet iniquitas
id est pena peccati. ut in quo peccavit. in
ipso puniatur.

Populus reversus de babylone. videns babylo
nios et ceteras gentes. ydolatras valere corporum
sanitate. et omni mundana prosperitate
affluere. se autem cultores unius dei infir
mos esse in corpore. nec habere etiam que ad
cibum necessaria sunt. dicebat non esse dei
providentiam in rebus humanis. sed omnia casu
agi. non dei iudicio. cui placent mali.
et displicent boni. Aut si deus cuncta di
iudicet. ubi est illius equum iudicium. et
iustum.

Quidam ex persona christi legunt quod
mittat angelum. id est iohannem predicare
baptismum penitentie. qui ipse statim
de se quasi de alio. subdit. et statim
veniet. Alii ex persona patris legunt.
Ecce ego. m. a. m. et quod sequitur. statim
veniet ad templum. s. s. de salvatore
intelligitur. cui iohannes preparat viam in

c

Sus.

c cordibus credentium in quibus non poterat deus ambulare propter pravitatem et teredinem.

[¶ Literatura.] Notandum quod dominus vel evangeliste vel alii apostoli cum de hoc propheta vel de aliis testimonia proferunt non secuntur sibi vulgatarum translationum sed habentes scientiam hebree lingue ex hebreo transferunt non curantes de sillabis et punctis verborum dum tamen sententiarum veritas transferatur.

Unus est ignis consumens lignum fenum stipulam. gravia peccata graviter puniens. et hic qui parva levia consumitur. est herba fullonum. ut lotis maculatum restituat et lavet sordes.

[¶ Des filiarum syon.] Aliter. Quicquid in auro id est sensu nostro et argento id est eloquio commixtum est ere stagno plumbo caminum excoquitur. ut purum remaneat aurum.

[¶ Et argentum.] Per filios levi sacerdotalis intelligitur dignitas. et si sacerdotes colandi sunt et purgandi. quid de ceteris dicendum est. cum iudicium incipiat a domo dei.

Eorum qui offerunt pro iuda id est domino confitentibus. et pro ierusalem pacem dei conspicientibus.

Pari ordine post maleficia et adulteria et periuria ponuntur qui non reddunt mercedem mercenariis. vel qui opprimunt pupillum et viduam. Neque parva crimina putentur que periurio et adulterio comparantur.

Quia dixerat. dominus est quasi ignis conflans. et quasi herba fullonum. cum prioribus nominetur angelus. vel ignis. vel aliud. ne forte putetur aliquid mutabilitatis esse in natura ipsius. unde dicto. Ego enim dominus et non mutor. quasi. Vos cotidie mutamini per adulteria et alia mala. ego autem in iudicio nulla varietate personarum commutor. et eum severum iusticique iudicem me esse fateor. tamen o filii iacob. nec diversitate tormentorum estis consumpti in malitia. quia per penam malitia in vobis non est purgata. sed sine causa percussi vos. disciplinam non recipientes.

a

[quasi credentium. ¶ Salvator.] plum suum dominator [ab alio restituta sint omnia.] [¶ que vos desideratis. ¶ magni consilii. ¶ et iuste] quem vos queritis. et angelus testamenti quem [iudicet. quia personam non accipiat. ¶ nunquam veniet qui iuste iudicabit cuius pater quam] vos vultis. Ecce venit. dicit dominus [esse dedit iudicium. ¶ nullus humanus sensus poterat cogitare. quam] exercituum. et quis poterit cogitare di[venturus vel qualis futurus erat.]em adventus eius. et quis stabit ad videndum eum. Ipse enim quasi ignis conflans. et quasi erba fullonum. et sedebit conflans et emundans quasi argentum. et purgabit filios levi. et colabit eos quasi aurum. [¶ cum colati fuerint. offerent deo iusta sacrificia.] et quasi argentum. et erunt domino offerentes sacrificia in iusticia. et placebit domino sacrificium iuda et ierusalem sicut dies [¶ placuerunt. ¶ magna fortitudo in] seculi. et sicut anni antiqui. et accedam [diei. cum ipse sit testis et iudex. ¶ quamvis tardus videor. non differo.] ad vos in iudicio. et ero testis velox. [¶ hec crimina fiunt occulte. sed a deo proferuntur in] maleficis. et adulteris. [medium. nec diu lateant. ¶ nolentes reddere.] et periuris. et qui calumpniantur mercedem mercenarii viduas. et pupillos [¶ advenam. et arche] et opprimunt peregrinum [cuniculum. quia nondum effectus est civis et terrenum ¶ quod solum sufficit ad dampnationem.] nec timuerunt me di[cit dominus] [tate dei.] cit dominus exercituum.

Ego enim dominus et non mutor [¶ qui semel nec mutor hec facitis. ut errori veniam mereamini. sed hereditariam habetis patrum perversitatem recedendo a meis legitimis] Et vos filii iacob non estis consumpti. A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis. et non [non custodiendo que precepi. ¶ sed saltem nunc.] custodistis. Revertimini ad me. et revertar ad vos dicit dominus exercituum. [¶ non intelligentes se recessisse a precepti] Et dixistis. In

Si nemo potest cogitare pro potentia maiestatis eius. Quis enim potest lippientibus oculis in sua claritate conspicere. qui est sol iusticie.

Que illo tempore dicebantur ad principes iudeorum. nunc dicuntur ad principes ecclesiarum.

Mistice per filios iacob qui secuntur mala patrum non custodiunt dei mandata significantur illi qui constituti in ecclesia non recedunt a viciis. sed falsum nomen christianitatis sibi assumunt.

Confingitis. Tempore esdre tanta fuit fames. ut multi pro penuria fil o

[Left margin:] Quod in principio placuerit deo sit propter preteritorum penitentiam placere incipient omni sorde vitiorum et peccatorum purgata.

os et filias uendentes. et fru
menta emientes. leuite de
cimas non soluerent. Qui
et fruges in orreis congesse
rant pro magnitudine pec
cati decimas non soluebant.
Unde compulsi ministri tem
pli fugerent unusquisque
in regionem suam. Unde dicit
dominus se in suis afflictum
et non accepisse decimas.

Ut sciatis uos ideo perdidisse
habundantiam. quia fraudastis
me parte mea. moneo ut red
datis iura mea. et ego restitu
am uobis uestra.

Cuncte nationes. pro certitudine mi
rabuntur fertilitatem terre uestre.
Translatiue ut omnes in ea habitare
desiderent et habundantie uestre
omnium gentibus exemplo sitis.

Gl. qui non dico conuersi. dent querentes.
quo reuertemur? Si affi
In hoc recessistis
git homo deum quia uos
a me. quia configitis me. si homo potest deum configere.
quia non reddendo decimas. nec dico ministris
configitis me et dixi
quasi iniquum praecepit dari.
stis. In quo configimus
quia non reddidistis decimas et primici
te? In decimis et in primi
ac ideo in penuria et fame maledicti estis. id est afflicti. et dei pena subtrahit
tiis. et in penuria uos maledicti estis. et
tis ubertatem possessionum uestrarum. et totam
si pauci. sed omnes commu
me uos configitis gens to
habundantiam frugum perdidistis.
niter
ta. Inferte omnem
In thesauros templi. ut ministri habeant meos cibos.
decimam in horreum meum. ut sit cibus
in domo mea. et probate me super hoc.
Claustra pluuias effundam ut catharacte celi
dicit dominus. Si non aperuero uobis ca
credantur aperte.
Sic. late et large.
tharactas celi. et effudero uobis benedic
ad sufficientiam. possent fieri ut
tionem usque ad habundantiam. et incre
in agris propter pluuias esset fecunditas. sed locusta uel bruchus posset corrumpere. et ideo.
uermes uel uicium aeris.
pabo pro uobis deuorantem. et non corrumpet
addit. et increpabo.
implebit torcula
fructum terre uestre. nec erit sterilis uine
ria.
a in agro dicens dominus exercituum. et
beatos uos dicent om
nes gentes. Eritis enim uos
terra desiderabilis dicit
Semper plus et plus accusant dominum.
dominus exercituum. Inualuerunt sup
quod cultores suos negligat.
Respondet deus. quod intelligen
me uerba uestra. dicit dominus. Et dixistis. Quid
ter et grauius est uestra blasphemia.
ab initio
locuti sumus contra te? et dixistis. Uanus
te.
in obseruando legem.
In presenti pro dei seruitute exigimur
est qui seruit deo. et quod emolumentum
nec eidem. ideo non recipiunt.
quia custodiuimus precepta eius? Et quia ambula
sed contritione cordis. unde. tota die contristatus ingrediebar.
uimus tristes coram domino exercituum. Ergo
creatorem locuntur. et proficiunt in impietate. et multos socios sceleris habent.

cipi. Sed sensus quod ponitur. affigit ho
mo deum. potest ad ministerium passi
onis dominice referri. Configitis me crucifixi
et qui in decimas subtrahitis.

Quod dictum est de decimis et primiciis
potest intelligi in personis ecclesie. quibus prae
cipitur non solum dare decimas. sed omnia uen
dere. et dare pauperibus. quod si facere no
lunt. saltem in hoc iudeos imitentur.
ut pauperibus saltem aliquam partem
dent. et sacerdotibus et inditus debi
tum honorem deferant. hoc quia non fecit
deum supplantare conuincitur. Sic famem
et egestas omnium rerum opprimit
mundum. hoc ex ira dei sciant des
cendere. quia in pauperibus si elemosinas
non accipiat. se priuari affirmat sua
possessione.

Possumus et sic interpretari decimas.
et primicias. Si quis doctus in lege potest
alios erudire. non debet sibi attribu
ere. Sed primum gratias agat deo. a quo omnia.
deinde sacerdotibus eius ac magistris.
a quibus doctus est. Alioquin in penu
ria maledicetur. Si autem deum largitorem
intellexerint et hiis per quos a deo eru
ditus est. se humiliauerint. et in hor
reum dei cibos intulerint. id est scripture
alimenta. personis administrauerint. man
dabit deus nubibus suis. ut pluant
super eum imbrem. Increpabit eti
am pro eo. contrarias potestates. Non
erit sterilis uinea. ille scilicet qui dedit.
Ego sum uitis uera. afferet ei fe
cunditatem et tantam exitum humili
tatis beatitudinem consequetur. ut omnes
gentes dicant eum beatum. et in terra. id est
doctrina illius habitare desiderent.

Repetit plenius quod dixerat labora
re fecistis. dominum in sermonibus uestris. et exponit latius
querimoniam. propheta reuersi de captiuitate.
quia cernebant se cultum unius dei. mul
tis miseriis affligebantur. uidentes ido
latras in omnibus prosperari. Infirma
to gradu et dicenti fi[...] iustitia colo dei.
occurrit propheta in [...] persona domini.
et recidit linguam blas[...]phemie quia
ad inimicis dicentem [...] in creatorem.

Possunt hec de heret[...]cis dici.
in martione. et ualen[...]tino. et ceteris.
qui non recipiunt ue[...]tus testamentum et

Verba prophete. contra illos blasphemantibus de iudicio dei. iusti qui casto timore dominum timent. locuntur ad invicem cohortantes se. quod retributio bonorum vel malorum non sit in presenti. sed in futuro. et quod homo non possit scire iudicia dei. et de equitate eius disputare.

quia contra dominum superbiunt et blasphemant.
nunc beatos dicimus arrogantes. Si
post scelera. et blasphemias prosperis fruuntur.
quidem edificati sunt facientes impi
felicitate presenti
etatem. et temptaverunt dominum. et salvi facti
seculi.
sunt. Tunc locuti sunt timentes dominum.

Non dicit. quid locuti sunt. sed ex eo quod addit. timentes dominum datur intelligi quid sint locuti. scilicet quod ad timore dei pertinet.

unusquisque cum proximo suo. Et atten

Iustis loquentibus et cohortantibus se contra blasphemos attendit deus.

dit dominus et audivit. et scriptum est

Verba que dixit. hinc blasphemia. illinc timentes dominum. scripta sunt. ut sint in memoria presciencie dei. ut in die iudicii blasphemis penas timentibus premia reddat.

liber monumenti coram

Legitur in daniele. throni positi sunt. et libri aperti sunt.

eo timentibus dominum. et cogi
timentes me qui respondere ad
tantibus nomen eius. et erunt mihi ait domi
verba blasphemie.
iudicium.   in peculiarem possessionem.   quia omnis homo sub
nus exercituum. in die illa qua ego faciam in peculium. et parcam
peccato.   in quo duplex affectus est. et pietatis in filium. et servitutis in famulum.   penitentiam.   qui nunc blas
eis. sicut parcit vir filio suo servienti sibi. et convertimini. et vide
phematis ex beatitudine iustorum. et illorum miseria cognoscetis. quid sit inter iustum et iniustum.
bitis quid sit inter iustum et impium. et inter servientem deo. et non ser
iudicii. que scilicet lux. peccatoribus tenebre.
vientem ei. Ecce enim dies veniet succensa quasi ca

plenius et clarius de penis blasphemantium. et de premiis timentium.

ad cremandos malos ut stipulam.
minus. et erunt omnes superbi. et omnes facientes impietatem
combusserit eos non relinquet et eis radicem malitie.
stipula. et inflammabit eos. dies veniens dicit dominus exercituum. que
illa impiis. et peccatoribus.
non derelinquet eis radicem. et germen. et orietur vobis timentibus nomen
qui sanatos per penitentiam in humeris suis portat.
meum sol iusticie. et sanitas in pennis eius.

Qui vere omnia iudicabit. et si bona sint mala. nec irritus. si vitia latere patientur.

Habraham comparatione divine maiestatis dixit. Ego sum cinis et cinis. Ecce. videt solem iusticie. Qui si superbe dixerit ponam super sydera sedem meam. et ero. similis altissimo. deducetur ad terram. et erit cinis culpe sub pedibus sanctorum in die iudicii.

Oreb siccitas. quia per legem omnium viciorum humor exsiccatur.

Post moysen … legem spiritualiter servandam. dicens … et mittendum heliam. in quo prophetia … signatur. qua ante quam dominus in iudicio … veniat terram anathate. mittet … chorum prophetarum qui significatur in … helia. qui interpretatur deus meus. et est de … quod sonat conversionem. … et penitentiam. hic helias

illic tunc.   a vinculis seculi. quia carcere inclusi estis.
a vinculis relaxati.   sicut vitulus cupio dissolvi et esse cum christo.
Egrediemini. et salie tis sicut vituli
hec hoc fine leticie comitatur. calcabitis impios.
de armento. et calcabitis impios. cum fue
dissoluti aridi. impotentes resistere.
rint cinis sub planta pedum vestrorum: in
die qua ego facio. dicit dominus exerci
ad spiritualem legis in
tuum. Mementote le
telligentiam invitat.
gis moysi servi mei. quam
qui est in syna.
mandavi ei in oreb. ad om
dirigendam.   in qua sunt.   quid
nem israel   quid agant.
recipiunt.   precepta et iudi
cia. Ecce ego mittam vo

Iudicio. iuxta vita erit retributio. quia dum tempus est merendi. observate legem.

loquitur ad israel. id est ad omnes qui deum sensu cernunt. non. beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt.

convertet corda patrum. habraham. ysaac. et iacob. et ceterorum patriarcharum. ad instructionem predictorum de fide

Kraus 69 NEXX Gratz European mss.

x 645

46

649

69-1003

IN XI
PROP
MINO